

નમો નમો નિમ્મલદંસણસ્સ
બાલ બ્રહ્મચારી શ્રી નેમિનાથાય નમઃ
પૂજ્ય આનન્દ-ક્ષમા-લલિત-સુશીલ-સુધર્મસાગર-ગુરૂભ્યો નમઃ

આગમ-શબ્દાદિ-સંગ્રહ

(પ્રાકૃત_સંસ્કૃત_ગુજરાતી)
[ભાગ-૪]

ડિક્ષનેરી રચયિતા

આગમ દીવાકર મુનિ દીપરત્નસાગરજી
[M.Com. M.Ed. Ph.D. શ્રુત મહર્ષિ]

પ્રકાશન તારીખ- 08/10/2019, મંગળવાર, તિથી- ૨૦૭૫ આસો સુદ ૧૦

∞∞∞ સંપર્ક :∞∞∞

જૈનમુનિ ડૉ. દીપરત્નસાગર [M.Com., M.Ed., Ph.D., શ્રુતમહર્ષિ]

Email: - jainmunideepratnasagar@gmail.com Mob Mobile: - 09825967397

Web address:- (1) www.jainelibrary.org, (2) Deepratnasagar.in

“આગમ શબ્દાદિ સંગ્રહ” આરંભે કંઈક

આપના કરકમળ સુધી પહોંચેલ આ ‘આગમ-શબ્દાદિ-સંગ્રહ’ એ એક ડિક્શનેરી જ છે, જેમાં પ્રાકૃત (અર્ધમાગધી) શબ્દ, તેનું સંસ્કૃત રૂપાંતર અને ગુજરાતી અર્થો લીધા છે, સાથે તેની વૈયાકરણીય ઓળખ પણ આપી છે. જેવી કે અવ્યય, વિશેષણ, વિશેષ નામ વગેરે. અમે જૈનશાસ્ત્ર સ્વરૂપ ‘આગમો’માં થી જ શબ્દ આદિ પસંદ કરેલ છે, અન્ય અર્ધમાગધી ગ્રંથોને સમાવેલ નથી. અહીં શબ્દ સાથે આદિ શબ્દ પસંદ કરેલ છે કેમ કે અમે આ ડિક્શનેરીમાં શબ્દ સાથે ધાતુ, વિશેષ નામ, અવ્યય, વિશેષણ વગેરે પણ ગ્રહણ કર્યા છે.

અમે ડિક્શનેરી સંબંધે ત્રણ પ્રકારના પ્રકાશનો આ પૂર્વે કરેલ છે. (૧) આગમ સદ્કોસો- જેમાં મૂળ આગમના શબ્દો, તેનું સંસ્કૃત, ગુજરાતી અર્થો અને પીસ્તાળીશે આગમમાં તે શબ્દો ક્યા આવેલા છે તેના આગમ-સંદર્ભો મુકેલ છે. તે ચાર ભાગોમાં પ્રસિદ્ધ કરેલ છે. (૨) આગમ નામ વ કહા કોસો- જેમાં મૂળ-આગમ સાથે તેની વૃત્તિ, ચૂર્ણિ, નિર્ચુક્તિ આદિના નામો પણ લીધા છે, અહીં પ્રાકૃતનામ, તેનું સંસ્કૃત અને તે નામની ટૂંકી ઓળખ, આગમ-સંદર્ભ-સ્થળ સહીત મુકેલ છે. (૩) આગમ સાગર કોષ:- જેમાં ૪૧,૦૦૦ થી વધુ આગમિક શબ્દો, તેનું સંસ્કૃત અને વૃત્તિ તથા ચૂર્ણિમાં આવેલી તે શબ્દોની સંસ્કૃત કે પ્રાકૃત વ્યાખ્યાઓ મુકેલ છે.

અમારા અનુભવે અમે જોયું છે કે અભિધાન રાજેન્દ્ર કોશ, અર્ધમાગધી કોષ, પાઙ્ગ સદ્ મહાગ્ણવ, અલ્પ પરિચિત સૈન્દ્રાતિક શબ્દ કોષ, જૈન લક્ષણાવલી વગેરે દરેક કોશમાં કોઈકને કોઈક શબ્દ તો ખૂટે જ, ક્યાંક ક્રમ નથી જળવાયો વગેરે. પરંતુ આટલા મોટા કાર્યમાં આવી ક્ષતિ સામાન્ય અને ક્ષમ્ય છે. ઈંગ્લીશ ડિક્શનેરીમાં પણ આવા જ કારણે નવી નવી આવૃત્તિઓ સુધારા સાથે બહાર પડતી જ રહે છે.

આગમ કાર્ય સંબંધે અમારો દીર્ઘ અનુભવ છે. અમે મૂળ આગમ, ગુજરાતી-હિન્દી-અંગ્રેજી ભાષામાં, આગમોની વૃત્તિઓ-ચૂર્ણિઓ-નીર્ચુક્તિઓ-ભાષ્યો આદિ આગમો સંપાદિત અને પ્રકાશિત કર્યા છે. આગમની ડિક્શનેરીઓ, મૂળ આગમ અને સટીક આગમોના વિસ્તૃત વિષય-અનુક્રમો, આગમ કથાનુયોગ, આગમ સૂત્ર-ગાથા અનુક્રમ, ઋષિભાષિત સૂત્રાણી વગેરે વગેરે ૫૦૦ કરતા વધુ પુસ્તકો બહાર પાડેલ છે. તે સિવાય ૨૪ તીર્થંકર પરિચય, તત્ત્વાર્થભિગમ સૂત્ર, વ્યાકરણ, વ્યાખ્યાન, જિનભક્તિ, આરાધના, અભ્યાસ, વિધિ આદિ સાહિત્ય સહિત મારા ૬૦૦ (છ સો) પ્રકાશનો ડીસેમ્બર-૨૦૧૯ ની સાલ સુધીમાં પુરા થયેલ છે.

સ્થવિર મુનિશ્રી ડો० દીપરત્નસાગર

સંક્ષેપ	સ્પષ્ટીકરણ	સંક્ષેપ	સ્પષ્ટીકરણ	સંક્ષેપ	સ્પષ્ટીકરણ
પુ०	પુલ્લિંગ	અ०	અવ્યય	ભૌ०	ભૌગોલિકનામ
સ્ત્રી०	સ્ત્રીલિંગ	કૃ०	કૃદન્ત	નગ०	નગરી/દેશ
ન०	નપુંસકલિંગ	ધા०	ધાતુ	આ०	આગમિય શબ્દ
વિશે०	વિશેષણ	ત્રિ०	ત્રિલિંગ	દે०	દેશી શબ્દ
સ०	સર્વનામ	વિ०	વિશેષનામ-વ્યક્તિવાચી	ખ०	ખર્ગોલિય નામ

४५ आगम वर्गीकरण					
क्रम	आगम का नाम	सूत्र	क्रम	आगम का नाम	सूत्र
०१	आचार	अंगसूत्र-१	२५	आतुरप्रत्याख्यान	पयन्नासूत्र-२
०२	सूत्रकृत्	अंगसूत्र-२	२६	महाप्रत्याख्यान	पयन्नासूत्र-३
०३	स्थान	अंगसूत्र-३	२७	भक्तपरिज्ञा	पयन्नासूत्र-४
०४	समवाय	अंगसूत्र-४	२८	तंदुलवैचारिक	पयन्नासूत्र-५
०५	भगवती	अंगसूत्र-५	२९	संस्तारक	पयन्नासूत्र-६
०६	ज्ञातार्थकथा	अंगसूत्र-६	३०.१	गच्छाचार	पयन्नासूत्र-७
०७	उपासकदशा	अंगसूत्र-७	३०.२	चन्द्रवेध्यक	पयन्नासूत्र-७
०८	अंतकृत् दशा	अंगसूत्र-८	३१	गणिविद्या	पयन्नासूत्र-८
०९	अनुत्तरोपपातिकदशा	अंगसूत्र-९	३२	देवेन्द्रस्तव	पयन्नासूत्र-९
१०	प्रश्नव्याकरणदशा	अंगसूत्र-१०	३३	वीरस्तव	पयन्नासूत्र-१०
११	विपाकश्रुत	अंगसूत्र-११	३४	निशीथ	छेदसूत्र-१
१२	औपपातिक	उपांगसूत्र-१	३५	बृहत्कल्प	छेदसूत्र-२
१३	राजप्रश्रिय	उपांगसूत्र-२	३६	व्यवहार	छेदसूत्र-३
१४	जीवाजीवाभिगम	उपांगसूत्र-३	३७	दशाश्रुतस्कन्ध	छेदसूत्र-४
१५	प्रज्ञापना	उपांगसूत्र-४	३८	जीतकल्प	छेदसूत्र-५
१६	सूर्यप्रज्ञप्ति	उपांगसूत्र-५	३९	महानिशीथ	छेदसूत्र-६
१७	चन्द्रप्रज्ञप्ति	उपांगसूत्र-६	४०	आवश्यक	मूलसूत्र-१
१८	जंबूद्वीपप्रज्ञप्ति	उपांगसूत्र-७	४१.१	ओघनिर्युक्ति	मूलसूत्र-२
१९	निरयावलिका	उपांगसूत्र-८	४१.२	पिडनिर्युक्ति	मूलसूत्र-२
२०	कल्पवतंसिका	उपांगसूत्र-९	४२	दशवैकालिक	मूलसूत्र-३
२१	पुष्पिका	उपांगसूत्र-१०	४३	उत्तराध्ययन	मूलसूत्र-४
२२	पुष्पचूलिका	उपांगसूत्र-११	४४	नन्दी	चूलिकासूत्र-१
२३	वृष्णिदशा	उपांगसूत्र-१२	४५	अनुयोगद्वार	चूलिकासूत्र-२
२४	चतुःशरण	पयन्नासूत्र-१	---	-----	-----

मुनि दीपरत्नसागरजी प्रकाशित साहित्य					
आगम साहित्य			आगम साहित्य		
क्रम	साहित्य नाम	बूक्स	क्रम	साहित्य नाम	बूक्स
1	मूल आगम साहित्य:-	147	6	आगम अन्य साहित्य:-	11
	-1- आगमसुत्ताणि-मूलं print	[49]		-1- आगम कथानुयोग	06
	-2- आगमसुत्ताणि-मूलं Net	[45]		-2- आगम संबंधी साहित्य	02
	-3- आगममञ्जूषा (मूल प्रत)	[53]		-3- ऋषिभाषित सूत्राणि	01
2	आगम अनुवाद साहित्य:-	165		-4- आगमिय सूक्तावली	01
	-1- आगमसूत्र गुजराती अनुवाद	[47]		आगम साहित्य- कुल पुस्तक	516
	-2- आगमसूत्र हिन्दी अनुवाद Net	[47]			
	-3- AagamSootra English	[11]			
	-4- आगमसूत्र सटीक गुजराती	[48]			
	-5- आगमसूत्र हिन्दी अनुवाद print	[12]		अन्य साहित्य:-	
3	आगम विवेचन साहित्य:-	171	1	तत्त्वाभ्यास साहित्य-	13
	-1- आगमसूत्र सटीकं	[46]	2	सूत्राभ्यास साहित्य-	06
	-2- आगमसूत्राणि सटीकं प्रताकार-	[51]	3	व्याकरण साहित्य-	05
	-3- आगमसूत्राणि सटीकं प्रताकार-	[09]	4	व्याख्यान साहित्य-	04
	-4- आगम चूर्ण साहित्य	[09]	5	जिनलक्ति साहित्य-	09
	-5- सवृत्तिक आगमसूत्राणि-1	[40]	6	विधि साहित्य-	04
	-6- सवृत्तिक आगमसूत्राणि-2	[08]	7	आराधना साहित्य	03
	-7- सचूर्णिक आगमसुत्ताणि	[08]	8	परिचय साहित्य-	04
4	आगम कोष साहित्य:-	14	9	पूजन साहित्य-	02
	-1- आगम सहकोसो	[04]	10	तीर्थंकर संक्षिप्त दर्शन	24
	-2- आगम कहाकोसो	[01]	11	प्रकीर्ण साहित्य-	05
	-3- आगम-सागर-कोष:	[05]	12	दीपरत्नसागरना लघुशोधनिबंध	05
	-4- आगम-शब्दादि-संग्रह (प्रा-सं-	[04]		आगम सिवायनं साहित्य कुल पुस्तक	83
5	आगम अनुक्रम साहित्य:-	09			
	-1- आगम विषयानुक्रम- (मूल)	02		1-आगम साहित्य (कुल पुस्तक)	517
	-2- आगम विषयानुक्रम (सटीकं)	04		2-आगमेतर साहित्य (कुल	084
	-3- आगम सूत्र-गाथा अनुक्रम	03		दीपरत्नसागरजी के कुल	600

રડ. સ્ત્રીં [રતિ]

રતિકિડા, વિષયાસક્તિ, પ્રીતિ, અનુરાગ

રડ. સ્ત્રીં [રતિ]

રતિ નામક મોહનીય કર્મની એક પ્રકૃતિ

રડ. સ્ત્રીં [રતિ]

એક પાપસ્થાનક,

રડ. વિં [રતિ]

છઠ્ઠા તીર્થકર ભં પડમપ્પભ ના પ્રથમ શિષ્યા

રડઅરડ. સ્ત્રીં [રતિઅરતિ]

એક પાપસ્થાનક

રડકર. પું [રતિકર]

એ નામનો એક પર્વત

રડકરગ. પું [રતિકરક]

જુઓ 'ઉપર'

રડકરપવ્વય. પું [રતિકરપર્વત]

એક પર્વત-વિશેષ

રડપ્પિયા. વિં [રતિપ્રિયા]

નાગપુરના ગાથાપતિની પુત્રી. ભં પાર્શ્વ પાસે દીક્ષા લીધી. મૃત્યુ બાદ એક વ્યંતરેન્દ્રની અગ્રમહિષી બની.

રડત. ત્રિં [રચિત]

બનાવેલું, સાધુ માટે ખાસ તૈયાર કરેલ ગૌચરીનો એક દોષ

રડત. ત્રિં [રતિદ]

આનંદ આપનાર

રડપ્પિયા. વિં [રતિપ્રિયા]

નાગપુરના ગાથાપતિની પુત્રી. ભં પાર્શ્વ પાસે દીક્ષા લીધી. મૃત્યુ બાદ એક વ્યંતરેન્દ્રની અગ્રમહિષી બની.

રડય. ત્રિં [રચિત]

જુઓ 'રડત'

રડય. ત્રિં [રતિક]

રતિયુક્ત

રડય. ત્રિં [રતિદ]

આનંદ આપનાર

રડય. ત્રિં [રજ્જિત]

રંગેલું

રડયામય. ત્રિં [રજતમય]

રજતયુક્ત

રડરત્ત. ત્રિં [રડરત્ત]

રતિ રાગમાં રક્ત

રડલ. ત્રિં [રજસ્વત]

ધૂળવાળું, મેલું

રડલ્લિય. ત્રિં [રજસ્વત]

જુઓ 'ઉપર'

રડવક્કા. સ્ત્રીં [રતિવાક્કા]

'દસવેયાલિય' સૂત્રની ચૂલિકા

રડ્ડ. સ્ત્રીં [રતિ]

જુઓ 'રડ'

રડઘાત. પું [રજ-ઉદઘાત]

દિશાઓ ધૂળવાળી થવી તે

રડસ્સલ. નં [રજસ્વલ]

રજયુક્ત

રડસ્સલા. સ્ત્રીં [રજસ્વલા]

ઋતુવંતી સ્ત્રી

રડંત. ત્રિં [રજ્જત]

રંગવું તે, રાગ પામવો તે

રડત્તા. કૂં [રચયિત્વા]

રચના કરીને

રડોહરણ. નં [રજોહરણ]

રજોહરણ, સાધુનું એક ઉપકરણ

રંગ. વિશેં [રક્ત]

રંગાયેલ

રંગ. પું [રજ્જ]

નાટ્યશાળા, રંગભૂમિ

રંગંત. ત્રિં [રજ્જત]

રંગાવું તે, રાગ પામવો તે

રંગદ્વાણ. નં [રજ્જસ્થાન]

નાટ્યશાળા

રંગણ. પું [રજ્જન]

રંગાવું, ખુશી થવું

રંગમજ્જ. નં [રજ્જમધ્ય]

રાગ મધ્યે, રંગભૂમિ મધ્યે

રંજિય. વિશેં [રજ્જિત]

રંગાયેલ

રંડા. સ્ત્રીં [રણ્ડા]

વિધવા

રંડાપુત્ત. વિં [રણ્ડાપુત્ર]

સંખેડ ખેડકમાં રહેતો કુબેર સમાન એક પુરુષ, જેની સાથે ચંડોદ્ધા પત્ની રૂપે રહી તે પુરુષે પછી દીક્ષા લીધી.

રંધ. ધાં [રન્ધ]

રાંધવું

રંધંતિયા. સ્ત્રીં [રન્ધયન્તિકા]

રાંધનારી સ્ત્રી

રંધણ. નં [રન્ધન]

રાંધવાનું ઘર, રસોડું

રંભા. વિં [રમ્ભા]

શ્રાવસ્તીના એક ગૃહપતિની પુત્રી, દીક્ષા લીધી, મૃત્યુ

બાદ બલીન્દ્રની અગ્રમહિષી બની

રક્ષ. ધાં [રક્ષ]

રક્ષણ કરવું

રક્ષ. નં [રક્ષ]

રક્ષણ

રક્ષ. ત્રિં [રક્ષઃ]

રક્ષણ કરનાર, રખેવાળ

રક્ષ. નં [રક્ષસ]

રાક્ષસ

રક્ષંત. કૂં [રક્ષત]

રક્ષણ કરતો એવો

રક્ષણ. ત્રિં [રક્ષણ]

રક્ષણ કરનાર

રક્ષણા. સ્ત્રીં [રક્ષણા]

સાયવવું તે, રક્ષા કરવી તે

રક્ષતિયા. વિં [રક્ષિતા]

રાજગૃહીના સાર્થવાહ ઘન ના પુત્ર ઘનગોવ ની પત્ની

રક્ષમાણ. કૂં [રક્ષત]

રક્ષણ કરતો

રક્ષસ. પું [રાક્ષસ]

રાક્ષસ

રક્ષસરાય. પું [રાક્ષસરાજ]

રાક્ષસ જાતિના વ્યંતર દેવનો અધિપતિ

રક્ષસિંદ. પું [રાક્ષસેન્દ્ર]

રાક્ષસ જાતિના વ્યંતરોનો ઇન્દ્ર

રક્ષસી. સ્ત્રીં [રાક્ષસી]

રાક્ષસ વ્યંતરની દેવી

રક્ષા. સ્ત્રીં [રક્ષા]

રક્ષા, રક્ષણ, રાખ

રક્ષાવ. ધાં [રક્ષાપય]

રક્ષણ કરાવવું

રક્ષિઅજ્જ. વિં [રક્ષિતાર્ય]

જુઓ 'રક્ષિવય'

રક્ષિઝ્ઞ. કૂં [રક્ષિત્વા]

રક્ષણ કરીને

રક્ષિત. વિં [રક્ષિત]

જુઓ 'રક્ષિવય'

રક્ષિય. ત્રિં [રક્ષિત]

રક્ષા કરેલ

રક્ષિય. વિં [રક્ષિત]

દશપુર નગરના બ્રાહ્મણ સોમદેવ અને રુદ્રસોમા નો પુત્ર.

આચાર્ય ફગ્ગુરક્ષિય તેના નાના ભાઈ હતા. તેણે

આચાર્ય તોસલિપુત્ત પાસે દીક્ષા લીધી, આચાર્ય વડર

પાસે તે સાડા નવ પૂર્વો ભણ્યા. ચાર અનુયોગ અલગ

કરવાનું હોય શ્રેય પણ તેમનું જ છે. તેઓને ચાર શિષ્યો

થયા

રક્ષિયચ્ચમણ. વિં [રક્ષિતશ્રમણ]

જુઓ 'રક્ષિય'

રક્ષિયવ્વ. નં [રક્ષિતવ્ય]

રક્ષણ કરવા યોગ્ય

રક્ષિયા-૧. વિં [રક્ષિતા]

અઢારમાં તીર્થંકર ભં 'અર' ના પ્રથમ શિષ્યા

રક્ષિયા-૨. વિં [રક્ષિતા]

રાજગૃહીના 'ઘન-૨' સાર્થવાહના ત્રીજા પુત્ર ઘનગોવ ની

પત્ની

રક્ષોવગ. વિશેં [રક્ષોપગ]

રક્ષા કરાયેલ

રગસિગા. સ્ત્રીં [રગસિકા]

એક વાદ્ય

રચિત. ત્રિં [રચિત]

બનાવેલું, રચેલું

રચિતગ. પું [રચિતક]

કાંસ્યપાત્રાદિ, સાધુ માટે મોદક આદિ બનાવેલ

રચિય. ત્રિં [રચિત]

જુઓ 'રચિત'

રચ્છા. સ્ત્રીં [રચ્છા]

શેરી

રચ્છામુહ. નં [રચ્છામુખ]

શેરીનો પ્રવેશ ભાગ

રજત. નં [રજત]

ચાંદી, રૂપું

રજતકૂડ. પું [રજતકૂટ]

રજય. નં [રજત]

ચાંદી, રૂપું

રજ્જ. નં [રાજ્ય]

રાજ્ય

રજ્જ. ધાં [રજ્જ]

રાગ કરવો, પ્રીતિ કરવી

રજ્જંત. કૃં [રજ્યત]

રાગ કરવો તે

રજ્જકંચિય. ત્રિં [રાજ્યકાંચિય]

રાજ્યની આકાંક્ષા કરનાર

રજ્જધુરા. સ્ત્રીં [રાજ્યધુરા]

રાજ્યની ધુરા

રજ્જધુરાચિંતય. ત્રિં [રાજ્યધૂચિંતય]

રાજ્ય કારભારની ચિંતા કરનાર

રજ્જપરિયટ્ટ. નં [રાજ્યપરિવર્ત]

રાજ્યનું પરિવર્તન

રજ્જમાણ. કૃં [રજ્યમાન]

રાગ કરતો, રંગાતો

રજ્જલાભ. પું [રાજ્યલાભ]

રાજ્યની પ્રાપ્તિ

રજ્જવડ. પું [રાજ્યવડ]

રાજા, રાજનો સ્વામી

રજ્જવદ્ધન. વિં [રાજ્યવર્ધન]

ઉજ્જેનીના રાજા પાલઅ નો પુત્ર, અવંતિવદ્ધન તેનો મોટો ભાઈ હતો

રજ્જવાસ. પું [રાજ્યવાસ]

રાજ્યાવસ્થામાં રહેવું તે

રજ્જસિરિ. સ્ત્રીં [રાજ્યશ્રી]

રાજ્યલક્ષ્મી

રજ્જસુવ્ક. નં [રાજ્યશુલ્ક]

રાજ્યના કર-વેરો વગેરે

રજ્જસોવ્ક. નં [રાજ્યસૌવ્ય]

રાજ્યસુખ

રજ્જા. વિં [રજ્જા]

અગીતાર્થપણાથી ભવભ્રમણ વધાવનાર એક સાધ્વી, તે ભદ્ર આચાર્યની નિશ્રામાં હતા, તેને કુષ્ઠ રોગ થયો ત્યારે તેણે પ્રરૂપણ કરી કે અચિત્ત પાણીથી જ આ રોગ થાય, ઘણાં સાધ્વીજીને શંકિત કર્યા, પ્રત્યક્ષ કેવલિએ પણ તેને પ્રાયશ્ચિત્ત ન આપ્યું

રજ્જાભિસેય. પું [રાજ્યાભિષેક]

રાજા તરીકે કરાતો અભિષેક

રજ્જિયવ્વ. ત્રિં [રક્તવ્ય]

રંગાવા યોગ્ય, રાગ કરવા યોગ્ય

રજ્જુ. સ્ત્રીં [રજ્જુ]

દોરી, જેનાથી લોકનું માપ કરાય છે તે, ક્ષેત્ર ગણિત

રજ્જુગ. પું [રજ્જુક]

દોરડી

રજ્જુગસભા. સ્ત્રીં [રજ્જુગસભા]

હસ્તીપાલ રાજાની જૂની દાનશાળા

રજ્જુચ્છાયા. સ્ત્રીં [રજ્જુચ્છાયા]

છાયાનો એક ભેદ

રજ્જુછિન્ન. ત્રિં [રજ્જુછિન્ન]

દોરીથી છેદાયેલ

રજ્જુપાસય. પું [રજ્જુપાશક]

દોરડાનો ફંદો

રજ્જુય. નં [રજ્જુક]

જુઓ 'રજ્જુ'

રજ્જુયા. સ્ત્રીં [રજ્જુકા]

જુઓ 'રજ્જુ'

રજ્જાંત. ધાં [રાધત્]

આરાધના કરવી તે

રટ્ટ. પું [રાટ્ટ]

રાષ્ટ્ર, દેશ

રટ્ટકૂડ. વિં [રાટ્ટકૂટ]

બિમેલ ગામમાં જન્મેલ એક બ્રાહ્મણપુત્રીના જેની સાથે લગ્ન થયેલા તે. કથા જુઓ 'સોમા'

રટ્ટથેર. પું [રાટ્ટસ્થવિર]

રાષ્ટ્રનો વૃદ્ધ

રટ્ટધમ્મ. પું [રાટ્ટધર્મ]

રાષ્ટ્રધર્મ, દેશાચાર

રટ્ટપાલ. પું [રાટ્ટપાલ]

એક નાટક-વિશેષ

રટ્ટવદ્ધન. વિં [રાટ્ટવર્ધન]

જુઓ 'રજ્જવદ્ધન'

રટ્ટિય. પું [રાટ્ટિક]

દેશની ચિંતા માટે નિમાયેલ સુબેદાર

રટ્ઠ. નં [રટ્ઠ]

ભૂમ પાડવી

રટ્ઠિય. નં [રટ્ઠિ]

રોવાનો શબ્દ

રણ. નં [રણ]

સંગ્રામ, લડાઈ

રણભૂમિ. સ્ત્રીં [રણભૂમિ]

યુદ્ધ ભૂમિ

રણસીસ. નં [રણશીર્ષ]

રણનો મોખરો

રણ્ણ. નં [અરણ્ય]

જંગલ, વન

રણવાસ. વિશે [અરણ્યવાસ]

જંગલમાં વસવું તે

રણારક્ષિય. નં [અરણ્યારક્ષિત]

આરક્ષિત જંગલ

રત. પુ [રત]

મૈથુન, અનુરક્ત, આસક્ત

રતળ. નં [રત્ન]

રત્ન, શ્રેષ્ઠ, એક દ્વીપ, એક સમુદ્ર, એક ફૂટ, રત્નપ્રભાનો પહેલો કાંડ

રતળપ્પભા. સ્ત્રી [રત્નપ્રભા]

પહેલી નરક પૃથ્વી, રાક્ષસેન્દ્ર ભીમની એક અગ્રમહિષી

રતળવડેસય. પુ [રત્નાવતંસક]

ઇશાનેન્દ્રના ત્રીજા વિમાનનું નામ

રતળસંચય. પુ [રત્નસંચય]

માનુષોત્તર પર્વતનું એક શિખર

રતળસંચયા. સ્ત્રી [રત્નસંચયા]

મંગલાવતી વિજયની મુખ્ય રાજધાની

રતળામય. નં [રત્નમય]

રત્ન-મય

રતળુચ્ચય. પુ [રત્નોચ્ચય]

રત્નનો ઢગલો

રતળુચ્ચયા. સ્ત્રી [રત્નોચ્ચયા]

ઇશાનેન્દ્રની પટ્ટરાણીની રાજધાની

રતય. નં [રજત]

જુઓ 'રજત'

રતિ. સ્ત્રી [રતિ]

જુઓ 'રડ'

રતિકર. પુ [રતિકર]

એક પર્વત

રતિકરગ. પુ [રતિકરક]

જુઓ 'ઉપર'

રતિકરપવ્ચય. પુ [રતિકરપર્વત]

જુઓ 'ઉપર'

રતિદ. વિશે [રતિદ]

આનંદ આપનાર

રતિપસન્ન. પુ [રતિપ્રસન્ન]

મૈથુન રત

રતિપ્પભા. સ્ત્રી [રતિપ્રભા]

કિન્નરેન્દ્રની એક અગ્રમહિષી

રતિય. સ્ત્રી [રતિક]

જુઓ 'રડ'

રતિય. વિશે [રતિદ]

આનંદ આપનાર

રતિસેના. સ્ત્રી [રતિસેના]

કિન્નરેન્દ્રની એક અગ્રમહિષી

રત્ત. ત્રિ [રત્ત]

રંગેલુ, અનુરાગી, સર્વ પ્રકારે ઢંકાયેલ, ગીતનો એક

ગુણ, લાલ, આનંદ

રત્ત. નં [રાત્ર]

રાત્રિ

રત્ત. નં [રત્ન]

રત્ન

રત્તિદંદગોવય. પુ [રત્તેન્દ્રગોપાલક]

લાલ વર્ણનું ઇન્દ્રગોપ નામક જીવડું

રત્તંસુય. નં [રત્તંશુક]

લાલ કપડું

રત્તકંબલસિલા. સ્ત્રી [રત્તકંબલશિલા]

પંડુકવનની ઉત્તરે આવેલ એક અર્ધચંદ્રાકાર શિલા, જેના ઉપર તીર્થંકરનો જન્મ સમયે અભિષેક થાય

રત્તકંબલા. સ્ત્રી [રત્તકંબલા]

એ નામે મેરુ શિખર ઉપર આવેલી એક શિલા, જેના

ઉપર તીર્થંકરનો જન્મ સમયે અભિષેક થાય

રત્તકળવીર. પુ [રત્તકળવીર]

લાલ કણેરનું વૃક્ષ

રત્તકળવીરય. પુ [રત્તકળવીરક]

જુઓ 'ઉપર'

રત્તકિંસુય. પુ [રત્તકિંશુક]

લાલ પલાશનું વૃક્ષ

રત્તચંદન. નં [રત્તચન્દન]

લાલ ચંદન

રત્તચ્છ. વિશે [રત્તચ્છ]

લાલ આંખ

રત્તતલ. નં [રત્તતલ]

લાલ તળીયા

રત્તપડમ. નં [રત્તપદ્મ]

લાલ કમળ

રત્તપટ. પુ [રત્તપટ]

લાલ વસ્ત્ર પહેરનાર સંન્યાસી

રત્તપાણિ. પુ [રત્તપાણિ]

એક યક્ષ

રત્તપાય. પુ [રત્તપાદ]

એક યક્ષ

રત્તપ્પવાયદ્દહ. પુ. [રત્તપ્રપાતદ્રહ]

એક દ્રહ

રત્તબંધુજીવ. પુ. [રત્તબન્ધુજીવ]

લાલવર્ણનું ઇન્દ્રગોપ નામનું જીવડું

રત્તબંધુજીવગ. પુ. [રત્તબન્ધુજીવક]

જુઓ 'ઉપર'

રત્તબંધુજીવય. પુ. [રત્તબન્ધુજીવક]

જુઓ 'ઉપર'

રત્તરયણ. ન. [રત્તરત્ન]

પદ્મરાગમણિ

રત્તરયણાગર. પુ. [રત્તરત્નાકર]

લાલ રત્નની ખાણ

રત્તવર્ડ. સ્ત્રી. [રત્તવતી]

એક નદી, એક નામ

રત્તવર્ડ-૧. વિ. [રત્તવતી]

મહાપુરના રાજા બલ ના પુત્ર મહાબલ ની પત્ની

રત્તવર્ડ-૨. વિ. [રત્તવતી]

ચંપાનગરીના રાજા દત્ત ની પત્ની (રાણી) મહાચંદ કુમાર

તેનો પુત્ર હતો

રત્તવર્ડકૂડ. પુ. [રત્તવતીકૂટ]

એક ફૂટ

રત્તવતી. સ્ત્રી. [રત્તવતી]

એક નદી

રત્તસીલા. સ્ત્રી. [રત્તશીલા]

પંડુકવનની પશ્ચિમે આવેલ એક અર્ધચંદ્રાકાર શિલા,

જેના ઉપર તીર્થંકરનો જન્મ સમયે અભિષેક થાય છે.

રત્તસુભદ્રા. વિ. [રત્તસુભદ્રા]

અજ્ઞુન ની પત્ની જેનું બીજું નામ સુભદ્રા છે. તેને કારણે

એક યુદ્ધ લડાયેલું

રત્તા. સ્ત્રી. [રત્તા]

શિખરી પર્વતમાંથી નીકળતી ઐરવત ક્ષેત્રની એક મોટી

નદી

રત્તાકુંડ. પુ. [રત્તાકુણ્ડ]

એક કુંડ

રત્તાકૂડ. પુ. [રત્તાકૂટ]

શિખરી પર્વત ઉપરનું એક ફૂટ

રત્તાભ. પુ. [રત્તાભ]

લાલ આભા

રત્તાવર્ડપવાયદ્દહ. પુ. [રત્તાવતીપ્રપાતદ્રહ]

એક દ્રહ

રત્તાવતિકુંડ. પુ. [રત્તવતીકુણ્ડ]

એક કુંડ

રત્તાવતી. સ્ત્રી. [રત્તવતી]

એક નદી

રત્તાવતીપવાયદ્દહ. પુ. [રત્તવતીપ્રપાતદ્રહ]

એક દ્રહ

રત્તાસોગ. પુ. [રત્તાશોક]

લાલ અશોક વૃક્ષ

રત્તાસોય. પુ. [રત્તાશોક]

જુઓ 'ઉપર'

રત્તિ. સ્ત્રી. [રત્તિ]

ચણોઠી, ગુંજા

રત્તિ. સ્ત્રી. [રાત્રિ]

રાત્રિ

રત્તિમુહુત્ત. ન. [રાત્રિમુહૂર્ત]

રાત્રિના મુહૂર્ત

રત્તુવકડ. ત્રિ. [રત્તુત્કટ]

જેમાં લોહીનો ભાગ વધુ હોય

રત્તુપ્પલ. ન. [રત્તોત્પલ]

લાલ કમળ

રત્તુપ્પલપરંભ. ન. [રત્તોત્પલપદ્મ]

જુઓ 'ઉપર'

રત્થા. સ્ત્રી. [રત્થા]

શેરી

રત્થાગ. સ્ત્રી. [રત્થાક]

શેરી

રથ. ન. [રથ]

રથ

રથરેણુ. પુ. [રથરેણુ]

આઠ ત્રસરેણુ ભેગા થવાથી બનેલ સ્કંધ,

રથરેણુ. પુ. [રથરેણુ]

રથ ચાલતા ઉડતી રજકણ

રદ્ધ. ત્રિ. [રાદ્ધ]

રાંધેલું

રધાણિય. ન. [રથાનીક]

રથ સૈન્ય

રધાણિયાધિપતિ. પુ. [રથાનીકાધિપતિ]

રથસૈન્યનો અધિપતિ

રધાણિયાધિવતિ. પુ. [રથાનીકાધિપતિ]

જુઓ 'ઉપર'

રધાણિયાહિવતિ. પુ. [રથાનીકાધિપતિ]

જુઓ 'ઉપર'

રભસ. વિશે [રભસ]

ઉત્સુકતા, ઉત્કંઠા

રમ. ધા [રમ]

રમવું, ક્રીડા કરવી

રમંત. કૃ [રમમાણ]

રમતો, ક્રીડા કરતો

રમણ. ન [રમણ]

રમણ, ક્રીડા, સ્વામી

રમણિ. સ્ત્રી [રમણિ]

સ્ત્રી, પત્ની

રમણિજ્ઞ. ત્રિ [રમણીય]

રમણીય, સુંદર, પાંચમાં દેવલોકનું વિમાન

રમણી. સ્ત્રી [રમણી]

સ્ત્રી

રમણીયદંસણ. ન [રમણીયદર્શન]

સુંદર દેખાવ

રમમાણ. કૃ [રમમાણ]

રમતો, ક્રીડા કરતો

રમિય. ત્રિ [રત]

તત્પર, રમેલ

રમ્મ. ત્રિ [રમ્ય]

સુંદર, મનોહર, રળીયામણું, રમ્યવિજયનો રાજા, એક દેવવિમાન

રમ્મગ. પુ [રમ્યક]

એક યુગલિક ક્ષેત્ર

રમ્મગકૂડ. પુ [રમ્યકકૂટ]

રૂપી પર્વતનો એક કૂટ

રમ્મગવરિસ. પુ [રમ્યકવર્ષ]

એક યુગલિક વર્ષ ક્ષેત્ર

રમ્મગવસ્સ. પુ [રમ્યકવર્ષ]

જુઓ 'ઉપર'

રમ્મગવાસ. પુ [રમ્યકવર્ષ]

જુઓ 'ઉપર'

રમ્મગવાસગ. પુ [રમ્યકવર્ષજ]

રમ્યક વર્ષક્ષેત્રમાં ઉત્પન્ન થયેલ

રમ્મગવાસય. પુ [રમ્યકવર્ષજ]

જુઓ 'ઉપર'

રમ્મગા. સ્ત્રી [રમ્યકા]

પૂર્વ મહાવિદેહની એક વિજય

રમ્મય. પુ [રમ્યક]

જુઓ 'રમ્મગ'

રમ્મયવાસ. પુ [રમ્યકવર્ષ]

જુઓ 'રમ્મગ'

રમ્મયવાસિય. ત્રિ [રમ્યકવર્ષીય]

રમ્યક વર્ષક્ષેત્રમાં ઉત્પન્ન - યુગલિક

રમ્મા. સ્ત્રી [રમ્યા]

મહાવિદેહની એક વિજય

રય. ત્રિ [રત]

આસક્ત, તત્પર

રય. ધા [રત]

આસક્ત થવું, મૈથુન પ્રવૃત્ત થવું

રય. ન [રજસ]

રજ, ધૂળ, જ્ઞાનવરણીયાદિ કર્મ, કર્મરૂપી રજ, સચિત પૃથ્વીકાય

રય. પુ [રય]

વેગ

રય. ધા [રજ્જ]

રંગવું

રય. ધા [રચય]

રચના કરવી

રયંધકાર. પુ [રજોન્ધકાર]

ધૂળની ડમરીથી થતો અંધકાર

રયણ. ન [રત્ન]

જુઓ 'રત્ન'

રયણ. ન [રજન]

રંગવું તે

રયણકંડ. ન [રત્નકાણ્ડ]

રત્નપ્રભા પૃથ્વીનો પ્રથમ કાંડ

રયણકરંડ. પુ [રત્નકરણ્ડ]

રત્નનો ડાબલો

રયણકરંડગ. પુ [રત્નકરણ્ડક]

જુઓ 'ઉપર'

રયણકરંડય. પુ [રત્નકરણ્ડક]

જુઓ 'ઉપર'

રયણકરંડા. સ્ત્રી [રત્નકરણ્ડક]

જુઓ 'ઉપર'

રયણકરંડિયા. સ્ત્રી [રત્નકરણ્ડિકા]

જુઓ 'ઉપર'

રયણગોલ. પુ [રત્નગોલ]

રત્નનો ગોળો

રયણચિત્ત. ત્રિ [રત્નચિત્ર]

રત્નની ભાત પડવાથી ચિત્રિત લાગતું

રયણજાલ. ન૦ [રત્નજાલ]

રત્નની જાળ

રયણત્ત. ન૦ [રત્નત્વ]

રત્નપણું

રયણથૂભિય. પુ૦ [રત્નસ્તૂપિક]

રત્નનો સ્તૂપ

રયણદીવ. પુ૦ [રત્નદીપ]

લવણ સમુદ્રમાંનો એક દ્વીપ

રયણદીવદેવયા. પુ૦ [રત્નદીપદેવતા]

રત્નદ્વીપનો દેવતા

રયણદીવદેવયા. પુ૦ [રત્નદીપદેવતા]

રત્નદ્વીપનો દેવતા

રયણદીવદેવી. સ્ત્રી૦ [રત્નદ્વીપદેવી]

રત્નદ્વીપની એક દેવી

રયણનાઅ. ન૦ [રયણજ્ઞાત]

રત્નનું દૃષ્ટાંત

રયણપ્પમા. સ્ત્રી૦ [રત્નપ્રમા]

જુઓ 'રત્નપ્રમા'

રયણપજ્જર. ન૦ [રત્નપજ્જર]

રત્નનું પાંજરું

રયણપ્પમાપુઢવિનેરડય. પુ૦ [રત્નપ્રમાપૃથ્વીનૈરયિક]

પહેલા પૃથ્વીના નારકી જીવો

રયણપ્પમાપુઢવિનિકુઢવાસી. પુ૦

[રત્નપ્રમાપૃથ્વીનિકુટવાસિન્]

પ્રથમ પૃથ્વીના નિકુટમાં વસનાર

રયણપ્પમાય. પુ૦ [રત્નપ્રમાય]

રત્નપ્રમા પૃથ્વીમાં ઉત્પન્ન

રયણપ્પમા. સ્ત્રી૦ [રત્નપ્રમા]

જુઓ 'રયણપ્પમા'

રયણભરિય. ન૦ [રત્નભરિત]

રત્નથી ભરેલું

રયણભાર. પુ૦ [રત્નભાર]

રત્ન-ભાર

રયણભારય. પુ૦ [રત્નભારક]

રત્ન સમાન

રયણભૂય. ન૦ [રત્નભૂત]

રત્ન સમાન

રયણમય. ત્રિ૦ [રત્નમય]

રત્નનું બનેલું

રયણમાલા. સ્ત્રી૦ [રત્નમાલા]

રત્નની માળા, રત્નશેખર રાજાની પદરાણી

રયણવર્ડ. વિ૦ [રત્નવર્તી]

ચક્રવર્તી બંધદત્ત ની પત્ની અને જવ્વહરિલ ની પુત્રી

રયણવર્ડેસય. પુ૦ [રત્નાવર્તસક]

ઇશાનેન્દ્રનું વિમાન

રયણવિચિત્ત. ન૦ [રત્નવિચિત્ર]

રત્નથી ભરેલું

રયણવાસ. પુ૦ [રત્નવર્ષા]

રત્નની વર્ષા

રયણવાસા. સ્ત્રી૦ [રત્નવર્ષા]

જુઓ 'ઉપર'

રયણસંચય. પુ૦ [રત્નસંચય]

માનુષોત્તર પર્વતનું એક શિખર

રયણસંચયા. સ્ત્રી૦ [રત્નસંચયા]

મંગલાવતી વિજયની મુખ્ય રાજધાની

રયણસિરી. વિ૦ [રત્નશ્રી]

આમલકલ્પાના ગાથાપતિ રયણી ની પત્ની

રયણા. સ્ત્રી૦ [રચના]

રચના, બનાવટ

રયણા. સ્ત્રી૦ [રત્ના]

ઇશાનેન્દ્રની એક અગ્રમહિષીની રાજધાની

રયણાગર. પુ૦ [રત્નાકર]

સમુદ્ર

રયણામા. સ્ત્રી૦ [રત્નામા]

રત્નની આભા

રયણામય. ન૦ [રત્નમય]

રત્નથી ભરેલું

રયણામયદામલંકાર. ન૦ [રત્નામયદામલંકાર]

રત્નમય માળા-ધરેણા

રયણાયર. પુ૦ [રત્નાકર]

સાગર, દરિયો, સમુદ્ર

રયણાવલિ. સ્ત્રી૦ [રત્નાવલિ]

રત્નનો હાર, એક તપ

રયણાવલિપવિભક્તિ. પુ૦ [રત્નાવલિપ્રવિભક્તિ]

એક દેવતાઈ નાટ્ય

રયણાહરણ. ન૦ [રત્નાહરણ]

રત્નનું આભરણ

રયણિ. સ્ત્રી૦ [રત્નિ]

મુંઢે, હાથ, એક માપ

રયણિ. સ્ત્રી૦ [રજનિ]

રાત્રિ

રયણિકર. પુ૦ [રજનીકર]

ચંદ્ર

રયણિચેત્ત. ન૦ [રજનિક્ષેત્ર]

સૂર્યની ગેરહાજરીવાળું ક્ષેત્ર

રયણિગર. પુ૦ [રજનિકર]

ચંદ્ર

રયણિપુહત્તિય. ન૦ [રત્નિપૃથક્તિક]

બેથી નવ હાથ પ્રમાણ

રયણિયર. પુ૦ [રજનિકર]

ચંદ્ર

રયણી. સ્ત્રી૦ [રજની]

રાત્રિ, ઇશાનેન્દ્રના સોમલોકપાલની એક અગ્રમહિષી

રયણી. સ્ત્રી૦ [રજની]

ચમરેન્દ્રની પદરાણી

રયણી. વિ૦ [રજની]

આમલકલ્પાનો એક ગાથાપતિ રયણસિરી તેની પત્ની

હતી. રયણી પુત્રી હતી. ભ૦ પાર્શ્વ પાસે દીક્ષા લીધી.

મરીને ચમરેન્દ્રની પદરાણી બની

રયણી. સ્ત્રી૦ [રત્ની]

હાથ, લંબાઈનું એક માપ

રયણીકર. પુ૦ [રજનીકર]

ચંદ્ર

રયણુચ્ચય. પુ૦ [રત્નોચ્ચય]

માનુષોત્તર પર્વતનું એક શિખર, રત્નના સમૂહરૂપ મેડુ

પર્વત

રયણુત્તમ. પુ૦ [રત્નોત્તમ]

ઉત્તમ રત્ન

રયણોચ્ચય. પુ૦ [રત્નોચ્ચય]

જુઓ 'રયણુચ્ચય'

રયણોચ્ચયા. સ્ત્રી૦ [રત્નોચ્ચયા]

ઇશાનેન્દ્રની પદરાણીની રાજધાની

રયણોરુજ્જાલ. ન૦ [રત્નોરુજ્જાલક]

આભરણ વિશેષ

રયત. ન૦ [રજત]

ચાંદી, રૂપું, રત્નની એક જાત, રત્નપ્રભા પૃથ્વીના

ખરકાંડનો બારમો ભાગ જે રજતમય છે તે

રયતગિરિ. પુ૦ [રજતગિરિ]

ચાંદીનો પર્વત

રયતપત્ત. ન૦ [રજતપાત્ર]

ચાંદીનું પાત્ર

રયત્તાણ. ન૦ [રજસ્ત્રાણ]

રજથી રક્ષા કરનાર, પાત્રા વીંટવાનો એક વસ્ત્રખંડ

રયય. ન૦ [રજત]

જુઓ 'રજત'

રયયકૂડ. પુ૦ [રજતકૂટ]

માલ્યવંત પર્વતનું એક કૂટ

રયયખંડ. પુ૦ [રજતખંડ]

ચાંદીનો ટુકડો

રયયગિરિ. પુ૦ [રજતગિરિ]

ચાંદીનો પર્વત

રયયપાય. ન૦ [રજતપાત્ર]

ચાંદીનું પાત્ર

રયયબંધન. ન૦ [રજતબંધન]

ચાંદીનું બંધન

રયયમય. ત્રિ૦ [રજતમય]

ચાંદીમય, રૂપાયુક્ત

રયયમહાસેલ. પુ૦ [રજતમહાસૈલ]

ચાંદીનો મોટો પર્વત

રયયવાલુયા. સ્ત્રી૦ [રજતવાલુકા]

સફેદ રેતી

રયયામય. ત્રિ૦ [રજતમય]

ચાંદી-રૂપામય

રયસ્સલ. ત્રિ૦ [રાજસ્વલ]

રાજવાળું, મેલું

રયહરણ. ન૦ [રજોહરણ]

રજોહરણ-જૈન મુનિનું એક ઉપકરણ

રયહરણસીસ. ન૦ [રજોહરણશીર્ષ]

રજોહરણની દશી

રયાવ. ધા૦ [રજ્જય]

રંગાવવું

રયાવ. ધા૦ [રચય]

બનાવવું

રયાવેંત. ધા૦ [રજ્જયત્]

રંગાવવું તે

રયાવેત્તા. કૃ૦ [રચયિત્વા]

રચાવીને

રયિત. કૃ૦ [રચિત]

રચના કરેલ

રયુઘાત. પુ૦ [રજોદઘાત]

રજોવૃષ્ટિ

રયુઘાય. પુ૦ [રજોદઘાત]

રજોવૃષ્ટિ

રલ્લગ. ન૦ [રલ્લક]

કંબલ વિશેષ

રવ. પુ. [રવ]

શબ્દ, નાદ, અવાજ

રવ. ધા. [રવ]

કહેવું, બોલવું, વધ કરવો, રડવું, શબ્દ કરવો

રવંત. કૃ. [રવત]

બોલતો, કહેતો

રવભૂય. ન. [રવભૂત]

નાદરૂપ

રવિ. પુ. [રવિ]

સૂર્ય

રવિકિરણ. ન. [રવિકિરણ]

સૂર્યના કિરણ

રવિકિરણતરુણબોહિય. ન. [રવિકિરણતરુણબોધિત]

સૂર્યના તરુણ કિરણો વડે વિકસિત

રવિગય. ન. [રવિગત]

જે નક્ષત્રમાં સૂર્ય હોય તે નક્ષત્ર

રવિગુત્ત. વિ. [રવિગુપ્ત]

ક્ષમાશ્રમણ જસવદ્ધન ના વિદ્વાન્ શિષ્ય, જેને મહાનિસીહ

સૂત્રના જિણોદ્ધારને બહુમાન્ય કરેલો

રવિદિવસ. ન. [રવિદિવસ]

રવિવાર

રવિય. કૃ. [રવ]

રડેલ, કહેલ

રવિહોરા. સ્ત્રી. [રવિહોરા]

સૂર્ય લગ્ન

રસ. પુ. [રસ]

સ્વાદ, જીભનો વિષય, પુદ્ગલનો એક ગુણ, રસયુક્ત

પદાર્થ, અંતર આત્માના અનુભવથી થતો આનંદ,

લેશ્યાનો રસ, રસનેન્દ્રિય વિષયનો ક્ષયોપશમ,

અધ્યવસાય વિશેષથી પડતો રસ, નામકર્મની એક

પ્રકૃતિ જેના ઉદયે જીવતિકૃતાદિ રસને પામે, મદિરા

રસ. રસ્. [ચાખવું, સ્વાદ લેવો]

રસઓ. અ. [રસતસ]

રસને આશ્રિને

રસંત. કૃ. [રસત]

ચાખવું તે, સ્વાદ લેવો તે

રસકરણ. ન. [રસકરણ]

રસનું સાધન

રસગ. વિશે. [રસગ]

પાંચે પ્રકારના રસને જાણનાર, સંજ્ઞી પંચેન્દ્રિય

રસગારવ. ન. [રસગૌરવ]

સ્વાદના અભિમાન વડે આત્માને ભારે કરવો, ત્રણ

ગારવમાંનો એક

રસચરિમ. ન. [રસચરમ]

ચરમ આશ્રિત રસનો ભેદ

રસજ. પુ. [રસજ]

રસ બગડવાથી ઉત્પન્ન થયેલ જંતુ

રસજત્તા. ન. [રસજતા]

રસમાંથી જન્મવાપણું

રસણા. સ્ત્રી. [રસના]

જિહ્વા

રસણિદિય. ન. [રસનેન્દ્રિય]

જીભ નામની ઇન્દ્રિય

રસણુ. વિશે. [રસજ]

રસના જાણકાર

રસતો. અ. [રસતસ]

રસને આશ્રિને

રસત્ત. ન. [રસત્વ]

રસપણું

રસત્થ. કૃ. [રસાર્થ]

રસને માટે, સ્વાદ માટે

રસદયા. સ્ત્રી. [રસદા]

રસને દેનાર

રસદેવી. વિ. [રસદેવી]

સૌધર્મકલ્પની એક દેવી. ભં મહાવીર સન્મુખ

નાટ્યવિધી દેખાડી, વંદના કરી, પૂર્વભવમાં તે કોઈ

ગાથાપતિની પુત્રી હતી. ભં પાર્શ્વ પાસે દીક્ષા લીધેલી

રસનામ. ન. [રસનામન]

નામકર્મની પ્રકૃતિ જેના ઉદયે જીવ શુભ-અશુભ રસને

પામે

રસનિજ્જૂઠ. ત્રિ. [નિર્યૂઠરસ]

રસરહિત

રસનિજ્જૂઠણતા. સ્ત્રી. [રસનિર્યૂઠણ]

રસનો પરિત્યાગ

રસનિવ્વત્તિ. સ્ત્રી. [રસનિર્વૃત્તિ]

રસના પર્યાયો

રસપજ્જવ. પુ. [રસપર્યવ]

રસના પર્યાયો

રસપરિણય. ત્રિ. [રસપરિણય]

રસપણે પરિણત થયેલ વસ્તુ

રસપરિચ્ચાય. પુ. [રસપરિત્યાગ]

રસનો ત્યાગ, વિગઢ ત્યાગ, બાહ્ય તપનો એક ભેદ

રસપરિણામ. પુ. [રસપરિણામ]

રસનું પરિણામવું તે

રસભેય. ન. [રસભેદ]

રસમાં ભેદભેદ કરવી

રસમંત. ત્રિ. [રસવત]

રસવાળું

રસમેહ. પુ. [રસમેઘ]

દરેક વનસ્પતિમાં રસ ઉત્પન્ન કરનાર મહામેઘ જે

ઉત્સર્પિણીનો બીજો આરો બેસતા પાંચ દિવસ વરસશે

રસય. પુ. [રસજ]

જુઓ 'રસજ'

રસલોલ. વિશે. [રસલોલ]

રસલોલુપ

રસવઙ્. સ્ત્રી. [રસવતી]

રસોઈ, રસોડું

રસવર્ઙ. સ્ત્રી. [રસવતી]

જુઓ 'ઉપર'

રસવતી. સ્ત્રી. [રસવતી]

જુઓ 'ઉપર'

રસવાણિજ્ઞ. ન. [રસવાણિજ્ઞ]

મધ-મદિરાદિ રસનો વ્યાપાર,

રસવાણિજ્ઞ. ન. [રસવાણિજ્ઞ]

પંદર કર્માદાનમાંનું એક

રસવિગઙ્. સ્ત્રી. [રસવિકૃતિ]

દૂધ વગેરે છ વિગઙ્

રસવિગતિ. સ્ત્રી. [રસવિકૃતિ]

જુઓ 'ઉપર'

રસવિજ્ઞાનાવરણ. ન. [રસવિજ્ઞાનાવરણ]

રસના જ્ઞાનને આવરક કર્મ-વિશેષ

રસહરણી. સ્ત્રી. [રસહરણી]

ગર્ભમાં રસ લેતી નાભિનાળ

રસાણુવાઙ્. ત્રિ. [રસાણુપાતિન્]

રસ લેનાર, રસને અનુસરનાર

રસાદેસ. પુ. [રસાદેશ]

રસ ભેદની વિવક્ષા

રસાયણ. ન. [રસાયન]

પુષ્ટિકારક ઔષધિ

રસાવરણ. ન. [રસાવરણ]

રસને આવરક

રસિ. સ્ત્રી. [રસિ]

રસિ

રસિંદિય. ન. [રસિંદ્રિય]

રસના ઇન્દ્રિય

રસિંદિયત્ત. ન. [રસિંદ્રિયત્વ]

રસના ઇન્દ્રિયપણું

રસિય. ત્રિ. [રસિક]

રસિક, પિપાસાવાળો

રસિય. ન. [રસિત]

શબ્દ, અવાજ, મેઘગર્જના, આનંદ, મધુર

રસિયા. સ્ત્રી. [રસિયા]

રસી, પડુ

રસેસિ. ત્રિ. [રસેષિન્]

રસપાન કરવાની ઇચ્છાવાળો

રસોદય. ન. [રસોદક]

પુષ્કરવર સમુદ્રનું પાણી

રસિ. પુ. [રસિ]

કિરણ

રહ. પુ. [રથ]

રથ, એક વાહન

રહ. પુ. [રભસ્]

રોગ, ઉત્સાહ

રહ. ન. [રહસ્]

એકાંત

રહકાર. પુ. [રથકાર]

રથ બનાવનાર

રહઘણઘણાઙ્. ન. [રથઘનઘનાયિત]

ઘનઘન કરતો રથનો અવાજ

રહચક્કવાલ. ન. [રથચક્રવાલ]

રથના પૈડા

રહચરિયા. સ્ત્રી. [રથચર્યા]

રથકીડા

રહચ્છાયા. સ્ત્રી. [રથચ્છાયા]

રથ-છાયા

રહજોગ. ત્રિ. [રથયોગ્ય]

રથને યોગ્ય

રહજોહિ. પુ. [રથયોધિન્]

રથ વડે યુદ્ધ કરનાર

રહનેરચક્કવાલ. ન. [રથનુપરચક્રવાલ]

વૈતાલ્યના એક વિદ્યાધરનું નગર

રહનેમિ. વિ. [રથનેમિ]

રાજા સમુદ્રવિજય અને રાણી સિવા ના પુત્ર તથા ભૃગુ

અરિષ્ટનેમિના ભાઈ, તેણે દીક્ષા લીધી. એક વખત

સાધ્વી રાઈમઈ ને વર્ષાથી ભીંજાયેલા અને વસ્ત્ર
નીચોવતા જોઈને તેના સૌંદર્યમાં મુગ્ધ બન્યા. પણ
રાઈમઈ ના પ્રતિબોધથી સ્થિર થઈ તે જ ભવે મોક્ષે ગયા
રહનેમિજ્જ. નં [રથનેમીય]
'ઉત્તરજ્ઞયણ' સૂત્રનું એક અધ્યયન
રહપથ. પું [રથપથ]
રથનો માર્ગ
રહપહ. પું [રથપથ] જુઓ 'ઉપર'
રહમહણ. નં [રથમર્દન]
રથને ભાંગીને ચૂર્ણ કરી નાંખવું
રહમુસલ. પું [રથમુસલ]
કોણિક રાજાનું એક યુદ્ધ
રહરેણુ. પું [રથરેણુ]
રથ ચાલતા ઉડતી રજ, આઠ ત્રસરેણું પરિમિત સ્કંધ
રહવતી. સ્ત્રીં [રથવતી]
રથનો સ્વામી
રહવર. પું [રથવર]
શ્રેષ્ઠ રથ
રહવાય. પું [રથવાત]
રથ ચાલવાથી પવન સાથે ઉડતી રજ
રહસ. પું [રથસ]
રોગ
રહસંગેલ્લી. સ્ત્રીં [રથસંગેલ્લી]
રથોનો સમુદાય
રહસિય. નં [રાહસિક]
પ્રચ્છન્ન, ગુપ્ત
રહસિર. નં [રથશિરસ]
રથનું શિખર
રહસ્સ. નં [રહસ્ય]
રહસ્ય, ગુપ્તવાત
રહસ્સ. નં [હસ્વ]
લઘુ, થોડું
રહસ્સકડ. ત્રિં [રહસ્યકૃત]
ગુપ્ત રીતે કરેલું
રહસ્સંગારવ. નં [હસ્વગૌરવ]
ગૌરવને લઘુ કરવું તે
રહસ્સગય. નં [રહસ્યગત]
રહસ્ય પામેલ
રહસ્સબ્ધવ્રણ. નં [રહસ્યાભ્યાસ્યાન]
કોઈની ગુપ્ત વાત છતી કરવી તે, શ્રાવકના બીજા
વ્રતનો એક અતિચાર

રહસ્સભેય. પું [રહસ્યભેદ]
ગુપ્ત વાતને પ્રગટ કરવી
રહસ્સિય. નં [રાહસ્યિક]
અત્યંત ગુપ્ત
રહસ્સિયગ. નં [રાહસ્યિકક]
જુઓ 'ઉપર'
રહસ્સિયય. નં [રાહસ્યિકક]
જુઓ 'ઉપર'
રહસ્સીકય. ત્રિં [રહસ્યીકૃત]
ગુપ્ત રીતે કરાયેલ
રહસ્સીકર. ધાં [રહસ્સી+કૃ]
ખાનગી કરવું
રહાણિય. નં [સ્થાનીક]
રથ સૈન્ય
રહાણિયાધિપતિ. પું [રથાનીકાધિપતિ]
રથ સૈન્યનો અધિપતિ
રહાણિયાહિવડ. પું [રથાનીકાધિપતિ]
જુઓ 'ઉપર'
રહાણીય. નં [રથાનીક]
રથ સૈન્ય
રહિય. ત્રિં [રહિત]
રહિત, સિવાય
રહિય. ત્રિં [રથિક]
રથવાળો
રહોકમ્મ. નં [રહ:કર્મન્]
છાનું કામ
રાઇ. પું [રાજન્]
રાજા
રાઇ. સ્ત્રીં [રાજિ]
પંક્તિ, હાર, ધાન્ય વિશેષ
રાઇ-૧. વિં [રાજિ]
આમલકલ્પાનો ગાથાપતિ, રાયસિરી તેની પત્ની હતી,
રાઇ પુત્રી હતી
રાઇ-૨. વિં [રાજિ]
આમલકલ્પાના ગાથાપતિ રાઇ ની પુત્રી. ભં પાર્શ્વ પાસે
દીક્ષા લીધી. મૃત્યુ બાદ ચમરેન્દ્રની પદરાણી બની
રાઇ-૩. વિં [રાજિ]
ઇશાનેન્દ્રના સોમલોકપાલની એક પદરાણી, ચમરેન્દ્રની
એક અગ્રમહિષી
રાઇ. સ્ત્રીં [રાત્રિ]
રાત્રિ

રાઈંદિય. નં [રાત્રિન્દિવ]

રાત્રિ-દિવસ

રાઈંદિયગ્ગ. નં [રાત્રિન્દિવાગ્ગ]

રાત્રિ-દિવસ સમીપ

રાઈણિય. ત્રિં [રાત્રિક]

દીક્ષા પર્યાયમાં કે જ્ઞાનાદિ ગુણે કરી અધિક

રાઈણિય. ત્રિં [રાજન્ય]

રાજવંશી, રાજાના સંબંધિ

રાઈણ. પું [રાજન્ય]

રાજાના સંબંધિ

રાઈણકુલ. નં [રાજન્યકુલ]

ઋષભદેવ પ્રભુએ મિત્રસ્થાને સ્થાપેલ કુળ-વિશેષ

રાઈણપત્તિ. સ્ત્રીં [રાજન્યપત્ની]

રાજાની સ્ત્રી-રાણી

રાઈદેવિત્ત. નં [રાત્રિદેવિત્ત]

રાત્રિદિવસપણું

રાઈભત્ત. નં [રાત્રિભત્ત]

રાત્રિ ભોજન

રાઈભોયણ. નં [રાત્રિભોજન]

રાત્રિ ભોજન

રાઈભોયણવિરમણ. નં [રાત્રિભોજનવિરમણ]

રાત્રિભોજન થી અટકવું, રાત્રિભોજન ત્યાગ

રાઈય. નં [રાત્રિક]

રાત્રિસંબંધિ

રાઈયા. સ્ત્રીં [રાત્રિકા]

રાત્રિ વિષયક એક પ્રતિજ્ઞા

રાઈ. સ્ત્રીં [રાત્રિ]

રાત્રિ, રાત

રાઈભોઅણ. નં [રાત્રિભોજન]

રાત્રિ ભોજન

રાઈભોઅણવેરમણ. નં [રાત્રિભોજનવિરમણ]

રાત્રિભોજનથી વિરમવું - અટકવું તે

રાઈભોયણ. નં [રાત્રિભોજન]

રાત્રે ખાવું તે

રાઈમઈ. વિં [રાજીમતિ]

રાજા ઉગ્ગસેન ની પુત્રી તેના લગ્ન અરિષ્ટનેમિ સાથે નક્કી થયેલા પણ અરિષ્ટ નેમિએ દીક્ષા લીધી એટલે તેણીએ પણ દીક્ષા લીધી. સૌંદર્યમુગ્ધ બનેલા રહનેમિ ને તેણીએ પ્રતિબોધ કરેલા, તેણી એ જ ભવે મોક્ષે ગયેલા, તેણીનું રાઈમઈ અને રાયમઈ નામ પણ આવે છે

રાઈમઈ. વિં [રાજીમતી]

જુઓ 'રાઈમઈ'

રાઈય. નં [રાત્રિક]

રાત્રિ સંબંધિ

રાઈસર. પું [રાજેશ્વર]

સમર્થ રાજા, માંડલિક

રાઓ. અં [રાત્રી]

રાત્રિના મધ્યભાગમાં, રાત્રે

રાઓવરાય. અં [રાત્રોપરાત્ર]

રાતદિવસ, અહર્નિશ

રાગ. પું [રાગ]

વિષયમાં આસક્તિ, રાગ, સ્નેહ, રંગ, વર્ણ, સ્વર, ગાન

રાગગઢ્ધ. નં [રાગગર્ભ]

રાગગર્ભિત

રાગગ્નિ. સ્ત્રીં [રાગાગ્નિ]

રાગરૂપ અગ્નિ

રાગદોસ. પું [રાગદ્વેષ]

રાગ અને દ્વેષ

રાગદોસનિગ્રહ. પું [રાગદ્વેષનિગ્રહ]

રાગ અને દ્વેષને વશ કરવા તે

રાગદોસરહિય. નં [રાગદ્વેષરહિત]

રાગ અને દ્વેષથી રહિત

રાગદોસવસ. નં [રાગદ્વેષવશ]

રાગ અને દ્વેષને વશ

રાગદ્દોસ. પું [રાગદ્વેષ]

રાગ અને દ્વેષ

રાગદ્દોસવિવર્જિઅ. નં [રાગદ્વેષવિવર્જિત]

રાગ અને દ્વેષનું વર્જન કરેલ

રાગદ્દોસારીણ. પું [રાગદ્વેષારિણ]

રાગ અને દ્વેષરૂપી શત્રુ

રાગબંધન. નં [રાગબન્ધન]

રાગ રૂપી બંધન

રાગમડય. નં [રાગમડય]

રાગયુક્ત

રાગમંડલ. નં [રાગમણ્ડલ]

રંગ સમૂહ

રાગાદિવૈરિનિષ્કાન્તક. ત્રિં [રાગાદિવૈરિનિષ્કાન્તક]

રાગ આદિ શત્રુને બહાર કાઢનાર

રાગિ. વિશેં [રાગિન]

રાગવાળું, સરાગી

રાજ. પું [રાજન]

રાજા, ભૂપતિ

રાઢામણિ. પુ [રાઢામણિ]

મણિ જેવા કાચનો ઢુકડો

રાત. સ્ત્રી [રાત્ર]

રાત્રિ

રાતિ. સ્ત્રી [રાત્રિ]

રાત્રિ

રાતિંદિય. પુ [રાત્રિન્દિય]

રાત અને દિવસ

રાતિણિય. ત્રિ [રાત્નિક]

જુઓ 'રાઢિણિય'

રાતિણિયપરિભાસિ. પુ [રાત્નિકપરિભાષિન્]

આચાર્યાદિક વડીલ સામે બોલનાર,

રાતિણિયપરિભાસિ. પુ [રાત્નિકપરિભાષિન્]

અસમાધિનું પાંચમું સ્થાન સેવનાર

રાતી. સ્ત્રી [રાત્રી]

રાત્રી

રાતીતિહિ. સ્ત્રી [રાત્રિતિથિ]

રાત્રિની તિથિ

રાતીભોયણ. ન [રાત્રિભોજન]

રાત્રિ ભોજન

રાતોંધકાર. ન [રાત્ર્યન્ધકાર]

રાત્રિનો અંધકાર

રાતોવરાત. ન [રાત્ર્યપરાત્ર]

રાત્રિ પછીની રાત્રિ

રામ. પુ [રામ]

બલભદ્ર, પરશુરામ,

રામ. પુ [રામ]

એક દેશ, તે દેશના રહેવાસી

રામ-૧. વિ [રામ]

ભરતક્ષેત્રમાં નવમાં બળદેવ, તે વાસુદેવ કળ્હ ના ભાઈ હતા. તે બલદેવ નામે પ્રસિદ્ધ છે.

રામ-૨. વિ [રામ]

વારાણસીનો એક ગાથાપતિ, તેની પત્નીનું નામ ધમ્મા હતું. કળ્હા અને કળ્હરાઈ નામે બે પુત્રીઓ હતી

રામ-૩. વિ [રામ]

રાજગૃહી નગરનો એક ગાથાપતિ, તેની પત્નીનું નામ ધમ્મા હતું. રામા અને રામક્ષિયા તેની પુત્રીઓ હતી

રામ-૪. વિ [રામ]

શ્રાવસ્તીનો એક ગાથાપતિ, તેની પત્ની ધમ્મા હતી, વસૂ અને વસુગુતા બે પુત્રી હતી

રામ-૫. વિ [રામ]

કોસાંબીનો એક ગાથાપતિ તેની પત્ની ધમ્મા અને પુત્રી વસુમિત્તા, વસુંધરા હતી

રામ-૬. વિ [રામ]

જમદગ્નિનો પુત્ર પરસુરામ નામે પ્રસિદ્ધ હતો. મરીને સાતમી નરકે ગયો

રામઉત્ત. વિ [રામગુપ્ત]

જુઓ 'રામગુપ્ત'

રામકળ્હ. વિ [રામકૃષ્ણ]

રાજા સેણિઅ અને રાણી રામકળ્હા નો પુત્ર, રાજા ચેડગ સાથે યુદ્ધમાં હણાઈને નરકે ગયો

રામકળ્હા. વિ [રામકૃષ્ણ]

રાજા સેણિઅ ના એક પત્ની ભં મહાવીર પાસે દીક્ષા લીધી વિવિધ તપ કર્યા, અનશન કરી મોક્ષે ગયા

રામકળ્હ. ન [રામકૃષ્ણ]

'નિરવાવલિઆ' સૂત્રનું એક અધ્યયન

રામકળ્હા. સ્ત્રી [રામકૃષ્ણા]

'અંતકૃદ્ધસા' સૂત્રનું એક અધ્યયન

રામરક્ષિયા. સ્ત્રી [રામરક્ષિતા]

ઇશાનેન્દ્રની એક અગ્રમહિષી

રામગુત્ત. વિ [રામગુપ્ત]

એક અન્યતીર્થિ સાધુ જે પહેલા રાજા હતો, તેનું લઘુ દ્રષ્ટાંત

રામપુત્ત. વિ [રામપુત્ર]

સાકેત નગરીની મહા સાર્થવાહિનીનો પુત્ર, ભં મહાવીર પાસે દીક્ષા લીધી. મૃત્યુ બાદ સર્વાર્થસિદ્ધ વિમાને ગયા

રામરક્ષિયા. વિ [રામરક્ષિતા]

રાજગૃહીના રામ ગાથાપતિની પુત્રી, ભં પાર્શ્વ પાસે દીક્ષા લીધી. મૃત્યુ બાદ ઇશાનેન્દ્રની દેવી બની

રામા. સ્ત્રી [રામા]

સ્ત્રી, ભાર્યા, ઇશાનેન્દ્રની એક અગ્રમહિષી

રામા-૧. વિ [રામા]

રાજગૃહીના ગાથાપતિ રામ ની પુત્રી. ભં પાર્શ્વ પાસે દીક્ષા લીધી. મૃત્યુ બાદ ઇશાનેન્દ્રની અગ્રમહિષી બની

રામા-૨. વિ [રામા]

કાગંદી નગરીના રાજા સુગ્રીવ ની પત્ની (રાણી) નવમાં તીર્થંકર ભં 'સુવિહિ' ની માતા

રામાયણ. ન [રામાયણ]

પ્રસિદ્ધ મહાકાવ્ય, અન્યતીર્થિક ગ્રંથ વિશેષ

રાય. પુ [રાજન્]

રાજા, ભૂપતિ

રાય. નં [રાત્ર]	જુઓ 'રાઈણિય'
રાત્રિ	રાયણિયપરિભાસિ. ત્રિં [રત્નાધિકપરિભાષિન્]
રાય. પું [રાગ]	મોટાની સામે બોલનાર
રાગ, સ્નેહ	રાયણીઙ. સ્ત્રીં [રાજનીતિ]
રાય. પું [રાજ]	રાજનીતિ
રાજ કરવું તે	રાયણ. પું [રાજન્ય]
રાયંગણા. સ્ત્રીં [રાજાઙ્ગણા]	રાજન્ય કુળ, આદિનાથ પ્રભુએ મિત્રસ્થાને સ્થાપેલું કુળ
રાજાની સ્ત્રી	રાયત. નં [રાજત]
રાયંતેઝર. નં [રાજાન્ત:પુર]	શોભતો, રાજાપણું
રાજાનું અંત:પુર	રાયતેય. નં [રાજતેજસ્]
રાયંતેપુર. નં [રાજાન્ત:પુર]	રાજાનું તેજ
જુઓ 'ઉપર'	રાયત્ત. નં [રાજત્વ]
રાયંતેપુરિયા. સ્ત્રીં [રાજાન્ત:પુરિકા]	રાજાપણું
રાજાનો અંત:પુરનો રખેવાળ	રાયદુટ્ટ. પું [રાજદુષ્ટ]
રાયંસિ. પું [રાજયક્ષિન્]	રાજાનો અપરાધી
ક્ષય રોગી	રાયદુટ્ટકારિ. પું [રાજદુષ્ટકારિન્]
રાયકઝહ. પું [રાજકકુદ]	રાજાનો અપરાધ કરનાર
રાજચિહ્ન મુગુટાદિ	રાયદુવારિય. પું [રાજદ્વારિક]
રાયકકુધ. પું [રાજકકુદ]	રાજાના અમાત્ય આદિ પુરુષો
જુઓ 'ઉપર'	રાયધમ્મ. પું [રાજધર્મ]
રાયકજ્જ. નં [રાજકાર્ય]	રાજનીતિ
રાજનું કાર્ય	રાયધાણી. સ્ત્રીં [રાજધાની]
રાયકન્ના. સ્ત્રીં [રાજકન્યા]	રાજાની મુખ્ય નગરી
રાજાની કન્યા	રાયપત્ની. સ્ત્રીં [રાજપત્ની]
રાયકરંડઅ. પું [રાજકરણ્ડક]	રાજાની પત્ની
રાજાનો કરંડીઓ જેમાં અમૂલ્ય રત્ન રખાય તે	રાયપરિયટ્ટ. પું [રાજપરિવર્ત]
રાયકહા. સ્ત્રીં [રાજકથા]	રાજ કાંતિ
રાજ સંબંધિ વાતો, ચાર વિકથામાંની એક વિકથા	રાયપવર. વિશેં [રાજપ્રવર]
રાયકિંકર. નં [રાજકિંકર]	ઉત્તમ રાજા
રાજનો નોકર	રાયપસેણિય. નં [રાજપ્રશ્નિય]
રાયકિચ્ચ. નં [રાજકૃત્ય]	એક (ઉપાંગ) આગમ
રાજાના કાર્યો	રાયપસેણિયસુય. નં [રાજપ્રશ્નિયશ્રુત]
રાયકુલ. નં [રાજકુલ]	જુઓ 'ઉપર'
રાજાનું કુળ	રાયપહ. પું [રાજપથ]
રાયકુલપરંપરાગય. ત્રિં [રાજકુલપરમ્પરાગત]	રાજ્યનો માર્ગ
રાજાની કુળ પરંપરાથી આવેલી રીતિ	રાયપિંડ. પું [રાજપિન્ડ]
રાયગમહિસિ. સ્ત્રીં [રાજગ્રમહિષી]	રાજા માટે તૈયાર થયેલ આહાર
રાજાની પદરાણી	રાયપુત્ત. પું [રાજપુત્ર]
રાયગલ. પું [રાજાર્ગલ]	રાજાનો પુત્ર
એક મહાગ્રહ	રાયપુરિસ. પું [રાજપુરુષ]
રાયણિય. પું [રાત્નિક]	રાજ માન્ય પુરુષ

રાયપેસિય. પુ. [રાજપ્રેષ્ય]

રાજાનો સેવક

રાયપ્પસેણદ્વિજ. ન. [રાજપ્રશ્રીય]

એક (ઉપાંગ) આગમ

રાયબહુલ. ન. [રાજબહુલ]

રાજ્યની બહુલતા

રાયભય. ન. [રાજભય]

રાજાનો ભય

રાયમર્દ. વિ. [રાજમર્તિ]

જુઓ 'રાઈમર્દ'

રાયમગ. પુ. [રાજમાર્ગ]

ધોરી રસ્તો

રાયમગમોગાઢ. પુ. [રાજમાર્ગવિગાઢ]

રાજમાર્ગમાં રહેલ પ્રાસાદ-મહેલ

રાયમચ્ચ. પુ. [રાજામાત્ય]

રાજાનો મંત્રી

રાયમાસ. પુ. [રાજમાસ]

એક પ્રકારના અડદ

રાયરિસિ. પુ. [રાજર્ષિ]

રાજ્ય છોડીને દીક્ષા ગ્રહણ કરનાર

રાયરુચ્ચ. પુ. [રાજરુચ્ચ]

રાયણ વૃક્ષ

રાયલચ્ચણ. ત્રિ. [રાજલક્ષણ]

રાજાના ચિન્હ

રાયલચ્છી. સ્ત્રી. [રાજલક્ષ્મી]

રાજ્ય લક્ષ્મી

રાયલલિઅ. વિ. [રાજલલિત]

વાસુદેવ કળ્પ ના મોટાભાઈ બલદેવ રામ નો પૂર્વભવનો

જીવ તે હસ્તિના પુરના એક વેપારીનો પુત્ર હતો અને

ગંગદત્ત નો ભાઈ હતો

રાયવંસ. પુ. [રાજવંશ]

રાજાનો વંશ

રાયવંસિય. ત્રિ. [રાજવંશિક]

રાજવંશી, રાજાના સંબંધિ

રાયવડિંસય. ન. [રાજાવતંસક]

રાજમહેલ

રાયવર્ણય. પુ. [રાજવર્ણક]

રાજાનું વર્ણન

રાયવર. વિશે. [રાજવર]

શ્રેષ્ઠ રાજા, ચક્રવર્તી

રાયવરકન્ના. સ્ત્રી. [રાજવરકન્યા]

મોટારાજાની પુત્રી

રાયવરસાસણ. ન. [રાજવરશાસન]

પ્રધાન રાજાની આજ્ઞા

રાયવરસિરિ. સ્ત્રી. [રાજ્યવરશ્રી]

ઉત્તમ એવી રાજ્યલક્ષ્મી, વિશેષ નામ

રાયવલ્લભ. વિ. [રાજવલ્લભ]

એક પુરોહિત પુત્ર, તેને એક વેશ્યા પ્રત્યે અતિ આકર્ષણ હતું

રાયવલ્લિ. સ્ત્રી. [રાજવલ્લિ]

સાધારણ વનસ્પતિ-વિશેષ

રાયવલ્લી. સ્ત્રી. [રાજવલ્લિ]

જુઓ 'ઉપર'

રાયવવહાર. પુ. [રાજવ્યવહાર]

રાજ્યનો વેપાર

રાયવસંદિય. ન. [રાજવસંસ્થિત]

રાજાની જેમ રહેલ

રાયવસભ. વિશે. [રાજવૃષભ]

રાજામાં શ્રેષ્ઠ

રાયવહગ. ન. [રાગવહક]

રાગવશ થયેલ

રાયવુગાહ. પુ. [રાજવિગ્રહ]

રાજ્યમાં વિગ્રહ

રાયવેદિ. સ્ત્રી. [રાજવેદિ]

રાજાની વેઠ, ભૂતિશૂન્ય રાજકાજ

રાયસંસારિય. ન. [રાજસંસારિક]

રાજાન્ટર સ્થાપના

રાયસત્થ. ન. [રાજશાસ્ત્ર]

રાજનીતિ સંબંધિ શાસ્ત્ર વિશેષ

રાયસદ્દૂલ. પુ. [રાજશાર્દૂલ]

રાજાઓમાં સિંહ સમાન

રાયસરિસ. ત્રિ. [રાજાસદૃશ]

રાજાના જેવો

રાયસામણ. પુ. [રાજસામાન્ય]

સામાન્ય રાજા

રાયસાહિય. ત્રિ. [રાજસાધ્ય]

રાજાને આધિન

રાયસિરિ. સ્ત્રી. [રાજ્યશ્રી]

રાજ્યલક્ષ્મી

રાયસિરી. વિ. [રાજશ્રી]

આમલકલ્પાના ગાથાપતિ રાઈ ની પત્ની, પુત્રી રાઈ ની માતા

રાયસીંહ. પુ. [રાજસિંહ]

રાજાઓમાં સિંહ સમાન

રાયહંસ. પુ. [રાજહંસ]

ઉત્તમ હંસ

રાયહાળી. સ્ત્રી. [રાજધાની]

રાજાની મુખ્ય નગરી

રાયા. પુ. [રાજન્]

રાજા, ચક્રવર્તી આદિ

રાયાણય. પુ. [રાજક]

રાજા

રાયાભિસેગ. પુ. [રાજ્યાભિષેક]

રાજા પદે કરાતો અભિષેક

રાયાભિસેય. પુ. [રાજ્યાભિષેક]

જુઓ 'ઉપર'

રાયાભિસેહ. પુ. [રાજ્યાભિષેક]

જુઓ 'ઉપર'

રાયારક્ષિય. ન. [રાજારક્ષિત]

રાજા દ્વારા રક્ષેલ

રાયારામ. વિ. [રાજારામ]

એક ક્ષત્રિય પરિવાજક

રાયારાય. વિ. [રાજારાજ]

એક ક્ષત્રિય પરિવાજક

રાયારિહ. વિશે. [રાજાર્હ]

રાજાને યોગ્ય

રાયાવગારિ. ત્રિ. [રાજાપકારિન્]

રાજનો અપકારી

રાયિ. વિ. [રાજિ]

જુઓ 'રાઈ'

રાયી. સ્ત્રી. [રાત્રી]

રાત્રી

રાયોગ્રહ. પુ. [રાજાવગ્રહ]

રાજાની અનુજ્ઞા

રાયોવરાય. ન. [રાત્રોપરાત્ર]

રાત પછીની રાત

રાલ. ન. [રાલ]

એ નામક ધાન્ય

રાલગ. પુ. [રાલક]

રાળ, ધાન્ય વિશેષ

રાલય. પુ. [રાલક]

જુઓ 'ઉપર'

રાવ. ધા. [દે.]

આર્દ્ર કરવું

રાવ. ધા. [રુજ્જય]

રંગાવવું

રાવ. ધા. [રાવય]

બોલાવવું

રાવણ. વિ. [રાવણ]

ભરતક્ષેત્રમાં થયેલ આઠમાં પ્રતિવાસુદેવ. તેને વાસુદેવ

નારાયણે હણેલ

રાવેત. ધા. [રાવયત]

બોલાવતો

રાસિ. પુ. [રાશિ]

સમૂહ, ઢગલો, કંદ વિશેષ, ત્રિરાશિ આદિ ગણિત

રાસિ. પુ. [રાશિ]

મેષ વગેરે બાર રાશિ,

રાસિ. સ્ત્રી. [રાશિ]

કિરણ

રાસિકડ. ત્રિ. [રાશીકૃત]

ઢગલો કરાયેલ

રાસિજુમ્મસય. ન. [રાશિયુગ્મશત]

'ભગવદ્' સૂત્રનું એક શતક

રાસિબદ્ધ. ન. [રાશિબદ્ધ]

દ્રષ્ટિવાદ અંતર્ગત પરિકર્મનો એક ભેદ

રાસી. સ્ત્રી. [રાશિ]

ઢગલો

રાહાખમણ. વિ. [રાઘશ્રમણ]

આચાર્ય રાહાયરિય ના શિષ્ય

રાહાયરિય. વિ. [રાધાચાર્ય]

એક આચાર્ય, જેણે અચલપુરના રાજકુમાર અપરાધ્ય ને

દીક્ષા આપેલ. રાહવખમણ પણ તેના શિષ્ય હતા

રાહુ. પુ. [રાહુ]

એ નામનો એક ગ્રહ

રાહુકમ્મ. ન. [રાહુકર્મન્]

રાહુ-ક્રિયા

રાહુકેડવિલગ્ગ. ન. [રાહુકેતુવિલગ્ગ]

રાહુ-કેતુનું જોડાવું

રાહુગય. ન. [રાહુગત]

રાહુ દ્વારા સૂર્ય-ચંદ્રનું અવરાવું તે

રાહુચરિય. ન. [રાહુચરિત]

રાહુનું ચાર ક્ષેત્ર

રાહુદેવ. પુ. [રાહુદેવ]

રાહુ નામક દેવ

રાહુવર્ણ. પુ. [રાહુવર્ણ]

રાહુનો વર્ણ

રાહુવિમાણ. પુ. [રાહુવિમાણ]

રાહુનું વિમાન

રાહુહય. ન. [રાહુહય]

જે નક્ષત્રમાં ગ્રહણ થયેલ હોય તે

રાહુહય. ન. [રાહુહય]

જુઓ 'ઉપર'

રિહ. પુ. [રિહ]

શત્રુ, દુશ્મન

રિહ. પુ. [રિહ]

વસંત-ગ્રીષ્માદિ ઋતુ

રિહકાલ. પુ. [રિહકાલ]

સ્ત્રીને ઋતુવંતી થવાનો કાળ

રિહદંત. ત્રિ. [રિહદાન્ત]

અંતર શત્રુને દમન કરનાર

રિહમઙ્ગ. સ્ત્રી. [રિહમઙ્ગ]

મનઃપર્યવજ્ઞાનનો એક ભેદ

રિહમાસ. પુ. [રિહમાસ]

ત્રીશ દિવસનો એક માસ

રિહવેદ. પુ. [રિહવેદ]

પ્રસિદ્ધ ધર્મગ્રંથ

રિહવેદ. પુ. [રિહવેદ]

જુઓ 'ઉપર'

રિહવેદ. પુ. [રિહવેદ]

જુઓ 'ઉપર'

રિહ. પુ. [રિહ]

સ્ત્રીનો ઋતુધર્મ

રિહિસિયા. સ્ત્રી. [રિહિ.]

ઘોળાતા સ્વરે ગાવું

રિહિ. ન. [રિહિ]

નક્ષત્ર

રિહિસિગિ. સ્ત્રી. [રિહિ.]

વાદ્ય વિશેષ

રિહિ. ધા. [રિહિ]

છોડવું, ત્યાગ કરવો

રિહિ. ત્રિ. [રિહિ]

રત્ન વિશેષ, એક વનસ્પતિ, એક વિમાનનો પ્રસ્તર,

કાકાદિ પક્ષી, એક લોકપાલ

રિહિ. ત્રિ. [રિહિ]

લોકાંતિક દેવનો એક ભેદ

રિહિ. વિ. [રિહિ]

કુલાલનગરના રાજા વેસમણદાસ નો મંત્રી, તેણે સીંહસેન નામના સાધુને બાળી નાંખેલ

રિહિકંડ. પુ. [રિહિકાન્ડ]

ખરકાંડનો સોળમો ભાગ

રિહિ. પુ. [રિહિ]

અરીઠાનું ફૂલ, એક રત્ન, દ્રોણ કાગડો

રિહિપુરા. સ્ત્રી. [રિહિપુરા]

કચ્છગાવતી વિજયની મુખ્ય નગરી

રિહિપુરી. સ્ત્રી. [રિહિપુરી]

જુઓ 'ઉપર'

રિહિમય. ન. [રિહિમય]

રિષ્ટરત્નમય

રિહિવસભ. પુ. [રિહિવૃષભ]

એક વૃષભ

રિહિવિમાણ. પુ. [રિહિવિમાણ]

બ્રહ્મ દેવલોકમાં આવેલ એક દેવવિમાન

રિહિ. સ્ત્રી. [રિહિ]

પાંચમી નરકનું નામ, મહાકચ્છવિજયની મુખ્ય નગરી

રિહિભ. પુ. [રિહિભ]

રિષ્ટ નામના વૃક્ષની મદિરા, એક લોકાંતિક દેવ વિમાન

રિહિમય. ન. [રિહિમય]

રિષ્ટરત્નમય

રિહિ. પુ. [રિહિ]

આઠમાં દેવલોકનું એક વિમાન

રિહિ. ન. [રિહિ]

દેવું, કર્જ

રિહિ. અ. [રિહિ]

વિના, સિવાય

રિહિમાસ. પુ. [રિહિમાસ]

ઋતુ-માસ

રિહિ. ત્રિ. [રિહિ]

શૂન્ય, ખાલી

રિહિ. ત્રિ. [રિહિ]

સમૃદ્ધિવાળું, ઐશ્વર્યયુક્ત

રિહિત્થિમિયસમિદ્ધ. ન. [રિહિત્થિમિતસમૃદ્ધ]

સમૃદ્ધ અને ભય રહિત

રિહિ. સ્ત્રી. [રિહિ]

સમૃદ્ધિ, સંપત્તિ

રિહિમંત. ત્રિ. [રિહિમંત]

સમૃદ્ધિવાન

રિપુ. પુ. [રિપુ]

શત્રુ

રિભિત. ન. [રિભિત]

સ્વરધોલન, એક નાટ્ય વિશેષ

રિભિય. પુ. [રિભિત]

જુઓ 'ઉપર'

રિય. કૃ. [ઋત]

ગમન, જવું તે

રિય. ધા. [ઋ]

ચાલવું, જવું

રિય. ન. [રિત]

રીતિ, સ્વભાવ

રિયંત. કૃ. [રિયત]

ગમન કરવું તે

રિયા. સ્ત્રી. [ઈર્યા]

ઇર્થાસમિતિ, યતનાપૂર્વક ચાલવું તે

રિયાવહિયા. સ્ત્રી. [ઈર્યાપથિકી]

જુઓ 'ઇરિયાવહિયા'

રિયાસમિતિ. સ્ત્રી. [ઈર્યાસમિતિ]

જુઓ 'ઇરિયાસમિતિ'

રિવુપડિસત્તુ. વિ. [રિપુપ્રતિશત્તુ]

રાજા પયાવર્ડ નું મુળ નામ જે તિવિદ્ધ વાસુદેવના પિતા હતા

રિવ્વેદ. પુ. [ઋગ્વેદ]

જુઓ 'રિઉવેદ'

રિસભ. પુ. [ઋષભ]

સાધારણ વનસ્પતિની એક જાત, સાત સ્વરમાં બીજો સ્વર, એક મુહૂર્ત

રિસભનારાય. ન. [ઋષભનારાય]

છ સંઘયણમાંનું બીજું સંઘયણ, નામકર્મની એક પ્રકૃતિ

રિસહ. પુ. [ઋષભ]

બળદ, જુઓ 'રિસભ'

રિસહનારાય. ન. [ઋષભનારાય]

જુઓ 'રિસભનારાય'

રિસિ. પુ. [ઋષિ]

ઋષિ, મહાત્મા

રિસિભાસિય. ન. [ઋષિભાષિત]

એક આગમસૂત્ર

રી. ધા. [રી]

જવું, પ્રવેશ કરવો

રીઝન્ટ. કૃ. [રીઝિતુમ્]

જવા માટે

રીતિયાપાય. ન. [રીતિકાપાત્ર]

પીતળનું પાત્ર

રીતિયાબંધન. ન. [રીતિકાબંધન]

પીતળનું બંધન

રીય. કૃ. [રીત]

જવું તે

રીય. કૃ. [રીયમાણ]

જતો, ચાલતો

રીય. ધા. [રી]

જવું, ચાલવું

રીયંત. કૃ. [રીયમાણ]

જતો, ચાલતો

રીયમાણ. કૃ. [રીયમાણ]

જુઓ 'ઉપર'

રીરિયપાય. ન. [રીરીકપાત્ર]

પીતળનું પાત્ર

રીરિયબંધન. ન. [રીરીકબંધન]

પીતળનું બંધન

રુઅ. ન. [રુત]

કપાસ, રુ

રુઅગ. પુ. [રુચક]

એક પર્વત, એક દ્વીપ, એક સમુદ્ર

રુઅગકૂડ. પુ. [રુચકકૂટ]

નંદનવનનું એક શિખર

રુઅગવર. પુ. [રુચકવર]

એક દ્વીપ, એક સમુદ્ર

રુઇ. સ્ત્રી. [રુચિ]

રુચિ, ઇચ્છા, અભિલાષા

રુઇય. ન. [રુદિત]

રતિકીડા સમયે સ્ત્રીનો રતિ શબ્દ, ગીતની એક જાત

રુઇર. ત્રિ. [રુચિર]

સુંદર, મનગમતું

રુઇલ. ત્રિ. [રુચિર]

સુંદર, મનોહર, પાંચમાં દેવલોકનું એક વિમાન

રુઇલ્લકંત. ન. [રુચિરકાન્ત]

પાંચમાં દેવલોકનું એક દેવવિમાન

રુઇલ્લકૂડ. ન. [રુચિરકૂટ]

જુઓ 'ઉપર'

રુઇલ્લજ્ઞાય. પુ. [રુચિરધ્વજ]

જુઓ 'ઉપર'

રુદ્ધલ્લપ્પભ. પુ. [રુચિરપ્રભ]	રુક્ષ સ્પર્શ નામકર્મ
જુઓ 'ઉપર'	રુક્ષગિહ. ન. [રુક્ષગૃહ]
રુદ્ધલ્લલેસ. પુ. [રુચિરલેશ્ય]	ગૃહાકાર વૃક્ષ
જુઓ 'ઉપર'	રુક્ષગુચ્છ. પુ. [રુક્ષગુચ્છ]
રુદ્ધલ્લવણ. ન. [રુચિરવર્ણ]	વૃક્ષનો ગુચ્છ
જુઓ 'ઉપર'	રુક્ષગેહાલય. ત્રિ. [રુક્ષગેહાલય]
રુદ્ધલ્લસિંગ. પુ. [રુચિરશૃંગ]	વૃક્ષ જેનું ઘર છે તે
જુઓ 'ઉપર'	રુક્ષજોણિય. ન. [રુક્ષયોનિક]
રુદ્ધલ્લસિદ્ધ. પુ. [રુચિરસૃષ્ટ]	વૃક્ષયોનિક
જુઓ 'ઉપર'	રુક્ષત્ત. ન. [રુક્ષત્વ]
રુદ્ધલ્લસિદ્ધ. પુ. [રુચિરસિદ્ધ]	વૃક્ષપણું, લુકમાપણું
જુઓ 'ઉપર'	રુક્ષબહુલ. ત્રિ. [રુક્ષબહુલ]
રુદ્ધલાવત્ત. પુ. [રુચિરાવર્ત]	વૃક્ષની બહુલતાવાળું
જુઓ 'ઉપર'	રુક્ષમહ. ન. [રુક્ષમહ]
રુદ્ધલ્લુત્તરવડેસગ. પુ. [રુચિરોત્તરાવતંસક]	વૃક્ષ મહોત્સવ
જુઓ 'ઉપર'	રુક્ષમૂલ. ન. [રુક્ષમૂલ]
રુંચંત. ક. [રુંચત]	વૃક્ષનું મૂળ
રૂ-કાંતનું, કપાસ લોઢનું	રુક્ષમૂલગિહ. ન. [રુક્ષમૂલગૃહ]
રુંટણા. સ્ત્રી. [રું.]	વૃક્ષના મૂળરૂપી ઘર
રોવાના જેવો શબ્દ, અવજા	રુક્ષમૂલિય. ત્રિ. [રુક્ષમૂલિક]
રુંટણિયા. સ્ત્રી. [રું.]	વૃક્ષના મૂળમાં રહેનાર એક તાપસ વર્ગ
રોવાની કિયા, રૂદન	રુક્ષવવકમ. ન. [રુક્ષાવક્રમ]
રુંટમાણ. ક. [રું.]	વૃક્ષનો નાશ
રૂદન શબ્દ કરતો	રુક્ષવાસિ. ત્રિ. [રુક્ષવાસિન]
રુંદ. ત્રિ. [રું.]	વૃક્ષ ઉપર રહેનાર
વિપુલ, પ્રચુર, વિશાળ, સ્થૂળ	રુક્ષસંઠિય. ત્રિ. [રુક્ષસંસ્થિત]
રુંદ. ત્રિ. [રુંદ]	વૃક્ષ આકારે રહેલ
વિસ્તીર્ણ	રુક્ષસંભવ. ન. [રુક્ષસમ્ભવ]
રુંધંતિયા. સ્ત્રી. [રુંધયન્તિકા]	વૃક્ષનો સંભવ
ચોખા વગેરે ધાન્ય સાફ કરનારી દાસી, રાંધનારી	રુક્ષસમાવર્ણય. વિશે. [રુક્ષસમાનવર્ણક]
રુંપણ. ન. [રુંપણ]	વૃક્ષ સમાન વર્ણવાળું
રોપવું, વાવવું	રુક્ષસાલા. સ્ત્રી. [રુક્ષશાલા]
રુંભ. ધા. [રુંધ]	વૃક્ષની શાખા
રોકવું, અટકાવવું	રુચ. ધા. [રુચ]
રુંભંત. ક. [રુંધત]	રુચવું, પસંદ પડવું
રોકતો, અટકાવતો	રુચિજ્જમાણ. ક. [રુચ્યમાન]
રુંભણ. ન. [રુંધન]	રુચતું
રોકવું તે, અટકાવવું તે	રુદ્ધ. ત્રિ. [રુદ્ધ]
રુક્ષ. પુ. [રુક્ષ]	ગુસ્સે થયેલ
વૃક્ષ, ઝાડ, લુકખું, લુકખે સ્વરે ગવાતું,	રુદ્ધિય. ન. [રુદ્ધિત]
રુક્ષ. પુ. [રુક્ષ]	રોષાયમાન થયેલ

રુણરુણ. ધાં [રૂં.]

કરુણ રૂઢન કરવું

રુણ. નં [રૂદિત]

રૂઢન કરવું તે

રુણજોગિય. નં [રૂદિતયોનિક]

રૂદિત યોનિક

રૂત. નં [રૂત]

રૂ, રૂનું વસ્ત્ર

રૂદ. ધાં [રૂદ]

રૂઢન કરવું

રૂદિય. કું [રૂદિત]

રૂઢન કરેલ

રૂદ. ત્રિં [રૂદ્ર]

ભયંકર કાર્ય કરનાર, ભીષણ સ્વભાવવાળું, રૌદ્ર ધ્યાન, અનિષ્ટ ચિંતવના, ફૂર કાર્ય કરવું તે, એક મુહૂર્ત, રૂદ્રની પ્રતિમા, આદ્રા નક્ષત્રનો સ્વામી, એક પરમાધામી, શિવમહોત્સવ, રૂદ્રદેવ

રૂદ. પું [રૂદ્ર]

શંકર, રૂદ્ર પ્રતિમા, શિવ મહોત્સવ

રૂદ. વિં [રૂદ્ર]

વર્તમાન અવસર્પિણીના ત્રીજા બળદેવ અને ત્રીજા વાસુદેવના પિતા

રૂદઅ. વિં [રૂદ્રક]

કોસિઅ ના એક શિષ્ય, તે ઘણાં ક્રોધી હતા. તેણે જોગજસા નામની સ્ત્રીને મારી નાંખેલ. પછીથી તે પત્તેયબુ થયા

રૂદ્રજ્ઞાણ. નં [રૌદ્રધ્યાન]

ધ્યાનનો એક ભેદ

રૂદ્રદેવયા. પું [રૂદ્રદેવતા]

રૂદ્ર-દેવતા

રૂદ્રમહ. નં [રૂદ્રમહ]

રૂદ્ર-મહોત્સવ

રૂદ્રસોમા. વિં [રૂદ્રસોમા]

દશપુરના સોમદેવની પત્ની આચાર્ય રક્ષિય તથા ફગુરક્ષિય ની માતા

રૂદ્ર. ત્રિં [રૂદ્ર]

રોકેલ, અટકાવેલ

રૂધિર. નં [રૂધિર]

લોહી

રૂપકૂલા. સ્ત્રીં [રૂપ્યકૂલા]

રૂક્મિ પર્વતમાંથી નીકળતી એક નદી

રૂપ. નં [રૂપ્ય]

ચાંદી, એક મહાગ્રહ

રૂપ્યકલા. સ્ત્રીં [રૂપ્યકલા]

જુઓ 'રૂપકલા'

રૂપ્યકૂડ. પું [રૂપ્યકૂટ]

રૂપી પર્વત ઉપરનું એક ફૂટ

રૂપ્યકલાપ્પવાયદ્રહ. પું [રૂપ્યકલાપ્રપાતદ્રહ]

એક દ્રહ

રૂપ્યકૂલા. સ્ત્રીં [રૂપ્યકૂલા]

જુઓ 'રૂપકૂલા'

રૂપ્યચ્છદ. નં [રૂપ્યચ્છદ]

રૂપાનું છત્ર

રૂપ્યનાભા. વિં [રૂપ્યનાભા]

પ્રભંકરા નગરના પુરોહીતનો બીજો જન્મ, તેનું બીજું નામ સુબાહુ હતું

રૂપ્યપટ્ટ. પું [રૂપ્યપટ્ટ]

ચાંદીનું પતરું

રૂપ્યપાત્ર. નં [રૂપ્યપાત્ર]

ચાંદીનું પાત્ર

રૂપ્યબંધન. નં [રૂપ્યબંધન]

ચાંદીનું બંધન મણિનું બનેલું

રૂપ્યમણિમય. નં [રૂપ્યમણિમય]

ચાંદી અને મણીનું બનેલું

રૂપ્યમય. ત્રિં [રૂપ્યમય]

ચાંદીનું બનેલું

રૂપ્યમલ. પું [રૂપ્યમલ]

ચાંદીનો મેલ

રૂપ્યમાસ. પું [રૂપ્યમાસ]

ચાંદીને તોળવાનું સાધન

રૂપ્યલોહ. પું [રૂપ્યલોહ]

ચાંદીનો લોભ

રૂપ્યાગર. પું [રૂપ્યાગર]

ચાંદીની ખાણ

રૂપ્યાભાસ. પું [રૂપ્યાભાસ]

એક મહાગ્રહ

રૂપ્યામણિમય. નં [રૂપ્યમણિમય]

ચાંદી અને મણીનું બનેલું

રૂપ્યામય. નં [રૂપ્યકમય]

ચાંદીનું બનેલું

રૂપ્પિ. પું [રૂપ્પિન]

એક પર્વત

રુપ્પિ-૧. વિં [રુક્મિન્]

કુણાલ દેશનો રાજવી. ભં મલ્લિ પાસે દીક્ષા લીધી.
કેવળી થઈ મોક્ષે ગયા.

રુપ્પિ-૨. વિં [રુક્મિન્]

સત્તરમાં તીર્થંકર ભં કુંથુનો પૂર્વભવનો જીવ

રુપ્પિ-૩. વિં [રુક્મિન્]

કૌડિન્ય નગરીનો રાજા ભેસગ નો પુત્ર, દોવડે ના
સ્વયંવરમાં તેને નિમંત્રણ મળેલ

રુપ્પિકૂડ. પું [રુક્મિકૂટ]

રુક્મિ પર્વત ઉપરનું એક કૂટ

રુપ્પિણી. વિં [રુક્મિણી]

કૃષ્ણ વાસુદેવની બત્રીશ હજાર રાણીઓમાં મુખ્ય રાણી,
કૌડિન્યના રાજા ભેસગની પુત્રી અને રુપ્પિણી બહેન હતી.
તેને પજ્જુન્ન નામે પુત્ર હતો. તેણી દીક્ષા લઈ મોક્ષે ગયા

રુપ્પોભાસ. પું [રુપ્પ્યાવભાસ]

એક મહાગ્રહ

રુપ. ધાં [રુદ્]

રોવું, રુદન કરવું

રુપ. નં [રુત]

કપાસ, રુ

રુપિંદ. પું [રુચકેન્દ્ર]

એક ઉત્પાત પર્વત

રુપંસા. વિં [રુપાંશા]

ચંપાનગરીના એક ગાથાપતિની પુત્રી, દીક્ષા લીધી,
મૃત્યુ બાદ ભૂતાનેન્દ્રની અગ્રમહિષી થયા

રુપકંતા. વિં [રુપકાન્તા]

બધું રુપંસા મુજબ

રુપગ. વિં [રુચક]

ચંપાનગરીનો એક ગાથાપતિ, તેની પત્ની રુપગસિરિ
અને પુત્રી રુપા હતી

રુપગ. પું [રુચક]

મણિ, રત્ન, મનોહર, એક દ્વીપ, એક સમુદ્ર, ડોકનું
આભૂષણ, એક શિખર, રૂચક પ્રદેશ, પૃથ્વીનો ભેદ

રુપગકૂડ. નં [રુચકકૂટ]

એક કૂટ

રુપગનાભિ. સ્ત્રીં [રુચકનાભિ]

મેરુનો મધ્ય ભાગ જ્યાં આવેલ આઠ રૂચક પ્રદેશ કે
જ્યાંથી દિશાની શરૂઆત થાય છે.

રુપગપ્પભ. વિશેં [રુચકપ્રભ]

રત્ન વિશેષની પ્રભા જેવી પ્રભાવાળું

રુપગવડેસય. નં [રુચકાવતંસક]

એ નામક એક ભવન

રુપગવર. પું [રુચકવર]

રૂચકવર સમુદ્રનો અધિપતિ

રુપગવર. પું [રુચકવર]

એ નામનો એક પર્વત, એક દ્વીપ, એક સમુદ્ર

રુપગવરદીવ. પું [રુચકવરદ્વીપ]

એ નામનો એક દ્વીપ

રુપગવરભદ્. પું [રુચકવરભદ્ર]

રૂચકવરાવભાસ દ્વીપનો દેવતા

રુપગવરમહાભદ્. પું [રુચકવરમહાભદ્ર]

રૂચકવર સમુદ્રના દેવતા

રુપગવરોદ. પું [રુચકવરોદ]

એક સમુદ્ર

રુપગવરોભાસ. પું [રુચકવરાવભાસ]

એક દ્વીપ, એક સમુદ્ર

રુપગવરોભાસભદ્. પું [રુચકવરાવભાસભદ્ર]

રૂચકવરાવભાસ દ્વીપનો દેવતા

રુપગવરોભાસમહાભદ્. પું [રુચકવરાવભાસમહાભદ્ર]

જુઓ 'ઉપર'

રુપગવરોભાસમહાવર. પું [રુચકવરાવભાસમહાવર]

રૂચકવરાવભાસ સમુદ્રનો દેવતા

રુપગવરોભાસવર. પું [રુચકવરાવભાસમહાવર]

જુઓ 'ઉપર'

રુપગસિરી. વિં [રુચકશ્રી]

ચંપાનગરીના એક ગાથાપતિ રુપગ ની પત્ની, રુપા ની
માતા

રુપગાવર્ડ. વિં [રુચકાવર્તી]

એક ગાથાપતિ-પત્ની

રુપગિંદ. પું [રુચકેન્દ્ર]

ચમરેન્દ્રનો ઉત્પાત પર્વત, રત્ન

રુપગુત્તમ. નં [રુચકોત્તમ]

એક ઉત્તમ રત્ન

રુપગ્પભા. વિં [રુપગ્રભા]

એક ગાથાપતિ-પત્ની

રુપય. પું [રુચક]

જુઓ 'રુપગ'

રુપરિભિય. પું [રુતરિભિત]

પક્ષીઓનો મનોહર શબ્દ

રુપવર્ડ. વિં [રુપવર્તી]

નાગપુરના એક ગાથાપતિની પુત્રી દીક્ષા લીધી, મૃત્યુ
બાદ કાળ પિશાચેન્દ્રની અગ્રમહિષી બની

રૂયા. વિ. [રૂચા]

ચંપાના ગાથાપતિ રૂયગ ની પુત્રી, દીક્ષા લીધી. મૃત્યુ બાદ ભૂતાનેન્દ્રની અગ્રમહિષી બની

રૂયિ. સ્ત્રી. [રૂચિ]

રૂચિ, અભિલાષા

રૂરુ. પુ. [રૂરુ]

મૃગની એક જાતિ

રૂલંત. કૃ. [રૂલંત]

લોટવું તે

રૂવ. નં. [રૂવ]

રૂપ, આકાર

રૂસંત. કૃ. [રૂષ્યત]

રોષ કરતો

રૂસિય. નં. [રૂષ]

રોષાયમાન થયેલ

રૂહ. ધા. [રૂહ]

ઉગવું, ઉત્પન્ન થવું, ફરીથી જન્મ લેવો

રૂહ. ત્રિ. [રૂહ]

ફરી ઉત્પન્ન થનાર, પુનર્જન્મ લેનાર

રૂહા. સ્ત્રી. [રૂહા]

વનસ્પતિ વિશેષ

રૂહિર. નં. [રૂધિર]

લોહી, રક્ત

રૂહિરકદ્દમ. નં. [રૂધિરકર્દમ]

લોહીયુક્ત કાદવ

રૂહિરપડણ. નં. [રૂધિરપતન]

લોહીનું પડવું

રૂહિરપાન. નં. [રૂધિરપાન]

લોહી પીવું તે

રૂહિરબિંદુ. પુ. [રૂધિરબિન્દુ]

લોહીનું ટીપું

રૂહિરબિંદુસંઠિય. નં. [રૂધિરબિન્દુસંસ્થિત]

લોહીના બિંદુ આકારે રહેલ

રૂહિરવુટ્ટિ. સ્ત્રી. [રૂધિરવૃષ્ટિ]

લોહીની વર્ષાથી શુભાશુભ જાણવાની વિદ્યા

રૂઢ. ત્રિ. [રૂઢ]

ઘણા કાળથી પ્રસિદ્ધ, ઉગેલ

રૂઢા. સ્ત્રી. [રૂઢા]

બીજની ઉત્પત્તિરૂપ અંકુરાવસ્થા

રૂત. નં. [રૂત]

બીજ રહિત કપાસ

રૂય. નં. [રૂય]

દ્રીપકુમારનો એક લોકપાલ

રૂય. નં. [દે. રૂત]

એક જાતનો રોગ

રૂયંસ. પુ. [રૂયાંશ]

એક લોકપાલ

રૂયંસા. સ્ત્રી. [રૂયાંશા]

ભૂતાનેન્દ્રની એક અગ્રમહિષી

રૂયકંત. પુ. [રૂપકાન્ત]

એક લોકપાલ

રૂયકંતા. સ્ત્રી. [રૂપકાન્તા]

ભૂતાનેન્દ્રની એક અગ્રમહિષી

રૂયગ. નં. [રૂપક]

ઋતા દેવીનું સિંહાસન

રૂયગવર્ડેસય. પુ. [રૂપકાવતંસક]

ઋતાદેવીનો મહેલ

રૂયગાવર્ડે. સ્ત્રી. [રૂપકાવતી]

જુઓ 'રૂયકંતા'

રૂયગાવતી. સ્ત્રી. [રૂપકાવતી]

જુઓ 'ઉપર'

રૂયનલિયા. સ્ત્રી. [રૂપનલિકા]

રૂની નળી

રૂયપ્પભા. સ્ત્રી. [રૂપપ્રભા]

ભૂતાનેન્દ્રની એક અગ્રમહિષી

રૂયા. સ્ત્રી. [રૂયા]

જુઓ 'ઉપર', વિશેષ નામ

રૂયાવતી. સ્ત્રી. [રૂપવતી]

સુરૂપેન્દ્રની એક અગ્રમહિષી

રૂવ. નં. [રૂવ]

રૂપ, વર્ણ, શરીરનો દેખાવ, રૂપ પરાવર્તનની કળા,

સ્વરૂપ, આકૃતિ, આકાર, મૂર્તિ, સ્વભાવ

રૂવ. નં. [રૂવ]

મૂર્તિવસ્તુ રૂપી પદાર્થ

રૂવંધર. વિશે. [રૂપધર]

રજોહરણાદિ વેશધારી, બાહ્યલિંગ

રૂવંસ. સ્ત્રી. [રૂયાંશ]

એક દિક્કુમારી

રૂવંસા. સ્ત્રી. [રૂયાંશા]

જુઓ 'ઉપર'

રૂવકંત. પુ. [રૂપકાન્ત]

એક લોકપાલ

રૂવકંતા. સ્ત્રીં [રૂપકાન્તા]

ભૂતાનેન્દ્રની એક અગ્રમહિષી, એક દિક્કુમારી
મહત્તરિકા

રૂવકહા. સ્ત્રીં [રૂપકથા]

રૂપ સંબંધિ વાતો

રૂવગ. પું [રૂપક]

આકૃતિ, ચિત્ર, પ્રતિબિંબ, રૂપ

રૂવતેણ. પું [રૂપસ્તેન]

રૂપનો ચોર, ગુણ ન હોવા છતાં ગુણીનો દેખાવ કરે

રૂવત્ત. નં [રૂપત્વ]

રૂપપણું

રૂવત્થ. કું [રૂપાર્થ]

રૂપને માટે

રૂવપરિચારગ. પું [રૂપપરિચારક]

રૂપને જોવા માત્રથી વિષયની તૃપ્તિ કરવી તે

રૂવપરિચારણા. સ્ત્રીં [રૂપપરિચારણા]

રૂપને જોઈને વિષય તૃપ્તિ કરવી તે

રૂવપવિચાર. પું [રૂપપ્રવિચાર]

જુઓ 'ઉપર'

રૂવપ્પભ. પું [રૂપપ્રભ]

એક લોકપાલ

રૂવપ્પભા. સ્ત્રીં [રૂપપ્રભા]

રૂપની કાંતિ, એક દિક્કુમારી,

રૂવપ્પભા. સ્ત્રીં [રૂપપ્રભા]

ભૂતાનંદની એક અગ્રમહિષી

રૂવમય. પું [રૂપમદ]

રૂપનું અભિમાન

રૂવવર્ડ. સ્ત્રીં [રૂપવર્તી]

રૂપાળી સ્ત્રી, રૂપાળી દેવી, સૂરૂપેન્દ્રની પદરાણી

રૂવવતી. સ્ત્રીં [રૂપવતી]

જુઓ 'ઉપર'

રૂવવિસિદ્ધ્યા. સ્ત્રીં [રૂપવિશિષ્ટતા]

રૂપની વિશેષતા

રૂવસંપન્ન. ત્રિં [રૂપસમ્પન્ન]

રૂપથી યુક્ત

રૂવસચ્ચ. નં [રૂપસત્ય]

રૂપ-સત્ય

રૂવસત્તિકવય. નં [રૂપસપ્તૈકવય]

'આચાર' સૂત્રનું એક અધ્યયન

રૂવા. સ્ત્રીં [રૂપા]

એક દિક્કુમારી

રૂવાણુવાઈ. ત્રિં [રૂપાણુપાતિન્]

રૂપમાં અનુરાગી

રૂવાણુવાતિ. ત્રિં [રૂપાણુપાતિન્]

જુઓ 'ઉપર'

રૂવાણુવાય. પું [રૂપાણુપાત]

રૂપમાં અનુરાગ

રૂવિ. ત્રિં [રૂપિન્]

રૂપી પદાર્થ, રૂપવાળું

રૂવિકાય. પું [રૂપિકાય]

રૂપિકાય, પુદ્ગલકાય

રૂવિણી. સ્ત્રીં [રૂપિણી]

રૂપવતી સ્ત્રી

રૂવિણી. વિં [રૂપિણી]

ચંપાનગરીના શ્રાવક પાલિય ના પુત્ર સમુદ્રપાલ ની

પત્ની. કથા

રૂવિદવ્વ. નં [રૂપિદ્રવ્ય]

રૂપી પદાર્થ

રૂવી. સ્ત્રીં [રૂપિકા]

રૂપવાળી સ્ત્રી, સફેદ આકડો

રૂસ. ધાં [રૂષ]

ગુસ્સે થવું

રૂસમાણ. કું [રૂષ્યત્]

ગુસ્સે થવું તે

રૂસિયવ્વ. નં [રૂષિતવ્ય]

ગુસ્સો કરવા યોગ્ય

રેણા. વિં [રેણા]

થૂલભદ્ર ની સાત બહેનોમાંની એક જેણે આચાર્ય

સંભૂહવિજય પાસે દીક્ષા લીધી

રેણુગા. વિં [રેણુકા]

મૃગકોષ્ઠગના રાજા જિયસત્તુ ની પુત્રી, જમદગિ ની

પત્ની, પરસુરામ ની માતા

રેણુ. પું [રેણુ]

ધૂળ, રજ, રેતી

રેણુબહુલ. નં [રેણુબહુલ]

રેતીની બહુલતા

રેણુય. નં [રેણુક]

રેતી, ધૂળ

રેણુયા. સ્ત્રીં [રેણુકા]

એક સાધારણ વનસ્પતિ

રેયગ. પું [રેચક]

સ્વરની ગતિ-વિશેષ

રેરિજ્જમાળ. કૃં [રાજ્યમાન]

અતિ શોભતો

રેવડ. સ્ત્રીં [રેવતી]

એક નક્ષત્ર, વિશેષ નામ

રેવડનવક્ષત્ત. નં [રેવતીનક્ષત્ર]

એક નક્ષત્ર

રેવડનવક્ષત્ત. વિં [રેવતીનક્ષત્ર]

આચાર્ય નાગહત્થિ ના શિષ્ય, સીહ અણગારના ગુરુ ભં

રેવડ. સ્ત્રીં [રેવતી]

જુઓ 'રેવડ'

રેવડ-૧. વિં [રેવતી]

જુઓ 'રેવતી-૧'

રેવડ-૨. વિં [રેવતી]

જુઓ 'રેવતી-૨'

રેવડ-૩. વિં [રેવતી]

વાસુદેવ કૃષ્ણના મોટા ભાઈ બળદેવની પત્ની, તેનો

પુત્ર 'નિસઢ' હતો

રેવતગ. પું [રૈવતક]

ગિરનાર પર્વત

રેવતય. પું [રૈવતક]

જુઓ 'ઉપર'

રેવતિય. પું [રૈવતિક]

સ્વર-વિશેષ

રેવતી. સ્ત્રીં [રેવતી]

જુઓ 'રેવડ'

રેવતી-૧. વિં [રેવતી]

ભં મહાવીરના મુખ્ય શ્રાવિકા ભં મહાવીરને

તેજોલેશ્યાથી લોહી ખંડવા થયો ત્યારે બીજોરા પાક

વહોરાવેલ ભાવી ચોવીસીમાં સત્તરમાં તીર્થંકર થશે

રેવતી-૨. વિં [રેવતી]

રાજગૃહીના મહાશતક શ્રાવકની પત્ની તેણી બાર

શૌક્યની હત્યા કરેલી. માંસ-દાડુમાં ઉન્મત્ત રહેતી મરીને

નરકે ગઈ. કથા જુઓ 'મહાસતઅ'

રેવય. પું [રૈવત]

ઘૈવત નામે સાત સ્વરમાનો એક સ્વર

રેવયગ. પું [રૈવતક]

ગિરનાર પર્વત

રેવયય. પું [રૈવતક]

જુઓ 'ઉપર'

રેહ. ધાં [રાજ]

શોભવું, શોભા પામવી

રેહંત. કૃં [રાજમાન]

શોભતો

રેહા. સ્ત્રીં [રેખા]

લીટી

રોડ. સ્ત્રીં [રુચિ]

ઇચ્છા, અભિરુચિ

રોડંદગ. નં [રોવિન્દક]

ગીતનો એક પ્રકાર

રોડજ્જંત. કૃં [રોચ્યમાન]

ડુચતું

રોડત. ત્રિં [રોચિત]

ડુચેલું, સાડું લાગેલું

રોડત્ત. કૃં [રોચિતમ્]

ડુચી થવા માટે

રોડય. ત્રિં [રોચિત] જુઓ 'રોડત'

રોડયાવસાળ. નં [રોચિતાવસાન]

ગીતનો એક પ્રકાર

રોડંત. કૃં [રોચમાન]

ડુચતું

રોડત્તા. કૃં [રોચિત્વા]

ડુચિ કરીને

રોડમાળ. કૃં [રોચમાન]

ડુચતું

રોગ. પું [રોગ]

રોગ, વ્યાધિ, એક પરિષદ

રોગત્ત. નં [રોગાર્ત]

રોગથી પીડાયેલ

રોગબહુલ. નં [રોગબહુલ]

રોગની બહુલતા

રોગવ. અં [રોગવત્]

રોગ જેવું

રોગહર. પું [રોગહર]

રોગનો નાશ

રોગાયંક. પું [રોગાત્ક]

રોગની પીડા

રોગિ. પું [રોગિન્]

રોગી, વ્યાધિ પીડિત

રોગિણિયા. સ્ત્રીં [રોગિણિકા]

રોગને કારણે લેવાતી દીક્ષા

રોગિય. પું [રોગિક]

રોગી, બીમાર

રોજ્ઞ. પુ. [રો.]

એક જંગલી પશુ, રોઝ

રોટ્ટ. પુ. [રોટ્ટ]

લોટ, આટો

રોદ્. પુ. [રોદ્]

નવ રસમાંનો એક રસ, ફૂર, એક મુહૂર્ત, અતિ કલુષિત પરિણામ

રોદ્. પુ. [રુદ્]

જુઓ 'રુદ્'

રોદ્ધજ્ઞાન. નં. [રોદ્ધજ્ઞાન]

રોદ્ધધ્યાન, ધ્યાનનો એક ભેદ-હિંસા, મૃષા, ચોરી અને સંરક્ષણ આશ્રિને થતા તીવ્ર અધ્યવસાય

રોદ્ધરસ. નં. [રોદ્ધરસ]

કાવ્યનો એક રસ

રોદ્ધસોમા. વિ. [રુદ્ધસોમા]

જુઓ 'રુદ્ધસોમા'

રોમ. નં. [રોમન્]

રુંવાળા, વાળ, એક દેશ

રોમંચ. પુ. [રોમાચ્ચ]

રોમાંચ

રોમક. પુ. [રોમક]

એક દેશ, તે દેશવાસી

રોમકૂવ. પુ. [રોમકૂવ]

રોમ-છિદ્ર

રોમગ. પુ. [રોમક]

જુઓ 'રોમક'

રોમજ્ઞામ. નં. [રોમધ્યામ]

અગ્નિ આદિથી બળેલરોમ-રુંવાળા

રોમરાઈ. સ્ત્રી. [રોમરાજિ]

વાળની પંક્તિ

રોમરાઈ. સ્ત્રી. [રોમરાજિ]

જુઓ 'ઉપર'

રોમસુહ. ત્રિ. [રોમસુખ]

રુંવાળાને સુખકારી

રોમાલોણ. નં. [રોમાલવણ]

ખાણથી ઉત્પન્ન થતું મીઠું

રોય. પુ. [રોય]

રોગ, વ્યાધિ

રોય. ધા. [રુચ્]

રુચવું, શ્રદ્ધા થવી, ગમવું

રોય. ધા. [રોચય્]

શ્રદ્ધા કરાવવી

રોય. ધા. [રુદ્]

રડવું, રૂદન કરવું

રોયઈત્તા. કૃ. [રોચયિત્વા]

શ્રદ્ધા કે રુચિ કરીને

રોયંત. કૃ. [રોચમાન]

રુચતું, શ્રદ્ધા કરતો

રોયણ. કૃ. [રોચન]

રુચવું તે, શ્રદ્ધા થવી તે

રોયણગિરિ. પુ. [રોચનગિરિ]

એક પર્વત

રોયમાણ. કૃ. [રુદત્]

રડતો

રોયમાણ. કૃ. [રોચમાન]

રુચતું, શ્રદ્ધા કરતો

રોર. પુ. [રોર]

ચોથી નરકનો એક નરકાવાસ, દારુણ

રોરદુર્ભિવચ. નં. [રોરદુર્ભિક્ષ]

દારુણ દુષ્કાળ

રોરુય. પુ. [રોરુક]

સાતમી નરકનો એક નરકાવાસ

રોવ. ધા. [રોદય્]

રડાવવું

રોવાવ. ધા. [રોપય્]

રોપવું

રોવાવિત્ત. કૃ. [રોપયિતુમ્]

રોપવા માટે

રોવાવિય. નં. [રોપિત]

રોપેલું

રોવિંદય. પુ. [રોવિન્દક]

ગીતનો એક પ્રકાર

રોવિયસાલી. સ્ત્રી. [રોપિતશાલી]

વાવેલા ચોખા

રોસ. પુ. [રોષ]

રોષ, ક્રોધ

રોસણ. નં. [રોષણ]

રીસાવું, ક્રોધે ભરાવું

રોસા. સ્ત્રી. [રોષા]

રોષ વડે, પ્રવ્રજ્યાનો એક ભેદ

રોસિ. ત્રિ. [રોષિન્]

ક્રોધી

રોહ. પુ. [રોહ]

ગોશાળાનો ચોથો પૌઢ પરિહાર

રોહ. ધા. [રુહ]

ઊગવું

રોહ. પુ. [રોધ]

ઘેરો ઘાલવો

રોહ-૧. વિ. [રોહ]

ભૃગુ મહાવીરના એક શિષ્ય, જેને ભગવંત સાથે લોક-અલોક આદિ સંબંધે પ્રશ્નોત્તર થયેલા

રોહ-૨. વિ. [રોહ]

ગોશાળાના મતે તેનો ચોથો શરીરાંતર પ્રવેશ જેનામાં થયો તે

રોહગ. પુ. [રોધક]

કિલ્લાનો ઘેરો

રોહણ. કૃ. [રોધન]

ઘેરો ઘાલેલ

રોહગ. વિ. [રોહક]

ભરહ નો પુત્ર, તે ઘણો બુદ્ધિશાળી હતો. રાજાએ તેનાથી પ્રભાવિત થઈને તેને મુખ્યમંત્રી બનાવેલ

રોહગુત્ત-૧. વિ. [રોહગુપ્ત]

આચાર્ય સિરિગુત્ત ના પુત્ર તે મહાગિરિ ના શિષ્ય પણ કહેવાય છે. તે છઠ્ઠો નિહવ થયો. તેણે છ સૂત્રો કાઢેલા તેથી ષડ્લુક પણ કહેવાયો. તેણે જીવ-અજીવનો જીવ નામે ત્રૈરાશિક મત કાઢેલો

રોહગુત્ત-૨. વિ. [રોહગુપ્ત]

પાડલિપુત્રના રાજા જિયસત્તુ નો મંત્રી

રોહસજ્જ. ત્રિ. [રોધસજ્જ]

ઘેરા ઘાલવાને તૈયાર

રોહા. વિ. [રોહા]

એક પરિવ્રાજિકા

રોહિઅંસદીવ. પુ. [રોહિતાંશદ્વીપ]

રોહિતાંશપ્રપાતકુંડ વચ્ચેનો દ્વીપ

રોહિઅંસપ્પવાયકુંડ. પુ. [રોહિતાંશપ્રપાતકુંડ]

એ નામનો એક પ્રતાપ કુંડ

રોહિઅંસા. સ્ત્રી. [રોહિતાંશા]

લઘુ હિમવંતના પદ્મદ્રહમાંથી નીકળતી એક નદી

રોહિણિય. પુ. [રોહિણિક]

રોહિણી નક્ષત્રમાં ઉત્પન્ન એક ત્રણ ઇન્દ્રિયવાળું જંતુ

રોહિણિય. વિ. [રોહિણિક]

રાજગૃહીનો એક ચોર, ભૃગુ મહાવીર પાસે દીક્ષા લીધી

રોહિણિયા. વિ. [રોહિણિકા]

રાજગૃહીના 'ઘન-૨' સાર્થવાહના ચોથા પુત્ર ધનરક્ષિય ની પત્ની, તેને ચોખાના પાંચ દાણામાંથી સેંકડો ઘડા ભરાય તેટલા ચોખા ઉપજાવી પોતાની જાતને શ્રેષ્ઠ બુદ્ધિશાળી સાબિત કરી, તે વ્યવહારમાં રોહિણી નામે પ્રસિદ્ધ છે

રોહિણી. સ્ત્રી. [રોહિણી]

એક નક્ષત્ર, શકેન્દ્રના એક લોકપાલની પદરાણી, સુપુરુષેન્દ્રની પદરાણી, એક દેવી, બળદેવતી માતા, એક જાતની કડવી છાલ, 'નાયાધમ્મકહા' સૂત્રનું એક અધ્યયન

રોહિણી-૧. વિ. [રોહિણી]

નાયાધમ્મકહા નું સાતમું અધ્યયન છે, રોહિણિયા કે જે વ્યવહારમાં રોહિણી નામથી પ્રસિદ્ધ છે. તેને નામે આ અધ્યયન છે

રોહિણી-૨. વિ. [રોહિણી]

નાગપુરના ગાથાપતિની પુત્રી. ભૃગુ પાર્શ્વ પાસે દીક્ષા લીધી. મૃત્યુ બાદ એક વ્યંતરેન્દ્રની અગ્રમહિષી બની.

રોહિણી-૩. વિ. [રોહિણી]

કંપિલપુરના પત્તમ ગાથાપતિની પુત્રી, ભૃગુ પાર્શ્વ પાસે દીક્ષા લીધી. મૃત્યુ બાદ શકેન્દ્રની અગ્રમહિષી બની

રોહિણી-૪. વિ. [રોહિણી]

રાજા વાસુદેવ ની પત્ની અને બલદેવ ની માતા

રોહિણી-૫. વિ. [રોહિણી]

આગામી ચોવીસીમાં પંદરમાં તીર્થંકર નિષ્પુલાઅ નો જીવ

રોહિણી-૬. વિ. [રોહિણી]

રોહીડગ નગરની એક વૃદ્ધ વેશ્યા

રોહિત. સ્ત્રી. [રોહિત]

એક જાતનું ઘાસ, એક દ્વીપ, એક માછલાની જાતિ, પ્રગટ થયેલ

રોહિતંસા. સ્ત્રી. [રોહિતાંશા]

એક નદી

રોહિતા. સ્ત્રી. [રોહિતા]

એક નદી

રોહિય. સ્ત્રી. [રોહિત]

જુઓ 'રોહિત'

રોહિયંસ. ન. [રોહિતાંશ]

એક પર્વત વનસ્પતિ

રોહિયંસકૂડ. પુ. [રોહિતાંશકૂટ]

એક ફૂટ

રોહિયંસદીવ. પુ [રોહિતાંશદ્વીપ]

એક દ્વીપ

રોહિયંસપ્પવાયકુંડ. ન [રોહિતાંસપ્રપાતકુણ્ડ]

રોહિતાંશ નદીનો પ્રવાહ જ્યાં પડે છે તે કુંડ

રોહિયંસપ્પવાયદ્વ. પુ [રોહિતાંશપ્રપાતદ્રવ્ય]

એક દ્રવ્ય

રોહિયંસા. સ્ત્રી [રોહિતાંશા]

એક નદી

રોહિયકૂડ. પુ [રોહિતકૂટ]

એક કૂટ

રોહિયદીવ. પુ [રોહિતદ્વીપ]

એક દ્વીપ

રોહિયપ્પવાયકુંડ. ન [રોહિતપ્રપાતકુણ્ડ]

રોહિતા નદીનો પ્રવાહ જ્યાં પડે છે તે કુંડ

રોહિયપ્પવાયદ્વ. પુ [રોહિતપ્રપાતદ્રવ્ય]

એક દ્રવ્ય-વિશેષ

રોહિયમચ્છ. ન [રોહિતમત્સ્ય]

એક મત્સ્ય-વિશેષ

રોહિયા. સ્ત્રી [રોહિતા]

મહાહિમવંત પર્વત ઉપરથી નીકળતી એક નદી

રોહીયડ. ન [રોહીતક]

એ નામક નગર

[લ]

લઇય. ત્રિ [લગિત]

લાગેલું, ચોટેલું

લઇયા. સ્ત્રી [લતિકા]

લતા, વેલ

લઉડ. પુ [લકુટ]

લાકડી, દંડ

લઉડસાઇ. ત્રિ [લકુટશાયિન]

લાકુટાસને સુનાર

લઉય. પુ [લકુચ]

એક બહુબીજ વૃક્ષ

લઉયવળ. ન [લકુચવળ]

એક બહુબીજ વૃક્ષનું વળ

લઉલ. પુ [લકુટ]

લાકડી, દંડ

લઉલગ. પુ [લકુટાગ]

દંડનો અગ્રભાગ

લઉસ. પુ [લકુશ]

એક અનાર્થ દેશ, તે દેશવાસી

લઉસિયા. સ્ત્રી [લાઓસિયા]

લકુશ નામના દેશમાં જન્મેલ દાસી

લઉસી. સ્ત્રી [લઉસી]

જુઓ 'ઉપર'

લંખ. પુ [લંખ]

વાંસડા ઉપર ચઢીને ખેલ કરનાર-નટ

લંખપેચ્છા. સ્ત્રી [લંખપ્રેક્ષા]

વાંસ ઉપર ચઢી ખેલ કરનારના ખેલ જોવા તે

લંખિયા. સ્ત્રી [લંખિકા]

વાંસ ઉપર ચઢતી વખતે નટડી ઢીંચણ સુધી લાંબી ચઢી

પહેરે તે

લંગૂલ. ન [લાઙ્ગુલ]

પૂંછડું, મત્સ્ય વિશેષ

લંઘ. ધા [લંઘ]

ઉલ્લંઘન કરવું

લંઘણ. ન [લંઘન]

ઉલ્લંઘન કરવું

લંઘિયા. કૃ [લંઘયિત્વા]

ઉલ્લંઘન કરીને

લંચા. સ્ત્રી [લંચા]

લાંચ, રુશ્વત

લંછ. ન [લંછ]

ચોરની એક જાતિ, કલંકિત કરવું તે

લંછણ. ન [લાંછન]

નિશાની, ચિન્હ

લંછિય. ત્રિ [લાંછિત]

લાંછન કરેલ

લંતઅ. પુ [લાન્તક]

છશે દેવલોક

લંતક. પુ [લાન્તક]

જુઓ 'ઉપર'

લંતગ. પુ [લાન્તક]

જુઓ 'ઉપર'

લંતગકપ્પ. પુ [લાન્તકકલ્પ]

જુઓ 'ઉપર'

લંતગવડેંસય. પુ [લાન્તકાવતંસક]

એક દેવવિમાન

લંતય. પુ [લાન્તક]

છશે દેવલોક, તેના દેવ કે ઇંદ્ર

લંતયકપ્પ. પુ [લાન્તકકલ્પ]

છશે દેવલોક

લંતયય. પુ. [લાન્તકજ]

છઠ્ઠો દેવલોકમાં ઉત્પન્ન

લંપટ. વિશે. [લમ્પટ]

લોલુપ, લાલચી

લંબ. ધા. [લમ્બ]

લાંબુ કરવું, વહાણ વગેરેનું લાંગરવું

લંબ. પુ. [લમ્બ]

આલંબન, ટેકો

લંબંત. કૃ. [લમ્બમાન]

લાંબુ કરતો, લાંગરતો

લંબણ. નં. [લમ્બન]

કોળીયો, કવલ, લાંબુ કરવું તે

લંબમાણ. કૃ. [લમ્બમાન]

જુઓ 'લંબંત'

લંબમાણય. કૃ. [લમ્બમાનક]

લાંબુ લટકતું

લંબિય. ત્રિ. [લમ્બિત]

લાંબુ કરેલું

લંબિયગ. પુ. [લમ્બિતક]

આડની શાખાએ લટકવાનો નિયમ ગ્રહણ કરનાર એક તાપસ વર્ગ

લંબૂસ. નં. [લમ્બૂષ]

એક આભરણ

લંબૂસગ. નં. [લમ્બૂષક]

આભરણ વિશેષ, માળાનું કુમકું

લંબેન્તા. કૃ. [લમ્બયિત્વા]

લાંબી કરીને

લંબેયવ્વ. ત્રિ. [લમ્બિતવ્ય]

અવલંબન કરવા યોગ્ય

લંબોદ્. ત્રિ. [લમ્બોદ]

લાંબા હોઠવાળો

લંબોદર. પુ. [લમ્બોદર]

જેનું ઉદર-પેટ લાંબું છે તે, ગણેશ

લંભ. પુ. [લમ્ભ]

લાભ, પ્રાપ્તિ

લંભ. ધા. [લમ્ભ]

પ્રાપ્ત કરવું

લંભણમચ્છ. નં. [લમ્ભનમત્સ્ય]

માછલાની એક જાતિ

લંભિય. કૃ. [લમ્ભિત]

પ્રાપ્ત થયેલ

લક્ષ. નં. [લક્ષ]

લાખની સંખ્યા

લક્ષ. નં. [લક્ષ્ય]

લક્ષ્ય, નિશાન

લક્ષણ. પુ. [લક્ષણ]

લક્ષણ, ચિન્હ, લિંગ, સ્વસ્તિકાદિ શુભાશુભ ચિન્હ, ઉપયોગ, એક નિમિત્ત શાસ્ત્ર, અસાધારણ ધર્મ, અતિવ્યાપ્તિ આદિ દોષ રહિત, કારણ, શુભાશુભ જાણવાની કળા, હેતુ

લક્ષણ. વિ. [લક્ષમણ]

વાસુદેવ નારાયણ નું બીજું નામ

લક્ષણંકિય. નં. [લક્ષણાંકિત]

ચિન્હ કરેલ

લક્ષણજ્ઞા. વિ. [લક્ષમણાર્યા]

અગીતાર્થપણાના દોષથી ભયંકર ભવભ્રમણ કરનારા

એક સાધ્વી. આ ચોવીસી પૂર્વેની એંસીમી ચોવીસીમાં

છેલ્લા તીર્થંકરના શાસનમાં થયેલા ચકલા-ચકલીનું

મૈથુન જોઈ તેને વિષયસુખની ઇચ્છા થઈ. પશ્ચાત્તાપ

થતા પ્રાયશ્ચિત્ત માટે તૈયાર થયા. શલ્યયુક્ત

પ્રાયશ્ચિત્તને કારણે આકરા તપ કરવા છતાં તેની શુદ્ધિ ન

થઈ. તે અતિ ક્લિષ્ટ ભવોમાં ભ્રમણ કરશે

લક્ષણધર. પુ. [લક્ષણધર]

શુભ લક્ષણને ધારણ કરવા

લક્ષણધારિ. ત્રિ. [લક્ષણધારિન્]

શુભ લક્ષણને ધારણ કરનાર

લક્ષણય. પુ. [લક્ષણક]

જુઓ 'લક્ષણ'

લક્ષણસંવચ્છર. પુ. [લક્ષણસંવત્સર]

સંવત્સરના પાંચ ભેદમાંનો એક ભેદ

લક્ષણસહસ્રધારક. ત્રિ. [લક્ષણસહસ્રધારક]

હજાર લક્ષણને ધારણ કરનાર

લક્ષણા-૧. વિ. [લક્ષણા]

વાસુદેવ કળ્હ ના આઠમાંના એક પટ્ટરાણી, કથા જુઓ

'પરમાવર્ડ' મુજબ

લક્ષણા-૨. વિ. [લક્ષણા]

ચંદ્રપુરના રાજા મહસેન ની પત્ની, ભં 'ચંદપ્પભ' ની

માતા

લક્ષણા-૩. વિ. [લક્ષણા]

જુઓ 'લક્ષણજ્ઞા' રાજા જંબૂદાડિમ અને રાણી સિરિયા

ની પુત્રી

લક્ષવાણિજ્ઞ. નં [લાક્ષવાણિજ્ય]

લાખનો વ્યાપાર,

લક્ષવાણિજ્ઞ. નં [લાક્ષવાણિજ્ય]

પંદર કર્માદાનમાંનો એક ધંધો કે વેપાર

લક્ષા. સ્ત્રી [લાક્ષા]

લાખ

લક્ષારસ. પુ [લાક્ષારસ]

લાખનો રસ

લક્ષારસગ. પુ [લાક્ષારસક]

લાખનો રસ

લક્ષારસય. પુ [લાક્ષારસક]

લાખનો રસ

લક્ષ. નં [લક્ષ]

લક્ષ્ય, નિશાન, લક્ષણ કરવા યોગ્ય

લગંડસાઈ. ત્રિ [લગણ્ડશાયિન]

વાંકા લાકડાની માફક આસનવાળી સુનાર

લગંડસાઈયા. સ્ત્રી [લગણ્ડશાયિકા]

વાંકા લાકડાની માફક આસન વાળીને સુનારી

લગ્ન. ધા [લગ્ન]

લાગેલ, ચોટેલ,

લગ્ન. ધા [લગ્ન]

મેષ-વૃષભ આદિ બારે લગ્ન

લગ્ન. ધા [લગ્ન]

લાગવું, ચોટવું

લગ્નણચંભ. પુ [લગ્નસ્તમ્ભ]

ત્રિલોકના આધારભૂત રહેલ સ્તંભ વિશેષ-એક વિશેષણ

લગ્નબલ. નં [લગ્નબલ]

મેષ આદિ રાશિનું લગ્નબળ

લક્ષ્મી. વિ [લક્ષ્મી]

‘દઢાડ’ ની માતા

લક્ષ્મીમર્દ. વિ [લક્ષ્મીમતી]

ભરતક્ષેત્રમાં થયેલા છક્કા વાસુદેવ પુરિસપુંડરીઅ ની માતા

લક્ષ્મીકૂડ. પુ [લક્ષ્મીકૂટ]

શિખરી પર્વતનું એક કૂટ

લક્ષ્મીવર્દ. સ્ત્રી [લક્ષ્મીવતી]

દક્ષિણ દિશાના રૂચક પર્વત ઉપર વસતી એક દિકકુમારી

લક્ષ્મીવતી. સ્ત્રી [લક્ષ્મીવતી] જુઓ ‘ઉપર’

લક્ષ્મી. સ્ત્રી [લક્ષ્મી]

લક્ષ્મીદેવી, શોભા, સંપત્તિ, પુંડરીક દ્રહની અધિષ્ઠાત્રિ

લક્ષ્મી. વિ [લક્ષ્મી]

સૌધર્મકલ્પની એક દેવી, ભં મહાવીર સન્મુખ નાટ્ય વિધિ દેખાડી વંદના કરી. પૂર્વભવમાં કોઈ ગાથાપતિની પુત્રી, ભં પાર્શ્વના શાસનમાં દીક્ષા લીધેલી

લજ્જ. ધા [લજ્જ]

શરમાવું

લજ્જણિજ્ઞ. વિશે [લજ્જણીય]

શરમાય તેવું

લજ્જણીયતર. વિશે [લજ્જણીયતર]

અત્યંત શરમાળ

લજ્જમાણ. કૃ [લજ્જમાન]

શરમાતો

લજ્જા. સ્ત્રી [લજ્જા]

લાજ, શરમ, સંયમ

લજ્જાનિમ્મોય. વિશે [લજ્જાનિર્મોક]

લજ્જારૂપી કંચુક

લજ્જાવણક. નં [લજ્જનક]

લજ્જાપણું

લજ્જાવિત. ત્રિ [લજ્જયિત]

શરમાયેલ

લજ્જાસંપણ્ણ. વિશે [લજ્જાસમ્પન્ન]

લજ્જાવાળો

લજ્જાસમ. ત્રિ [લજ્જાસમ]

લજ્જારૂપ

લજ્જિય. વિશે [લજ્જિત]

લજ્જા પામેલ

લજ્જુ. સ્ત્રી [રજ્જુ]

દોરડું

લજ્જુ. વિશે [લજ્જાલુ]

શરમાળ, લજ્જાળુ, સંયમશીલ

લટ્ઠ. ત્રિ [લટ્ઠ]

સુંદર, રમણીય, શ્રેષ્ઠ

લટ્ઠતર. ત્રિ [લટ્ઠતર]

અતિ સુંદર

લટ્ઠદંત. પુ [લટ્ઠદન્ત]

એક અંતરદ્વીપ, તે દ્વીપવાસી, ‘અનુત્તરોવવાઇય’ સૂત્રનું એક અધ્યયન

લટ્ઠદંત-૧. વિ [લટ્ઠદન્ત]

રાજા સેણિઅ અને રાણી ધારિણી ના પુત્ર, દીક્ષા લઈ, ૧૨ વર્ષનો દીક્ષા પર્યાય પાળી, મૃત્યુ બાદ અપરાજિત વિમાને ઉત્પન્ન થયા

લટ્ટદંત-૨. વિં [લટ્ટદન્ત]

આ લષ્ટદંતનો ચારિત્ર પર્યાય ૧૬ વર્ષનો છે, તે વૈજયંત
વિમાને ઉત્પન્ન થયેલ

લટ્ટદંતદીવ. પું [લટ્ટદન્તદ્વીપ]

અંતરદ્વીપ વિશેષ

લટ્ટબાહુ. વિં [લટ્ટબાહુ]

દશમાં તીર્થકર ભં 'સિયલ' નો પૂર્વભવનો જીવ

લટ્ટિ. સ્ત્રીં [યષ્ટિ]

લાકડી, સંન્યાસીનું ઉપકરણ

લટ્ટિગા. સ્ત્રીં [યષ્ટિકા]

લાકડી

લટ્ટિગાહ. ત્રિં [યષ્ટિગ્રાહ]

લાકડી લઈ ચાલતો

લટ્ટિયા. સ્ત્રીં [યષ્ટિકા]

લાકડી

લટ્ટીમહુ. પું [યષ્ટિમધુ]

જેઠીમધ

લટ્ટહ. ત્રિં [દે.]

સુંદર, મનોહર

લટ્ટુગ. પું [લટ્ટુક]

લાડવો

લટ્ટુપિય. પું [લટ્ટુપ્રિય]

જેને લાડુ પ્રિય છે તે

લળહ. ત્રિં [શ્લક્ષ્ણ]

ક્રોમળ, ધૂંટીને રોગાન કરેલ

લતા. સ્ત્રીં [લતા]

લતા, વેલ

લતાઘરય. નં [લતાગૃહક]

લતાઘર

લત્ત. પું [અલત્ત]

અલક્તક, હાથ પગ રંગવાનો લાલ રંગ

લત્તપહલિત્ત. નં [લત્તપથલિપ્ત]

પગની પાની બગડે તેટલા કાદવવાળા માર્ગે લેવાયેલ

લત્તય. પું [લત્તક]

પગની પાની ડુબે તેટલો કાદવ

લત્તા. સ્ત્રીં [દેં]

લાત મારવી

લત્તિય. નં [લતિક]

મંજીરાનો શબ્દ

લત્તિયા. સ્ત્રીં [લતિકા]

લાત, પાટું

લલ્લ. ત્રિં [લલ્લ]

મેળવેલ, પ્રાપ્ત કરેલ

લલ્લટ્ટ. વિશેં [લલ્લાર્થ]

જેનો અર્થ જાણ્યો છે તે

લલ્લપચ્ચય. ત્રિં [લલ્લપ્રત્યય]

જેનો વિશ્વાસ મળેલ છે તે

લલ્લમડય. ત્રિં [લલ્લમતિક]

જેને બુદ્ધિ મળેલી છે તે

લલ્લય. ત્રિં [લલ્લક]

પ્રાપ્ત કરનાર

લલ્લલલ્લ. ત્રિં [લલ્લલલ્લ]

જેને લલ્લ પ્રાપ્ત કરેલ છે તે

લલ્લસણ્ણ. ત્રિં [લલ્લસંજ]

જેમને સંજા મળી છે તે

લલ્લસદ્. ત્રિં [લલ્લશબ્દ]

જેને શબ્દ પ્રાપ્ત થયા છે તે

લલ્લસુડય. ત્રિં [લલ્લશ્રુતિક]

જેને શ્રુતિ પ્રાપ્ત થઈ છે તે

લલ્લિ. સ્ત્રીં [લલ્લિ]

વીર્યાન્તરાયના ક્ષય કે ઉપશમથી પ્રાપ્ત શક્તિ, શ્રુત

જ્ઞાનાવરણનો ક્ષયોપશમ, પ્રાપ્તિ, લાભ

લલ્લિઅલ્લ. નં [લલ્લિઅલ્લ]

શબ્દાર્થના પર્યાલોચનથી થતું શ્રુતજ્ઞાન

લલ્લિજુઅ. ત્રિં [લલ્લિજુઅ]

આમર્ષઔષધિ આદિ લલ્લિ સહિત

લલ્લિયા. સ્ત્રીં [લલ્લિકા]

પ્રાપ્તિ, શક્તિ

લલ્લિવીરિય. ત્રિં [લલ્લિવીરિય]

જેને વીર્ય-શક્તિ પ્રાપ્ત થઈ છે તે

લલ્લુ. કું [લલ્લુ]

પ્રાપ્ત કરીને

લલ્લું. કું [લલ્લુમ્]

પ્રાપ્ત કરવા માટે

લલ્લૂળ. કું [લલ્લૂળ]

પ્રાપ્ત કરીને

લલ્લેલય. નં [લલ્લેલ્લક]

પૂર્વે પ્રાપ્ત થયેલ

લલ્લમાળ. કું [લલ્લમાળ]

બોલતો

લલ્લ. વિશેં [લલ્લ]

પ્રાપ્ત કરેલ

લભ. ધાં [લભ]

મેળવવું, પ્રાપ્ત કરવું

લભ. ધાં [લભ]

જુઓ 'ઉપર'

લભિતા. કું [લભ્વા]

મેળવીને

લભિત્તુ. કું [લભ્વા]

મેળવીને

લભિય. કું [લભ્વા]

મેળવીને

લભેતા. કું [લભ્વા]

મેળવીને

લય. પું [લય]

લય, આશ્રય

લય. પું [લય]

વીણા વગાડતી વખતે આંગળીમાં રખાતું એક સાધન

લય. સ્ત્રીં [લતા]

લતા, વેલ

લયણ. નં [લયન]

લીન થવું તે, ગુફા, ઘર

લયસમ. પું [લયસમ]

લય અનુસાર ગાવું તે

લયા. સ્ત્રીં [લતા]

લતા, વેલ

લયાઘરગ. નં [લતાગૃહક]

લતાનું ઘર, લતાનો માંડવો

લયાજુદ્ધ. નં [લતાયુદ્ધ]

લતા વડે યુદ્ધ કરવાની કળા

લયાપવિભક્તિ. પું [લતાપ્રવિભક્તિ]

એક દેવતાઈ નાટ્ય

લયાપ્પહાર. પું [લતાપ્રહાર]

લતાઓથી પ્રહાર કરવો તે

લયાબહુલ. નં [લતાબહુલ]

જ્યાં લતાની બહુલતા છે તે

લલ. ધાં [લલ]

રમવું, સ્વચ્છંદપણે ક્રીડા કરવી

લલંત. કું [લલત્]

ક્રીડા કરતો, રમતો

લલના. સ્ત્રીં [લલના]

રમણ કરાવનારી, સ્ત્રી

લલાડ. નં [લલાટ]

કપાળ

લલિંદિય. પું [લલિતેન્દ્રિય]

ગર્ભશ્રીમંત રાજપુત્રાદિક

લલિત. નં [લલિત]

સુંદર, રમણીય

લલિય. નં [લલિત]

જુઓ 'ઉપર'

લલિતંગય. વિં [લલિતાઙ્ગક]

જુઓ 'લલિયંગ'

લલિયંગ. વિં [લલિતાઙ્ગ]

ભં 'ઉસભ' નો પૂર્વભવનો જીવ, ઇશાનકલ્પે તે એક દેવ
હતા તેની પદરાણી સયંપખા હતી. તેઓ આચાર્ય જુગંધર
ને વંદનારે ગયેલા

લલિયંગય. ત્રિં [લલિતાઙ્ગક]

સુંદર અંગવાળું

લલિયબાહા. વિશેં [લલિતબાહુ]

સુંદર બાહુવાળું

લલિયમિત્ત. વિં [લલિતમિત્ર]

ભરતક્ષેત્રમાં થયેલ સાતમાં વાસુદેવ દત્ત નો પૂર્વભવ,
આચાર્ય આસાગર તેમના ધર્માચાર્ય હતા

લલિયા. સ્ત્રીં [લલિતા]

એક ગોષ્ઠી-મંડળીનું નામ

લલ્લ. ત્રિં [લલ્લ]

અવ્યક્ત શબ્દ

લલ્લક. ત્રિં [લલ્લ]

ભયંકર

લલ્લી. સ્ત્રીં [લલ્લી]

ખુશામત

લવ. ત્રિં [લવ]

બોલનાર

લવ. પું [લવ]

એક કાળ વિભાગ, ૪૯ શ્વાસોચ્છવાસ પ્રમાણકાળ,

દાનનું ફળ કહેવું તે, આઠ પ્રકારના કર્મ

લવ. ધાં [લવ]

બોલવું

લવ. ધાં [લાવય]

બોલાવવું

લવઙ્ગ. ત્રિં [લવઙ્ગ]

નવ પલ્લવિત થયેલું

લવંગ. નં [લવઙ્ગ]

લવંગનું વૃક્ષ કે ફળ

લવંગપુડ. પુ. [લવઙ્ગપુટ]

લાવંગનો પૂળો

લવંગરુચ્ચ. પુ. [લવઙ્ગરુચ્ચ]

લવંગનું વૃક્ષ

લવંત. કૃ. [લવંત]

બોલતો

લવગ. પુ. [લવાગ]

સમયનું એક માપ

લવણ. ન. [લવણ]

બોલવું તે

લવણ. ન. [લવણ]

મીઠું-નમક, ક્ષાર, ખાટું

લવણ. પુ. [લવણ]

એક સમુદ્ર

લવણગ. ન. [લવણગ]

જુઓ 'લવણ'

લવણજલ. ન. [લવણજલ]

ખાટું પાણી

લવણજલહિ. પુ. [લવણજલહિ]

લવણ સમુદ્ર

લવણતોય. પુ. [લવણતોય]

લવણ સમુદ્ર

લવણરસ. પુ. [લવણરસ]

ખારો રસ

લવણસમુદ્ર. પુ. [લવણસમુદ્ર]

એક સમુદ્ર-જે જંબુદ્વીપને વીંટાઈને રહ્યો છે

લવણસમુદોત્તાર. પુ. [લવણસમુદ્ર-ઉત્તાર]

લવણ સમુદ્રને તરવો તે

લવણસિંહા. સ્ત્રી. [લવણસિંહા]

લવણ સમુદ્રની શિખા

લવણાહિવડ. પુ. [લવણાધિપતિ]

લવણ સમુદ્રનો અધિપતિ-દેવ

લવણોદ. પુ. [લવણોદ]

લવણ સમુદ્ર

લવણોદધિ. પુ. [લવણોદધિ]

લવણ સમુદ્ર

લવણોદય. ન. [લવણોદય]

લવણ સમુદ્ર, ખાટું પાણી

લવય. પુ. [લવય]

કેળનું ઝાડ, બિંદુ, અંશ

લવસત્તમ. પુ. [લવસત્તમ]

અનુત્તર દેવ જેને પૂર્વભવમાં 'સાતલવ' જેટલા કાળનું
આયુષ્ય ઓછું હોવાથી દેવપણું પામ્યા, નહીં તો મોક્ષ
મળેલ હોત

લવાલવ. પુ. [લવાલવ]

દરેક વખતે સાવધાન રહી સમાચારી-પાલન કરવું તે

લવિય. ત્રિ. [લવિય]

કહેલું, બોલેલું

લસ. ધા. [લસ]

શ્લેષ કરવો, કીડા કરવી, ચમકવું

લસણ. ન. [લસણ]

લસણ-કંદની એક જાત

લસુણ. ન. [લસુણ]

જુઓ 'ઉપર'

લસુણકંદ. ન. [લસુણકંદ]

જુઓ 'ઉપર'

લસુણચોયગ. ન. [લસુણચોયગ]

લસણની પેશી

લસુણનાલ. ન. [લસુણનાલ]

લસણનું નાળયું

લસુણપત્ત. ન. [લસુણપત્ત]

લસણના પાન

લસુણવણ. ન. [લસુણવણ]

લસણનું વન

લહ. ધા. [લહ]

મેળવવું

લહિં. કૃ. [લહિં]

મેળવીને

લહિયાળં. કૃ. [લહિયાળં]

મેળવીને

લહુ. ત્રિ. [લહુ]

નાનું, હલકું, જઘન્ય, ક્લેશ, જલદી, શીઘ્ર

લહુઅપ્પભક્ષિ. વિશે. [લહુઅપ્પભક્ષિ]

ઘણું ઓછું ખાનાર

લહુઈકય. ત્રિ. [લહુઈકય]

ક્લેશ કરાવેલ

લહુક. વિશે. [લહુક]

નાનું, હલકું

લહુકરણ. ન. [લહુકરણ]

જેના સાધનભૂત અવયવો નાજુક હોય તેવું વાહન

લહુત્ત. ન. [લહુત્ત]

'લહુ' પણું

લહુપરવકમ. પુ. [લઘુપરાક્રમ]

ઇશાનેન્દ્રના પાટલના-અધિકારીનું નામ

લહુભૂય. ત્રિ. [લઘુભૂત]

હલકું થયેલું, મોક્ષ, સંયમ

લહુભાવ. ન. [લઘુભાવ]

હલકાપણું

લહુભૂય. ન. [લઘુભૂત]

જુઓ 'લહુભૂય'

લહુભૂયગામિ. ત્રિ. [લઘુભૂતગામિન]

વાયુની પેઠે શીઘ્રગમન કરી શકે તે

લહુભૂયવિહારિ. ત્રિ. [લઘુભૂતવિહારિન]

જુઓ ઉપર, સંયમમાર્ગે વિચરનાર

લહુય. વિશે. [લઘુક]

નાનું, હલકું

લહુયત્ત. ન. [લઘુકત્વ]

હલકાપણું

લહુયા. સ્ત્રી. [લઘુજા]

ત્રણ ઇન્દ્રીયવાળા જીવની એક જાતિ

લહુસ. ત્રિ. [લઘુસ]

થોડો પણ

લહુસગ. ત્રિ. [લઘુસ્વક]

તુચ્છ, અલ્પ

લહુસય. ત્રિ. [લઘુસ્વક]

જુઓ 'ઉપર'

લહુસ્સગ. ત્રિ. [લઘુસ્વક]

જુઓ 'ઉપર'

લહુહત્થ. ન. [લઘુહસ્ત]

હલકો હાથ

લા. ધા. [લા]

દેવું, આપવું

લાઅ. ન. [લેપન]

લીપવું

લાઇમ. ત્રિ. [લવનીય]

કાપવા યોગ્ય

લાઇય. ન. [દે.]

છાણ, માટી વગેરેથી લીપવું

લાડ. પુ. [અલાબુ]

તુંબડું

લાડપાય. ન. [અલાબુપાત્ર]

તુંબડાનું પાત્ર

લાડય. પુ. [અલાબુક]

તુંબડું

લાડયપાદ. ન. [અલાબુપાત્ર]

તુંબડાનું પાત્ર

લાડયપાય. ન. [અલાબુપાત્ર]

જુઓ 'ઉપર'

લાડયવન. ન. [અલાબુકવન]

તુંબડાનું વન

લાડયવણ્ણાભ. પુ. [અલાબુકવણ્ણાભ]

તુંબડાના વર્ણ સમાન વર્ણ

લાંતય. પુ. [લાન્તક]

છક્કા દેવલોકનું નામ

લાઘવ. ન. [લાઘવ]

લઘુતા, નમ્રતા, હલકાપણું, દ્રવ્યથી અલ્પ ઉપધિ અને ભાવથી ગૌરવ ત્યાગ, અપ્રતિબદ્ધતા, ક્રિયાદક્ષતા

લાઘવપ્પહાણ. વિશે. [લાઘવપ્રધાન]

નમ્રતામાં શ્રેષ્ઠ

લાઘવસંપણ્ણ. વિશે. [લાઘવસમ્પન્ન]

'લાઘવ'થી સંપન્ન

લાઘવિયા. સ્ત્રી. [લાઘવિકા]

નિરાભિમાની, નિરુપાધિક

લાઢ. ત્રિ. [લાઢ]

પ્રસિદ્ધ, શ્રેષ્ઠ, સારુ-નરસુ જે મળે તેના ઉપર વૃત્તિ ચલાવનાર, આત્મનિગ્રહી, નિર્દોષ આહારવૃત્તિ, એક આર્ય દેશ

લાઢ. પુ. [લાઢ]

એ નામનો એક આર્ય દેશ

લાભ. પુ. [લાભ]

લાભ, પ્રાપ્તિ

લાભંતર. ન. [લાભાન્તર]

લાભ વિચ્છેદ

લાભંતરાઇય. પુ. [લાભાન્તરાયિક]

જેન. લાભનો અંતરાય છે તે

લાભંતરાય. પુ. [લાભાન્તરાય]

કર્મપ્રકૃતિ જેના ઉદયે વસ્તુ હોવા છતાં તેનો લાભ ન મળે

લાભટ્ટિ. ત્રિ. [લાભાર્થિન]

લાભને ઇચ્છનાર

લાભત્થિય. પુ. [લાભાર્થિક]

લાભ ઇચ્છુક

લાભમટ્ટિય. પુ. [લાભાર્થિક]

લાભ ઇચ્છુક

લાભમત્ત. ત્રિં [લાભમત્ત] લાભથી ગર્વિષ્ઠ થયેલ	લાલન-પાલન કરતો
લાભમય. પું [લાભમદ] પ્રાપ્તિનું અભિમાન	લાવક. પું [લાવક] લાવરી-પક્ષી
લાભય. ધાં [લાભય] લાભ મેળવવો	લાવગ. પું [લાવક] લાવરી-પક્ષી
લાભલદ્ધિ. સ્ત્રીં [લાભલદ્ધિ] વિશેષ લાભની પ્રાપ્તિ	લાવગલક્ષણ. નં [લાવકલક્ષણ] લાવરીના લક્ષણ
લાભવિસિદ્ધયા. સ્ત્રીં [લાભવિસિદ્ધતા] પ્રાપ્તિમાં વિશેષતા	લાવણ. નં [લાવણ] લવણથી સંસ્કારેલ
લાભવિહીનયા. સ્ત્રીં [લાભવિહીનતા] લાભ રહિતતા	લાવણગ. પું [લાવણિક] જુઓ 'ઉપર'
લાભાય. કૃં [લાભાય] લાભને માટે	લાવણિગ. પું [લાવણિક] જુઓ 'ઉપર'
લાભિય. કૃં [લાભયિત્વા] આહાર આપીને	લાવણ્ણ. નં [લાવણ્ય] સુંદરતા, ચતુરાઈ
લાય. વિશેં [લાય] ગ્રહણ કરેલ	લાવય. પું [લાવક] લાવરી, બોલાવવું
લાયણ્ણ. નં [લાવણ્ય] સુંદરતા	લાવયકરણ. નં [લાવકકરણ] નિમંત્રણ કરવું તે
લાલ. ધાં [લાલય] સ્નેહથી પાલન કરવું	લાવયજુદ્ધ. પું [લાવકયુદ્ધ] લાવરીનું યુદ્ધ
લાલપયમાણ. કૃં [લાલપ્યમાન] અતિશય લવારો કરતો	લાવયદ્વાણકરણ. નં [લાવકસ્થાનકરણ] લાવરીનું સ્થાન કરવું
લાલપ્પ. કૃં [લાલપ્પ] અતિ લવારો કરીને	લાવયપોસય. ત્રિં [લાવકપોષક] લાવરીને પાળનાર
લાલપ્પણ. નં [લાલપન] ધણો બકવાદ	લાસ. ધાં [લાસય] નાચ કરવો
લાલપ્પણયા. સ્ત્રીં [લાલપન] વારંવાર પ્રાર્થના	લાસગ. પું [લાસક] નાચ કરનાર, રાસ ગાનાર
લાલપ્પમાણ. કૃં [લાલપ્યમાન] અતિશય લવારો કરતો	લાસગપેચ્છા. સ્ત્રીં [લાસકપેક્ષા] નાચ-ગાન જોનાર
લાલસા. ત્રિં [લાલસા] લાલચ	લાસિયા. સ્ત્રીં [લ્હાસિકા] લાસિક દેશમાં જન્મેલ દાસી
લાલા. સ્ત્રીં [લાલા] મુખની લાળ, ઘંટનું લોલક	લાસી. સ્ત્રીં [લ્હાસી] જુઓ 'ઉપર'
લાલાવિસ. નં [લાલાવિષ] મુખનું ઝેર	લિંગ. નં [લિંગ] ચિન્હ, વેશ, સાધન, હેતુ, સ્ત્રીપુરુષાદિ જાતિ, પુરુષ ચિન્હ
લાલિય. કૃં [લાલિત] લાલન-પાલન કરેલ	લિંગકુસીલ. પું [કુશીલ] વેશને દુષિત કરનાર
લાલિયંત. કૃં [લાલ્યમાન] લાલન-પાલન કરતો	લિંગગ્રહણ. નં [લિંગગ્રહણ] વેશનું ગ્રહણ

લિંગધારી. ત્રિં [લિંગધારિન્]

વેશધારી

લિંગપડિસેવણાકુસીલ. પું [લિંગપ્રતિસેવનાકુસીલ]

સાધુવેશ ધારણ કરી આજીવિકા કરનાર સાધુ

લિંગપુલાય. પું [લિંગપુલાક]

સાધુનો વેશ બદલી સંયમને મલિન બનાવનાર સાધુ

લિંગિણ. પું [લિંગિન્]

લિંગ-વેશ ધારણ કરનાર, લક્ષણયુક્ત, હેતુવાળા

લિંગિતા. નં [લિંગિત્વ]

લિંગીપણું, કેવળ વેશ ધારણ કરવાપણું

લિંગી. સ્ત્રીં [લિંગિન્]

સાધુ વેશ

લિંગુદયદ્વ. નં [લિંગુદયાર્થ]

લિંગના ઉદયને માટે

લિંડ. પું [લિં.]

લીંડું, શેવાળવાળું પાણી, છાણ, તીક્ષ્ણ

લિંપ. ધાં [લિંપ]

લીંપવું, લેપન કરવું

લિંપણ. નં [લેપન]

લિંપણ, લેપ કરવો તે

લિંપિઝ્ઞ. કું [લિંપિત્વા]

લેપન કરીને

લિંપમાણ. કું [લિંપ્યત્]

લિંપણ કરવું તે

લિંપિતા. કું [લિંપિત્વા]

લિંપીને

લિંબ. પું [લિંબ]

ઘેટાના બચ્ચાની ઉન

લિંખ. ધાં [લિંખ]

લખવું, લેખ કરવો

લિંખા. સ્ત્રીં [લિંખા]

લીખ, માથામાં થતું એક જંતુ,

લિંખા. સ્ત્રીં [લિંખા]

આઠ વાલાગ્ર પ્રમાણ સ્કંધ

લિચ્ચ. વિશેં [લિચ્ચ]

ક્રોમળ, સુંવાળું

લિચ્છ. પું [લિચ્છ]

અગ્નિ

લિચ્છદ્વ. ત્રિં [લિચ્છવિ]

લચ્છીવંશમાં ઉત્પન્ન થયેલ

લિચ્છુ. વિશેં [લિચ્છુ]

મેળવવા ઇચ્છનાર

લિટ્ઠ. પું [લેટ્ઠ]

ઢેકું

લિત્ત. ત્રિં [લિત્ત]

લિંપેલ, એષણાનો એક દોષ

લિત્તય. પું [લિત્તક]

લેંપાયેલ

લિપ્પ. ત્રિં [લિપ્પ]

લેપયુક્ત, સંવેષિત

લિપ્પાસણ. પું [લિપ્પાસન]

ખડીયો

લિય. ધાં [લી]

લીન થવું

લિવિ. સ્ત્રીં [લિવિ]

લિપિ, અક્ષરોની નિયત આકૃતિ

લિવ્વ. ત્રિં [લેવ્વ]

નમ્ર સ્વભાવવાળો

લિસ્સ. ધાં [લિસ્સ]

આલિંગન કરવું

લિહ. ધાં [લિહ]

લખવું

લિહ. ધાં [લિહ]

ચાટવું

લિહમાણ. કું [લિહ્યત્]

લખતો

લિહાવ. ત્રિં [લેહાવ]

ચટાડવું

લિહિય. વિશેં [લિહિત]

લખેલું

લીણ. ત્રિં [લીણ]

લીન થયેલ

લીલટ્ઠિય. નં [લીલસ્થિત]

લીલા કરનાર

લીલા. સ્ત્રીં [લીલા]

રમણ, ક્રીડા, આનંદ

લીલાયંત. કું [લીલાયમાન]

લીલા કરતો

લીહા. સ્ત્રીં [લેહા]

હાથપગની રેખા

લુઅ. ધાં [લૂ]

કાપવું, છેદવું

લુંચ. ધાં [લુચ્ચ]	'લુખા' પણું
લોચ કરવો	લુખ્વા. સ્ત્રીં [રુક્ષા]
લુંચમાળ. કૃં [લુચ્ચત્]	રાખ, ભસ્મ
લોચ કરતો	લુચ્ચિ. ત્રિં [રુક્ષિન્]
લુંચિય. ત્રિં [લુચ્ચિત]	લુખા સ્પર્શવાળું
લુંચન કરેલ, લોચ કરેલ	લુગ્ગ. ત્રિં [રુગ્ગ]
લુંપ. ધાં [લુપ્]	રોગી, દુઃખી
લોપ કરવો, લુંટવું	લુળ. ધાં [લૂ]
લુંપડતા. કૃં [લુપ્ત્વા]	કાપવું, લણવું
લોપ કરીને	લુણિતા. કૃં [લૂત્વા]
લુંપડતું. ત્રિં [લુમ્પયિત્]	કાપીને, લણીને
લેપ કરનાર	લુત્ત. ત્રિં [લુપ્ત]
લુંપળ. નં [લુમ્પન]	લોપાયેલ, નષ્ટ થયેલ
લોપ કરવો	લુત્તતેય. ત્રિં [લુપ્તતેજસ]
લુંપળા. સ્ત્રીં [લોપના]	જેનું તેજ નષ્ટ થયું હોય તે
કોઈના પ્રાણ લેવા તે, લુંટવો તે	લુત્તધર્મ. વિશેં [લુપ્તધર્મન્]
લુંપિતા. કૃં [લુપ્ત્વા]	જેનો ધર્મ લોપ થયેલ છે તે
લોપ કરીને	લુત્તસિરય. ત્રિં [લુપ્તશિરોજ]
લુંપિતું. ત્રિં [લુમ્પયિત્]	જેના કેશનો લોચ થયો છે તેવું મસ્તક
લોપ કરનાર	લુદ્ધ. ત્રિં [લુબ્ધ]
લુક્ક. ત્રિં [લોક્ય]	લોભી
પ્રગટ, ખુલ્લું	લુદ્ધ. પું [લોધ્ર]
લુક્ક. ત્રિં [લુચ્ચિત]	સુગંધી દ્રવ્ય વિશેષ
લોચ કરેલ	લુદ્ધગ. પું [લુબ્ધક]
લુક્ખ. ત્રિં [રુક્ષ]	શિકારી, લોભી, લાલચુ
લુંખ, સૂકું, રસહીન, બરછટ	લુદ્ધનંદ. વિં [લુબ્ધનન્દ]
લુક્ખ. ત્રિં [રુક્ષ]	પાડલિપુત્રનો વણિક તે નંદ નામે પણ ઓળખાતો હતો
આઠ સ્પર્શમાંનો એક સ્પર્શ,	લુદ્ધય. પું [લુબ્ધક]
લુક્ખતા. નં [રુક્ષતા]	જુઓ 'ઉપર'
'લુખા' પણું	લુપંત. કૃં [લુપ્યમાન]
લુક્ખત્ત. નં [રુક્ષત્વ]	લોપ પામતો
'લુખા' પણું	લુપ્પ. ધાં [લુપ્]
લુક્ખત્તળ. નં [રુક્ષત્વ]	લોપ કરવો, વિનાશ કરવો
'લુખા' પણું	લુપ્પંત. કૃં [લુપ્યમાન]
લુક્ખતા. સ્ત્રીં [રુક્ષતા]	લોપ કરવો તે
'લુખા' પણું	લુપ્પમાળ. કૃં [લુપ્યમાન]
લુક્ખફાસ. પું [રુક્ષસ્પર્શ]	લોપ કરતો
લુખ્મો, બરછટ સ્પર્શ	લુભ. ધાં [લુભ]
લુક્ખય. નં [રુક્ષક]	લોભાવું, લાલચ થવું
લુખ્મો, બરછટ	લુભિયવ્વ. ત્રિં [લોબ્ધવ્ય]
લુક્ખયા. સ્ત્રીં [રુક્ષતા]	લોભ કરાવવા યોગ્ય

લુય. ધાં [લૂ]
લણવું, કાપવું
લુલિય. ત્રિં [લુલિત]
મદમાં છકી ગયેલ, વ્યતીત થયેલ
લૂડ. ધાં [લુદ]
લોટવું, આળોટવું
લૂયા. સ્ત્રીં [લૂતા]
કરોળીયો
લૂસ. ધાં [લૂષય]
ભાંગવું, ફૂટવું, વ્રતનો નાશ કરવો, છેતરવું
લૂસગ. ત્રિં [લૂષક]
વ્રતનો નાશ કરનાર
લૂસણય. ત્રિં [લૂષનક]
લુંછનાર
લૂસણયા. સ્ત્રીં [લૂષણ]
લુંછવું તે
લૂસમાણ. કું [લૂષત]
ચોરતો, લઈ જતો
લૂસય. પું [લૂષક]
બીજાને છેતરવાનો હેતુ, હિંસક, ફૂર
લૂસિ. ત્રિં [લૂષિન]
વધ કરનાર, પીડા કરનાર, ચોરી કરનાર, અનાદર કરનાર
લૂસિય. ત્રિં [લૂષિત]
નષ્ટ કરેલ
લૂસિયપુવ્વ. વિશેં [લૂષિતપૂર્વ]
પૂર્વે નષ્ટ થયેલ
લૂસેમાણ. કું [લૂષત]
જુઓ 'લૂસમાણ'
લૂહ. ત્રિં [રૂક્ષ]
લૂખું, સૂકું, સ્નેહવર્જિત, સંયમ, સ્નેહપરિત્યાગ, તેલ આદિ વર્જિત
લૂહ. ધાં [રૂક્ષય]
લુંછવું, સાફ કરવું
લૂહચરગ. ત્રિં [રૂક્ષચરક]
લુખા-રસકસ વિનાના આહારની ગવેષણા કરનાર
લૂહચરય. ત્રિં [રૂક્ષચરક]
જુઓ 'ઉપર'
લૂહજીવિ. ત્રિં [રૂક્ષજીવિન]
લુખું-સૂકું ખાઈને જીવનાર
લૂહદેસિય. વિશેં [રૂક્ષદેશ્ય]

રૂક્ષ-અંત પ્રાંત જ કલ્પે તેમ કહેતો
લૂહવિત્તિ. વિશેં [રૂક્ષવૃત્તિ]
અનાસક્ત વૃત્તિ, સંયમવૃત્તિ
લૂહાહાર. પું [રૂક્ષાહાર]
નિઃસ્નેહ-લુખો આહાર
લૂહિય. ત્રિં [રૂક્ષિત]
લુંછેલું, સાફ કરેલ
લૂહેત્તા. કું [રૂક્ષયિત્વા]
લુંછીને, સાફ કરીને
લેડયાપિતા. વિં [લેપિતાપિતૃ]
ભં મહાવીરના દશ ઉપાસકમાંના દશમાં ઉપાસક,
શ્રાવસ્તીનો એક ધનાઢ્ય અને બારવ્રતધારી શ્રાવક,
તેની પત્નીનું નામ ફગ્ગુણી હતું તેણે શ્રાવકની અગિયાર
પ્રતિમાનું વહન કરેલ, સમાધિ પામી સૌધર્મકલ્પે ગયા,
(તેનું નામ વૃત્ત્યાદિમાં સાલિહીપિયા નોંધાયેલ છે)
લેવ્વ. પું [લેખ]
લેખ લખવાની કળા, લેખ
લેખવિહાણ. નં [લેખવિધાન]
લેખનો પ્રકાર
લેચ્છઙ. ત્રિં [લિપ્સુક]
અતિ આશાવાળો, વણિક-વ્યાપારી
લેચ્છઙ. ત્રિં [લિચ્છવિ]
લચ્છિ વંશમાં ઉત્પન્ન થયેલ
લેચ્છઙપુત્ર. પું [લિચ્છવિપુત્ર]
લિચ્છવીનો વંશજ
લેચ્છતિપુત્ર. પું [લિચ્છવિપુત્ર]
જુઓ 'ઉપર'
લેચ્છવિ. ત્રિં [લિચ્છવિ]
જુઓ 'લેચ્છઙ'
લેચ્છાકારિય. ત્રિં [દે.]
ખરડાયેલ
લેજ્ઙ. ત્રિં [લેહ્યા]
ચાટવા યોગ્ય મધ વગેરે
લેટ્ટ. પું [લેટ્ટ]
ઢેકું
લેટ્ટ. પું [લેટ્ટક]
છંટનો ટુકડો
લેણ. નં [લયન]
પર્વતમાં કોતરેલ ઘર, રહેવાની જગ્યા
લેણજંભગ. પું [લયનજૃમ્ભક]
જૃંભક દેવની એક જાત - જે ઘર બનાવી આપે

લેણપુણ્ણ. નં [લયનપુન્ય]

વસતિ આપતા થતું પુન્ય

લેણવિહિ. સ્ત્રીં [લયનવિધિ]

મકાન બનાવવાની વિધિ

લેપણ. અં [લેપન]

લીપવું તે

લેપ્પ. ત્રિં [લેપ્પ]

લીપવા યોગ્ય પદાર્થ

લેપ્પકર્મ્મ. નં [લેપ્પકર્મ્મ]

લેપન કાર્ય

લેપ્પકાર. ત્રિં [લેપ્પકાર]

લેપન કરનાર

લેપ્પાર. પું [લેપ્પકાર]

એક જાતનો કારીગર

લેલુ. પું [લેલુ]

ઢેકું, કાંકરા

લેલુય. પું [લેલુક]

છંટનો ટુકડો

લેવ. પું [લેવ]

લેપ, ખરડ, નાભિ સુધી ઊંડુ નદી વગેરેનું પાણી

લેવ. વિં [લેવ]

નાલંદાનો એક ગૃહસ્થ, ભં મહાવીરનો શ્રમણોપાસક

લેવ-ઉવરિ. અં [લેવોપરિ]

નાભિ માત્ર પાણીની ઉપર

લેવકડ. વિશેં [લેવકૃત]

લેપ કરાયેલ-પાત્રાદિ, જેથી પાત્રા ખરડાય તેવા દહીં

દૂધ આદિ

લેવડ. ત્રિં [લેવકૃત]

જુઓ 'ઉપર'

લેવણ. નં [લેવણ]

લેપન કરવું, ચોપડવું

લેવણજાઅ. નં [લેવણજાત]

લિપવાના પદાર્થોના પ્રકાર

લેવણભૂય. નં [લેવણભૂત]

લેપન કરાયેલ

લેવપિંડ. નં [લેવપિંડ]

જેનાથી પાત્રાદિ ખરડાય તેવો આહાર

લેવદાન. નં [લેવદાન]

પાત્રને લેપ કરવો તે

લેવમાયા. સ્ત્રીં [લેવમાત્રા]

લેપનો અંશ

લેવવ. ત્રિં [લેવવત્]

લેપવાળું, લેપાયેલ

લેવાડય-પરિવાસ. નં [લેવાડય-પરિવાસ]

લીપાયેલા સ્થાને રહેવું તે

લેવાડગ. પું [લેવાડક]

જેના વડે પગ આદિ ખરડાય તેવા પદાર્થ

લેવવંત. ત્રિં [લેવવત્]

લેપવાળું, લેપાયેલ

લેવાલેવ. પું [લેવાલેવ]

થોડી કે વધુ લેપવાળી વસ્તુનો લેપ લાગે તે

લેસ. પું [લેશ]

થોડું, અલ્પ

લેસ. નં [લેશ્યા]

લેશ્યા, ચિત્તના પરિણામ

લેસ. ધાં [લેશ]

આલિંગન કરવું

લેસજ્ઞયણ. નં [લેશ્યાધ્યયન]

લેશ્યાવિષયક અધ્યયન

લેસણ. નં [લેશ્ણ]

આલિંગન આપવું તે, કુબડાની માફક વાંકા થઈને

ચાલવું, સંધીવા

લેસણતા. સ્ત્રીં [લેશ્ણ]

આલિંગન, ચીકાસ

લેસણય. ત્રિં [લેશ્ણક]

આલિંગન દેનાર

લેસણયા. સ્ત્રીં [લેશ્ણ]

જુઓ 'લેસણતા'

લેસણાબંધ. પું [લેશ્ણબંધ]

આલિંગનબંધ

લેસણી. સ્ત્રીં [લેશ્ણણી]

સામો માણસ આસન સહિત ચોંટી જાય તેવી વિદ્યા

લેસા. સ્ત્રીં [લેશ્યા]

લેશ્યા, અધ્યવસાય વિશેષ-જેના કૃષ્ણ નીલ આદિ છ

ભેદ છે, પ્રભા, કાંતિ, સુંદરતા, કિરણ-સમૂહ, મનોવૃત્તિ

લેસા. સ્ત્રીં [લેશ્યા]

'પન્નવણા' સૂત્રનું એક દ્વાર-એક પદ,

લેસાગતિ. સ્ત્રીં [લેશ્યાગતિ]

વિદ્યાયોગતિનો એક ભેદ, જે લેશ્યા પ્રાપ્ત થાય તે રૂપે

તેનું પરિણમવું

લેસાપડિઘાત. પું [લેશ્યાપ્રતિઘાત]

તેજનો ઘટાડો, પ્રકાશપુંજમાં મંદતા

લેસાપય. નં [લેશ્યાપદ]

‘પન્નવણા’ સૂત્રનું એક પદ

લેસપરિણામ. પુ [લેશ્યાપરિણામ]

લેશ્યાનું પરિણામન

લેસાહિતાવ. પુ [લેશ્યાભિતાવ]

તેજનો પ્રતાપ

લેસિય. ત્રિ [લેશિત]

મસળેલ

લેસુદેસ. પુ [લેશ્યોદેશ]

‘ભગવદ’ સૂત્રનો એક ઉદ્દેશ, ‘પન્નવણા’ સૂત્રનો એક ઉદ્દેશ

લેસુદેસય. પુ [લેશ્યોદેશક]

જુઓ ‘ઉપર’

લેસેમાણ. કૂ [લેશિત]

સંશ્લેષ કરવો તે

લેસ્સા. સ્ત્રી [લેશ્યા]

જુઓ ‘લેસા’

લેસ્સાગતિ. સ્ત્રી [લેશ્યાગતિ]

જુઓ ‘લેસાગતિ’

લેસ્સાણુવાયગતિ. સ્ત્રી [લેશ્યાનુપાતગતિ]

લેશ્યાને અનુસરતી ગતિ

લેસ્સાપદ. નં [લેશ્યાપદ]

જુઓ ‘લેસાપય’

લેસ્સાપય. નં [લેશ્યાપદ]

જુઓ ‘લેસાપય’

લેસ્સાપરિણામ. પુ [લેશ્યાપરિણામ]

લેશ્યાનું પરિણામનું

લેહ. પુ [લેખ]

લેખન વિદ્યા, લેખ, લખવાની કળા

લેહટ્ટ. ત્રિ [રેખાસ્થ]

રેખામાં રહેલ, પરિપૂર્ણ

લેહડ. પુ [દે.]

લંપટ, લુબ્ધ

લેહણી. સ્ત્રી [લેખની]

કલમ

લેહવડિયા. સ્ત્રી [લેખપ્રતિજ્ઞા]

લેખની પ્રતિજ્ઞા

લેહવાહ. ત્રિ [લેખવાહ]

લેખ કરનાર

લેહા. સ્ત્રી [લેખા]

રેખા, લીંટી

લેહિણી. સ્ત્રી [લેખિની]

લેખણ, કલમ

લેહિયા. સ્ત્રી [લેખિકા]

ઇતિહાસ આલેખનારી

લોઅણ. નં [લોચન]

આંખ, ચક્ષુ

લોહય. ત્રિ [લૌકિક]

લૌકિક, લોકપ્રસિદ્ધ, લોકસંબંધિ

લોહયકરણી. સ્ત્રી [લૌકિકકરણી]

લૌકિક ક્રિયા, સંસારી કાર્ય

લોહયકહા. સ્ત્રી [લૌકિકકથા]

લોકસંબંધિ વાતો

લોહત્તર. ત્રિ [લોકોત્તર]

લોકની સામાન્ય મર્યાદા બહારનું,

લોહત્તર. ત્રિ [લોકોત્તર]

આર્હત, જૈન

લોહત્તરિય. નં [લોકોત્તરિક]

જૈન શાસ્ત્રની રીતિ પ્રમાણે થતુ આવશ્યક આદિ

લોક. પુ [લોક]

છ દ્રવ્યના સમૂહરૂપ સંસાર, જગત, જેના દ્રવ્ય-ક્ષેત્ર-કાળ-ભાવ એ ચાર ભેદ છે તેવો લોક, મનુષ્યલોક, જીવલોક, પૃથ્વીકાયાદિ છ કાય, છઠ્ઠા દેવલોકનું એક વિમાન

લોક. પુ [લોક]

ધર્માસ્તિ-કાયાદિ દ્રવ્યના આધારભૂત,

લોક. પુ [લોક]

જેના દ્રવ્ય-ક્ષેત્ર-કાળ-ભાવ એ ચાર ભેદ છે તેવો લોક

લોક. ધા [લોક]

જોવું, દેખવું

લોકપડિપૂરણ. પુ [લોકપ્રતિપૂરણ]

સિદ્ધશીલાનું એક પર્યાય નામ

લોકબિંદુસાર. પુ [લોકબિન્દુસાર]

ચૌદમું પૂર્વ

લોકબજ્ઞ. નં [લોકબાહ્યા]

લોક બહાર

લોકસુતિ. સ્ત્રી [લોકશ્રુતિ]

લૌકિક શાસ્ત્ર, લોકશ્રુતિ-કીવદંતી

લોગ. પુ [લોક]

જુઓ ‘લોક’

લોગંત. નં [લોકાન્ત]

લોકનો છેડો

લોગંતિગવિમાન. પુ. [લોકાન્તિકવિમાન]

પાંચમાં દેવલોકમાં આવેલા લોકાન્તિક દેવતાના
વિમાન

લોગંતિય. પુ. [લોકાન્તિક]

લોકાંતિક દેવ, દેવતાની એક જાતિ-જે તીર્થંકરને દીક્ષા
માટે પ્રાર્થના કરે અને મનથી પણ વિષય વિકાર રહિત
હોય

લોગંતિયવિમાન. પુ. [લોકાન્તિકવિમાન]

જુઓ 'લોગંતિગવિમાન'

લોગંતિયા. સ્ત્રી. [લોકાન્તિકા]

લોકાંતિક દેવ

લોગંધકાર. પુ. [લોકાન્ધકાર]

લોકમાં અંધકાર રૂપ તમસ્કાય

લોગંધગાર. પુ. [લોકાન્ધકાર]

જુઓ 'ઉપર'

લોગુડ્ઘાહ. વિશે. [લોગ-ઉડ્ઘાહ]

લોકમાલિન્ય, લોકદાહ

લોગકંત. પુ. [લોકકાન્ત]

છક્ષ દેવલોકનું એક દેવવિમાન

લોગકૂડ. પુ. [લોકકૂટ]

જુઓ 'ઉપર'

લોગરહિ. સ્ત્રી. [લોકગર્હા]

લોક નિંદા

લોગગુરુ. પુ. [લોકગુરુ]

લોકમાં ગુરુ સમાન, તીર્થંકર

લોગગ. પુ. [લોકાગ્ર]

લોકનો અગ્રભાગ

લોગગચૂલિયા. સ્ત્રી. [લોકાગ્રચૂલિકા]

સિદ્ધશીલા

લોગગપડદ્વાણ. ન. [લોકાગ્રપ્રતિષ્ઠાન]

લોકના અગ્રભાગે-મોક્ષમાં સ્થિતિ

લોગચરિમંત. પુ. [લોકચર્માન્ત]

લોકનો ચરમ ભાગ-પર્યંત પ્રદેશ

લોગચ્છેરભૂઅ. ત્રિ. [લોકઆશ્ચર્યભૂત]

લોકમાં આશ્ચર્યકારી

લોગજત્તા. સ્ત્રી. [લોકયાત્રા]

લોકમર્યાદા, શિષ્ટાચાર

લોકજ્ઞય. પુ. [લોકધ્વજ]

છક્ષ દેવલોકનું એક દેવવિમાન

લોગદ્વાહ. ત્રિ. [લોકસ્થાયિન]

લોકમાં રહેલ

લોગદ્વિહ. સ્ત્રી. [લોકસ્થિતિ]

લોકની સ્થિતિ

લોગદ્વિતિ. સ્ત્રી. [લોકિસ્થિતિ]

જુઓ 'ઉપર'

લોગઠિતિ. સ્ત્રી. [લોકસ્થિતિ]

જુઓ 'ઉપર'

લોગણાહ. પુ. [લોકનાથ]

લોકના નાથ

લોગતમસ. ન. [લોકતમસ]

લોકના અંધકાર રૂપ તમસ્કાય

લોગતમિસ. ન. [લોકતમિસ] જુઓ 'ઉપર'

લોગદવ્વ. ન. [લોકદ્રવ્ય]

લોકના ધર્માસ્તિકાય આદિ દ્રવ્યો

લોગદુગુંછા. સ્ત્રી. [લોગજુગુપ્સા]

લોકમાં જુગુપ્સા-અવજ્ઞારૂપ

લોગનાલી. સ્ત્રી. [લોકનાડી]

લોકનાલી, સંપૂર્ણ ચૌદરાજલોક પરિમિત લોક

લોગનાહ. પુ. [લોકનાથ]

લોકનાથ, તીર્થંકરનું એક વિશેષણ

લોગપડવ. પુ. [લોકપ્રદીપ]

લોકમાં દીવા સમાન, તીર્થંકરનું એક વિશેષણ

લોગપજ્જોયગર. પુ. [લોકપ્રદ્યોતકર]

લોકને પ્રકાશિત કરનાર

લોગપદીવ. પુ. [લોકપ્રદીપ]

જુઓ 'લોગપડવ'

લોગપાલ. પુ. [લોકપાલ]

ઇન્દ્રના સામ્રાજ્યના ચારે દિશાના રક્ષક દેવ

લોગપાલત્ત. ન. [લોકપાલત્વ]

લોકપાલપણું

લોગપ્પદીવ. પુ. [લોકપ્રદીપ]

લોકમાં દીવા સમાન, તીર્થંકરનું એક વિશેષણ

લોગપ્પભ. પુ. [લોકપ્રભ]

એક દેવવિમાન

લોગબિન્દુસાર. પુ. [લોકબિન્દુસાર]

ચૌદમું પૂર્વ

લોગમજ્ઞ. પુ. [લોકમધ્ય]

લોકનો મધ્ય ભાગ

લોગમજ્ઞાવસાણિય. ન. [લોકમધ્યાવસાનિક]

અભિનયનો એક પ્રકાર

લોગમજ્ઞાવસિત. ત્રિ. [લોકમધ્યાવસિમ]

લોકના મધ્યભાગમાં રહેલ

લોગમત્થયત્થ. પુ [લોકમસ્તકસ્થ]

લોકના અગ્રભાગ ઉપર રહેનાર

લોગમિત્ત. ત્રિ [લોકમાત્ર]

લોક જેવડું

લોગમુણિ. પુ [લોકમુણિ]

લોકમાં જેને મુનિ ગણવામાં આવે છે તે પરિવ્રાજકાદિ

લોગરૂવ. પુ [લોકરૂપ]

છઠ્ઠા દેવલોકનું એક વિમાન

લોગલેસ. પુ [લોકલેશ્ય]

એક દેવવિમાન

લોગવર્ણ. પુ [લોકવર્ણ]

એક દેવવિમાન

લોગવાય. પુ [લોકવાદ]

પાખંડી લોકોની માન્યતા, લોકમત

લોગવિજય. પુ [લોકવિજય]

‘આચાર’ સૂત્રનું એક અધ્યયન, લોકમાં વિજય

લોગવિવસ્સિ. વિશે [લોકવિદર્શિન્]

લોકના સુખદુઃખને જાણનાર

લોગવિરુદ્ધ. ત્રિ [લોકવિરુદ્ધ]

લોકથી વિરુદ્ધ

લોગસણ્ણા. સ્ત્રી [લોકસંજ્ઞા]

લોકેષણ, કામવાસના, મતિજ્ઞાનાવરણ કર્મના

ક્ષયોપશમથી થતું વિશેષાવબોધ રૂપ જ્ઞાન

લોગસન્ના. સ્ત્રી [લોકસંજ્ઞા]

લોકની સંજ્ઞા, કામવાસના, લોકેષણ

લોગસાર. ન [લોકસાર]

લોકમાં પરમાર્થરૂપ, ‘આચાર’ સૂત્રનું એક અધ્યયન

લોગસિદ્ધ. પુ [લોકસિદ્ધ]

છઠ્ઠા દેવલોકનું એક વિમાન

લોગસિંગ. પુ [લોકશૃંગ્ગ]

એક દેવવિમાન

લોકસિદ્ધ. પુ [લોકસૃષ્ટ]

એક દેવવિમાન

લોગહિય. પુ [લોકહિત]

બીજા દેવલોકનું એક દેવવિમાન, લોકનું હિત કરનાર

લોગાગાસ. પુ [લોકાકાશ]

લોક સંબંધિ આકાશ

લોગાગાસસેદી. સ્ત્રી [લોકાકાશશ્રેણી]

લોકાકાશની શ્રેણી

લોગાણુભાવ. પુ [લોકાણુભાવ]

લોકનો અનુભાવ, લોકમર્યાદા

લોગાધિપતિ. પુ [લોકાધિપતિ]

લોકના અધિપતિ

લોગાભિગમ. પુ [લોકાભિગમ]

લોક સંબંધિ અભિગમ

લોગાયત. પુ [લોકાયત]

ચાર્વાકનો એક ગ્રંથ

લોગાયય. પુ [લોકાયત]

જુઓ ‘ઉપર’

લોગાલોગ. પુ [લોકાલોક]

લોક અને અલોક

લોગાવત્ત. પુ [લોકાવત્ત]

એક દેવવિમાન

લોગાવાઇ. પુ [લોકવાદિન્]

લોકવાદી

લોગાહિવડ. પુ [લોકાધિપતિ]

લોકના અધિપતિ

લોગિય. પુ [લૌકિક]

લોક સંબંધિ

લોગુત્તમ. વિશે [લોકોત્તમ]

લોકમાં ઉત્તમ

લોગુત્તર. વિશે [લોકોત્તર]

લૌકિક હદની બહારનું શાસ્ત્રીય

લોગુત્તરવડેસગ. પુ [લોકોત્તરાવતંસક]

છઠ્ઠા દેવલોકનું એક દેવવિમાન

લોગુત્તરિય. પુ [લોકોત્તરિક]

લોકોત્તર સંબંધિ, શાસ્ત્રીય

લોગોત્તમ. વિશે [લોકોત્તમ]

લોકમાં ઉત્તમ

લોગોવચાર. પુ [લોકોપચાર]

લોક વ્યવહાર, લોક-ઉપચાર

લોગોવચારવિનય. ન [લોકોપચારવિનય]

લોક વ્યવહારરૂપ વિનય, શિષ્ટાચાર

લોટ્ટ. ધા [લુટ્]

લોટવું, પ્રવૃત્ત થવું

લોટ્ટય. પુ [લે.]

નાનો હાથી

લોટ્ટિયા. સ્ત્રી [લે.]

નાની હાથણી

લોઢ. પુ [લે.]

કમળ કંદ,

ઔષધિ વિશેષ, વાટવાનો પથ્થર

લોઢળ. નં [દે.]

લોઢવું, ચરખામાં નાંખવું

લોઢળી. સ્ત્રી [દે.]

ચરખો

લોળ. નં [લવળ]

મીઠું-નમક

લોળૂસ. નં [લવળૂસ]

ખારી માટી, ક્ષાર

લોદ. પુ [લોધ]

એક સુગંધી દ્રવ્ય

લોદ્ધ. પુ [લોધ]

એક વૃક્ષ, એક સુગંધી દ્રવ્ય

લોદ્ધકુસુમ. નં [લોધકુસુમ]

એક વૃક્ષવિશેષનું ફૂલ

લોદ્ધવનસંડ. પુ [લોધવનસંડ]

લોધ-વૃક્ષનું વન

લોભ. પુ [લોભ]

લોભ, તૃષ્ણા, પિપાસા, ધન, ચોથો કષાય, એક પાપસ્થાનક, લોભથી આહાર લેવો તે, ઉત્પાદના દોષ

લોભકસાઈ. ત્રિ [લોભકષાયિન]

લોભકષાય વાળો

લોભકષાય. પુ [લોભકષાય]

ચાર કષાયમાંનો ચોથો કષાય,

લોભકષાય. પુ [લોભકષાય]

ચારિત્ર મોહનીય કર્મની એક પેટા પ્રકૃતિ

લોભકસાયપરિણામ. પુ [લોભકષાયપરિણામ]

લોભકષાયજન્ય ભાવ

લોભણિજ્જ. ત્રિ [લોભનીય]

લલચાવનાર, મોહક

લોભદંસિ. વિશે [લોભદર્શિન]

લોભ-દર્શી

લોભનિસ્સિયા. સ્ત્રી [લોભનિશ્રિતા]

લોભને આશ્રિને મુખાભાષાનો એક ભેદ

લોભપિંડ. પુ [લોભપિંડ]

લોભથી પ્રાપ્ત આહાર

લોભયા. સ્ત્રી [લોભ]

જુઓ 'લોભ'

લોભવત્તિય. પુ [લોભપ્રત્યય]

લોભનિમિત્તે થતી ક્રિયા, બારમું ક્રિયા સ્થાન

લોભવત્તિયા. સ્ત્રી [લોભપ્રત્યયા]

જુઓ 'ઉપર'

લોભવસટ્ટ. ત્રિ [લોભવશર્ત]

લોભને વશ થઈ પીડા પામેલો

લોભવિડસસગ. પુ [લોભવ્યુત્સર્ગ]

લોભનો પરિત્યાગ

લોભવિજય. પુ [લોભવિજય]

લોભ ઉપર વિજય મેળવવો તે

લોભવિવેક. પુ [લોભવિવેક]

લોભનો ત્યાગ

લોભવિવેગ. પુ [લોભવિવેક]

જુઓ 'ઉપર'

લોભવેયણિજ્જ. નં [લોભવેદનીય]

મોહનીય કર્મની એક પ્રકૃતિ, લોભનું વેદન

લોભસંજલણા. સ્ત્રી [લોભસંજ્વલના]

સંજ્વલન લોભ, મોહનીયકર્મની એક પ્રકૃતિ

લોભસણ્ણા. સ્ત્રી [લોભસંજ્ઞા]

લોભની વૃત્તિ

લોભસમુઘાત. નં [લોભસમુદ્ઘાત]

લોભ મોહનીયકર્મના ઉદયમાં આવેલ કર્મદલિકોનું પ્રવૃત્ત થઈને નિર્જરવું

લોભસમુઘાય. નં [લોભસમુદ્ઘાત]

જુઓ 'ઉપર'

લોભિ. ત્રિ [લોભિન]

લોભયુક્ત

લોભિત્તપ્. કૃ [લોભયિતુમ]

લોભ કરવા માટે

લોમ. નં [લોમન]

રૂંવાડા, રોમરાજી

લોમપક્કિ. પુ [લોમપક્કિન]

રૂંવાડાવાળી પાંખ હોય તેવા પક્ષી, રોમ પક્ષી

લોમહથ્થ. પુ [લોમહથ્થ]

મોર પીછી

લોમહથ્થગ. પુ [લોમહથ્થક]

મોર પીછી

લોમહથ્થય. પુ [લોમહથ્થક]

મોર પીછી

લોમહરિસ. પુ [લોમહર્ષ]

હર્ષને લીધે રોમાંચ થાય તે

લોમહરિસણ. નં [રોમહર્ષણ]

હર્ષથી રોમાંચિત થવું તે

લોમહાર. પુ [લોમહાર]

માણસને મારી-પ્રાણ લઈ લુંટનાર-ચોર વિશેષ

લોમાવહાર. પુ. [લોમાવહાર]
બીજાના પ્રાણ લઈને લૂંટનાર
લોમાહાર. પુ. [લોમાહાર]
રોમરાજી વડે આહાર પુદ્ગલ ગ્રહણ કરવા તે
લોમાહારત્ત. નં. [લોમાહારત્ત]
'લોમાહાર' પદ્યું
લોય. પુ. [લોક]
જુઓ 'લોક'
લોય. નં. [દે.]
રૂક્ષ
લોય. નં. [દે.]
સુંદર ભોજન, મિષ્ટાન્ન
લોય. પુ. [લોચ]
લોચ, કેશ ઉખેડવા તે
લોયંત. પુ. [લોકાન્ત]
લોકનો છેડો
લોયંતિય. પુ. [લોકાન્તિક]
લોકાંતિક નામક દેવ
લોયંતિયવિમાણ. પુ. [લોકાન્તિકવિમાન]
લોકાંતિક દેવોના વિમાન
લોયકમ્મ. નં. [લોચકર્મન્]
લોચ કરવાની ક્રિયા
લોયકરણ. નં. [લોચકરણ]
લોચ કરવો તે
લોયગ્ગ. નં. [લોકાગ્ગ]
લોકનો અગ્રભાગ, મોક્ષ
લોયગ્ગથૂમિયા. સ્ત્રી. [લોકાગ્ગસ્તૂપિકા]
સિદ્ધશીલા
લોયગ્ગદેશ. પુ. [લોકાગ્ગદેશ]
લોકનો અગ્રભાગ
લોયગ્ગપડિબુજ્જણા. સ્ત્રી. [લોકાગ્ગપ્રતિબોધના]
સિદ્ધશીલા
લોયચ્છેરભૂય. ત્રિ. [લોયચ્છર્યભૂત]
સંસારમાં આશ્ચર્યભૂત
લોયટ્ટિ. સ્ત્રી. [લોકસ્થિતિ]
લોકની સ્થિતિ
લોયટ્ટિ. સ્ત્રી. [લોકસ્થિતિ]
જુઓ 'ઉપર'
લોયણ. નં. [લોચન]
આંખ, ચક્ષુ
લોયણ. નં. [લોકન]

અવલોકન, જોવું તે
લોયણા. વિ. [લોચના]
ઉજ્જેનીના રાજા દેવિલાસુત્ત ની પત્ની (રાણી) તેણે
ગર્ભવતી સ્થિતિમાં દીક્ષા લીધી તે અનુત્તરલોયણા પણ
કહેવાય છે
લોયનાભિ. પુ. [લોકનાભિ]
લોકની નાભિરૂપ મેરુ પર્વત
લોયપસિદ્ધ. નં. [લોકપ્રસિદ્ધ]
લોકમાં પ્રસિદ્ધ
લોયપાલ. પુ. [લોકપાલ]
જુઓ 'લોગપાલ'
લોયપ્પમાણમેત્ત. ત્રિ. [લોકપ્રમાણમાત્ર]
લોકના પ્રમાણ જેવડું
લોયફુડ. ત્રિ. [લોકસ્પૃષ્ટ]
લોકને સ્પર્શીને રહેલ
લોયમજ્ઞ. નં. [લોકમધ્ય]
લોકનો મધ્ય ભાગ
લોયય. પુ. [દે.]
આલોચના કરનાર
લોયય. પુ. [લોચક]
રસયુક્ત ખોરાકનો ભુક્કો-ચુરમું
લોયસાર. નં. [લોકસાર]
જુઓ 'લોગસાર'
લોયાકાસ. પુ. [લોકાકાસ]
જુઓ 'લોગાસ'
લોયાગાસ. પુ. [લોકાકાશ]
જુઓ 'ઉપર'
લોયાગાસપ્પેસ. પુ. [લોકાકાશપ્રદેશ]
લોકાકાશના પ્રદેશ
લોયાળી. સ્ત્રી. [દે.]
સાધારણ વનસ્પતિ
લોયાળુગ્ગહકારિ. ત્રિ. [લોકાનુગ્રહકારિન્]
લોકને અનુગ્રહકારી-ઉપકારક
લોયાળુભાવ. પુ. [લોકાનુભાવ]
લોકમર્થાદા
લોયાલોય. પુ. [લોકાલોક]
જુઓ 'લોગાલોગ'
લોયાવાદિ. ત્રિ. [લોકવાદિન્]
લોકનું અસ્તિત્વ સ્થાપનાર
લોયેગદેશ. પુ. [લોકૈકદેશ]
લોકનો એક ભાગ

લોલ. ત્રિં [લોલ]

ચંચળ, ચપળ, આસક્ત, લુબ્ધ, પહેલી નરકનો
નરકાવાસ, પડિલેહણનો એક દોષ-વસ્ત્રો હલાવવા

લોલ. ધાં [લુટ]

આબોટવું, મસળવું, ભૂંજવું

લોલ. ધાં [લોલય]

આસક્ત થવું, લોભાવું

લોલણ. નં [લોલન]

આસક્ત થવું તે

લોલયા. સ્ત્રીં [લોલતા]

લંપટતા

લોલા. સ્ત્રીં [લોલા]

લંપટતા, પડિલેહણ અવસરે વસ્ત્રો હલાવવા તે

લોલિવ્ક. નં [લૌલ્ય]

લાલચ, ચપળતા

લોલિય. ત્રિં [લુઠિત]

વલોવેલ, ડહોળું કરેલ

લોલુપ્પમાણ. કૃં [લોલુપ્પમાન]

લોલુપ થતો

લોલુય. ત્રિં [લોલુક]

લુબ્ધ, આસક્ત થતો

લોલુય. ત્રિં [લોલુપ]

સ્વાદ લંપટ

લોલુયાચ્ચુય. નં [લોલુયાચ્ચુત]

રત્નપ્રભા નરકનું એક નરકસ્થાન

લોલુવ. પું [લોલુપ]

લંપટ, લુબ્ધ, રત્નપ્રભા નારકીનો એક નરકાવાસ

લોવ. પું [લોપ]

વિનાશ

લોહ. પું [લોભ]

જુઓ 'લોભ'

લોહ. પું [લોહ]

લોહું

લોહ. વિં [લોહ]

જુઓ 'લોહજ્જ'

લોહંકુસ. પું [લોહાંકુશ]

લોહાનો અંકુશ

લોહકંટક. પું [લોહકંટક]

લોહાનો કાંટો

લોહકઢાહ. પું [લોહકટાહ]

લોહાની કડાઈ

લોહકસાહ. ત્રિં [લોભકષાયિન્]

લોભકષાય યુક્ત

લોહકસાય. પું [લોભકષાય]

જુઓ 'લોભકસાય'

લોહકીલિયા. સ્ત્રીં [લોહકીલિકા]

લોહાની ખીલી

લોહચીલ. પું [લોહકીલ]

લોહાનો ખીલો

લોહજંઘ. વિં [લોહજંઘ]

ઉજ્જેનીના રાજા પજ્જોઅ નો સંદેશવાહક, તે એક

દિવસમાં ૨૫ યોજન જઈ શકતો હતો

લોહજ્જ. વિં [લોહાર્ય]

ભં મહાવીરના એક શિષ્ય

લોહણિજ્જ. નં [લોભનીય]

લોભ કરવો તે

લોહતુંડ. નં [લોહતુણ્ડ]

લોહાનું મુખ કે અગ્રભાગ

લોહદંડ. પું [લોહદણ્ડ]

લોહાનો દંડ

લોહદંડગ. પું [લોહદણ્ડક]

લોહાનો દંડક

લોહનંદ. વિં [લોભનન્દ]

લોભથી દુઃખી થનાર

લોહપંજર. નં [લોહપજ્જર]

લોહાનું પાંજરું

લોહપહ. પું [લોહપથ]

લોહાનો બનેલ રસ્તો

લોહપ્પ. પું [લોભાત્મન્]

લોભી સ્વભાવ, પરીગ્રહનો એક પર્થાય

લોહબદ્ધ. નં [લોહવર્ધ]

લોહમય ચર્મરજ્જુ

લોહમઈ. સ્ત્રીં [લોભમતિ]

લોભ-બુદ્ધિ

લોહભાર. પું [લોહભાર]

લોહાનો ભાર

લોહમય. ત્રિં [લોહમય]

લોહાનું બનેલું

લોહયમક્ષમય. નં [લોહિતાક્ષમય]

લોહિતાક્ષ રત્નનું બનેલું

લોહમુંડ. પું [લોભમુંડ]

લોભનો નિગ્રહ કરનાર

લોહયા. પુ. [લોભ] જુઓ 'લોભ'
લોહરહ. પુ. [લોહરથ]
 લોહાનો રથ
લોહવિજય. પુ. [લોભવિજય]
 લોભનો ત્યાગ
લોહસંકલા. સ્ત્રી. [લોહશૃંખલા]
 લોહાની સાંકળ
લોહાગર. પુ. [લોહાકર]
 લોહાની ખાણ
લોહાગરિય. ન. [લોહાગરિય]
 લુહારની કોઢ
લોહારંબરિસ. ન. [લોહકારમ્બરીષ]
 લુહારની કોઢ કે ભટ્ટી
લોહિ. સ્ત્રી. [લોહિ]
 લોહી, એક વનસ્પતિ
લોહિ. ત્રિ. [લોભિન્]
 લોભી, લાલચુ
લોહિઝગાલ. ન. [લોહિઝદગાલ]
 લોહીની ઊલટી
લોહિચ્ચ. ત્રિ. [લૌહિત્ય]
 કૌશીક ગોત્રમાં જન્મેલ, આદ્રા નક્ષત્ર સંબંધિ
લોહિચ્ચ. વિ. [લૌહિત્ય]
 આચાર્ય ભૂયદિન્ન ના શિષ્ય
લોહિચ્ચાયણ. પુ. [લોહિત્યાયન]
 આદ્રા નક્ષત્રનું ગોત્ર
લોહિણી. સ્ત્રી. [રોહિણી]
 સાધારણ વનસ્પતિની એક જાત, એક કંદ
લોહિત. ત્રિ. [લોહિત]
 લાલ રંગવાળું
લોહિતવ્ખ. પુ. [લોહિતાક્ષ]
 રત્નની એક જાતિ, રત્નપ્રભા પૃથ્વીનો ખરકાંડ
લોહિતવવ્ખમણિ. પુ. [લોહિતાક્ષમણિ]
 એક મણિ
લોહિતવ્ખમય. ન. [લોહિતાક્ષમય]
 લોહિતાક્ષ રત્નનું બનેલું
લોહિતગ. ત્રિ. [લોહિતક]
 લાલ રંગનું
લોહિતપાણિ. વિશે. [લોહિતપાણિ]
 જેના હાથ રક્તવર્ણના કે લોહીવાળા છે તે
લોહિતય. ત્રિ. [લોહિતક]
 લાલ રંગનું

લોહિય. ત્રિ. [લોહિત]
 લોહી, લાલ રંગનું
લોહિયવ્ખ. પુ. [લોહિતાક્ષ]
 રત્નવિશેષ, એક મહાગ્રહ, ચમરેન્દ્રની પાડાસેનાનો અધિપતિ
લોહિયવવ્ખકૂડ. પુ. [લોહિતાક્ષકૂટ]
 એક ફૂટ
લોહિયવવ્ખમણિ. પુ. [લોહિતાક્ષમણિ]
 એક જાતનો મણિ
લોહિયવ્ખમય. ન. [લોહિતાક્ષમય]
 લોહિતાક્ષ રત્નનું બનેલું
લોહિયવ્ખામય. ન. [લોહિતાક્ષમય]
 જુઓ 'ઉપર'
લોહિયગ. ત્રિ. [લોહિતક]
 લાલ રંગનું
લોહિયગંગા. સ્ત્રી. [લોહિતગંગા]
 ગોશાળાના મતનો એક કાળવિભાગ
લોહિયપત્ત. ન. [લોહિતપત્ર]
 ચતુરિન્દ્રિય જીવ-વિશેષ
લોહિયપાણિ. ત્રિ. [લોહિતપાણિ]
 જુઓ 'લોહિતપાણિ'
લોહિયપેચ્ચ. ન. [લોહિતવર્ચસ]
 રુધિરમય વિષ્ણુ, લોહીનો ઝાડ
લોહિયમત્તિયા. સ્ત્રી. [લોહિતમૃતિકા]
 લાલ માટી
લોહિયય. ત્રિ. [લોહિતક]
 લાલ રંગનું
લોહિલ્લ. વિશે. [લોભિન્]
 લોભિયો, લાલચી
લોહી. સ્ત્રી. [લોહી]
 કંદની એક જાતિ
લોહી. સ્ત્રી. [લૌહી]
 લોહી, તલો
લ્હસ. ધા. [સંસ]
 ખસકવું, સરકવું
લ્હસણ. પુ. [લશુન]
 લસણ
લ્હસૂણ. પુ. [લશુન]
 લસણ
લ્હસુણકંદ. પુ. [લશુનકન્દ]
 લસણ-કંદ

લ્હસુણચોયગ. નં [લશુનચોયગ]

લસણની પેશી

લ્હસુણનાલગ. નં [લશુનનાલક]

લસણની નાલ

લ્હસુણવન. નં [લશુનવન]

લસણનું વન

લ્હાસિયા. સ્ત્રીં [લ્હાસિકા]

લ્હાસિકા નામક દેશની દાસી

[વ]

વ. અં [વ]

અને

વ. અં [ઇવ]

ઉપમાવાચક અવ્યય

વ. અં [વા]

વિકલ્પે, સમુચ્ચય

વઅ. નં [વ્યય]

વિનાશ, ખપી જવું, ખરયાઈ જવું

વઙ. સ્ત્રીં [વાચ્]

વાણી, વચનવ્યાપાર

વઙ. સ્ત્રીં [વૃત્તિ]

વાડ, વંડી

વઙ-અગુત્તિ. સ્ત્રીં [વાગ્-અગુત્તિ]

વાણીને પાપથી ગોપાવવી નહીં તે,

વઙ-અગુત્તિ. સ્ત્રીં [વાગ્-અગુત્તિ]

પાપમય વચન વ્યાપાર બંધ ન કરવો તે

વઙઅસંજમ. નં [વાગઅસંયમ]

વાણીના વિષયમાં અસંયમ

વઙઉલ. પું [દે. વ્યાલ]

એક જાતનો સર્પ

વઙકચ્છિન્નગ. નં [વૈકચ્છિન્નક]

ફાટેલું ઉત્તરાસંગ

વઙ-કરણ. નં [વાકકરણ]

વાણી-વચનરૂપી સાધન

વઙવકંત. ત્રિં [વ્યતિક્રાન્ત]

વીતી ગયેલ, પસાર થયેલ

વઙવકમ. પું [વ્યતિક્રમ]

વ્રતની મર્યાદા તોડવાની સામગ્રી મેળવવી કે પ્રયત્ન

કરવો, અતિયાર પૂર્વેનો તબક્કો, ક્રમનું ઉલ્લંઘન

વઙગુત્ત. પું [વાગગુપ્ત]

અશુભ વચનયોગથી વાણીને રોકનાર

વઙગુત્તિ. સ્ત્રીં [વાગગુપ્તિ]

અશુભ વચનયોગથી વાણીને રોકનાર

વઙજોગ. પું [વાગ્યોગ]

વચનયોગ, વાણીનો વ્યાપાર

વઙજોગત્ત. નં [વાગ્યોગત્વ]

વાક્યયોગપણું, વચન-વ્યાપારપણું

વઙજોગપરિણામ. પું [વાગ્યોગપરિણામ]

વાણીની પ્રવૃત્તિજન્ય ભાવ, વાગ્યોગનું પરિણમવું તે

વઙજોગિ. ત્રિં [વાગ્યોગિન્]

વચનયોગી

વઙજોય. પું [વાગ્યોગ] જુઓ 'વઙજોગ'

વઙતેણ. પું [વાક્સ્તેન]

વાણીનો ચોર

વઙત્ત. કૃં [વક્તુમ્]

બોલવા માટે, કહેવા માટે

વઙત્તા. કૃં [ઉક્ત્વા]

બોલીને, કહીને

વઙત્તાણ. કૃં [ઉક્ત્વા]

બોલીને, કહીને

વઙત્તુ. ત્રિં [વદિત્]

બોલનાર, કહેનાર

વઙદંડ. પું [વાગદણ્ડ]

વાણીના અશુભ વ્યાપારથી આત્માને દંડવો તે

વઙદેહી. વિં [વૈદેહિન્]

વિદેહના રાજા, તેનું બીજું નામ નમિ હતું

વઙપડિસંલિણયા. સ્ત્રીં [વાકપ્રતિસંલીનતા]

વચન પ્રવૃત્તિ અટકાવવી તે

વઙદુષ્પણિહાણ. નં [વાગદુષ્પણિધાન]

વચનની દુષ્ટ પ્રવૃત્તિ

વઙદેહ. પું [વૈદેહ]

વિદેહ દેશનો રાજા

વઙપઓગ. પું [વાકપ્રયોગ]

વચન પ્રવૃત્તિ

વઙપુગલપરિયટ્. પું [વાક્પુદ્ગલપરિવર્ત]

કોઈ એક જીવ-લોકના તમામ પુદ્ગલને વચનરૂપે

જેટલા વખતમાં પરિણમાવી લે તેટલો કાળ

વઙપુણ. નં [વાક્પુણ્ય]

પુન્યનો એક ભેદ, પ્રશસ્તવાણી દ્વારા પ્રાપ્ત પુન્ય

વઙબલ. નં [વાગબલ]

વાણીનું બળ, મંત્રનું સામર્થ્ય

વઙમય. નં [વાઙ્મય]

વાણીયુક્ત, શાસ્ત્ર

વડમિસ્સ. ત્રિં [વ્યતિમિશ્ર]

એકઠું, એકત્ર થયેલ

વડય. પું [વજ]

ગોકુળ

વડયર. પું [વ્યતિકર]

સમાચાર, ગૂઢ રહસ્ય, આનંદદાયક શબ્દ

વડયરિય. નં [વ્યતિચરિત]

વિચરણ કરેલ

વડયા. સ્ત્રીં [પતિકા]

પતિવાળી-સાધવા સ્ત્રી

વડયોગિ. પું [વાગ્યોગિન]

વચનયોગી

વડર. નં [વૈર]

વેર, દુશ્મનાવટ

વડર. નં [વજ]

વજ્ર નામનું ઇન્દ્રનું આયુધ, હીરો, સચિત્તખાર, કીલિકા, રત્નપ્રભા-પૃથ્વીનો બીજો કાંડ, એક દેવવિમાન

વડર-૧-. વિં [વજ્ર]

તુંબવન સંનિવેશના સાર્થવાહ ધનગિરિ અને સુનંદા નો પુત્ર, આર્ય સમિય તેના મામા હતા. પૂર્વભવમાં તે વેસમણ દેવ હતા ત્યારે ગૌતમસ્વામીએ તેને દીક્ષાની મહત્તા સમજાવેલી, જન્મતાં જ દીક્ષા લેવા તૈયાર થયા. ૫૦૦ શિષ્યો સાથે રથાવર્ત પર્વતે અનશન કરી સ્વર્ગે ગયા, તેઓ પદાનુસારી લબ્ધિ અને દ્વાદશાંગીના ધારક હતા. મહાનિસીહમાં પંચમંગલ શ્રુતસ્કંધના ઉદ્ધારક હતા

વડર-૨. વિં [વજ્ર]

ભં ઋષભદેવની પૂર્વે ત્રેવીશ ચોવીસી પૂર્વેની ચોવીસીના છેલ્લા તીર્થંકરના શાસનમાં થયેલ એક ગચ્છાધિપતિ આચાર્ય જેને ૫૦૦ શિષ્યો હતા. સુવિશુદ્ધ આચારના પાલક અને શિષ્યોને સારણાદિ કરવામાં કુશળ હતા. તેને એક સિંહે માર્ગમાં મારી નાખતા તે અંતકૃત્ કેવલી થયા

વડરસહ. પું [વજ્રઋષભ]

એક સંઘયણ

વડરકંડ. નં [વજ્રકાણ્ડ]

રત્નપ્રભા પૃથ્વીનો બીજો કાંડ

વડરકંત. પું [વજ્રકાન્ત]

એક દેવવિમાન

વડરકૂડ. પું [વજ્રકૂટ]

જુઓ ઉપર, નંદનવનનું એક ફૂટ

વડરજંઘ. વિં [વજ્રજંઘ]

મહાવિદેહના લોહાર્ગલનો રાજા, તેની પત્ની સિરિમતિ હતી. ભં ઉસભ નો પૂર્વભવનો જીવ, તે ઘન પણ કહેવાતા

વડરજ્ઞય. પું [વજ્રધ્વજ]

એક દેવવિમાન

વડરતલ. નં [વજ્રતલ]

વજ્રમય તળીયું

વડરપત્ત. નં [વજ્રપાત્ર]

વજ્રનું બનેલ પાત્ર

વડરનાભ. વિં [વજ્રનાભ]

ભં ઉસભ નો પૂર્વભવનો જીવ, પુંડરીગિણી નગરીના રાજા વડરસેન અને રાણી મંગલાવતી ના પુત્ર, પછી તે ચક્રવર્તી બન્યા, તેને બાહુ, સુબાહુ, પીઠ અને મહાપીઠ ચાર ભાઈઓ હતા. તેણે દીક્ષા લીધી અને તીર્થંકર નામકર્મ બાંધેલ

વડરપ્પભ. પું [વજ્રપ્રભ]

એક દેવવિમાન

વડરપાય. પું [વજ્રપાત્ર]

વજ્રનું બનેલ પાત્ર

વડરબંધન. નં [વજ્રબન્ધન]

વજ્રનું બનેલ બંધન

વડરભંડ. પું [વજ્રભાણ્ડ]

વજ્રનું વાસણ

વડરભાર. પું [વજ્રભાર]

વજ્રનો ભાર

વડરભારય. પું [વજ્રભારક]

જુઓ 'ઉપર'

વડરભૂતિ. વિં [વજ્રભૂતિ]

એક આચાર્ય, તે દેખાવમાં કદરૂપા પણ સુંદર કવિ-ગાયક હતા

વડરમજ્ઞા. સ્ત્રીં [વજ્રમધ્યા]

ચંદ્ર પ્રતિમા એક તપવિશેષ

વડરમય. ત્રિં [વજ્રમય]

વજ્રમય, હિરારૂપ

વડરવાલુયા. સ્ત્રીં [વજ્રવાલુકા]

વજ્ર જેવી રેતીવાળી ભૂમિ, નરકભૂમિ

વડરવિરોહ. નં [વૈરવિરોધ]

વૈર-વિરોધ

વડરરિસહનારાય. નં [વજ્રઋષભનારાય]

એક સંઘયણ

વડરૂવ. પુ. [વજ્રરૂપ]

એક દેવવિમાન

વડરલેસ. પુ. [વજ્રલેશ્ય]

જુઓ 'ઉપર'

વડરવર્ણ. પુ. [વજ્રવર્ણ]

જુઓ 'ઉપર'

વડરવાસા. સ્ત્રી. [વજ્રવર્ણા]

વજ્ર રત્નનો વરસાદ

વડરવેદ્યા. સ્ત્રી. [વજ્રવેદિકા]

વજ્રની બનેલી વેદિકા

વડરસામિ. વિ. [વજ્રસ્વામિન્]

જુઓ 'વડર'

વડરસિ. વિ. [વજ્રર્ષિ]

જુઓ 'વડર, વડરસામિ'

વડરસિંગ. પુ. [વજ્રશૃંગ]

એક દેવવિમાન

વડરસિદ્ધ. પુ. [વજ્રસૃષ્ટ]

જુઓ 'ઉપર'

વડરસેન-૧. વિ. [વજ્રસેન]

પૂર્વવિદેહની નગરી પુંડરીગિણીનો રાજા ચક્રવર્તી
વડરનાભ અને રાણી મંગલાવતી નો પુત્ર, તેણે દીક્ષા
લીધી, તીર્થંકર થયા

વડરસેન-૨. વિ. [વજ્રસેન]

મહાવિદેહની નગરી પુંડરીગિણીનો એક ચક્રવર્તી, તેની
પત્ની ગુણવતી હતી. તેને સિરિમતી નામે પુત્રી હતી. તે
પુત્રીના લગ્ન વડરજંઘ રાજકુમાર સાથે થયા હતા

વડરસેન-૩. વિ. [વજ્રસેન]

આચાર્ય વડર ના મુખ્ય શિષ્ય તેને નાહલ વગેરે ચાર
શિષ્યો હતા

વડરસેના. વિ. [વજ્રસેના]

નાગપુરના ગાથાપતિની પુત્રી. ભૃગુ પાર્શ્વ પાસે દીક્ષા
લીધી. મૃત્યુ બાદ એક વ્યંતરેન્દ્રની અગ્રમહિષી બની.

વડરાગર. પુ. [વજ્રાકર]

વજ્ર રત્નની ખાણ

વડરાડ. વૈરાટ [વત્સ દેશની એક નગરી]

વડરામય. ત્રિ. [વજ્રમય]

વજ્રનું બનેલું

વડરાવત્ત. પુ. [વજ્રાવર્ત]

એક દેવવિમાન

વડરિત્ત. ત્રિ. [વ્યતિરિત્ત]

જુદું, ભિન્ન

વડરી. સ્ત્રી. [વજ્રા]

જૈન મુનિની એક શાખા

વડરુત્તરવડેસગ. પુ. [વજ્રોત્તરાવતંસક]

એક દેવવિમાન

વડરોઅણ. પુ. [વૈરોચન]

પાંચમાં દેવલોકનું એક દેવવિમાન, ઉત્તર દિશાના

અસુર કુમારનો ઇન્દ્ર

વડરોયણા. સ્ત્રી. [વૈરોચન]

જુઓ 'ઉપર'

વડરોયણરાય. પુ. [વૈરોચનરાજ]

વૈરોચના નામક અસુરકુમારનો રાજા

વડરોયણિંદ. પુ. [વૈરોચનેન્દ્ર]

અસુરકુમારોનો એક ઇન્દ્ર

વડરોસભનારાય. પુ. [વજ્રઋષભનારાચ]

એક સંઘયણ

વડરોસભનારાય. પુ. [વજ્રઋષભનારાચ]

એક સંઘયણ

વડરોસભનારાયસંઘયણિ. ત્રિ. [વજ્રઋષભનારાચસંહનનિન્]

વજ્રઋષભનારાય સંઘયણ-યુક્ત

વડવત્તિય. પુ. [વાક્પ્રત્યય]

વચન નિમિત્તે લાગતી ક્રિયા

વડવિવ્ઝલિય. ન. [વાગ્વિસ્ઝલિત]

વચનનું વિસ્મલન થવું તે

વડવિનય. ન. [વાગ્વિનય]

વાણીરૂપ વિનય

વડસંજમ. ન. [વાક્સંયમ]

વચન વિષયક સંયમ

વડસદેવ. પુ. [વૈશ્વદેવ]

અગ્નિદેવ

વડસમાધારણયા. સ્ત્રી. [વચસ્સમાધારણ]

વચનનું સમાનભાવે સ્થાપન

વડસમાહારણયા. સ્ત્રી. [વચસ્સમાધારણ]

જુઓ 'ઉપર'

વડસમિતિ. સ્ત્રી. [વાક્સમિતિ]

વચનની સમ્યક્ પ્રવૃત્તિ

વડસમિય. ત્રિ. [વાક્સમિત]

વચનની સમ્યક્ પ્રવૃત્તિ

વડસાહ. પુ. [વૈશાખ]

વૈશાખ નામનો એક મહિનો

વડસાહી. સ્ત્રી. [વૈશાખી]

વૈશાખ માસની પૂનમ

વડસેસિય. અં [વૈશેષિક]

એક જૈનેતર દર્શન

વડસ્સ. ત્રિં [વૈશ્ય]

વણિક

વડસ્સ. પું [દ્વેષ્ય]

દ્વેષ કરવા યોગ્ય

વડસ્સદેવ. પું [વૈશ્યદેવ]

વૈશ્ય-દેવ

વર્દમય. નં [વાઙ્મય]

શાસ્ત્ર, સાહિત્ય

વડ. પું [વપુષ્]

શરીર

વડ. પું [વાચ્]

વાણી

વડલ. નં [બકુલ] જુઓ 'બડલ'

વઓ. પું [વાચ્]

વાણી, વચન

વઓગોયર. ત્રિં [વાગોચર]

વચન ગોયર, વાણીનો વિષય

વંક. ત્રિં [વક્ર]

વાકું, કુટીલ, અસંયમ

વંકગતિ. સ્ત્રીં [વક્રગતિ]

વાંકી ગતિ

વંકજડ. પું [વક્રજડ]

વક અને જડ, ભગવંત મહાવીરના કાળના મનુષ્યો

વંકનાસા. સ્ત્રીં [વક્રનાસા]

વાંકુનાક

વંકવલિ. સ્ત્રીં

વાંકી ચામડીની રેખા

વંકાણિકેય. પું [વક્રકનિકેત]

સંયમની મર્યાદાને આશ્રિને રહેલ

વંગ. પું [વઙ્ગ]

બંગ-બંગાળ નામક દેશ

વંગ. પું [વ્યઙ્ગ]

અંગ છેદવું તે

વંગચૂલિયા. સ્ત્રીં [વર્ગચૂલિકા]

એક આગમ-સૂત્ર

વંચ. ધાં [વચ્ચય]

છેતરવું, ઠગવું

વંચડત્તા. કું [વચ્ચયિત્વા]

છેતરીને, ઠગીને

વંચણ. નં [વચ્ચન]

ઠગાઈ, છેતરપીંડી

વંચણપર. વિશેં [વચ્ચનપર]

ઠગવામાં રત

વંચણયા. સ્ત્રીં [વચ્ચનતા]

જુઓ 'વંચણ'

વંચણા. સ્ત્રીં [વચ્ચના]

જુઓ 'વંચણ'

વંચિઅ. ત્રિં [વચ્ચિત]

છેતરાયેલ, ઠગાયેલ

વંજણ. નં [વ્યજ્જન]

શુભાશુભ સૂચક શરીર ચિહ્ન-મસા, તલ વગેરે, શાક વગેરે, ક થી હ સુધીના અક્ષર, ધી, તેલ, વીર્યરૂપ પુદ્ગલનો સમૂહ, સર્વાંગ નિમિત્તમાનું એક શાસ્ત્ર

વંજણ. નં [વ્યજ્જન]

ઇન્દ્રિય અને શબ્દાદિ પુદ્ગલનો પરસ્પર સંબંધ

વંજણાડલ. ત્રિં [વ્યજ્જનાકુલ]

અઢાર પ્રકારના વ્યંજન-શાક-વગેરે ભોજનસામગ્રીથી વ્યાપ્ત

વંજણાક્ષર. નં [વ્યજ્જનાક્ષર]

વર્ણમાલા

વંજણાજાય. નં [વ્યજ્જનાજાત]

'વ્યંજન' માંથી ઉત્પન્ન

વંજણાલલ્હિ. સ્ત્રીં [વ્યજ્જનાલલ્હિ]

વ્યંજન પ્રાપ્તિ, તથાવિધ કર્મના ક્ષયોપશમથી થતું વર્ણજ્ઞાન

વંજણાભિલાવ. પું [વ્યજ્જનાભિલાપ]

વ્યંજનનું ઉચ્ચારણ, વ્યંજન શબ્દ

વંજણુગ્રહ. પું [વ્યજ્જનાવગ્રહ]

વિષય અને ઇન્દ્રિયના પ્રાથમિક સંબંધથી થતો અવ્યક્ત બોધ, મતિજ્ઞાનનો એક ભેદ

વંજણોગ્રહ. પું [વ્યજ્જનાવગ્રહ]

જુઓ 'ઉપર'

વંજિય. ત્રિં [વ્યજ્જિત]

સ્પષ્ટ કરેલ

વંજુલ. પું [વચ્ચુલ]

એ નામનું એક વૃક્ષ

વંજુલગ. પું [વચ્ચુલક]

એક જાતનું પક્ષી

વંઙ્ગ. ત્રિં [વચ્ચ]

વાંઙીયું, નિષ્ફળ

વંદ્યા. સ્ત્રી [વન્ધ્યા]

વાંઝણી સ્ત્રી

વંટ. ન [વૃન્ત]

બિટડું, ડીટ

વંઠ. ત્રિ [વળ્ઠ]

વંઠી ગયેલ, કુંઠીત

વંત. ત્રિ [વાન્ત]

વમન કરેલ, તજી દીધેલ

વંતત્ત. ન [વાન્તત્ત્વ]

વમન કરવાપણું, તજવાપણું

વંતય. ત્રિ [વાન્તક]

વમન કરેલ

વંતર. પુ [વ્યન્તર]

વ્યંતર-દેવતાની એક જાત

વંતરિય. પુ [વ્યન્તરિક]

વ્યંતર દેવ સંબંધિ

વંતા. કૃ [વાન્તા]

વમન કરીને, તજીને

વંતાસવ. ન [વાન્તાશ્રવ]

વમનનું દ્વાર, ઉલટી થવી તે

વંતાસિ. ત્રિ [વાન્તાશિન્]

વમન કરનાર, તજનાર

વંતુ. કૃ [વમિત્]

વમન કરનાર

વંદ. ન [વૃન્દ]

સમૂહ, ટોળી

વંદ. ધા [વન્દ]

વંદન કરવું, નમવું

વંદ. ધા [વન્દય]

વંદન કરાવવું

વંદણ. કૃ [વન્દિતુમ્]

વંદન કરવા માટે

વંદંત. કૃ [વન્દમાન]

વંદન કરતો

વંદન. ન [વન્દન]

વંદના, સ્તુતિ, ત્રીજું આવશ્યક

વંદનઅ. ન [વન્દનક]

વંદના કરવી તે

વંદનઅરિહ. ત્રિ [વન્દનાર્હ]

વંદનાને લાયક

વંદનકલસ. પુ [વન્દનકલશ]

મંગળ કળશ

વંદનકલસહસ્તથગય. ત્રિ [વન્દનકલશહસ્તગત]

જેના હાથમાં મંગળ કળશ છે તે

વંદનકામ. ન [વન્દનકામ]

વંદનની ઇચ્છા

વંદનગ. ન [વન્દનક]

વંદના કરવી તે

વંદનગદ્દ. ન [વન્દનાર્થ]

વંદન કરવા માટે

વંદનઘટ. પુ [વન્દનઘટ]

મંગળ ઘડો

વંદનય. ન [વન્દનક]

વંદન કરવું તે

વંદનયા. સ્ત્રી [વન્દનતા]

સ્તુતિ કરવી, નમવું

વંદનવત્તિય. ન [વન્દનપ્રત્યય]

વંદન નિમિત્તે

વંદના. સ્ત્રી [વન્દના]

વંદના, સ્તુતિ

વંદનિજ્જ. ત્રિ [વન્દનીય]

વંદન કરવા યોગ્ય

વંદમાણ. કૃ [વન્દમાન]

વંદન કરતો

વંદય. ત્રિ [વન્દક]

વંદન કરનાર

વંદાવંદય. પુ [વૃન્દવૃન્દક]

સમૂહ

વંદિઝં. કૃ [વન્દિતુમ્]

વંદન કરવા માટે

વંદિઝણ. કૃ [વન્દિત્વા]

વંદન કરીને

વંદિગ્રહ. પુ [વન્દિગ્રહ]

બંદીજન

વંદિત્તણ. કૃ [વન્દિતુમ્]

વંદન કરવા માટે

વંદિત્તા. કૃ [વન્દિત્વા]

વંદન કરીને

વંદિત્તાણ. કૃ [વન્દિત્વા]

જુઓ 'ઉપર'

વંદિત્તુ. કૃ [વન્દિત્વા]

જુઓ 'ઉપર'

વંદિમ. વિશેં [વન્દ્યા]

વંદન કરવા યોગ્ય

વંદિય. ત્રિં [વન્દિત]

વંદન કરાયેલ

વંદિય. કૂં [વન્દિત્વા]

વંદન કરીને

વંદિયા. સ્ત્રીં [વન્દિકા]

વંદન કરાયેલી

વંદ્ર. ધાં [વંદ્ર]

ચાહવું, ઇચ્છવું

વંસ. પું [વંશ]

વંશ, કુળ

વંસ. પું [વંશ]

વાંસ, વેણુ, વાદ્ય વિશેષ

વંસકવેલ્લુય. પું [વંશકવેલ્લુક]

વાંસડાની બંને પડખે તીર્છા રાખેલા વંશ

વંસગ. પું [વંશક]

પાંજરામાંની વાંસની સળી

વંસમૂલ. પું [વંશમૂલ]

વાંસનું મૂળ

વંસય. પું [વ્યંસક]

વ્યામોહક હેતુ

વંસવેણુ. નં [વંશવેણુ]

વાંસળી, બંસરી

વંસા. સ્ત્રીં [વંશા]

બીજી નરકનું નામ

વંસાણિય. પું [વંશાનીક]

એક સાધારણ વનસ્પતિ

વંસી. સ્ત્રીં [વંશી]

વાંસ

વંસીકલંકા. સ્ત્રીં [વંશીકલંકા]

વાંસડાની બનેલી જાળ

વંસિનહિયા. સ્ત્રીં [વંશીનહિયા]

કુહણ વનસ્પતિની એક જાત

વંસીપત્તા. સ્ત્રીં [વંશીપત્ર]

વાંસડાના બે પાંદડા ભેગા કરવાથી થતી યોનિ, સ્ત્રીની

યોનિનો એક ભેદ

વંસીમુહ. પું [વંશીમુખ]

બે ઇન્દ્રિયવાળા એક જીવ

વંસીમૂલ. નં [વંશીમૂલ]

ઘરના બારણા બહારનો ઓટલો, નેતર, તૃણવિશેષ

વંસીવતિત્તા. સ્ત્રીં [વંશીપત્રિકા]

વાંસના પતરા જેવી યોનિ કે જેમાં સામાન્ય મનુષ્યની

ઉત્પત્તિ થાય

વંસીવત્તિયા. સ્ત્રીં [વંશીપત્રિકા]

જુઓ 'ઉપર'

વવ્ક. નં [વાક્ય]

વાક્ય, શબ્દસમૂહ

વવ્ક. નં [વલ્ક]

ત્વચા, છાલ

વવ્કઙ્ગ. નં [અવક્રમિક]

ખરીદેલ કે ભાડે લીધેલ

વવ્કંત. ત્રિં [અવક્રાન્ત]

ઉત્પન્ન થયેલ

વવ્કંત. ધાં [અવ+ક્રમ્]

ઉત્પન્ન થવું

વવ્કંતિ. સ્ત્રીં [અવક્રાન્તિ]

'પન્નવણા' સૂત્રનું એક પદ, ઉત્પત્તિ

વવ્કંતિકાલ. પું [અવક્રાન્તિકાલ]

ઉત્પન્ન થવાનો કાળ

વવ્કંતિભેદ. પું [અવક્રાન્તિભેદ]

ઉત્પન્ન થવાનો ભેદ

વવ્કંતિય. ત્રિં [અવક્રાન્તિક]

ઉત્પન્ન થનારું, 'પન્નવણા' સૂત્રનું એક પદ

વવ્કંતીપય. પું [અવક્રાન્તિપદ]

જુઓ 'ઉપર'

વવ્કંતીય. ત્રિં [અવક્રાન્તિક]

જુઓ 'ઉપર'

વવ્કકર. ત્રિં [વાક્યકર]

વાક્ય બનાવનાર

વવ્કભાવ. પું [વક્રભાવ]

કુટીલભાવ

વવ્કમ. ધાં [અવ+ક્રમ્]

ઉત્પન્ન થવું

વવ્કમમાળ. કૂં [અવક્રમત્]

ઉત્પન્ન થવું તે

વવ્કય. પું [વલ્કજ]

આડની છાણમાંથી ઉત્પન્ન

વવ્કય. કૂં [અવક્રય]

ઉત્પન્ન થયેલ

વવ્કલ. નં [વલ્કલ]

આડની છાલનું વસ્ત્ર

વક્કલબંધ. પુ. [વલ્કલબન્ધ]

ઝાડની છાલનો બંધ

વક્કલવાસી. ત્રિ. [વલ્કલવાસિન્]

ઝાડની છાલના વસ્ત્રો પહેરનાર

વક્કલી. ત્રિ. [વલ્કલિન્]

ઝાડની છાલ પહેરનાર

વક્કસુદ્ધિ. સ્ત્રી. [વાક્યશુદ્ધિ]

વાક્યશુદ્ધિ, 'દસવેયાલિય' સૂત્રનું એક અધ્યયન

વક્કાર. ધા. [વક્કાર]

વફ વફ એવો અનુકરણ શબ્દ કરવો

વક્ષ. નં. [વક્ષસ્]

હૃદય, છાતી

વક્ષા. ધા. [વિ+આ+ખ્યા]

અર્થની રચના, અર્થ કરવાની પદ્ધતિ

વક્ષાણ. નં. [વ્યાખ્યાન]

ઉપદેશ,

વક્ષાણ. નં. [વ્યાખ્યાન]

વિશેષ કરીને શાસ્ત્ર મર્યાદામાં કહેવું તે

વક્ષાય. વિશે. [વ્યાખ્યાત]

વ્યાખ્યા કરાવેલ

વક્ષાર. પુ. [વક્ષસ્કાર]

વક્ષસ્કાર એક પ્રકાર ના પર્વત, આ નામના દ્વીપ અને સમુદ્ર

વક્ષારકૂડ. પુ. [વક્ષસ્કારકૂટ]

એક કૂટ

વક્ષારપવ્વય. પુ. [વક્ષસ્કારપર્વત]

એક પર્વત વિશેષ

વક્ષિત્ત. ત્રિ. [વ્યાક્ષિપ્ત]

વ્યગ્ર, વ્યાકુળ

વક્ષિત્તપરાહુત્ત. ત્રિ. [વ્યાક્ષિપ્તપરાહૂત]

હારવાથી વ્યાકુળ બનેલ

વક્ષેવ. ત્રિ. [વ્યાક્ષેપ]

વ્યગ્ર થયેલ

વગ. પુ. [વૃક]

વડુ

વગડા. સ્ત્રી. [દે. વકર]

પર્વત ઉપરનો ગઢ, વાડ, ચોક

વગી. સ્ત્રી. [વૃકી]

સ્ત્રી વડુ

વગુલી. સ્ત્રી. [વલ્ગુલી]

વડવાગુલ નામક પક્ષી

વગ્ગ. પુ. [વર્ગ]

શાસ્ત્રનો એક વિભાગ, પશુ સમૂહ, સજાતીય-સમુદાય, વર્ગ, એક સંખ્યાને તે જ સંખ્યા વડે ગુણવી તે

વગ્ગ. નં. [વ્યગ્ર]

વ્યાકુળ

વગ્ગ. ધા. [વલ્ગ]

ઘોડાની માફક પગ પછાડવા

વગ્ગંત. કૃ. [વલ્ગત્]

પગ પછાડતો

વગ્ગચૂલિયા. સ્ત્રી. [વર્ગચૂલિકા]

એક (કાલિક) આગમ

વગ્ગણ. નં. [વલ્ગાન]

ઉછળવું, ફેંદવું

વગ્ગણા. સ્ત્રી. [વર્ગણા]

સજાતીય વસ્તુનો સમુદાય, કર્મના દલિકનો સમૂહ

વગ્ગતવ. પુ. [વર્ગતપસ્]

એક વિશિષ્ટ પ્રકારનો તપ

વગ્ગમૂલ. નં. [વર્ગમૂલ]

વર્ગમૂળ-એક ગાણિતિક પ્રક્રિયા

વગ્ગવગ્ગ. નં. [વર્ગવર્ગ]

વર્ગને વર્ગ વડે ગુણવું-એક તપ વિશેષ

વગ્ગવગ્ગુ. પુ. [વર્ગવર્ગ]

જુઓ 'ઉપર'

વગ્ગહત્થ. ત્રિ. [વ્યગ્રહસ્ત]

હથિયાર લેવાથી જેનો હાથ વ્યગ્ર ચી તે

વગ્ગિત્તા. કૃ. [વલ્ગિત્વા]

ઉછળીને

વગ્ગુ. પુ. [વલ્ગુ]

મહાવિદેહની એક વિજય, એ વિજયનો રાજા, એક

વૈશ્રવણ લોકપાલનું વિમાન, સુંદર

વગ્ગુ. સ્ત્રી. [વાચ્]

વાણી

વગ્ગુર. પુ. [વાગુર]

મૃગબંધન, ફંદો

વગ્ગુર. વિ. [વલ્ગુર]

પુરિમતાલનો એક વેપારી, તેની પત્ની મદ્દા હતી. તે ભં

મલ્લિની પ્રતિમા સામે ભક્તિ કરતા હતા

વગ્ગુરા. સ્ત્રી. [વાગુરા]

જુઓ 'ઉપર'

વગ્ગુરિય. પુ. [વાગુરિક]

શિકારી

વગ્ગુલિ. સ્ત્રી० [વાલ્ગુલિ]

જુઓ 'વગુલી'

વગ્ગુલિદોષ. પુ० [વાલ્ગુલિદોષ]

ખોરાકમાં માખી આવવાથી થતો એક રોગ

વગ્ધ. પુ० [વ્યાધ]

વાધ

વગ્ધ. પુ० [વૈયાધ]

વ્યાધ્યર્થમાંથી બનેલ

વગ્ધપોસય. ત્રિ० [વ્યાધપોષક]

વાધને પાળનાર

વગ્ધમુહ. પુ० [વ્યાધમુખ]

એક અંતરદ્વીપ

વગ્ધમુહદીવ. પુ० [વ્યાધમુખદ્વીપ]

જુઓ 'ઉપર'

વગ્ધાડિયા. સ્ત્રી० [દે.]

અત્યંત ઉપહાસ, મજાક

વગ્ધારિત. ત્રિ० [દે.]

વિસ્તારેલું

વગ્ધારિય. ત્રિ० [દે.]

વિસ્તારેલું

વગ્ધારિયપાણિ. વિશે० [દે.]

જેણે હાથ લાંબા કરેલ છે-વિસ્તારેલ છે તે

વગ્ધાવચ્ચ. પુ० [વ્યાધાપત્ય]

વાશિષ્ઠ ગોત્રની શાખા, તેનો પુરુષ, ઉત્તરાષાઢા-

નક્ષત્રનું ગોત્ર

વગ્ધી. સ્ત્રી० [વ્યાધી]

વાધણ, વાધ સંબંધિ વિદ્યા

વગ્ધાત. પુ० [વ્યાધાત]

વ્યાધાત, સ્ખલના, વિનાશ

વચ. ન० [વચ્સ]

વચન

વચ્ચ. ત્રિ० [વાચ્ય]

કહેવા યોગ્ય

વચ્ચ. ન० [વર્ચ્સ]

જંગલ જવાની ક્રિયા, વિષ્ણુ, મળ, કચરો

વચ્ચ. ધા० [વચ્]

કહેવું

વચ્ચ. ધા० [વ્રજ્]

જલું, ગમન કરવું

વચ્ચ. ન० [વર્ચ્]

ઢોલીયાની પાટી, ખાટલાનું વહાણ

વચ્ચંત. કૃ० [વ્રજત્]

જતો, ગમન કરતો

વચ્ચંસિ. ત્રિ० [વર્ચ્સ્વિન્]

વચન સૌભાગ્યવાળો, પ્રભાવશાળી

વચ્ચકિમિય. ન० [વર્ચ્સકૃમિ]

વિષ્ણુના કીડા

વચ્ચકૂડી. સ્ત્રી० [વર્ચ્સકૂડી]

વિષ્ણુની ખાઈ

વચ્ચકૂવ. પુ० [વર્ચ્સકૂવ]

વિષ્ણુની ખાળ

વચ્ચગ. ન० [વચ્ચક]

એક વાદ્ય

વચ્ચઘર. ન० [વર્ચ્ગૃહ]

વિષ્ણુઘર

વચ્ચનિરોહ. પુ० [વર્ચ્નિરોધ]

મળ નિરોધ

વચ્ચસંઘાય. ન० [વર્ચ્સસંઘાત]

વિષ્ણુ કે કચરાના ઢગલા

વચ્ચસ્સિ. ત્રિ० [વર્ચ્સ્વિન્]

પ્રભાવશાળી

વચ્ચા. કૃ० [ઉક્ત્વા]

કહીને

વચ્ચાપિચ્ચિય. ન० [દે.]

ધાસ ફૂટીને બનાવેલ રજોહરણ

વચ્ચામેલિય. પુ० [વ્યત્યામેલિત]

એક અર્થવાળા જુદા જુદા સૂત્રપાઠોને એક સ્થાને મેળવી

ઉચ્ચારવા

વચ્છ. ન० [વક્ષ્સ]

વક્ષ-સ્થળ, છાતી

વચ્છ. પુ० [વત્સ]

વત્સ નામક આર્યદેશ, તેનો રાજા, વાછળો, દીકરો

વચ્છ. પુ० [વત્સ]

મહાવિદેહની એક વિજય,

વચ્છ. પુ० [વાત્સ્ય]

વત્સદેશ સંબંધિ, વત્સનો પુત્ર

વચ્છ. પુ० [વૃક્ષ]

વૃક્ષ, ઝાડ

વચ્છગ. પુ० [વત્સક]

નાનો વાછરડો

વચ્છગાવર્ડ. સ્ત્રી० [વત્સકાવર્તી]

મહાવિદેહની એક વિજય

વચ્છાગાવતી. સ્ત્રીં [વત્સકાવતી]

જુઓ 'ઉપર'

વચ્છમિત્રા. સ્ત્રીં [વત્સમિત્રા]

ઉર્ધ્વલોકવાસી એક દિક્કુમારી, રૂચક ફૂટવાસી એક દેવી, વત્સમિત્રા દેવીની રાજધાની

વચ્છલ. ત્રિં [વત્સલ]

વ્હાલું, પ્રિય, ઉપકારી

વચ્છલ્લ. નં [વાત્સલ્ય]

સેવા, ભક્તિ, સત્કાર

વચ્છલ્લયા. સ્ત્રીં [વત્સલતા]

જુઓ 'ઉપર'

વચ્છા. સ્ત્રીં [વત્સા]

મહાવિદેહ ક્ષેત્રની એક વિજય, પુત્રી

વચ્છાણુબંધિયા. સ્ત્રીં [વત્સાનુબન્ધિકા]

જેને પુત્રનો અનુબંધ છે તે-વજ્રસ્વામીની માતાની જેમ, પ્રવ્રજ્યાનો દશમો ભેદ

વચ્છાવર્ષ. સ્ત્રીં [વત્સાવર્ષી]

મહાવિદેહની એક વિજય

વચ્છી. વિં [વત્સા]

ચકવર્તી બંભદત્ત ની એક રાણી, તેના પિતાનું નામ ચારુદત્ત હતું

વજ્જ. ત્રિં [વર્જ]

વર્જિત, રહિત

વજ્જ. નં [અવદ્ય]

પાપ

વજ્જ. નં [વાદ્ય]

વાજિંત્ર

વજ્જ. ત્રિં [વર્જ્ય]

વર્જન કરવા યોગ્ય

વજ્જ. નં [વજ્ર]

વજ્રનામક ઇન્દ્રાયુધ, વજ્ર જેવી કઠણ ખીલી, એક દેવવિમાન, એક કંદ

વજ્જ. ત્રિં [વર્જ્ય]

શ્રેષ્ઠ, પ્રધાન

વજ્જ. ધાં [વર્જ્ય]

ત્યાગ કરવો, છોડવું

વજ્જઅ. ત્રિં [વર્જક]

તજનાર, વર્જનાર

વજ્જંત. કું [વર્જયત્]

ત્યાગ કરતો, છોડતો

વજ્જકંત. પું [વજ્રકાન્ત]

એક દેવવિમાન

વજ્જકંદ. પું [વજ્રકન્દ]

એક જાતનો કંદ

વજ્જકંદય. પું [વજ્રકન્દક]

જુઓ 'ઉપર'

વજ્જકત્તણ. નં [વર્ધકર્તન]

શરીરની ચામડી ઉતારવી તે

વજ્જકર. વિશેં [વર્જ્યકર]

જ્યાં કરનું વર્જન કરાયેલ છે તે

વજ્જકિરિયા. સ્ત્રીં [વર્જ્યક્રિયા]

વર્જિત ક્રિયા

વજ્જકૂડ. પું [વજ્રકૂટ]

એક દેવવિમાન

વજ્જજ્ઞય. પું [વજ્રધ્વજ]

જુઓ 'ઉપર'

વજ્જણ. નં [વર્જન]

પરિત્યાગ, પરિહાર

વજ્જણયા. સ્ત્રીં [વજ્રનતા]

પરિત્યાગ

વજ્જણા. સ્ત્રીં [વર્જના]

પરિત્યાગ, પરિહાર

વજ્જણિજ્જ. ત્રિં [વર્જનીય]

વર્જવા યોગ્ય

વજ્જનાભ. વિં [વજ્રનાભ]

ભં અભિનંદન ના મુખ્ય શિષ્ય

વજ્જપાણિ. પું [વજ્રપાણિ]

જેમના હાથમાં વજ્ર છે તે શકેન્દ્ર, પહેલા દેવલોકનો ઇન્દ્ર

વજ્જબહુલ. ત્રિં [વજ્રબહુલ]

વજ્રની બહુલતા છે તે-નરક ભૂમિ

વજ્જપ્પભ. પું [વજ્રપ્રભ]

એક દેવવિમાન

વજ્જભીરુ. વિશેં [વર્જ્યભીરુ]

સંસારના ભયથી ઉદ્વિગ્ન થઈ થોડું પણ પાપ ન ઇચ્છતો

વજ્જભૂમિ. સ્ત્રીં [વજ્રભૂમિ]

લાટ દેશનો એક પ્રદેશ

વજ્જમજ્ઞ. નં [વજ્રમધ્ય]

એક મહાતપ-અભિગ્રહ વિશેષ

વજ્જમાણ. કું [વાદ્યમાન]

વગાડતો

વજ્જય. ત્રિં [વર્જક]

વર્જનાર, છોડનાર

વજ્જયંત. કૃં [વર્જયત્]	વર્જન કરીને
ત્યાગ કરતો, છોડતો	
વજ્જરિસભ. નં [વજ્જરુષભ]	વજ્જિત્તા. કૃં [વર્જયિત્વા]
એક જાતનું સંઘયણ	વર્જન કરીને
વજ્જરિસભનારાય. નં [વજ્જરુષભનારાચ]	વજ્જિય. ત્રિં [વર્જિત]
જુઓ 'ઉપર'	ત્યાગ કરેલ, રહિત
વજ્જરિસહ. નં [વજ્જરુષભ]	વજ્જિર. ત્રિં [વદિત્]
જુઓ 'ઉપર'	કહેનાર
વજ્જરિસહનારાય. નં [વજ્જરુષભનારાચ]	વજ્જુત્તરવર્ડેસગ. પું [વજ્જોત્તરાવતંસક]
જુઓ 'ઉપર'	પાંચમાં દેવલોકનું એક દેવવિમાન
વજ્જરિસહનારાયસંઘયણ. નં [વજ્જરુષભનારાચસંઘયણ]	વજ્જેંત. કૃં [વર્જયત્]
જુઓ 'ઉપર'	ત્યાગ કરતો, છોડતો
વજ્જરૂવ. પું [વજ્જરૂપ]	વજ્જેન્તા. કૃં [વર્જયિત્વા]
એક દેવવિમાન	ત્યાગ કરીને
વજ્જલેસ. પું [વજ્જલેશ્ય]	વજ્જેયવ્વ. ત્રિં [વર્જયિતવ્ય]
જુઓ 'ઉપર'	વર્જન યોગ્ય, તજવા જેવું
વજ્જવણ્ણ. પું [વજ્જવર્ણ]	વજ્જ. ત્રિં [વર્ધ]
જુઓ 'ઉપર'	વાધર, ચામડાની પટ્ટી
વજ્જવિત્તિ. વિશેં [વાદ્યવૃત્તિ]	વજ્જ. ત્રિં [વધ્ય]
વાદ્ય વગાડી આજીવિકા મેળવનાર	વધ કરવા યોગ્ય
વજ્જસંઠિય. નં [વજ્જસંસ્થિત]	વજ્જ. ત્રિં [વાહ્ય]
વજ્જ આકારે રહેલ	વહન કરવા યોગ્ય
વજ્જસિંગ. પું [વજ્જશૃંગ]	વજ્જ. ધાં [વધ્]
એક દેવવિમાન	વધ કરવો, મારવું
વજ્જસિદ્ધ. પું [વજ્જસૃષ્ટ]	વજ્જ. ધાં [હન્]
એક દેવવિમાન	હણવું, મારવું
વજ્જસિદ્ધ. પું [વજ્જસિદ્ધ]	વજ્જકાર. પું [વર્ધકાર]
એક દેવવિમાન	વાધરી કે ચામડાની પાટીનો બનાવનાર
વજ્જસૂલપાણિ. વિશેં [વજ્જશૂલપાણિ]	વજ્જગ. ત્રિં [વધ્યક]
જેના હાથમાં વજ્જશૂલ છે તે	વધ કરવા યોગ્ય
વજ્જસેના. વિં [વજ્જસેના]	વજ્જદૂત. પું [વધ્યદૂત]
જુઓ 'વઢરસેના'	વધ્ય-દૂત
વજ્જા. વિં [વજ્જા]	વજ્જપટ્ટ. પું [વર્ધપટ્ટ]
કઠ્ઠ નામના વેપારીની પત્ની તે દેવસમ્મ બ્રાહ્મણ સાથે	ચામડાની પટ્ટી
પ્રેમમાં હતી	વજ્જપત્તિય. ત્રિં [વર્ધપ્રત્યય]
વજ્જાવત્ત. પું [વજ્જાવર્ત]	ચામડાના પાટાથી બાંધેલ
એક દેવવિમાન	વજ્જપાણ. ત્રિં [વધ્યપ્રાણ]
વજ્જાહિવડ. પું [વજ્જાધિપતિ]	હણવામાટે જેનો શ્વાસ રોકવામાં આવ્યો છે તે
વજ્જનો અધિપતિ	વજ્જપુરિસ. પું [વધ્યપુરુષ]
વજ્જિ. પું [વર્જિન્]	વધ કરવા યોગ્ય પુરુષ
વજ્જવાળો, સૌધર્મેન્દ્ર	વજ્જમંડળ. નં [વધ્યમંડળ]
વજ્જિરૂળ. કૃં [વર્જયિત્વા]	વધ કરતા પહેલા પહેરાવાતું એક આભૂષણ

વજ્ઞમાણ. કું [વધ્યમાન]

મરાતો, હણાતો

વજ્ઞમાલા. સ્ત્રી [વધ્યમાલા]

વધ કરતા પહેલા પહેરાવાતી માળા

વજ્ઞવત્તિય. નં [વર્ધવર્તિત]

વાધર વડે વીંટવું

વજ્ઞાર. ત્રિ [વર્ધકાર]

વાધર કે ચામડાની પટ્ટી બનાવનાર

વજ્ઞિયાયણ. પુ [વધ્યાયન]

પૂર્વાષાઢા નક્ષત્રનું ગોત્ર

વટ. ત્રિ [વૃત્ત]

ગોળાકાર, સંસ્થાન વિશેષ, ખાદ્ય-વડાં, ગોળ પર્વત, વાટકો

વટ. પુ [દે.]

હાનિ, નુકસાન, વાટકો

વટ. પુ [દે.]

એક પ્રકારના લાડુ

વટ. નં [વર્ત્મન]

માર્ગ, રસ્તો

વટ. ધા [વૃત્ત]

વર્તવું, પિંડો બાંધવો, ગોળાકાર બનાવવું, આચ્છાદન કરવું

વટ. વિશે [વૃત્તમ]

ગોળાકાર

વટંત. પુ [વર્તમાન]

વર્તતો, વર્તમાનકાળ

વટક. પુ [વર્તક]

વાટકો, ભાજન, એક પક્ષી

વટક્ષુર. વિશે [વૃત્તક્ષુર]

જેને ગોળખરી છે તેવા જાનવર

વટ્ખેડુ. પુ [વૃત્તખેલ]

દડો રમવાની કળા

વટ્ગ. પુ [વર્તક]

જુઓ 'વટક'

વટ્ગમંસ. નં [વર્તકમાંસ]

કમલકંદ

વટ્ગલક્ષણ. નં [વર્તકલક્ષણ]

વર્તક લક્ષણ

વટ્પવ્વય. પુ [વૃત્તપર્વત]

ગોળાકાર પર્વત

વટ્ભાવ. પુ [વૃત્તભાવ]

વર્તતા પરિણામ

વટ્મગ્ગ. પુ [વૃત્તમાર્ગ]

ઉપાદાન કર્મ, માર્ગ

વટ્માણ. ત્રિ [વર્તમાન]

વર્તમાનકાળ, વર્તતું

વટ્માલ. પુ [વૃત્તમાલ]

વૃત્તમાલ

વટ્મય. પુ [વર્તક]

એક જાતનું પક્ષી, લાખ આદિની ગોળી, બાળમરણ-વિશેષ

વટ્મય. નં [વટ્ક]

પદ્ધતિ

વટ્મયકરણ. નં [વર્તકકરણ]

વર્તકકરણ

વટ્મયજુહ્વ. પુ [વર્તકયુહ્વ]

એક જાતના પક્ષીનું યુદ્ધ

વટ્મયટ્ટાણકરણ. નં [વર્તકસ્થાનકરણ]

એક પક્ષીવિશેષનું સ્થાન કરવું તે

વટ્મયા. સ્ત્રી [વર્તકા]

લાખની ગોળી, લખોટી

વટ્મયપોસય. ત્રિ [વર્તકપોષક]

એક પક્ષી-વિશેષને પોષનાર

વટ્મલોહપાય. પુ [વૃત્તલોહપાત્ર]

લોહાનું ગોળપાત્ર

વટ્મલોહબંધન. નં [વૃત્તલોહબન્ધન]

લોહાનું ગોળ બંધન

વટ્મવેત્ક. પુ [વૃત્તવૈતાલ્ય]

પર્વત-વિશેષ

વટ્મવેયટ્ક. પુ [વૃત્તવૈતાલ્ય]

પર્વત-વિશેષ

વટ્મવેયટ્કપવ્વય. પુ [વૃત્તવૈતાલ્યપર્વત]

પર્વત-વિશેષ

વટ્મ. સ્ત્રી [વર્તક]

પક્ષી વિશેષ, ગોળાકાર, અર્ધવલય

વટ્માવરય. પુ [વર્તકવરક]

ગોળ પથ્થર, પીસવાનો પથ્થર

વટ્મિ. સ્ત્રી [વર્તિ]

દીવાની વાટ

વટ્મિજ્જમાણચરય. ત્રિ [વૃત્ત્યમાનચરક]

કોઈને પીરસેલું હોય તો જ લેવું એવા અભિગ્રહથી

આહારની ગવેષણા કરનાર

વટિતા. કૃં [વર્તિત્વા]

વર્તીને

વટિય. ત્રિં [વર્તિત]

વળેલ, ગોળ થયેલ

વટિયવ્વ. ત્રિં [વર્તિતવ્ય]

વર્તવા યોગ્ય

વટિયા. સ્ત્રીં [વર્તિકા]

પીરસેલ, વાટકી, વળેલ

વડ. પું [વટ]

વડનું ઝાડ, પવનકુમાર દેવનું વૃક્ષ, એક ચૈત્યવૃક્ષ

વડ. પું [દે.]

માછલાની એક જાતિ

વડંસય. પું [અવતંસક]

મુગટને ધારણ કરનાર

વડગ. પું [વટક]

ખાદ્ય વિશેષ-વડાં

વડગ. નં [વટક]

વસ્ત્ર

વડગર. પું [દે.]

એક જાતનો મત્સ્ય

વડભ. ત્રિં [વડભ]

ખુંધો

વડભત્ત. નં [વડભત્ત]

ખુંધાપણું

વડભિયા. સ્ત્રીં [વડભિકા]

ખુંધી દાસી

વડભી. સ્ત્રીં [વડભી]

ખુંધી દાસી

વડવા. સ્ત્રીં [વડવા]

ઘોડી

વડવામુહ. પું [વડવામુખ]

એક પાતાલ કળશ વિશેષ

વડહિયા. સ્ત્રીં [વટભિકા]

જુઓ "વડભી"

વડાર. પું [વટક]

ભાગ, હિસ્સો

વડિંસ. પું [અવતંસ]

કાનનું આભૂષણ

વડિંસક. પું [અવતંસક]

આભૂષણ વિશેષ, દેવવિમાનના નામને અંતે જોડાતો

શબ્દ, શ્રેષ્ઠ

વડિંસગ. પું [અવતંસક]

જુઓ 'ઉપર'

વડિંસય. પું [અવતંસક]

જુઓ 'ઉપર'

વડિંસા. સ્ત્રીં [અવતંસા]

કિન્નરેન્દ્રની પદ્મરાણી

વડિય. ત્રિં [વટિત]

પડેલું

વડિય. નં [પ્રત્યય]

નિમિત્ત

વડિયા. સ્ત્રીં [પ્રતિજ્ઞા]

પ્રતિજ્ઞા, નિમિત્ત, નિયમ, કારણ

વડેંસ. નં [અવતંસ]

શેખર, મુગુટ

વડેંસગ. પું [અવતંસક]

જુઓ 'વડિંસક'

વડેંસગધર. પું [અવતંસકધર]

મુગટને ધારણ કરનાર

વડેંસય. પું [અવતંસક]

જુઓ 'વડિંસક'

વડેંસા. સ્ત્રીં [અવતંસા]

કિન્નરેન્દ્રની એક પદ્મરાણી

વડેંસા. વિં [અવતંસા]

નાગપુરના ગાથાપતિની પુત્રી. ભં પાર્શ્વ પાસે દીક્ષા લીધી. મૃત્યુ બાદ એક વ્યંતરેન્દ્રની અગ્રમહિષી બની.

વડુ. વિશેં [દે.]

મહાન, મોટો

વડુકુમારી. સ્ત્રીં [વડુકુમારી]

મોટી ઉંમર થવા છતાં અપરિણિત, મહત્કુમારી

વડુગબંધ. પું [દે.]

મોટો બંધ

વડુ. ધાં [વૃધ્]

વધવું, વૃદ્ધિ પામવી

વડુ. વિશેં [વૃદ્ધ]

વૃદ્ધ, વૃદ્ધિ પામેલ

વડુ. ધાં [વર્ધય]

વધવું

વડુડ. પું [વર્ધકિ]

સુતાર, ચકવર્તીના ચૌદ રત્નોમાંનો એક રત્ન

વડુડરયણ. નં [વર્ધકિરત્ન]

જુઓ 'ઉપર'

વઢ્ઢરયણત્ત. ન૦ [વર્ધકિરત્ત્વ]

‘વર્ધકીરત્ત’પણું

વઢ્ઢણ. ત્રિ૦ [વર્ધન]

વધારનારું

વઢ્ઢપરિણામ. પુ૦ [વર્ધપરિણામ]

વિશુદ્ધ ભાવ, વધતા પરિણામ

વઢ્ઢમાણ. પુ૦ [વર્ધમાન]

વધતું, વૃદ્ધિ પામતું, અવધિ જ્ઞાનનો એક ભેદ, એ નામનું એક શહેર

વઢ્ઢમાણ. વિ૦ [વર્ધમાન]

ભ૦ મહાવીરનું મૂળ નામ

વઢ્ઢમાણ. ન૦ [વર્ધમાન]

ભગવંત મહાવીર

વઢ્ઢમાણય. પુ૦ [વર્ધમાનક]

વધતું, વૃદ્ધિ પામતું, અવધિ જ્ઞાનનો એક ભેદ

વઢ્ઢય. ત્રિ૦ [વર્ધક]

વધારનાર

વઢ્ઢાવડત્તણ. કૃ૦ [વર્ધયિત્વા]

વૃદ્ધિ પામીને

વઢ્ઢાવય. ત્રિ૦ [વર્ધાયક]

વૃદ્ધિ કરનાર

વઢ્ઢાવિય. પુ૦ [વર્ધાપિત]

વૃદ્ધિ પામેલ

વઢ્ઢિ. સ્ત્રી૦ [વૃદ્ધિ]

ઉપજ, વધારો

વઢ્ઢિત્તા. કૃ૦ [વર્ધિત્વા]

વધારીને

વઢ્ઢિય. ત્રિ૦ [વર્ધિત]

વધેલું, વૃદ્ધિ પામેલું

વઢ્ઢિયય. ત્રિ૦ [વર્ધિતક] જુઓ ‘ઉપર’

વઢ્ઢિયવ્વ. ત્રિ૦ [વર્ધિતવ્ય]

વધારવા યોગ્ય

વઢ્ઢેત્તા. કૃ૦ [વર્ધિત્વા]

વધારીને

વઢ્ઢેયવ્વ. ત્રિ૦ [વર્ધિતવ્ય]

વધારવા યોગ્ય

વઢ્ઢોવુઢ્ઢિ. સ્ત્રી૦ [વૃદ્ધ્યપવૃદ્ધિ]

વધારો-ઘટાડો

વણ(ન). ન૦ [વન]

વન, જંગલ, વૃક્ષસમૂહ, વાણવ્યંતરદેવ, વનસ્પતિ, લાકડા, ઇંધણ

વણ. પુ૦ [વ્રણ]

ઘા, જખમ, ગુમડું

વણ. પુ૦ [વ્રણ]

અતિચાર, વ્રતમાં પડેલ છિદ્ર

વણંત. પુ૦ [વનત]

માંગવું, યાચના કરવી

વણંધય. ત્રિ૦ [વનન્ધય]

વનમાં રહેતા

વણ(ન)કમ્મ. ન૦ [વનકર્મન્]

વન કપાવી લાકડાનો વ્યાપાર કરવો તે, પંદર

કર્માદાનમાંનો એક વ્યાપાર

વણ(ન)કમ્મંત. પુ૦ [વનકર્મન્ત]

લાકડા કાપવાનું કારખાનું

વણકર. ત્રિ૦ [વ્રણકર]

જખમ કરનાર

વણકરેણુ. પુ૦ [વનકરેણુ]

જંગલનો હાથી

વણકાય. પુ૦ [વનકાય]

વનસ્પતિકાય

વણ(ન)ચર. ત્રિ૦ [વનચર]

વનમાં ફરનાર ભીલ વગેરે

વણ(ન)ચરગ. ત્રિ૦ [વનચરક]

જુઓ ‘ઉપર’

વણ(ન)ચરસૂર. પુ૦ [વનચરસૂર]

વનમાં ફરનાર દેવતા-વ્યંતરની એક જાતિ

વણ(ન)ચારિ. સ્ત્રી૦ [વનચારિન્] જુઓ ‘ઉપર’

વણણ. ન૦ [વનન]

વાછરડાને તેની માતાથી છૂટો પાડી બીજી ગાય સાથે રાખવો તે

વણતિગિચ્છ. સ્ત્રી૦ [વ્રણચિકિત્સા]

દ્રવ્ય કે ભાવ રોગની દવા કરવી તે

વણતિગિચ્છરૂવ. ન૦ [વ્રણચિકિત્સારૂપ]

રોગની દવા કે સારવાર રૂપ

વણતિગિચ્છા. સ્ત્રી૦ [વ્રણચિકિત્સા]

દ્રવ્ય કે ભાવ રોગની દવા-સારવાર

વણ(ન)તીર. પુ૦ [વનતીર]

વનનો કિનારો

વણથિ. ત્રિ૦ [વનાર્થિન્]

વનનો અર્થી

વણ(ન)દવ. પુ૦ [વનદવ]

વનનો અગ્નિ

વળ(ન)દહન. ન૦ [વનદહન]

વનને બાળવું તે

વળ(ન)દુર્ગ. પુ૦ [વનદુર્ગ]

વનની દુર્ગમ ભૂમિ

વળપરિમાસિ. ત્રિ૦ [વળપરિમર્શિન્]

ધાને ખંજવાડનાર

વળપાલિયા. સ્ત્રી૦ [વળપાલિકા]

વનનું પોષણ કરનારી, માલણ

વળપ્પફ. પુ૦ [વળસ્પતિ]

વળસ્પતિ-લીલોતરી

વળપ્પફકાઢય. પુ૦ [વળસ્પતિકાયિક]

વળસ્પતિકાયના જીવ

વળપ્પફકાઢયત્ત. ન૦ [વળસ્પતિકાયિકત્વ]

‘વળસ્પતિકાયિક’પણું

વળપ્પફકાય. પુ૦ [વળસ્પતિકાય]

વળસ્પતિકાય-ઝાડ, તેલ વગેરે

વળપ્પફ. પુ૦ [વળસ્પતિ]

વળસ્પતિ-લીલોતરી

વળપ્પફતિ. પુ૦ [વળસ્પતિ]

જુઓ ‘ઉપર’

વળપ્પફતિકાઢય. પુ૦ [વળસ્પતિકાયિક]

વળસ્પતિકાયમાં ઉત્પન્ન થયેલ જીવ

વળપ્પફતિકાય. પુ૦ [વળસ્પતિકાય]

વળસ્પતિકાય-લીલોતરી

વળફલ. ન૦ [વળફલ]

વળફળ

વળમયૂર. ન૦ [વળમયૂર]

વળ્ય મોર

વળમયૂરી. સ્ત્રી૦ [વળમયૂરી]

વળ્ય મોરની

વળમહિસ. પુ૦ [વળમહિષ]

વળ્ય પાડો

વળમાલ. પુ૦ [વળમાલ]

એક દેવવિમાન

વળમાલધર. ન૦ [વળમાલધર]

એક પ્રકારના આભરણને ધારણ કરનાર

વળમાલા. સ્ત્રી૦ [વળમાલા]

કંઠથી ઢીંચણ સુધીની લાંબી માળા, એક આભરણ

વળય. ન૦ [વળક]

બીજી નરક, પૃથ્વીનું એક નરકસ્થાન

વળય. ન૦ [વળક]

પણક, હોલ

વળયર. પુ૦ [વળચર]

વળમાં ફરનાર ભીલ વગેરે

વળરાઢ. પુ૦ [વળરાજિ]

વૃક્ષ સમૂહ

વળલય. પુ૦ [વળલતા]

લતા-વિશેષ, જેને એક જ શાખા હોય તેવું વૃક્ષ વિશેષ

વળલયા. સ્ત્રી૦ [વળલતા]

જુઓ ‘ઉપર’

વળલયાપવિભત્તિ. પુ૦ [વળલતાપ્રવિભત્તિ]

એક દેવતાઈ નાટ્ય વિશેષ

વળવરાહ. પુ૦ [વળવરાહ]

વળ્ય સુવર

વળવિદુર્ગ. ન૦ [વળવિદુર્ગ]

વિવિધ વૃક્ષોનો સમૂહ, વળની દુર્ગમ જગ્યા

વળવિરોહ. પુ૦ [વળવિરોધ]

અષાઢ માસનું લોકોત્તર નામ

વળવિરોહિ. પુ૦ [વળવિરોધિન્]

જુઓ ‘ઉપર’

વળસઢકાઢય. પુ૦ [વળસ્પતિકાયિક]

વળસ્પતિના જીવ-ઝાડ, પાન વગેરે

વળસંઢ. ન૦ [વળસંઢ]

વિવિધ વૃક્ષો હોય તેવું સ્થાન

વળસંરોહિ. સ્ત્રી૦ [વળસંરોહિન્]

ધા રૂઝવનારી ઔષધિ

વળસારવિવિ. ત્રિ૦ [વળસંરક્ષિન્]

વળનું સારી રીતે રક્ષણ કરનાર

વળસસઢ. સ્ત્રી૦ [વળસ્પતિ]

જુઓ ‘વળપ્પફ’

વળસસઢકાઢય. પુ૦ [વળસ્પતિકાયિક]

વળસ્પતિકાયના જીવ

વળસસઢકાઢયત્ત. ન૦ [વળસ્પતિકાયિકત્વ]

વળસ્પતિકાયપણું

વળસસઢકાઢયતા. ન૦ [વળસ્પતિકાયિકતા]

વળસ્પતિકાયપણું

વળસસઢકાય. પુ૦ [વળસ્પતિકાય]

વળસ્પતિ-ઝાડ, પાન વગેરે

વળસસઢકાયઅસંજમ. ન૦ [વળસ્પતિકાયાસંજમ]

વળસ્પતિકાયના વિષયમાં અસંયમ હોવો તે

વળસસઢકાયસંજમ. ન૦ [વળસ્પતિકાયસંજમ]

વળસ્પતિકાયના વિષયમાં સંયમ હોવો તે

વળસ્સઙ્કાલ. પુ. [વનસ્પતિકાલ]

વનસ્પતિમાં એક જીવ વધુમાં વધુ જેટલો સમય રહે તે કાળ, અનંતકાળ

વળસ્સઙ્કસરીર. ન. [વનસ્પતિશરીર]

વનસ્પતિ જીવનું શરીર

વળસ્સઙ્ક. સ્ત્રી. [વનસ્પતિ]

જુઓ 'વળપ્પઙ્ક'

વળસ્સતિ. સ્ત્રી. [વનસ્પતિ]

જુઓ 'વળપ્પઙ્ક'

વળસ્સતિકાઙ્ક. પુ. [વનસ્પતિકાઙ્ક]

વનસ્પતિકાઙ્કના જીવ

વળસ્સતિકાલ. પુ. [વનસ્પતિકાલ]

જુઓ 'વળસ્સઙ્કાલ'

વળહત્થિ. પુ. [વનહસ્તિ]

વન્ય હાથી

વળિજ. પુ. [વળિજ]

વ્યાપારી, વણિક

વળિજ. ન. [વળિજ]

એક કરણ

વળિમગ. પુ. [વળિમગ]

યાચક, ભિક્ષુ, કૃપણ, શ્રમણ, બ્રાહ્મણ, અતિથિ, શ્વાન, નીચ જાતિ, ઉત્પાદનનો એક દોષ, દીનપણું દેખાડી ભિક્ષા લેવી તે

વળિમય. પુ. [વળિમય]

જુઓ 'ઉપર'

વળિય. પુ. [વળિય]

વ્યાપારી, વણિક

વળિય. ન. [વળિય]

એક કરણ

વળિમગ. પુ. [વળિમગ]

જુઓ 'વળિમગ'

વળિમગપડિઘા. પુ. [વળિમગપ્રતિઘાત]

યાચકોને અંતરાય પાડવો તે

વળિમગપિંડ. પુ. [વળિમગપિંડ]

યાચક માટે બનેલ ગૌચરીનો એક દોષ

વળિમગબહુલ. ન. [વળિમગબહુલ]

યાચકોની બહુલતા હોવી તે

વળિમય. પુ. [વળિમય]

જુઓ 'વળિમગ'

વળિમયા. સ્ત્રી. [વળિમયા]

યાચકપણું

વળોવજીવિ. ત્રિ. [વળોવજીવિ]

વન કે વન્યકર્મથી આજીવિકા મેળવનાર

વળ્ણ. પુ. [વળ્ણ]

વર્ણ, રંગ-શ્વેત, નીલ આદિ, પાંચ, ગુલાબ, સૌંદર્ય, રૂપ, કીર્તિ, યશ, વર્ણમાળા અક્ષર, ચંદન

વળ્ણ. ધા. [વળ્ણ]

વર્ણવણું, પ્રશંસા કરવી

વળ્ણ. ત્રિ. [વળ્ણ]

વર્ણન કરવા યોગ્ય

વળ્ણઅ. પુ. [વળ્ણઅ]

વર્ણન, વર્ણવણું તે

વળ્ણઓ. અ. [વળ્ણત્સ]

વર્ણને આશ્રિને

વળ્ણકર. પુ. [વળ્ણકર]

પ્રશંસક, રંગ કરનાર

વળ્ણગ. પુ. [વળ્ણગ]

કુંકુમ ચંદનાદિ વિલેપન દ્રવ્ય, અભ્યંગના કરવું, પીઠી ચોળવી

વળ્ણગપેસિયા. સ્ત્રી. [વળ્ણગપેષિકા]

ચંદન ઘસનારી દાસી

વળ્ણગપેસી. સ્ત્રી. [વળ્ણગપેષી]

જુઓ 'ઉપર'

વળ્ણચરિમ. ન. [વળ્ણચરમ]

ચરમને આશ્રિને વર્ણનો એક ભેદ

વળ્ણત. પુ. [વળ્ણત]

જુઓ 'વળ્ણગ'

વળ્ણતો. અ. [વળ્ણત્સ]

વર્ણને આશ્રિને

વળ્ણત્ત. ન. [વળ્ણત્ત્વ]

રંગપણું

વળ્ણત્થ. ન. [વળ્ણર્થ]

વર્ણને માટે

વળ્ણનામ. ન. [વળ્ણનામન્]

નામક કર્મની એક પ્રકૃતિ જેના ઉદયે જીવ જુદો જુદો વર્ણ પામે તે

નિવ્વત્તિ. સ્ત્રી. [વળ્ણનિર્વૃત્તિ]

વર્ણની ઉત્પત્તિ

વળ્ણપજ્જવ. પુ. [વળ્ણપર્યવ]

વર્ણ પર્યાય

વળ્ણપરિણય. ત્રિ. [વળ્ણપરિણત]

વર્ણરૂપે પરિણત થયેલ

વર્ણપરિણામ. પુ. [વર્ણપરિણામ]
વર્ણનું પરિણમવું તે

વર્ણબલરૂવહેડ. પુ. [વર્ણવલરૂવહેડ]
વર્ણ-બળ-રૂપને માટે

વર્ણમંત. ત્રિ. [વર્ણવત્]
વર્ણયુક્ત

વર્ણય. પુ. [વર્ણક]
જુઓ 'વર્ણઅ'

વર્ણવ. ત્રિ. [વર્ણવત્]
વર્ણવાળું

વર્ણવંત. ત્રિ. [વર્ણવત્]
પ્રશસ્ત વર્ણ-રૂપ-વાળો

વર્ણવજ્ઞ. ન. [વર્ણવજ્ઞ]
શુભ વર્ણ રહિત-અશુભ કર્મ

વર્ણવાહ. ત્રિ. [વર્ણવાદિન્]
પ્રશંસા કરનાર

વર્ણવાતિ. ત્રિ. [વર્ણવાદિન્] જુઓ 'ઉપર'

વર્ણવિભાગ. પુ. [વર્ણવિભાગ]
વર્ણ-વિભાગ

વર્ણસંજલનતા. સ્ત્રી. [વર્ણસંજ્વલન]
આચાર્ય કે જિનધર્મના ગુણો પ્રકાશવા તે

વર્ણસંજલનયા. સ્ત્રી. [વર્ણસંજ્વલન]
જુઓ 'ઉપર'

વર્ણાણસિ. ત્રિ. [વર્ણદર્શિન્]
કીર્તિનો અભિલાષી

વર્ણાદેસ. પુ. [વર્ણદેશ]
વર્ણ-આદેશ

વર્ણાભ. ન. [વર્ણાભ]
વર્ણની આભા, પ્રકાશ

વર્ણાવાસ. પુ. [વર્ણકવ્યાસ]
વર્ણન વિશેષ

વર્ણિત. ત્રિ. [વર્ણિત]
વર્ણન કરાયેલ

વર્ણિય. ત્રિ. [વર્ણિત]
વર્ણન કરાયેલ, પ્રશંસેલ

વર્ણિયા. સ્ત્રી. [વર્ણિકા]
પીળી માટી, મગ માટી

વર્ણેતવ્ય. ત્રિ. [વર્ણિતવ્ય]
વર્ણન કરવા યોગ્ય

વર્ણિ. પુ. [વર્ણિ]
લોકાંતિક દેવતાની એક જાતિ

વર્ણિ. પુ. [વર્ણિ]
થાદવ, થાદવકુળ

વર્ણિ. વિ. [વર્ણિ]
બારાવડે નગરીનો એક રાજા તેની પત્નીનું નામ ધારિણી હતું. જુઓ

વર્ણિદસા. સ્ત્રી. [વર્ણિદશા]
એક (ઉપાંગ) આગમ સૂત્ર

વર્ણિપુંગવ. ત્રિ. [વર્ણિપુન્નવ]
થાદવોમાં શ્રેષ્ઠ

વત. પુ. [વત]
વ્રત, નિયમ, પરચક્રમાણ, મર્યાદા

વત. પુ. [વત]
અવિરતિને અટકાવવી, અણુ કે મહાવ્રત,

વતિ. સ્ત્રી. [વાચ]
વાણી, વચન

વતિપરિવિખિત. ત્રિ. [વતિપરિક્ષિપ્ત]
વાડથી વીંટાયેલું

વતિમિસ્સ. ન. [વ્યતિમિશ્ર]
સંમિલિત

વતિરામતિવા. સ્ત્રી. [વજ્રમયિકા]
વજ્રનું બનેલ

વતિસમાહરણતા. સ્ત્રી. [વાક્સમાહરણતા]
વચનનું સમાન ભાવે સ્થાપન

વતિસમિતિ. સ્ત્રી. [વાક્સમિતિ]
વચનની સમ્યક્ પ્રવૃત્તિ

વતીત. ન. [વ્યતીત]
પસાર થયેલ

વત્ત. ન. [વ્યત્ત]
સ્પષ્ટ, પ્રગટ, ગાયનનો એક ગુણ

વત્ત. ત્રિ. [વત્ત]
થયેલું, બનેલું

વત્ત. ધા. [વત્ત]
વર્તવું, વીંટવું

વત્ત. ધા. [વર્તય]
વર્તન કરવું

વત્તણ. કૃ. [વત્તુમ્]
કહેવા માટે

વત્તણ. ત્રિ. [વર્તક]
વર્તનાર

વત્તણા. સ્ત્રી. [વર્તના]
કાળનું લક્ષણ

વત્તળી. સ્ત્રી [વર્તની]

માર્ગ, રસ્તો

વત્તપુલ્લ. ન [વૃત્તપૂર્વ]

પૂર્વે બનેલું

વત્તમંડલ. ન [વૃત્તમણ્ડલ]

ગોળ માંડલું

વત્તમાણુપય. પુ [વર્તમાનપદ]

દ્રષ્ટિવાદનું એક પદ

વત્તમાણુપ્પય. પુ [વર્તમાનપદ]

જુઓ 'ઉપર'

વત્તલ્લ. ત્રિ [વક્તવ્ય]

કહેવા યોગ્ય, કહેલું

વત્તલ્લતા. સ્ત્રી [વક્તવ્યતા]

વક્તવ્ય, કથન

વત્તલ્લય. ન [વક્તવ્યક]

જુઓ 'ઉપર'

વત્તલ્લયા. સ્ત્રી [વક્તવ્યતા]

જુઓ 'ઉપર'

વત્તિ. સ્ત્રી [વૃત્તિ]

વાટ, દીવેટ, આજીવિકા

વત્તિ. ત્રિ [વર્તિન]

વર્તનાર

વત્તિણ. ત્રિ [વર્તિન]

વર્તનાર

વત્તિય. ત્રિ [વર્તિત]

ગોળ થયેલ, વર્તેલ

વત્તિય. પુ [પ્રત્યય]

હેતુ, નિમિત્ત, ધારણ કરવું

વત્તિય. ન [વાર્તિક]

વાર્તિક, સૂત્રની પૂરણીરૂપ ટૂંકા વાક્ય

વત્તિયા. સ્ત્રી [વૃત્તિકા]

વૃત્તિ, આજીવિકા

વત્તિયા. સ્ત્રી [વૃત્તિકા]

પ્રવર્તન, વર્તવું તે

વત્તિયાગાર. ત્રિ [વર્તિકાકાર]

પચ્ચક્ષમાણમાં અમુક-અમુક હેતુથી રખાતી છૂટ માટેનો

શબ્દ

વત્તુ. પુ [વક્તુ]

બોલનાર, વક્તા

વત્તું. કુ [વક્તુમ]

બોલવા માટે

વત્તેમાણ. કુ [વર્તયત્]

વર્તતો

વત્થ. ન [વસ્ત્ર]

વસ્ત્ર, કપડાં, એ નામનો એક દ્વીપ-એક સમુદ્ર

વત્થ. પુ [વત્સ]

વત્સ નામનું મૂળગોત્ર,

તે ગોત્રમાં ઉત્પન્ન થયેલ પુરુષ

વત્થા. કુ [વસ્તુમ]

વસવાને, રહેવાને

વત્થંત. પુ [વસ્ત્રાન્ત]

વસ્ત્રનો છેડો

વત્થગ. પુ [વસ્ત્રક]

વસ્ત્ર, કપડું

વત્થજંભક. પુ [વસ્ત્રજંભક]

જંભક દેવતાની એક જાતિ કે જે વસ્ત્રને સારું કે ખરાબ

કરે

વત્થધર. પુ [વસ્ત્રધર]

વસ્ત્ર પહેરનાર

વત્થધારિ. ત્રિ [વસ્ત્રધારિન]

વસ્ત્ર ધારણ કરનાર

વત્થધુવ. ત્રિ [વસ્ત્રધાવિન]

વસ્ત્ર ધોનાર

વત્થપડિમા. સ્ત્રી [વસ્ત્રપ્રતિમા]

વસ્ત્ર માટે અભિગ્રહ

વત્થપુણ. ન [વસ્ત્રપુણ્ય]

વસ્ત્રના દાનથી થતું પુણ્ય

વત્થપુસમિત્ત. વિ [વસ્ત્રપુષ્યમિત્ર]

આચાર્ય રક્ષિત્ય ના શિષ્ય, શેષ પોત્તપૂસમિત્ત મુજબ

વત્થવાલવેરી. વિ [વસ્ત્રપાલસ્થવિરા]

વાણિજ્ય ગ્રામની એક વૃદ્ધા, છ માસના ઉપવાસ બાદ

ભં મહાવીરને તેને ત્યાંથી ભિક્ષા મળી

વત્થવિહિ. સ્ત્રી [વસ્ત્રવિધિ]

વસ્ત્ર ધોવા-પહેરવા-બનાવવાની કળા

વત્થલ્લ. ત્રિ [વાસ્તવ્ય]

રહેનાર, વસનાર

વત્થલ્લગ. પુ [વાસ્તવ્યક]

જુઓ 'ઉપર'

વત્થલ્લય. પુ [વાસ્તવ્યક]

જુઓ 'ઉપર'

વત્થારુહણ. ન [વસ્ત્રારોહણ]

વસ્ત્રનું ચઢાવવું

વત્થાલંકાર. પુ [વત્થાલંકાર]

સારા વસ્ત્ર ધારણ કરવા તે

વત્થિ. પુ [વત્થિ]

વસ્તિ, મસક, મળમાર્ગ, છત્રનો એક અવયવ

વત્થિકમ્મ. ન [વત્થિકર્મ]

મળ માર્ગ સાફ કરવાની પ્રવૃત્તિ

વત્થિપુડગ. પુ [દે.]

પેટનો અંદરનો પ્રદેશ

વત્થિપ્પદેસ. પુ [વત્થિપ્રદેશ]

મળમાર્ગ પ્રદેશ

વત્થિભાગ. પુ [વત્થિભાગ]

મળ માર્ગ ભાગ

વત્થિય. ત્રિ [વત્થિક]

વસ્ત્ર વણનાર

વત્થિરોમ. ન [વત્થિરોમન]

મળમાર્ગના વાળ

વત્થુ. ન [વત્થુ]

વસ્તુ, ચીજ, પદાર્થ, પૂર્વજનું અધ્યયન વિશેષ, ચેતના, શરીર

વત્થુ. ન [વાસ્તુ]

ઘર, મકાન, શાકની એક જાત

વત્થુગ. પુ [વાસ્તુક]

ગૃહ, મકાન

વત્થુનિવેસ. ન [વાસ્તુનિવેશ]

અમુક વસ્તુ અમુક પાત્રમાં 'આટલી' સમાશે તેમ

અનુમાન કરવું, મકાનની રચના

વત્થુપરિચ્છા. સ્ત્રી [વત્થુપરિક્ષા]

મકાનની પરીક્ષા કરવી

વત્થુપાઠગ. પુ [વાસ્તુપાઠક]

ઘર બનાવવાની કળા

વત્થુપાઠય. પુ [વાસ્તુપાઠક]

જુઓ 'ઉપર'

વત્થુપ્પેસ. પુ [વત્થુપ્રદેશ]

ઘરના ક્ષેત્રનો એક પ્રદેશ

વત્થુમાણ. ત્રિ [વાસ્તુમાન]

વસ્તુ કે ઘરનું માપ કરવું તે

વત્થુલ. ન [વત્થુલ]

વનસ્પતિ વિશેષ

વત્થુલગુમ્મ. પુ [વાસ્તુલગુલ્મ]

વનસ્પતિ-વિશેષનો ગુચ્છો

વત્થુવિજ્ઞા. સ્ત્રી [વાસ્તુવિદ્યા]

ઘર વગેરે બનાવવા-ગોઠવવાની વિદ્યા

વત્થુવિનાસ. ન [વત્થુવિનાશ]

વસ્તુનો નાશ

વત્થુસાય. પુ [વાસ્તુશાક]

શાક વિશેષ

વત્થેસણા. સ્ત્રી [વત્થેસણા]

દોષ રહિત વસ્ત્ર મેળવવા પ્રયત્ન

વદ. ધા [વદ]

બોલવું

વદંત. કૃ [વદત્]

બોલતો

વદણ. ન [વદન]

મુખ

વદમાણ. કૃ [વદત્]

બોલતો

વદિત્તે. કૃ [વદિતુમ્]

બોલવા માટે

વદિત્તા. કૃ [વદિત્તા]

બોલીને

વદિત્તુ. ત્રિ [વદિત્]

બોલનાર

વદ્દલ. પુ [વાર્દલ]

છઠ્ઠી નરકનું એક નરક સ્થાન

વદ્દલિયા. સ્ત્રી [વાર્દલિકા]

ખરાબ દિવસ, તોફાની દિવસ

વદ્દલિયાભક્ત. ન [વાર્દલિકાભક્ત]

તોફાની વરસાદ સમયે ગરીબને આપવાનું ભોજન

વદ્દલિયાભદ્દ. ન [વાર્દલિકાભદ્દ]

ખરાબ દિવસોમાં ગરીબોનું કલ્યાણ કરવું તે

વદ્દ. ન [વદ્દ]

બંધાયેલ

વદ્દ. ન [વર્ધ]

ચામડાની વાધર, ચર્મ ખંડ

વદ્દ. ધા [વર્ધ]

વધારો કરવો, વૃદ્ધિ કરવી

વદ્દકમ્મંત. ન [વર્ધકર્મન્તિ]

ચર્મખંડ સંબંધિ વ્યવસાય

વદ્દણ. ત્રિ [વર્ધન]

વધારનાર

વદ્દણી. સ્ત્રી [વર્ધની]

સાવરણી

વદ્ધમાળ. પુ. [વર્ધમાન]

ખંભે પુરુષને ઉપાડીને સવારીમાં આગળ ચાલનાર,
એક શાશ્વત જિનપ્રતિમા, એક શાશ્વતજિન, સરાવલું,
સ્તનિતકુમાર દેવતાનું ચિહ્ન, અવધિજ્ઞાનનો એક ભેદ

વદ્ધમાળ. પુ. [વર્ધમાન]

ભગવંત મહાવીર

વદ્ધમાળપુર. પુ. [વદ્ધમાળપુર]

એ નામનુઈ એક શહેર

વદ્ધમાળગ. પુ. [વર્ધમાનક]

અષ્ટ મંગલમાંનું એક મંગલ, એક મહાગ્રહ, કોડીયું

વદ્ધમાળસંઠિય. નં. [વર્ધમાનકસંસ્થિત]

સરાવલા આકારે રહેલ

વદ્ધમાળસામિ. પુ. [વર્ધમાનસ્વામિન]

ચોવીશમાં તીર્થંકર મહાવીરસ્વામીનું મૂળ નામ

વદ્ધમાળય. પુ. [વર્ધમાનક]

જુઓ 'વદ્ધમાળગ'

વદ્ધમાળા. સ્ત્રી. [વર્ધમાના]

વર્ધમાન નામે શાશ્વતા જિન-શાશ્વતી જિન પ્રતિમા

વદ્ધમાન. વિ. [વર્ધમાન]

ભં. મહાવીરનું જન્મદત્ત મૂળ નામ. કથા જુઓ 'મહાવીર'

વદ્ધમાનસામિ. વિ. [વર્ધમાનસ્વામિન]

જુઓ 'વદ્ધમાન' અથવા 'મહાવીર'

વદ્ધાવ. ધા. [વર્ધય]

વધારવું

વદ્ધાવિત્તા. કૃ. [વર્ધયિત્વા]

વધારીને

વદ્ધાવેત્તા. કૃ. [વર્ધયિત્વા]

વધારીને

વદ્ધીસગ. પુ. [દે.]

વાઘ વિશેષ

વધ. પુ. [વધ]

વધ કરવો, હણવું

વધય. ત્રિ. [વધક]

વધ કરનાર, હત્યારો

વધસત્થગ. નં. [વધશાસ્ત્રક]

વધ કરવાનું શસ્ત્ર

વધુયા. સ્ત્રી. [વધૂ]

સ્ત્રી, વહૂ

વનરાઈ. વિ. [વનરાજિ]

ચક્રવર્તી બંભદત્ત ની એક રાણી, સિંધુદત્ત ની પુત્રી

વનિયા. સ્ત્રી. [વનિતા]

પત્ની

વન્ન. પુ. [વર્ણ]

જુઓ 'વર્ણ'

વન્ન. ધા. [વર્ણ]

વર્ણન કરવું

વન્નગ. અં. [વર્ણક]

અબીલ, ગુલાલ વગેરે

વન્નઙ્ક. વિશે. [વર્ણદિય]

સુંદર વર્ણવાળું

વન્નય. પુ. [વર્ણક]

ચંદન

વન્નિઅ. ત્રિ. [વર્ણિત]

વર્ણવેલું, કહેલું

વન્નિઆ. સ્ત્રી. [વર્ણિકા]

પીળી માટી

વપુ. નં. [વપુન્]

શરીર

વપ્પ. નં. [વપ્ર]

ગઢ, કિલ્લો, મહાવિદેહની એક વિજય, તેનો રાજા,
મૃતગંગાને કાંઠે આવેલ એક તીર્થ

વપ્પ. પુ. [વપ્ત]

વાવનાર

વપ્પગાવર્ડ. સ્ત્રી. [વપ્રકાવતી]

મહાવિદેહની એક વિજય

વપ્પગાવતી. સ્ત્રી. [વપ્રકાવતી]

જુઓ 'ઉપર'

વપ્પા. સ્ત્રી. [વપ્રા]

ઉધઈ રાફડનું શિખર, મહાવિદેહની વિજય

વપ્પા. વિ. [વપ્રા]

ભરતક્ષેત્રમાં થયેલ અગિયારમાં ચક્રવર્તી જય ની

માતા, રાજા વિજય ની પત્ની

વપ્પાવર્ડ. સ્ત્રી. [વપ્રાવતી]

મહાવિદેહ ક્ષેત્રની એક વિજય

વપ્પાવતી. સ્ત્રી. [વપ્રાવતી]

પશ્ચિમ મહાવિદેહની એક વિજય

વપ્પિણ. પુ. [દે.]

પાણીનો ક્યારો, ખેતર

વપ્પિણી. સ્ત્રી. [દે.]

ક્યારી

વપ્પુ. નં. [વપુસ્]

શરીર, દેહ

વમ. ધાં [વમ્]	દશ હજાર ગાયોનો એક વજ્ર, ગોકુળ
વમન કરવું, તજવું	વય. નં [વચસ્]
વમંત. કું [વમત્]	વચન
વમન કરતો, તજતો	વય. નં [વ્રત]
વમણ. નં [વમન]	જુઓ 'વત'
ઉલટી, વમન કરવું	વય. નં [વ્યય]
વમમાણ. કું [વમત્]	ખર્ચ, હાનિ
વમન કરતો	વય. ધાં [વદ્]
વમિત્તા. કું [વમિત્વા]	બોલવું
વમન કરીને	વય. ધાં [વચ્]
વમિય. કું [વમિત]	કહેવું
વમન કરેલ	વય. ધાં [વ્રજ્]
વમ્મ. નં [વર્મન્]	જવું, ગમન કરવું
બખ્તર	વયંત. કું [વદત્]
વમ્મધારિ. પું [વર્મધારિન્]	બોલતો
બખ્તરધારી	વયંસ. પું [વયસ્ય]
વમ્મહજોહ. નં [મન્મથયોધ]	મિત્ર
કામદેવનો યોદ્ધો	વયંસગ. પું [વયસ્યક]
વમ્મહસરપસર. નં [મન્મથસરપ્રસર]	મિત્ર
કામદેવના બાણનો વિસ્તાર	વયંસય. પું [વયસ્યક]
વમ્મહસરસયવિદ્ધ. નં [મન્મથસરસયવિદ્ધ]	મિત્ર
કામદેવના બાણથી વિંધાયેલ	વયગ્રહણ. પું [વ્રતગ્રહણ]
વમ્મા-૧. વિં [વામા]	વ્રત લેવા તે
જુઓ 'વામા'	વયગુન્ત. ત્રિં [વચોગુપ્ત]
વમ્મા-૨. વિં [વામા]	સાવધ વચન જેણે રોકેલ છે તે, મૌનધારી
ચકવર્તી भरह नी એક પत्नी, મરીઝ ની માતા	વયગુન્તયા. સ્ત્રીં [વચોગુપ્તતા]
વમ્માવેત્તા. કું [વર્મયિત્વા]	વચનને ગોપવવું તે
બખ્તર પહેરીને	વયગુન્તિ. સ્ત્રીં [વચોગુપ્તિ]
વમ્મિય. ત્રિં [વર્મિત]	સાવધ પ્રવૃત્તિથી વચનને રોકવું
કવચ ધારણ કરેલ	વયછલ્લક. નં [વ્રતષ્ટક]
વમ્મિયગુડિય. ત્રિં [વર્મિતગુડિત]	પાંચ મહાવ્રત અને છઠ્ઠું રાત્રિભોજન
ઘોડાનો પાખર-કવચ ધારણ કરેલ	વયજોગ. પું [વચોયોગ]
વમ્મીય. પું [વલ્મિક]	વાણીની પ્રવૃત્તિ
ઉધઈનો રાફડો	વયણ. નં [વચન]
વમ્ફ. ધાં [વલ્]	વચન, વાણી
વળવું	વયણ. નં [વદન]
વય. નં [વયસ્]	મુખ
ઉંમર, અવસ્થા	વયણંકર. ત્રિં [વચનકર]
વય. નં [વજ]	વચન બોલનાર
સંસ્કાર કરણ	વયણકમલ. નં [વદનકમલ]
વય. પું [વ્રજ]	મુખરૂપી કમળ

વયળગંડ. પુ. [વદનગણ્ડ]

મુખનો ગાલ પ્રદેશ

વયળગુપ્ત. ત્રિ. [વચનગુપ્ત]

મૌન, સાવધ વચનનો ત્યાગ

વયળદંડ. પુ. [વચનદણ્ડ]

વચનથી પાપ લાગે તે

વયળમાલા. સ્ત્રી. [વદનમાલા]

વદન-માળા

વયળવિકલ્પ. પુ. [વચનવિકલ્પ]

વચનના વિકલ્પ

વયળવિભક્તિ. સ્ત્રી. [વચનવિભક્તિ]

વચનવિભક્તિ

વયળસંપદા. સ્ત્રી. [વચનસમ્પદા]

વચનની સંપત્તિ, સ્પષ્ટ-મિષ્ટ વચનો બોલવા

વયળસંપયા. સ્ત્રી. [વચનસમ્પદા]

જુઓ 'ઉપર'

વયળસંથવ. ન. [વચનસંસ્તવ]

વચન દ્વારા પ્રશંસા

વયળાભિધાય. પુ. [વચનાભિધાય]

વચનનો પ્રહાર

વયળિજ્જ. ત્રિ. [વચનીય]

ગર્હ, નિંદા કરવા યોગ્ય

વયતેણ. પુ. [વચનસ્તેન]

વચનનો ચોર, જુઠા બોલો

વયત્થ. પુ. [વચસ્થ]

વૃક્ષ

વયધારિ. વિ. [વ્રતધારિન]

ઐરવત ક્ષેત્રની આ ચોવીસીના છઠ્ઠા તીર્થકર, તેનું નામ

વવહારિ પણ છે

વયબલિય. ન. [વચોબલિક]

બલિષ્ઠ વચન, પ્રતિજ્ઞાપાલક

વયમંત. ત્રિ. [વ્રતમત]

વ્રતવાળો

વયમાણ. કૃ. [વદત]

બોલતો

વયમાણ. કૃ. [વ્રજત]

ગમન કરતો

વયર. પુ. [વજ્ર]

જુઓ 'વઙ્ગ'

વયર. ન. [વૈર]

વેર-વિરોધ

વયર. વિ. [વજ્ર]

જુઓ 'વઙ્ગ'

વયરકંડ. પુ. [વજ્રકાણ્ડ]

રત્નપ્રભા પૃથ્વીનો વજ્રમય કાંડ

વયરમજ્જા. સ્ત્રી. [વજ્રમધ્યા]

વજ્રના મધ્યને આકારે જેનો આકાર-વિશેષ છે તેવો એક તપ

વયરામય. ન. [વજ્રમય]

વજ્રરત્નનું બનેલું

વયસમિત. પુ. [વચસ્સમિત]

વચનની પ્રવૃત્તિમાં સાવધાન

વયસ્સય. ન. [વચસ્યક]

મિત્ર

વયહારિ. પુ. [વ્રતધારિન]

વ્રતને ધારણ કરનાર

વયાઈયાર. ન. [વ્રતાતિચાર]

વ્રતમાં દોષ લગાડવો તે, વ્રતનું ઉલ્લંઘન

વયાવ. ધા. [વાદય]

વાદ કરવો, બોલવું

વયિબલિય. વિશે. [વાગ્બલિક]

પ્રતિજ્ઞાપાલક, બલિષ્ઠ વચન

વયી. સ્ત્રી. [વાચ]

વાચા, વાણી

વર. ત્રિ. [વર]

શ્રેષ્ઠ, ઉત્તમ, સૂર્ય સમુદ્રના દેવતા, કન્યાને યોગ્ય પતિ

વર. ધા. [વચ્ચ]

પ્રાપ્ત કરવાની ઇચ્છા કરવી

વર. પુ. [વર]

અન્ય, બીજો

વર. પુ. [વરક]

મણિરત્ન જડિત પાત્ર

વર. ધા. [વૃ]

વરવું, સંબંધ કરવો, ઢાંકવું, યાચના કરવી

વરંગ. પુ. [વરાઙ્ગ]

પ્રધાન લક્ષણ, ઉત્તમ

વરકણગણિહસ. પુ. [વરકનકનિકષ]

ઉત્તમ સુવર્ણની કસોટી

વરકહા. સ્ત્રી. [વરકથા]

ઉત્તમ કથા

વરગ. પુ. [વરક]

મણિરત્ન જડિત પાત્ર, એક

વરગઢ. સ્ત્રીં [વરગતિ]

ઉત્તમ ગતિ, મોક્ષ

વરગંધ. પું [વરગન્ધ]

ઉત્તમ સુગંધ

વરગંધધર. ત્રિં [વરગન્ધધર]

ઉત્તમ સુગંધના ધારક

વરગંધિત. વિશેં [વરગન્ધિક]

ઉત્તમ ગંધયુક્ત

વરગય. વિશેં [વરગત]

ઉત્તમ ગમન

વરચંદન. નં [વરચન્દન]

શ્રેષ્ઠ ચંદન

વરચંપગ. નં [વરચમ્પક]

રાજચંપો

વરટ. પું [વરટ]

ધાન્ય વિશેષ

વરણ. પું [વરણ]

સેતુ, પાળ, વરવું તે, એ નામનો એક આર્ય દેશ

વરત્તા. સ્ત્રીં [વરત્રા]

ચામડાની રસ્સી

વરદંસિ. પું [વરદર્શિન]

કેવળ દર્શની

વરદત્ત-૧. વિં [વરદત્ત]

સાકેતનગરના રાજા મિત્તનંદી અને રાણી સિરિકંતા નો પુત્ર, તેને વરસેના આદિ ૫૦૦ પત્નીઓ હતી. ભં મહાવીર પાસે શ્રાવક ધર્મ સ્વીકાર્યો, પછી દીક્ષા લીધી, પૂર્વ ભવે તે શતદ્વાર નગરનો રાજા વિમલવાહન હતો

વરદત્ત-૨. વિં [વરદત્ત]

ભં અરિષ્ટનેમિના પ્રથમ શિષ્ય

વરદામ. નં [વરદામ]

સમુદ્ર કિનારાનું એક તીર્થ

વરદામતિત્થકુમાર. પું [વરદામતીર્થકુમાર]

વરદામતીર્થનો દેવ

વરદામતિત્થાધિપતિ. પું [વરદામતિર્થોધિપતિ]

વરદામતીર્થનો અધિપતિ

વરદિન્ન. વિં [વરદત્ત]

જુઓ 'વરદત્ત-૨'

વરઘનુ. વિં [વરઘનુષ]

કંપિલપુરના રાજમંત્રી ઘનુ ના પુત્ર, તે ચકવર્તી બંભદત્ત નો મિત્ર હતો, પછીથી તે રાજમંત્રી બન્યો

વરઘનુઅ. વિં [વરઘનુષ્ક]

જુઓ 'વરઘનુ'

વરભૂતિ. વિં [વરભૂતિ]

જુઓ 'વરભૂતિ'

વરધમ્મતિત્થમગ્ગ. પું [વરધર્મતિર્થમાર્ગ]

ઉત્તમ ધર્મરૂપી તીર્થનો માર્ગ

વરનાણ. નં [વરનાણ]

કેવળ જ્ઞાન

વરપડમકણિયસંઠિય. નં [વરપદ્મકર્ણિકસંસ્થિત]

ઉત્તમ કમળની કર્ણિકા આકારે રહેલ

વરપડમગદ્ભગોર. પું [વરપદ્મગર્ભગૌર]

ઉત્તમપદ્મ સમાન શ્વેત

વરપંચામેલ. નં [વરપંચામેલ]

શ્રેષ્ઠ પાંચ ચામરના શિખર

વરપટ્ટણ. નં [વરપત્તન]

શ્રેષ્ઠ પદ્મ-વસ્ત્ર વણવાનું સ્થાન

વરપસણા. સ્ત્રીં [વરપ્રસન્ના]

મધ્યવિશેષ

વરપુંડરિય. પું [વરપુણ્ડરીક]

શ્રેષ્ઠ કમળ

વરપુરિસ. પું [વરપુરુષ]

ઉત્તમ પુરુષ

વરપુરિસવણ. નં [વરપુરુષવસન]

ઉત્તમ પુરુષનું વસ્ત્ર

વરબોંદિધર. ત્રિં [વરબોન્દિધર]

ઉત્તમ કે પ્રમાણોપેત શરીરધારી

વરભંડમંડિય. ત્રિં [વરભાણ્ડમણ્ડિત]

શ્રેષ્ઠ આભૂષણોથી ભૂષિત

વરમલ્લધર. નં [વરમાલ્યધર]

ઉત્તમ માલ્યગૃહ

વરમુનિ. પું [વરમુનિ]

ઉત્તમ મુનિ

વરરુઢ. વિં [વરરુચિ]

નંદ રાજાના મહાપત્રને પ્રશંસાથી રીઝવનાર એક બ્રાહ્મણ, રાજા તેને રોજ ૧૦૮ સોનામહેર આપતો. તે બ્રાહ્મણ પાડલિપુત્રની ગણિકા ઉવકોસા સાથે પ્રેમમાં હતી. સગડાલ મંત્રીનો વૈરી હતો

વરવરવિગ્રહ. પું [વરવજ્રવિગ્રહ]

શ્રેષ્ઠ વજ્રથી લડાઈ

વરવત્થધર. ત્રિં [વરવસ્ત્રધર]

ઉત્તમ વસ્ત્રધારી

વરવરિયા. સ્ત્રી [વરવરિકા]

ઇષ્ટ અર્થનું ગ્રહણ કરવું તે

વરવારણમત્તતુલ્લવિક્રમવિલાસગર્હ. સ્ત્રી [વરવારણમત્ત-

તુલ્યવિક્રમવિલાષિતગતિ] ઉત્તમ ગતિનું એક વર્ણન

વરવારુણી. સ્ત્રી [વરવારુણી]

મદિરા

વરવિમલકેવલ. ન [વરવિમલકેવલ]

ઉત્તમ નિર્મળ કેવળજ્ઞાન-દર્શન

વરસિદ્ધ. પુ [વરશિષ્ટ]

શકેન્દ્રના દક્ષિણ દિશાના લોકપાલ યમનું વિમાન

વરસીધુ. પુ [વરસીધુ]

એકોરુક દ્વીપે એક વૃક્ષ-વિશેષ

વરસેના. વિ [વરસેના]

સાકેતનગરના રાજા મિત્તનંદી ના પુત્ર વરદત્ત કુમારની

૫૦૦ પત્નીઓમાં મુખ્ય પત્ની

વરા. સ્ત્રી [વરક]

ગરીબ, દયાપાત્ર

વરાક. ત્રિ [વરાક]

જુઓ 'ઉપર'

વરાગ. ત્રિ [વરાક]

જુઓ 'ઉપર'

વરાડગ. પુ [વરાટક]

કોડી, એક બેઇન્દ્રિય જીવ વિશેષ

વરાડય. પુ [વરાટક]

જુઓ 'ઉપર'

વરાડા. સ્ત્રી [વરાટક]

જુઓ 'ઉપર'

વરાભરણધર. ત્રિ [વરાભરણધર]

ઉત્તમ ધરેણાને ધારણ કરનાર

વરાભરણધારિ. ત્રિ [વરાભરણધારિન]

જુઓ 'ઉપર'

વરાય. ત્રિ [વરાક]

જુઓ 'વરા'

વરાહ. પુ [વરાટ]

સુવર, ભુંડ, ડુક્કર, ત્રીજા દેવલોકના ઇન્દ્રનું ચિન્હ

વરાહ. વિ [વરાહ]

નવમાં તીર્થંકર ભં 'સુવિહિ' ના પ્રથમ શિષ્ય

વરાહમંસ. પુ [વરાહમંસ]

વારાહી કંદ

વરાહરુધિર. ન [વરાહરુધિર]

ડુક્કરનું લોહી

વરાહી. સ્ત્રી [વરાહી]

ભુંડણી

વરિદ્ધ. ત્રિ [વરિષ્ટ]

શ્રેષ્ઠ, સુંદર

વરિય. ત્રિ [વૃત]

વરેલ, પરણેલ

વરિસ. પુ [વર્ષ]

વરસ, સાલ

વરિસકળહ. પુ [વર્ષકૃષ્ણ]

કાશ્યપ ગોત્રની શાખા, તે શાખામાં જન્મેલ

વરિસધર. ન [વર્ષધર]

કૃતનપુંસક, વૃષણ

વરિસા. સ્ત્રી [વર્ષા]

વર્ષાઋતુ, વરસાદ

વરિસારત્ત. ન [વર્ષારાત્ર]

વર્ષાઋતુ, ભાદરવો તથા આસો માસ

વરુદ્ધ. પુ [વરુડ]

ચક્રાઇ બનાવનાર

વરુડ. પુ [દે.]

જુઓ 'ઉપર'

વરુણ. પુ [વરુણ]

શતભિષા નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવ, પાણી, એ નામનો એક દ્વીપ-એક સમુદ્ર, વરુણ દ્વીપ દેવતા, શક તથા ઇશાનેન્દ્રનો એક લોકપાલ, એક મુહૂર્ત, લોકાંતિક દેવની જાતિ

વરુણ. વિ [વરુણ]

વૈશાલીમાં રહેતો એક શ્રાવક, તેણે રથમુસલ સંગ્રામમાં ભાગ લીધેલો. તે વરુણનાગનત્તુજ નામે પણ ઓળખાતો હતો

વરુણકાઙ્ય. પુ [વરુણકાયિક]

વરુણ જાતિના દેવ

વરુણદેવકાઙ્ય. પુ [વરુણદૈવતકાયિક]

વરુણ દેવનો સમૂહ

વરુણદેવયા. પુ [વરુણદેવતા]

વરુણદેવ

વરુણદેવા. વિ [વરુણદેવા]

ભં મહાવીરના દશમાં ગણધર મેયજ્ઞ ની માતા

વરુણપ્પભ. પુ [વરુણપ્રભ]

વરુણ દ્વીપનો દેવ

વરુણવર. પુ [વરુણવર]

એક દ્વીપ

વરુણા. સ્ત્રીં [વરુણા]

વરુણ લોકપાલની રાજધાની

વરુણોદ. પું [વરુણોદ]

એક સમુદ્ર

વરુણોવવાત. પું [વરુણોપપાત]

એક (કાલિક) આગમ

વરુણોવવાય. પું [વરુણોપપાત]

જુઓ 'ઉપર'

વલ. નં [વલ]

રસીને મજબૂત કરવા દેવાતો વળ

વલવ્વ. પું [વલક્ષ]

આભરણ વિશેષ

વલગ્ગ. કૃં [વલગ્ન]

આરૂઢ થયેલ

વલભી. સ્ત્રીં [વલભી]

વળી, છાપડું

વલભીઘર. નં [વલભીગૃહ]

છાપરાવાળું કે વળીનું ઘર

વલભીસંઠિત. નં [વલભીસંસ્થિત]

છાપરા આકારે રહેલ

વલય. નં [વલય]

વલય, બલોચું, ચૂડી, કડું, પાણીના વલય, વલય
આકૃતિ, વક્તા, કપટ, માયા, કેળા વગેરેની છાલ,
ધનોદધિ વગેરેનું વેષ્ટન

વલય. પું [વે.]

ક્ષેત્ર, ખેતર, ઘર

વલય. પું [વલક]

લાંબુ લાકડું, મરોડનાર

વલયમયગ. ત્રિં [વલયમૃતક]

સંયમથી ભ્રષ્ટ થઈને મરણ પામેલ, ભૂખ આદિથી
તરફડીને મરેલનું શરીર

વલયમરણ. નં [વલયમરણ]

સંયમથી ભ્રષ્ટ થઈને કે પરીષદથી પરાજિત થઈને
મરવું તે, એક બાળમરણ

વલયાકારસંઠાણસંઠિય. નં [વલયાકારસંસ્થાનસંસ્થિત]

વલયાકાર સંસ્થાને રહેલ

વલયાગાર. પું [વલયાકાર]

વલય-આકાર

વલયામુહ. પું [વડવામુખ]

લવણ સમુદ્રનો એક પાતાળ કળશ

વલયાયય. ત્રિં [વલયાયત]

લંબગોળ

વલયાવલિપ્રવિભક્તિ. પું [વલયાવલિપ્રવિભક્તિ]

એક દેવતાઈ નાટ્ય વિશેષ

વલવા. સ્ત્રીં [વડવા]

ઘોડી

વલાયમરણ. નં [વલયમરણ]

જુઓ 'વલયમરણ'

વલિ. સ્ત્રીં [વલિ]

ચામડીની કરચલી

વલિત. ત્રિં [વલિત]

વળેલું

વલિય. ત્રિં [વલિત]

વળેલું, પેટ ઉપર પડતી ત્રણ કરચલી

વલી. સ્ત્રીં [વલી]

જુઓ 'વલિ'

વલ્લ. પું [વલ્લ]

ધાન્ય વિશેષ, વાલ

વલ્લકી. સ્ત્રીં [વલ્લકી]

વીણા

વલ્લભ. પું [વલ્લભ]

પ્રિય, વહાલો, પતિ

વલ્લયી. સ્ત્રીં [વલ્લકી]

વીણા

વલ્લર. પું [વલ્લર]

ગાઢ જંગલ, એક વનસ્પતિ

વલ્લહ. પું [વલ્લભ]

જુઓ 'વલ્લભ'

વલ્લિ. સ્ત્રીં [વલ્લિ]

વેલ, લતા

વલ્લી. સ્ત્રીં [વલ્લી]

જુઓ 'ઉપર'

વલ્લીબહુલ. નં [વલ્લીબહુલ]

જ્યાં વેલની બહુલતા છે તે

વલ્લીમૂલતંભ. પું [વલ્લીમૂલસ્તંભ]

એક જાતનું ઘાસ

વવ. ધાં [વવ]

વાવવું

વવણ. પું [વ્યવદેશ]

કથન

વવગત. ત્રિં [વ્યવગત]

દૂર થયેલું રહિત

વવગય. ત્રિં [વ્યપગત]

દૂર થયેલું રહિત

વવગયરોગાયકા. સ્ત્રીં [વ્યપગતરોગાત્ક]

રોગ અને આતંક રહિત

વવળી. સ્ત્રીં [દે.]

કપાસ, રૂ

વવદેસ. પું [વ્યપદેશ]

વ્યવહાર

વવરોવ. ધાં [વિ+અપ્+રોપય]

વિનાશ કરવો,

મારી નાંખવું

વવરોવળ. નં [વ્યપરોપણ]

નાશ, મરણ

વવરોવિણ્ણિય. ત્રિં [વ્યપરોપિતક]

પ્રાણ રહિત કરેલું, નાશ કરેલું

વવરોવિત્તપ્. કૃં [વ્યપરોપયિતુમ્]

નાશ કરવા માટે, પ્રાણ રહિત કરવા માટે

વવરોવિત્તા. કૃં [વ્યપરોપ્ય]

નાશ કરીને, મારીને

વવરોવિત્તુ. ત્રિં [વ્યપરોપયિત્]

નાશ કરનાર, પ્રાણ રહિત કરનાર

વવરોવિય. પું [વ્યપરોપિત]

નાશ કરેલ, પ્રાણ રહિત કરેલ

વવરોવેત્તા. કૃં [વ્યપરોપ્ય]

જુઓ 'વવરોવિત્તા'

વવરોવેત્તુ. ત્રિં [વ્યપરોપયિત્]

નાશ કરનાર, પ્રાણ રહિત કરનાર

વવસ. ધાં [વિ+અવ+સો]

કરવું, કરવાની ઇચ્છા કરવી

વવસઇત્તા. સ્ત્રીં [વ્યવસાય]

વ્યાપાર નિર્ણય

વવસાઇણ. ત્રિં [વ્યવસાયિન]

નિર્ણય કરનાર, પ્રવૃત્તિ કરનાર

વવસાય. પું [વ્યવસાય]

વ્યવસાય, વ્યાપાર, નિર્ણય, નિશ્ચય

વવસાયસખા. સ્ત્રીં [વ્યવસાયસખા]

દેવતાની એક સભા-વિશેષ

વવસિય. ત્રિં [વ્યવસિત]

નિર્ણય કરેલું

વવસ્સ. ધાં [વિ+અવ+સો]

જુઓ 'વવસ'

વવસ્સિય. ત્રિં [વ્યવસિત]

નિર્ણય કરેલું

વવહર. ધાં [વિ+અવ+હ]

વ્યાપાર કરવો, વર્તવું, આચરણ કરવું

વવહરંત. કૃં [વ્યવહરત]

વ્યાપાર કરતો, આચરતો

વવહરણ. નં [વ્યવહરણ]

વ્યવહાર, આચરણ

વવહરમાળ. કૃં [વ્યવહરત]

વ્યવહાર કરતો, આચરતો

વવહરેમાળ. કૃં [વ્યવહરત]

જુઓ 'ઉપર'

વવહાર. પું [વ્યવહાર]

લોક વ્યવહાર-સામાન્ય પ્રવર્તન, શાસ્ત્ર વિહિત મર્યાદા, બાહ્ય આચરણ, પ્રવૃત્તિ, વ્યાપાર, પ્રાયશ્ચિત્તનો એક ભેદ, વ્યવસ્થા, આગમ-શ્રુત-આજ્ઞા-ધારણા-જીત એ પાંચ વ્યવસ્થા, વ્યવદેશ, એક નય

વવહાર. પું [વ્યવહાર]

વ્યવહાર નામક છેદ આગમ સૂત્ર

વવહાર. પું [વ્યવહાર]

ભાગાકાર, ગણિતનો એક પ્રકાર

વવહારઅવ્ખેવળી. સ્ત્રીં [વ્યવહારાક્ષેપળી]

વ્યવહાર પ્રાયશ્ચિત્ત સંબંધિ કથા

વવહારકુસલ. ત્રિં [વ્યવહારકુશલ]

આગમ આદિ પાંચ વ્યવહારમાં કુશળ

વવહારગ. પું [વ્યવહારક]

લેતી-દેતી કરનાર, વ્યવહારી

વવહારગણિય. નં [વ્યવહારગણિત]

ગણિતનો એક ભેદ

વવહારનય. પું [વ્યવહારનય]

સાત નયમાંનો એક નય

વવહારવ. પું [વ્યવહારવત]

આગમ-શ્રુતાદિ વ્યવહાર જાણનાર

વવહારસચ્ચ. નં [વ્યવહારસત્ય]

સત્યનો એક ભેદ

વવહારિ. ત્રિં [વ્યવહારિન્]

વેપારી

વવહારિ. વિં [વ્યવહારિન્]

આ ચોવીસીમાં ચૈરવત ક્ષેત્રના છઠ્ઠા તીર્થકર

વવહારિય. ત્રિં [વ્યવહારિક]

વ્યવહારને યોગ્ય, વ્યવહાર કરનાર

વવહિય. વિશે. [વ્યવહિત]

વ્યવધાનયુક્ત

વવેય. ત્રિ. [વ્યવેત]

દૂર કરેલ

વસ. ત્રિ. [વશ]

સ્વાધીન, તાબેદાર

વસ. ધા. [વસ]

રહેવું, નિવાસ કરવો

વસંગય. ત્રિ. [વશંગત]

વશમાં આવેલું

વસંત. પુ. [વસન્ત]

વસનાર, રહેનાર, વસંતનામક ઋતુ, ચૈત્ર મહિનાનું

લોકોત્તર નામ

વસંતઉ. પુ. [વસન્તઋતુ]

ઋતુનો એક પ્રકાર

વસંતમાસ. પુ. [વસન્તમાસ]

વસંત ઋતુનો મહિનો-ફાગણ ચૈત્ર

વસંતય. ત્રિ. [વસન્તજ]

વસંતઋતુમાં ઉત્પન્ન

વસંતલયા. સ્ત્રી. [વસન્તલતા]

માધવી લતા

વસંતાણ. ત્રિ. [વસત]

વસવું તે

વસટ. ત્રિ. [વશર્ત]

ઇન્દ્રિયને વશ થઈને પીડાતો

વસટ્મયગ. પુ. [વશર્ત્મયત્વ]

ઇન્દ્રિયોને વશ થઈ પતંગીયા પેઠે મરનાર

વસટ્મરણ. નં. [વશર્ત્મરણ]

ઇન્દ્રિયોને વશ થઈને મરવું તે, બાળમરણનો એક ભેદ

વસણ. પુ. [વ્યસન]

કષ્ટ, દુઃખ, આફત, જુગાર આદિ કુટેવ

વસણ. નં. [વૃષણ]

અંડકોશ

વસણ. નં. [વસન]

વસ્ત્ર, કપડું

વસણભૂય. નં. [વ્યસનભૂત]

વ્યસનરૂપ થેલ

વસણભૂત. નં. [વ્યસનભૂત]

જુઓ 'ઉપર'

વસણુપ્પાડિયગ. નં. [ઉત્પાટિકવૃષણ]

અંડકોશને છેદવા

વસતિ. સ્ત્રી. [વસતિ]

મકાન, નિવાસ સ્થાન

વસભ. પુ. [વૃષભ]

બળદ, ઉત્તમ, શ્રેષ્ઠ, ગીતાર્થ

વસભકરણ. નં. [વૃષભકરણ]

ખસી કરવી તે

વસભજુલ્લ. પુ. [વૃષભયુલ્લ]

બળદનું યુલ્લ

વસભટ્ટાણકરણ. નં. [વૃષભસ્થાનકરણ]

બળદ માટે સ્થાન કરવું તે

વસભપુચ્છિતય. નં. [વૃષભપુચ્છિતક]

બળદની પૃચ્છ સાથે બાંધીને શિક્ષા કરવી તે

વસભપોસય. ત્રિ. [વૃષભપોષક]

બળદનું પોષણ કરનાર

વસભમંસ. પુ. [વૃષભમાંસ]

એક વનસ્પતિ

વસભવાહન. પુ. [વૃષભવાહન]

બળદ જેનું વાહન છે તે - ઇન્દ્ર

વસભવીહિ. સ્ત્રી. [વૃષભવીથિ]

શુક ગ્રહની ગતિ-વિશેષ

વસભાણુજાત. પુ. [વૃષભાણુજાત]

વૃષભ આકારે ચંદ્ર-સૂર્ય-નક્ષત્રનું એક યોગમાં રહેવું

વસમાણ. કૃ. [વસત]

રહેતો

વસય. ત્રિ. [વશક]

આધીન થયેલ, પરતંત્ર

વસલગ. પુ. [વૃષલક]

અધમ,

શુદ્ધ જાતિની સ્ત્રી સાથે વિષય સેવન કરનાર

વસવત્તિ. ત્રિ. [વશવર્તિન]

ઇન્દ્રિયોને વશ વર્તતો, પરવશ થયેલ

વસહ. પુ. [વૃષભ]

બળદ, એક મુહૂર્ત

વસહપુચ્છિયગ. નં. [વૃષભપુચ્છિતક]

બળદને પૂછડે બાંધીને કોઈને શિક્ષા કરવી તે

વસહપોસય. ત્રિ. [વૃષભપોષક]

બળદને પાળનાર કે પોષનાર

વસહરૂવધારિ. ત્રિ. [વૃષભરૂપધારિન]

વૃષભનું રૂપ ધારણ કરનાર

વસહવાહન. પુ. [વૃસભવાહન]

જેનું વાહન બળદ છે તે-ઇશાનેન્દ્ર

વસહવીહિ. સ્ત્રી [વૃષભવીધિ]

શુક ગ્રહની એક ગતિ

વસહિ. સ્ત્રી [વસતિ]

જુઓ 'વસતિ'

વસહિપાલ. ત્રિ [વસતિપાલ]

ઉતારો-વસતિ સાચવનાર

વસહિસુદ્ધિ. સ્ત્રી [વસતિશુદ્ધિ]

ઉપાશ્રયની શુદ્ધિ

વસહી. સ્ત્રી [વસતિ]

જુઓ 'વસતિ'

વસા. સ્ત્રી [વસા]

ચરબી

વસાકુંભ. પુ [વસાકુમ્ભ]

ચરબીનો ઘડો

વસાણુગ. ત્રિ [વશાણુગ]

ચરબીમાં આસક્ત

વસાણુય. ત્રિ [વશાણુય]

જુઓ 'ઉપર'

વસિકરણ. ન [વશીકરણ]

વશ કરવો તે

વસિદ્ધ. પુ [વશિષ્ઠ]

દ્વીપકુમાર જાતિનો એક ઇન્દ્ર, વશિષ્ઠ નામક ગોત્ર,

વિશેષ નામ

વસિદ્ધકૂડ. પુ [વસિષ્ઠકૂટ]

એક કૂટ

વસિત્તા. કૃ [વસિત્વા]

વસીને, રહીને

વસિય. ત્રિ [વસિત]

રહેવું તે

વસિયવ્વ. ત્રિ [વસ્તવ્ય]

વાસ કરવો

વસીકય. ત્રિ [વશીકૃત]

વશ કરેલ

વસીકરણ. ન [વશીકરણ]

વશ કરવો તે

વસીકરણસુત્તય. ન [વશીકરણસૂત્રક]

વશીકરણનો દોરો

વસીયરિડં. કૃ [વશીકર્તુમ્]

વશ કરવા માટે

વસુ. ન [વસુ]

ધનિષ્ઠા નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવ,

ધન, સંપત્તિ, એ નામે એક આચાર્ય, ત્યાગી, ઇશાનેન્દ્રની પદ્મરાણી, સાધુ, ત્યાગી

વસુ-૧. વિ [વસુ]

ભં મલ્લિનો જીવ પૂર્વભવમાં મહબ્બલ હતો તે વખતનો મિત્ર, જેણે મહબ્બલ સાથે દીક્ષા લીધી. કથા જુઓ 'મલ્લિ'

વસુ-૨. વિ [વસુ]

શ્રાવસ્તીના ગાથાપતિ રામ ની પુત્રી. ભં પાર્શ્વ પાસે દીક્ષા લીધી. મૃત્યુ બાદ ઇશાનેન્દ્રની અગ્રમહિષી બની

વસુ-૩. વિ [વસુ]

એક રાજા, એક વખતનું જૂઠ તેને સાતમી નરકે લઈ ગયું

વસુ-૪. વિ [વસુ]

નિહ્વ તિસગુત્ત ના ધર્માચાર્ય જે ચૌદ પૂર્વના જ્ઞાની હતા

વસુ-૫. વિ [વસુ]

ભં મહાવીરના નવમાં ગણધર અયલભાયા ના પિતા

વસુંધરા. સ્ત્રી [વસુન્ધરા]

પૃથ્વી, જમીન, ચમરેન્દ્રના સોમ લોકપાલની એક પદ્મરાણી, ઇશાનેન્દ્રની અગ્રમહિષી, દક્ષિણ દિશાના રૂચક પર્વત ઉપરની એક દિક્કુમારી, વિશેષ નામ

વસુંધરા-૧. વિ [વસુન્ધરા]

ભરતક્ષેત્રના નવમાં ચક્રવર્તી મહાપરમ ની મુખ્ય પત્ની

વસુંધરા-૨. વિ [વસુન્ધરા]

કૌસાંબીના ગાથાપતિ રામ ની પુત્રી, શેષ 'વસુગુતા' મુજબ

વસુગુતા. વિ [વસુગુપ્તા]

શ્રાવસ્તીના ગાથાપતિ રામ ની પુત્રી. ભં પાર્શ્વ પાસે દીક્ષા

લીધી. મૃત્યુ બાદ ઇશાનેન્દ્રની અગ્રમહિષી બની

વસુગુતા. સ્ત્રી [વસુગુપ્તા]

એક દેવી

વસુદત્તા. વિ [વસુદત્તા]

કૌસાંબીના પુરોહીતની પત્ની ને બહસ્સદત્ત ની માતા

વસુદેવ. વિ [વસુદેવ]

સૌરિયપુરના એક રાજા જેની પત્નીના નામ ધારિણી અને દેવડે હતા. તેના સારણ, દારુક આદિ પુત્રો દીક્ષા લઈ મોક્ષે ગયા. તેની પત્ની રોહિણી નો પુત્ર બલદેવ અને દેવડે નો પુત્ર કળહ હતો. તેને બીજી ઘણી પત્ની અને બાળકો હતા

વસુદેવયા. સ્ત્રી [વસુદેવતા]

ધનિષ્ઠા નક્ષત્રનો અધિપતિ

વસુધારા. સ્ત્રીં [વસુધારા]

ધનવૃષ્ટિ

વસુપૂજ્જ. વિં [વસુપુજ્ય]

ચંપાનગરીના રાજા તેની પત્ની (રાણી)નું નામ જયા ભં

‘વાસુપુજ્જ’ ના પિતા હતા

વસુભૂઙ્-૧. વિં [વસુભૂતિ]

ભં મહાવીરના પ્રથમ ત્રણ ગણધર ઇંદમૂઙ્ ના પિતા

વસુભૂઙ્-૨. વિં [વસુભૂતિ]

પાડલિપુત્રનો એક વેપારી, તે આચાર્ય સુહૃત્થિ નો શ્રાવક હતો

વસુભૂઙ્-૩. વિં [વસુભૂતિ]

એક વિદ્વાન આચાર્ય જે ધ્યાનમાં ઘણા આગળ વધેલા, પૂસમિત્ત તેના મુખ્ય શિષ્ય હતા

વસુમ. ત્રિં [વસુમત]

દ્રવ્યવાળો, ધનવાન, સંયમી, જિતેન્દ્રિય

વસુમર્ઙ. સ્ત્રીં [વસુમતી]

રાક્ષસના ઇન્દ્રના ભીમેન્દ્રની પટ્ટરાણી, એક દેવી, પૃથ્વી

વસુમર્ઙ-૧. વિં [વસુમતી]

નાગપુરના ગાથાપતિની પુત્રી. ભં પાર્શ્વ પાસે દીક્ષા લીધી. મૃત્યુ બાદ એક વ્યંતરેન્દ્રની અગ્રમહિષી બની.

વસુમર્ઙ-૨. વિં [વસુમતી]

ચંદના નું મૂળ નામ

વસુમત. ત્રિં [વસુમત]

જુઓ ‘વસુમ’

વસુમિત્ત. વિં [વસુમિત્ર]

કુકડા યુદ્ધનો શોખીન એક સાર્થવાહ

વસુમિત્તા. વિં [વસુમિત્રા]

કૌસાંબીના ગાથાપતિ રામ ની પુત્રી, ભં પાર્શ્વ પાસે દીક્ષા લીધી. મૃત્યુ બાદ તે ઇશાનેન્દ્રની અગ્રમહિષી બની

વસુમિત્તા. સ્ત્રીં [વસુમિત્રા]

એક દેવી

વસુલ. પું [દે. વૃષલ]

નપુંસક, સંબોધન વચન વિશેષ

વસુલા. સ્ત્રીં [દે.]

જુઓ ‘ઉપર’

વસુહ. સ્ત્રીં [વસુધા]

પૃથ્વી

વસુહર. વિશેં [વસુધર]

સંપત્તિધારક

વસુહા. સ્ત્રીં [વસુધા]

પૃથ્વી

વસુહારા. સ્ત્રીં [વસુધારા]

સુવર્ણ વૃષ્ટિ

વસૂ. સ્ત્રીં [વસૂ]

ઇશાનેન્દ્રની એક પટ્ટરાણી

વસ્સ. ત્રિં [વશ્ય]

આધીન, પરવશ

વહ. ધાં [વ્યથ]

પીડા કરવી

વહ. પું [વધ]

વધ કરવો તે, હિંસા કરવી તે, લાકડી વગેરેથી મારવો તે, વધ નામક એક પરીષદ

વહ. પું [વહ]

બળદની ખાંધ

વહ. ધાં [વધ]

વધ કરવો, મારવું

વહ. ધાં [વહ]

વહન કરવું

વહ. વિં [વઘ]

રાજા બલદેવ અને રાણી રેવડી નો પુત્ર. કથા ‘નિસઢ’ મુજબ

વહંત. કૃં [વહત્]

વહન કરતો

વહક. પું [વધક]

વધ કરનાર, હત્યારો

વહકરણ. નં [વધકરણ]

વધ કરવો તે

વહગત્ત. નં [વધકત્વ]

હત્યારાપણું

વહણ. ત્રિં [હનન]

હણવું તે

વહણ. નં [વહણ]

વહન કરવું તે, વાહન

વહણત્થ. નં [વહનાર્થ]

વહન કરવા માટે

વહણા. સ્ત્રીં [વધના]

વધ કરવો તે, શસ્ત્ર

વહબંધન. નં [વધબંધન]

વધ-બંધન

વહમાણ. કૃં [વહમાણ]

વહન કરતો

વહમાણ. કૃં [હન્યમાન]

હણતો

વહમાણય. ત્રિં [વહમાનક]

વહન કરનાર

વહય. ત્રિં [વધક]

વધ કરનાર

વહસ્સડ. પું [બૃહસ્પતિ]

ગુરુનામક ગ્રહ

વહસ્સડદત્ત. વિં [બૃહસ્પતિદત્ત]

જુઓ બહસ્સડદત્ત (કદાચ વ અને બ લહીયા ભૂલ હોય)

વહાવ. ધાં [વાહ]

વહન કરાવવું

વહાવહ. ત્રિં [વધાવધ]

પ્રાણીના વધનો રસ્તો બનાવનાર

વહાવેત. કૃં [વાહયત્]

વહન કરાવવું તે

વહિત. ત્રિં [હત]

હણેલ, મારેલ

વહિય. ત્રિં [વ્યથિત]

વ્યથા પામેલ

વહિય. પું [વધિક]

વધ કરેલ

વહુવર. પું [વધૂવર]

વહુ અને વર, પતિ-પત્ની

વહૂ. સ્ત્રીં [વધૂ]

વહુ, પત્ની,

વહૂ. સ્ત્રીં [વધૂ]

નવોઢા સ્ત્રીની માફક મસ્તક નમાવી કાઉસસઝા કરવાથી

લાગતો એક દોષ

વહેત્તા. કૃં [હત્વા]

હણીને

વહેયવ્વ. કૃં [હન્તવ્ય]

હણવા યોગ્ય

વા. અં [ઙવ]

ઉપમાવાચી શબ્દ

વા. અં [વા]

અથવા, અને, વિકલ્પ, સમુચ્ચય

વા. ધાં [વા]

વાવું, પવનનું સંચરવું

વાઇ. ત્રિં [વાદિન્]

વાદી, વાદ કરનાર

વાઇઅ. ત્રિં [વાચિક]

વચનસંબંધિ

વાઇંગણ. પું [વાતિકુણ]

રીંગણ

વાઇંગણિ. સ્ત્રીં [વૃન્તાકી]

રીંગણ

વાઇંગણિકુસુમ. નં [વાઇંગણિકુસુમ]

રીંગણનું ફૂલ

વાઇજ્જંત. ત્રિં [વાદ્યમાન]

વગાડાતું

વાઇત. નં [વાદિત]

વગાડેલું, મૃદંગ-વાજા-નગારા વગેરે

વાઇત્ત. નં [વાદિત્ર]

વાજિંત્ર

વાઇત્તપ્. કૃં [વાચયિતુમ્]

કહેવા માટે

વાઇદ્ધ. ત્રિં [વ્યાવિદ્ધ]

ઓછું-અધિક બોલવું, ઉલટ-સુલટ સૂત્રપાઠ બોલવા

વાઇય. ત્રિં [વાચિત]

વંચાવેલ, શીખવેલ

વાઇય. ત્રિં [વાતિક]

વાયુના રોગવાળો

વાઇય. નં [વાદ્ય]

વાજિંત્ર

વાઇય. નં [વાદિત]

બજાવેલું

વાઇય. નં [વાચિક]

વાચા સંબંધિ

વાઇય. પું [વાદિક]

વાદ કરનાર, વાદી

વાઇલ. વિં [વાતુલ]

પાલગ નામે એક સાર્થવાહ જેણે ભં મહાવીર ઉપર

હુમલો કરેલ

વાઇસંપયા. સ્ત્રીં [વાદિસમ્પદા]

વાદિ મુનિની સંપદા

વાઝ. પું [વાયુ]

વાયુ, પવન, વાયુકાયના જીવ, એક મુહૂર્ત, સ્વાતિ

નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવ, શકેન્દ્રના અશ્વસૈન્યનો

અધિપતિ

વાઝઅ. ત્રિં [વ્યાપૃત]

ચોજેલ, ગોઠવાયેલ

વાડઆય. પુ. [વાયુકાય] વાયુકાય, પવન	ત્રીજા-ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન
વાડકાઇય. પુ. [વાયુકાયિક] વાયુકાયના જીવ	વાડદ્યુય. ત્રિ. [વાયુદ્યુત] પવનથી કંપિત થયેલ
વાડકાઇયત્ત. નં. [વાયુકાયિકત્વ] વાયુકાયિકપણું	વાડપટ્ટ. નં. [વાયુપ્રતિષ્ઠ] વાયુના આધારે રહેલ
વાડકાઇયતા. નં. [વાયુકાયિકત્વ] જુઓ 'ઉપર'	વાડપવેસ. પુ. [વાયુપ્રવેશ] હવાબારી
વાડકાય. પુ. [વાડકાય] વાયુકાય-પવન	વાડપ્પઇય. ત્રિ. [વાતોત્પતિક] વાયુથી ઉત્પન્ન
વાડકાયઅસંજમ. નં. [વાયુકાયસંયમ] વાયુકાયના વિષયમાં અસંયમ	વાડભામ. પુ. [વાતોદ્ભામ] વંટોળીયાં
વાડકાયત્ત. નં. [વાયુકાયત્વ] વાયુકાયપણું	વાડભક્ષિ. ત્રિ. [વાયુભક્ષિન્] વાયુનું ભક્ષણ કરનાર
વાડકાયસંજમ. નં. [વાયુકાયસંજમ] વાયુકાયના વિષયમાં સંયમ	વાડભૂઈ. વિ. [વાયુભૂતિ] ભં મહાવીરના ત્રીજા ગણધર, ઇન્દ્રભૂતિ-અગ્નિભૂતિના ભાઈ તે ગૌતમ ગોત્રના હોવાથી ગૌયમ પણ કહેવાયા
વાડકુમાર. પુ. [વાયુકુમાર] ભવનપતિ દેવતાની એક જાતિ	વાડમણ્ડલિયા. સ્ત્રી. [વાયુ મણ્ડલિકા] સમુદ્રના પાણીમાં વમળ કરનાર તોફાની પવન
વાડકુમારિંદ. પુ. [વાયુકુમારેન્દ્ર] વાયુકુમારનો ઇન્દ્ર	વાડય. વાયુક [વાયુ, પવન] વાયુ, પવન
વાડકુમારી. સ્ત્રી. [વાયુકુમારી] વાયુકુમાર દેવની દેવી	વાડયાય. પુ. [વાયુકાય] વાયુકાય-પવન
વાડવ્કલિયા. સ્ત્રી. [વાતોત્કલિકા] ધીમે ધીમે વાતો વાચરો	વાડરિય. વાગુરિક [શિકારી, વાધરી] વાડરિવાગય. નં. [વાગુરિકાગત] શિકારીની જાળમાં ફસાયેલ
વાડવ્કાઇય. પુ. [વાયુકાયિક] વાયુકાયના જીવ	વાડલ. ત્રિ. [વ્યાકુલ] આકુળ-વ્યાકુળ
વાડવ્કાઇયઉદેસય. પુ. [વાયુકાયિકોદેશક] એક ઉદ્દેશક-વિશેષ	વાડલ. ત્રિ. [વાતૂલ] વાતરોગી, ઉન્મત્ત
વાડવ્કાઇયત્ત. નં. [વાયુકાયિકત્વ] વાયુકાયિકપણું	વાડલકર. પુ. [વ્યાકુલકર] વ્યાકુલ કર્તા
વાડવ્કાય. પુ. [વાયુકાય] વાયુકાય, પવન	વાડલગ. પુ. [દે.] સેવા, ભક્તિ
વાડવ્કિત્ત. પુ. [વાયુક્ષેત્ર] પવનનું ક્ષેત્ર	વાડલિત. વિશે. [વ્યાકુલિત] વ્યાકુળ થયેલ
વાડજીવ. પુ. [વાયુજીવ] વાયુકાયનો જીવ	વાડલિત. પુ. [વાતલિન્] તોફાની વાયુ, વંટોળીયો
વાડજોણિય. નં. [વાયુયોનિક] વાયુકાય યોનિક	વાડવ્કમ. નં. [વાય્યવક્રમ] વાયુની હાનિ-વાયુનો અપક્રમ
વાડડ. ત્રિ. [પ્રાવૃત] ઢાંકેલું	વાડવેગ. પુ. [વાયુવેગ] પવનનો વેગ
વાડત્તરવડેસગ. પુ. [વાયુત્તરાવતંસક] 	

વાઝવ્વા. સ્ત્રી [દે.]

એ નામનો ગુચ્છો

વાઝસંભવ. ન [વાયુસંભવ]

વાયુનો સંભવ

વાઝસરીર. ન [વાયુશરીર]

વાયુકાયના જીવનું શરીર

વાઝસહિય. ન [વાયુસહિત]

પવનયુક્ત

વાઝ. સ્ત્રી [વાયુ]

જુઓ 'વાઝ'

વાએંત. ત્રિ [વાચયત્]

વાંચવું તે

વાએત્ત. કૃ [વાચયિતુમ્]

વાંચવા માટે

વાએત્તા. કૃ [વાચયિત્વા]

વાંચીને

વાકરેમાણ. કૃ [વ્યાગૃણત્]

જવાબ આપતો

વાકવાસિ. પુ [વલ્કવાસિન્]

વલ્કલવાસી તાપસ

વાકુલિત. ન [વ્યાકુલિત]

વ્યાકુળ થયેલ

વાગ. પુ [વલ્ક]

ઝાડની છાલ

વાગય. ન [વલ્કજ]

ઝાડની છાલના વસ્ત્ર

વાગર. ધા [વિ+આ+કૃ]

પ્રતિપાદન કરવું, કહેવું

વાગર. ધા [વિ+આ+કારય]

પ્રતિપાદન કરાવવું, કહેવડાવવું

વાગરણ. ન [વ્યાકરણ]

વ્યાકરણશાસ્ત્ર,

પ્રત્યુત્તર, ખુલાસો

વાગરણી. સ્ત્રી [વ્યાકરણી]

વ્યાકરણ જાણનાર, ઉત્તર આપવાની ભાષા

વાગરમાણ. કૃ [વ્યાકુર્વાણ]

ઉત્તર આપીને, ખુલાસો કરીને

વાગરા. ધા [વિ+આ+કૃ]

જુઓ 'વાગર'

વાગરિત્ત. કૃ [વ્યાકર્તુમ્]

ઉત્તર આપવા માટે

વાગરિત્તા. કૃ [વ્યાકર્ત્ય]

ઉત્તર આપીને, ખુલાસો કરીને

વાગરિય. કૃ [વ્યાકૃત]

ઉત્તર આપેલ, ખુલાસો કરેલ

વાગરેંત. કૃ [વ્યાકુર્વત્]

ઉત્તર આપવો તે, ખુલાસો કરવો તે

વાગરેત્ત. કૃ [વ્યાકર્તુમ્]

ઉત્તર આપવા માટે, ખુલાસો કરવા માટે

વાગરેયવ્વ. ત્રિ [વ્યાકર્તવ્ય]

ઉત્તર આપવા યોગ્ય, ખુલાસો કરવા યોગ્ય

વાગલ. પુ [વલ્કલ]

ઝાડની છાલના વસ્ત્ર

વાગલધર. ત્રિ [વલ્કલધર]

'વલ્કલ'ને ધારણ કરનાર

વાગલવત્થ. પુ [વલ્કલવસ્ત્ર]

ઝાડની છાલના વસ્ત્ર

વાગલી. સ્ત્રી [દે.]

વલ્લિ-વિશેષ

વાગા. સ્ત્રી [વલ્ક]

વલ્ક

વાગિદ્ધિ. સ્ત્રી [વાગ્-ઋદ્ધિ]

વાણીરૂપ ઋદ્ધિ, વાક્યશુદ્ધિ

વાગુરિ. પુ [વાગુરિન્]

શિકારી

વાગુરિય. પુ [વાગુરિક]

શિકારી

વાગુલી. સ્ત્રી [વ્યાકુલી]

એ નામની એક વેલ

વાઘાઇમ. ત્રિ [વ્યાઘાતિન્]

દાવાનલ આદિ ઉપદ્રવ વખતે સંથારો કરાય તે,

વ્યાઘાત પામવો તે

વાઘાઇય. ત્રિ [વ્યાઘાતિક]

વ્યાઘાતજન્ય

વાઘાત. પુ [વ્યાઘાત]

અંતરાય, વિઘ્ન

વાઘાતિમ. ત્રિ [વ્યાઘાતિમ]

જુઓ 'વાઘાઇમ'

વાઘાતિમકાલ. પુ [વ્યાઘાતિકાલ]

વ્યાઘાત ઉત્પન્ન થયો હોય તે અવસર

વાઘાય. પુ [વ્યાઘાત]

જુઓ 'વાઘાત'

વાઘાયકર. ત્રિં [વ્યાઘાયકર]

અટકાયત કરનાર, અન્તાર્થ પાડનાર

વાઘુણિય. વિશેં [વ્યાઘુર્ણિત]

ડોલતો

વાચા. સ્ત્રીં [વાચા]

વાણી

વાજીકરણ. પું [વાજીકરણ]

વીર્ય વધારવાનો ઉપાય દર્શાવનાર શાસ્ત્ર

વાડ. પું [વાડ]

વાડો, લત્તો, કાંટાની વાડ

વાડગ. પું [વાટક]

જુઓ 'ઉપર'

વાડિ. પું [વાટી]

કાંટાની વાડ

વાણ. નં [વાણ]

વનમાં ઉત્પન્ન

વાણપત્થ. પું [વાનપ્રસ્થ]

વનમાં રહેનાર તપસ, વૈદિક મતે ત્રીજો આશ્રમ

વાણમંતર. પું [વાનવ્યન્તર]

દેવતાના ચાર ભેદમાંનો એક ભેદ-વ્યંતર દેવ

વાણમંતરત્ત. નં [વાણવ્યન્તરત્ત]

વાણવ્યંતરપણું

વાણમંતરાવાસ. પું [વાનવ્યન્તરાવાસ]

વાણવ્યંતરના નિવાસ

વાણમંતરી. સ્ત્રીં [વાનવ્યન્તરી]

વાણવ્યંતર જાતિના દેવતાની દેવી

વાણમંતરીંદ. પું [વાનવ્યન્તરેન્દ્ર]

વ્યંતરદેવોનો ઇન્દ્ર

વાણ(ન)ર. પું [વાનર]

વાંદરો

વાણ(ન)રત્ત. નં [વાનરત્ત]

વાંદરાપણું

વાણારસી. સ્ત્રીં [વાણારસી]

કાશી, બનારસ, એક નગરી

વાણિજ્ઞ. પું [વાણિજ્ય]

વ્યાપાર, રોજગાર

વાણિજ્ઞવિવર્જિયા. સ્ત્રીં [વાણિજ્યવિવર્જિત]

વેપારનો ત્યાગ કરેલ

વાણિય. પું [વાણિજ]

વેપારી

વાણિયકમ્મંત. નં [વાણિજકર્માન્ત]

વેપારકર્મ કરનાર

વાણિયગ. પું [વાણિજક]

વેપાર, વ્યાપારી

વાણિયગામ. નં [વાણિજ્યગ્રામ]

એક નગરી

વાણિયજન. પું [વાણિજ્-જન]

વ્યાપારી વર્ગનો માણસ

વાણિયય. પું [વાણિજક]

જુઓ 'વાણિયગ'

વાણી. સ્ત્રીં [વાણી]

વાણી, વચન

વાત. પું [વાત]

વાયુ, પવન, વાયુરોગ

વાતકંત. પું [વાતકાન્ત]

એક દેવવિમાન

વાતકરગ. પું [વાતકરક]

પાણી વિનાનું વાસણ, ખાલી ઘડો

વાતકુમારિંદ. પું [વાતકુમારેન્દ્ર]

વાયુકુમારનો ઇન્દ્ર

વાતકૂડ. પું [વાતકૂટ]

એક દેવવિમાન

વાતખંધ. પું [વાતસ્કન્ધ]

વાયુના સ્કંધ, ધનવાત-તનુવાત

વાતજ્ઞય. પું [વાતધ્વજ]

એક દેવવિમાન

વાતપરિગય. નં [વાતપરિગત]

વાયુથી વ્યાપ્ત

વાતપલિવ્હોભા. સ્ત્રીં [વાતપરિક્ષોભા]

કૃષ્ણરાજીનું એક નામ - જેમાં વાયુ પણ ક્ષોભ પામે

વાતપિત્ત. પું [વાત-પિત્ત]

વાયુ અને પિત્ત

વાતપ્પભ. પું [વાતપ્રભ]

એક દેવવિમાન

વાતફલિહ. નં [વાતપરિખ]

કૃષ્ણરાજીનું એક નામ કેમ કે તે વાયુની ખાઈ રૂપ છે

વાતફલિહોભ. નં [વાતપરિધક્ષોભ]

કૃષ્ણરાજીનું એક નામ

વાતફલિહા. સ્ત્રીં [વાતપરિધા]

જુઓ 'વાતફલિહ'

વાતય. પું [વાતિક]

વાયુના રોગવાળો

વાતલેસ. પુ. [વાતલેશ્ય]

એક દેવવિમાન

વાતવર્ણ. પુ. [વાતવર્ણ]

જુઓ 'ઉપર'

વાતસિંગ. પુ. [વાતશૃંગ]

જુઓ 'ઉપર'

વાતસિદ્ધ. પુ. [વાતસૃષ્ટ]

જુઓ 'ઉપર'

વાતાવત્ત. પુ. [વાતાવર્ત]

જુઓ 'ઉપર'

વાતાહત. પુ. [વાતાહત]

વાયુ વડે હણાયેલ, અધોવાયુ

વાતાહતય. ન. [વાતાહતક]

શ્વાસ મૂકવો તે

વાતિ. ન. [વાતિ]

ફળ વિશેષ

વાતિંગળી. સ્ત્રી. [વૃન્તાકી]

રિંગણી

વાતિય. પુ. [વાતિક]

જુઓ 'વાતય'

વાતુલિ. ત્રિ. [વ્યાકુલિન]

વ્યાકુળ

વાદ. પુ. [વાદ]

વાદ, વિવાદ કરવો તે

વાદ. ધા. [વાદય]

વાદ કરવો, બોલવું

વાદિ. પુ. [વાદિન]

વાદ કરનાર

વાદિત. કૃ. [વાદિત]

વિવાદ કરેલ

વાદિયઠાણ. ન. [વાદ્યસ્થાન]

વાજિંત્રનું સ્થાન

વાદિસંપયા. સ્ત્રી. [વાદિસમ્પદા]

વાદિ મુનિઓની સંપદા

વાદિસમોસરણ. ન. [વાદિસમવસરણ]

વાદિઓની પર્ષદા

વાધિ. પુ. [વ્યાધિ]

રોગ

વાનરકુલ. ન. [વાનરકુલ]

વાંદરાનું કુળ, વાનર નામનું કુળ

વાનીરા. વિ. [વાનીરા]

ચકવર્તી બંધદત્ત ની એક પત્ની (રાણી) અને સિંધુસેન ની પુત્રી

વાપી. સ્ત્રી. [વાપી]

વાવ, ફઈ

વાબાધ. ન. [વ્યાવાધ]

વિશેષ પીડા

વાબાહા. સ્ત્રી. [વ્યાબાધા]

વિશેષ પીડા

વામ. ત્રિ. [વામ]

ડાબું, ડાબી બાજુનું, પ્રતિકૂળ, લંબાઈનું એક માપ

વામ. ધા. [વમય]

વમન કરાવવું

વામ. ન. [વ્યામ]

પરિમાણ વિશેષ

વામકુચ્છી. સ્ત્રી. [વામકુક્ષી]

પેટનો ડાબો ભાગ

વામજાનુ. ન. [વામજાનુ]

ડાબો ગોઠણ

વામણ. પુ. [વામન]

વામન, ઠીંગણો, બેડોળ, એક સંસ્થાન વિશેષ

વામણિયા. સ્ત્રી. [વામનિકા]

જુઓ 'વામણી'

વામણી. સ્ત્રી. [વામની]

ઠીંગણા કે બેડોળ શીરવાળી દાસી

વામદ્વ. ન. [વ્યામર્દન]

પરસ્પર અંગો મરડવા તે

વામભુયંત. ન. [વામભુજાન્ત]

ડાબી ભુજાનો છેડો

વામલોકવાદિ. પુ. [વામલોકવાદિન]

વિપરીતપણે લોકનું સ્વરૂપ કહેનાર

વામહત્થ. પુ. [વામહસ્ત]

ડાબો હાથ

વામાવત્ત. પુ. [વામાવર્ત]

ડાબી બાજુના આવર્તવાળો શંખ

વામિસ્સ. ન. [વ્યામિશ્ર]

મિશ્રિત, યુક્ત

વામત્તુગ. પુ. [દે. વામોત્તક]

પહેરેલ, લટકતો

વામા. વિ. [વામા]

વારાણસીના રાજા આસસેન ની પત્ની, ભં. પાર્શ્વની

માતા જુઓ 'વમ્મા'

વામેત્ત. કૃં [વામયિતુમ્]

વમન કરાવવા માટે

વામેત્તા. કૃં [વમિત્વા]

વમન કરીને

વાય. પું [વાત]

જુઓ 'વાત'

વાય. ધાં [વાચય્]

વંચાવવું, ભણાવવું

વાય. પું [વલ્કલ]

ઝાડની છાલ

વાય. પું [વાદ]

વાદ, વિવાદ

વાય. ધાં [વાદ્]

બજાવવું, વગાડવું

વાય. ધાં [વાચ્]

વાણી

વાય. ધાં [વા]

વહેવું, ગતિ કરવી

વાય. ધાં [વાદય્]

વાદ કરાવવો

વાય. ધાં [વાચ્]

વાંચવું, ભણવું

વાયંત. ત્રિં [વાત]

વહેવું તે

વાયંત. ત્રિં [વાચયત્]

વંચાવવું તે

વાયંત. ત્રિં [વાદયત્]

વાદ કરવો તે

વાયકરગ. પું [વાતકરક]

ખાલી ઘડો

વાયકુમાર. પું [વાતકુમાર]

વાયુકુમાર-ભવનપતિ દેવતાની એક જાત

વાયકુમારી. સ્ત્રીં [વાતકુમારી]

વાયુકુમાર દેવની દેવી

વાયગ. પું [વાચક]

વાંચનાર, પાઠક

વાયગત્ત. નં [વાચકત્વ]

'વાચક'પણું

વાયગવંસ. પું [વાચકવંશ]

જૈન મુનિની શાખા

વાયગુંજ. પું [વાતગુંજ]

ગુંજારવ કરતો વાયુ

વાયળ. નં [વાચન]

વાંચવું-કથા કરવી

વાયળંતર. ત્રિં [વાચનાન્તર]

બીજી વાચના

વાયળંતેવાસિ. પું [વાચનાન્તેવાસિન્]

જેને અર્થ સહિત સૂત્રો ભણાવેલ હોય તેવો શિષ્ય

વાયળયા. સ્ત્રીં [વાચના]

જુઓ 'વાયળા'

વાયળા. સ્ત્રીં [વાચના]

શિષ્યોને ગુરુ શાસ્ત્રો વંચાવે તે, સૂત્રદાન કરવું તે,

વાયળા. સ્ત્રીં [વાચના]

સ્વાધ્યાયનો પહેલો ભેદ

વાયળાયરિય. પું [વાચનાચાર્ય]

વાચના દેનાર-સૂત્રાર્થ ભણાવનાર આચાર્ય

વાયળાસંપદા. સ્ત્રીં [વાચનાસમ્પદા]

વાચના રૂપ સંપત્તિ

વાયળાસંપયા. સ્ત્રીં [વાચનાસમ્પદા]

જુઓ 'ઉપર'

વાયળિજ્જ. નં [વાચનીય]

વાચના યોગ્ય

વાયનિસગ્ગ. પું [વાતનિસર્ગ]

અધોવાયુ છોડવો તે

વાયપરિયગ. નં [વાતપરિગત]

વાયુથી વ્યાપ્ત

વાયપલિવ્વોભા. સ્ત્રીં [વાતપરિક્ષોભા]

કૃષ્ણરાજીનું એક પર્યાય નામ

વાયપલિહા. સ્ત્રીં [વાતપરિઘ]

જુઓ 'ઉપર'

વાયમંડલિયા. સ્ત્રીં [વાતમણ્ડલિકા]

વાવાઝોડું

વાયમાળ. કૃં [વાત્]

વહેતું, ગતિ કરતું

વાયય. પું [વાચક]

વાચક, પાઠક

વાયવ્વ. પું [વાયવ્ય]

વાયવ્ય ખૂણો

વાયવ્વા. સ્ત્રીં [વાયવ્યા]

વાયવ્ય ખૂણો

વાયસ. પું [વાયસ]

કાગડો

વાયસંગહિય. નં [વાતસઙ્ગહીત]

સંગ્રહિત વાયુ

વાયસંસિદ્ધ. નં [વાતસંસિદ્ધ]

ધારણ કરેલ વાયુ

વાયસપરિમંડલ. નં [વાયસપરિમંડલ]

કાક આદિ પક્ષીના શબ્દોનું ફળાફળ જાણવાની વિદ્યા

વાયા. સ્ત્રીં [વાચ્]

વાણી-વચન

વાયાઇદ્ધ. સ્ત્રીં [દે.]

અકાળે સુકાઈ ગયેલ

વાયામ. પું [વ્યાયામ]

કસરત

વાયામિત્ત. નં [વાઙ્માત્ર]

માત્ર વાચા-વાણી

વાયાવ. ધાં [વાદય]

વાદ કરવો

વાયાવિઝ. પું [વાક્વિદુ]

વાણીનો જાણકાર

વાયાસચ્ચ. નં [વાક્સત્ય]

સત્યનો ભેદ-વચન સત્ય

વાયુ. પું [વાયુ]

વાયરો, પવન

વાયુકુમાર. પું [વાયુકુમાર]

ભવનપતિદેવની એક જાતિ

વાયુકુમારિંદ. પું [વાયુકુમારેન્દ્ર]

વાયુકુમાર દેવોનો ઇન્દ્ર

વાયુદેવયા. સ્ત્રીં [વાયુદેવતા]

વાયુ-દેવતા, સ્વાતિ નક્ષત્રનો અધિપતિ દેવ

વાયુભૂતિ. વિં [વાયુભૂતિ]

જુઓ 'વાઝભૂઈ' ગણધર 'અગ્નિભૂઈ' એ ચમરેન્દ્રની ઋદ્ધિ

આદિ વિશે જણાવ્યું ત્યારે સંશય નિવારણ માટે તે ભં

મહાવીર પાસે ગયેલા

વાર. નં [વાર]

ચોથી નરકનો એક નરકાવાસ, સમય, નાનો ઘડો,

સમૂહ, વારો, પરિપાટી, એક વૃક્ષ

વાર. ધાં [વારય]

રોકવું, નિષેધ કરવો

વાર. નં [દ્વાર]

દ્વાર, દરવાજો

વારંવાર. અં [વારંવાર]

વારંવાર, પુનઃ પુનઃ, પોતપોતાનો વારો હોય ત્યારે

વારગ. પું [વારક]

માટલી, નાનો ઘડો, ભૂલ થતી હોય તો અટકાવનાર

વારડિઅ. નં [દે.]

લાલ વસ્ત્ર

વારણ. પું [વારણ]

હાથી, અટકાવતું

વારત્ત. નં [વારત્ત]

'અંતકૃદ્ધસા' સૂત્રનું એક અધ્યયન

વારત્તઅ. વિં [વારત્તક]

રાજગૃહીનો ગાથાપતિ, ભં મહાવીર પાસે દીક્ષા લીધી.

વિપુલ પર્વતે મોક્ષે ગયા

વારત્તગ. વિં [વારત્તક]

વારત્તપુરના અભગ્ગસેન રાજાનો મંત્રી આચાર્ય ધમ્મઘોસ

પાસે દીક્ષા લીધી

વારધોયણ. નં [વારધાવન]

ગોળના માટલા વગેરેનું ધોવાણ

વારય. પું [વારક]

અશુદ્ધ પાઠ કરનારને અટકાવનાર, વારનાર

વારવડ. સ્ત્રીં [દ્વારવતી]

એક નગરી

વારાહ. વિં [વારાહ]

ભરતક્ષેત્રમાં થયેલા છઠ્ઠા બળદેવ આનંદ નો પૂર્વજન્મનો

જીવ

વારિ. નં [વારિ]

પાણી

વારિય. વિશેં [વારિતવત્]

નિષેધેલ, નિવારેલ

વારિય. ત્રિં [વારિત]

અટકાવવું તે

વારિયા. કૃં [વારયિત્વા]

અટકાવીને

વારિયા. સ્ત્રીં [દ્વારિકા]

એક નગરી

વારિસેણ-૧. વિં [વારિષેણ]

રાજા વસુદેવ અને રાણી ધારિણી નો પુત્ર. ભં અરિષ્ટ

નેમિ પાસે દીક્ષા લીધી શત્રુંજય પર્વતે મોક્ષે ગયા

વારિસેણ-૨. વિં [વારિષેણ]

રાજા સેણિઅ અને રાણી ધારિણી નો પુત્ર, ભં મહાવીર

પાસે દીક્ષા લીધી. અનુત્તર વિમાને દેવ થયા

વારિસેણ-૩. વિં [વારિષેણ]

ચૈરવત ક્ષેત્રની આ ચોવીસીના ચોવીસમાં તીર્થંકર

વારિસેના. સ્ત્રીં [વારિષેના]

એક શાશ્વતી જિનપ્રતિમા, ઉર્ધ્વલોકવાસી એક દિક્
કુમારી, મેરુની ઉત્તરે રક્તવતીને મળતી એક નદી

વારુણ. ત્રિં [વારુણા]

પવન સંબંધિ ઉત્પાત, વરુણસમુદ્રના દેવતા, એક મુહૂર્ત

વારુણિ. સ્ત્રીં [વારુણી]

મદિરા, પશ્ચિમ દિશા,

વારુણી-૧. વિં [વારુણી]

નવમાં તીર્થકર ભં 'સુવિહિ' ના પ્રથમ શિષ્યા

વારુણી-૨. વિં [વારુણી]

ધનમિત્ત નામના બ્રાહ્મણની પત્ની, ભં મહાવીરના

ગણધર વિયત્ત (વ્યક્ત) ની માતા

વારુણી-૩. વિં [વારુણી]

ઉત્તરરુચક ઉપર વસતી એક દિક્કુમારી

વારુણિકંત. પું [વારુણિક્રાન્ત]

વરુણ સમુદ્રનો દેવતા

વારુણિવરોદય. પું [વારુણીવરોદક]

જેનું પાણી મદિરા જેવું છે તેવો એક સમુદ્ર

વારુણી. સ્ત્રીં [વારુણી]

જુઓ 'વારુણિ'

વારુણોદ. પું [વારુણોદ]

એક સમુદ્ર

વારુણોદય. પું [વારુણોદક]

વરુણ સમુદ્રનું મદિરા જેવું પાણી

વારુણોયગ. પું [વારુણોદક]

જુઓ 'ઉપર'

વારેઝં. કૃં [વારયિતુમ્]

નિવારવા માટે

વારેજ્જ. પું [દે.]

વિવાહ, લગ્ન

વારોદક. નં [વારોદક]

એક ધોવાણ

વાલ. પું [વાલ]

વાળ, કાશ્યપ ગોત્રની એક શાખા, તેનો પુરુષ

વાલ. પું [વ્યાલ]

સર્પ, જંગલી હિંસક પ્રાણી

વાલગ. પું [વાલક]

સુધરીનો માળો, વાળની બનાવેલી ચારણી, પાત્ર

વિશેષ

વાલગ. પું [વ્યાલક]

સર્પ, જંગલી પ્રાણી

વાલગુંછ. પું [વાલગુચ્છ]

વાળના ગુચ્છો

વાલગ. પું [વાલાગ્ર]

આઠ રથરેણું પ્રમાણ માપ વિશેષ, યુગલિકના વાળનો

અગ્રભાગ

વાલગ્ગકોડિમિત્ત. પું [વાલાગ્રકોટિમાત્ર]

વાળના અગ્રભાગની કરોડ સંખ્યા માત્ર

વાલગ્ગપોઝ્યા. સ્ત્રીં [વાલાગ્રપોતિકા]

હવામહેલ

વાલગ્ગપોતિયાસંઠિત. નં [વાલાગ્રપોતિકાસંસ્થિત]

હવામહેલ આકારે રહેલ

વાલપુચ્છ. પું [વ્યાલપુચ્છ]

ચામર

વાલય. નં [બાલજ]

પશુના વાળમાંથી બનેલ

વાલરૂવગ. પું [વ્યાલરૂપક]

જંગલી હિંસક પ્રાણી સમાન

વાલરૂવય. પું [વ્યાલરૂપક]

જુઓ 'ઉપર'

વાલવીઅણી. સ્ત્રીં [બાલજીવની]

ચામર, પંખો, મોરપીંછનો વીંઝણો

વાલવીઝ્ય. નં [બાલવીજિત]

જુઓ 'ઉપર'

વાલવીયણ. નં [બાલજીવન]

જુઓ 'ઉપર'

વાલવીયણય. નં [બાલજીવનક]

જુઓ 'ઉપર'

વાલવીયણી. સ્ત્રીં [બાલવીજન]

જુઓ 'ઉપર'

વાલિ. સ્ત્રીં [બાલિન્]

રૂવાટાવાળું જાનવર

વાલિધાણ. પું [વાલધાન]

પૂંછડું

વાલિહર. નં [વાલિહર]

પૂંછડું

વાલિહાણ. પું [વાલધાન]

પૂંછડું

વાલી. સ્ત્રીં [દે.]

ધાર, ચક્રને ફરતી પાળ

વાલુઅપ્પભા. સ્ત્રીં [વાલુકાપ્રભા]

ત્રીજો નરકની પૃથ્વી

વાલુંક. નં [વાલુક]
 ચીભડું, એક ફળની છાલ

વાલુંકી. સ્ત્રી [વાલુકી]
 કાકડી, વનસ્પતિ વિશેષ

વાલુય. પુ [વાલુક]
 રેતી, પંદર જાતના પરમાધામીમાંનો એક ભેદ

વાલુયત્ત. નં [વાલુકાત્વ]
 રેતીપણું

વાલુયપ્પમા. સ્ત્રી [વાલુકાપ્રમા]
 ત્રીજો નરકની પૃથ્વી

વાલુયપ્પમાય. પુ [વાલુકાપ્રમાજ]
 'વાલુકાપ્રમા' માં ઉત્પન્ન

વાલુયા. સ્ત્રી [વાલુકા]
 વેળું, રેતી, ત્રીજો નરક પૃથ્વી

વાલુયાકવલ. નં [વાલુકાકવલ]
 રેતીનો કોળીયો

વાલુયાપુઢવી. સ્ત્રી [વાલુકાપૃથ્વી]
 ત્રીજો નરકની પૃથ્વી

વાલુયામા. સ્ત્રી [વાલુકામા]
 જુઓ 'ઉપર'

વાલુયાસંથારય. નં [વાલુકાસંસ્તારક]
 રેતીનો સંથારો

વાવ. ધા [વિ+આપ]
 વ્યાપ્ત કરવું

વાવડ. ધા [વિ+આ+પૃ]
 વ્યાકુળ થવું

વાવડ. ત્રિ [વ્યાવૃત્ત]
 પ્રવૃત્ત થયેલ

વાવણ. ત્રિ [વ્યાપન્ન]
 વ્યાપ્ત થયેલ, ભરેલ, વણસી ગયેલ, સમક્તિથી ભ્રષ્ટ

વાવણગ. પુ [વ્યાપન્નક]
 જુઓ 'ઉપર'

વાવણય. પુ [વ્યાપન્નક]
 જુઓ 'ઉપર'

વાવણસોયા. સ્ત્રી [વ્યાપન્નશ્રોતસી]
 રોગથી નષ્ટ થયેલ ગર્ભાશયવાળી

વાવણ્ણીય. ત્રિ [વ્યાપન્નીત]
 વ્યાપ્ત થયેલ, સમક્તિથી ભ્રષ્ટ, વિનાશ પામેલ

વાવત્તિ. સ્ત્રી [વ્યાવૃત્તિ]
 હિંસાદિથી નિવૃત્તિ પામવી તે, દુઃખની વાત, ગુણનાશક, મૈથુન

વાવત્તિ. પુ [વ્યાપત્તિ]
 વિનાશ, મરણ

વાવર. ધા [વિ+આ+પૃ]
 જુઓ 'વાવડ'

વાવહારિય. ત્રિ [વ્યાવહારિક]
 વ્યવહાર સંબંધિ

વાવહારિયનય. પુ [વ્યાવહારિકનય]
 સાતનયમાંનો એક

વાવહારિયપરમાણુ. પુ [વ્યાવહારિકપરમાણુ]
 પરમાણુનો એક ભેદ

વાવાર. ધા [વિ+આ+પારય]
 કામમાં લગાડવો, પ્રવૃત્ત કરવો

વાવારણા. સ્ત્રી [વ્યાપારણ]
 પ્રવૃત્ત

વાવિ. ત્રિ [વ્યાપિન્]
 વ્યાપક

વાવિદ્ધસોયા. સ્ત્રી [વ્યાવિદ્ધશ્રોતસી]
 વાત આદિથી શક્તિ રહિત ગર્ભવાળી

વાવિય. નં [વ્યાપિત]
 વ્યાપેલું

વાવિયા. સ્ત્રી [વાપિતા]
 એક વખત વાવવાથી ઊગે તેવી કૃષિ

વાવી. સ્ત્રી [વાપી]
 વાવ, ફવો

વાવેત્તા. કૃ [વાપયિત્વા]
 વાવીને

વાસ. નં [વર્ષ]
 વર્ષ, સાલ, સંવત્સર, ભરત આદિ સાતે વર્ષ ક્ષેત્રો

વાસ. પુ [વાસ]
 નિવાસ, રહેઠાણ, વસવું તે

વાસ. સ્ત્રી [વર્ષા]
 વર્ષા, વરસાદ

વાસ. પુ [વાસસ્]
 વસ્ત્ર, કપડું

વાસ. ધા [વૃષ]
 વરસવું

વાસંગ. વિશે [વ્યાસંગ]
 તત્પરતા, આસક્તિ

વાસંત. ત્રિ [વર્ષત્તિ]
 વરસવું તે

વાસંતિ. સ્ત્રી० [વાસન્તી]	વાસપરિયાય. પુ० [વર્ષપર્યાય]
વાસંતી લતા	(અમક વર્ષનો) દીક્ષાપર્યાય હોવો તે
વાસંતિકલિયા. સ્ત્રી० [વાસન્તિકલતા]	વાસપુડ. પુ० [વાસપુટ]
માધવી વેલ	સુગંધનો પડો
વાસંતિમંડવગ. પુ० [વાસન્તીમણ્ડપક]	વાસભવણ. ન० [વાસભવન]
વાસંતીલતાનો માંડવો	શયન ભુવન
વાસંતિમંડવય. પુ० [વાસન્તીમણ્ડપક]	વાસમાળ. કૃ० [વર્ષત્]
જુઓ 'ઉપર'	વરસવું તે
વાસંતિય. સ્ત્રી० [વાસન્તિક]	વાસયંત. કૃ० [વાસયત્]
માધવી લતા	રહેવું તે
વાસંતિયલયા. સ્ત્રી० [વાસન્તિકલતા] જુઓ 'ઉપર'	વાસરેણુ. પુ० [વાસરેણુ]
વાસંતિયલયાપવિભક્તિ. પુ० [વાસન્તિકલતાપ્રવિભક્તિ]	સુગંધી રજ
એક દેવતાઈ નાટ્ય વિશેષ	વાસવદન્ત. વિ० [વાસવદન્ત]
વાસંતિયા. સ્ત્રી० [વાસન્તિકી]	વિજયપુરનો રાજા કળાદેવી તેની પત્ની (રાણી) હતી.
માધવી વેલ	સુવાસવ તેનો પુત્ર હતો. કથા જુઓ 'સુવાસવ'
વાસંતિયાગુલ્મ. પુ० [વાસન્તિકાગુલ્મ]	વાસવદન્તા. વિ० [વાસવદન્તા]
માધવી વેલનો ગુચ્છો	ઉજ્જેનીના રાજા પજ્જોઅ ની પુત્રી, કથા જુઓ 'ઉદાયન'
વાસંતિયાપુડ. પુ० [વાસન્તિકીપુટ]	વાસવદ્દલગ. પુ० [વર્ષવાર્દલક]
માધવી વેલનો પડો	વરસાદના વાદળો
વાસંતિલતા. સ્ત્રી० [વાસન્તીલતા]	વાસવદ્દલય. પુ० [વર્ષવાર્દલક]
માધવી વેલ	જુઓ 'ઉપર'
વાસંતિલયા. સ્ત્રી० [વાસન્તીલતા]	વાસહર. પુ० [વર્ષધર]
માધવી વેલ	પર્વત વિશેષ
વાસંતી. સ્ત્રી० [વાસન્તી]	વાસહરકૂડ. પુ० [વર્ષધરકૂટ]
માધવી વેલ	વર્ષધર પર્વત ઉપર આવેલ શિખર-વિશેષ
વાસંતીમંડવગ. પુ० [વાસન્તીમણ્ડપક]	વાસહરપવ્વય. પુ० [વર્ષધરપર્વત]
માધવી વેલનો માંડવો	જુઓ 'વાસધરપવ્વય'
વાસકોડિ. સ્ત્રી० [વાસકોટિ]	વાસહરસંઠિય. ન० [વર્ષધરસંસ્થિત]
કરોડ વર્ષ	વર્ષધર પર્વતને આકારે રહેલ
વાસગ. પુ० [વર્ષજ]	વાસા. સ્ત્રી० [વર્ષા]
વર્ષજન્ય, બે ઇન્દ્રિય જીવ-વિશેષ	વરસાદ, વર્ષા ઋતુ
વાસગણયા. સ્ત્રી० [વર્ષગણના]	વાસાકપ્પ. ન० [વર્ષાકલ્પ]
કાલ ગણના	વર્ષાવાસ, સાધુને એક સ્થાને ચોમાસું રહેવાનો આચાર
વાસઘર. ન० [વાસગૃહ]	વાસાણિયજોણિય. ન० [વાસાણિયયોનિક]
શયનગૃહ	એક જાતની વનસ્પતિની યોનિ
વાસણા. સ્ત્રી० [વાસના]	વાસાણિયન્ત. ન० [વાસાણિયત્વ]
વાસના, સંસ્કાર	એક જાતનું વનસ્પતિપણું
વાસધર. પુ० [વર્ષધર]	વાસારન્ત. ન० [વર્ષારાત્ર]
વર્ષધર પર્વત	વર્ષાઋતુ, ચોમાસું
વાસધરપવ્વય. પુ० [વર્ષધરપર્વત]	વાસારન્તય. પુ० [વર્ષારાત્રજ]
વર્ષ ક્ષેત્રની સીમા બાંધનાર પર્વત	વર્ષાઋતુમાં ઉત્પન્ન

વાસારત્તિય. નં [વર્ષારાત્રિક]

ચોમાસા સંબંધિ

વાસાવાસ. પુ [વર્ષાવાસ]

વર્ષાકાળ, ચાતુર્માસ

વાસાવાસિય. નં [વર્ષાવાર્ષિક]

ચાતુર્માસ સંબંધિ

વાસિ. ત્રિ [વાસિન્]

વસનાર, રહેનાર

વાસિઙ્ગિયા. સ્ત્રી [વાસિગિણિકા]

વાસિગિણી નામના અનાર્ય દેશમાં જન્મેલી દાસી

વાસિઙ્. કૃ [વર્ષિતુમ્]

વરસવા માટે

વાસિઙ્કામ. ત્રિ [વર્ષિતુકામ]

વરસવા માટેની કામના-ઇચ્છા

વાસિકી. સ્ત્રી [વાર્ષિકી]

વર્ષ સંબંધિ

વાસિવ્ક. પુ [વાર્ષિક]

વર્ષાકાળ સંબંધિ

વાસિટ્ઠ. પુ [વાશિષ્ઠ]

પુનર્વસુ નક્ષત્રનું ગોત્ર,

એક ગોત્ર-કુળ વિશેષ

વાસિટ્ઠસગોત્ર. નં [વાશિષ્ઠસગોત્ર]

જુઓ 'ઉપર'

વાસિટ્ઠી. સ્ત્રી [વાશિષ્ઠી]

વશિષ્ઠ ગોત્રમાં ઉત્પન્ન સ્ત્રી

વાસિતુકામ. નં [વર્ષિતુકામ]

વરસવાની ઇચ્છા

વાસિત્તા. કૃ [વર્ષિત્વા]

વરસીને

વાસિત્તુ. ત્રિ [વર્ષિત્વ]

વરસનાર, વરસાદ

વાસિય. ત્રિ [વાસિત]

સુગંધી કરેલ, વસેલ, આગલા દિવસનું

વાસી. પુ [વાસી]

વાંસલો, ફરસી

વાસીચંદનકમ્પ. ત્રિ [વાસીચંદનકલ્પ]

કોઈ વાંસળાથી છેદે કે કોઈ ચંદનથી લેપ કરે તો પણ

બંને તરફ સમભાવ રાખવો તે

વાસીતચ્છણ. નં [વાસીતક્ષણ]

વાંસલાથી ફાડવું કે ચીરવું

વાસીમુહ. નં [દે.]

એક બે ઇન્દ્રિય જંતુ

વાસુદેવ. પુ [વાસુદેવ]

અર્ધ ચક્રવર્તી, ત્રણ ખંડ ભૂમિનો અધિપતિ, એક ઉત્તમ

પુરુષ

વાસુદેવ. વિ [વાસુદેવ]

'કળ્હ-૧' નું બીજું નામ, તે કેસવ નામથી પણ

ઓળખાય છે, તે બળદેવના ભાઈ અને રાજા વસુદેવ

તથા રાણી દેવદેવી ના પુત્ર હતા. વાસુદેવની સમૃદ્ધિ

પરિવાર, આધિપત્ય, ચિન્હ આદિનું વર્ણન

વાસુદેવગંડિયા. સ્ત્રી [વાસુદેવગંડિકા]

વાસુદેવ સંબંધિ હકીકત રજૂ કરતું એક અધ્યયન-

વિશેષ

વાસુદેવત્ત. નં [વાસુદેવત્વ]

વાસુદેવપણું

વાસુપુજ્જ. વિ [વાસુપૂજ્ય]

ભરતક્ષેત્રમાં થયેલ બારમાં તીર્થંકર, તે ચંપાનગરીના

રાજા વસુપુજ્જ અને રાણી જયા ના પુત્ર હતા. તેને દેહનો

વર્ણ લાલ હતો, તેમને ૬૨ ગણ અને ૬૨ ગણધર

થયા. બોતેર લાખ વર્ષાયુ ભોગવી મોક્ષે ગયા. વગેરે...

વાસેત્તા. કૃ [વર્ષિત્વા]

વરસીને

વાહ. પુ [વ્યાધ]

શિકારી

વાહ. પુ [વાહ]

એક માપ છે - આઠસો આઢક અથવા આઠ ઉત્કૃષ્ટ કુંભ

પ્રમાણ

વાહ. પુ [વાહ]

પાલખી વગેરે વાહન, ભાર

વાહ. ધા [વાહય]

વાહન કરવું

વાહણ(ન). નં [વાહન]

ગાડા, રથ વગેરે સવારી

વાહણ(ન)ગમન. નં [વાહનગમન]

સવારીમાં બેસીને જવું તે

વાહણ(ન)સાલા. સ્ત્રી [વાહનશાલા]

વાહન રાખવાની જગ્યા

વાહણા. સ્ત્રી [ઉવાનહ]

પગરખા, જોડા

વાહણિય. ત્રિ [વાહનીય]

વાહન કરવા યોગ્ય, ઉપાડવા યોગ્ય

વાહણિયા. સ્ત્રીં [વાહનિકા]

વહન કરનારી, પાલખી, સવારી

વાહણી. સ્ત્રીં [વાહની]

જુઓ 'ઉપર'

વાહય. ત્રિં [વાહક]

વહન કરનાર

વાહર. ધાં [વિ+આ+હ]

બોલવું, કહેવું, આહ્વાન કરવું

વાહરંત. નં [વ્યાહરત્]

આહ્વાન કરવું તે, બોલવું તે

વાહરમાણ. કૃં [વ્યાહરત્]

આહ્વાન કરતો, બોલતો

વાહરિઝં. કૃં [વ્યાહરિતુમ્]

આહ્વાન કરવા માટે, બોલવા માટે

વાહા. પું [બાહુ]

બાહુ, ભૂજા

વાહિ. પું [વ્યાધિ]

વ્યાધિ, રોગ, પીડા

વાહિ. ત્રિં [વાહિન્]

વહન કરનાર

વાહિઘ્થ. ત્રિં [વ્યાધિઘ્થ]

રોગ પીડિત

વાહિજરમરણ. નં [વ્યાધિજરમરણ]

રોગવૃદ્ધિ અને મરણ (વડે યુક્ત)

વાહિણી. સ્ત્રીં [વાહિની]

વહન કરનાર, પાલખી, સવારી

વાહિણીય. પું [વાહિનીક]

જુઓ 'ઉપર'

વાહિણીયા. સ્ત્રીં [વાહિનિકા]

વાહન, પાલખી

વાહિત. ત્રિં [વ્યાહત]

બોલાવેલ

વાહિત્ત. ત્રિં [વ્યાહત]

બોલાવેલ

વાહિમ. ત્રિં [વાહ્ય]

વહન કરવા યોગ્ય

વાહિય. કૃં [વાહિત]

વહન કરાવેલ

વાહિય. ત્રિં [વ્યાધિત]

રોગપીડિત

વાહિયાલી. સ્ત્રીં [વાહયાલી]

ઘોડા ખેલવાની જગ્યા

વાહુ. પું [વાહુ]

બાહુ, ભૂજા

વાહેંત. નં [વાહ્યત્]

વહન કરવું તે

વિ. અં [અવિ]

પણ, સમુચ્ચય, સંભાવના

વિ. ત્રિં [દ્વિ]

બે

વિઅ. અં [અપિ ચ]

અને વળી

વિ-અઙ-વ્યય. ધાં [વિ+અતિ+વ્રજ્]

જવું, ઉલ્લંઘન કરવું

વિ-અંજ. ધાં [વિ+અઙ્]

પ્રગટ કરવું

વિઅંજિય. નં [વ્યઙ્જિત]

પ્રગટ કરાવેલ

વિઅંતિકારય. ત્રિં [વ્યન્તિકારક]

વિશેષપણે કર્મનો અંત કરનાર, અંતક્રિયા કરનાર

વિઅંભ. ધાં [વિ+જુમ્ભ]

વિકસવું

વિઅટ્છઞ્મ. વિશેં [વિવૃત્તછદ્મ]

છદ્મસ્થપણાથી નિવૃત્ત, ધાતીકર્મથી નિવૃત્ત

વિઅત્ત. પું [વ્યક્ત]

પરિસ્ફુટ, વિવેકી, ચોથા ગણધર, ગીતાર્થ મુનિ

વિઅડ. ત્રિં [વિકટ]

વ્યાવૃત્તિ પામેલ, નિવૃત્ત થયેલ

વિઅડભોઙ. ત્રિં [વિકટભોજિન્]

દિવસે ભોજન કરનાર, રાત્રે ન ખાનાર

વિઅલ. નં [વિકલ]

હીન, અસંપૂર્ણ, રહિત, વિહ્વળ

વિઆગરિત્ત. કૃં [વ્યાકર્તુમ્]

વ્યાખ્યા કરવી, ખુલાસો આપવો

વિઆલ. પું [વિકાલ]

સંધ્યાકાળ

વિઆપાત. પું [વ્યવપાત]

ભંશ, નાશ

વિઆહપન્નત્તિ. સ્ત્રીં [વ્યાખ્યાપ્રજ્ઞપ્તિ]

એક (અંગ) આગમસૂત્ર

વિઆહા. ધાં [વિ+આ+ખ્યા]

વ્યાખ્યા કરવી, સૂત્રના અર્થનું પ્રતિપાદન કરવું

વિઆહિત. ત્રિં [વ્યાખ્યાત]

વ્યાખ્યા કરેલ

વિઙ્વકંત. ત્રિં [વ્યતિક્રાન્ત]

ઓળંગી ગયેલ, વીતી ગયેલ

વિઙ્વિકિણ્ણ. વિશેં [વ્યતિકીર્ણ]

ફેલાયેલ, વ્યાપ્ત

વિઙ્વિઙ્ગિટ્. વિશેં [વિકૃષ્ટ]

દૂર સ્થિત, વિપ્રકૃષ્ટ

વિઙ્વિજ્જિયા. સ્ત્રીં [દ્વિતીયાકા]

બીજી

વિઙ્વિટ્. નં [વિગિટ્]

વિકૃષ્ટ

વિઙ્વિણ્ણ. ત્રિં [વિત્તીર્ણ]

રાજા તરફથી અપાયેલ, વિખરાયેલ

વિઙ્વિણ્ણકેસી. સ્ત્રીં [વિકીર્ણકેશી]

વિખરાયેલા વાળવાળી

વિઙ્વિત્તા. કૃં [વિદિત્વા]

જાણીને

વિઙ્વિત્તુ. કૃં [વિદિત્વા]

જાણીને

વિઙ્વિય. નં [વિદિત]

જાણેલ

વિઙ્વિયવ. ધાં [વિ+અતિ+વ્રજ]

છોડીને જવું

વિઙ્વિ. પું [વિદ્વસ]

વિદ્વાન, પંડિત

વિઙ્વિ. વિં [વિદ]

ભદ્રિલપુરના ગાથાપતિ નામ અને સુલસા નો પુત્ર. ભં

અરિષ્ટનેમિ પાસે દીક્ષા લઈ શત્રુંજયે મોક્ષે ગયા

વિઙ્વિંજ. ધાં [વિ+યુજ]

યોગ કરવો

વિઙ્વિવકમ. કૃં [વ્યુત્કમ્ય]

ઉલ્લંઘન કરવું તે, પરિત્યાગ, નષ્ટ થવું, ઉત્પન્ન થવું તે

વિઙ્વિવકમ. ધાં [વિ+ઉત્+ક્રમ]

ઉલ્લંઘન કરવું, નષ્ટ થવું, પરિત્યાગ કરવો

વિઙ્વિવકમ્. કૃં [વ્યુત્કમ્ય]

જુઓ 'વિઙ્વિવકમ'

વિઙ્વિવકસ. ધાં [વિ+ઉત્+કૃષ]

અહંકાર કરવો, બડાશ મારવી

વિઙ્વિવકસ્સ. પું [વ્યુત્કર્ષ]

અહંકાર, બડાશ

વિઙ્વિજ્ઞામાણ. ત્રિં [વ્યુદભ્રાજમાન]

શોભતો, શોભા પામતો

વિઙ્વિટ્. ધાં [વિ+વૃત્]

ઉત્પન્ન થવું, નિવૃત્ત થવું

વિઙ્વિટ્. નં [નિવૃત્ત]

નિવૃત્ત થવું તે, ઉત્પન્ન થવું તે

વિઙ્વિટ્. ધાં [વિ+કુટ્]

વિચ્છેદ કરવો, વિનાશ કરવો

વિઙ્વિટ્છઠમ. વિશેં [વિવૃત્તછઠ્ઠન]

જેનું છઠ્ઠસ્થપણું નાશ પામેલ છે તે,

ધાતીકર્મથી નિવૃત્ત

વિઙ્વિટ્ણ. નં [વિવર્તન]

નિવર્તન

વિઙ્વિટ્ણિય. કૃં [વિવર્તયિતુમ્]

નિવૃત્ત થવા માટે

વિઙ્વિટ્ણિયવ. કૃં [વિકુટ્ણિતવ્ય]

નિવૃત્ત થવા યોગ્ય

વિઙ્વિટ્ણિય. ત્રિં [વ્યુત્થિત]

વિરુદ્ધ ઉદ્યમ કરવાને તૈયાર થયેલ, અન્ય તીર્થિક,

મિથ્યાદ્રષ્ટી, રહેલ

વિઙ્વિટ્ણિય. ત્રિં [વ્યુત્થિત]

જુઓ ઉપર

વિઙ્વિણ્ણ. ત્રિં [દ્વિગુણ]

બેગણું

વિ-ઉત્-કસ. ધાં [વિ+ઉત્+કૃષ]

આત્મ પ્રશંસા કરવી, બડાઈ મારવી

વિ+ઉત્+વકમ. ધાં [વિ+ઉત્+ક્રમ]

જન્મવું, ઉત્પન્ન થવું

વિ-ઉત્-છિંદ. ધાં [વિ+ઉત્+છિન્દ]

છેદવું, કાપી નાંખવું

વિઙ્વિત્તા. કૃં [વિવર્ત્ય]

નિવૃત્ત થઈને, ઉત્પન્ન થઈને

વિઙ્વિભ. ધાં [વિ+ઉદ્+ભ્રમ]

વિભ્રમ થવો

વિઙ્વિભામાણ. કૃં [વ્યુદભ્રાજયત્]

શોભતો, દીપતો

વિઙ્વિર. વિશેં [વિદુર]

વિચક્ષણ, ધીર

વિઙ્વિલ. વિશેં [વિપુલ]

ઘણું, પ્રચુર, વિસ્તીર્ણ, મોક્ષ સાધન, મોટું, એક પર્વત,

ઉત્તમ અગાધ

વિઝલકયવિત્તિ. પુ. [વિપુલકૃતવૃત્તિક]

વૃત્તિનો વિસ્તાર કરેલ

વિઝલકુલ . ન. [વિપુલકુલ]

મોટું કે વિશાલ કુલ

વિઝલક્ષંધ. ત્રિ. [વિપુલસ્કન્ધ]

વિસ્તૃત બંધવાળો

વિઝલદ્વાણભાઈ. ત્રિ. [વિપુલસ્થાનભાગિન્]

મોક્ષને માટે સંયમ સ્થાનકને સેવનાર

વિઝલતર. વિશે. [વિપુલતર]

અતિ 'વિપુલ'

વિઝલતરાગ. વિશે. [વિપુલતરક]

જુઓ 'ઉપર'

વિઝલતરાય. વિશે. [વિપુલતરક]

જુઓ 'ઉપર'

વિઝલપવ્વય. પુ. [વિપુલપર્વત]

વિપુલ નામનો પર્વત-વિશેષ

વિઝલમઙ્. સ્ત્રી. [વિપુલમતિ]

મનઃપર્યવજ્ઞાનનો એક ભેદ જે વિશુદ્ધતાથી અન્યના

મનોગત પદાર્થને વિશેષથી જાણે

વિઝલમર્ઙ્. સ્ત્રી. [વિપુલમતિ]

જુઓ 'ઉપર'

વિઝલમતિ. સ્ત્રી. [વિપુલમતિ]

જુઓ 'ઉપર'

વિઝલહિત. ન. [વિપુલહિત]

ઘણું હિત, ત્રૈકાલિક હિત

વિઝવસમણતા. સ્ત્રી. [વ્યવશમનતા]

ઉપશમાવર્ણ

વિઝવાત. પુ. [વ્યાપાત]

સંયમથી પતન, ભ્રષ્ટતા

વિઝવિત્તા. કૃ. [વિકૃત્ય]

વિકૃત્તિને, દિવ્યસામર્થ્યથી બનાવીને, રચના કરીને

વિઝવ્વ. ધા. [વિ+કૃ]

બનાવવું, રચના કરવી, દિવ્ય-સામર્થ્યથી ઉત્પન્ન કરવું

વિઝવ્વણગિદ્ધિપત્ત. પુ. [વિક્રિયદ્વિપ્રાપ્ત]

જેને વૈક્રિય શક્તિ પ્રાપ્ત થઈ છે તે

વિઝવ્વણયા. સ્ત્રી. [વિકરણ]

નાના-મોટા રૂપ બનાવવાની શક્તિ, વિકરણ

વિઝવ્વણા. સ્ત્રી. [વિકરણ]

જુઓ 'ઉપર'

વિઝવ્વમાણ. કૃ. [વિકૃર્વણા]

વિકૃર્વતો

વિઝવ્વિ. ત્રિ. [વૈક્રિયિક]

વૈક્રિય શરીર, વૈક્રિય શરીર બનાવનાર

વિઝવ્વિ. ત્રિ. [વિકરણ]

વિકૃર્વવું તે

વિઝવ્વિરૂણ. કૃ. [વિકૃત્ય]

વિકૃર્વને

વિઝવ્વિણિદ્ધિપત્ત. પુ. [વિક્રિયદ્વિપ્રાપ્ત]

જેને રૂપ વિકૃર્વવાની શક્તિ પ્રાપ્ત થઈ છે તે

વિઝવ્વિજ્જમાણ. કૃ. [વિક્રિયમાણ]

વિકૃર્વણા શરીરાદિ અને રૂપની રચના કરતો

વિઝવ્વિત. ત્રિ. [વિકૃત]

જેણે વૈક્રિય શરીર આદિ બનાવેલ છે તે

વિઝવ્વિતા. કૃ. [વિકૃત્ય]

વિકૃર્વણા કરીને

વિઝવ્વિત્ત. કૃ. [વિકૃર્તુમ્]

રૂપ આદિ વિકૃર્વવા માટે

વિઝવ્વિત્તા. કૃ. [વિકૃત્ય]

વિકૃર્વણા કરીને

વિઝવ્વિય. કૃ. [વિકૃત્ય]

વિકૃર્વણા કરીને

વિઝવ્વિય. કૃ. [વિકૃત]

વિકૃર્વણા કરેલ

વિઝવ્વિય. ત્રિ. [વૈક્રિયિક]

જેણે વૈક્રિય શરીર આદિ બનાવેલ છે તે

વિઝવ્વિયસમુદ્ધાય. પુ. [વૈક્રિયસમુદ્ધાય]

વૈક્રિય શરીર બનાવતા જીવપ્રદેશનું વિસ્તરવું આદિ

ક્રિયા

વિઝવ્વેત્તા. કૃ. [વિકૃત્ય]

વિકૃર્વણા કરીને

વિઝવ્વેમાણ. કૃ. [વિકૃર્વાણ]

વિકૃર્વણા કરતો

વિઝસ. ધા. [વિ+જ્+સૃજ]

ફેંકવું, ત્યાગ કરવો

વિઝસ. કૃ. [વ્યુત્સૃષ્ટ]

ફેંકેલ, ત્યાગ કરેલ

વિઝસગ. પુ. [વ્યુત્સર્ગ]

પરિત્યાગ, એક અભ્યંતર તપ, કાયોત્સર્ગ, એક

પ્રાયશ્ચિત્ત

વિઝસગ. પુ. [વ્યુત્સર્ગ]

દ્રવ્યથી ઉપધિ-શરીર વગેરેનો અને ભાવથી કષાય

આદિનો ત્યાગ કરવો તે

વિડસગ્ગપડિમા. સ્ત્રીં [વ્યુત્સર્ગપ્રતિમા]

કાયોત્સર્ગ સંબંધિ એક અભિગ્રહ

વિડસમળ. નં [વ્યવશમન]

વેદનો ઉપશમ કરવો તે, વિકાર ટાળવા તે

વિડસમળયા. સ્ત્રીં [વ્યવશમન]

ક્રોધાદિ કષાયને ઉપશમાવવા તે

વિડસરણયા. સ્ત્રીં [વ્યુત્સર્જન]

તજવું, છોડવું

વિડસવિત. ત્રિં [વ્યવશમિત]

ઉપશમ પામેલ, દબાઈ ગયેલ

વિડસિજ્જ. કું [વ્યુત્સૃજ્ય]

ત્યાગ કરાયેલ, છોડાયેલ

વિડસિજ્જા. સ્ત્રીં [વ્યુત્સૃજ્ય]

જુઓ 'ઉપર'

વિડસિત. ત્રિં [વિકોશિત]

ક્રોશ રહિત એવું, નિરાવણ

વિડસ્સ. ધાં [વિ+જ્ઞ+શ્રિ]

કદાગ્રહ કરવો, વિવિધ રીતે આશ્રય કરવો

વિડસ્સગ. પું [વ્યુત્સર્ગ]

જુઓ 'વિડસગ'

વિડસ્સગ. પું [વ્યુત્સર્ગ]

જુઓ 'વિડસગ'

વિડસ્સગપડિમા. સ્ત્રીં [વ્યુત્સર્ગપ્રતિમા]

જુઓ 'વિડસગપડિમા'

વિડસ્સગારિહ. નં [વ્યુત્સર્ગાર્હ]

કાયોત્સર્ગને યોગ્ય એક પ્રકારનું પ્રાયશ્ચિત્ત

વિડસ્સિત. ત્રિં [વ્યુચ્છિત]

વિવિધ તરેહથી આશ્રિત, સંસાર

વિડસ્સિય. ત્રિં [વ્યુચ્છિત]

જુઓ 'ઉપર'

વિઝ. વિશેં [વિદુ]

વિદ્વાન

વિઝસિર. ધાં [વિ+જ્ઞ+સૃજ]

ફેંકવું, ત્યાગ કરવો

વિઝહિતાળ. કું [વ્યૂહય]

દૂર કરીને, કાઢીને

વિઓગ. પું [વિયોગ]

વિયોગ, વિરહ

વિઓજ. ધાં [વિ+યોજય]

અલગ કરવું

વિઓય. પું [વિતોય]

પાણી રહિત

વિઓવાત. પું [વ્યવપાત]

ભ્રંશ, નાશ

વિઓવાય. પું [વ્યવપાત]

ભ્રંશ, નાશ

વિઓસજ્જ. કું [વ્યુત્સૃજ્ય]

ત્યાગ કરીને, છોડીને

વિઓસમળ. નં [વ્યવશમન]

ઉપશમન, ક્રોધ આદિને શમાવવો તે

વિઓસમળતા. સ્ત્રીં [વ્યવશમન]

ક્રોધાદિને ઉપશમાવવા

વિઓસરણયા. સ્ત્રીં [વ્યુત્સર્જન]

ત્યાગ કરવો, છોડવું તે

વિઓસવળ. નં [વ્યવશમન]

ક્રોધ આદિને ઉપશમાવવા તે

વિઓસવિત. ત્રિં [વ્યવસિત]

ઉપશમ પામેલ, દબાઈ ગયેલ

વિઓસવિતપાહુડ. નં [વ્યવશમિતપ્રાભૂત]

ઉપશમ પામેલ, કલેશ-કલહ

વિઓસવિત્તા. સ્ત્રીં [વ્યવશામ્ય]

ઉપશમાવીને

વિઓસવિય. નં [વ્યવશમિત]

ક્રોધ આદિને ઉપશમાવેલ

વિઓસવિયપાહુડ. નં [વ્યવશમિતપ્રાભૂત]

ઉપશમ પામેલ, કલેશ-કલહ

વિઓસવેત્તણ. કું [વ્યવશમિતુમ્]

ક્રોધાદિ કષાયને ઉપશમાવવા માટે

વિઓસિત. ત્રિં [વ્યવસિત]

સમાપ્ત કરાયેલ, પર્યવસિત

વિંઝ. વિં [વિન્ઝ]

આચાર્ય રક્ષિય ના મુખ્ય શિષ્ય

વિંઝગિરિ. પું [વિન્ઝગિરિ]

વિન્ઝ્યાચળ પર્વત

વિંછિય. પું [વૃશ્ચિક]

વીંછી

વિંઝ્ઝ. પું [વિન્ઝ્ય]

વિન્ઝ્યાચળ પર્વત

વિંઝ્ઝગિરિ. પું [વિન્ઝ્યગિરિ]

વિન્ઝ્યાચળ પર્વત

વિંઝ્ઝગિરિપાયમૂલ. નં [વિન્ઝ્યગિરિપાદમૂલ]

વિન્ઝ્યાચળની તળેટી

વિંટ. નં [વૃન્ત]

બીટડું

વિંટલિય. નં [વે.]

નિમિત્તાદિ પ્રકાશવા તે

વિંટિઅબંધન. નં [વિંટિકાબંધન]

વીંટીયાબંધન, પોટલીનું બંધન

વિંદ. નં [વૃન્દ]

સમૂહ, સંઘ

વિંદ. ધાં [વિન્દ]

જાણવું, પ્રાપ્ત કરવું

વિંદ. ત્રિં [વિન્દ]

જાણવું તે, પ્રાપ્ત કરવું તે

વિંધ. ધાં [વ્યધ]

વિંધવું, ઘોંચવું

વિંધિત્તુ. ત્રિં [વ્યધ્તુ]

વિંધનાર, ઘોંચનાર

વિંધેત્તાર. ત્રિં [વેદ્ધ]

વિંધનાર, ઘોંચનાર

વિંધેયવ્વ. ત્રિં [વેદ્ધવ્ય]

વિંધવા યોગ્ય

વિંભલ. ત્રિં [વિહ્વલ]

વ્યાકુળ

વિંસતિ. સ્ત્રીં [વિંશતિ]

વીસ, નવ ઉપવાસ કરવો તે

વિંહણિજ્જ. નં [વૃંહણીય]

પુષ્ટિજનક, પ્રશંસા

વિક. પું [વિક]

કોચલ

વિકંપ. ધાં [વિ+કમ્પ]

ધુજાવવું, કંપાવવું

વિકંપડિત્તા. કું [વિકમ્પ્ય]

ધુજાવીને, કંપાવીને

વિકંપમાણ. કું [વિકમ્પમાણ]

ધુજતો, કંપતો

વિકંપિત. કું [વિકમ્પિત]

ધુજેલો, કંપેલો

વિકચ્છસુત્તગ. પું [વૈકક્ષસૂત્રક]

કંદોરો

વિકટ્ટ. ધાં [વિ+કૃત્]

કાપવું

વિકટ્ટિય. વિશેં [વિકૃત]

કાપેલ

વિકડ. ત્રિં [વિકટ]

ઘણાં વિસ્તારવાળું

વિકટ્ટ. ધાં [વિ+કૃષ]

કર્મનું ઉદ્ધર્તન કરવું, ખેંચવું

વિકટ્ટુગ. ત્રિં [વિકર્ષક]

કર્મનું ઉદ્ધર્તન કરનાર, ખેંચનાર

વિકટ્ટમાણ. કું [વિકર્ષત્]

કર્મનું ઉદ્ધર્તન કરતો, ખેંચતો

વિકટ્ટિય. કું [વિકર્ષિત]

આકર્ષિત કરેલ, ખેંચેલ

વિકત્ત. ધાં [વિ+કૃત્]

વિદારવું, કાપવું

વિકત્ત. ત્રિં [વિકૃત]

કાપેલું

વિકત્તુ. ત્રિં [વિકૃત્]

વિદારનાર, કાપનાર

વિકત્થ. ધાં [વિ+કથય]

પ્રશંસા કરવી

વિકત્થના. સ્ત્રીં [વિકત્થના]

પ્રશંસા કરવી તે, વખાણ કરવા તે

વિકપ્પ. પું [વિકલ્પ]

ભેદ, પ્રકાર, વિકલ્પ, પ્રાસાદ-વિશેષ

વિકપ્પણ. નં [વિકલ્પન]

છેદન, મારવું તે, ટુકડા કરવા તે

વિકપ્પણા. સ્ત્રીં [વિકલ્પના]

કલ્પના, તર્ક, વિતર્ક, અનુમાન

વિકપ્પિય. નં [વિકલ્પિત]

કલ્પના કરાયેલ, ઉત્પ્રેક્ષિત, ચિંતિત

વિકય. ત્રિં [વિકૃત]

વિકાર પામેલ, કુરૂપ

વિકયતણુ. ત્રિં [વિકૃતતણુ]

જેનું શરીરકદરૂપું છે તે

વિકરણકર. ત્રિં [વિકરણકર]

વિક્ષેપ કરનાર, વિનાશ કરનાર

વિકરાલ. ત્રિં [વિકરાલ]

પિશાચ જેવો બિહામણો, ભયંકર

વિકલ. ત્રિં [વિકલ]

વિકળ, કળાહીન

વિકસંત. ત્રિં [વિકસત્]

વિકાસ પામતું

વિકસિયનયન. ન૦ [વિકસિતનયન]

વિકાસ પામેલ કે પ્રકૃતિલિત નયન

વિકહા. સ્ત્રી૦ [વિકથા]

કુથલી, વિપરીત કથા સ્ત્રીકથા આદિ ચાર ભેદે વિકથા

વિકહાહર. ત્રિ૦ [વિકથાકર]

‘વિકથા’ કરનાર, કુથલી કરનાર

વિકહાનુજોગ. પુ૦ [વિકથાનુયોગ]

અર્થ-કામના ઉપાય દર્શાવનાર શાસ્ત્ર

વિકાર. પુ૦ [વિકાર]

દોષ, વિકાર

વિકિઠ્ઠ. ત્રિ૦ [વિકૃષ્ટ]

દૂર રહેલું

વિકિણ્ણ. ત્રિ૦ [વિકીર્ણ]

છુટું છુટું પડેલું, ચારે તરફ વિખરાયેલું

વિકિયભૂય. ન૦ [વિકૃતભૂત]

વિકૃત કરાયેલું

વિકિરણ. ન૦ [વિકિરણ]

વિખેરી નાંખવું તે, વિનાશ કરવો તે

વિકિરણકર. ત્રિ૦ [વિકિરણકર]

વિખેરનાર, વિનાશ કરનાર

વિકિરિજ્જમાણ. ત્રિ૦ [વિકીર્યમાણ]

વિખેરાતું, છુટું છુટું વેરાતું

વિકીર. ધા૦ [વિ+કૃ]

વિખેરવું

વિકુજ્જિય. કૃ૦ [વિકુબ્જ્ય]

કુંબડું કરાયેલ, દબાયેલ

વિકુલ્લ. ધા૦ [વિ+કૃ]

વૈકિય શરીરાદિ બનાવવું, રૂપ વિકૃત્વેણા કરવી

વિકુલ્લ. સ્ત્રી૦ [વે૦]

વૈકિય શક્તિ દ્વારા રચના કરવી તે

વિકુલ્લણયા. સ્ત્રી૦ [વિકરણ]

વિકૃત્વેણા, અનેક રૂપ બનાવવા તે

વિકુલ્લણા. સ્ત્રી૦ [વિકરણ]

જુઓ ‘ઉપર’

વિકુલ્લમાણ. કૃ૦ [વિકુર્વાણ]

વિકૃત્વેણા કરતો, અનેક રૂપ બનાવતો

વિકુલ્લિત્ત. કૃ૦ [વિકર્ત્તમ]

વિકૃત્વવા માટે, અનેક રૂપ બનાવવા માટે

વિકુલ્લિત્તા. કૃ૦ [વિકૃત્ય]

વિકૃત્વેણા કરીને, અનેક રૂપ બનાવીને

વિકુલ્લેમાણ. કૃ૦ [વિકુર્વાણ]

વિકૃત્વવા માટે, અનેક રૂપ બનાવવા માટે

વિકુસ. પુ૦ [વિકુશ]

એક જાતનું ઘાસ

વિકોવણ. ન૦ [વિકોપન]

ફેલાવો થવો, ઉભરાવું

વિકોવણયા. સ્ત્રી૦ [વિકોપનતા]

ફેલાવો, પ્રસાર

વિકોવિય. વિશે૦ [વિકોવિદ]

કુશલ, નિપુણ

વિકોસિય. પુ૦ [વિકોશિત]

મ્યાન બહાર કરેલ, કોશ રહિત

વિવ્ક. ધા૦ [વિ+ક્રી]

વેચવું

વિવ્કંત. ત્રિ૦ [વિક્રાન્ત]

પરાક્રમી, બળવાન, પ્રસિદ્ધ

વિવ્કંતિ. સ્ત્રી૦ [વિક્રાન્તિ]

પરાક્રમ

વિવ્કમ. પુ૦ [વિક્રમ]

પરાક્રમ, પુરુષાર્થ

વિવ્કય. પુ૦ [વિક્રય]

વિક્રય કરવો, વેચવું

વિવ્કાયમાણ. કૃ૦ [વિક્રીયમાણ]

વિક્રય કરતો, વેચાણ કરતો

વિવ્કિણ્ણ. ધા૦ [વિ+ક્રી]

વેચવું

વિવ્કિણ્ણંત. ત્રિ૦ [વિક્રીણત્]

વેચવું તે, વિક્રય કરવો તે

વિવ્કિણ્ણ. ન૦ [વિક્રીણણ]

વેચાયેલ

વિવ્કિણ્ણમાણ. કૃ૦ [વિક્રીયમાણ]

વેચાણ કરતો, વિક્રય કરતો

વિવ્કિણિત્તા. સ્ત્રી૦ [વિક્રીય]

વેચેલ

વિવ્કિત્ત. કૃ૦ [વિકૃત]

વિકૃત્વેણા કરેલ

વિવ્કિરિજ્જમાણ. કૃ૦ [વિકીર્યમાણ]

વિખેરવું તે છુટું-છુટું કરવું તે

વિવ્કેયાર. ત્રિ૦ [વિક્રેત્]

વિક્રય કરનાર

વિવ્કોસંત. ત્રિ૦ [વિક્રોશત્]

ગાળો દેવી તે, અપશબ્દ બોલવા તે

વિવ્ઝંભ. પુ. [વિષ્કમ્ભ]

પહોળાઈ, વિસ્તાર, વિષ્કંભ

વિવ્ઝંભજ્ઞા. કૃ. [વિષ્કમ્ભ]

બંને પગ પહોળા કરીને-ફેલાવીને

વિવ્ઝંભસૂઝ. સ્ત્રી. [વિષ્કમ્ભસૂચિ]

પહોળી-ફેલાયેલી શ્રેણી

વિવ્ઝય. ન. [વિક્ષત]

વ્રણયુક્ત, કૃતવ્રણ

વિવ્ઝરિજ્ઞમાણ. કૃ. [વિકીર્યમાણ]

વિખેરતો, ફેલાવતો, છેતરતો

વિવ્ઝાય. ત્રિ. [વિઝ્યાત]

પ્રસિદ્ધ

વિવ્ઝિષ્ણ. ન. [વિકીર્ણ]

વ્યાપ્ત, ફેલાયેલ

વિવ્ઝિષ્ણ. ત્રિ. [વિક્ષિપ્ત]

વિખેરેલું, ભ્રાંત

વિવ્ઝિષ્ણા. સ્ત્રી. [વિક્ષિપ્તા]

વિખેરીને, પડિલેહણનો એક દોષ, પડિલેહિત વસ્ત્રને

અપડિ-લેહિત વસ્ત્રમાં ફેંકવું

વિવ્ઝિષ્ણ. ધા. [વિ+કૃ]

છેતરવું, વિખેરવું, ફેલવાવું

વિવ્ઝિષ્ણમાણ. કૃ. [વિકીર્યમાણ]

છેતરતો, વિખેરતો, ફેલાવતો

વિવ્ઝેવ. પુ. [વિક્ષેપ]

મૂંકવું, ફેંકવું

વિવ્ઝેવણા. સ્ત્રી. [વિક્ષેપણા]

વિસ્તારવું, નિરૂપણ કરવું તે

વિવ્ઝેવણાવિનય. ન. [વિક્ષેપણાવિનય]

વિક્ષેપણા વિનય, પ્રરૂપણા વિનય

વિવ્ઝેવણી. સ્ત્રી. [વિક્ષેપણી]

ચાર પ્રકારની કથામાંની એક કથા-શ્રોતાને સન્માર્ગે

દોરવો

વિવ્ઝોભજ્ઞા. કૃ. [વિક્ષોભ્ય]

ક્ષોભ ઉત્પન્ન કરીને

વિગ. પુ. [વૃક્]

વરુ, નાર

વિગઈ. સ્ત્રી. [વિકૃતિ]

મનોવિકાર, વિકાર ઉત્પન્ન કરનારા એવા દૂધ-દહીં-ધી-

તેલ વગેરે છ પદાર્થ

વિગઈનિજ્ઞૂહણ. ન. [વિકૃતિનિર્યુહણ]

વિગઈ-દહીં, દૂધ, ધી આદિ છ નો ત્યાગ કરવો

વિગઈપડિબદ્ધ. ત્રિ. [વિકૃતિપ્રતિબદ્ધ]

વિગઈ-દહીં, દૂધ, ધી આદિ છ પદાર્થનો લાલચુ

વિગઈ. સ્ત્રી. [વિકૃતિ]

જુઓ 'વિગઈ'

વિગઓદય. ન. [વિગતોદય]

ઉદય રહિત

વિગચ્છ. ધા. [વિ+ગમ્]

વિનાશ થવો

વિગડ. વિશે. [વિકટ]

ઘણાં વિસ્તારવાળું

વિગણિજ્ઞંત. કૃ. [વિગણત]

નિંદા કરવી, ધૂણા કરવી તે

વિગત. ત્રિ. [વિગત]

નાશ પામેલું, રહિત

વિગતજોડ. ત્રિ. [વિગતજ્યોતિષ]

જેનો પ્રકાશ નાશ પામેલ છે તે

વિગતમીસય. પુ. [વિગતમિશ્રક]

મૃતકને આશ્રિને મિશ્ર ભાષા બોલવી તે-જેમ કે ગામમાં

ઓછા કે અધિક માણસો મરણ પામ્યા હોવા છતાં દશ

માણસો મરણ પામ્યા તેવું વિધાન કરવું

વિગતરાગ. વિશે. [વિગતરાગ]

જેને રાગ ચાલ્યો ગયો છે તે, વીતરાગ

વિગતસોગ. વિશે. [વિગતશોક]

જેને શોક ચાલ્યો ગયેલ છે તે, એક મહાગ્રહ

વિગતિ. સ્ત્રી. [વિકૃતિ] જુઓ 'વિગઈ'

વિગતિ. સ્ત્રી. [વિગતિ]

વિનાશ

વિગતિપડિબદ્ધ. ત્રિ. [વિકૃતિપ્રતિબદ્ધ]

દૂધ-દહીં આદિ વિગઈમાં આસક્ત

વિગત્ત. પુ. [વિકૃત]

કાપેલ, છેદેલ

વિગત્તગ. ત્રિ. [વિકર્ત્તક]

પ્રાણીઓની ચામડી ઉતારનાર

વિગત્તિઝળ. કૃ. [વિકર્ત્ત]

કાપીને, છેદીને

વિગદ્મિય. ન. [વૃકદાવિત]

શીયાળાદિ હિંસક પ્રાણી દ્વારા કંઈક ખવાયેલ

વિગપ્પ. પુ. [વિકલ્પ]

પ્રકાર, ભેદ, અનેકપણું, ભજના, હોવું કે ન હોવું

વિગપ્પણ. ન. [વિકલ્પન]

કલ્પના, તર્ક

વિગપ્પિય. ત્રિં [વિકલ્પિત]

કલ્પના કરેલ, જોડી કાઢેલ

વિગય. ત્રિં [વિગત]

જુઓ 'વિગત'

વિગય. નં [વિગય]

એક નરક સ્થાન

વિગય. ત્રિં [વિકૃત]

ખરાબ, વિકાર પામેલ

વિગયગિદ્ધિ. સ્ત્રીં [વિગતગૃહ્ણિ]

જેને આસક્તિ ચાલી ગયેલ છે, લોલુપતા રહિત

વિગયગેહિ. સ્ત્રીં [વિગતગૃહ્ણિ] જુઓ 'ઉપર'

વિગયચેદ્ધા. ત્રિં [વિકૃતચેદ્ધા]

વિકૃત ચેષ્ટાવાળો

વિગયપક્ષ. પું [વિગતપક્ષ]

વસ્તુનો અવસ્થાંતર રૂપ વિનાશધર્મ

વિગયભાયા. વિં [વિગતભાયા]

વિનયવર્ડ ના ગુરુણી

વિગયભેસણમુહ. ત્રિં [વિકૃતભીષણમુખ]

વિકારી અને ભયંકર મુખવાળો

વિગયમિસ્સિયા. સ્ત્રીં [વિગતમિશ્રિતા]

જુઓ 'વિગતમીસય'

વિગતરાગ. પું [વિગતરાગ]

જેને રાગ-દ્વેષ નથી તે

વિગયવજ્જ. ત્રિં [વિકૃતવર્જ્ય]

દૂધ, દહીં આદિ વિગઈ રહિત

વિગયસદ્ધ. ત્રિં [વિગતશ્રદ્ધ]

જેને શ્રદ્ધા ચાલી ગયેલ છે તે, શ્રદ્ધા રહિત

વિગયસોગ. ત્રિં [વિગતશોક]

શોક રહિત, એક મહાગ્રહ

વિગયસોગા. સ્ત્રીં [વિગતશોકા]

નલીનાવતી વિજયની મુખ્ય રાજધાની

વિગયસોય. ત્રિં [વિગતશોક]

જુઓ 'વિગયસોગ'

વિગયાવાય. ત્રિં [વિગતાવાય]

દુઃખ રહિત, જેના અપાય-દુઃખનો નાશ થયો છે તે

વિગરાલ. ત્રિં [વિકરાલ]

ભયંકર

વિગલ. પું [વિકલ]

વિકલ ઇન્દ્રિય, બે, ત્રણ, ચાર ઇન્દ્રિયવાળા જીવ

વિગલંત. ત્રિં [વિગલત]

ગળી જતું

વિગલિંદિય. પું [વિકલેન્દ્રિય]

જુઓ 'ઉપર'

વિગલિંદિયજાતિનામ. નં [વિકલેન્દ્રિયજાતિનામ]

એક નામકર્મ જેના ઉદયે બે-ત્રણ કે ચાર ઇન્દ્રિયપણું

પ્રાપ્ત થાય

વિગલિંદિયયા. સ્ત્રીં [વિકલેન્દ્રિયતા]

વિકલેન્દ્રિયપણું

વિગલિંદિયવજ્જ. ત્રિં [વિકલેન્દ્રિયવર્જ્ય]

બે-ત્રણ-ચાર ઇન્દ્રિયવાળા જીવોને વર્જીને-છોડીને

વિગલિતેંદિય. પું [વિકલિતેંદ્રિય]

ઇન્દ્રિય રહિત

વિગલેંદિય. પું [વિકલેન્દ્રિય]

જુઓ 'વિગલ'

વિગસંત. ત્રિં [વિકસત]

વિકાસ પામતું

વિગસિત. વિશેં [વિકસિત]

વિકસેલ

વિગસિય. ત્રિં [વિકસિત]

વિકસેલ

વિગહપરાયણ. ત્રિં [વિકથાપરાયણ]

વિકથા કરવામાં રત

વિગહમુક્ક. ત્રિં [વિકથામુક્ત]

વિકથા કરવાથી મુક્ત થયેલ, વિકથા રહિત

વિગહસીલ. વિશેં [વિકથાશીલ]

વિકથા કરવાના સ્વભાવવાળો

વિગહા. સ્ત્રીં [વિકથા]

પ્રયોજન રહિત વાતો, કુથલી, અધર્મ કથા

વિગાર. પું [વિકાર]

વિકૃતિ, વિકાર

વિગારરહિય. વિશેં [વિકારરહિત]

વિકાર વિનાનો

વિગાહિય. કૃં [વિગાહ્યા]

પ્રવેશ કરીને

વિગાહિયા. સ્ત્રીં [વિગાહ્યા]

જુઓ 'ઉપર'

વિગિંચ. ધાં [વિ+વિચ્]

પૃથક્ કરવું, તજવું

વિગિંચંત. કૃં [વિવિચત્]

પૃથક્ કરેલ, તજેલ

વિગિંચણ. નં [વિવેચન]

ત્યાગ કરવો, પરઠવવું

વિગિંચિનતા. સ્ત્રી० [વિવેચત]

જુઓ 'ઉપર'

વિગિંચણિય. ન० [વિવેચિત]

ત્યાગ કરેલ, પરઠવેલ

વિગિંચમાણ. કૃ० [વિવિચ્છાન્]

પૃથક્ કરવું તે, ત્યાગ કરવો તે

વિગિંચિત્તે. કૃ० [વિવેક્તુમ્]

પૃથક્ કરવા માટે, ત્યાગ કરવા માટે

વિગિંચિય. કૃ० [વિવિચ્ય]

પૃથક્ કરીને, ત્યાગ કરીને

વિગિંચેમાણ. કૃ० [વિવિચ્ચત્]

પૃથક્ કરતો, ત્યાગ કરતો

વિગિટ્ટ. ન० [વિકૃષ્ટ]

ઉગ્ર તપ, કઠિન માર્ગ

વિગિટ્ટવચરણ. ત્રિ० [વિકૃષ્ટતપશ્ચરણ]

ઉત્કૃષ્ટ તપ અને ચારિત્ર પાળનાર

વિગુણ. ત્રિ० [વિગુણ]

ગુણ રહિત

વિગુલ્લના. સ્ત્રી० [વિકરણ]

વૈકિય શક્તિથી રૂપ વિકુર્વણ કરવી તે

વિગુલ્લીય. ત્રિ० [વૈક્રિયિક]

રૂપ વિકુર્વણ કરેલ

વિગોવ. ધા० [વિ+ગોપય]

સાચવવું, પ્રગટ કરવું, ભોગવવું

વિગોવહતા. કૃ० [વિગોપ્ય]

પ્રગટ કરીને, સાચવીને

વિગોવયમાણ. કૃ० [વિગોપયત્]

સાચવવું તે, ભોગવવું તે, પ્રગટ કરવું તે

વિગોવિતા. કૃ० [વિગોપ્ય]

સાચવીને, પ્રગટ કરીને, ભોગવીને

વિગ્. ત્રિ० [વિગ્]

ચિત્તની અશાંતિવાળો, ઉદ્વેગ પામેલ

વિગ્હ. પુ० [વિગ્હ]

ત્રસનાડી કે જે લોકના નીચેના છેડાથી ઉપરના છેડા

સુધીની છે અને એક રાજ પ્રમાણ પહેળી છે, શરીર,

કલહ, મૈથુન, વક્રગતિ, યુદ્ધ, વાંકો આકાર

વિગ્હઓ. અ० [વિગ્હતસ]

'વિગ્હ'ને આશ્રિને

વિગ્હગતિ. સ્ત્રી० [વિગ્હગતિ]

જીવ એક ગતિમાંથી બીજી ગતિમાં જાય ત્યારે જે વળાંક

લે તે ગતિ, વાંકી ગતિ

વિગ્હગતિ. સ્ત્રી० [વિગ્હગતિ]

જુઓ 'ઉપર'

વિગ્હપરાયણ. ત્રિ० [વિગ્હપરાયણ]

વિગ્હ-કલેશ કરવામાં તત્પર

વિગ્હિય. ત્રિ० [વૈગ્હિક]

'વિગ્હ' કરનાર, યુદ્ધ કે કલેશ કરનાર, સંધી, સંક્ષિપ્ત

વિગોવણ્ણયા. સ્ત્રી० [વિગોવણ્ણયા]

સાચવવું તે, પ્રગટ કરવું તે

વિગ્ધ. પુ० [વ્યાગ્ધ]

વાધ

વિગ્ધ. પુ० [વિગ્ધ]

વિગ્ધ, અંતરાય

વિગ્ધકર. ત્રિ० [વિગ્ધકર]

અંતરાય કરનાર

વિ-ઘડ. ધા० [વિ+ઘટ]

ઉઘાડવું, ખુલ્લું કરવા માટે

વિઘાડેઝુણ. કૃ० [વિઘાટિતુમ્]

ઉઘાડવા માટે, ખુલ્લું કરવા માટે

વિઘાત. પુ० [વિઘાત]

આઘાત, દુઃખ, ગુણોના ઘાત કરનાર હોવાથી મૈથુનનું

એક નામ

વિઘાય. પુ० [વિઘાત]

જુઓ 'ઉપર'

વિઘુટ્ટ. ન० [વિઘુષ્ટ]

ચીસો પાડવી, ગુન્હાની યાદી આપી બોલાવવું તે

વિચરિય. ન० [વિચરિત]

અહીં-તહીં સ્વેચ્છાએ ગયેલ

વિચારિ. ત્રિ० [વિચારિન્]

વિચરનાર

વિચારિય. ત્રિ० [વિચારિત]

વિચારેલું

વિચિંત. ધા० [વિ+ચિન્તય]

વિચારવું, ચિંતન કરવું

વિચિંતિય. કૃ० [વિચિન્તિત]

વિચારેલ, ચિંતવેલ

વિચિંતેઝું. કૃ० [વિચિન્તિતુમ્]

વિચારવા માટે, ચિંતવવા માટે

વિચિક્કી. સ્ત્રી० [દે.]

વાધ વિશેષ

વિચિગિચ્છ. સ્ત્રી० [વિચિકિત્સા]

ધર્મકાર્યના ફળના વિષયમાં સંદેહ, શંકા

વિચિટ્ઠ. ધા० [વિ+ચેટ્ઠ]

પ્રયત્ન કરવો, ચેષ્ટા કરવી

વિચિત્ત. ત્રિ० [વિચિત્ર]

વિચિત્ર, અદ્ભુત, અનેક પ્રકારનું, વિચિત્ર નામનો
પર્વત, વેણુદેવ-વેણુદાલી અને દક્ષિણ દિશાના
સુવર્ણકુમારોના લોકપાલનું નામ

વિચિત્તકૂડ. પુ० [વિચિત્રકૂટ]

એક પર્વત

વિચિત્તપક્ષ. પુ० [વિચિત્રપક્ષ]

વેણુદેવ અને વેણુદાલી ઇન્દ્રનો એક લોકપાલ

વિચિત્તપવ્વય. પુ० [વિચિત્રપર્વત]

એક પર્વત

વિચિત્તપિચ્છ. પુ० [વિચિત્રપિચ્છ]

વિવિધ રંગથી રંગાયેલ પીછું, મોરપીંછ

વિચિત્તય. ત્રિ० [વિચિત્રક]

જુઓ 'વિચિત્ત'

વિચિત્તસુત્ત. ત્રિ० [વિચિત્રશ્રુત]

સ્વસમય અને પરસમયનો જાણનાર,
અનેક શાસ્ત્રનો જ્ઞાતા

વિચિત્તા. સ્ત્રી० [વિચિત્રા]

એક દિક્કુમારી

વિચેલ. ત્રિ० [વિચેલ]

વસ્ત્ર રહિત, નગ્ન

વિચ્ચુય. ન० [વૃશ્ચિક]

વીંછી

વિચ્છટ્ટ. ધા० [વિ+છટ્ઠ]

તજવું, નાંખી દેવું

વિચ્છટ્ટા. કૃ० [વિચ્છટ્ઠ]

નાંખી દઈને, તજીને

વિચ્છટ્ટમાણ. કૃ० [વિચ્છટ્ઠયત્]

નાંખી દેતો, તજતો

વિચ્છટ્ટયિત્તા. કૃ० [વિચ્છટ્ઠ]

જુઓ 'વિચ્છટ્ટા'

વિચ્છટ્ટિત્તા. કૃ० [વિચ્છટ્ઠય]

તજવું તે, નાંખવું તે

વિચ્છટ્ટિય. કૃ० [વિચ્છટ્ઠિત]

નાંખી દીધેલું, તજેલું

વિચ્છટ્ટિયમાણ. કૃ० [વિચ્છટ્ઠિયત્]

નાંખી દેતો

વિચ્છટ્ટેત્તા. કૃ० [વિચ્છટ્ઠય]

નાંખી દેવું તે

વિચ્છય. વિશે० [વિક્ષત]

વિવિધ રીતે પીડિત

વિચ્છવિ. ન० [વિચ્છવિ]

એક નરક સ્થાન

વિચ્છવિય. વિશે० [વિચ્છિવક]

કષ્ટ પીડિત

વિચ્છાયગ. પુ० [વિચ્છાયક]

ક્રાંતિ રહિત, નિસ્તેજ

વિચ્છિંદ. ધા० [વિ+છિદ]

તોડવું, અલગ કરવું

વિચ્છિંદાવિત્તા. કૃ० [વિચ્છિદ]

અલગ કરીને, તોડીને

વિચ્છિંદિત્તા. કૃ० [વિચ્છિદ] જુઓ 'ઉપર'

વિચ્છિદંત. કૃ० [વિચ્છિન્દિત]

અલગ કરવું તે, તોડવું તે

વિચ્છિણ્ણ. ત્રિ० [વિસ્તીર્ણ]

વિસ્તારેલ, પહોળું

વિચ્છિણ્ણ. ત્રિ० [વિચ્છિન્ન]

વિચ્છેદ ગયેલ, નષ્ટ થયેલ

વિચ્છિણ્ણતર. ત્રિ० [વિસ્તીર્ણતર]

અતિ વિસ્તારવાળું

વિચ્છિન્ન. ત્રિ० [વિચ્છિન્ન]

છેદાઈ ગયેલ

વિચ્છિપ. ધા० [વિ+ક્ષિપ્]

ફેંકવું

વિચ્છિપ્પમાણ. કૃ० [વિસ્પૃશ્યમાણ]

વિશેષ સ્પર્શ કરતો

વિચ્છુ. પુ० [વૃશ્ચિક]

વીંછી

વિચ્છુક. ત્રિ० [વૃશ્ચિક]

વીંછી

વિચ્છુત. પુ० [વૃશ્ચિક]

વીંછી

વિચ્છુભમાણ. કૃ० [વિક્ષોભ્યમાણ]

ક્ષોભ પામતો

વિચ્છુભ. ધા० [વિ+ક્ષુભ]

ક્ષોભ પામવો

વિચ્છુભ. ધા० [વિ+ક્ષિપ્]

વિખેરવું

વિચ્છુય. પુ० [વૃશ્ચિક]

વીંછી

વિચ્છુચઅલ. પુ. [વૃશ્ચિઅલ]

વીંછીની પુંછડી

વિચ્છુચનંગોલસંઠિય. ન. [વૃશ્ચિકલાઙ્ગુલસંસ્થિત]

વીંછીના પુંછડાના આકારે રહેલ

વિચ્છેદેત. કૃ. [વિચ્છિન્દત્]

વારંવાર છેદવું તે, કાપવું તે

વિચ્છિંદમાળ. કૃ. [વિચ્છિંદત્]

વારંવાર છેદતો કે કાપતો

વિજઇ. વિશે. [વિજયિન]

વિજય પામેલ

વિ-જંભ. ધા. [વિ+જૃમ્ભ]

ફેલાવું, પહોળું કરવું, ઉઘાડવું

વિજડિ. પુ. [દ્વિજટિન]

બે જટાયુક્ત, એક ગ્રહ

વિજઢ. વિશે. [વિત્યક્ત]

તજી દીધેલ, છોડી મૂકેલ

વિજઢપુલ્લ. ન. [વિત્યક્તપૂર્વ]

પૂર્વે ત્યાગ કરેલ

વિજય. પુ. [વિજય]

વિશેષ જીત, એક મુહૂર્ત, એક ધ્વજ, એક ગંધહસ્તી,

‘વિજય’ એવો શબ્દ,

જંબૂદ્વીપનું પૂર્વ દ્વાર, ક્ષેત્ર-વિશેષ,

વિજય. પુ. [વિજય]

આસો માસનું લોકોત્તર નામ

વિજય. પુ. [વિજય]

એક અનુત્તર વિમાન, તે વિમાનનો દેવતા

વિજય. ન. [વિચય]

નિર્ણય

વિજય-૧. વિ. [વિજય]

ભરતક્ષેત્રમાં થયેલ બીજા બલદેવ, વાસુદેવ દિવિદ્ધ ના

ભાઈ

વિજય-૨. વિ. [વિજય]

રાજગૃહીનો એક ગાથાપતિ ભ.મહાવીરે તેને ત્યાં

માસક્ષમણનું પરણું કરેલ, તેને ત્યાં પંચ દિવ્ય પ્રગટ

થયા.

વિજય-૩. વિ. [વિજય]

રાજગૃહીનો એક ચોર, ‘ધન-૧’ સાર્થવાહના દેવદિન્ન

પુત્રને મારીને તેણે લુંટી લીધેલ. કથા જુઓ ‘ધન-૧’

વિજય-૪. વિ. [વિજય]

સિંહગુફા ચોરપલ્લીમાં રહેતો એક ચોર સેનાપતિ જેને

ત્યાં ‘ચિલાઅ’ ચોર વિદ્યા શીખ્યો

વિજય-૫. વિ. [વિજય]

પોલાસપુરનો રાજા તેની પત્નીનું નામ સિરિ અને પુત્રનું

નામ ‘અઙમુત્ત’ હતું કથા જુઓ ‘અઙમુત્ત’

વિજય-૬. વિ. [વિજય]

મિયાગમ નો રાજા જેની પત્નીનું નામ ‘મિયા’ અને એક

પુત્રનું નામ ‘મિયાપુત્ત’ હતું. કથા જુઓ ‘મિયાપુત્ત’

વિજય-૭. વિ. [વિજય]

સાલા નામની અટવીમાં રહેતો એક ચોર સેનાપતિ, તેની

પત્ની ચંદસિરિ અને પુત્ર અભગસેન હતો.

વિજય-૮. વિ. [વિજય]

જંબૂદ્વીપના વિજયદ્વારમાં રહેતા એક અતિ સમૃદ્ધ દેવ,

જેણે ત્યાં આવેલ સુધર્માસભાના સિદ્ધાયતનમાં

અરિહંતની શાશ્વત પ્રતિમાઓની વિધિપૂર્વક દ્રવ્ય અને

ભાવ પૂજા કરી.

વિજય-૯. વિ. [વિજય]

ભરતક્ષેત્રમાં થયેલા અગીયારમાં ચક્રવર્તી ‘જય’ ના

પિતા તેને સમુદ્રવિજય પણ કરે છે.

વિજય-૧૦. વિ. [વિજય]

અગામી ચોવીસીમાં ભરત ક્ષેત્રમાં થનારા એકવીસમાં

તીર્થંકર ભ.નમિ ના પિતા

વિજય-૧૧. વિ. [વિજય]

એકવીસમાં તીર્થંકર ભ. નમિ ના પિતા

વિજય-૧૨. વિ. [વિજય]

વર્ધમાનનગરનો એક રહીશ, ભ. અનંત નો પ્રથમ

ભિક્ષાદાતા.

વિજય-૧૩. વિ. [વિજય]

ભરુચ્ચ થી ઉજ્જેની ની સફર કરનાર એક સાધુ

વિજય-૧૪. વિ. [વિજય]

ભાવિ તીર્થંકર-ભાવિ બળદેવનું નામ

વિજયંત. પુ. [વૈજયન્ત]

બીજું અનુત્તર વિમાન, તેના દેવતા

વિજયંતી. સ્ત્રી. [વૈજયન્તી]

અષ્ટમીની રાત્રીનું એક નામ

વિજયકુમાર. વિ. [વિજયકુમાર]

‘મદનંદિ-૧’ નો પૂર્વભવનો જીવ, જેણે જુગબાહુ તીર્થંકરને

શુદ્ધ આહાર દાનકરી મનુષ્યાયુ બાંધેલ.

વિજયચંધાવાર. ન. [વિજયસ્કન્ધાવાર]

સૈન્યની વિજેતા છાવણી

વિજયગ. પુ. [વિજયાગ્ર]

વિજય નજીક

વિજયઘોસ. વિં [વિજયઘોસ]

વાણરસીનો એક બ્રાહ્મણ, જયઘોસ મુનિ દ્વારા પ્રતિબોધ પામી દીક્ષા દીધી. કથા જુઓ 'જયઘોસ'

વિજયચરિય. નં [વિજયચરિત]

દ્રષ્ટિવાદ અંતર્ગત એક અધ્યયન ખંડ

વિજયદાર. નં [વિજયદાર]

વિજય નામક એક દ્વાર

વિજયદૂસ. પું [વિજયદૂષ્ય]

સિંહાસન ઉપર બાંધવાનું વસ્ત્ર

વિજયદૂસગ. પું [વિજયદૂષ્યક]

જુઓ 'ઉપર'

વિજયદેવા. વિં [વિજયદેવી]

ભ. મહાવીરના છઠ્ઠા સાતમા ગણધર મંડિયપુત્ર અને મોરિયપુત્ર ના માતા તેને વીરદેવી પણ કહે છે.

વિજયપુર. પું [વિજયપુર]

એક નગરી

વિજયપુરા. સ્ત્રીં [વિજયપુરા]

પદ્મકાવતી વિજયની મુખ્ય નગરી

વિજયમિત્ત-૧. વિં [વિજયમિત્ત]

વાણિજ્યા-ગ્રામનો એક સાર્થવાહ, તેની પત્નીનું નામ સુભદ્ધા હતુ ઝજ્ઞિયઅ તેનો પુત્ર હતો

વિજયમિત્ત-૨. વિં [વિજયમિત્ત]

વર્ધમાનપુરનો રાજા

વિજયય. પું [વિજયય]

વિજયજન્ય

વિજયવેજઙ્યા. સ્ત્રીં [વિજયવૈજયિકી]

વિજયસૂચક પતાકા

વિજયા. સ્ત્રીં [વિજયા]

સાતમી રાત્રિનું નામ, વપ્રાવિજયની મુખ્ય નગરી, પાંચમાં તીર્થંકરની પ્રવ્રજ્યા પાલખી, મહાગ્રહોની પટ્ટરાણી, એક મીઠાઈ, અંજનક પર્વત ઉપરની એક વાવ, એક રાજધાની

વિજયા-૧. વિં [વિજયા]

શ્રાવસ્તીના ગાથાપતિ 'પરમ' ની પત્ની

વિજયા-૨. વિં [વિજયા]

હસ્તિનાપુરના એક ગાથાપતિ 'પરમ' ની પત્ની

વિજયા-૩. વિં [વિજયા]

કંપિલપુરના ગાથાપતિ પરમ ની પત્ની.

વિજયા-૪. વિં [વિજયા]

સાકેતના ગાથાપતિ પરમ ની પત્ની

વિજયા-૫. વિં [વિજયા]

કૌસાંબીના સયાનીઅ રાજા ની એક દાસી, જે મિયાવડી ની સેવામાં હતી

વિજયા-૬. વિં [વિજયા]

અશ્વપુરના રાજા સિવ ની પત્ની, બલદેવ સુદસણ ની માતા

વિજયા-૭. વિં [વિજયા]

સોળમાં તીર્થંકર ભ. સતિ કે જે પાંચમાં ચક્રવર્તી પણ હતા તેની મુખ્ય પત્ની (સ્ત્રીરત્ન)

વિજયા-૮ વિં [વિજયા]

ભ. અજિય ના માતા

વિજયા-૯. વિં [વિજયા]

ભ. પાર્શ્વના શાસનના એક ભૂતપૂર્વ સાધ્વી, જેણે ભ. મહાવીરને ક્રૂપિત સંનિવેશમાં મુશ્કેલીમાંથી ઉગારેલ

વિજયા-૧૦. વિં [વિજયા]

પૂર્વરૂચક ઉપર રહેતી એક દિક્કુમારી

વિજહ. ધાં [વિ+હા]

ત્યાગ કરવો, છોડવું

વિજહણા. સ્ત્રીં [વિહાન]

ત્યાગ કરેલ, છોડેલ

વિજહિત્તુ. કું [વિહાય]

છોડીને

વિજાણ. કું [વિજાનત્]

જાણતો, ઓળખતો

વિજાણ. ધાં [વિ+જ્ઞા]

જાણવું, ઓળખવું

વિજાણિઝ્ઞ. કું [વિજ્ઞાય]

જાણીને

વિજાણિત્તા. કું [વિજ્ઞાય]

જાણીને

વિજાણિય. ત્રિં [વિજ્ઞાયિક]

જાણનાર, સમજનાર

વિજાતિ. સ્ત્રીં [વિજાતિ]

વિરુદ્ધ જાતિ

વિજોગ. પું [વિયોગ]

વિયોગ, વિરહ

વિજોયાવઙ્ગુ. ત્રિં [વિયોજયિત્]

વિયોગ કરનાર

વિજ્ઞ. ધાં [વિદ્]

અસ્તિત્વમાં આવવું, હોવું

વિજ્ઞ. ધાં [વેદ્ય]

અનુભવ કરવા યોગ્ય, જાણવા યોગ્ય

વિજ્ઞ. ત્રિં [વિદ્વસ્]

જાણકાર, પંડિત

વિજ્ઞ. ત્રિં [વૈદ્ય]

ચિકિત્સક, વૈદ

વિજ્ઞ. પું [દૈં]

જળચર જીવ વિશેષ

વિજ્ઞ. સ્ત્રીં [વિદ્યા]

વિદ્યા, શાસ્ત્રજ્ઞાન, સમ્યગ્જ્ઞાન, સાધનાવાળો મંત્ર,
મંત્રદેવી અધિષ્ઠિત અક્ષર પદ્ધતિ

વિજ્ઞાચારણ. પું [વિદ્યાચારણ]

જુઓ 'વિજ્ઞાચારણ'

વિજ્ઞાપ્યહાણ. વિશેં [વિદ્યાપ્રધાન]

વિદ્યા-પ્રધાન

વિજ્ઞપુત્ત. પું [વૈદ્યપુત્ર]

વૈદ્યનો પુત્ર

વિજ્ઞભાવ. પું [વિદ્યાભાવ]

વિદ્યા-ભાવ

વિજ્ઞમાણ. કૃં [વિદ્યમાન]

હોવું તે, અસ્તિત્વ

વિજ્ઞલ. પું [વિજ્ઞલ]

કાદવ

વિજ્ઞવિત્તિ. સ્ત્રીં [વૈદ્યવૃત્તિ]

વૈદકશાસ્ત્ર ઉપર આજીવિકા ચલાવવી તે

વિજ્ઞા. સ્ત્રીં [વિદ્યા]

જુઓ 'વિજ્ઞ'

વિજ્ઞા. કૃં [વિદિત્વા]

જાણીને

વિજ્ઞા-અણુપ્પવાય. પું [વિદ્યાનુપ્રવાદ]

દશમું પૂર્વ-જેમાં અનેક વિદ્યાનું વર્ણન છે

વિજ્ઞાગય. વિશેં [વિદ્યાગત]

વિદ્યા-પ્રાપ્ત

વિજ્ઞાચરણવિણિચ્છય. પું [વિદ્યાચરણવિવિશ્વય]

એક (ઉત્કાલિક) આગમ સૂત્ર

વિજ્ઞાચારણ. પું [વિદ્યાચારણ]

વિદ્યા બળથી આકાશગમન કરવાની લબ્ધિવાળા મુનિ

વિજ્ઞાજંભગ. પું [વિદ્યાજૃમ્ભગ]

જૃંભક દેવતાની એક જાતિ

વિજ્ઞાણુજોગ. પું [વિદ્યાનુયોગ]

રોહિણી આદિ વિદ્યાના સાધવા સંબંધિ શાસ્ત્ર

વિજ્ઞાણુપ્પવાય. પું [વિદ્યાનુપ્રવાદ]

જુઓ 'વિજ્ઞાઅણુપ્પવાય'

વિજ્ઞાધર. પું [વિદ્યાધર]

વિદ્યા ધારણ કરનાર મનુષ્ય, વૈતાલ્ય પર્વત ઉપર

વિદ્યાધર શ્રેણીમાં રહેતા મનુષ્ય

વિજ્ઞાપિંડ. નં [વિદ્યાપિંડ]

વિદ્યાનો પ્રયોગ બતાવી આહાર મેળવવો તે, ગૌચરીનો

એક દોષ

વિજ્ઞામંત. ત્રિં [વિદ્યાવત્]

વિદ્યાવાન્

વિજ્ઞારંભ. પું [વિદ્યારમ્ભ]

વિદ્યા ભણવાની શરૂઆત

વિજ્ઞાહર. પું [વિદ્યાધર]

જુઓ 'વિજ્ઞાધર'

વિજ્ઞાહરકન્નગા. સ્ત્રીં [વિદ્યાધરકન્યકા]

વિદ્યાધરની કન્યા

વિજ્ઞાહરસેદી. સ્ત્રીં [વિદ્યાધરશ્રેણી]

વૈતાલ્ય પર્વતની વિદ્યાધર પંક્તિ

વિજ્ઞુ. સ્ત્રીં [વિદ્યુત્]

વિજળી, કેટલાંક દેવોની અગ્રમહિષી,

વિજ્ઞુ. સ્ત્રીં [વિદ્યુત્]

ભવનપતિ દેવની એક જાતિ-વિદ્યુતકુમાર દેવ

વિજ્ઞુ. વિં [વિદ્યુત્]

આમકલ્પાના ગાથાપતિ વિજ્ઞુ ની પુત્રી ભ. પાર્શ્વપાસે

દીક્ષા લીધી. મૃત્યુબાદ ચમરેન્દ્રની અગ્રમહિષી બન્યા.

વિજ્ઞુ. વિં [વિદ્યુત્]

આમલકલ્પાનો ગાથા પતિ, તેની પત્ની વિજ્ઞુસિરિ હતી

તેની પુત્રી

વિજ્ઞુકાર. ત્રિં [વિદ્યુત્કાર]

વિજળી કરનાર દેવ

વિજ્ઞુકુમાર. પું [વિદ્યુત્કુમાર]

ભવનપતિ દેવતાની એક જાતિ

વિજ્ઞુકુમારાવાસ. નં [વિદ્યુત્કુમારાવાસ]

વિદ્યુત્કુમારના નિવાસસ્થાન

વિજ્ઞુકુમારિંદ. પું [વિદ્યુત્કુમારેન્દ્ર]

વિદ્યુતકુમાર દેવોનો ઇન્દ્ર

વિજ્ઞુકુમારી. સ્ત્રીં [વિદ્યુત્કુમારી]

વિદ્યુત્કુમાર દેવની દેવી

વિજ્ઞુત. સ્ત્રીં [વિદ્યુત્]

જુઓ 'વિજ્ઞુ'

વિજ્ઞુતા. સ્ત્રીં [વિદ્યુત્]

વિજળી, લોકપાલની પટ્ટરાણી વિશેષ, ધરણેન્દ્રની

અગ્રમહિષી

વિજ્ઞુદંત. પુ. [વિદ્યુદન્ત]

એક અંતરદ્વીપ, તેમાં રહેનાર મનુષ્ય

વિજ્ઞુદંતદીવ. પુ. [વિદ્યુદન્તદ્વીપ]

છપ્પનમાંના એક અંતરદ્વીપ

વિજ્ઞુદેવ. પુ. [વિદ્યુદેવ]

વિદ્યુત્ક્રમાર દેવ

વિજ્ઞુપ્પભ. પુ. [વિદ્યુત્પભ]

દેવકુરુક્ષેત્રમાં આવેલો એક વક્ષસ્કાર પર્વત

વિજ્ઞુપ્પભકૂડ. પુ. [વિદ્યુત્પભકૂટ]

એક કૂટ

વિજ્ઞુપ્પભદ્ર. પુ. [વિદ્યુત્પભદ્ર]

એક દ્રહ

વિજ્ઞુપ્પભદ્રહ. પુ. [વિદ્યુત્પભદ્રહ]

એક દ્રહ

વિજ્ઞુપ્પભા. સ્ત્રી. [વિદ્યુત્પભા]

કર્મદક દેવની રાજધાની

વિજ્ઞુપ્પહ. પુ. [વિદ્યુત્પહ]

જુઓ 'વિજ્ઞુપ્પભ'

વિજ્ઞુપ્પહવક્ષાર. પુ. [વિદ્યુત્પહવક્ષસ્કાર]

જુઓ 'વિજ્ઞુપ્પભ'

વિજ્ઞુમર્દ-૧. વિ. [વિદ્યુન્મતી]

ચકવર્તી 'બભદત્' ની એક રાણી જે 'ચિત્ત' ની પુત્રી હતી.

વિજ્ઞુમર્દ-૨. વિ. [વિદ્યુન્મતી]

સીહ નામના મુખી પુત્ર સાથે રાત્રિના પાછલા ભાગમાં સંભોગ માણનાર એક દાસી.

વિજ્ઞુમર્દ-૩. વિ. [વિદ્યુન્મતી]

એક એવી સ્ત્રી જેના માટે યુદ્ધ લડાયું હતું.

વિજ્ઞુમાલા. વિ. [વિદ્યુન્માલા]

ચકવર્તી બંભદત્ ની એક રાણી, જે 'ચિત્ત' ની પુત્રી હતી.

વિજ્ઞુમુહ. પુ. [વિદ્યુન્મુહ]

એક અંતરદ્વીપ, તેમાં રહેનાર મનુષ્ય

વિજ્ઞુમુહદીવ. પુ. [વિદ્યુન્મુહદ્વીપ]

છપ્પનમાંનો એક અંતરદ્વીપ

વિજ્ઞુમેહ. પુ. [વિદ્યુન્મેહ]

એક અંતરદ્વીપ, તેમાં રહેનાર મનુષ્ય, રક્તા નદીની અધિષ્ઠાત્રી દેવીનો નિવાસદ્વીપ

વિજ્ઞુય. પુ. [વિદ્યુત્]

વિજળીના જેવો પ્રકાશ કરવો

વિજ્ઞુય. પુ. [વિદ્યુત્ક]

વિજળીના જેવો પ્રકાશ કરનાર

વિજ્ઞુયંતરિય. પુ. [વિદ્યુદન્તરિક]

વિજળી થયા પછી ભિક્ષા લેવા જનાર એવો એક ગોશાળાનો અનુયાયી

વિજ્ઞુયા. સ્ત્રી. [વિદ્યુત્]

જુઓ 'વિજ્ઞુ'

વિજ્ઞુયા. વિ. [વિદ્યુતા]

વાણારસીના એક ગૃહપતિની પુત્રી, દીક્ષા લીધી, મૃત્યુબાદ ધરણેન્દ્રની અગ્રમહિષી બની.

વિજ્ઞુયાહતા. કું. [વિદ્યુતાયિત્વા]

વિજળી જેવો પ્રકાશ કરીને

વિજ્ઞુયાહત્તુ. ત્રિ. [વિદ્યોતયિત્]

વિજળી જેવો પ્રકાશ કરનાર

વિજ્ઞુયાય. ત્રિ. [વિદ્યુતાય]

વિજળી જેવો પ્રકાશ કરવો

વિજ્ઞુયાયંત. કું. [વિદ્યુત્ત]

વિજળી જેવો પ્રકાશ કરતો

વિજ્ઞુયાવિત્તા. કું. [વિદ્યુત્પિત્વા]

વિજળી જેવો પ્રકાશ કરીને

વિજ્ઞુયાર. ત્રિ. [વિદ્યુત્કાર]

વિજળી કરનાર, વિજળી જેવો પ્રકાશ કરનાર

વિજ્ઞુલયા. સ્ત્રી. [વિદ્યુલ્લતા]

વિદ્યુત્, વિજળી

વિજ્ઞુસિરી. વિ. [વિદ્યુચ્છ્રી]

આમલકલ્પાના ગાથા-પતિ 'વિજ્ઞુ' ની પત્ની, તેની પુત્રી વિજ્ઞુ હતી.

વિજ્ઞ. ધા. [વ્યધ]

વીંધવું, ભેદ કરવો

વિજ્ઞાડિય. ત્રિ. [દે.]

મિશ્રિત, વ્યાપ્ત

વિજ્ઞાડિયમચ્છ. પુ. [વિજ્ઞાડિયમત્સ્ય]

મત્સ્યનો એક ભેદ

વિજ્ઞામાણ. કું. [વ્યધત્]

વીંધતો, ભેદ કરતો

વિજ્ઞાવ. ધા. [વિ+ધ્યાપય]

ઠંડું કરવું, બુઝાવવું

વિજ્ઞાવણાય. કું. [દે.]

મિશ્ર કરીને

વિજ્ઞામ. ધા. [વિ+ધ્મા]

ઉપશમાવવું, દબાવવું

વિજ્ઞાય. ન. [વિધ્યાત]

બુઝાઈ ગયેલ, ઉપશાંત

વિજ્ઞાય. ધાં [વિ+ધ્યૈ]

ઠંડું થવું, બુઝાવું, ઉપશાંત થવું

વિજ્ઞાવ. ધાં [વિ+ધ્યાપય]

બુઝાવવું, ઠંડું કરવું, ઉપશમાવવું

વિજ્ઞાવણ. નં [વિધ્યાપન]

બુઝાવવું તે, ઠંડું કરવું તે

વિજ્ઞાવિય. ત્રિં [વિધ્યાપિત]

બુઝાવી દીધેલ, ઉપશમાવેલ

વિદ્. ત્રિં [વિષ]

બેઠેલ

વિદ્વર. પું [વિષ્વર]

એક જાતનું વાસણ

વિદ્વા. સ્ત્રીં [વિષ્વા]

અશુચિ

વિદ્વાકોદ્વાગાર. પું [વિષ્વાકોષાગાર]

અશુચિ રૂપી કોષધર

વિદ્વિ. સ્ત્રીં [વિષ્વિ]

અગિયાર કરણમાંનું એક કરણ

વિદ્વી. સ્ત્રીં [વિષ્વિ] જુઓ 'ઉપર'

વિડંક. પું [વિટંક]

પક્ષીનું પાંજરું

વિડંગ. પું [વિટંક]

જુઓ 'ઉપર'

વિડંબ. ધાં [વિ+ડંબય]

વિડંબના કરવી, ફેંકવું, ખુલ્લું કરવું

વિડંબગ. પું [વિડંબક]

ભાંડ, વિદુષક

વિડંબણા. સ્ત્રીં [વિડંબણા]

ઉપાધિ, ઘેલછા

વિડંબિય. ત્રિં [વિડંબિત]

વિડંબના કરાયેલ, વિકારયુક્ત કરેલ, નકલ કરેલ

વિડંબિયમુહ. નં [વિડંબિતમુહ]

વિકારયુક્ત કરાયેલ મુખ

વિડંસ. ધાં [વિ+દંશ]

ચુસવું

વિડંસંત. કૃં [વિદંશત]

ચુસતો

વિડંજ્ઞમાણ. કૃં [વિદંજ્ઞમાણ]

દાઝતું, બળતું

વિડય. પું [વિટય]

મુગટનું શિખર,

વિડવ. નં [વિટવ]

વૃક્ષ વિસ્તાર, શાખા

વિડાલ. પું [વિડાલ]

બીલાડો

વિડિમ. પું [દે. વિટય]

વૃક્ષનો વિસ્તાર, નમતી શાખા વચ્ચે ઊભી શાખા

વિડિમંતર. નં [દે. વિટપાન્તર]

વૃક્ષના વિસ્તારનું અંતર

વિડિમસાલા. સ્ત્રીં [વિટપિશાલા]

નમતી શાખા વચ્ચેની ઊભી શાખા

વિડિમા. સ્ત્રીં [દે.]

થડમાંથી નીકળતી શાખા

વિડેર. નં [દે.]

પૂર્વ દિશામાં ગમન કરતા નક્ષત્ર જ્યારે પશ્ચિમ દિશામાં

ગમન કરે છે ત્યારે તે 'વિંડેર' કહેવાય છે

વિદ્. નં [વ્રીડિત]

લજ્જિત

વિદ્વા. સ્ત્રીં [વ્રીડા]

લજ્જા

વિદ્વેર. નં [દે.]

નક્ષત્ર વિશેષની ચાલ

વિઢવકોડિલિય. નં [વિઢવકોડિલિક]

ઉત્પન્ન કરેલ, વનસ્પતિ વિશેષ

વિણિતા. સ્ત્રીં [વિનીય]

દૂર લઈ ગયેલ

વિણિત્તુ. ત્રિં [વિનેત્તુ]

દૂર લઈ જનાર

વિણિય. કૃં [વિનયિત]

દૂર લઈ જવાયેલ

વિણિતા. કૃં [વિનીય]

દૂર લઈ ગયેલ

વિણિત્તુ. ત્રિં [વિનેત્તુ]

દૂર લઈ જનાર

વિણિઓવય. વિશેં [વિનયોપગ]

માન ન કરનાર, વિનયવાન

વિણ(ન)દ્. ત્રિં [વિનદ]

નાશ પામેલું

વિણ(ન)ત. પું [વિનત]

એક દેવવિમાન, વિશેષરૂપે નમેલું

વિણ(ન)મિ. પું [વિનમિ]

વૈતાલ્ય શ્રેણિનો એક રાજા

વિણમિય. ત્રિં [વિનમિત]

નમેલ, વળી ગયેલ

વિણ(ન)ય. પું [વિનય]

શાસ્ત્ર મર્યાદામાં રહી આજ્ઞાનુસાર વર્તનાર

વિણ(ન)ય. પું [વિનય]

શુદ્ધ પ્રયોગ, વિશિષ્ટનય મોક્ષમાર્ગ, વિનયવાદ - કોઈ પણને નમસ્કાર કરવા તે મત, સંયમ, અભ્યુત્થાનાદિ, ચારિત્ર, અપનયન, જિતેન્દ્રિય

વિણ(ન)ય. નં [વિનય]

એક નરકાવાસ

વિણયઓ. અં [વિનયતસ]

‘વિનય’ને આશ્રિને

વિણ(ન)યણત. નં [વિનયનત]

વિનય વડે નમેલું

વિણ(ન)યણ્ણ. ત્રિં [વિનયણ]

જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્રાદિરૂપ વિનયને જાણનાર

વિણ(ન)યતો. અં [વિનયતસ]

‘વિનય’ને આશ્રિને

વિણ(ન)યનત. ત્રિં [વિનયનત]

વિનયથી નમેલ

વિણ(ન)યનાસણ. ત્રિં [વિનયનાશન]

વિનયનો નાશ કરનાર

વિણ(ન)યપડિવત્તિ. પું [વિનયપ્રતિપત્તિ]

વિનયનું આચરણ

વિણ(ન)વપરિહિણ. ત્રિં [વિનયપરિહિન]

વિનય રહિત, વિનય વિનાનું

વિણ(ન)યમૂલય. ત્રિં [વિનયમૂલક]

વિનય જેનું મૂળ છે તે ધર્મ

વિણ(ન)યસંપણ્ણ. પું [વિનયસમ્પણ]

વિનય સહિત, વિનયયુક્ત

વિણ(ન)યસમાહિ. પું [વિનયસમાધિ]

‘દસવેચાલિય’ સૂત્રનું એક અધ્યયન

વિણ(ન)યસમાહિટ્ટાણ. નં [વિનયસમાધિસ્થાન]

વિનયરૂપ સમાધિનું સ્થાનક

વિણ(ન)યસુદ્ધ. નં [વિનયશુદ્ધ]

જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્ર શુદ્ધ

વિણ(ન)યસુય. નં [વિનયશ્રુત]

‘ઉત્તરજ્ઞયણ’ સૂત્રનું એક અધ્યયન

વિણ(ન)યહીન. ત્રિં [વિનયહીન]

અવિનયી, વિનય રહિત

વિણસ્સ. ધાં [વિ+નશ]

નષ્ટ થવું, વિધ્વસ્ત થવું

વિણસ્સમાણ. કૃં [વિનશ્યત]

નાશ પામવું તે, વિધ્વસ્ત થવું તે

વિણા. અં [વિના]

વિના, સિવાય

વિણા(ના)સ. પું [વિનાશ]

નાશ, ધ્વંસ

વિણા(ના)સણ. નં [વિનાશન]

નાશ કરેલ, ધ્વંસ કરેલ

વિણા(ના)સણક. ત્રિં [વિનાશનક]

વિનાશ કે ધ્વંસ કરનાર

વિણા(ના)સણકર. ત્રિં [વિનાશનકર]

જુઓ ‘ઉપર’

વિણા(ના)સણી. સ્ત્રીં [વિનાશિની]

વિનાશ કે ધ્વંસ કરનારી

વિણા(ના)સયંત. કૃં [વિનાશયત]

વિનાશ કે ધ્વંસ કરવો તે

વિણા(ના)સિય. ત્રિં [વિનાશીત]

વિનાશ કે ધ્વંસ કરેલ

વિણિ(નિ)ઉતગ. ત્રિં [વિનિયુક્તક]

કાર્યમાં પ્રવર્તેલ

વિણિવ્વક્સ. કૃં [વિનિષ્કાસ્ય]

બહાર કાઢીને

વિણિગૂહ. ધાં [વિ+નિ+ગૂહ]

ગુપ્ત રાખવું

વિણિગમંત. કૃં [વિનિર્ગચ્છત]

બહાર નીકળવું તે

વિણિગય. ત્રિં [વિનીર્ગત]

બહાર નીકળેલ

વિણિગહ. પું [વિનિગ્રહ]

ઇન્દ્રિયોનો વિશેષ રૂપે નિગ્રહ કરવો

વિણિગધાય. પું [વિનિર્ગત]

વિનાશ, અભિધાત

વિણિઘાત. પું [વિનિઘાત]

વિનાશ

વિણિઘાય. પું [વિનિઘાત]

વિનાશ

વિણિઘાય. પું [વિનિઘાત]

વિનાશ

વિણિ(નિ)ચ્છિન્ન. ત્રિં [વિનિચ્છિન્ન]

છવાયેલું, ઢાંકેલું

વિણિ(નિ)ચ્છય. પુ [વિનિશ્ચય]

વિશેષ નિશ્ચય, નિર્ણય

વિણિ(નિ)ચ્છિય. પુ [વિનિશ્ચિત]

સારી રીતે નિર્ણય કરેલ

વિણિ(નિ)ચ્છયદ્વ. પુ [વિનિશ્ચિતાર્થ]

નિર્ણય કરવા માટે

વિણિ(નિ)ચ્છિયત્થ. પુ [વિનિશ્ચયાર્થ]

જુઓ 'ઉપર'

વિણિજ્જિણ. ત્રિ [વિનિર્જિણ]

પરાભવ થયેલ

વિણિજ્ઞા. ધા [વિ+નિ+ધ્વ]

ધ્યાન રહિતપણું

વિણિત્તપ. કૃ [વિનિત્તપ]

દૂર લઈ જવા માટે

વિણિદ્વિદ્વ. ત્રિ [વિનિર્દિષ્ટ]

ફરમાવેલું, વિશેષે નિર્દેશ કરેલું

વિણિદ્વિણિય. ન [વિનિધૂય]

કંપાવેલ, બે હાથે મસળેલ

વિણિ(નિ)મય. પુ [વિનિમય]

બદલો, એક વસ્તુ આપીને બીજી વસ્તુ લેવી તે

વિણિ(નિ)મુક્ક. ત્રિ [વિનિર્મુક્ત]

મુક્ત થયેલ, છૂટો થયેલ

વિણિ(નિ)મ્મુયંત. ત્રિ [વિનિર્મુચ્ચત]

છોડવું તે, ત્યાગ કરવો તે

વિણિ(નિ)મ્મુયમાણ. કૃ [વિનિર્મુચ્ચત]

છોડતો, ત્યાગ કરતો

વિણિય. ન [વિનીત]

અપનીત, દૂર કરાયેલ

વિણિયદ્વ. ધા [વિ+નિ+વૃત્]

નિવૃત્ત થવું, પાછળ ખસવું, અટકવું

વિણિયદ્વણા. સ્ત્રી [વિનિવર્તન]

વિષય આદિથી નિવર્તવું

વિણિયદ્વમાણ. કૃ [વિનિવર્તમાન]

વિષય આદિથી નિવર્તેલ

વિણિવદ્વણયા. સ્ત્રી [વિનિવર્તના]

વિષયાદિથી નિવર્તવું

વિણિ(નિ)યત્ત. ત્રિ [વિનિવૃત્ત]

નિવૃત્ત થયેલ, પરાભવ પામેલ

વિણિવાડ. ધા [વિ+નિ+પાતય]

સંબંધ કરવો, પાડવું,

બાળક વગેરેનું મરણ

વિણિ(નિ)વાત. પુ [વિનિપાત]

સંબંધ થવો તે, પડવું તે, બાળક વગેરેનું મરણ

વિણિ(નિ)વાય. પુ [વિનિપાત]

જુઓ 'ઉપર'

વિણિ(નિ)વિદ્વ. ત્રિ [વિનિવિષ્ટ]

ઉપવિષ્ટ, સ્થિત, આસક્ત, તલ્લીન

વિણિ(નિ)વિદ્વચિત્ત. ત્રિ [વિનિવિષ્ટચિત્ત]

દ્રવ્યોપાર્જન વગેરેમાં આસક્ત મનવાળો, ફાંફા મારી

દ્રવ્ય મેળવનાર

વિણિ(નિ)વ્વત. સ્ત્રી [વિનિવૃત્ત]

નિવૃત્ત થયેલ

વિણિહણ. ધા [વિ+નિ+હન્]

વિશેષે કરીને હણવું, મારી નાંખવું

વિણિહય. ત્રિ [વિનિહત]

નષ્ટ થયેલ

વિણિહાય. ત્રિ [વિનિધાય]

વ્યવસ્થા કરવી, સ્થાપના કરવી

વિણિહાય. ત્રિ [વિનિધાત]

મરણ, મૃત્યુ

વિણી. ધા [વિ+ની]

દૂર કરવું, ખસેડવું, વિનય ગ્રહણ કરાવવો

વિણીત. વિશે [વિનીત]

વિનયયુક્ત, દૂર કરેલ, સન્માર્ગચારી, સમાપ્ત કરેલ

વિણીતા. સ્ત્રી [વિનીતા]

અથોધ્યા નગરીનું એક અપરનામ

વિણીય. વિશે [વિનીત]

જુઓ 'વિણીત'

વિણીયગિદ્ધિ. સ્ત્રી [વિનીતગૃહ્ણિ]

જેની આસક્તિ દૂર થયેલ છે તે

વિણીયતણ્ણા. સ્ત્રી [વિનીતતૃષ્ણા]

જેની તૃષ્ણા દૂર થયેલ છે તે

વિણીયમચ્છર. ત્રિ [વિનીતમત્સર]

જેનું માત્સર્ય-ઇર્ષ્યા દૂર થયેલ છે તે

વિણીયયા. સ્ત્રી [વિનીતતા]

વિનીતપણું

વિણીયા. સ્ત્રી [વિનીતા]

જુઓ 'વિણીતા'

વિણેન્તા. કૃ [વિનીય]

દૂર કરીને

વિણેમાણ. કૃ [વિનયત્]

દૂર કરવું તે

વિનોયન. ન૦ [વિનોદન]

દૂર કરવું, છૂટકારો કરવો

વિણ્ણત્ત. ત્રિ૦ [વિજ્ઞપ્ત]

કહેલું, નિવેદન કરેલ

વિણ્ણત્તિ. સ્ત્રી૦ [વિજ્ઞપ્તિ]

વિનંતી, વિશેષ જ્ઞાન

વિણ્ણપ્પ. કૃ૦ [વિજ્ઞાપ્ય]

વિનંતી કરીને, જણાવીને, નિવેદન કરીને

વિણ્ણય. ત્રિ૦ [વિજ્ઞક]

જાહેર કરનાર

વિણ્ણય. ન૦ [વિનયિત]

શિક્ષિત કરાયેલ

વિણ્ણવ. ધા૦ [વિ+જ્ઞાપય]

વિનંતી કરવી, પ્રાર્થના કરવી, જણાવવું

વિણ્ણવણ. ન૦ [વિજ્ઞાપન]

વિજ્ઞાપન કરવું, જણાવવું તે

વિણ્ણવણટ્ટુણા. સ્ત્રી૦ [વિજ્ઞાપનાર્થ]

જાણ કરવા માટે, વિજ્ઞાપન કરવા માટે

વિણ્ણવણા. સ્ત્રી૦ [વિજ્ઞાપના]

જાહેરાત, વિનંતી, વિનયપૂર્વક પ્રાર્થના

વિણ્ણવિજ્ઞમાણ. કૃ૦ [વિજ્ઞપ્યમાન]

જણાવવું તે, વિનંતી કરવી તે

વિણ્ણવિત્ત. કૃ૦ [વિજ્ઞાપયિતુમ્]

જણાવવા માટે, નિવેદન કરવા માટે

વિણ્ણવેત્ત. ત્રિ૦ [વિજ્ઞપયત્]

જણાવવું, વિનંતી કરવી તે

વિણ્ણવેત્ત. કૃ૦ [વિજ્ઞાપયિતુમ્]

જણાવવા માટે, નિવેદન કરવા માટે

વિણ્ણવેમાણ. કૃ૦ [વિજ્ઞાપયત્]

જણાવવું તે, નિવેદન કરવું તે

વિણ્ણાણ. ન૦ [વિજ્ઞાન]

વિજ્ઞાન, વિશેષ જ્ઞાન, હેય-ઉપાદેયનું જ્ઞાન, અવાય,

નિશ્ચય, ઉપયોગ, કળા

વિણ્ણાત. ત્રિ૦ [વિજ્ઞાત]

ગુરુ દ્વારા જાણેલ, સમજાયેલું

વિણ્ણાય. ત્રિ૦ [વિજ્ઞાત] જુઓ 'ઉપર'

વિણ્ણાયધમ્મ. ત્રિ૦ [વિજ્ઞાતધર્મ]

જેણે ધર્મને જાણેલ છે તે

વિણ્ણાયપરિણયમત્ત. ત્રિ૦ [વિજ્ઞાતૃપરિણતમાત્ર]

વિજ્ઞાનાવાસ્થાની પરીણતિને પામેલ, બાલ્યાવસ્થા

પસાર કરેલ

વિણ્ણુ. પુ૦ [વિજ્ઞ]

વિદ્વાન, પંડિત, આત્મા

વિણ્ણેય. ત્રિ૦ [વિજ્ઞેય]

જાણવા યોગ્ય

વિણ્ણાવક. ન૦ [વિસ્નાપક]

મંત્રાદિ જળયુક્ત સ્નાન

વિણ્ણુ. પુ૦ [વિણ્ણુ]

શ્રવણ નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવ,

વિણ્ણુ. પુ૦ [વિણ્ણુ]

'અંતકુદસા' સૂત્રનું એક અધ્યયન, એક જૈન મુનિ

વિણ્ણુ-૧. વિ૦ [વિણ્ણુ]

રાજા અંધગવળિ અને રાણી ધારિણી ના પુત્ર, ભ.

અરિષ્ટનેમિ પાસે દીક્ષા લીધી, શત્રુજ્યે મોક્ષે ગયા.

વિણ્ણુ-૨. વિ૦ [વિણ્ણુ]

ભ. 'સેજ્જસ' ના પિતા

વિણ્ણુ-૩. વિ૦ [વિણ્ણુ]

ભ. 'સેજ્જસ' ના માતા

વિણ્ણુ-૪. વિ૦ [વિણ્ણુ]

મથુરાના એક તાપસ સાધુ

વિણ્ણુ-૫. વિ૦ [વિણ્ણુ]

જુઓ 'વિણ્ણુકુમાર'

વિણ્ણુકુમાર. વિ૦ [વિણ્ણુકુમાર]

એક વિશિષ્ટ લબ્ધિવાન સાધુ જેણે નમુચી નામના

પ્રધાનને પાઠ ભણાવી મારી નાંખેલ

વિણ્ણુદેવયા. સ્ત્રી૦ [વિણ્ણુદેવતા]

શ્રવણ નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવ

વિણ્ણુમય. ન૦ [વિણ્ણુમય]

વિષ્ણુ-મય

વિણ્ણુસિરી. વિ૦ [વિણ્ણુશ્રી]

ભરતક્ષેત્રમાં પાંચમાં આરાને અંતે થનારા એક

સાધ્વીજી જે સમિકતી થશે જ્ઞાની અને ગુણવાન હશે.

વિતણ્ણ. ત્રિ૦ [વિત્ણ]

તૃષ્ણા રહિત

વિતત. પુ૦ [વિતત]

વાદ્ય-વિશેષ, વિસ્તરેલું, એ નામનો એક ગ્રહ

વિતતપક્ષી. સ્ત્રી૦ [વિતતપક્ષિન્]

પહોળી થાય તેવી પાંખવાળુ પક્ષી

વિતતબંધન. ન૦ [વિતતબંધન]

ફેલાયેલ કે વિસ્તરેલ બંધન

વિતત્ત. વિશે૦ [વિત્ત]

વિશેષ તૃપ્ત

વિતત્થ. પુ. [વિત્તસ્ત]

ભયભીત, એક મહાગ્રહ

વિતત્થા. સ્ત્રી. [વિત્તસ્તા]

એક મહાનદી

વિતત્થિ. સ્ત્રી. [વિત્તસ્તિ]

કોઈ માપ-વિશેષ

વિતદ્. વિશે. [વિતર્દ]

હિંસક, પ્રતિક્ષ્ણ

વિતર. ધા. [વિ+તૃ]

દાન કરવું, વિતરણ કરવું, આપવું

વિતર. ધા. [વિ+ચર્]

ફરવું, વિચરણ કરવું, વિહરવું

વિતરંત. કૃ. [વિતરત્]

વિતરણ કરતો, દાન કરતો, આપતો

વિતહ. ન. [વિતથ]

અસત્ય, જૂઠ, અનાચાર, વૃથા, મિથ્યા, વિપરીત

વિતહકરણ. ન. [વિતથકરણ]

વિપરીત કે અન્યથા કરવું

વિતહાયરણ. ન. [વિતથાચરણ]

વિપરીત કે અન્યથા આચરણ

વિતાર. ત્રિ. [વિતાર]

દાન કરવું, ફેલાવવું કે વિસ્તારવું તે

વિતિકિચ્છિત. ન. [વિચિકિત્સત]

ધર્મના ફળમાં સંદેહ રાખવો તે, શંકા કરવી તે

વિતિકિદ્ધ. ત્રિ. [વ્યતિકૃષ્ઠ]

ગહન દેશ કે કાળનું

વિતિકિદ્વિય. ત્રિ. [વ્યતિકૃષ્ઠ]

વિકટ-ગહન

વિતિકિણ્ણ. ત્રિ. [વ્યતિકીર્ણ]

વિશેષે કરીને વ્યાપ્ત થયેલ

વિતિવકંત. ત્રિ. [વ્યતિક્રાન્ત]

હદ બહાર ગયેલ, ઉલ્લંઘન કરેલ

વિતિવકમણ. ન. [વ્યતિક્રમણ]

ઉલ્લંઘન

વિતિગિંછ. ધા. [વિ+ચિકિત્સ]

વિચાર કરવો, સંશય કરવો, નિંદા કરવી

વિતિગિંછા. સ્ત્રી. [વિચિકિત્સા]

શંકા, ધર્મના ફળમાં સંદેહ, સમ્યક્ત્વનો એક અતિચાર,

જુગુપ્સા, નિંદા, લજ્જા

વિતિગિંછિય. ન. [વિચિકિત્સિત]

ધર્મના ફળ વિશે સંદેહવાળો, સંશયયુક્ત

વિચિગિચ્છ. ધા. [વિ+ચિકિત્સ]

જુઓ 'વિતિગિંછ'

વિતિગિચ્છા. સ્ત્રી. [વિચિકિત્સા]

જુઓ 'વિતિગિંછા'

વિતિગિચ્છિત. ત્રિ. [વિચિકિત્સિત]

જુઓ 'વિતિગિંછિય'

વિતિગિચ્છિય. ત્રિ. [વિચિકિત્સિત]

જુઓ 'વિતિગિંછિય'

વિતિણ્ણ. ત્રિ. [વિતીર્ણ]

પોતાની હદ ઉલ્લંઘી ગયેલ

વિતિત્ત. ત્રિ. [વિતૃપ્ત]

તૃપ્ત થયેલ

વિતિમિર. ત્રિ. [વિતિમિર]

અંધકાર રહિત, પ્રકાશયુક્ત, પાંચમાં દેવલોકનો એક

પ્રસ્તર

વિતિમિરકર. ત્રિ. [વિતિમિરકર]

અંધકાર રહિત કરનાર, પ્રકાશ કરનાર

વિતિમિરતર. ત્રિ. [વિતિમિરતર]

અંધકારજન્ય, ભ્રમ વિનાનું

વિતિમિરતરાગ. ત્રિ. [વિતિમિરતરક]

જુઓ 'ઉપર'

વિતિમિરતરાય. ત્રિ. [વિતિમિરતરક]

જુઓ 'ઉપર'

વિતિમિસ્સ. ન. [વ્યતિમિસ]

મિશ્રિત કરેલ, મિલાવેલ

વિતિરિચ્છ. ત્રિ. [વિતિર્યચ્]

વચ્ચે વાંકું થયેલ હોય તે

વિતિવયમાણ. ત્રિ. [વ્યતિવ્રજત્]

ચાલતું, ઉલ્લંઘન કરતું

વિત્ત. ન. [વૃત્ત]

અનુષ્ઠાન, હકીકત, વૃત્તાંત, એક જાતનો છંદ

વિત્ત. ન. [વિત્ત]

દ્રવ્ય, ધનધાન્યાદિ સંપત્તિ, પ્રસિદ્ધ

વિત્ત. ન. [વેત્ર]

નેતરની છડી

વિત્તત્થ. પુ. [વિત્તસ્ત]

ત્રાસ પામેલ

વિત્તસ. ધા. [વિ+ત્રસ]

ત્રાસ પામવું

વિત્તાસ. ધા. [વિ+ત્રાસય]

ભયભીત કરાવવો, ડરાવવો

વિનાસિય. ત્રિં [વિનાસિત]

ત્રાસ પામેલ, ડરેલ, ભયભીત થયેલ

વિનાસેમાણ. કૃં [વિનાસયત]

ત્રાસ પામવો તે, ભયભીત થવું તે

વિત્તિ. સ્ત્રીં [વૃત્તિ]

આજીવિકા, નિર્વાહ, વ્યાખ્યા, સૂત્રનું વિવરણ, શૈલી,
આચાર વૃત્તિ, પ્રવૃત્તિ, અભિગ્રહ ધારણ કરી વિચરવું તે,
ઉત્પત્તિ

વિત્તિકંતાર. નં [વૃત્તિકાન્તાર]

આજીવિકા માટે ક્ષેત્ર અને કાળને આશ્રિને ફરવું

વિત્તિચ્છેદ. પું [વૃત્તિચ્છેદ]

આજીવિકાનો છેદ કે વિનાશ થવો તે

વિત્તિચ્છેય. પું [વૃત્તિચ્છેદ]

જુઓ 'ઉપર'

વિત્તસંખેવ. પું [વૃત્તિસંકલ્પ]

ભિક્ષાનો સંકલ્પ કરનાર, અભિગ્રહ આદિ ધારણ કરવા
તે, બાહ્ય તપનો ત્રીજો ભેદ

વિત્તિઅ. ત્રિં [વૃત્તિદ]

આજીવિકા આપનાર

વિત્થડ. ત્રિં [વિસ્તૃત]

વિસ્તાર પામેલ

વિત્થય. ત્રિં [વિસ્તૃત]

વિસ્તાર પામેલ

વિત્થર. પું [વિસ્તર]

વિસ્તાર, લંબાઈ

વિત્થરતો. અં [વિસ્તરતસ]

વિસ્તારથી

વિત્થરવાયણા. સ્ત્રીં [વિસ્તૃતવાચના]

વિસ્તારથી શાસ્ત્રવાચના (વડે)

વિત્થાર. પું [વિસ્તાર]

વિસ્તાર, વિસ્તારથી જાણવાની રુચિ

વિત્થારઓ. અં [વિસ્તારતસ]

વિસ્તારથી

વિત્થારરુઢ. સ્ત્રીં [વિસ્તારરુચિ]

શાસ્ત્રના લાંબા વિસ્તારથી ઉત્પન્ન થયેલ તત્ત્વરુચિ,
સમકિતનો એક ભેદ

વિત્થિણ. ત્રિં [વિસ્તીર્ણ]

વિસ્તારેલું

વિદ. ધાં [વિદ]

જાણવું, ઓળખવું

વિદંડ. પું [વિદંડ]

દંડના પાંચ પ્રકારમાંનો એક ભેદ

વિદંસગ. પું [વિદંશક]

બાજ, સિંચાણો

વિદંસય. પું [વિદંશક]

જુઓ 'ઉપર'

વિદંસણ. નં [વિદર્શન]

અંધકારમાં રહેલી વસ્તુને પ્રકાશમાં લાવવી તે

વિદઢ. પું [વિદંધ]

પંડિત, વિચક્ષણ, અજીર્ણનો એક ભેદ

વિદમ્ભ. વિં [વિદર્ભ]

ભ. સુપાસ ના પ્રથમ શિષ્ય

વિદરિસણ. પું [વિદર્શન]

વિચિત્ર-વિરૂપ આકાર વસ્તુનું દર્શન

વિદલ. પું [વિદલ]

વાંસની ચીપ

વિદલ. ધાં [વિ+દલય]

ટુકડા કરવા, ચૂર્ણ કરવું

વિદલકડ. પું [વિદલકૃત]

ટુકડા કરાયેલ, ચૂર્ણ કરાયેલ

વિદલેત્તા. કૃં [વિદલ્ય]

ટુકડા કરીને, ચૂર્ણ કરીને

વિદાય. કૃં [વિજ્ઞાય]

જાણીને

વિદારગ. ત્રિં [વિદારક]

વિદારણ કરનાર, ચીરનાર

વિ-દાલ. ધાં [વિ+દૃ]

વિદારવું, ચીરવું

વિદાલણ. નં [વિદારણ]

વિદારવું તે, ચીરવું તે, ફાડવું તે

વિદિદ્. નં [વિદૃષ્ટ]

વિશેષ કરીને જોયેલ

વિદિણ. ત્રિં [વિદત્ત]

દીધેલું, આપેલું

વિદિણ. ત્રિં [વિદીર્ણ]

ચીરેલું, ફાડેલું

વિદિત. ત્રિં [વિદિત]

જાણીતું

વિદિત્તા. કૃં [વિદિત્વા]

જાણીને

વિદિત્તાણ. કૃં [વિદિત્વા]

જાણીને

વિદિન્નવિચાર. ન૦ [વિતીર્ણવિચાર]

વિચાર-વિસ્તાર

વિદિય. ત્રિ૦ [વિદિત]

જાણીતું

વિદિય-અવર. ત્રિ૦ [વિદિત-અપર]

જેણે મોક્ષ જાણ્યો છે તે

વિદિસપ્પઙ્ગ. વિશે૦ [વિદિક્ષ્મતીર્ણ]

મોક્ષ કે સંયમ અભિમુખ

વિદિસવાત. પુ૦ [વિદિગ્વાત]

વિદિશા કે ખૂણાનો પવન

વિદિસા. સ્ત્રી૦ [વિદિશા]

વિદિશા, ખૂણો

વિદિસિ. સ્ત્રી૦ [વિદિશ]

જુઓ 'ઉપર'

વિદિસિવાત. પુ૦ [વિદિગ્વાત]

વિદિશા કે ખૂણાનો પવન

વિદિસીવાત. પુ૦ [વિદિગ્વાત]

જુઓ 'ઉપર'

વિદિસીવાય. પુ૦ [વિદિગ્વાત]

જુઓ 'ઉપર'

વિદુ. પુ૦ [વિદ્વસ]

પંડિત, વિદ્વાન

વિદુપરિસા. સ્ત્રી૦ [વિદ્વત્પરિષદ]

પંડિત કે વિદ્વાનોની સભા

વિદુર. વિ૦ [વિદુર]

હસ્તિનાપુરના એક રાજકુમાર

વિદૂસગ. પુ૦ [વિદૂસક]

વિદૂષક, હાસ્યાદિ ચેષ્ટા કરનાર

વિદેસ. પુ૦ [વિદેશ]

વિદેશ, પરદેશ

વિદેસગમન. ન૦ [વિદેશગમન]

પરદેશમાં જવું તે

વિદેસત્થ. ત્રિ૦ [વિદેશસ્થ]

પરદેશમાં રહેનાર

વિદેહ. પુ૦ [વિદેહ]

એક રાજર્ષિ, મહાવિદેહ ક્ષેત્ર, નિર્લેપ, એક કૂટ

વિદેહ. પુ૦ [વિદેહ]

એ નામનો એક દેશ, તે દેશવાસી, તે દેશનો રાજા

વિદેહજંબૂ. પુ૦ [વિદેહજમ્બૂ]

મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં આવેલ જંબૂ નામક વૃક્ષ

વિદેહજચ્ચ. પુ૦ [વિદેહજાત્ય]

વિદેહ દેશ કે મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં જન્મેલ

વિદેહજચ્ચ. વિ૦ [વિદેહજાત્ય]

ભ. મહાવીરનું એક નામ, કથા જુઓ 'મહાવીર'

વિદેહજા. વિ૦ [વિદેહજાત્ય]

ભ. મહાવીરના માતા 'તિસલા' નું બીજું નામ

વિદેહદિત્ર. વિ૦ [વિદેહદત્તા]

ભ. મહાવીરનું એક નામ, કથા જુઓ 'મહાવીર'

વિદેહદિત્રા. વિ૦ [વિદેહદત્તા]

ભ. મહાવીરના માતા ત્રિશાલાનું બીજું નામ 'તિસલા'

વિદેહપુત્ત. વિ૦ [વિદેહપુત્ર]

કૂળિઅ/કોળિઅ નું બીજું નામ, કથા જુઓ 'કૂળિઅ'

વિદેહરાય. પુ૦ [વિદેહરાજ]

વિદેહ નામના દેશનો રાજા

વિદેહસુમાલ. વિ૦ [વિદેહસુકુમાલ]

ભ. મહાવીરનું એક નામ, કથા જુઓ 'મહાવીર'

વિદેહા. સ્ત્રી૦ [વિદેહા]

વિનાશ, ઉપદ્રવ

વિદ્ઢ. ન૦ [વિદ્ઢ]

એક નરક સ્થાન

વિદ્ઢવ. પુ૦ [વિદ્ઢવ]

વિનાશ, ઉપદ્રવ

વિદ્ઢાયમાણ. ત્રિ૦ [વિદ્ઢાયમાણ]

વિનાશ થવો તે

વિદ્ઢુમ. પુ૦ [વિદ્ઢુમ]

પરવાળું, લાલ વર્ણ

વિદ્ઢુય. ત્રિ૦ [વિદ્ઢુત]

પરાભવ પામેલ

વિદ્ઢેસ. પુ૦ [વિદ્ઢેષ]

મત્સર, દ્વેષ

વિદ્ઢેસગરહણિજ્ઞ. વિશે૦ [વિદ્ઢેષગર્હણીય]

દ્વેષયુક્ત નિંદા કરવી તે

વિદ્ઢ. ત્રિ૦ [વૃદ્ધ]

જ્ઞાનાદિ ગુણે કરી સ્થવિર, વૃદ્ધ, પ્રૌઢ

વિદ્ઢ. ત્રિ૦ [વિદ્ઢ]

વિંધાયેલ, ધાયલ થયેલ

વિદ્ઢંસ. પુ૦ [વિધ્વંસ]

વિનાશ

વિદ્ઢંસ. ધા૦ [વિ+ધ્વંસ]

નાશ પામવું, વિધ્વંસ થવો, વિનાશ થવો

વિદ્ઢંસઙ્ગ. કૃ૦ [વિધ્વંસ્ય]

વિનાશ કરીને, ધ્વંસ કરીને

વિદ્ધંસણ. નં [વિધ્વંસન]

નાશ પામવો, વિધ્વંસ થવો

વિદ્ધંસણય. ત્રિં [વિધ્વંસક]

નાશ કરનાર, વિનાશક

વિદ્ધંસણતા. સ્ત્રીં [વિધ્વંસન]

નાશ પામવાપણું, ધ્વંસ થવાપણું

વિદ્ધંસણયા. સ્ત્રીં [વિધ્વંસન]

જુઓ 'ઉપર'

વિદ્ધંસમાણ. કું [વિધ્વંસમાન]

નાશ પામતો, વિધ્વંસ થતો

વિદ્ધંસિત્તે. કું [વિધ્વંસિતુમ્]

નાશ પામવા માટે, વિધ્વંસ થવા માટે

વિદ્ધંસેત્તા. કું [વિધ્વંસ્ય]

નાશ કરીને, વિધ્વંસ કરીને

વિદ્ધંસેમાણ. કું [વિધ્વંસમાન]

જુઓ 'વિદ્ધંસમાણ'

વિદ્ધત્થ. ત્રિં [વિધ્વસ્ત]

શસ્ત્ર પરિણામેલ, અચિત્ત થયેલ

વિદ્ધિ. સ્ત્રીં [વૃદ્ધિ]

વૃદ્ધિ, વધારો

વિદ્ધિકર. ત્રિં [વૃદ્ધિકર]

વધારો કરનાર

વિદ્ધૂણ. કું [વિદ્ધવા]

વીધીને, પરોવીને

વિ-ધા. ધાં [વિ+ધા]

વિધાન કરવું

વિધાઝ. પું [વિધાત્]

પણપત્તી વ્યંતર દેવનો એક ઇન્દ્ર

વિધાન. નં [વિધાન]

વિધાન કરવું તે

વિધાય. પું [વિધાય]

વિધાન કરીને

વિધાર. ધાં [વિ+ધારય]

નિવારણ કરવું, રચના કરવી

વિધારેઝં. કું [વિધારયિતુમ્]

નિવારણ કરવા માટે, અટકાવવા માટે

વિધિ. સ્ત્રીં [વિધિ]

વિધિ, રીતિ, પ્રકાર

વિધુણ. ધાં [વિ+ધૂ]

કંપાવવું, હલાવવું, દૂર કરવું, ત્યાગ કરવો, પૃથગ્ કરવું

વિધુય. ત્રિં [વિધુત]

કંપાવેલું, હલાવેલું, પૃથગ્ કરેલું

વિધુર. પું [વિધુર]

નુકસાન, હાનિ, વ્યાકુળ, અપાય

વિધૂણિયા. કું [વિધૂય]

કંપિત, ઉન્મૂલિત, ત્યાગ કરાયેલ

વિધૂતકણ્. ત્રિં [વિધૂતકલ્પ]

આચારને સમ્યક્ રીતે સ્પર્શેલ

વિધૂમ. પું [વિધૂમ]

ધૂમ રહિત અગ્નિ

વિનમિ. વિં [વિનમિ]

ભ. અસમ ના પુત્ર મહાકચ્છ ના પુત્ર, તે વિદ્યાધર હતા.

ભરત સાથે યુદ્ધ કર્યું, અંતે શરણે જઈ પોતાની પુત્રી

સુભદ્રા ભરતને સ્ત્રીરત્ન રૂપે અર્પણ કરી.

વિનય. નં [વિનય]

જુઓ 'વિણય'

વિનયપણય. નં [વિનયપ્રણય]

વિનયપૂર્વક નમસ્કાર કરેલ

વિનયભંગ. પું [વિનયભંગ]

મર્યાદા તોડવી તે, વિનયનો ભંગ કરવો તે

વિનયવર્ડ. વિં [વિનયવર્તી]

વિગયભાયા ના શિષ્યા

વિનસ્સ. ધાં [વિ+નશ]

વિનાશ પામવો

વિનાસ. પું [વિનાશ]

વિનાશ

વિનિગુહ. ધાં [વિ+નિ+ગુહ]

છુપાવવું

વિનિગુહિત. નં [વિનિગૂહત્]

છુપાવેલું

વિનિધાય. પું [વિનિધાત]

વધ કરવો તે, મારવું તે, હણવું તે

વિનિજમ. ધાં [વિ+નિ+યમ]

યુક્ત થવું, પામવું, ઘટવું

વિનિજ્જરા. સ્ત્રીં [વિનિજ્જરા]

નિર્જરા કરવી તે, કર્મનો ક્ષય કરવો તે

વિનિદિદ્ધ. નં [વિનિર્દિષ્ટ]

ફરમાવેલું, નિર્દેશ કરાયેલું

વિ-ને. ધાં [વિ+નિ]

દોહલો પૂરો કરવો, ઈચ્છા પૂર્ણ કરવું

વિન્નત્તિ. સ્ત્રીં [વિન્નત્તિ]

મતિ, બુદ્ધિ

વિજ્ઞાન. નં [વિજ્ઞાન]

સમજણ, વિશેષ જ્ઞાન,
કર્તવ્ય-અકર્તવ્યની ઓળખ

વિજ્ઞાનનાણસંપન્ન. નં [વિજ્ઞાનજ્ઞાનસમ્પન્ન]

વિજ્ઞાન અને જ્ઞાનથી સંપન્ન

વિપંચી. સ્ત્રી [વિપંચી]

સાત તારવાળી વીણા, એક વાદ્ય

વિપક્વ. નં [વિપક્વ]

પાકેલ, રંધાયેલ

વિપક્ષ. નં [વિપક્ષ]

પ્રતિપક્ષ, શત્રુ, પ્રતિકૂળ, પ્રતિબંધક

વિપદ. ધા [વિ+પદ]

વિશેષરૂપે પડવું

વિપદિસેહેયવ્ય. નં [વિપ્રતિષેધવ્ય]

વિશેષ પ્રતિસેધ યોગ્ય, વાંધાજનક

વિપરવક્રમ. ધા [વિ+પરા+ક્રમ]

વિશેષ પરાક્રમ કરવું

વિપરામુસ. ધા [વિ+પરા+મૂશ]

વિચારવું, પીડા ઉપજાવવી

વિપરિવક્રમ. ધા [વિ+પરિ+ક્રમ]

શરીરનું આકૃંચન-પ્રસારણ આદિ ક્રિયા

વિપરિણય. ત્રિ [વિપરિણત]

વિરુદ્ધ પરિણામને પામેલું, પોતાના સ્વભાવને છોડીને

વિપરીત સ્વભાવવાળું થયેલ-જેમ કે મિષ્ટાન્નનું

વિષ્કામાં પરિણમવું

વિપરિણામ. ધા [વિ+પરિ+ણમ]

અંત લાવવો, દૂર કરવું, નાશ કરવો

વિપરિણામ. પુ [વિપરિણામ]

વિવિધ પરિણામ, વિચિત્ર-અનેક રૂપાંતર

વિપરિણામધમ્મ. પુ [વિપરિણામધર્મ]

વિવિધ રૂપાંતર કે પરિણામનો સ્વભાવ

વિપરિમાણાણુપ્પેહા. સ્ત્રી [વિપરિમાણાણુપ્રેક્ષા]

લોકમાં પ્રત્યેક વસ્તુ નાશવંત છે એવી ભાવના ભાવવી

વિપરિણમિત્તણ. કું [વિપરિણામયિતુમ્]

વિચિત્ર પરિણામને પામવા માટે

વિપરિધાવ. ધા [વિ+પરિ+ધાવ]

અહીં-તહીં ચોતરફ દોડવું

વિપરિયાહતા. કું [વિપરિયાહ]

સમન્તાત્-ચોતરફથી ગ્રહણ કરીને

વિપરિયાહત્તુ. ત્રિ [વિપરિયાહત્]

સમન્તાત્ ચારે તરફથી ગ્રહણ કરનાર

વિપરિસિદ્ધ. નં [વિપરિસિદ્ધ]

વિશેષરૂપે અવશિષ્ટ

વિપલાય. ધા [વિ+પરા+અય]

દૂર ભાગવું, પલાયન થવું

વિપલાયમાણ. કું [વિપલાયમાણ]

દૂર ભાગી જવું તે, પલાયન થવું તે

વિપાક. પુ [વિપાક]

કર્મ પરિણતિ, કર્મનું શુભ-અશુભ ફળ

વિપિટ્ટિકુલ્લ. ધા [વિ+પૃષ્ઠી+કૃ]

પીઠ કરવી તે, પ્રાપ્ત વસ્તુનો અસ્વીકાર કરવો તે

વિપુલ. ત્રિ [વિપુલ]

જુઓ 'વિઝલ'

વિપુલતર. વિશે [વિપુલતર]

જુઓ 'વિઝલતર'

વિપુલમતિ. સ્ત્રી [વિપુલમતિ]

જુઓ 'વિઝલમતિ'

વિપુલવાહન. વિ [વિપુલવાહન]

આગામી ઉત્સર્પિણી કાળમાં થનારા અગિયારમાં

ચક્રવર્તી

વિપેક્ષવંત. કું [વિપ્રેક્ષમાણ]

અવલોકન કરતો, જોતો, નિરીક્ષતો

વિપ્પ. પુ [વિપ્ર]

બ્રાહ્મણ

વિપ્પહટ્ઠ. વિશે [વિપ્રકૃષ્ટ]

દૂરવર્તી, લાંબું

વિપ્પહણ્ણ. ત્રિ [વિપ્રકીર્ણ]

વિશેષ વેરાયેલ, ચારે તરફ પસરેલ

વિપ્પહર. ધા [વિ+પ્ર+કૃ]

વિખેરી નાંખતો

વિપ્પહરમાણ. કું [વિપ્રકિરત]

વિખેરી નાંખતો

વિપ્પહરિત્તણ. કું [વિપ્રકરિતુમ્]

વિખેરી નાંખવા માટે

વિપ્પહોગ. પુ [વિપ્રયોગ]

વિયોગ, વિરહ

વિપ્પહિણ્ણ. ત્રિ [વિપ્રકીર્ણ]

જુઓ 'વિપ્પહણ્ણ'

વિપ્પહિરમાણ. કું [વિપ્રકિરત્]

વિખેરી નાંખવું તે

વિપ્પ-કીર. ધા [વિ+પ્ર+કૃ]

વિખેરી નાંખવું

વિપ્પગલ્ભિય. વિશેં [વિપ્રગલ્ભિત]

જેણે ધૃષ્ટતા કરી છે તે

વિપ્પગિટ્ટ. પું [વિપ્રકૃષ્ટ]

દૂરવર્તી

વિપ્પચ્ચઅ. પું [વિપ્રત્યય]

અવિશ્વાસ, શંકા, અભરોસો

વિપ્પચડયવ્વ. ત્રિં [વિપ્રત્યયિતવ્વ]

શંકા કે અવિશ્વાસ કરવા યોગ્ય

વિપ્પજઢ. ત્રિં [વિપ્રહીણ]

વિરહીત, ત્યજાયેલું, છોડાયેલું

વિપ્પજહ. ધાં [વિ+પ્ર+હા]

ત્યાગ કરવો, છોડવું

વિપ્પજહણ. નં [વિપ્રહાણ]

ત્યાગ કરવો તે, છોડવું તે

વિપ્પજહણસેણિયા. સ્ત્રીં [વિપ્રહાણશ્રેણિકા]

દ્રષ્ટિવાદ અંતર્ગત પરિકર્મનો એક વિભાગ

વિપ્પજહણસેણિયાપરિકર્મ. નં [વિપ્રહાણશ્રેણિકાપરિકર્મન]

જુઓ 'ઉપર'

વિપ્પજહણા. સ્ત્રીં [વિપ્રહાણિ]

પ્રકૃષ્ટ ત્યાગ

વિપ્પજહણાવત્ત. નં [વિપ્રહાણાવત્ત]

'વિપ્પજહણ' સેણિયા પરિકર્મનો એક ભેદ

વિપ્પજહણિજ્જ. ત્રિં [વિપ્રહાણીય]

ત્યાગ કરવા યોગ્ય, છોડવા યોગ્ય

વિપ્પજહમાણ. કું [વિપ્રજહત]

ત્યાગ કરવો તે, છોડવું તે

વિપ્પજહા. ધાં [વિ+પ્ર+હા]

ત્યાગ કરવો, છોડવું

વિપ્પજહાય. કું [વિપ્રહાય]

ત્યાગ કરવાને, છોડવાને

વિપ્પજહિત્તા. કું [વિપ્રહાય]

ત્યાગ કરીને, છોડીને

વિપ્પજહિયવ્વ. નં [વિપ્રહાતવ્ય]

ત્યાગ કરવા યોગ્ય, છોડવા યોગ્ય

વિપ્પજહેત્તા. કું [વિપ્રહાય]

ત્યાગ કરીને

વિપ્પડિઙ્. ધાં [વિ+પ્રતિ+ઙ્]

વિપરીત થવું

વિપ્પડિઙાય. પું [વિપ્રતિઙાય]

નાશ કરવો, મારવું

વિપ્પડિવજ્જ. ધાં [વિ+પ્રતિ+પદ્]

સ્વીકાર કરવો, અંગીકાર કરવું

વિપ્પડિવન્ન. ત્રિં [વિપ્રતિપન્ન]

વિરુદ્ધ થયેલ, પ્રતિપક્ષી બનેલ

વિપ્પડિવેદ. ધાં [વિ+પ્રતિ+વેદય]

અંગીકાર કરવું, સ્વીકારવું

વિપ્પણઢ. ત્રિં [વિપ્રનણ]

નાશ પામેલ

વિપ્પણમ. ધાં [વિ+પ્ર+ણમ]

સંયમાનુષ્ઠાન પ્રત્યે તત્પર થવું

વિપ્પણસ. ધાં [વિ+પ્ર+નશ]

નાશ પામવું

વિપ્પણાસ. પું [વિપ્રણાશ]

નાશ પામવું તે, વિનાશ

વિપ્પણાસધમ્મ. પું [વિપ્રનાસધર્મ]

જેનો નાશ પામવાનો સ્વભાવ છે તે

વિપ્પણોલ્લ. ધાં [વિ+પ્ર+નોદય]

પ્રેરણા કરવી, નાશ કરવો

વિપ્પમાદ. નં [વિપ્રમાદ]

પ્રમાદ, અસાવધાનતા, બેદરકારી

વિપ્પમાય. નં [વિપ્રમાદ]

જુઓ 'ઉપર'

વિપ્પમુંચ. ધાં [વિ+પ્ર+મુંચ]

મુક્ત કરવું, મૂકવું, છોડવું

વિપ્પમુક્ક. ત્રિં [વિપ્રમુક્ત]

પ્રકર્ષે કરી મૂકાયેલ 'વિ' - વિવિધ પ્રકારે, 'પ્ર' - પરીષદ-સહિષ્ણુતાદિ રૂપ, 'મુક્ત' - મુક્ત, મુકાયેલ, મુક્ત થયેલ

વિપ્પમુચ્ચમાણ. કું [વિપ્રમુચ્ચમાણ]

મુકતો, મુક્ત કરતો

વિપ્પયોગ. પું [વિપ્રયોગ]

વિયોગ, વિરહ

વિપ્પરવ્વકમ. ધાં [વિ+પરા+ક્રમ]

પરાક્રમ કરવું

વિપ્પરામુસ. ધાં [વિ+પરા+મૂશ]

જુઓ 'વિપરામુસ'

વિપ્પરિણમ. ધાં [વિ+પરિ+ણમ] જુઓ 'વિપરિણામ'

વિપ્પરિણય. નં [વિપ્રરિણત]

રૂપાંતર પ્રાપ્ત

વિપ્પરિણામ. ધાં [વિ+પરિ+ણમય]

વિપરીત કરવું, ઉલટું કરવું

વિપ્પરિણામઙ્ગ. કું [વિપરિણમ્ય]

રૂપાંતર પામીને

વિપ્પરિણામણ. ન૦ [વિપરિણામન]

રૂપાંતર પ્રાપ્તિ થવી તે

વિપ્પરિણામાણુષ્પેહા. સ્ત્રી૦ [વિપ્પરિણામાણુપ્રેક્ષા]

પ્રત્યેક વસ્તુ પ્રત્યેક ક્ષણે જુદા જુદા પરિણામને પામે છે
એમ ચિંતવવું તે

વિપ્પરિણામિય. વિશે૦ [વિપરિણામિત]

રૂપાંતર પામેલ

વિપ્પરિણામૈત. ત્રિ૦ [વિપરિણમયત્]

રૂપાંતર પામવું તે

વિપ્પરિયાય. પુ૦ [વિપર્યાય]

વિપરીત પર્યાય, રૂપાંતર

વિપ્પરિયાસ. ધા૦ [વિ+પરિ+અસ]

વિપરીત કરવું, ઉલટું કરવું

વિપ્પરિયાસ. પુ૦ [વિપર્યાસ]

વિપરીતતા, ભ્રમ

વિપ્પરિયાસિય. ત્રિ૦ [વિપર્યાસ્ત]

વિપરીત થયેલ, ઉલટું થયેલ

વિપ્પરિયાસિયભૂય. ન૦ [વિપર્યાસીભૂત]

વિપરીત રૂપ થયેલ

વિપ્પરિયાસિઆ. સ્ત્રી૦ [વિપર્યાસિકા]

વિપરીતતા, વિભ્રમ, ઉલટાપણું

વિપ્પરિયાસૈત. કૃ૦ [વિપર્યાસયત્]

વિપરીત થવું તે, ઉલટું થવું તે

વિપ્પલાઅ. ધા૦ [વિ+પરિ+અય]

ભાગી છૂટવું, નાશી જવું

વિપ્પલાયમાણ. ત્રિ૦ [વિપલાયમાણ]

નાશી જતો, ભાગી છૂટતો

વિપ્પલાવ. પુ૦ [વિપ્રલાપ]

બકવાદ કરવો તે, વિરુદ્ધ બોલવું તે

વિપ્પલુંપગ. ત્રિ૦ [વિપ્રલોપક]

લુંટનાર, લુંટારો

વિપ્પલોયણ. ન૦ [વિપ્રલોકન]

અવલોકન કે નિરીક્ષણ કરવું તે

વિપ્પવસમાણ. કૃ૦ [વિપ્રવશત્]

દેશાંતર જવું તે, દૂર રહેતું

વિપ્પવસિત. ત્રિ૦ [વિપ્રોષિત]

પરદેશ ગયેલ, દેશાંતર ગયેલ, દૂર રહેલ

વિપ્પવસિય. ત્રિ૦ [વિપ્રોષ્ય]

પરદેશ જઈને, દૂર રહીને, દેશાંતર ગમન કરીને

વિપ્પવસિય. ત્રિ૦ [વિપ્રોષિત]

જુઓ 'વિપ્પવસિત'

વિપ્પવાસિય. ત્રિ૦ [વિપ્રવાસિત]

જેણે પ્રવાસ કર્યો છે તે, દેશાંતર ગમન કરેલ

વિપ્પસણ. ત્રિ૦ [વિપ્રસન્ન]

વિશેષ પ્રસન્ન, ખુશ થયેલ

વિપ્પસર. ધા૦ [વિ+પ્ર+સ]

વિસ્તાર કરવો, ફેલાવવું

વિપ્પસાય. ધા૦ [વિ+પ્ર+સાદય]

પ્રસન્ન કરવું, ખુશ કરવું

વિપ્પસીઅ. ધા૦ [વિ+પ્ર+ષદ]

પ્રસન્ન કરવું, ખુશ કરવું

વિપ્પહય. ન૦ [વિપ્રહત]

આહત, જખમ

વિપ્પહિચ્ચા. કૃ૦ [વિપ્રહિત્વા]

ત્યાગ કરીને, છોડીને

વિપ્પહીણ. ત્રિ૦ [વિપ્રહીણ]

પ્રકૃષ્ટતયા હીન, રહિત

વિપ્પહૂણ. ત્રિ૦ [વિપ્રહૂણ]

જુઓ 'ઉપર'

વિપ્પિય. ત્રિ૦ [વિપ્રિય]

અપ્રિય, અનિષ્ટ

વિપ્પીતિ. સ્ત્રી૦ [વિપ્રીતિ]

પ્રીતિનો નાશ, વૈર, પ્રેમનો અભાવ

વિપ્પુસ. ન૦ [વિપ્રુષ]

બિંદુ, છાંટો

વિપ્પેવચ્ચંત. કૃ૦ [વિપ્રેક્ષમાણ]

અવલોકન કરવું તે, જોવું તે

વિપ્પેવચ્ચિય. ત્રિ૦ [વિપ્રેક્ષિત]

અવલોકન કરેલું, જોયેલું

વિપ્પોસહિપ્પત. સ્ત્રી૦ [વિપ્રોષધિપ્રાપ્ત]

જેના પેશાબના એક બિન્દુ માત્રથી સર્વે દર્દો મટી જાય

તેવી લબ્ધિ-શક્તિ જેમને મળેલી છે તે,

અશ્વાવીસ લબ્ધિમાંથી આ નામની એક લબ્ધિ-શક્તિને

પામેલ

વિપ્પંદમાણ. ત્રિ૦ [વિસ્પન્દમાન]

ક્રોધ આદિના વિપાકે દુઃખ ભોગવતો

વિપ્પાઙગ. ત્રિ૦ [વિસ્ફાટક]

વિદારક, ચીરનાર, ફાડનાર

વિપ્પાલિય. કૃ૦ [વિપાટ્ય]

વિદારીને, ચીરીને, ફાડીને

વિપ્પાલિય. કૃ૦ [વિસ્ફારિત]

વિસ્તારિત

વિસ્ફુરંત. ન૦ [વિસ્ફુરત્]

ખીલવું, વિસ્તાર પામવું, વિકસવું

વિસ્ફોટક. પુ૦ [વિસ્ફોટક]

ફોડા

વિફલ. ત્રિ૦ [વિફલ]

વ્યર્થ, નિષ્ફળ

વિફલીકરણ. ન૦ [વિફલીકરણ]

નિષ્ફળ કરવું, વ્યર્થ બનાવવું

વિફાલિય. કૃ૦ [વિસ્ફાટ્ય]

વિદારીને, ફાડીને, ચોરીને

વિબદ્ધ. ન૦ [વિબદ્ધ]

વિશેષ કરીને બંધાયેલ, મોહિત

વિવાહા. સ્ત્રી૦ [વિવાધા]

વિશેષ પીડા

વિબુજ્ઞ. ધા૦ [વિ+બુધ]

બોધ કરવો, જાગૃત કરવો

વિબુદ્ધ. પુ૦ [વિબુદ્ધ]

બોધ પામેલ

વિબુહ. પુ૦ [વિબુધ]

દેવતા, પંડિત

વિબોહ. પુ૦ [વિબોધ]

વિશેષ જાગૃત થયેલ, ચેતી ગયેલ

વિબોહકર. ત્રિ૦ [વિબોધકર]

બોધ કરનાર, જાગૃત કરનાર

વિબોહણ. ન૦ [વિબોધન]

સમજાવવું, જાણવું, બોધ કરાવવો તે

વિબોહય. ત્રિ૦ [વિબોધક]

બોધ કરનાર, જાગૃત કરનાર

વિબ્બોઙ્ય. ન૦ [વિબ્બોકિત]

વિલસિત, લીલા કરેલ

વિબ્બોય. ન૦ [વિબ્બોક]

વિલાસ, લીલા

વિબ્બોયણ. ન૦ [વિ.]

ઉપધાનક, ઉલટે માથે, સ્ત્રી ચેષ્ટા

વિભંગ. પુ૦ [વિભંગ]

વિચાર, વિશેષ સ્વરૂપ, ત્રણ પ્રકારના અજ્ઞાનમાં

‘વિભંગ’ નામક ત્રીજું અજ્ઞાન, એક જાતનું ધાસ, મૈથુન,

સંયમ ગુણ વિનાશક

વિભંગનાણ. ન૦ [વિભંગનાણ]

વિપરીત અવધિજ્ઞાન,

ત્રણ પ્રકારના અજ્ઞાનમાંનું એક અજ્ઞાન

વિભંગનાણિ. વિશે૦ [વિભંગનાણિ]

વિપરીત અવધિજ્ઞાન અથવા એક પ્રકારના અજ્ઞાન

વિશેષના ધારક

વિભંત. ત્રિ૦ [વિભ્રાન્ત]

વિશેષ ભ્રાન્ત, ભ્રમિત, સંશયવાળો

વિભંત. પુ૦ [વિભ્રાન્ત]

એક નરકાવાસ

વિભમ. પુ૦ [વિભ્રમ]

વિષય વિકારજન્ય મનની અવસ્થા, વિલાસ, એક

જાતનું ધર

વિભલ. ત્રિ૦ [વિહ્વલ]

આકુળવ્યાકુળ

વિભંગ. પુ૦ [વિભંગ] જુઓ ‘વિભંગ’

વિભંગઅજ્ઞાનપરિણામ. પુ૦ [વિભંગઅજ્ઞાનપરિણામ]

વિભંગજ્ઞાનજન્ય પરિણામ, વિભંગ નામક અજ્ઞાનનું

પરિણામવું તે

વિભંગનાણ. ન૦ [વિભંગનાણ]

જુઓ ‘વિભંગનાણ’

વિભંગનાણલદ્ધિ. સ્ત્રી૦ [વિભંગનાણલદ્ધિ]

વિભંગ જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ

વિભંગનાણિ. વિશે૦ [વિભંગનાણિ]

જુઓ ‘વિભંગનાણિ’

વિભંગુ. પુ૦ [વિ.]

એક જાતનું ધાસ

વિભજ. ધા૦ [વિ+ભજ]

વિભાગ કરવો

વિભજ્જ. કૃ૦ [વિભજ્ય]

વિભાગ કરીને

વિભજ્જમાણ. કૃ૦ [વિભજ્યમાણ]

વિભાગ કરતો

વિભજ્જવાય. પુ૦ [વિભજ્યવાય]

સ્યાદ્રાદ, અપેક્ષા ભિન્નતાનુસાર બોલવું તે

વિભક્ત. ત્રિ૦ [વિભક્ત]

વિભાગ કરેલું, વહેંચેલું

વિભક્તિ. સ્ત્રી૦ [વિભક્તિ]

વિભાગ, પૃથક્કરણ, નામ અને ધાતુને અંતે લાગતા

પ્રત્યય

વિભક્તિભાવ. પુ૦ [વિભક્તિભાવ]

વિભાગરૂપ ભાવ

વિભક્તી. સ્ત્રી૦ [વિભક્તિ]

જુઓ ‘વિભક્તિ’

વિભય. ધાં [વિ+ભજ]

જુઓ 'વિભજ'

વિભયમાણ. કું [વિભજમાન]

વિભાગ કરતો

વિભવ. પું [વિભવ]

વૈભવ, સમૃદ્ધિ

વિભા. ધાં [વિ+ભા]

શોભવું

વિભાઇય. ત્રિં [વિભાજિત]

વિભાગ કરેલ, ભાગ પાડેલ

વિભાગ. પું [વિભાગ]

વિભાગ, પૃથક્કરણ

વિભાગનિષ્પન્ન. નં [વિભાગનિષ્પન્ન]

વિભાગ કે પૃથક્કરણમાંથી નીપજેલ

વિભાવન. નં [વિભાવન]

વિશેષ પ્રકાશ કરવો તે

વિભાવણા. સ્ત્રીં [વિભાવના]

જુઓ 'ઉપર'

વિભાવિત્ત. કું [વિભાવયિતુમ્]

વિશેષ પ્રકાશ કરવાને

વિભાવેમાણ. ત્રિં [વિભાવયત્]

સ્મરણ કરતું, ભાવના ભાવતું

વિભાસ. ધાં [વિ+ભાષ]

સ્પષ્ટ કહેવું, વ્યાખ્યા કરવી, વિકલ્પથી વિધાન કરવું

વિભાસા. સ્ત્રીં [વિભાશા]

સૂત્રના અનેક અર્થો પૈકી કેટલાંક સ્થૂળ અર્થોનું કથન,

વિકલ્પ, સાધારણ, બે પક્ષ

વિભાસિયવ્વ. ત્રિં [વિભાષિતવ્ય]

કહેવા યોગ્ય 'વિભાસા' કરવા યોગ્ય

વિભિન્ન. ત્રિં [વિભિન્ન]

જુદું, પૃથક્

વિભિસણ. વિં [વિભિષણ]

જુઓ 'બિભીસણ'

વિભૂ. ત્રિં [વિભૂ]

સમર્થ

વિભૂઙ. સ્ત્રીં [વિભૂતિ]

સમૃદ્ધિ, વૈભવ

વિભૂતિ. સ્ત્રીં [વિભૂતિ]

જુઓ 'ઉપર'

વિભૂસણ. નં [વિભૂષણ]

અલંકાર આદિ

વિભૂસા. સ્ત્રીં [વિભૂષા]

શરીર શોભા, હાથ-પગ આદિ ધોવા તે

વિભૂસાણુવાઙ. ત્રિં [વિભૂષાણુપાતિન્]

શરીર શણગાર આદિમાં આસક્ત

વિભૂસાવડિયા. સ્ત્રીં [વિભૂષાવડિયા]

શણગારની પ્રતિજ્ઞા નિમિત્તે

વિભૂસાવત્તિય. પું [વિભૂષાવૃત્તિક]

'વિભૂષા'ની વૃત્તિવાળો

વિભૂસાવત્તિય. પું [વિભૂષાપ્રત્યય]

'વિભૂષા' નિમિત્તે

વિભૂસિત. ત્રિં [વિભૂષિત]

અલંકૃત, વસ્ત્ર આદિ વડે શોભાયુક્ત

વિભૂસિય. ત્રિં [વિભૂષિત]

જુઓ 'ઉપર'

વિભેલ. પું [વિભેલ]

એ નામનો એક સંનિવેશ

વિભેલય. પું [વિભીતક]

બહેડાનું ઝાડ

વિમડલ. નં [વિમુકુલ]

વિકસવું તે

વિમડલિય. વિશેં [વિમકુલિત]

વિકસિત

વિમંસા. સ્ત્રીં [વિમર્શ]

વિચારણા, આલોચના, મતિજ્ઞાનનોએક ભેદ

વિમગ્ન. ધાં [વિ+માર્ગ્ય]

વિચાર કરવો, ઇચ્છા કરવી, પ્રાર્થના કરવી, અન્વેષણ

કરવું

વિમળ. વિશેં [વિમનસ્]

ઉદાસીન, ચિંતાતુર

વિમય. પું [વિ.]

પર્વગ જાતનું એક ઝાડ

વિમલ-. પું [વિમલ]

શુદ્ધ, દોષ રહિત, નિર્મલ, ક્ષાર સમુદ્રના દેવતાનું નામ,

આઠમા સહસ્રાર ઇન્દ્રનું મુસાફરી વિમાન, નવમા-દશમા

દેવલોકના ઇન્દ્રનું મુસાફરી વિમાન, ત્રીજા-ચોથા

દેવલોકનું એક વિમાન, બારમા દેવલોકનું એક વિમાન,

નવમા-દશમા દેવલોકના ઇન્દ્રના વિમાનનો ઉપરી

દેવતા

વિમલ-૧. વિં [વિમલ]

સાકેત નગરનો ચિત્રકાર, તે તેની ચિત્રકળા માટે

વિખ્યાત હતો, રાજા મહાબલે તેની પ્રશંસા કરેલી.

વિમલ-૨. વિં [વિમલ]

ભરતક્ષેત્રમાં થયેલ તેરમાં તીર્થંકર, કંપિલપુરના રાજા કયવમ્મ અને રાણી સામા ના પુત્ર. તેના દેહનો વર્ણ સુવર્ણ હતો. ૧૦૦૦ પુરુષ સાથે દીક્ષા લીધી. તેમને (એકમતે) ૫૬ અને (બીજામતે) ૫૭ ગણ તથા ૫૬/૫૭ ગણધર થયા વગેરે.

વિમલ-૩. વિં [વિમલ]

ભરતક્ષેત્રની આગામી ચોવીસીમાં થનારા બાવીસમાં તીર્થંકર, જે નારાયણ નો જીવ છે.

વિમલ-૪. વિં [વિમલ]

ઐરવતક્ષેત્રની આગામી ચોવીસીમાં થનારા એકવીસમાં તીર્થંકર

વિમલ-૫. વિં [વિમલ]

ભ. અજિય નો પૂર્વભવ

વિમલકૂડ. પું [વિમલકૂટ]

સોમનસ વક્ષસ્કાર પર્વત પરનું એક કૂટ

વિમલતર. વિશેં [વિમલતર]

અતિ નિર્મળ

વિમલપ્પભ. પું [વિમલપ્રભ]

ક્ષીર સમુદ્રનો એક દેવતા

વિમલવર. પું [વિમલવર]

એક દેવવિમાન

વિમલવાહન-૧. વિં [વિમલવાહન]

શ્રેણિક રાજાનો જીવ, જે ભાવિમાં મહાપરમ નીર્થંકર થશે તેનું બીજું નામ

વિમલવાહન-૨. વિં [વિમલવાહન]

ગોશાળાનો આગામી ભવ તે 'મહાપરમ' પણ કહેવાશે

વિમલવાહન-૩. વિં [વિમલવાહન]

શતદ્વાર નગર નો રાજા, જેણે ધમ્મરૂઈ સાધુને પારણે શુદ્ધ આહાર દાન કરી મનુષ્યાયુ બાંધેલ, પછી તે બરદત્ત થયો

વિમલવાહન-૪. વિં [વિમલવાહન]

ભરતક્ષેત્રમાં થયેલા સાતમાં કુલકર, જેના શાસનમાં મક્કાર નીતિ હતી

વિમલા. સ્ત્રીં [વિમલા]

તેરમાં તીર્થંકરની પ્રવ્રજ્યા-પાલખીનું નામ, ગંધર્વેન્દ્ર ગીત-રતિની એક પદરાણી, ધરણેન્દ્રના કાલ નામના લોકપાલની એક પદરાણી, ઉર્ધ્વદિશા, એ નામની એક દેવી, નિર્મલકાંતિ

વિમલા. વિં [વિમલા]

નાગપુરના એક ગાથાપતિની પુત્રી, ભ. પાર્શ્વપાસે દીક્ષા લીધી. મૃત્યુબાદ એક વ્યંતરેન્દ્રની દેવી બની

વિમાણ. પું [વિમાન]

વિમાન, વૈમાનિક દેવતાનું નિવાસસ્થાન, ચૌદ સ્વપ્નમાંનું એક સ્વપ્ન, ઉર્ધ્વલોકમાંથી તીર્થલોકમાં આવવા માટે દેવતાઓને બેસવાનું એક સ્થાન

વિમાનકારિ. પું [વિમાનકારિન]

વિમાનની રચના કરનાર

વિમાનન. નં [વિમાનન]

અપમાન

વિમાનપવિભક્તિ. સ્ત્રીં [વિમાનપ્રવિભક્તિ]

એક (કાલિક) આગમ સૂત્ર

વિમાનવર્ડ. પું [વિમાનવર્તિ]

વિમાન પતિ-દેવતા

વિમાનવર્ણ. પું [વિમાનવર્ણ]

વિમાન-વર્ણ

વિમાનવાસ. પું [વિમાનવાસ]

વિમાનમાં નિવાસ કરવો તે, વિમાનરૂપ આવાસ

વિમાનવાસી. પું [વિમાનવાસિન]

વિમાનમાં રહેનાર, વૈમાનિક દેવતા

વિમાનવાસી. પું [વિમાનવાસિન] જુઓ 'ઉપર'

વિમાનસેદી. સ્ત્રીં [વિમાનશ્રેણિ]

વિમાનની પંક્તિ

વિમાનાવલિયા. સ્ત્રીં [વિમાનાવલિકા]

આવલિકાબદ્ધ વિમાન

વિમાનાવાસ. પું [વિમાનાવાસ]

દેવતાઓનું સ્થિર વિમાનરૂપ નિવાસસ્થાન

વિમાનિત. ત્રિં [વિમાનિત]

નારાજ કરેલ

વિમાનોવવન્નગ. પું [વિમાનોપપન્નક]

વિમાનમાં ઉત્પન્ન થનાર

વિમાયા. સ્ત્રીં [વિમાત્રા]

વિષમપણું

વિમાયાઠિતિયા. સ્ત્રીં [વિમાત્રાસ્થિતિકા]

વિષમ પરિમાણવાળી સ્થિતિ

વિમુંચ. ધાં [વિ+મુચ્ચ]

તજવું, છોડવું

વિમુકુલ. ત્રિં [વિમુકુલ]

વિકસિત, ખીલેલું

વિમુક્ક. ત્રિં [વિમુક્ત]

મુક્ત થયેલ, બંધનથી છૂટેલ

વિમુક્ષણ. નં [વિમોક્ષણ]

કર્મથી છૂટકારો, મોક્ષ, મૂકાવનાર

વિમુચ. ધાં [વિ+મુચ્]

જુઓ 'વિમુચ'

વિમુક્ત. ત્રિં [વિમુક્ત]

લોભ કે મમત્વ રહિત

વિમુક્તિ. સ્ત્રીં [વિમુક્તિ]

મુક્તિ, મોક્ષ, છૂટકારો 'આચાર' સૂત્રનું એક અધ્યયન

વિમુહ. નં [વિમુહ]

આકાશ, પરાડ્મુખ, ઉદાસીન

વિમુહ. પું [વિમુહ]

એક નરકસ્થાન

વિમુહિય. વિશેં [વિમુહિત]

પરાડ્મુખ કરેલ, ઉદાસીન થયેલ

વિમોહ્ય. ત્રિં [વિમોહિત]

મૂકાએલું, છૂટું કરેલું

વિમોહ્યં. કૂં [વિમોહિતું]

છૂટું કરવા માટે, મુક્ત થવા માટે

વિમોક્ષ. પું [વિમોક્ષ]

મુક્તિ, 'આચાર' સૂત્રનું એક અધ્યયન

વિમોક્ષણ. નં [વિમોક્ષણ]

બંધનો ઉચ્છેદ, છૂટકારો, મુક્તિ, મોક્ષ

વિમોક્ષણયા. સ્ત્રીં [વિમોક્ષણતા]

મુક્તિ, મોક્ષ

વિમોય. ધાં [વિ+મોચય]

છોડાવવું, મુક્ત કરવું

વિમોચક. ત્રિં [વિમોચક]

છોડાવનાર, મુક્ત કરાવનાર

વિમોચગ. ત્રિં [વિમોચક]

જુઓ 'ઉપર'

વિમોચન. નં [વિમોચન]

કર્મના બંધનથી છૂટવું, મુક્ત થવું તે

વિમોચનક. પું [વિમોચનક]

વિમોચન કરનાર, બંધનથી છૂટનાર

વિમોચનતરાય. ત્રિં [વિમોચનતરક]

દૂર થઈ શકે તેવું, મંત્રમૂલાદિથી સાધ્ય થાય તેવું

વિમોચના. સ્ત્રીં [વિમોચન]

જુઓ 'વિમોચન'

વિમોચતરાય. ત્રિં [વિમોચતરક]

દૂર થઈ શકે તેવું, સાધ્ય થઈ શકે તેવું

વિમોહ. ત્રિં [વિમોહ]

મોહ રહિત, અંધકાર રહિત

વિમોહ. ધાં [વિ+મોહય]

મોહ ઉપજાવવો, મુગ્ધ કરવું

વિમોહન. નં [વિમોહન]

વ્યામોહ, વિષયાસક્તિ

વિમોહાયતન. નં [વિમોહાયતન]

અંધકાર રહિત ધર-નિવાસ સ્થાન

વિમોહિતા. કૂં [વિમોહિત]

મોહ પમાડીને

વિમ્હ. ધાં [વિ+સ્મય]

વિસ્મય પામવું

વિમ્હય. પું [વિસ્મય]

આશ્ચર્ય, વિસ્મય

વિમ્હયકર. ત્રિં [વિસ્મયકર]

આશ્ચર્ય કરનાર, વિસ્મય પમાડનાર

વિમ્હયકારિ. ત્રિં [વિસ્મયકારિન્]

આશ્ચર્યકારી, વિસ્મયકારી

વિમ્હાવ. ધાં [વિ+સ્માપય]

વિસ્મય પમાડવું, આશ્ચર્યચકિત કરવું

વિમ્હાવણ. નં [વિસ્માપન]

આશ્ચર્ય ઉત્પન્ન કરાવવું તે

વિમ્હાવેંત. ત્રિં [વિસ્માપયત્]

વિસ્મય પામવું તે, આશ્ચર્યચકિત થવું તે

વિમ્હિય. ત્રિં [વિસ્મિત]

વિસ્મય પામેલ, આશ્ચર્યચકિત થયેલ

વિય. પું [વ્યય]

વ્યય થવો તે, નાશ પામવું તે

વિય. પું [વ્યક્ત]

સ્પષ્ટ, પ્રગટ

વિય. પું [વિદ્વસ્]

વિદ્વાન, પંડિત, આત્મા

વિયંગ. ત્રિં [વ્યંગ્ય]

વિકલ અંગવાળું

વિયંગ. ધાં [વ્યંગ]

વિકલ અંગ કરવું

વિયંગિત. પું [વ્યંગિત]

વિકલાંગ કરાયેલ

વિયંગિય. પું [વ્યંગિત]

જુઓ 'ઉપર'

વિયંગેતા. કૂં [વ્યંગ્ય]

વિકલાંગ કરીને

વિયંજિય. ત્રિં [વ્યંજિત]

વ્યક્ત કરેલ, પ્રગટ કરેલ

વિયંતકારય. પું [વ્યંતકારક]

અંતિમ-અંતક્રિયા કરનાર

વિયંભિય. ત્રિં [વિજૃંભિત]

ખૂબ ફેલાયેલું, ખુલ્લું કે પ્રગટ થયેલું

વિયવ્ક. પું [વિતર્ક]

તર્ક, વિતર્ક, કલ્પના, અનુમાન, મીમાંસા, વિચારણા, વિકલ્પ

વિયવ્કા. સ્ત્રીં [વિતર્ક]

સ્વમતિ કલ્પના, કપોળ-કલ્પિતતા

વિયવ્ક્ષણ. ત્રિં [વિચક્ષણ]

કુશળ, હોશિયાર, વિચક્ષણ, બુદ્ધિમાન્

વિયવ્ક્રાય. ત્રિં [વ્યાખ્યાત]

વ્યાખ્યા કરાયેલ, કહેવાયેલ

વિયવ્ગ. પું [વ્યાગ્ર]

વાધ

વિયવ્ચા. સ્ત્રીં [વિગતાર્ચા]

મૃતક શરીર

વિયવ્ચ્છેયણ. નં [વ્યવચ્છેદન]

વ્યવચ્છેદ, પૃથક્કરણ

વિયજિય. ત્રિં [વ્યક્ત]

પ્રગટ, ખુલ્લું

વિયટ્ટ. ત્રિં [વિવૃત્ત]

દૂર થયેલ, પૃથ્વીને આવર્તન દઈ ઊગેલ સૂર્ય, આકાશ

વિયટ્ટચ્છઝમ. ત્રિં [વિવૃત્તચ્છઝન]

જેનો છઝભાવ દૂર થયેલ છે તે,

વિયટ્ટચ્છઝમ. ત્રિં [વિવૃત્તચ્છઝન]

ઘાતીકર્મોનો ક્ષય કરેલ

વિયટ્ટચ્છઝમ. ત્રિં [વિવૃત્તચ્છઝન] જુઓ 'ઉપર'

વિયટ્ટિત્ત. કૂં [વિવર્તિતુમ્]

દૂર કરવા માટે

વિયટ્ટભોડ. ત્રિં [વિવૃત્તભોજિન]

સૂર્ય ઊગ્યા પછી આહાર કરનાર

વિયટ્ટમાણ. ત્રિં [વિવર્તમાન]

પાછું ફરતું

વિયડ. ત્રિં [વિકટ]

વિકટ, ગહન, સૂક્ષ્મ બુદ્ધિથી જાણી શકાય તેવું, ભયંકર,

વિશાળ, એક જાતનું મદ્ય, એ નામનો એક મહાગ્રહ

વિયડ. ત્રિં [વિવૃત્ત]

ઉઘાડુ, ઢાંક્યા વિનાનું, પ્રગટ, છૂટું પડેલ

વિયડ. નં [વિકૃત]

અચિત્ત થયેલું પાણી, પ્રાસુક-નિર્દોષ પાણી

વિયડંત. ત્રિં [વિકટયત્]

ગુરુ સમક્ષ આલોચના કરતો

વિયડગ. ત્રિં [વિકટક]

જુઓ 'વિયડ'

વિયડગિહ. નં [વિકટગૃહ]

ઉઘાડું ઘર

વિયડજાણ. નં [વિકટયાન]

ખુલ્લી ગાડી-ગાડું વગેરે સવારી

વિયડજોણિય. નં [વિવૃત્તયોનિક]

યોનિનો એક ભેદ

વિયડણા. સ્ત્રીં [વિકટના]

સ્વદોષ નિવેદન, આલોચના

વિયડદત્તિ. સ્ત્રીં [વિકટદત્તિ]

અચિત્તવસ્તુનો ખોબો કે પશાલી

વિયડભાવ. પું [વિવૃત્તભાવ]

પ્રગટ ભાવ, શુદ્ધ ભાવ

વિયડભોડ. ત્રિં [વિવૃત્તભોજિન]

દિવસ છતાં-દિવસે ખાનાર

વિયડા. સ્ત્રીં [વિવૃત્તા]

ખુલ્લી યોનિ-ઉત્પત્તિ સ્થાન, જે વિકલેબ્ધિયોને તથા

દેવતાઓને હોય છે તે

વિયડાવડ. પું [વિકટાપાતિન]

એક વૃત્તવૈતાલ્ય પર્વત

વિયડાવતિ. પું [વિકટાપાતિન]

જુઓ 'ઉપર'

વિયડાવાતિ. પું [વિકટાપાતિન]

જુઓ 'ઉપર'

વિયડાવાતિવાસિ. ત્રિં [વિકટાપાતિવાસિન]

વિકટાપાતી નામના વૃત્ત વૈતાલ્ય પર્વતમાં રહેનાર

વિયડાસય. પું [વિકટાશય]

જળાશય, તળાવ

વિયડી. સ્ત્રીં [વિતટી]

વિરૂપ કાંઠો, કિનારો

વિયટ્ટક. ત્રિં [વિકર્ષક]

ખેંચનાર

વિયણ. નં [વિજન]

વીઝણો, પંખો

વિયત. ત્રિં [વિતત]

વિસ્તારેલું, પહોળું કરેલું

વિયતિ. સ્ત્રી૦ [વિગતિ]

વિકૃતિ, વિનાશ

વિયત્ત. ત્રિ૦ [વ્યક્ત]

વિચારીને કામ કરનાર, ગીતાર્થ, શાસ્ત્રવેત્તા

વિયત્ત. ધા૦ [વિ+વર્તય]

વર્તવું, હોવું

વિયત્ત. વિ૦ [વ્યક્ત]

ભ. મહાવીરના ચોથા ગણધર ધનમિત્ત અને વારુણી ના પુત્ર, ૫૦૦ શિષ્યો સહિત દીક્ષા લીધી. એસીમે વર્ષે મોક્ષે ગયા

વિયત્તણ. ન૦ [વિવર્તન]

વર્તવું તે, હોવું તે

વિયત્તિકિચ્ચ. ન૦ [વ્યક્તકૃત્ય]

ગીતાર્થ કે શાસ્ત્રવેતાનું કર્તવ્ય

વિયત્તય. ત્રિ૦ [વિકર્તક]

કાતરનાર, કાપનાર

વિયત્થિ. પુ૦ [વિતસ્તિ]

એક માપ-વિશેષ

વિયત્થિપુહત્તિય. પુ૦ [વિતસ્તિપૃથક્તિક]

એક માપ

વિયમ્મ. ન૦ [વિગમ]

વિનાશ

વિયય. ત્રિ૦ [વિતત]

જુઓ 'વિતત'

વિયયપક્ષિ. પુ૦ [વિતતપક્ષિન્]

જુઓ 'વિતતપક્ષિ'

વિયર. પુ૦ [વિવર]

છિદ્ર, ગુફા, ખાડો, એકાંત

વિયર. ધા૦ [વિવર]

વાપરવું

વિયર. ધા૦ [વિ+તૃ]

દેવું, અર્પણ કરવું

વિયરંત. કૃ૦ [વિતરંત]

દેતો, અર્પણ કરતો

વિયરગ. પુ૦ [વિદરક]

વિરડો, ખાડો

વિયરણ. ન૦ [વિતરણ]

દેવું તે, આપવું તે

વિયરય. પુ૦ [વિદરક]

જુઓ 'વિયરગ'

વિયરિત્તા. કૃ૦ [વિત્તીર્ય]

આપીને, દઈને

વિયરિય. ત્રિ૦ [વિચરિત]

વિચરણ કરેલ, પ્રસિદ્ધ થયેલ

વિયલ. ન૦ [વિદલ]

જેના બે દળ-ભાગ થાય તે, જેમ કે ચણા-ચણાની દાળ

વિયલ. ત્રિ૦ [વિકલ]

વિકલેન્દ્રિય, બે-ત્રણ-ચાર ઇન્દ્રિયવાળા જીવ

વિયલંત. કૃ૦ [વિગલત]

ટપકતું, ગળતું

વિયસંત. ન૦ [વિકસત]

વિકસવું તે

વિયસિય. ત્રિ૦ [વિકસિત]

વિકસેલ, ખીલેલ

વિયસિયજસ. ન૦ [વિકસિતયશસ્]

જેની કીર્તિ ફેલાયેલી છે તે

વિયસિયનયન. ન૦ [વિકસિતનયન]

જેના ચક્ષુ પ્રકુલ્લિત થયા છે તે

વિયાગર. ધા૦ [વિ+આ+કૃ]

ખુલાસો આપવો, પ્રત્યુત્તર વાળવો

વિયાગરંત. કૃ૦ [વ્યાકુર્વત]

ઉત્તર આપવો તે, કહેવું તે

વિયાગરેમાણ. કૃ૦ [વ્યાકુર્વત]

જુઓ 'ઉપર'

વિયાણ. ન૦ [વિજાનત]

જાણવું તે

વિયાણ. ન૦ [વિતાન]

વિસ્તાર

વિયાણ. ધા૦ [વિ+જ્ઞા]

જાણવું

વિયાણંત. ન૦ [વિજાનત]

જાણવું તે

વિયાણમાણ. કૃ૦ [વિજ્ઞાયક]

જાણતો

વિયાણય. ત્રિ૦ [વિજ્ઞાયક]

જાણનાર

વિયાણિત્તા. કૃ૦ [વિજ્ઞાય]

જાણીને

વિયાણિય. ન૦ [વિજ્ઞાત]

જાણેલ

વિયાણિયા. સ્ત્રી૦ [વિજ્ઞાન]

જાણેલ

વિયાળેતા. કું [વિજ્ઞાય]

જાણીને

વિયાર. પુ [વિચાર]

તર્કવિતર્ક કરવા તે, સ્થંડિલ જવું તે, વિહાર કરવો તે,

આજ્ઞા, હૂકમ, ફરવું

વિયાર. પુ [વિકાર]

વિકાર, મૂળ સ્વરૂપમાં ન્યૂનાધિકતા

વિયાર. ધા [વિ+વારય]

વિચારવું, તર્ક કરવો, વિહરવું

વિયારભૂમિ. સ્ત્રી [વિચારભૂમિ]

સ્થંડિલ ભૂમિ, વડીનીતિ અર્થે જવાની જગ્યા

વિયાલ. ત્રિ [વ્યાલ]

કુષ્ટ, મદોન્મત્ત

વિયાલ. પુ [વિકાલ]

અકાલ, સંધ્યાકાળ, રાત્રિ

વિયાલગ. પુ [વિકાલક]

એક મહાગૃહ

વિયાલણા. સ્ત્રી [વિચારણા]

વિચારણા

વિયાલચારિ. ત્રિ [વિકાલચારિન]

અકાળે ફરનાર

વિયાલય. પુ [વિકાલક]

એક મહાગૃહ

વિયાવત્ત. પુ [વ્યાવર્ત]

ઘોષ તથા મહાઘોષ ઇન્દ્રના લોકપાલનું નામ

વિયાસ. પુ [વિકાશ]

વિકાશ

વિયાહ. ન [વ્યાહ્યા]

વિશદ્ રૂપે અર્થનું પ્રતિપાદન, વૃત્તિ, વિવરણ

વિયાહચૂલિયા. સ્ત્રી [વ્યાહ્યાચૂલિકા]

જૈનશાસ્ત્ર વિશેષ

વિયાહપન્નત્તિ. સ્ત્રી [વ્યાહ્યાપ્રજ્ઞત્તિ]

એક (અંગ) આગમસૂત્ર-અપરનામ-ભગવદ્ સૂત્ર

વિયાહપન્નત્તિધર. પુ [વ્યાહ્યાપ્રજ્ઞત્તિધર]

‘વિયાહપન્નત્તિ’ નામક સૂત્રના ધારક

વિયાહિજ્જ. ધા [વિ+આ+હ્યા]

અર્થનું વિશદ્ પ્રતિપાદન કરવું, વૃત્તિ કરવી

વિયાહિત. ન [વ્યાહત]

છિનવેલ, સામે લાવેલ

વિયાહિય. ત્રિ [વ્યાહ્યાત]

અર્થનું વિશદ્ રીતે પ્રતિપાદન કરેલ, વિવરણ કરેલ

વિયાહિય. ત્રિ [વ્યાહ્યાયક]

વ્યાખ્યાન કર્તા, કથા કરનાર

વિયોગ. પુ [વિયોગ]

વિયોગ, વિરહ

વિયોવાત. ન [વ્યવપાત]

ભ્રંશ, નાશ

વિયોસ. ધા [વિ+ઉત્+સૃજ]

ત્યાગ કરવો, ફેંકવું

વિરડ. સ્ત્રી [વિરતિ]

પાપથી નિવૃત્ત,

સાવધ પ્રવૃત્તિનો ત્યાગ

વિરડય. ત્રિ [વિરચિત]

ઉત્પન્ન કરેલ, રચેલ

વિરંચ. ધા [વિ+રચ]

ભાગ પાડવો

વિરચ. ધા [વિ+રચ]

રચવું, બનાવવું

વિરચિત. ત્રિ [વિરચિત]

રચેલું, બનાવેલું

વિરચિતા. કું [વિરચ્ય]

રચીને

વિરચિય. ત્રિ [વિરચિત]

જુઓ ‘વિરચિત’

વિરજ્જ. ધા [વિ+રજ્જ]

વૈરાગ્ય પામવું, વિરક્ત થવું

વિરજ્જમાણ. કું [વિરજ્યમાન]

વિરક્ત થતો, વૈરાગ્ય પામતો

વિરત. ત્રિ [વિરત]

પાપથી નિવૃત્તિ પામેલ

વિરતિ. સ્ત્રી [વિરતિ]

જુઓ ‘વિરડ’

વિરત્ત. ત્રિ [વિરત્ત]

વૈરાગી, સંસારથી ઉદાસીન, અનેક રંગવાળું

વિરત્તયા. સ્ત્રી [વિરત્તતા]

વિરક્તાપણ, વૈરાગ્ય

વિરમ. ધા [વિ+રમ]

વિરમવું, નિવર્તવું

વિરમણ. ન [વિરમણ]

અટકવું તે, ત્યાગ

વિરય. ત્રિ [વિરત]

પાપથી નિવૃત્ત, આરંભ-સમારંભ ત્યજી દીધેલ

વિરય. પુ. [વિરજસ્ય]

એક મહાગ્રહ, એક દેવવિમાન

વિરય. ધા. [વિ+રચ્ય]

કરવું, બનાવવું, રચવું

વિરયાવિરહ. ત્રિ. [વિરતાવિરતિ]

પાપથી કંઈક નિવર્તવું-કંઈક ન નિવર્તવું તે, શ્રાવકપણું

વિરયાવિરતિ. ત્રિ. [વિરતાવિરતિ]

જુઓ 'ઉપર'

વિરયાવિરય. ત્રિ. [વિરતાવિરત]

પાપથી કંઈક નિવર્તેલ-કંઈક ન નિવર્તેલ, શ્રાવક

વિરલ. ત્રિ. [વિરલ]

થોડું થોડું, છુટું છુટું

વિરલી. સ્ત્રી. [વિ.]

એક ચઉરિન્દ્રિય જીવ

વિરલ્લિત. ન. [વિ. વિકર્ણ]

વેરાએલું

વિરલ્લિય. ત્રિ. [વિરલ્લિત]

કચરો ઉડાડી સાફ કરેલું, વિસ્તારેલ

વિરવ. ધા. [વિ+રચ્ય]

રચેલ, બનાવેલ

વિરવેન્તા. કૃ. [વિરચ્ય]

રચના કરીને

વિરસ. ત્રિ. [વિરસ]

રસ વગરનું, તુચ્છ, ભયંકર શબ્દ

વિરસજીવિ. ત્રિ. [વિરસજીવિન્]

તુચ્છ-નિરસ આહારથી જીવનાર

વિરસમેહ. પુ. [વિરસમેઘ]

વિરુદ્ધ રસવાળો વરસાદ

વિરસાહાર. પુ. [વિરસાહાર]

નિરસ-આહાર

વિરહ. પુ. [વિરહ]

વિયોગ, વિરહ, નિર્જન કે એકાંત સ્થાન

વિરહિત. ત્રિ. [વિરહિત]

વિનાનું, અભાવવાળું, શૂન્ય, રહિત

વિરહિય. ત્રિ. [વિરહિત] જુઓ 'ઉપર'

વિરાઇય. ત્રિ. [વિરાજિત]

શોભિત

વિરાઇયંગી. સ્ત્રી. [વિરાજિતાંગી]

શોભાયમાન અંગવાળી

વિરાગ. પુ. [વિરાગ]

વૈરાગ્ય, ઉદાસીનતા

વિરાગતા. સ્ત્રી. [વિરાગતા]

વૈરાગ્ય, નિઃસારતા, વીતરાગ, ઉદાસીનતા

વિરાગયા. સ્ત્રી. [વિરાગતા]

જુઓ 'ઉપર'

વિરાજ. ધા. [વિ+રાજ]

શોભવું, દીપવું

વિરાટ. પુ. [વિરાટ]

નગર-વિશેષ

વિરામણ. ન. [વિરામણ]

જુઓ 'વિરામણ'

વિરાય. પુ. [વિરાગ]

જુઓ 'વિરાગ'

વિરાય. ધા. [વિ+રાજ]

શોભવું, દીપવું

વિરાયંત. કૃ. [વિરાજમાન]

શોભતો, દીપતો

વિરાયમાણ. કૃ. [વિરાજમાન]

શોભતો, દીપતો

વિરાલ. પુ. [વિરાલ]

બીલાડો

વિરાલિયા. સ્ત્રી. [વિરાલિકા]

એક પ્રકારની સાધારણ વનસ્પતિ

વિરાલી. સ્ત્રી. [વિરાલી]

જુઓ 'ઉપર'

વિરાવ. ધા. [વિ+રવ્ય]

અવાજ કરવો, નાદ કરવો

વિરાવ. ધા. [વિ+રાવ્ય]

નાદ કરાવવો

વિરાહ. ધા. [વિ+રાધ્ય]

વિરાધના કરવી, ઉલ્લંઘન કરવું

વિરાહગ. ત્રિ. [વિરાધક]

વિરાધના કરનાર, જ્ઞાન-દર્શન, ચારિત્રને દૂષિત કરનાર

વિરાહણ. ન. [વિરાધન]

વિરાધના કરવી તે, પરિતાપના

વિરાહણા. સ્ત્રી. [વિરાધના]

જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્રમાં દોષ લગાડવો તે, વ્રતખંડન,

હિંસા, મૈથુન, અસંયમ

વિરાહણી. સ્ત્રી. [વિરાધની]

મોક્ષ માર્ગની વિરાધના થાય તેવી ભાષા

વિરાહય. પુ. [વિરાધક]

જુઓ 'વિરાહગ'

વિરાહિતા. કૃં [વિરાધ્ય]

વિરાધના કરીને

વિરાહિય. ત્રિં [વિરાધિત]

વિરાધેલ, વ્રતને દૂષિત કે ખંડિત કરેલ

વિરાહિયસંજમ. નં [વિરાધિતસંયમ]

વિરાધેલ સંયમ

વિરાહિયસંજમાસંજમ. નં [વિરાધિતસંયમાસંયમ]

વિરાધેલ દેશવિરતિપણું

વિરાહી. પું [વિરાધિન્]

સર્પની એક જાત

વિરાહેતા. કૃં [વિરાધ્ય]

વિરાધના કરીને

વિરાહેતુ. કૃં [વિરાધ્ય] જુઓ 'ઉપર'

વિરિંચ. ધાં [વિ+ભજ]

વિભાગ ગ્રહણ કરવો, ભાગ લેવો

વિરિંચિતા. કૃં [વિભજ્ય]

વિભાગ ગ્રહણ કરીને

વિરિય. નં [વીર્ય]

વીર્ય, આત્મશક્તિ, પાંચ આચારમાંનો એક આચાર

વિરિયગૂહણ. નં [વીર્યગોપન]

આત્મશક્તિને ગોપવવી

વિરિયાયાર. પું [વીર્યાચાર]

પાંચ આચારમાંનો એક આચાર, મોક્ષાનુષ્ઠાનમાં શક્તિ

ઉપયોગમાં લેવી તે

વિરુદ્ધ. ધાં [વિ+રુધ્]

વિરોધ કરવો

વિરુદ્ધ. પું [વિરુદ્ધ]

વિરોધ કરનાર, નાસ્તિક, અક્રિયાવાદી

વિરુદ્ધરજ્જ. નં [વિરુદ્ધરાજ્ય]

જ્યાં પરસ્પર બે રાજ્યોનો વિરોધ હોય તે

વિરુદ્ધરજ્જાતિકમ્મ. નં [વિરુદ્ધરાજ્યાતિક્રમ]

રાજ્યના નિયમ વિરુદ્ધ જઈ તેનું ઉલ્લંઘન કરવું તે,

શ્રાવકના ત્રીજા અણુવ્રતનો એક અતિચાર

વિરૂવ. ત્રિં [વિરૂપ]

જુદી જુદી જાતનું, બીભત્સ

વિરૂવરૂવ. નં [વિરૂપરૂપ]

વિવિધ પ્રકારનું

વિરૂહ. ધાં [વિ+રુહ]

અંકુરિત થવું, ઊગવું

વિરેગ. પું [વિરેક]

વિભાગ

વિરેયણ. નં [વિરેચન]

જુલાબ લેવો તે

વિરેલ્લિય. વિશેં [વિરે.]

વિસ્તૃત

વિરોયણ. પું [વિરોચન]

અગ્નિ

વિરોહ. પું [વિરોધ]

વિરુદ્ધભાવ, વૈર

વિલ. ધાં [વ્રીડ]

શરમાવું, લજ્જા થવી

વિલ. નં [વિલ]

નમક વિશેષ, લવણ

વિલતલી. સ્ત્રીં [વિલ.]

તલાશી, વિલોકન

વિલઓલગ. નં [વિલ.]

ધાડપાડી લુંટનાર

વિલંબ. નં [વિલમ્બ]

સૂર્ય સાથે યોગ કરી મુક્ત થયેલ નક્ષત્ર, વિલંબ-મોડું

વિલંબગ. પું [વિલમ્બક]

વિદૂષક, જીવની વિવિધ અવસ્થા પસાર કરનાર

વિલંબણ. ત્રિં [વિલમ્બન]

લટકવું તે

વિલંબણા. સ્ત્રીં [વિલમ્બના]

નિવર્તન, નિષ્પત્તિ

વિલંબિ. નં [વિલમ્બિન્]

જુઓ 'વિલંબ'

વિલંબિત. નં [વિલમ્બિત]

બત્રીશ પ્રકારના નાટકમાંનું એક નાટક વિશેષ

વિલંબિય. નં [વિલમ્બિત]

એક દેવતાઈ નાટ્યવિશેષ, વિલંબથી ગાવું તે-ગાયનનો

એક ગુણ

વિલંબી. સ્ત્રીં [વિલમ્બિન્]

જુઓ 'વિલંબ'

વિલંબીનવચ્ચત્ત. નં [વિલમ્બિતનક્ષત્ર]

જુઓ 'વિલંબ'

વિલંવત. કૃં [વિલપત્]

બકવાદ કરતો, બોલતો

વિલગ્ન. નં [વિલગ્ન]

લાગેલું, અવલંબિત, આરુઢ

વિલગ્નનિમિત્ત. નં [વિલગ્નનિમિત્ત]

એક નિમિત્ત

વિલટ્ટિ. સ્ત્રી૦ [વિયટ્ટિ]	લિંપીને, લેપ કરીને
એક દંડ-વિશેષ	વિલિંપેત. કૃ૦ [વિલિપ્ય]
વિલય. ન૦ [વિલય]	લીંપીને
સૂર્યનો અસ્ત	વિલિત્ત. કૃ૦ [વિલિપ્ત]
વિલય. ધા૦ [વિ+લપ્]	ચોંપડેલું, લીંપેલું
રોવું, ચીસો પાડવી	વિલિજ્જ. ધા૦ [વિ+લી]
વિલવમાણ. કૃ૦ [વિલપત્]	નષ્ટ થવું, પીગળવું
રડતો, ચીસો પાડતો	વિલિયા. સ્ત્રી૦ [વ્રીડિત]
વિલવણયા. સ્ત્રી૦ [વિલપનતા]	લજ્જા, શરમ
છાતીફાટ રૂદન	વિલિહ. ધા૦ [વિ+લિખ્]
વિલવિત. ન૦ [વિલપિત]	લખવું, અક્ષર કોતરવા
રૂદનનો 'શબ્દ' આકંદન	વિલિહંત. કૃ૦ [વિલિખત્]
વિલવિય. ન૦ [વિલપિત]	લખવું તે, અક્ષર કોતરવા તે
જુઓ 'ઉપર'	વિલિહમાણ. કૃ૦ [વિલિખત્]
વિલસ. ધા૦ [વિ+લસ]	લખતો, અક્ષર કોતરતો
વિલાસ કરવો, આનંદ કરવો	વિલિહાવ. ધા૦ [વિ+લેખય]
વિલસંત. કૃ૦ [વિલસત્]	કોતરાવવું, લખાવવું
વિલાસ કરવો તે	વિલિહિજ્જમાણ. કૃ૦ [વિલિખ્યમાન]
વિલસિય. ત્રિ૦ [વિલસિત]	લખાવતો, કોતરાવતો
વિલાસયુક્ત, નેત્રકટાક્ષ	વિલીણ. ત્રિ૦ [વિલીન]
વિલાવ. પુ૦ [વિલાપ]	પીગળેલ, દ્રવીભૂત થયેલ, લીન થયેલ, જુગુપ્સિત
વિલાપ-રૂદન કરવું તે	વિલીયા. સ્ત્રી૦ [વ્રીડિત]
વિલાસ. પુ૦ [વિલાસ]	જુઓ 'વિલિયા'
વસ્ત્રાદિના ઠાઠ, આંખના કટાક્ષ ફેંકવા, કામકીડા	વિલુંગયામ. પુ૦ [વિલુંગ]
વિલાસવેલા. સ્ત્રી૦ [વિલાસવેલા]	અપરિગ્રહી, નિષ્કંચન, નિર્ગૂંથ
કામકીડા અવસર	વિલુંચણ. ન૦ [વિલુંચ્ચન]
વિલાસસાલિણી. સ્ત્રી૦ [વિલાસશાલિની]	લોચ કરવો તે
વિલાસિની સ્ત્રી	વિલુંપ. ધા૦ [વિ+લુમ્પ]
વિલાસિત. ત્રિ૦ [વિલાસિત]	લૂંટવું, ચોરવું
વિલાસયુક્ત	વિલુંપિત્તા. કૃ૦ [વિલુપ્ય]
વિલાસિય. ત્રિ૦ [વિલાસિત]	ચોરીને, લૂંટીને
વિલાસયુક્ત	વિલુંપિત્તા. કૃ૦ [વિલુપ્ય]
વિલિંગ. ધા૦ [વિ+લિંગ્]	ચોરીને, લૂંટીને
આલિંગન કરવું, સ્પર્શ કરવો	વિલુંપિત્તાર. ત્રિ૦ [વિલુમ્પયિત્]
વિલિંપ. ધા૦ [વિ+લિમ્પ]	ઘાડ પાડીને ગામ ભાંગનાર-લૂંટનાર
લેપ કરવો, લીંપવું	વિલુંપિત્તુ. ત્રિ૦ [વિલુમ્પયિત્]
વિલિંપાવેન્તા. કૃ૦ [વિલિપ્ય]	ઘાડ પાડીને ગામ ભાંગનાર-લૂંટનાર
લિંપીને, લેપ કરીને	વિલુત્ત. ત્રિ૦ [વિલુપ્ત]
વિલિંપિત્તપ્. કૃ૦ [વિલેપયિતુમ્]	ચીરેલું, વિદારેલું
લેપ કરવા માટે	વિલુપ્પમાણ. કૃ૦ [વિલુમ્પમાન]
વિલિંપિત્તા. કૃ૦ [વિલિપ્ય]	ચીરતો, વિદારતો

વિલુલિય. ત્રિં [વિલુલિત]

ચંચળ, ચપળ

વિલેવણ. નં [વિલેપન]

ચંદનાદિ વિલેપન કરવું તે

વિલેવણજાય. પું [વિલેપનજાત]

વિલેપનથી ઉત્પન્ન

વિલેવણવિહિ. સ્ત્રીં [વિલેપનવિધિ]

વિલેપન કરવાની કળા

વિલોલ. ધાં [વિ+લુલ]

ધરતી ઉપર આળોટવું

વિલોવય. ત્રિં [વિલોપક]

ચોરનાર

વિલ્લલગ. ત્રિં [વિ.]

પ્રકાશ કરતું, ચમકતું

વિલ્લસરડુય. નં [વિલ્લશદાલુક]

ગોટલી વગરના એક ફળની સુગંધ

વિલ્લી. સ્ત્રીં [વિલ્લી]

એક ગુચ્છ વનસ્પતિ

વિવ. અં [વિ]

ઉપમાવાચી અવ્યય

વિવંચિ. સ્ત્રીં [વિવંચી]

એક પ્રકારની વીણા

વિવક્ક. નં [વિવક્ક]

સારી રીતે પકવેલ, ઉદયમાં આવેલ કર્મ

વિવક્ષ. ત્રિં [વિવક્ષ]

પ્રતિપક્ષ, શત્રુ, અનુમાનનું એક અંગ

વિવઘ. નં [વિવ્યાઘ્ર]

વાઘના ચામડાના વસ્ત્ર

વિવચ્ચાસ. પું [વિવચ્ચાસ]

ઉલટું, અવળું

વિવજ્જ. ધાં [વિ+વૃજ]

વર્જવું, છોડવું

વિવજ્જ. ધાં [વિ+વર્જય]

વર્જન કરાવવું, છોડાવવું

વિવજ્જિત્તા. કું [વિવર્જ્ય]

છોડીને, વર્જીને

વિવજ્જંત. ત્રિં [વિવર્જયત્]

છોડવું તે, વર્જવું તે

વિવજ્જક. ત્રિં [વિવર્જક]

વર્જન કરનાર

વિવજ્જગ. ત્રિં [વિવર્જક]

વર્જન કરનાર

વિવજ્જણ. નં [વિવર્જન]

વર્જન, ત્યાગ કરેલ

વિવજ્જણયા. સ્ત્રીં [વિવર્જ્ણ]

જુઓ 'ઉપર'

વિવજ્જય. પું [વિવર્જક]

વર્જન કરનાર

વિવજ્જયંત. કું [વિવર્જયત્]

વર્જન કરવું તે, છોડવું તે

વિવજ્જાસ. પું [વિવર્જ્યાસ]

ભ્રાંતિ, એકને બદલે બીજું સમજવું

વિવજ્જિઅ. ત્રિં [વિવર્જિત]

રહિત, શૂન્ય

વિવજ્જિત્તા. કું [વિવર્જ્ય]

વર્જીને, છોડીને

વિવજ્જિય. ત્રિં [વિવર્જિત]

રહિત, શૂન્ય

વિવજ્જિય. ત્રિં [વિવર્જ્ય]

વર્જીને, છોડીને

વિવજ્જેત્તા. કું [વિવર્જ્ય]

વર્જીને, છોડીને

વિવડ. ધાં [વિ+વટ]

નીચે પડવું

વિવડિય. ત્રિં [વિવટિત]

નીચે પડેલ

વિવટ્ટ. ધાં [વિ+વૃધ્]

વિશેષે વધવું

વિવટ્ટ. ત્રિં [વિવૃધ્]

વધેલું, વૃદ્ધિ પામેલું

વિવટ્ટંત. કું [વિવર્ધમાન]

વિશેષે વધવું તે

વિવટ્ટણ. નં [વિવર્ધન]

વૃદ્ધિ કરવી તે

વિવટ્ટિય. ત્રિં [વિવર્ધિત]

વધારેલ

વિવણિ. સ્ત્રીં [વિવણિ]

દુકાન, હાટ

વિવણ. ત્રિં [વિવર્ણ]

બેડોળ, અશુભ વર્ણવાળું, હલકું, અંતપ્રાન્ત

વિવણછંદ. નં [વિવણછંદસ]

નાશ પામેલ, તુટેલ છંદ

વિવત્ત. ધાં [વિ+વૃત્]

ઉત્પન્ન થવું

વિવત્તવાસવસહિસમિતિ. સ્ત્રીં [વિવત્તવાસવસતિસમિતિ]

નિર્દોષ આવાસ-વસતિની પ્રાપ્તિ આદિમાં સાવધાની

રાખવી તે

વિવત્તિ. સ્ત્રીં [વિવત્તિ]

આપત્તિ, કષ્ટ, વિનાશ

વિવત્તિય. નં [વિવત્તિક]

જુઓ 'ઉપર'

વિવત્તી. સ્ત્રીં [વિવત્તિ]

જુઓ 'ઉપર'

વિવત્થ. પું [વિવત્થ]

એક મહાગ્રહ

વિવદ્ધ. નં [વિવદ્ધ]

વિશેષ બંધાયેલ

વિવદ્ધણ. નં [વિવદ્ધન]

વધારવું

વિવદ્ધણકર. ત્રિં [વિવદ્ધનકર]

વૃદ્ધિ કરનાર, આભાદી કરનાર

વિવદ્ધમાણ. પું [વિવદ્ધમાન]

વધારતો

વિવદ્ધિ. સ્ત્રીં [વિવદ્ધિ]

ઉત્તરાભાદ્રપદ નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા

વિવન્ન. ત્રિં [વિવન્ન]

નષ્ટ થયેલ

વિવન્ન. ત્રિં [વિવન્ન]

હલકું, અંતપ્રાંત

વિવર. ધાં [વિ+વૃ]

ખુલ્લું કરવું, ઉઘાડવું

વિવર. નં [વિવર]

છિદ્ર, બાકોરુ, ગુફા, ભોંયરુ, આકાશ

વિવરય. ત્રિં [વિવરક]

ખુલ્લું કરનાર

વિવરિય. ત્રિં [વિવરીત]

ઊલટું

વિવરીત. ત્રિં [વિવરીત]

ઊલટું

વિવરીય. ત્રિં [વિવરીત]

ઊલટું

વિવરીયટ્ટ. નં [વિવરીતાર્થ]

ઊલટો અર્થ

વિવરીયભાસય. ત્રિં [વિવરીતભાષક]

ઊલટું બોલનાર

વિવાઇય. નં [વિવાદિત]

નાશ કરેલ

વિવાગ. પું [વિવાક]

કર્મ પરિણતિ, કર્મનું શુભ-અશુભ ફળ

વિવાગય. પું [વિવાકક]

જુઓ 'ઉપર'

વિવાગવિજય. પું [વિવાકવિજય]

કર્મોના અનુભાવનો વિચાર કરવો,

ધર્મધ્યાનનો ત્રીજો ભેદ

વિવાગસુય. નં [વિવાકશ્રુત]

એક (અંગ) આગમસૂત્ર

વિવાગસુયધર. વિશેં [વિવાકશ્રુતધર]

વિવાકશ્રુત નામક સૂત્રના ધારક

વિવાદ. પું [વિવાદ]

વાદ-વિવાદ, ઝઘડો, કલહ

વિવાય. પું [વિવાદ]

જુઓ 'ઉપર'

વિવાહ. પું [વિવાહ]

લગ્ન, શાદી

વિવાહચૂલિયા. સ્ત્રીં [વિવાહચૂલિકા]

એક કાલિક આગમ

વિવાહપન્નત્તિ. સ્ત્રીં [વ્યાખ્યાપ્રજ્ઞપ્તિ]

એક (અંગ) આગમ

વિવાહપન્નત્તિધર. વિશેં [વ્યાખ્યાપ્રજ્ઞપ્તિધર]

'વિવાહપન્નત્તિ' સૂત્રના ધારક

વિવાહિત. ત્રિં [વ્યાહત]

છિનવેલ, સામેથી લાવેલ

વિવિવ્ક. ત્રિં [વિવિવ્ક]

સ્ત્રી-પશુ-પંડગ આદિથી સંસર્ગ રહિત,

રહિત, વર્જિત, અનેકવિધ, પૃથક્ થયેલ,

નિર્દોષ, સુંદર, સ્વચ્છ,

વિવિવ્કચોરિવ્ક. પું [વિવિવ્કચોર્યક]

ચોરીથી રહિત

વિવિચ્ચ. કું [વિવિચ્ચ]

જુદું પાડીને, પૃથક્ કરીને

વિવિત્ત. ત્રિં [વિવિત્ત]

જુઓ 'વિવિવ્ક'

વિવિત્તઊવગરણસાઙ્ગજ્ઞણયા. સ્ત્રીં [વિવિત્તઊવગરણ-

સ્વદનતા] નિર્દોષ ઉપકરણનું સેવન કરવું તે

વિવિત્તચરિયા. સ્ત્રી૦ [વિવિત્તચર્યા]

સ્ત્રી આદિ સંગ રહિત-રોગદ્વેષ રહિત થઈ સંયમમાં
વિચરનાર, 'દસવેચાલિય' સૂત્રની ચૂલિકા

વિવિત્તજીવિ. ત્રિ૦ [વિવિત્તજીવિન]

સ્ત્રી આદિ સંગ રહિત અથવા રોગદ્વેષ રહિત જીવન
ગાળનાર

વિવિત્તવાસ. પુ૦ [વિવિત્તવાસ]

નિર્દોષ વસતિ

વિવિત્તવાસવસતિસમિતિ. સ્ત્રી૦ [વિવિત્તવાસવસતિસમિતિ]

નિર્દોષ આવાસ-વસતિ પ્રાપ્તિ આદિમાં સાવધાની
રાખવી તે

વિવિત્તસયણાસયણસેવણયા. સ્ત્રી૦

[વિવિત્તશયનાશયનસેવનતા]

નિર્દોષ શયન આસન આદિનું સેવન કરવું તે

વિવિત્તેસિ. ત્રિ૦ [વિવિત્તૈષિન]

નિર્દોષ ગવેસણા કરનાર

વિવિદ્ધિ. પુ૦ [વિવૃદ્ધિ]

જુઓ 'વિવદ્ધિ'

વિવિધ. ત્રિ૦ [વિવિધ]

વિચિત્ર, ઘણી જાતનું, વિવિધ પ્રકારનું

વિવિહ. ત્રિ૦ [વિવિધ]

જુઓ 'ઉપર'

વિવિહમણિભિત્તિચિત્ર. ન૦ [વિવિધમણિભિત્તિચિત્ર]

અનેક પ્રકારના મણિથી વ્યાપ્ત આશ્ચર્યકારી દીવાલો

વિવિહમહાપસિણવિજ્ઞા. સ્ત્રી૦ [વિવિધમહાપ્રશ્નવિદ્યા]

ઘણી જાતની 'મહાપ્રશ્ન' નામની વિદ્યા

વિવેગ. પુ૦ [વિવેક]

સદ્-અસદ્નું જ્ઞાન, વિવેક

વિવેગપડિમા. સ્ત્રી૦ [વિવેકપ્રતિમા]

અશુદ્ધ ભાતપાણી-વસ્ત્ર-પાત્ર આદિના ત્યાગનો નિયમ,

બાહ્ય અભ્યંતર ઉપધિના ત્યાગની પ્રતિજ્ઞા

વિવેગભાસિ. ત્રિ૦ [વિવેકભાષિન]

વિવેકપૂર્વક બોલનાર

વિવેગારિહ. ત્રિ૦ [વિવેકાર્હ]

વિવેકને યોગ્ય પ્રાચક્ષિત

વિવેજિય. ત્રિ૦ [વિવેચિત]

વિવેચનપૂર્વક વ્યક્ત કરેલ

વિવ્વોય. પુ૦ [વે૦]

કામ વિકાર, કામુક સ્ત્રીની ચેષ્ટા

વિવ્વોયણ. ન૦ [વે૦]

ઓસીકું

વિસ. ન૦ [વિષ]

ઝેર

વિસણસિ. ત્રિ૦ [વિષયૈષિન]

વિષયની ઇચ્છા કરનાર

વિસંખુલંત. વિશે૦ [વિશુદ્ધિલત]

સ્વચ્છંદ વર્તવું તે, સ્વૈર વિહાર કરવો તે

વિસંઘડિય. ન૦ [વિસંઘટિત]

અલગ પડેલ

વિસંઘાય. ધા૦ [વિ+સં+ઘાતય]

તોડવું, છોડવું

વિસંજોય. ધા૦ [વિ+સં+યોજય]

સંયોગને વિખેરી નાંખવો તે

વિસંધિ. પુ૦ [વિસંધિ]

એક મહાગ્રહ, બંધન રહિત

વિસંધિકમ્પ. પુ૦ [વિસંધિકલ્પ]

એક મહાગ્રહ

વિસંધીભવ. ધા૦ [વિસંધી+ભૂ]

બંધન રહિત થવું

વિસંભોડીની. સ્ત્રી૦ [વિસંભોગિની]

જેની સાથે આહાર આદિ લેવા-દેવાનો વ્યવહાર તોડી

નખાયો હોય તે

વિસંભોડય. ત્રિ૦ [વૈસંભોગિક]

જુઓ 'ઉપર'

વિસંભોગ. પુ૦ [વિસંભોગ]

આહાર આદિ લેવા-દેવાનો વ્યવહાર બંધ કરવો તે

વિસંભોગિય. પુ૦ [વૈસંભોગિક]

જુઓ 'વિસંભોડય'

વિસંવદ. ધા૦ [વિ+સં+વાદય]

અપ્રમાણિત હોવું, વિઘટીત થવું, વિપરીત થવું

વિસંવાદનાજોગ. પુ૦ [વિસંવાદનાયોગ]

ખોટી તકરાર કરવી તે, વિતંડાવાદ

વિસકુંભ. પુ૦ [વિષકુમ્ભ]

ઝેરથી ભરેલ ઘડો

વિસજ્જ. ધા૦ [વિ+સજ્જ]

વિસર્જન કરવું, વિદાય આપવી

વિસજ્જહતા. કૃ૦ [વિસજ્જ]

વિસર્જન કરીને

વિસજ્જણ. ન૦ [વિસર્જન]

વિસર્જન કરવું તે

વિસર્જિત. ત્રિ૦ [વિસર્જિત]

વિસર્જન કરેલ, વિદાય આપેલ

વિસર્જિય. ત્રિં [વિસર્જિત]

જુઓ 'ઉપર'

વિસર્જેન્ના. કૃં [વિસર્જ્ય]

વિસર્જન કરીને

વિસદ્. ત્રિં [દે.]

વિસ્તાર પામેલ, વિકસેલ

વિસદ્માણ. કૃં [વિકસત]

વિકસવું તે

વિસદ્. ત્રિં [વિસૃષ્ટ]

વિશેષ રીતથી બનેલું

વિસર્ણ. ત્રિં [વિષર્ણ]

વિષય નિમગ્ન, પાપમાં તત્પર, કામભોગમાં ખૂંચી

ગયેલ, અસંયમ, ખેદ પામેલ

વિસર્ણાસિ. ત્રિં [વિષર્ણાસિન્]

અસંયમ કે ભોગમાં રહેલો

વિસર્ણેસિ. ત્રિં [વિષર્ણેસિન્]

અસંયમને ઇચ્છનાર

વિસત્થ. વિશેં [વિશ્વસ્ત]

વિશ્વાસ કરાયેલ

વિસદ. ત્રિં [વિશદ]

નિર્મળ, સ્પષ્ટ

વિસપરિણામ. પું [વિષપરિણામ]

પરિણામે વિષ સમાન, ઝેરનું પરિણામવું તે

વિસપિહાણ. નં [વિષપિહાણ]

ઝેરનું ઢાંકણ

વિસપ્પ. ધાં [વિ+સુપ્]

ફેલાવું, ફેદવું, પ્રકુલ્લિત થવું

વિસપ્પ. ત્રિં [વિસર્પત]

ફેલાવું તે, ફેદવું તે, પ્રકુલ્લિત થવું તે

વિસપ્પંત. ત્રિં [વિસર્પત]

જુઓ 'ઉપર'

વિસપ્પમાણ. કૃં [વિસર્પત]

ફેલાવું, ફેદવું, પ્રકુલ્લિત થતો

વિસભ. પું [વૃષભ]

જુઓ 'ઉષભ'

વિસભવ્વખ. નં [વિષભક્ષણ]

ઝેર ખાવું તે, ઝેર ખાઈને મરવું-બાળમરણનો એક ભેદ

વિસભવ્વખદ્વાણ. નં [વિષભક્ષણસ્થાન]

વિષભક્ષણ સ્થાન

વિસભવ્વિ. ત્રિં [વિષભક્ષિન્]

ઝેર ખાનાર

વિસભવ્વિયગ. ત્રિં [વિષભક્ષિતક]

ઝેર ખાનાર

વિસભૂય. વિશેં [વિષભૂત]

ઝેર જેવું

વિસમ. ત્રિં [વિષમ]

ઊંચું નીચું, ખરબચડું, ગહન, જે સમ નથી તે, અસંમત, , આકાશ

વિસમ. ત્રિં [વિષમ]

અસંયમ, કર્મબંધ, સંસાર

વિસમ. ત્રિં [વિષમ]

ચારે ચરણના અક્ષર સમાન ન હોય તેવો છંદ,

વિસમંત. નં [વિષમાન્ત]

વિષમાંત

વિસમચતુરવકોણસંઠિત. નં [વિષમચતુષ્કોણસંઠિત]

વિષમ ચતુષ્કોણ આકારે રહેલ

વિસમચતુરસસંઠાણસંઠિત. નં [વિષમચતુરસસંસ્થાન-સંઠિત]

વિષમ ચોરસ આકારે રહેલ

વિસમચતુરસસંઠિત. નં [વિષમચતુરસસંઠિત]

જુઓ 'ઉપર'

વિસમચક્રવાલસંઠાણસંઠિત. નં [વિષમચક્રવાલસંઠિત]

વિષમ ચક્રવાલ આકારે રહેલ

વિસમચક્રવાલસંઠિત. નં [વિષમચક્રવાલસંઠિત]

જુઓ 'ઉપર'

વિસમચારિ. ત્રિં [વિષમચારિન્]

મહિનાના નામવાળા ન હોય તેવા નક્ષત્રો

વિસમજોગિ. ત્રિં [વિષમયોગિન્]

વિષમ યોગવાળો

વિસમદુગ. પું [વિષમદુર્ગ]

વિષમ પર્વત

વિસમપ્પવાય. પું [વિષમપ્રપાત]

વિષમ ખાડ

વિસમબહુલ. નં [વિષમબહુલ]

બહુલતાએ વિષમ હોવું તે

વિસમાડય. ત્રિં [વિષમાયુષ્ક]

ભિન્ન ભિન્ન આયુષ્યવાળો

વિસમાય. ત્રિં [વિષમક]

જુઓ 'વિષમ'

વિસમેહ. પું [વિષમેઘ]

જેનું પાણી ઝેરી હોય તેવો વરસાદ

વિસમોવવન્નગ. ત્રિં [વિષમોવવન્નક]

વિષમ સંખ્યામાં ઉત્પન્ન થયેલ

વિસય. ત્રિં [વિષય]

ઇન્દ્રિયોના વિષય-શબ્દ, રૂપ આદિ, વિષયગોચર

વિસય. ત્રિં [વિષય]

હદ-સીમા, હકીકત, વૈકલ્પિક કરવાની શક્તિ, વિકાર, કામવાસના, ઘટાદિ જ્ઞેય પદાર્થ, દેશ, પ્રકરણ પ્રસ્તાવ

વિસય. ત્રિં [વિશદ]

નિર્મળ, સ્પષ્ટ, ચોખ્ખું

વિસયંધ. ત્રિં [વિષયાન્ધ]

વિષયમાં અંધ બનેલ

વિસયકસાય. પું [વિષયકષાય]

વિષય અને કષાય

વિસયકસાયારીણ. ત્રિં [વિષયકષાયારીણ]

વિષય અને કષાયરૂપી શત્રુ

વિસયગિદ્ધ. ત્રિં [વિષયગૃદ્ધ]

વિષયાસક્ત

વિસયજલ. નં [વિષયજલ]

વિષય રૂપી જળ

વિસયતિસા. સ્ત્રીં [વિષયતૃષા]

વિષયની પિપાસા

વિસયતિસિય. ત્રિં [વિષયતૃષિત]

વિષયની પીપાસાવાળું

વિસયદુદ્ધ. ત્રિં [વિષયદુષ્ટ]

વિષયથી દુષ્ટ

વિસયપદિકુલ. ત્રિં [વિષયપ્રતિકુલ]

વિષયથીપ્રતિકુલ

વિસયપ્પસન્ત. ત્રિં [વિષયપ્રસન્ત]

વિષયાંધ

વિસયબિલવાસિ. ત્રિં [વિષયબિલવાસિન્]

વિષયરૂપી ગુફામાં રહેનાર

વિસયમહ્ય. ત્રિં [વિષયમતિક]

વિષયબુદ્ધિ યુક્ત

વિસયમેત્ત. નં [વિષયમાત્ર]

માત્ર વિષય શક્તિ છે-ક્રિયા રૂપ નહી

વિસયવાસિ. ત્રિં [વિષયવાસિન્]

અમુક દેશમાં વસનાર

વિસયવિસાય. ત્રિં [વિષયવિસાદ]

વિષયરૂપી વિષાદ

વિસયસુહ. નં [વિષયસુખ]

વિષયજન્ય સુખ

વિસયસુહનિવારિય. નં [વિષયસુખનિવારિત]

વિષયસુખનું નિવારણ કરેલ

વિસયસુહસમુદય. નં [વિષયસુખસમુદિત]

ઉદયમાં આવેલ વિષયસુખ

વિસયાનુપુલ્લી. સ્ત્રીં [વિષયાનુપૂર્વી]

વિષય અનુપૂર્વી

વિસયાવિક્ષ. વિશેં [વિષયાપેક્ષા]

વિષયની ઇચ્છા કરવી તે

વિસર. ધાં [વિ+સૃ]

સરકવું, નીચે પડવું, ધસવું

વિસરંત. ત્રિં [વિસરત્]

સરકવું તે, ધસવું તે

વિસરંત. ત્રિં [વિશિર્યમાણ]

વીખાઈ જતું

વિસરા. સ્ત્રીં [વિસરા]

એક પ્રકારના માછલા પકડવાની જાળ

વિસરિસ. ત્રિં [વિસદૃશ]

સાદ્રશ્ય રહિત

વિસરિસદંસિ. ત્રિં [વિસદૃશદર્શિન્]

ભિન્ન દર્શનવાળા

વિસલ્લકરણ. નં [વિશલ્યકરણ]

આત્માને શલ્ય રહિત બનાવવો

વિસલ્લકરણી. સ્ત્રીં [વિશલ્યકરણી]

જુઓ 'ઉપર'

વિસલ્લીકરણ. નં [વિશલ્યીકરણ]

જુઓ 'ઉપર'

વિસવાણિજ્ઞ. પું [વિષયવાણિજ્ય]

ઝેરનો વ્યાપાર, પંદર કર્માદાનમાંનો એક વેપાર

વિસહ. ત્રિં [વિષહ]

સહન કરનાર

વિસહરણ. નં [વિષહરણ]

ઝેરને પાછું ખેંચવું

વિસા. વિં [વિષા]

રાજગૃહીના સાગરપોત્ત નામક સાર્થવાહની પુત્રી અને

દામન્નગ ની પત્ની

વિસામાણ. કૂં [વિસ્વાદયત્]

વિશેષ ચાલવું તે

વિસાણ. નં [વિષાણ]

શિંગડું, હાથી દાંત

વિસાણિ. પું [વિષાણિન્]

ગંડો

વિસાત. પું [વિસાત]

દશમાં દેવલોકનું એક દેવવિમાન

વિસાદેમાળ. કૃં [વિસ્વદમાન]

વિશેષ યાખવું તે

વિસાય. પું [વિષાદ]

ખેદ, ખિન્નતા

વિસાય. ધાં [વિ+સ્વાદય]

વિશેષ યાખવું

વિસાયણિજ્ઞ. વિશેં [વિસ્વાદનીય]

વિશેષે કરી યાખવા યોગ્ય

વિસારંત. કૃં [વિસારયત્]

ફેલાવવું તે

વિસારણ. નં [વિશરણ]

વિખેરવું

વિસારદ. ત્રિં [વિશારદ]

કુશળ, હોંશીયાર

વિસારય. ત્રિં [વિશારદ]

જુઓ 'ઉપર'

વિસાલ. ત્રિં [વિશાલ]

વિસ્તીર્ણ, પહોળું, કંદિત વ્યંતરનો એક ઇન્દ્ર, એક

મહાગ્રહ, આઠમા દેવલોકનું એક દેવવિમાન

વિસાલય. પું [વિશાલક]

બે માળવાળુ ઘર

વિસાલા. સ્ત્રીં [વિશાલા]

એક વાવડી, એક પ્રવજ્યા પાલખી, જંબૂ-સુદર્શનાનું

એક નામ

વિસાલિસ. ત્રિં [વિસદૃશ]

અસમાન, વિચિત્ર

વિસાહ. પું [વિશાહ]

કાર્તિકેય

વિસાહગણિન્. વિં [વિશાહગણિન્]

'નિસીહ' આગમ સૂત્રના કર્તા

વિસાહદત્ત. વિં [વિશાહદત્ત]

ચકવર્તી બંધદત્ત ના સસરા અને રુદ્રપુર ના રાજા

વિસાહનંદી. વિં [વિશાહનંદિ]

રાજગૃહીના રાજા વિસ્સનંદી ના પુત્ર, અને વિસ્સભૂઙ ના

ભાઈ

વિસાહભૂઙ. વિં [વિશાહમૂતિ]

રાજગૃહીના રાજા વિસ્સનંદી ના ભાઈ તેની પત્નીનું નામ

ધારિણી હતુ, વિસ્સભૂઙ તેના પુત્ર હતા

વિસાહા. સ્ત્રીં [વિશાહા]

એક નક્ષત્ર, એક નગરી, એક વિદ્યાધર કન્યા,

વ્યક્તિવાચી નામ

વિસાહી. પું [વૈશાહી]

વૈશાખી પૂનમ

વિસિદ્ધ. ત્રિં [વિશિષ્ઠ]

વિશેષતાયુક્ત, શ્રેષ્ઠ

વિસિદ્ધકૂડ. પું [વિશિષ્ઠકૂડ]

એક ફૂટ

વિસિદ્ધતર. ત્રિં [વિશિષ્ઠતર]

ઘણું જ ઉત્તમ

વિસિદ્ધતરય. ત્રિં [વિશિષ્ઠતરક]

અતિ ઉત્તમ

વિસિદ્ધતરાય. ત્રિં [વિશિષ્ઠતરક]

અતિ ઉત્તમ

વિસિદ્ધિદિટ્. સ્ત્રીં [વિશિષ્ઠદૃષ્ટિ]

વિશિષ્ઠ દ્રષ્ટિ

વિસિદ્ધપટ્ટ. પું [વિશિષ્ઠપૃષ્ઠ]

વિશેષ ગુણયુક્ત પીઠનો ભાગ

વિસિસ. ધાં [વિ+શિષ્]

વિશેષણયુક્ત કરવું

વિસીર. ધાં [વિ+ષદ]

ખેદ પામવું, સીદાવું

વિસીદંત. કૃં [વિષાદત્]

ખેદ પામવું તે, સીદાવું તે

વિસીય. ધાં [વિ+ષદ]

જુઓ 'વિસીદ'

વિસીલ. ત્રિં [વિશીલ]

શીલ રહિત

વિસુંભ. ધાં [વિ+શુમ્ભ]

હિંસા કરવી

વિસુજ્ઞ. ધાં [વિ+શુધ્]

શુદ્ધ થવું, યોગ્ય થવું, નિર્મળ બનાવવું

વિસુજ્ઞંત. કૃં [વિશુધ્યમાન]

શુદ્ધ થતો, નિર્મળ થતો, ઉપશમ કે ક્ષપક શ્રેણિએ ચઢતો

વિસુજ્ઞમાળ. કૃં [વિશુધ્યમાન]

જુઓ 'ઉપર'

વિસુજ્ઞમાળય. કૃં [વિશુધ્યમાનક]

શુદ્ધ થયેલો, ઉપશમ કે ક્ષપક શ્રેણિએ ચઢતા સાધુનો

સંયમ

વિસુણિય. નં [વિશુનિત]

વિજ્ઞાન, વિશ્રુત

વિસુત. વિશેં [વિશ્રુત]

વિશ્રુત

વિસુદ્ધ. ત્રિં [વિશુદ્ધ]

નિર્મળ, શુદ્ધ, નિર્દોષ, ઉજ્વલ, વિશદ્, અજ્ઞાન રહિત,
પાંચમાં દેવલોકનો એક પ્રસ્તર

વિસુદ્ધતર. ત્રિં [વિશુદ્ધતર]

અતિ નિર્મલ

વિસુદ્ધતરાગ. ત્રિં [વિશુદ્ધતરક]

અતિ નિર્મળ થયેલ

વિસુદ્ધતરાય. ત્રિં [વિશુદ્ધતરક]

જુઓ 'ઉપર'

વિસુદ્ધપચ્છયણા. સ્ત્રીં [વિશુદ્ધપ્રચ્છદના]

નિર્મલ વસ્ત્ર કે આચ્છાદન

વિસુદ્ધપણ્ણ. વિશેં [વિશુદ્ધપ્રજ્ઞ]

નિર્મળ પ્રજ્ઞા

વિસુદ્ધબુદ્ધિ. સ્ત્રીં [વિશુદ્ધબુદ્ધિ]

નિર્મળ બુદ્ધિ

વિસુદ્ધમતિ. સ્ત્રીં [વિશુદ્ધમતિ]

નિર્મળ મતિ

વિસુદ્ધમાણય. પું [વિશુદ્ધમાનક]

ક્ષપક શ્રેણીવાળા મુનિ

વિસુદ્ધયા. સ્ત્રીં [વિશુદ્ધતા]

નિર્મલતા

વિસુદ્ધલેસ. પું [વિશુદ્ધલેશ્ય]

નિર્મળ લેશ્યાવાળું

વિસુદ્ધલેસતરાગ. પું [વિશુદ્ધલેશ્યતરક]

ઘણી જ નિર્મળ લેશ્યા

વિસુદ્ધલેસા. સ્ત્રીં [વિશુદ્ધલેશ્યા]

નિર્મળ લેશ્યા

વિસુદ્ધલેસ્સ. ત્રિં [વિશુદ્ધલેશ્ય]

નિર્મળ લેશ્યાયુક્ત

વિસુદ્ધલેસ્સતરાગ. પું [વિશુદ્ધલેશ્યતરક]

ઘણી જ નિર્મળ લેશ્યા વડે યુક્ત

વિસુદ્ધવર્ણતરાગ. ત્રિં [વિશુદ્ધવર્ણતરક]

ઘણાં જ વિશુદ્ધ વર્ણવાળું

વિસુદ્ધવર્ણતરાગ. ત્રિં [વિશુદ્ધવર્ણતરક]

જુઓ 'ઉપર'

વિસુદ્ધસમ્મત્ત. નં [વિશુદ્ધસમ્યક્ત્વ]

નિર્મળ સમકિત

વિસુદ્ધિ. સ્ત્રીં [વિશુદ્ધિ]

કર્મની નિર્જરા

વિસૂઢઆ. સ્ત્રીં [વિસૂચિકા]

અજીરણ

વિસૂઢય. નં [વિસૂચિક]

અજીરણ

વિસૂઢયા. સ્ત્રીં [વિસૂચિકા]

અજીરણ

વિસૂણિય. ત્રિં [વિશૂનિત]

ચામડી ઉતારેલ, સૂઝી ગયેલ

વિસૂરણા. સ્ત્રીં [ખેદન]

ખિન્નતા

વિસેઢિ. સ્ત્રીં [વિશ્રેણિ]

વિષમ શ્રેણિ, વિદિશાની શ્રેણિ

વિસેસ. ધાં [વિ+શેષય]

પ્રતિપાદન કરવું

વિસેસ. ત્રિં [વિશેષ]

પ્રતિપાદન કરવું તે, વિશેષ રૂપે બતાવવું તે,

'પન્નવણા' સૂત્રનું એક પદ,

પ્રકાર, ઘણું, ભેદ, તફાવત

વિષય તથા વિષયના ગુણો,

વિસેસઓ. અં [વિશેષતસ્]

વિશેષથી

વિસેસદિટ્ઠ. નં [વિશેષદૃષ્ટ]

વિશેષરૂપે પૂર્વે દીઠેલ વસ્તુ ઉપરથીઅનુમાન કરવું તે

વિસેસહીણ. ત્રિં [વિશેષહીન]

વિશેષતા રહિત

વિસેસાધિય. ત્રિં [વિશેષાધિક]

વિશેષ અધિક

વિસેસાહિય. ત્રિં [વિશેષાધિક]

વિશેષ અધિક

વિસેસિય. ત્રિં [વિશેષિત]

નિર્ધારણ કરેલું

વિસેસિયતર. ત્રિં [વિશેષિતતર]

વિશેષ રૂપે ચોક્કસ કરેલ

વિસેસૂણ. ત્રિં [વિશેષોન]

વિશેષ ઓછું

વિસોગ. ત્રિં [વિશોક]

દિલગીરી રહિત

વિસોત્તિયા. સ્ત્રીં [વિસ્રોતસિકા]

શંકા, સંશય

વિસોધેમાણ. કું [વિશોધયત્]

તપાસ કરવી તે

વિસોહ. ધાં [વિ+શોધય]

તપાસ કરવી, શોધવું

વિસોહજ્ઞા. કૃં [વિશોધ્ય]

શોધીને, તપાસીને

વિસોહણ. નં [વિશોધન]

શોધન, તપાસ

વિસોહણતા. સ્ત્રીં [વિશોધનતા]

શોધવાપણું

વિસોહણી. સ્ત્રીં [વિશોધિની]

વિશેષ-શોધિની

વિસોહાવેત. નં [વિશોધયત્]

શોધવું તે

વિસાહાવેત્તા. કૃં [વિશોધ્ય]

શોધીને

વિસોહિ. સ્ત્રીં [વિશોધિ]

આત્મશુદ્ધિ, નિર્મળતા,

વિશુદ્ધિ હેતુ આવશ્યક પ્રતિક્રમણ,

આહારાદિ દોષનો અભાવ

વિસોહિકોડિ. સ્ત્રીં [વિશોધિકોટિ]

જેના તજી દેવાથી બાકીનો ભાવ શુદ્ધ થાય

વિસોહિઠાણ. નં [વિશોધિસ્થાન]

આત્મશુદ્ધિના સ્થાન

વિસોહિત્તે. કૃં [વિશોધયિતુમ્]

આત્મશુદ્ધિ કરવા માટે

વિસોહિત્તા. કૃં [વિશોધ્ય]

આત્મશુદ્ધિ કરીને

વિસોહિભાવય. પું [વિશોધિભાવય]

આત્મશુદ્ધિભાવ

વિસોહિય. કૃં [વિશોધ્ય]

આત્મશુદ્ધિ કરીને, મોક્ષ માર્ગ

વિસોહિયા. સ્ત્રીં [વિશોધિકા]

વિશુદ્ધિ કરનારી

વિસોહી. સ્ત્રીં [વિશોધિ]

જુઓ 'વિસોહિ'

વિસોહીકરણ. ત્રિં [વિશોધિકરણ]

વિશુદ્ધિ કરવી તે

વિસોહેત. નં [વિશોધયત્]

વિશુદ્ધિ કરવી તે

વિસોહેત્તે. કૃં [વિશોધયિતુમ્]

વિશુદ્ધિ કરવા માટે

વિસોહેત્તા. કૃં [વિશોધ્ય]

વિશુદ્ધિ કરીને

વિસોહેમાણ. કૃં [વિશોધયત્]

વિશુદ્ધિ કરતો

વિસોહેયવ્વ. ત્રિં [વિશોધિતવ્ય]

વિશુદ્ધિ કરવા યોગ્ય

વિસ્સ. પું [વિશ્વ]

ઉત્તરાષાઢા નક્ષત્રનો દેવતા

વિસ્સ. પું [વિસ]

આમગંધ, ખરાબ વાસ

વિસ્સ. નં [વિશ્વ]

જગત, લોક

વિસ્સંત. ત્રિં [વિશ્રાન્ત]

વિશ્રાંત, થાક ઉતારેલ

વિસ્સંદ. ધાં [વિ+સ્યન્દ]

ટપકવું, ઝરવું

વિસ્સંભ. પું [વિશ્રમ્ભ]

વિશ્વાસ

વિસ્સંભઘાઙ. ત્રિં [વિશ્રમ્ભઘાતિન્]

વિશ્વાસઘાતક

વિસ્સંભઘાયય. પું [વિશ્રમ્ભઘાતક]

વિશ્વાસઘાત કરનાર

વિસ્સંભમાણ. ત્રિં [વિશ્રમ્ભમાણ]

વિશ્વાસ પમાડતું

વિસ્સંભર. પું [વિશ્રમ્ભર]

જંતુ વિશેષ

વિસ્સદેવયા. પું [વિશ્વદેવતા]

ઉત્તરાષાઢા નક્ષત્રનો દેવતા

વિસ્સનંદી. વિં [વિશ્વનન્દિ]

રાજગૃહીના રાજા વિસ્સમૂર્દ નો મોટોભાઈ તેને વિસાહનંદી નામે પુત્ર હતો. જે બળદેવ અચલ નો પૂર્વભવ છે.

વિ-સ્સમ. ધાં [વિ+શ્રમ્]

વિશ્રામ લેવો, થાક ઉતારવો

વિસ્સભિય. ત્રિં [વિશ્વભૂત]

જગત પૂરક

વિસ્સભૂર્દ. વિં [વિશ્વભૂતિ]

ભ. મહાવીરનો જીવજે ત્રિપૃષ્ઠ વાસુદેવ હતો તેનો

પૂર્વભવ. તે વિસાહભૂદ ના પુત્ર હતા. તે ઘણાં

શક્તિશાળી હતા. આચાર્ય સંભૂય પાસે દીક્ષા લીધી,

મથુરામાં ગાયે પાડી દેતા નિયાણું કર્યું.

વિસ્સર. પું [વિસ્વર]

આર્તસ્વર, દીનસ્વર

વિસ્સરસર. નં [વિસ્વરસ્વર]

આર્તસ્વરે રોનાર

વિસ્સવાઇયગળ. પું [વિસ્સવાઇયગળ]

જૈન મુનિનો એક ગણ

વિસ્સસણિજ્જ. નં [વિશ્વસનીય]

વિશ્વાસ કરવા યોગ્ય

વિસ્સસેન-૧. વિં [વિશ્વસેન]

ગજપુરના રાજા, તેની પત્ની 'અંડરા' હતી. ભ. સંતિ પુત્ર હતી.

વિસ્સસેન-૨. વિં [વિશ્વસેન]

મિથિલાનો એક રહીશ. જે ભ. મલ્લિનો પ્રથમ ભિક્ષાદાતા હતો.

વિસ્સામાણ. કું [વિસ્વાદયત્]

સ્વાદ લેવો તે, ચાખવું તે

વિસ્સાણ. ધાં [વિ+શ્રણ]

અર્પણ કરવું, દેવું

વિસ્સાણિજ્ઞા. કું [વિશ્રાણ્ય]

અર્પણ કરીને

વિસ્સાદ. ધાં [વિ+સ્વદ]

ચાખવું, વિશેષ સ્વાદ લેવો

વિસ્સામગ. ત્રિં [વિશ્રામક]

થાક ઉતારનાર

વિસ્સાયણિજ્જ. ત્રિં [વિસ્વાદનીય]

સ્વાદ કરવાને-ચાખવાને યોગ્ય

વિસ્સારિય. નં [વિસ્મારિત]

વિસ્મરણ કરેલ

વિસ્સુત. ત્રિં [વિશ્રુત]

પ્રસિદ્ધ, વિખ્યાત

વિસ્સુય. ત્રિં [વિશ્રુત]

જુઓ 'ઉપર'

વિસ્સુયકિત્તિય. ત્રિં [વિશ્રુતકીર્તિક]

જેની કીર્તિ વિસ્તાર પામી છે તે

વિસ્સેણિ. સ્ત્રીં [વિશ્રેણિ]

વિપરીત શ્રેણિ

વિહ. નં [વિહ]

આકાશ

વિહ. નં [વિધ]

ભેદ, પ્રકાર, આકાશ, ગમન

વિહ. નં [દેં]

અટવીનો લાંબો માર્ગ, રણ

વિહંગ. પું [વિભજ્ઞ]

જુઓ 'વિભજ્ઞ', વિભાગ, ટુકડા

વિહંગ. પું [વિહજ્ઞ]

પક્ષી

વિહંગનાળી. સ્ત્રીં [વિભજ્ઞાની]

વિપરીત અવધિજ્ઞાની, ત્રણમાંના એક ભેદ અજ્ઞાની

વિહંગમ. પું [વિહજ્ઞમ]

આકાશમાં ઉડનાર, પક્ષી

વિહંગયા. સ્ત્રીં [વિહજ્ઞિકા]

પક્ષીણી

વિહગ. પું [વિહગ]

પક્ષી

વિહગગઇનામ. નં [વિહગતિનામન્]

નામકર્મની એક પ્રકૃતિ-વિહાયો ગતિ

વિહગગતિપવ્વજ્જા. સ્ત્રીં [વિહગગતિપ્રવ્રજ્યા]

દરિદ્રતાથી લીધેલી દીક્ષા

વિહડ. ધાં [વિ+ઘટ]

નિયુક્ત થવું, અલગ થવું

વિહણ. ધાં [વિ+હન્]

હણવું, નાશ કરવો

વિહણ્ણુ. ત્રિં [વિધજ્ઞ]

ભેદને જાણનાર

વિહત્તુ. કું [વિહત્ય]

હણીને, નાશ કરીને

વિહત્થિ. સ્ત્રીં [વિહસ્તિ]

બાર આંગળનું માપ

વિહત્થિય. પું [વિહસ્તિત]

જુઓ 'ઉપર'

વિહન્ન. ધાં [વિ+હન્]

જુઓ 'વિહણ'

વિહપ્પફડ. પું [વૃહસ્પતિ]

ગુરુ નામક ગ્રહ

વિહમ્મ. ધાં [વિ+હન્]

જુઓ 'વિહણ'

વિહમ્મણા. સ્ત્રીં [વિધર્મના]

કદર્થના, નિંદા

વિહમ્મમાણ. કું [વિઘ્નત્]

હણતો, મારતો

વિહમ્મેમાણ. કું [વિઘ્નત્]

જુઓ 'ઉપર'

વિહય. ત્રિં [વિહત]

નાશ પામેલું, હણાયેલું

વિહર. ત્રિં [વિહરત્]

વિહરવું તે

વિહર. ધાં [વિ+હ]

વિચરવું, વિહાર કરવો

વિહરંત. ત્રિં [વિહરત્]

વિચરવું તે

વિહરણ. નં [વિહરણ]

વિચરણ, વિહાર

વિહરમાણ. કૃં [વિહરત્]

વિચરવું તે

વિહરિઅ. ત્રિં [વિહરિત્]

વિચરેલ, વિહરેલ

વિહરિઅં. કૃં [વિહરિતુમ્]

વિહાર કરવા માટે

વિહરિઅણં. કૃં [વિહરિત્]

વિહરીને

વિહરિઅણ. કૃં [વિહરિત્]

વિહરવા માટે

વિહરિઅ. કૃં [વિહરિત્]

વિહરીને

વિહરિઅ. ત્રિં [વિહરિત્]

વિહરનાર

વિહરિઅ. ત્રિં [વિહરિત્]

આચરેલ, સેવન કરેલ

વિહરિઅવ્ય. ત્રિં [વિહરિત્]

વિહરવા યોગ્ય

વિહલ. ત્રિં [વિહલ]

નિષ્ફળ

વિહલણ. નં [વિહલણ]

વ્યાકુળતા

વિહલિઅ. નં [વિહલિત્]

વ્યાકુળ થયેલ

વિહલ્લ-૧. વિં [વિહલ્લ]

રાજા સેણિઅ અને રાણી ચેલ્લણા નો પુત્ર જુઓ 'વેહલ્લ-૧'

વિહલ્લ-૨. વિં [વિહલ્લ]

રાજગૃહીની સાર્થવાહિની 'ભદ્રા' નો પુત્ર. ભ. મહાવીર પાસે દીક્ષા લીધી. સર્વાર્થ સિદ્ધિ વિમાને ઉત્પન્ન થયા

વિહવ. પું [વિહવ]

ધન, સંપત્તિ

વિહવા. સ્ત્રીં [વિહવા]

વિધવા સ્ત્રી

વિહસિઅ. નં [વિહસિત]

થોડું હસેલ

વિહસ્સતિ. પું [વિહસ્સતિ]

પુષ્પ નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા

વિહા. સ્ત્રીં [વિહા]

ભેદ, પ્રકાર, વૃથા, નિરાલંબન

વિહાઅ. પું [વિહાત]

વિનાશ

વિહાઅ. વિશેં [વિહાત]

વિધાતા, કર્તા

વિહાઅ. ધાં [વિહાત]

અલગ કરવું

વિહાઅ. ત્રિં [વિહાત]

અલગ, ઉઘાડેલ

વિહાઅ. કૃં [વિહાત]

વિઘટન કરીને

વિહાઅ. નં [વિહાત]

વિઘટન થયેલ

વિહાઅ. કૃં [વિહાત]

વિઘટન કરીને

વિહાઅ. કૃં [વિહાત]

જુઓ 'ઉપર'

વિહાઅ. નં [વિહાત]

વિધાન, પ્રકાર, ભેદ, અવસ્થા વિશેષ, આંધળાપણું, આદિ, કરવું તે, શાસ્ત્રોક્ત રીતિ, નિર્માણ

વિહાઅમગ્ગણ. નં [વિહાઅમગ્ગણ]

શાસ્ત્રોક્ત માર્ગણ

વિહાઅમગ્ગણા. સ્ત્રીં [વિહાઅમગ્ગણા]

જુઓ 'ઉપર'

વિહાઅ. પું [વિહાઅ]

'વિધાન' કરનાર

વિહાઅાદેસ. પું [વિહાઅાદેસ]

નાના પ્રકારનો આદેશ-અપેક્ષા

વિહાઅ. કૃં [વિહાઅ]

છોડીને

વિહાઅગ્ગ. સ્ત્રીં [વિહાઅગ્ગ]

નામકર્મની એક પ્રકૃતિ-જેના ઉદયે જીવ ચાલવામાં ગતિ પામે

વિહાઅગ્ગ. સ્ત્રીં [વિહાઅગ્ગ]

જુઓ 'ઉપર'

વિહાઅગ્ગનામ. નં [વિહાઅગ્ગનામ]

જુઓ 'ઉપર'

વિહાર. પુ. [વિહાર]

ક્રીડા, ગમ્મત, બોક્ષ મઠ, વિચરવું તે, સ્વાધ્યાય, શહેર
બહારની વસતિ, મળ ત્યાગ સ્થાન, વિશેષ અનુષ્ઠાન,
આચાર, મર્યાદા

વિહાર. પુ. [વિહાર]

ઉપાશ્રય

વિહારકલ્પ. પુ. [વિહારકલ્પ]

એક (ઉત્કલિક) આગમ

વિહારગમન. ન. [વિહારગમન]

એક ગામથી બીજે ગામ જવું તે

વિહારચરિયા. સ્ત્રી. [વિહારચર્યા]

વિચરણ ચર્યા

વિહારજત્તા. સ્ત્રી. [વિહારયાત્રા]

‘વિહાર’ યાત્રા

વિહારભૂમિ. સ્ત્રી. [વિહારભૂમિ]

સ્વાધ્યાય ભૂમિ

વિહારભેય. પુ. [વિહારભેદ]

શાસ્ત્રોક્ત મર્યાદાનું ઉલ્લંઘન

વિહારવડિયા. સ્ત્રી. [વિહારપ્રતિજ્ઞા]

વિહાર નિમિત્ત

વિહારવત્તિય. પુ. [વિહારપ્રત્યય]

વિહારનું નિમિત્ત

વિહારિ. ત્રિ. [વિહારિન]

વિહાર કરનાર

વિહિ. સ્ત્રી. [વિધિ]

વિધિ, રીત, પદ્ધતિ, પ્રકાર, ભેદ, શાસ્ત્રોક્ત મર્યાદા,
ઉપાય, નિરુપણ, કથન, વિધાન, પરિપાટી, ક્રમ, ભાગ્ય,
આજ્ઞા

વિહિ. ધા. [વિ+ધા]

ધારણ કરવું

વિહિંસ. ત્રિ. [વિહિંસ]

હિંસા કરવી તે, મારવું તે

વિહિંસ. ધા. [વિ+હિંસ]

મારવું, હિંસા કરવી

વિહિંસગ. ત્રિ. [વિહિંસક]

હિંસા કરનાર, ખૂની

વિહિંસણ. ન. [વિહિંસન]

હિંસા, તાડન

વિહિંસત. ત્રિ. [વિહિંસત]

હિંસા કરવી તે, મારવું તે

વિહિંસા. સ્ત્રી. [વિહિંસા]

જીવ હિંસા, પ્રાણિવધ

વિહિગઇઅ. ત્રિ. [વિધિગતિક]

મર્યાદા અનુસાર ગમન કરનાર

વિહિણ્ણ. ત્રિ. [વિધિજ]

વિધિને જાણનાર

વિહિપરિહરણા. સ્ત્રી. [વિધિપરિહરણા]

વિધિનો ત્યાગ

વિહિપુચ્છા. સ્ત્રી. [વિધિપૃચ્છા]

વિધિપૂર્વક પૃચ્છા

વિહિભિન્ન. ન. [વિધિભિન્ન]

વિધિથી અલગ, વિધિભેદ

વિહિભૂત. ન. [વિધિભૂત]

વિધિરૂપ

વિહિય. ત્રિ. [વિહિત]

વિધાન કરેલું, રચેલું

વિહી. સ્ત્રી. [વિધિ]

જુઓ ‘વિહિ’

વિહીણ. ત્રિ. [વિહીન]

રહિત, શૂન્ય

વિહીસિલોગ. પુ. [વિધિશ્લોક]

વિધિ-શ્લોક

વિહુણ. ધા. [વિ+ધૂ]

કંપાવવું, હલાવવું, ત્યાગ કરવો, દૂર કરવું

વિહુય. ત્રિ. [વિધુત]

ઉડેલું, દૂર કરેલ, કંપાવેલ

વિહુયણ. ન. [વિધુવન]

વીંઝણો, પંખો

વિહુયસોય. ત્રિ. [વિધુતશોક]

શોક રહિત

વિહુર. પુ. [વિધુર]

પ્રિયજનનો વિયોગ, વિધુર, વિકલ, વ્યાકુલ, વિસદ્રશ

વિહુરિય. ત્રિ. [વિધુરિત]

વ્યાકુળ બનેલ

વિહુવણ. ન. [વિધુવન]

વીંઝણો, પંખો

વિહૂણ. ત્રિ. [વિહીન]

રહિત, વિનાનું

વિહૂણિય. ત્રિ. [વિધૂય]

નાશ કરેલ, કંપાવેલ

વિહૂય. ત્રિ. [વિધૂત]

સમ્યક્ પ્રકારે આચરેલ

વિહૂસણ. નં [વિહૂષણ]

આભૂષણ

વિહેડયંત. ત્રિં [વિહેડયત્]

વિનાશ કરતો, બાધા કરતો

વિહેડિ. ત્રિં [વિહેડિન્]

હિંસા કરનાર, પીડા કરનાર

વિહેડિય. ત્રિં [વિહેડિત્]

મારવું તે, પીડા કરવી તે

વિહેલગ. નં [વિભીતક]

એક જાતનું ફળ

વીઝ. પું [વીચિ]

તરંગ, મોજા, કષાયયુક્ત આકાશ

વીઝકંત. ત્રિં [વ્યતિક્રાન્ત]

પસાર થયેલું, અતીત

વીઝકંત. ત્રિં [વ્યતિક્રાન્ત]

જુઓ 'ઉપર'

વીઝવકમાવેત્તા. કું [વ્યતિક્રમ્ય]

પસાર કરીને, ઉલ્લંઘીને

વીઝવકમિજ્જમાણ. ત્રિં [વ્યતિક્રમ્યમાન]

અતીક્રમ કરાતું

વીઝ્જમાણ. કું [વીજ્યમાન]

હવા નાખતો

વીઝ્તા. કું [વીજયિત્વા]

હવા નાંખીને

વીઝભય. પું [વીતિભય]

એક નગર

વીઝય. ત્રિં [વીજિત]

ચામરથી વિંઝેલ

વીઝવઝ્તા. કું [વ્યતિવ્રજ્ય]

ગમન કરીને, પરિભ્રમણ કરીને

વીઝવય. ધાં [વિ+અતિ+વ્રજ]

ગમન કરવું, પરિભ્રમણ કરવું

વીઝવયમાણ. કું [વ્યતિવ્રજત્]

પરિભ્રમણ કરતો, ગમન કરતો

વીઈ. સ્ત્રીં [વીચિ]

તરંગ, લહેરે

વીઈવઝ્તા. કું [વ્યતિવ્રજ્ય]

પરિભ્રમણ કરીને

વીઈવય. ધાં [વ્યતિ+વ્રજ]

પરિભ્રમણ કરવું

વીઈવયમાણ. કું [વ્યતિવ્રજત્]

પરિભ્રમણ કરતો

વીચિ. સ્ત્રીં [વીચિ]

તરંગ, લહેર, આકાશ, સંબંધ, સંપ્રયોગ

વીચી. સ્ત્રીં [વીચિ]

જુઓ 'ઉપર'

વીચીદવ્વ. નં [વીચિદ્રવ્ય]

એક આદિ પ્રદેશ ન્યૂન આહાર

વીચીપટ્ટ. પું [વીચિપટ્ટ]

આકાશ તરંગ પટ્ટ

વીજિઝં. કું [વીજયિતુમ્]

વિજયી થવા માટે

વીજિય. ત્રિં [વીજિત]

હવા નાખેલ, વીંઝેલ

વીજેમાણ. કું [વીજયત્]

હવા નાંખવી તે

વીણગ્ગાહ. ત્રિં [વીણાગ્રાહ]

વીણા લઈને ચાલનાર

વીણા. સ્ત્રીં [વીણા]

વીણા-એક વાદ્ય

વીણીય. વિશેં [વિનીત]

લઈ જવાયેલ

વીત. ત્રિં [વીત]

તજેલ, છોડેલ

વીતગેહિ. વિશેં [વીતગૃહ્ણિ]

આસક્તિ તજેલ

વીતધૂમ. પું [વીતધૂમ]

ધૂમ નામક દોષ રહિત

વીતરાગ. પું [વીતરાગ]

જેને રાગ ચાલ્યો ગયો છે તે, રાગ રહિત જિનેશ્વર

વીતરાગસંજમ. નં [વીતરાગસંયમ]

ઉપશાંત કે ક્ષીણ કષાયવાળા સાધુ

વીતસોગ. પું [વીતશોક]

શોક રહિત

વીતસોગા. સ્ત્રીં [વીતશોકા]

સલિલાવતી વિજયની મુખ્ય રાજધાની

વીતિંગાલ. ત્રિં [વીતાઙ્ગાર]

અંગાર નામક દોષથી રહિત

વીતિવકંત. ત્રિં [વ્યતિક્રાન્ત]

પસાર થયેલું, વ્યતીત

વીતિવકમમાણ. નં [વ્યતિક્રામત્]

પસાર થવું તે

વીતિવકમિજ્જમાણ. કૃં [વ્યતિક્રમ્યમાણ]

પસાર થતું, વ્યતીત થતું

વીતિમિર. વિશેં [વીતિમિર]

અંધકાર રહિત

વીતિય. નં [વીજિત]

વીંઝણો-પંખો નાંખેલ

વીતિવહ્તા. કૃં [વ્યતિવ્રજ્ય]

જુઓ 'વીહવહ્તા'

વીતિવતિતા. કૃં [વ્યતિવ્રજ્ય]

જુઓ 'ઉપર'

વીતિવય. ધાં [વિ+અતિ+વ્રજ]

જુઓ 'વીહવય'

વીતિભય. નં [વીતિભય]

સીંધુ-સૌવિર દેશની મુખ્ય નગરી

વીતિવયમાણ. કૃં [વ્યતિવ્રજત]

જુઓ 'વીહવયમાણ'

વીતિવહ્તા. કૃં [વ્યતિવ્રજ્ય]

જુઓ 'વીહવહ્તા'

વીતિવતિતા. કૃં [વ્યતિવ્રજ્ય]

જુઓ 'ઉપર'

વીતિવય. ધાં [વિ+અતિ+વ્રજ]

જુઓ 'વીહવય'

વીતિકલ્પ. પું [વૃત્તિકલ્પ]

વૃત્તિ-આચાર

વીદંસગહસ્થ. પું [વિદંશકહસ્થ]

સમળી વગેરે હિંસક પક્ષીના હાથ

વીદંસય. પું [વિદંશક]

સમળી વગેરે હિંસક પક્ષી

વીધિ. સ્ત્રીં [વીધિ]

શેરી, ગલી, માર્ગ, શ્રેણિ

વીમંસ. પું [વિમર્શ]

પરીક્ષા, ઇર્ષ્યા

વીમંસય. પું [વિમર્શક]

પરીક્ષા કરનાર

વીમંસા. સ્ત્રીં [વિમર્શ]

વિચારણા, ઇહા

વીમણ. નં [વીમનસ]

ખિન્ન, શોક, સંતપ્ત

વીય. ધાં [વીજય]

વીંઝણા વડે વીંઝવું, પંખા વડે હવા નાંખવી

વીય. ત્રિં [વીત]

રહિત, વિનાનું

વીયંત. નં [વ્યજત]

વીંઝવું તે

વીયગ. પું [વીયક]

વૃક્ષ વિશેષ

વીયણ. નં [વીજન]

વીંઝણો, પંખો

વીયણગ. નં [વીજનક]

જુઓ 'ઉપર'

વીયણપત્ત. નં [વીજનપત્ર]

પવન નાંખવાનું સાધન

વીયણિયા. સ્ત્રીં [વીજનિકા]

નાનો પંખો

વીયણી. સ્ત્રીં [વીજની]

નાનો પંખો

વીયણીયા. સ્ત્રીં [વીજનિકા]

નાનો પંખો

વીયધૂમ. પું [વીતધૂમ]

ધૂમદોષથી રહિત

વીયપય. નં [વીયપદ]

બીજું પદ

વીયમાણ. કૃં [વીજયત]

પંખો નાંખતો, વીંઝતો

વીયર. પું [વીસ્તર]

વિસ્તાર

વીયરાગ. પું [વીતરાગ]

રાગ રહિત, જિનેશ્વર, કેવળી

વીયરાગભાવ. પું [વીતરાગભાવ]

વીતરાગપણાનો ભાવ

વીયરાયમગ્ન. પું [વીતરાગમાર્ગ]

વીતરાગનો માર્ગ, મોક્ષ માર્ગ

વીયરાગયા. સ્ત્રીં [વીતરાગતા]

વીતરાગપણું

વીયરાગસંજમ. નં [વીતરાગસંયમ]

ઉપશાંત કે ક્ષીણ કષાયયુક્ત સાધુ, એક ગુણ સ્થાનક

વીયરાગસુય. નં [વીતરાગશ્રુત]

એક (ઉત્કાલિક) આગમ સૂત્ર

વીયરાય. પું [વીતરાગ]

જુઓ 'વીતરાગ'

વીયરાયમય. નં [વીતરાગમય]

વીતરાગમય

વીયરાયવયણાણુસારિ. ત્રિં [વીતરાગવચનાનુસારિનું]

વીતરાગના વચન અનુસાર

વીયરાયસંજય. પું [વીતરાગસંયત]

ઉપશાંત તથા ક્ષીણ કષાયવાળા સાધુ

વીયસોય. પું [વીતશોક]

શોક રહિત,

અરુણ દ્વીપના દેવતાનું નામ

વીયસોગા. સ્ત્રીં [વીતશોકા]

જુઓ 'વીતસોગા'

વીયાવ. ધાં [વીજય]

વીઝવું, પંખો નાંખવો

વીયાવેઝન. કૂં [વીજયિતુમ્]

પંખો નાંખવા માટે

વીયી. સ્ત્રીં [વીચિ]

નાની શેરી, નાનો મહોલો

વીયીપંથ. પું [વીચિપથ]

નાનો રસ્તો

વીર. પું [વીર]

કોઈપણ વસ્તુમાં અતિશય ઉત્સાહ રાખવો તે,

કાવ્યના નવ રસમાંનો એક રસ,

ત્રીજા-ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન, સુભટ

વીર-૧. વિં [વીર]

ભ. મહાવીરનું ટુંકું નામ

વીર-૨. વિં [વીર]

તગર નામના શહેરમાં વિચરણ કરતા એવા એક આચાર્ય

વીરઅ. વિં [વીરક]

વાસુદેવ 'કર્ણ' ને સમર્પિત નગરીના એક વણકર,

વીરંગઅ. વિં [વીરંગક]

રોહિડગ નગરના રાજા મહાબલ અને રાણી પડમાવદે નો

પુત્ર તેણે 'સિદ્ધત્થ' આચાર્ય પાસે દીક્ષા લીધી. બે

માસની સંલેખના પૂર્વક સમાધિ મૃત્યુ પામી. બ્રહ્મલોક

કલ્પે દેવ થયો, ચ્યવીને નિસદ્ધ થયો.

વીરંગય. વિં [વીરંગક]

ભ. મહાવીર પાસે દીક્ષા લેનાર આઠ મોટા રાજામાંનો

એક રાજા

વીરકંત. નં [વીરક્રાન્ત]

એ નામનું ત્રીજા-ચોથા દેવલોકનું એક દેવવિમાન

વીરકર્ણ. વિં [વીરકર્ણ]

રાજા સેણિઅ અને રાણી વીરકર્ણા નો પુત્ર, રાજા ચેડગ

સાથે યુદ્ધમાં મરીને નરકે ગયો.

વીરકર્ણમિત્ત. વિં [વીરકર્ણમિત્ત]

વીરપુર નગર નો રાજા, સિરિદેવી તેની પત્ની હતી.

સુજાઅ તેનો પુત્ર હતો.

વીરકર્ણા. વિં [વીરકર્ણા]

રાજા સેણિઅ ની પત્ની ભ. મહાવીર પાસે દીક્ષા લીધી.

વિવિધ તપ કર્યા, અનશન કરી મોક્ષે ગયા.

વીરકૂડ. પું [વીરકૂડ]

જુઓ 'ઉપર'

વીરગત. પું [વીરગત]

જુઓ 'ઉપર'

વીરજસ. વિં [વીરઘોષ]

મોરગ સંનિવેશનો સુતાર

વીરજાય. ત્રિં [વીરયાત]

જે માર્ગે વીર પુરુષો ગયા હોય તે માર્ગ

વીરજ્ઞાય. પું [વીરધ્વજ]

જુઓ 'ઉપર'

વીરણ. પું [વીરણ]

ઘાસની એક જાત

વીરદેવી-૧. વિં [વીરયશસ્]

ભ. મહાવીર પાસે દીક્ષા લેનારા આઠ મોટા

રાજાઓમાંના એક

વીરદેવી-૨. વિં [વીરદેવી]

ભ. મહાવીરના ગણધર મંડિપુત્ર અને મોરિયપુત્ર ની

માતા, તેનું બીજું નામ વિજયદેવા હતું.

વીરપુર. પું [વીરપુર]

એ નામનું એક નગર

વીરપ્પભ. પું [વીરપ્રભ]

એક દેવવિમાન

વીરમદ્. વિં [વીરમદ્]

ચત્સરણ નામના પયન્ના ના કર્તા. ભ. મહાવીરના શિષ્ય

(ભક્તપરિણા પયન્નાની પણ તેણે રચના કરી છે.)

વીરરસ. નં [વીરરસ]

કાવ્યનો એક રસ

વીરલેસ. પું [વીરલેશ્ય]

એક દેવવિમાન

વીરલ્લ. પું [વીરલ્લ]

લાયક પક્ષી

વીરલ્લક. પું [વીરલ્લક]

લાવક પક્ષી

વીરવર્ણ. પું [વીરવર્ણ]

એક દેવવિમાન

વીરવર. વિશે. [વીરવર]

ઉત્તમ યોદ્ધો

વીરવર. વિ. [વીરવર]

ભ. મહાવીરનું એક નામ

વીરવલય. પુ. [વીરવલય]

વીરતાસૂચક આભૂષણ

વીરસિંગ. પુ. [વીરશૃંગ]

એ નામનું ત્રીજા-ચોથા દેવલોકનું એક દેવવિમાન

વીરસિદ્ધ. પુ. [વીરસૃષ્ઠ]

જુઓ 'ઉપર'

વીરસિદ્ધ. પુ. [વીરસિદ્ધ]

જુઓ 'ઉપર'

વીરસેણિય. પુ. [વીરશ્રેણિક]

જુઓ 'ઉપર'

વીરસેન. વિ. [વીરસેન]

વાસુદેવ 'કળ્હ' ના આધિપત્ય માં રહેલા પુરુષોમાં મુખ્ય

વીરાયમાળ. કૃ. [વીરાજમાળ]

શોભતું

વીરાવત્ત. પુ. [વીરાવત્ત]

એક દેવવિમાન

વીરાસળ. ન. [વીરાસળ]

એક આસન-વિશેષ

વીરાસળિય. ત્રિ. [વીરાસનિક]

વીરાસને બેસનાર

વીરિઅ. વિ. [વીર્ય]

ભ. પાર્શ્વના એક ગણધર

વીરિત. ન. [વીર્ય]

જીવનું સામર્થ્ય, આત્મવીર્ય, વીર્યાન્તરાયકર્મના ક્ષય-ઉપશમ થી ઉત્પન્ન થતું જીવનું સામર્થ્ય, શુક, 'સૂચક' સૂત્રનું એક અધ્યયન, એક પૂર્વ, ઉત્સાહ

વીરિય. ન. [વીર્ય]

જુઓ 'ઉપર'

વીરિયંતરાય. પુ. [વીર્યાન્તરાયિક]

અંતરાય કર્મની એક પ્રકૃતિજન્ય, જેના ઉદયથી જીવ પોતાનું સામર્થ્ય ફેરવી ન શકે તેવી સ્થિતિ

વીરિયંતરાય. પુ. [વીર્યાન્તરાય]

અંતરાય કર્મની એક પેટા પ્રકૃતિ-જેના ઉદયે જીવ પોતાનું સામર્થ્ય ન ફેરવી શકે

વીરિયત્ત. ન. [વીર્યત્વ]

સામર્થ્યપણું

વીરિયપુલ્લ. ન. [વીર્યપૂર્વ]

દ્રષ્ટિવાદમાંના ચૌદ પૂર્વમાંનું ત્રીજું પૂર્વ

વીરિયલલ્હિ. સ્ત્રી. [વીર્યલલ્હિ]

વીર્યની પ્રાપ્તિ, પુરુષાર્થ-શક્તિ

વીરિયવજ્ઞ. ન. [વીર્યવધ્ય]

વીર્યને હણનાર કર્મ

વીરિયસંપન્ન. ન. [વીર્યસમ્પન્ન]

વીર્યયુક્ત

વીરિયાયા. પુ. [વીર્યાત્મન]

આત્મ સામર્થ્ય, સામર્થ્યરૂપ આત્મા

વીરિયાયાર. પુ. [વીર્યાચાર]

પાંચ આચારમાંનો એક આચાર, મોક્ષાનુષ્ઠાનમાં વીર્ય ફેરવવું

વીરુણી. સ્ત્રી. [વીરુણી]

ખસખસનો છોડ

વીરુત્તરવર્ડેસગ. ન. [વીરોત્તરાવતંસક]

એક દેવવિમાન

વીવાહ. ન. [વિવાહ]

શાદી, લગ્ન

વીસ. ત્રિ. [વિસ]

ખરડાયેલ

વીસઇઅંગુલવાહક. ન. [વિંશત્યઙ્ગુલબાહુક]

વીશ આંગળ પ્રમાણ બાહ

વીસંદ. ધા. [વિ+સ્યન્દ]

ઝરવું, ટપકવું

વીસંદિત. ત્રિ. [વિસ્યન્દિત]

ઝરતું, ટપકતું

વીસંભ. પુ. [વિં.]

પૃથગ્ થવું, જુદા થવું

વીસંભ. વિશે. [વિશ્રમ્ભ]

વિશ્વાસ

વીસંભનિભર. ન. [વિશ્રમ્ભનિર્ભર]

વિશ્વાસનિર્ભર

વીસંભઘાયગ. પુ. [વિશ્રમ્ભઘાતક]

વિશ્વાસઘાત કરનાર

વીસંભઘાયય. પુ. [વિશ્રમ્ભઘાતક]

જુઓ 'ઉપર'

વીસતિરાય. ન. [વિંશતિરાત્રિક]

વીશ રાત્રિનું (એક પ્રાયશ્ચિત્ત-વિશેષ)

વીસત્થ. ત્રિ. [વિશ્વસ્ત]

વિશ્વાસ્ય

વીસત્થા. વિં [વિશ્વસ્તા]

આનંદપુરના રાજા જિપારિ ની પત્ની, રાજકુમાર અનંગ
ની માતા, તેણીએ તેના પુત્ર સાથે સંબંધ કરેલો

વીસદિમાળ. નં [વિસ્વાદયત્]

ચાખવું તે

વીસમ. ધાં [વિ+શ્રમ્]

વિશ્રામ કરવો

વીસમંત. કૃં [વિશ્રામ્યત્]

વિશ્રામ લેવો તે

વીસર. નં [વિસ્વર]

સ્વર રહિત, ખરાબ સ્વર

વીસરણ. નં [વિસ્મરણ]

ભૂલી જવું તે

વીસરણાલુ. વિશેં [વિસ્મરણવત્]

ભૂલકણું

વીસસ. ધાં [વિ+શ્વસ્]

વિશ્વાસ કરવો

વીસસણિજ્જ. વિશેં [વિશ્વસનીય]

વિશ્વાસનીય

વીસસા. અં [વિસસા]

સ્વભાવ, કુદરત

વીસસાપરિણત. ત્રિં [વિસસાપરિણત]

સ્વભાવથી પરિણત થયેલ

વીસસાબંધ. પું [વિસસાબન્ધ]

સ્વાભાવિક બંધ

વીસસાય. ત્રિં [વિસસાજ]

પોતાના સ્વભાવથી જ પરિણામ પામેલ જેમકે વાદળા-
સંઘ્યા

વીસસેણ. પું [વિશ્વસેન]

સાર્વભૌમ ચક્રવર્તી, એક મુહૂર્તનું નામ

વીસસેન. વિં [વિશ્વસેન]

વાસુદેવ કળ્હ નું બીજું નામ, તે યોદ્ધાઓમાં વિખ્યાત
ગણાતા

વીસા. સ્ત્રીં [વિસા]

દુર્ગંધ, બદબૂ

વીસાદમાળ. નં [વિસ્વાદયત્]

ચાખવું તે

વીસાદણિજ્જ. વિશેં [વિસ્વાદનીય]

ચાખવા યોગ્ય

વીસાદેમાળ. નં [વિસ્વાદયત્]

ચાખવું તે

વીસાયણિજ્જ. વિશેં [વિસ્વાદનીય]

ચાખવા યોગ્ય

વીસાસ. પું [વિશ્વાસ]

વિશ્વાસ, ભરોસો

વીસુ. અં [વિષ્વક]

ચારે તરફ, સર્વબાજુએ

વીસુત. વિશેં [વિશ્રુત]

વિખ્યાત, પ્રસિદ્ધ

વીસુનાણિ. પું [વિષ્વક્-જ્ઞાની]

ભિન્ન જ્ઞાન અને સમાન દર્શનવાળા સાધુ તથા સા
શ્રાવકો

વીસુય. વિશેં [વિશ્રુત]

વિખ્યાત, પ્રસિદ્ધ

વીસેઢિ. સ્ત્રીં [વિશ્રેણિ]

જુઓ 'વિસેઢિ'

વીહિ. સ્ત્રીં [વીહિ]

ચોખા, ડાંગર

વીહિ. સ્ત્રીં [વીથિ]

શેરી, ગલી

વીહિયા. સ્ત્રીં [વીધિકા]

મોટો રસ્તો

વુડય. ત્રિં [ઉક્ત]

કહેલું

વુક્કંત. ત્રિં [વ્યુત્ક્રાન્ત]

મૂળ રસથી ચલિત થયેલ

વુક્કંતિ. સ્ત્રીં [વ્યુત્ક્રાન્તિ]

પ્રજ્ઞાપનાસૂત્રના છઠ્ઠા પદનું નામ

વુક્કમ. પું [વ્યુત્ક્રમ]

ઊંચા થવું, વધવું

વુક્કસ. પું [વુક્કસ]

એક અનાર્થ દેશ, વર્ણશંકર જાતિ

વુગ્ગહ. પું [વ્યુદગ્રહ]

કલહ, કજીયો, દુરાગ્રહ, મિથ્યાભિનિવેશ

વુગ્ગહઢાણ. નં [વ્યુદગ્રહસ્થાન]

કલહના સ્થાન

વુગ્ગહપઢ. ત્રિં [વ્યુદગ્રહપૃષ્ઠ]

દુરાગ્રહથી પ્રભાવ કરેલ

વુગ્ગહિય. ત્રિં [વ્યુદગ્રાહિક]

ભ્રમમા નાખેલ, અવળું સમજાવેલ

વુગ્ગાહના. સ્ત્રીં [વ્યુદગ્રાહના]

ભ્રમમાં નાંખવું, વિપરીત સમજાવવું

વુગ્ગાહિત. ત્રિં [વ્યુદગ્રાહિત]

ખોટી માન્યતા પકડેલ, દુરાગ્રહી

વુગ્ગાહિય. ત્રિં [વ્યુદગ્રાહિત]

જુઓ 'ઉપર'

વુગ્ગાહેમાણ. કું [વ્યુદગ્રાહયત્]

દુરાગ્રહી બનાવતો, ખોટી પકડ કરાવતો

વુચ્ચ. ધાં [વચ્]

કહેવું

વુચ્ચ. ત્રિં [વાચ્ય]

કહેવા યોગ્ય

વુચ્ચમાણ. કું [ઉચ્ચમાન]

કહેવું તે

વુચ્ચા. કું [ઉક્ત્વા]

કહીને

વુચ્છ. ધાં [વુચ્]

કહેવું

વુચ્છિત્તિનય. પું [વ્યુચ્છિત્તિનય]

નાશ પામેલ નય, નય-વિશેષ

વુચ્છિન્ન. ત્રિં [વ્યુચ્છિન્ન]

વિચ્છેદ, વિનાશ

વુચ્છેય. પું [વ્યવચ્છેદ]

ઉચ્છેદ, વિનાશ

વુચ્છેયણ. નં [વ્યુચ્છેદન]

ત્યાગ કરવો તે

વુજ્જ. ધાં [ત્રસ્]

ડરવું

વુજ્જ. ધાં [વહ્]

વહેવું, વહન કરવું

વુજ્જ. ધાં [ઝહ્]

ભૂડવું

વુજ્જમાણ. કું [ઝહ્યમાન]

પાણીના વેગથી ખેંચાતો, વહી જતો

વુઢ. ત્રિં [વૃષ્]

વરસેલ

વુઢિ. સ્ત્રીં [વૃષ્ટિ]

વૃષ્ટિ, વરસવું તે

વુઢિકાઇય. પું [વૃષ્ટિકાયિક]

વૃષ્ટિ કરનાર દેવની એક જાતિ

વુઢિકાય. પું [વૃષ્ટિકાય]

વરસાદ, મેઘ

વુઢ. પું [વૃદ્ધ]

વૃદ્ધાવસ્થામાં તાપસની પ્રવ્રજ્યા લેનાર, ધરડો, વધેલો, નિર્વિકાર, વૃદ્ધિ પામેલ, શાંત

વુઢ્ઠકુમારી. સ્ત્રીં [વૃદ્ધકુમારી]

વૃદ્ધકુમારી

વુઢ્ઠવાઙ. વિં [વૃદ્ધવાદિન્]

મહાનિસીહ સૂત્રના જિણોદ્ધારને બહુમાન્ય કરનાર

આચાર્ય

વુઢ્ઠુભાવ. પું [વૃદ્ધભાવ]

વૃદ્ધાવસ્થા, બૂઢાપો

વુઢ્ઠય. પું [વૃદ્ધક]

જુઓ 'વુઢ્ઠ'

વુઢ્ઠસાવગ. પું [વૃદ્ધશ્રાવક]

બ્રાહ્મણ

વુઢ્ઠસીલ. પું [વૃદ્ધશીલ]

વૃદ્ધના જેવો સ્વભાવ

વુઢ્ઠસેવિ. વિશેં [વૃદ્ધસેવિન્]

વૃદ્ધને અનુસરનાર

વુઢ્ઠા. સ્ત્રીં [વૃદ્ધા]

વૃદ્ધા સ્ત્રી, ડોશી

વુઢ્ઠાવાસ. પું [વૃદ્ધાવાસ]

વૃદ્ધાવસ્થા, બૂઢાપો

વુઢ્ઠિ. સ્ત્રીં [વૃદ્ધિ]

વધવું તે, વૃદ્ધિ પામવી

વુઢ્ઠિકર. ત્રિં [વૃદ્ધિકર]

વૃદ્ધિ કરનાર

વુઢ્ઠિકારિ. ત્રિં [વૃદ્ધિકારિન્]

વૃદ્ધિ કરનાર

વુણ્ણ. ત્રિં [વિષણ્ણ]

દુઃખી, વ્યાકુળ

વુત્ત. ત્રિં [ઉક્ત]

કહેલું, કથન કરેલું

વુત્તપઢિવુત્તય. ત્રિં [ઉક્તપ્રત્યુત્તક]

કથન પ્રતિકથન

વુત્તપઢિવુત્તિયા. સ્ત્રીં [ઉક્તપ્રતિયુત્તિકા]

કહેલું-ઉત્તર વાળેલું

વુત્તપુવ્વ. નં [ઉક્તપૂર્વ]

પૂર્વે કહેવાયેલ

વુત્તા. સ્ત્રીં [ઉક્તા]

કહેવાયેલ

વુત્થ. કું [ઉષિત]

રહેલ, વસેલ

વૃદ્ધિકર. ત્રિં [વૃદ્ધિકર]

વૃદ્ધિ કરનાર

વૃષ્ણામાન. ત્રિં [વ્યુત્પાદયત્]

ખોટી વાતની પકડ કરનાર

વૃયમાન. કું [વ્રુવત્]

કહેવું

વૃસિત. ત્રિં [વ્યુષિત]

વિવિધ પ્રકારે દશધાસામાચારીમાં વસેલો

વૃસિરાતિય. વિશેં [વૃષિરાજિન્]

ઉત્તમ, પંચમહાવ્રતરૂપ રત્ને કરી અધિક

વૃસીમ. ત્રિં [વૃષિમત્]

ઇન્દ્રિય નિગ્રહી

વૃઢ. ત્રિં [વ્યૂઢ]

વહન કરેલ, તણાઈ ગયેલ

વૃહ. પું [વ્યૂહ]

વ્યૂહ રચના કરવાની કળા, સમૂહ, ટોળું, ઉત્થાપન, ખંડન, નિશ્ચય

વૃહહત્તા. કું [વ્રૂહયિત્વા]

પુષ્ટ કરીને

વેઅ. ધાં [વિ+ઈ]

નષ્ટ થવું

વેઅ. પું [વેદ]

એક ધર્મશાસ્ત્ર, ચાર પ્રકારે વેદ, આગમ-શાસ્ત્ર

વેઆવચ્ચ. નં [વૈયાવૃત્ત્ય]

સેવા, વૃદ્ધ-ઝાન આદિને આહાર ઉપધિ આપીને ભક્તિ કરવી, અભ્યંતર તપનો એક ભેદ

વેઙ્ગા. સ્ત્રીં [વેદિકા]

ઓટલો, ચોતરો, પડિલેહણનો એક દોષ-હાથ પગ

વગેરે યથાસ્થાને ન રાખવા, વંડી, કોટ

વેઙ્ગમાન. કું [વેદમાન]

વેદતો

વેઙ્ગ. નં [વૈદિક]

વેદ સંબંધિ

વેઙ્ગ. ત્રિં [વેદિત]

વેદેલું, અનુભવેલું

વેઙ્ગ. ત્રિં [વેપિત]

કંપિત

વેઙ્ગ. ત્રિં [વેગિત]

વેગયુક્ત

વેઙ્ગ. ત્રિં [વ્યેજિત]

વિશેષ કંપેલ

વેઙ્ગ. અં [વેં]

જલ્દી, શીઘ્ર

વેઙ્ગ. ત્રિં [વેદિત]

જાણેલું, સમજેલું

વેઙ્ગપુંડતર. નં [વેદિકાપુટાન્તર]

બે વેદિકા વચ્ચેનું અંતર

વેઙ્ગફલક. પું [વેદિકાફલક]

વેદિકાનું ફલક

વેઙ્ગા. સ્ત્રીં [વેદિકા]

જુઓ 'વેઙ્ગા'

વેઙ્ગાવાહા. સ્ત્રીં [વેદિકાબાહુ]

વેદિકાની બાહુ

વેઙ્ગંત. પું [વેદિકાન્ત]

વેદિકાનો છેડો

વેઙ્ગટ્ટિયા. સ્ત્રીં [વેં.]

પુનઃ પુનઃ, ફરી ફરી

વેઙ્ગવિ. ત્રિં [વૈક્રિયિન્]

બેડોળ, વિકૃત રૂપ, વૈકિય-શક્તિથી અનેક રૂપ બનાવવા

વેઙ્ગવિં. કું [વિકર્તુમ્]

વિકૃત્વા માટે

વેઙ્ગવિત. પું [વિકૃત]

વિકૃત્વેલ

વેઙ્ગવિય. પું [વિકૃત]

રૂપ-વિકૃત્વેલ

વેઙ્ગવિય. નં [વૈક્રિય]

વૈકિય શરીર, રૂપવિકૃત્વ-શક્તિ, વૈકિય સમુદ્ધાત

વેઙ્ગવિય. પું [વૈક્રિયિક]

વિકૃત્વ-શક્તિથી બનાવેલ શરીર આદિ

વિઙ્ગવિયમિસ્સા. પું [વૈક્રિયમિશ્રક]

વૈકિયમિશ્ર કાયયોગ

વેઙ્ગવિયમીસય. નં [વૈક્રિયમિશ્રક]

જુઓ 'ઉપર'

વેઙ્ગવિયમીસસરીર. નં [વૈક્રિયમિશ્રકશરીર]

જુઓ 'ઉપર'

વેઙ્ગવિયમીસાસરીર. નં [વૈક્રિયમિશ્રકશરીર]

જુઓ 'ઉપર'

વેઙ્ગવિયમીસ્સગ. નં [વૈક્રિયમિશ્રક]

જુઓ 'ઉપર'

વેઙ્ગવિયલલ્હિ. સ્ત્રીં [વૈક્રિયલલ્હિ]

અનેક રૂપ બનાવવાની શક્તિ

વેડવિયસમુદ્ધાત. પુ. [વૈક્રિયસમુદ્ધાત]

વૈક્રિય શરીર બનાવવા માટે આત્મપ્રદેશનું દંડાદિ
આકારે અભિસરણ થાય તે, સમુદ્ધાતનો એક ભેદ

વેડવિયસમુદ્ધાય. પુ. [વૈક્રિયસમુદ્ધાત]

જુઓ 'ઉપર'

વેડવિયસરીર. ન. [વૈક્રિયશરીર]

પાંચ ભેદે શરીરમાંનું એક શરીર

વેડવિયસરીરંગોવંગનામ. ન. [વૈક્રિયશરીરાદ્યોપાદ્ધનામન]

નામકર્મની એક પ્રકૃતિ જેનાથી વૈક્રિય શરીરના
અંગોપાંગ પ્રાપ્ત થાય છે

વેડવિયસરીરકાયપ્પઓગ. પુ. [વૈક્રિયશરીરકાયપ્રયોગ]

વૈક્રિય શરીરની પ્રવૃત્તિરૂપ વૈક્રિયકાય યોગ

વેડવિયસરીરગ. ત્રિ. [વૈક્રિયશરીરક]

વૈક્રિય શરીરધારક-દેવ અને નારકી

વેડવિયસરીરય. ત્રિ. [વૈક્રિયશરીરક]

જુઓ 'ઉપર'

વેડવિયસરીરતા. સ્ત્રી. [વૈક્રિયશરીરતા]

વૈક્રિય શરીરપણ

વેડવિયસરીરનામ. ન. [વૈક્રિયશરીરનામ]

નામકર્મની એક પ્રકૃતિ જેનાથી વૈક્રિય શરીરની પ્રાપ્તિ
થાય છે

વેડવિયસરીરિ. ત્રિ. [વૈક્રિયશરીરિન]

જુઓ 'ઉપર'

વેદમાણ. ત્રિ. [વેદયત્]

વેદવું-અનુભવવું તે

વેંટ. ન. [વૃન્ત]

બિંટ, ડીટ

વેંટબદ્ધ. ન. [વૃન્તબદ્ધ]

પુષ્પનું બંધન

વેંટય. ન. [વૃન્તક]

રીંગણું

વેંટલ. ન. [વેંટલ]

શુભાશુભ નિમિત્તનું પ્રકાશવું તે

વેંટિઆ. સ્ત્રી. [વેંટિકા]

પોટલી

વેકચ્છ. પુ. [વૈકક્ષ]

ઉત્તરાસંગ,

વેકચ્છિયા. સ્ત્રી. [વૈકક્ષિકા]

સાધ્વીનું એક વસ્ત્ર, કંચલો અને ઉપકક્ષિકા ઢંકાય તેવું
વસ્ત્ર

વેકત્તય. ત્રિ. [વિકર્તક]

કાપનાર

વેગ. પુ. [વેગ]

ઉતાવળી ગતિ

વેગચ્છ. ન. [વૈકક્ષ]

ઉત્તરાસંગ

વેગચ્છિગ. ન. [વૈકક્ષિક]

જુઓ 'વેકચ્છિયા'

વેગિય. ન. [વેગિત]

વેગ પામેલ

વેગિયા. સ્ત્રી. [વેગિકી]

વેગવાળી ગતિ

વેચ્ચ. ન. [વ્યુત]

ખાટલા ભરવાનું વહાણ-પાટી

વેચ્ચાણ. કૃ. [વિદિત્વા]

જાણીને

વેજયંત. પુ. [વૈજયન્ત]

એક અનુત્તર વિમાન, તેમાં રહેતા દેવ, વિજયધ્વજ,
જંબૂ દ્વીપનું એક દ્વાર

વેજયંતય. પુ. [વૈજયન્તજ]

વૈજયંત વિમાનમાં ઉત્પન્ન

વેજયંતિય. ન. [વૈજયન્તિક]

વૈજયંત સંબંધિ, વારા ફરતી ઉપયોગમાં લેવાનું પાત્ર

વેજયંતી. સ્ત્રી. [વૈજયન્તી]

ધ્વજા વિશેષ, મહાગ્રહની પટ્ટરાણી, સુવપ્રાવિજયની
એક નગરી, એક પ્રવ્રજ્યા પાલખી, એક વાવડી, આઠમી

રાત્રિનું નામ

વેજયંતી. વિ. [વૈજયન્તી]

છક્કા બળદેવ આનંદ ની માતા, ચક્રપુરના રાજા મહાસિવ
ની પત્ની

વેજયંતી. વિ. [વૈજયન્તી]

એક દિક્કુમારી

વેજ્જ. પુ. [વૈદ્ય]

વૈદ્ય, ચિકિત્સક

વેજ્જચિંતા. સ્ત્રી. [વૈદ્યચિન્તા]

વૈદ્યની ચિંતા

વેજ્જપુત્ત. પુ. [વૈદ્યપુત્ર]

વૈદ્યનો પુત્ર

વેજ્જય. ન. [વૈદ્યક]

વૈદક સંબંધિ જ્ઞાન

વેજ્ઞ. ત્રિ. [વેદ્ય]

વીંધવા યોગ્ય

વેજ્ઞાલ. ત્રિં [વિજ્ઞાલ]

આકુળ વ્યાકુળ

વેડંતિયપાય. પું [વે.]

એક પાત્રવિશેષ

વેડસ. પું [વેતસ]

વેતસ નામક વૃક્ષ

વેડસી. સ્ત્રીં [વેતસી]

વેતસી નામક વૃક્ષ

વેડુ. નં [વ્રીડ]

લજ્જા

વેઢ. ધાં [વેષ]

વીંટવું, લપેટવું

વેઢ. પું [વેષ]

વિંટવું, લપેટવું

વેઢ. પું [વેષ]

વિંટણ, વેષન, એક છંદ, અર્થપ્રતિપાદક વચન

સંકલના, વર્ણન

વેઢ. ધાં [વેષ્ય]

વિંટાડવું

વેઢણ. પું [વેષનક]

એક આભરણ

વેઢય. પું [વેષક]

એક જળચર પ્રાણી, મગર

વેઢા. સ્ત્રીં [વેષક]

વેઢા, વિંટામણ

વેઢિત્તા. કું [વેષિત્તા]

વીંટીને, લપેટીને

વેઢિમ. ત્રિં [વેષિમ]

કપડાં, ફુલ વગેરેને વીંટીને બનાવેલ દડો, ખાદ્યવિશેષ

વેઢિમા. સ્ત્રીં [વેષિમા]

વેઢમી

વેઢિય. ત્રિં [વેષિત]

વીંટેલું, લપેટેલું

વેઢેંત. કું [વેષમાન]

વીંટતો, લપેટતો

વેઢેત્તા. કું [વેષયિત્તા]

વીંટીને, લપેટીને

વેઢેમાણ. કું [વેષમાન]

વીંટતો, લપેટતો

વેણઇય. ત્રિં [વૈનયિક]

વિનયવાદી, ઊંચ-નીચ-પશુ-પક્ષી બધાને નમસ્કાર

કરનાર, વિનયનું ફળ-કર્મક્ષયાદિ

વેણઇયવાઇ. ત્રિં [વૈનયિકવાદિન]

વિનયવાદી, વિનયથી જ મુક્તિ માનનાર

વેણઇયા. સ્ત્રીં [વૈનયિકી]

બુદ્ધિનો એક ભેદ, ગુર્વાદિકના વિનયથી ખીલેલ બુદ્ધિ

વેણઇયાવાદિ. ત્રિં [વૈનયિકવાદિન]

જુઓ 'વેણઇયવાઇ'

વેણતિયા. સ્ત્રીં [વૈનયિકી]

જુઓ 'વેણઇયા'

વેણા. વિં [વેણા]

થૂલભદ્ર ના એક બહેન જે આચાર્ય સંભૂદ્રવિજય ના શિષ્યા

બન્યા

વેણિ. સ્ત્રીં [વેણી]

ચોટલો, વેણી

વેણિભૂય. ત્રિં [વેણીભૂત]

અંબોડા જેવું

વેણુ. પું [વેણુ]

વાંસ, વાંસળી

વેણુદંડ. પું [વેણુદણ્ડ]

વાંસનો દંડ

વેણુદાલિ. પું [વેણુદાલિ]

સુવર્ણકુમાર દેવનો એક ઇન્દ્ર

વેણુદાલિય. પું [વેણુદાલિક]

જુઓ 'ઉપર'

વેણુદાલી. પું [વેણુદાલિ]

જુઓ 'ઉપર'

વેણુદેવ. પું [વેણુદેવ]

જુઓ 'ઉપર'

વેણુપલાસિયા. વેણુપશાલિકા [વાંસની પીપુડી]

વેણુફલ. સ્ત્રીં [વેણુફલ]

વાંસનો કરંડીયો

વેણુયાણુજાત. પું [વેણુકાનુજાત]

જે યોગમાં સૂર્ય-ચંદ્ર-નક્ષત્રની સ્થિતિ વાંસના આકારે

થાય તે

વેણુલયા. સ્ત્રીં [વેણુલતા]

વાંસની લતા

વેણુસદ્. નં [વેણુશબ્દ]

વાંસળીનો શબ્દ

વેણુસલાઇયા. સ્ત્રીં [વેણુશલાકિકી]

વાંસની સાવરણી

વેણુસલાહયા. સ્ત્રીં [વેણુસૂચિકા]

વાંસની સળી

વેણુસૂઝ. સ્ત્રીં [વેણુસૂચિ]

વાંસની સોય

વેતરણી. સ્ત્રીં [વૈતરણી]

નરકની એક નદી, વેતરણી નદી વિકુર્વનાર એક
પરમાધામી

વેતાલિય. પું [વૈતાલીય]

પરમાધામી દેવ વૈક્રિય-શક્તિથી ઊંચો પર્વત બનાવે
તે, 'સૂયગડ' સૂત્રનું એક અધ્યયન

વેતાલી. સ્ત્રીં [વૈતાલી]

એક વિદ્યા-વિશેષ જેના જાપથી અચેતન કાષ્ઠ પણ
ચેતન લાગે

વેતિ. પું [વેદિ]

વેદિકા

વેતિયા. સ્ત્રીં [વેદિતા]

જુઓ 'વેડગા'

વેત્ત. પું [વેત્ર]

નેતરની છડી, નેતરનું ઝાડ

વેત્તગ્ગ. પું [વેત્રાગ્ગ]

નેતરની છડીનો અગ્રભાગ

વેત્તદંડ. પું [વેત્રદણ્ડ]

નેતરની લાકડી

વેત્તપાસય. પું [વેત્રપાશક]

નેતરની જાળ

વેત્તપીઢગ. પું [વેત્રપીઠક]

નેતરનો બાજોઠ

વેત્તલતા. સ્ત્રીં [વેત્રલતા]

નેતરની છડી

વેદ. પું [વેદ]

ઋગ્વેદાદિ ચાર વેદ, જીવ,
મોહનીય કર્મની પ્રકૃતિ-જેના ઉદયથી સ્ત્રી, પુરુષ કે
નપુંસક વેદ પ્રાપ્ત થાય

વેદ. ધાં [વેદય]

વેદવું, ભોગવવું

વેદક. ત્રિં [વેદક]

વેદનાર, એક આર્યજાતિ, ભોગવનાર

વેદગ. ત્રિં [વેદક]

જુઓ 'ઉપર'

વેદગઅહિયાસળયા. સ્ત્રીં [વેદનાધ્યાનસનતા]

વેદના સહેલી તે

વેદગતરય. પું [વેદનતરક]

અતિશય વેદના ભોગવવી તે

વેદના. સ્ત્રીં [વેદના]

પીડા, એક સમુદ્ધાત સાતા-અસાતા

વેદના(ના)સમુગ્ધાત. પું [વેદનાસમુદ્ધાત]

સાત સમુદ્ધાતમાંનો એક સમુદ્ધાત

વેદના(ના)સમુગ્ધાય. પું [વેદનાસમુદ્ધાત]

જુઓ 'ઉપર'

વેદગિજ્જ. નં [વેદનીય]

કર્મની એક પ્રકૃતિ-જેનાથી સાતા-અસાતા મળે

વેદપરિણામ. પું [વેદપરિણામ]

વેદજન્ય પરિણામ, વેદનું પરિણામવું તે

વેદપુરિસ. પું [વેદપુરુષ]

પુરુષવેદનો અનુભવ કરનાર

વેદલ્લિ. વિં [વૈદર્ભિ]

વાસુદેવ કૃષ્ણના પુત્ર પજ્જુન ની પત્ની,

અનિરુદ્ધકુમારની માતા

વેદય. પું [વેદક]

જુઓ 'વેદક'

વેદસુતિ. સ્ત્રીં [વેદશ્રુતિ]

વેદની શ્રુતિ

વેદાવેદુદ્દેસય. પું [વેદાવેદોદ્દેશક]

એક ઉદ્દેસો

વેદાબંધ. નં [વેદાબન્ધ]

'પન્નવણા' સૂત્રનું એક પદ

વેદિ. સ્ત્રીં [વેદિ]

વેદિકા, ઓટલી

વેદિગ. પું [વૈદિક]

વેદ સંબંધિ

વેદિજ્જમાણ. કૂં [વેદ્યમાન]

વેદતો, ભોગવતો

વેદિય. કૂં [વેદિત]

વેદેલ, ભોગવેલ

વેદિયા. સ્ત્રીં [વેદિકા]

વંડી, ઓટલો

વેદિયાપુડંતર. નં [વેદિકાપુટાન્તર]

બે વેદિકા વચ્ચેનું અંતર

વેદિયાબાહા. સ્ત્રીં [વેદિકાબાહુ]

વેદિકાની બાહા

વેદિસ. પું [વૈદિશ]

વિદિશા તરફનું નગર

વેદંત. ત્રિં [વેદયત્]

વેદવું તે, ભોગવવું તે

વેદેજ્જમાણ. કું [વેદમાન]

વેદતો, ભોગવતો

વેદેમાણ. કું [વેદયત્]

વેદતો, ભોગવતો

વેદેહ. પું [વેદેહ]

એક મનુષ્ય જાતિ

વેદેહિ. ત્રિં [વેદેહિ]

વિદેહ-સંબંધિ

વેદેહિ. વિં [વેદેહિન્]

જુઓ વડેદેહિ (રાજા નમિ)

વેધાદિય. પું [વેધાદિક]

ભાલા વગેરેથી વિંધવા આદિ

વેન્ના. સ્ત્રીં [વેન્ના]

એક નદી

વેન્નાયડ. નં [વેન્નાટ]

એક નગરી

વેંભારપવ્વય. પું [વૈંભારપર્વત]

એક પર્વત

વેંભાર. પું [વૈંભાર]

એક પર્વત

વેંભારગિરિ. પું [વૈંભારગિરિ]

એક પર્વત

વૈંભારપવ્વય. પું [વૈંભારપર્વત]

એક પર્વત

વેંબેલ. પું [વિંબેલ]

વેંબેલ નામનો સન્નિવેશ-નેસડો

વેમણસ. નં [વૈમનસ]

દૈન્ય, દીનતા

વેમાણિઉદ્દેસ. પું [વૈમાણિકોદ્દેશક]

‘જીવાજીવાભિગમ’ સૂત્રનો એક ઉદ્દેશો

વેમાણિની. સ્ત્રીં [વૈમાણિકી]

વૈમાણિક જાતિની દેવી

વેમાણિય. પું [વૈમાણિક]

દેવતાની એક જાત, બાર દેવલોક-નવ ગ્રૈવેયક-પાંચ

અનુત્તર વિમાનમાં વસનાર દેવો

વેમાણિયઉદ્દેસ. પું [વૈમાણિકોદ્દેશ]

એક ઉદ્દેસો

વેમાણિયન્ત. નં [વૈમાણિકત્વ]

વૈમાણિકપણું

વેમાણિયદેવ. પું [વૈમાણિકદેવ]

દેવતાના ચાર ભેદમાંનો એક ભેદ

વેમાણિયાવાસ. પું [વૈમાણિકાવાસ]

વિમાન, વૈમાણિક દેવોનું નિવાસસ્થાન

વેમાતા. સ્ત્રીં [વિમાત્રા]

વિચિત્ર, વિવિધ

વેમાયન્ત. નં [વિમાત્રત્વ]

‘વિમાત્રા’પણું

વેમાયા. સ્ત્રીં [વિમાત્રા]

જુઓ ‘વેમાતા’

વેય. પું [વેત્ર]

જુઓ ‘વેત્ર’

વેય. ધાં [વિ+એજ્]

વિશેષ કાંપવું

વેય. ધાં [વિદ્]

જાણવું

વેય. પું [વેદ]

જુઓ ‘વેદ’

વેય. ધાં [વેદય]

જુઓ ‘વેય’

વેયઇત્તા. કું [વિદિત્વા]

જાણીને

વેયંત. નં [વેદાન્ત]

વેદનું રહસ્ય

વેયંત. કું [વ્યેજમાન]

વિશેષ કાંપતો

વેયકાલ. પું [વેદકાલ]

વેદનો કાળ

વેયગ. નં [વેદક]

જુઓ ‘વેદક’

વેયગસમ્મન્ત. નં [વેદકસમ્યક્ત્વ]

સમ્યક્ત્વનો એક ભેદ, દર્શનઘાતક સાત પ્રકૃતિનો ક્ષય

કરતાં છેલ્લે સમયે ઉત્પન્ન થતું સમ્યક્ત્વ

વેયચ્છ. પું [વૈકક્ષ]

ઉત્તરાસંગ

વેયચિન્ન. પું [ચિન્નવેદ]

જેનો વેદ છેદાઈ ગયેલ છે તે

વેયઙ્ક. પું [વૈતાદ્ય]

એક પર્વત

વેયઙ્કકૂડ. પું [વૈતાદ્યકૂટ]

એક ફૂટ

વેયઢ્ઢુગિરિ. પુ [વૈતાદ્યગિરિ]

એક પર્વત

વેયઢ્ઢુગિરિકુમાર. પુ [વૈતાદ્યગિરિકુમાર]

વૈતાદ્ય ગિરિનો દેવતા

વેયઢ્ઢુપવ્વય. પુ [વૈતાદ્યપર્વત]

એક પર્વત

વેયઢ્ઢુપાયમૂલ. ન [વૈતાદ્યપાદમૂલ]

વૈતાદ્યની તળેટી

વેયળ. ન [વેદન]

અનુભવવું, ભોગવવું

વેયળ. ન [વે.]

વિક્રય

વેયળ. ન [વેતન]

પગાર

વેયળઅહિયાસળયા. સ્ત્રી [વેદનાધ્યાસન]

વેદના સહન કરવી તે

વેયળદ્ઢ. ન [વેદનાર્થ]

વેદના-અર્થ

વેયળતરાય. પુ [વેદનતરક]

અતિશય કર્મનું વેદન

વેયળત્ત. ન [વેદનત્વ]

વેદવાપણું

વેયળપ્પહાળ. વિશે [વેદનપ્રધાન]

વેદનાપ્રધાન

વેયળભય. ન [વેદનાભય]

વેદનાનો ભય

વેયળા. સ્ત્રી [વેદના]

વેદના, પીડા, દુઃખ,

શુભાશુભ કર્મનું વેદવું તે

વેયળાપદ. ન [વેદનાપદ]

‘પન્નવણા’ સૂત્રનું એક પદ

વેયળાસમુદ્ધાય. પુ [વેદનાસમુદ્ધાય]

સમુદ્ધાયનો એક ભેદ

વેયળિજ્ઞ. ન [વેદનીય]

જુઓ ‘વેદળિજ્ઞ’

વેયળીય. ન [વેદનીય]

જુઓ ‘વેયળિજ્ઞ’

વેયતરાય. ત્રિ [વેદ્યતરક]

અતિશય વેદી શકાય તેવું

વેયદ્ધિયા. સ્ત્રી [વિતર્દિકા]

વેદિકા

વેયબંધય. પુ [વેદબન્ધક]

‘પન્નવણા’ સૂત્રનું એક પદ

વેયમાળ. ન [વેદયત્]

વેદવું તે

વેયય. પુ [વેદક]

જુઓ ‘વેદગ’

વેયરળી. સ્ત્રી [વૈતરળી]

જુઓ ‘વેતરળી’

વેયવ. ત્રિ [વેદવત્]

વેદ રૂપ

વેયવાય. પુ [વેદવાદ]

વેદ સંબંધિ વાદ

વેયવિ. ત્રિ [વેદવિત્]

વેદનો જાણકાર

વેયવિઝ. ત્રિ [વેદવિત્]

જુઓ ‘ઉપર’

વેયવેય. ત્રિ [વેદવિત્]

જુઓ ‘ઉપર’

વેયવેયય. પુ [વેદવેદક]

‘પન્નવણા’ સૂત્રનું એક પદ

વેયાળુવીઝ. ન [વેદાનુવીચિ]

મૈથુનની અનુકૂળતા

વેયારળિયા. સ્ત્રી [વૈદારળિકા]

વિદારણ કરવાથી જે કર્મ બંધાય તે ક્રિયા

વેયરળી. વિ [વૈતરળી]

બારાવડે નો એક વૈદ્ય

વેયાલ. પુ [વૈતાલ]

પિશાચ અને ભૂતોનો અધિપતિ

વેયાલિય. ન [વૈતાલિય]

‘સૂયગડ’ સૂત્રનું એક અધ્યયન

વેયાલિય. ન [વૈકાલિક]

સંધ્યાકાળ

વેયાલિય. ન [વિદારળ]

વિદારવાની ક્રિયા

વેયાલિયા. સ્ત્રી [વેયાલિકી]

વીણા

વેયાલી. સ્ત્રી [વૈતાલી]

વિદ્યા વિશેષ-જેનાથી અચેતન લાકડું પણ ચેતનવત્

ક્રિયા કરે, એક નગરી

વેયાવચ્ચ. ન [વૈયાવૃત્ત્ય]

જુઓ ‘વેઆવચ્ચ’

વેયાવચ્ચકર. પુ. [વૈયાવૃત્ત્યકર]

‘વૈયાવચ્ચ’ કરનાર

વેયાવચ્ચકરણ. નં. [વૈયાવૃત્ત્યકરણ]

‘વૈયાવચ્ચ’ કરવી તે

વેયાવચ્ચદ્. નં. [વૈયાવૃત્ત્યાર્થ]

‘વૈયાવચ્ચ’ ના હેતુથી

વેયાવડિય. નં. [વૈયાવૃત્ત્ય]

જુઓ ‘વેઆવચ્ચ’

વેયાવત્ત. નં. [વેયાવત્ત]

એક ચૈત્ય

વેર. નં. [વૈર]

શત્રુતા, દુશ્મનાવટ, કર્મબંધ, વૈરભાવ, વેરનો ઉપદ્રવ

વેર. પુ. [વજ્ર]

જુઓ ‘વઙ્ગ’

વેરકર. ત્રિ. [વૈરકર]

શત્રુતા કરનાર

વેરકરણ. પુ. [વૈરકરણ]

જુઓ ‘ઉપર’

વેરણ. નં. [વૈરાગ્ય]

વૈરાગ્ય, વિરાગતા, સંસારની ઉદાસીનતા

વેરણમર્ગ. પુ. [વૈરાગ્યમર્ગ]

વૈરાગ્યનો માર્ગ

વેરજ્ઞ. નં. [વૈરાજ્ય]

રાજ્યમાં અંદરોઅંદરનો વિરોધ

વેરત્તિય. પુ. [વૈરાત્રિક]

સંધ્યાકાળ

વેરનિજ્ઞાયણ. નં. [વૈરનિર્યાત્તન]

વેરનું સમાપન

વેરબહુલ. નં. [વૈરબહુલ]

ધણાંની સાથે વેર બાંધનાર

વેરમણ. નં. [વિરમણ]

વિરમવું તે, નિવૃત્તિ પામવી, સાવધયોગ નિવૃત્તિરૂપ

વેરાનુબંધ. પુ. [વૈરાનુબંધ]

વૈરભાવનો અનુબંધ

વેરાનુસય. પુ. [વૈરાનુસય]

વૈરનો પશ્ચાત્તાપ

વેરાયતણ. નં. [વૈરાયતણ]

વૈરનું સ્થાનક

વેરિ. વિશે. [વૈરિન્]

દુશ્મન, શત્રુ

વેરિય. પુ. [વૈરિક]

જુઓ ‘ઉપર’

વેરિયત્ત. નં. [વૈરિકત્વ]

દુશ્મનાવટ, શત્રુતા

વેરુલિય. પુ. [વૈરૂર્ય]

વૈરૂર્યમણિ, સચિત્ત કઠિન પૃથ્વીનો એક ભેદ,

મહાહિમવંતનું એક શિખર, રત્નપ્રભા પૃથ્વીના

ખરકાંડનો એક વિભાગ

વેરુલિયકૂડ. પુ. [વૈરૂર્યકૂડ]

મહાહિમવંત પર્વત ઉપરનું એક શિખર

વેરુલિયથૂભિય. પુ. [વૈરૂર્યસ્તુભિત]

વૈરૂર્ય રત્નનો સ્તૂપ

વેરુલિયમણિ. પુ. [વૈરૂર્યમણિ]

વૈરૂર્યમણિ

વેરુલિયમય. નં. [વૈરૂર્યમય]

વૈરૂર્ય રત્નનું બનેલું

વેરુલિયામય. નં. [વૈરૂર્યમય]

જુઓ ‘ઉપર’

વેલં. નં. [વેલમ્]

વેળા

વેલંધર. પુ. [વેલન્ધર]

લવણ સમુદ્રની વેળાને ધારી રાખનાર નાગકુમાર દેવ

વેલંધરોવવાત. પુ. [વેલન્ધરોપપાત]

એક (કાલિક) આગમ સૂત્ર

વેલંધરોવવાય. પુ. [વેલન્ધરોપપાત]

જુઓ ‘ઉપર’

વેલંબ. પુ. [વેલમ્બ]

વાયુકુમાર દેવનો ઇન્દ્ર, પાતાળ કળશનો અધિષ્ઠાતા

દેવ

વેલંબક. પુ. [વિડમ્બક]

વિદૂષક

વેલંવગ. પુ. [વિડમ્બક]

વિદૂષક

વેલંબગપેચ્છા. સ્ત્રી. [વિડમ્બકપ્રેક્ષા]

વિદૂષકને જોવા જવું તે

વેલંબય. પુ. [વિડમ્બક]

વિદૂષક

વેલણય. પુ. [વ્રીડનક]

લજ્જા, લજ્જા ઉત્પન્ન થાય એવી વસ્તુ જોતા કે

સાંભળતા જે રસ ઉત્પન્ન થાય તે

વેલણયરસ. નં. [વ્રીડનકરસ]

જુઓ ‘ઉપર’

વેલપ્પહાર. પુ. [વલ્લીપ્રહાર]

વેલડી-લતાનો પ્રહાર મારવો તે

વેલવાસિ. પુ. [વેલવાસિન્]

નદી કાંઠે રહેતો એક તાપસવર્ગ

વેલા. સ્ત્રી. [વેલા]

સમુદ્રની ભરતી-ઓટ

વેલાઝલ. ન. [વેલાઝલ]

સમુદ્ર કિનારો

વેલાગામિણ. ત્રિ. [વેલાગામિણ]

ભરતી ઓટમાં જનાર

વેલુ. પુ. [વેળુ]

વાંસ

વેલુય. ન. [વેલુક]

બિલ્વી ફળ

વેલુય. ન. [વેળુક]

વાંસનું ઝાડ

વેલોઝય. ત્રિ. [વેલોચિત]

પાકવાના સમયને ઉચિત બનેલ

વેલોચિય. ત્રિ. [વેલોચિત]

જુઓ 'ઉપર'

વેલ્લ. પુ. [વે.]

ચેષ્ટા વિશેષ

વેલ્લભાર. પુ. [વલ્લીભાર]

વેલડી-લતાનો ભાર

વેવઙ. સ્ત્રી. [વેવકિન્]

કંપવા

વેવમાણ. ત્રિ. [વેવમાન]

કંપતું, ધૂજતું

વેવા. અ. [વે.]

આમંત્રણાદિ સૂચક અવ્યય

વેવિય. ત્રિ. [વેવિત]

કંપિત, ધુજેલું

વેસ. પુ. [વૈશ્ય]

વેપારી

વેસ. પુ. [વેષ]

વસ્ત્ર, પોષાક

વેસ. ત્રિ. [વેશ]

વિરોધ, ધૂણા

વેસ. ત્રિ. [વૈષ્ય]

દ્રેષ કરવા યોગ્ય

વેસઘરય. ન. [વૈશ્યાગૃહક]

વેશ્યાઘર

વેસત્ત. ન. [વૈષ્યત્વ]

દ્રેષપણું

વેસત્થીસંસર્ગી. સ્ત્રી. [વૈશ્યાસ્ત્રીસંસર્ગી]

વેશ્યા સ્ત્રીનો સંસર્ગ કરનાર

વેસપ્પસંગિ. પુ. [વૈશ્યાપ્રસંગિન્]

વેશ્યામાં આસક્ત

વેસમણ. પુ. [વૈશ્રમણ]

ફૂબેર ભંડારી, ફૂબેર પ્રતિમા, યજ્ઞ નાયક, એક મુહૂર્ત,

વેસમણ. પુ. [વૈશ્રમણ]

કચ્છવિજયના વૈતાલ્યનું એક ફૂટ

વેસમણ-૧. વિ. [વૈશ્રમણ]

ભ.મલ્લિનો જીવ પૂર્વભવમાં મહબ્બલ કુમાર હતો. તે

વખતનો એક મિત્ર, જેણે મહબ્બલ સાથે દીક્ષા લીધી.

વેસમણ-૨. વિ. [વૈશ્રમણ]

કનકપુરના રાજા પિયચંદ અને રાણી સુભદ્રા નો પુત્ર,

ધનવડ તેનો પુત્ર હતો. ભ. મહાવીર પાસે દીક્ષા લીધી

વેસમણ-૩. વિ. [વૈશ્રમણ]

ઉત્તર દિશાનો લોકપાલ

વેસમણકાઙય. પુ. [વૈશ્રમણકાયિક]

વૈશ્રમણ જાતિના દેવોનો સમૂહ

વેસમણકૂડ. પુ. [વૈશ્રમણકૂટ]

કચ્છ વિજયના વૈતાલ્ય પર્વત ઉપરનું એક ફૂટ

વેસમણઘરય. ન. [વૈશ્રમણગૃહક]

વૈશ્રમણ દેવનું મંદિર

વેસમણદત્ત. વિ. [વૈશ્રમણદત્ત]

રોહીતક નગરનો રાજા, તેની પત્નીનું નામ સિરિ હતું

પૂસનંદી તેનો પુત્ર હતો.

વેસમણદાસ. વિ. [વૈશ્રમાણદાસ]

કુણાલ નગરનો રાજા, જેને રિદ્ધ નામે મિથ્યાદૃષ્ટિ મંત્રી

હતો

વેસમણદેવયકાઙય. પુ. [વૈશ્રમણદૈવતકાયિક]

વૈશ્રમણ દેવોનો સમૂહ

વેસમણપડિમા. સ્ત્રી. [વૈશ્રમણપ્રતિમા]

વૈશ્રમણ દેવની પ્રતિમા

વેસમણભદ્ર. વિ. [વૈશ્રમણભદ્ર]

કૌસાંબીના રાજાએ જેમને શુદ્ધ આહારદાન કરી

મનુષ્યાયુ બાંધેલ એવા એક ઉગ્રતપસ્વી મુનિ.

વેસમણમહ. પુ. [વૈશ્રમણમહ]

વૈશ્રમણદેવનો મહોત્સવ

વેસમણા. સ્ત્રીં [વૈશ્રમણા]

વૈશ્રમણ લોકપાલની રાજધાની

વેસમણોવવાત. નં [વૈશ્રમણોપપાત]

એક (કાલિક) આગમ સૂત્ર

વેસમણોવવાય. નં [વૈશ્રમણોપપાત]

જુઓ 'ઉપર'

વેસમાળ. નં [વિશત્]

બેસતું

વેસર. પું [વેસર]

એક જાતનું પક્ષી

વેસલગ. ત્રિં [વૃષલક]

અધમ, નીચ

વેસવાડિયગણ. પું [વેસવાડિયગણ]

જૈન મુનિનો એક ગણ

વેસવિહાર. પું [વેશ્યાવિહાર]

વેશ્યાની સાથે ક્રીડા કરવી તે

વેસસામંત. વિશેં [વેશસામન્ત]

વેશ્યાની નજીક

વેસા. સ્ત્રીં [વેશ્યા]

વેશ્યા, છીનાળ સ્ત્રી

વેસાગાર. નં [વેશ્યાગાર]

વેશ્યાનો નિવાસ

વેસાઘરય. નં [વેશ્યાગૃહક]

વેશ્યાઘર

વેસાળરવીહિ. સ્ત્રીં [વૈશ્વાનરવીથિ]

શુક્રની ગતિ-વિશેષ

વેસાણિય. પું [વૈષાણિક]

એક અંતરદ્વીપ, તે દ્વીપવાસી

વેસાણિયદીવ. પું [વૈષાણિકદ્વીપ]

અંતરદ્વીપ વિશેષ

વેસામંડિય. નં [વેશ્યામણ્ડિત]

એક નગર

વેસાલિઅ. વિં [વૈશાલિક]

ભ. મહાવીરનું બીજું નામ

વેસાલિય. પું [વૈશાલિક]

વિશલાનગરીમાં જન્મેલ, ભગવંત મહાવીર, વિશાળ

શરીર વાળો, એક દ્વીપ

વેસાલિયસાવય. પું [વૈશાલિકશ્રાવક]

ભગવંત મહાવીરનો શ્રાવક

વેસાલિયસાવિયા. સ્ત્રીં [વૈશાલિકશ્રાવિકા]

ભગવંત મહાવીરની શ્રાવિકા

વેસાલી. સ્ત્રીં [વૈશાલી]

એક નગરી

વેસાસિય. ત્રિં [વૈશ્વાસિક]

વિશ્વાસપાત્ર

વેસાહી. સ્ત્રીં [વૈશાહી]

વૈશાખ માસની પૂર્ણિમા

વેસિય. નં [વૈશિક]

એક લૌકિકશાસ્ત્ર

વેસિય. ત્રિં [વ્યેષિત]

વિશેષ એષણાથી શુદ્ધ કરીને લીધેલ

વેસિય. ત્રિં [વૈષિક]

વેષ-બાહ્યલિંગ માત્રથી પ્રાપ્ત થયેલું

વેસિયકુલ. પું [વૈશિકકુલ]

વણિક કુળ

વેસિયા. સ્ત્રીં [વેશ્યા]

વેશ્યા, વારાંગના

વેસિયાયણ. પું [વેશ્યાપન]

વેશ્યા-નિવાસ

વેસિયાયન. વિં [વૈશ્યાયન]

કૂર્મગ્રામ પાસે રહેલ એક બાલતપસ્વી, ગોબ્બરગામની

ગોસંઘી નો દત્તકપુત્ર, તેની પોતાની માતાને કોઈ

વેશ્યાને ત્યાં વેંચી દીધેલ તે મોટો થયો. તેની માતા

મળી ત્યારે ગમ્ય-અગમ્યના જ્ઞાન રહિત પોતાની માતા

સાથે જ સંભોગ કર્યો. તે વાત જાણી ત્યારે સંસાર છોડી

તાપસ બન્યો. પંચાગ્નિ તપ શરૂ કર્યો. ગોશાળાએ તેને

ક્રોધિત કરતા તેણે તેજો લેશ્યા છોડી.

વેસુજ્જલ. નં [ઉજ્જ્વલવેશ]

ઉજ્જવળ વેશ

વેસ્સ. પું [દ્વેષ્ય]

દ્વેષ કરવા યોગ્ય

વેસ્સ. પું [વૈશ્ય]

વ્યાપારી,

ચાર વર્ણમાંનો એક

વેસ્સાસિય. વિશેં [વૈશ્વાશિક]

વિશ્વાસપાત્ર

વેહ. ધાં [પ્ર+ઈક્ષ]

જોવું, અવલોકવું

વેહ. પું [વેધ]

વિંધવું, છિદ્ર પાડવું તે

વેહમ્મ. નં [વૈધર્મ્ય]

વિષમતા, વિરુદ્ધ ધર્મ

વેહમ્મોવનીય. નં [વૈધમ્યોપનીત]

વિરુદ્ધ ધર્મથી આવેલ

વેહલ. વિં [વેહલ]

રાજા બલદેવ અને રાણી રેવડી નો પુત્ર કથા જુઓ 'નિસઢ' મુજબ

વેહલ્લ. વિં [વેહલ્લ]

રાજા સેણિઅ અને રાણી ચેલ્લના નો પુત્ર દીક્ષા લીધી અનુત્તર વિમાને ગયા કથા જાલિ-2 મુજબ (વિહલ્લ પણ જોવું) તેને રાજા પાસેથી સેયનક હાથી અને હાર ભટે મળેલા કૂણિઅ તે લઈ લેવા ઈચ્છતો હતો. વેહલ્લ તેના પિતામહ રાજા ચેડગ પાસે ચાલ્યો ગયો. પછી ભયંકર યુદ્ધ થયેલ.

વેહાણસ. નં [વૈહાયસ]

ગળે ફાંસો ખાઈને મરવું તે, બાળમરણનો એક ભેદ, વધસ્થાન

વેહાણસદ્વાણ. નં [વૈહાયસ્થાન]

ફાંસી દેવાની જગ્યા

વેહાણસિય. ત્રિં [વૈહાનસિક]

જુઓ 'વેહાણસ'

વેહાયસ. નં [વૈહાયસ] જુઓ 'વેહાણસ'

વેહાયસ. વિં [વૈહાયસ]

રાજા સેણિઅ અને રાણી ચેલ્લના નો પુત્ર દીક્ષા લઈ, અનુત્તર વિમાને ગયો.

વેહાસ. નં [વિહાયસ]

આકાશ, અંતરાલ

વેહાસકડચ્છાયા. સ્ત્રીં [વિહાયસકૃતચ્છાયા]

છાયાનો એક ભેદ

વેહાસમરણ. નં [વૈહાયસમરણ]

ગળે ફાંસો ખાઈને મરવું તે, એક બાળમરણ

વેહિમ. ત્રિં [વૈધિક]

બે ભાગ કરવા યોગ્ય

વેહિય. પું [વૈધ્ય]

વિંધવા યોગ્ય

વૈસાહ. પું [વૈશાખ]

વૈશાખ મહિનો

વોકમ્મ. નં [વ્યુપક્રમ]

વૃદ્ધિ, ઉત્પત્તિ

વોકમ્કંત. પું [વ્યુત્ક્રાન્ત]

અતિકાંત, વ્યતીત, જેની જ્વાળા હાંડલી ઉપર જતી હોય તેવો અગ્નિ

વોક્કસ. ધાં [વિ+અવ+કૃષ]

હાનિને પ્રાપ્ત કરવી, પાછળ ખેંચવું, વિખેરવું

વોક્કસ. નં [વોક્કસ]

જુઓ 'વુક્કસ'

વોક્કસિજ્જમાણ. ત્રિં [વ્યવકૃષ્યમાણ]

વિખેરાતું, હાનિ પ્રાપ્ત કરતું

વોક્કસિત્તે. કૃં [વ્યુત્કર્ષમ]

વિખેરવા માટે

વોક્કસિય. ત્રિં [વ્યવકૃષ્ટ]

પાછળ ખસેલું, વિખેરેલું

વોક્કસિયપિજ્જદોસ. ત્રિં [વ્યવકૃષ્ટપ્રેમદોષ]

જેના રાગદ્વેષ દૂર થયા છે તે

વોક્કાણ. પું [વૈ.]

એક અનાર્થ મનુષ્ય જાતિ

વોગડ. ત્રિં [વ્યાકૃત]

ગુરુ મુખે જાણેલું, પ્રતિપાદિત

વોગડા. સ્ત્રીં [વ્યાકૃતા]

શુદ્ધ અક્ષર અને સ્પષ્ટ અર્થવાળી ભાષા

વોગસિય. નં [વ્યુત્કર્ષિત]

બહાર નીકળેલ

વોચ્ચત્થ. ત્રિં [વ્યત્યસ્ત]

વિપરીત, પ્રતિક્ષણ

વોચ્ચિય. નં [વદિત]

બોલેલ, કહેલ

વોચ્છ. ધાં [વચ્]

ભમવું, પર્યટન કરવું

વોચ્છ. ધાં [વચ્]

બોલવું, કહેવું

વોચ્છિંદ. ધાં [વિ+અવ+છિદ્]

વિનાશ કરવો, ભાંગવું, તોડવું,

પરિત્યાગ કરવો

વોચ્છિંદિત્તા. કૃં [વ્યવચ્છિદ્ધ]

ત્યાગ કરીને, ભાંગીને

વોચ્છિજ્જમાણ. કૃં [વ્યવચ્છિદ્ધમાણ]

ભાંગતો, તોડતો, ત્યાગ કરતો

વોચ્છિત્તિ. સ્ત્રીં [વ્યવચ્છિત્તિ]

વિચ્છેદ થવો તે, વિરહ પડે તે

વોચ્છિત્તિનયદ્વયા. નં [વ્યવચ્છિત્તિનયાર્થ]

વ્યવચ્છિત્તનય માટે

વોચ્છિન્ન. ત્રિં [વ્યવચ્છિન્ન]

વિચ્છેદ થયેલું, નાશ પામેલું

વોચ્છિન્નદોહલ. સ્ત્રી० [વ્યવચ્છિન્નદોહલ]
જેના દોહદ-ઘચ્છા પૂર્ણ થયેલ છે તે
વોચ્છિન્નય. ત્રિ० [વ્યવચ્છિન્નક]
નાશ કરનાર
વોચ્છેદ. પુ० [વ્યવચ્છેદ]
વિચ્છેદ, વિનાશ
વોચ્છેય. પુ० [વ્યવચ્છેદ]
જુઓ 'ઉપર'
વોચ્છેયકર. ત્રિ० [વ્યવચ્છેદકર]
વિચ્છેદ કરનાર, વિનાશ કરનાર
વોચ્છેયકડુહ. સ્ત્રી० [વ્યવચ્છેદકડુહી]
વિચ્છેદ થયેલ એક વનસ્પતિ
વોચ્છેયણ. પુ० [વ્યવચ્છેદન]
વિચ્છેદ કરવો તે, વિનાશ કરવો તે
વોજ્ઞ. ત્રિ० [જ્ઞ]
તર્ક કરીને, વિચારીને
વોજ્ઞ. ધા० [વજ્ઞ]
વહન કરવું
વોડાણ. ન० [દે.]
એક હરિત વનસ્પતિ
વોઢવ્વ. વિશે० [વાહ્વ]
વહન કરવા યોગ્ય
વોદાણ. ન० [વ્યવદાન]
પૂર્વ કર્મનો વિનાશ, તપશ્ચર્યા
વોદ્દહ. પુ० [દે.]
તરુણ
વોમ. ન० [વ્યોમન]
આકાશ
વોયડ. ત્રિ० [વ્યાવૃત]
આચ્છાદિત
વોયસિજ્જમાણ. ત્રિ० [વ્યવકૃષ્યમાણ]
ઓછું થતું
વોરમણ. ન० [વ્યપરમણ]
જીવને પ્રાણથી રહિત કરવો તે
વોલ. ધા० [વેલ્લ]
જવું, ગતિ કરવી
વોલ. ધા० [વિ+અતિ+ક્રમ]
ઉલ્લંઘન કરવું, અતિક્રમણ કરવું
વોલટ્ટમાણ. ત્રિ० [વ્યપલોટત્]
ઉછળવું, ઉપરથી વહી જવું
વોલીણ. ત્રિ० [ગત]

ગયેલું, પસાર થયેલું, વનનો અગ્નિ
વોસજ્જ. કૃ० [વ્યુત્સૃજ્ય]
વોસીરાવીને, ત્યાગ કરીને
વોસટ્ટમાણ. પુ० [વિકસત્]
વિકસેલ
વોસટ્ટ. ત્રિ० [વ્યુત્સૃષ્ટ]
પરિત્યક્ત, વોસિરાવેલ
વોસટ્ટકાઝય. ત્રિ० [વ્યુત્સૃષ્ટકાઝય]
જેણે દેહનો ત્યાગ કર્યો છે તે
વોસટ્ટકાઝ. ત્રિ० [વ્યુત્સૃષ્ટકાઝ]
જેણે દેહમત્વનો ત્યાગ કર્યો છે તે
વોસટ્ટચત્તદેહ. પુ० [વ્યુત્સૃષ્ટચત્તદેહ]
દેહનો ત્યાગ કરી વોસિરાવેલ
વોસર. ધા० [વિ+જત્+સૃજ]
વોસિરાવવું, પરિત્યાગ કરવો
વોસિજ્જા. કૃ० [વ્યુત્સૃજ્ય]
ત્યાગ કરીને, વોસિરાવીને
વોસિર. ધા० [વિ+જત્+સૃજ]
જુઓ 'વોસર'
વોસિરણ. ન० [વ્યુત્સર્જન]
વોસિરાવવું, ત્યાગ કરવો
વોસિરિત્ત. ન० [વ્યુત્સૃષ્ટ]
વોસિરાવેલ
વોસિરિય. ત્રિ० [વ્યુત્સૃષ્ટ]
વોસિરાવેલ
વોસિરિયવ. ત્રિ० [વ્યુત્સૃષ્ટવ્ય]
વોસિરાવવા કે ત્યાગ કરવા યોગ્ય
વોસેજ્જા. કૃ० [વ્યુત્સૃજ્ય]
વોસિરાવીને
વોસ્સગ. ન० [વ્યુત્સર્ગ]
કાયોત્સર્ગ, ત્યાગ, વ્યુત્સર્ગ
વોહાર. ન० [દે.]
જલ વહન કરવું
વ્વ. અ० [ઙવ]
ઉપમાવાચી અવ્યય

[સ]
સ. ત્રિ० [સ્વ]
પોતાનું
સ. અ० [સ]
સહિત, યુક્ત, સમાન
સ. સ० [તત્] તે

સ. અં [સહ]
સાથે

સ. વિશે [સત્]
વિદ્યમાન, ઉત્તમ

સ. પુ [દે.]
આપણું, પોતાનું

સ. પુ [શ્વન્]
શ્વાન, ફૂતરો

સઅ. ત્રિ [સ્વક]
પોતાનું

સઅંડ. ત્રિ [સાણ્ડ]
ઠંડા સહિત

સઅંત. ત્રિ [સાન્ત]
અંત સહિત

સઅંતર. ત્રિ [સાન્તર]
અંતર સહિત

સઅટ્ટ. ત્રિ [સાર્થ]
અર્થ સહિત

સઅટ્ટ. ત્રિ [સાર્દ્ધ]
અર્ધ સહિત, સાર્ધ

સઆ. અં [સદા]
હંમેશા, નિરંતર

સઈ. અં [સકૃત્]
એક વખત

સઈ. અં [સદા]
હંમેશા, નિત્ય

સઈ. સ્ત્રી [સ્મૃતિ]
સ્મૃતિ, સ્મરણ, યાદદાસ્ત

સઈ. સં [સ્વયમ્]
પોતે

સઈ. સ્ત્રી [સૃતિ]
એક માપ-પસલિનો અર્ધભાગ

સઈ. વિ [શચી]
હસ્તિનાપુરના પાઠમ ગાથાપતિની પુત્રી, ભ. પાર્શ્વ પાસે
દીક્ષા લીધી. મૃત્યુબાદ તે શકેન્દ્રની અગ્રમહિષી બની.

સઈંગાલ. પુ [સાઙ્ગાર]
અંગાર દોષયુક્ત

સઈંદય. ત્રિ [સેન્દ્રક]
ઇન્દ્રિય સહિત એવો

સઈંદિય. ત્રિ [સેન્દ્રિય]
ઇન્દ્રિય સહિત

સઈકાલ. પુ [સ્મૃતિકાલ]
સ્મૃતિ-કાળ

સઈત્તપ. કૃ [શયિતુમ્]
સુવા માટે

સઈત્તુ. કૃ [શયિતુમ્]
સુવા માટે

સઈત્થિય. વિશે [સસ્ત્રિક]
સ્ત્રી સાથે

સઈય. નં [શતિક]
શત પરિમાણ

સઈર. નં [સ્વૈર]
સ્વચ્છંદપણું, સ્વેચ્છાચાર

સઈરી. ત્રિ [સ્વૈરિન્]
સ્વેચ્છાચારી

સઈ. સ્ત્રી [શચી]
ઇન્દ્રાણી

સઈ. સ્ત્રી [સતી]
પતિવ્રતા

સડણ. પુ [શકુન]
એક પક્ષી, શુકન, શુભાશુભ સૂચક ચિન્હ

સડણગણ. પુ [શકુનગણ]
પક્ષીઓનો સમૂહ

સડણબલ. નં [શકુનબલ]
શુકનનું બળ

સડણરુત. નં [શકુનરુત]
પક્ષીનો શબ્દ

સડણરુય. નં [શકુનરુત]
પક્ષીનો શબ્દ

સડણિ. પુ [શકુનિ]
એક પક્ષી, એક કરણ, ચક્રલાની માફક અત્યંત કામતુર
હોય તે - (દીક્ષા માટે અયોગ્ય), નપુંસક વિશેષ

સડણિગણ. પુ [શકુનિગણ]
પક્ષીણી સમૂહ

સડણિઘર. નં [શકુનિઘર]
સુઘરીનો માળો

સડણિજ્ઞાય. પુ [શકુનિધ્વજ]
એક દેવવિમાન

સડણિપુલીંગસંઠિય. નં [શકુનીપુલિનસંસ્થિત]
પક્ષી સંબંધિ એક આકાર

સડણી. નં [શકુની]
એક કરણ

સડનિ. વિ० [શકુનિ]

હસ્તિનાપુરનો એક રાજકુમાર

સડદક. ત્રિ० [સોદક]

પાણીવાળું

સડવવકેસ. ત્રિ० [સોપક્લેશ]

બીજાને દુઃખ દેવાની વૃત્તિ

સં. અં [સમ્]

સમ્યક અર્થને જણાવનાર ઉપસર્ગ

સંક. ધા० [શક]

શંકા કરવી

સંકંત. કૃં [શકમાન]

શંકા કરતો

સંકંત. ત્રિ० [સક્રાન્ત]

પ્રવેશ કરેલ

સંકટ. ત્રિ० [સકટ]

સાંકડું, તંગ

સંકટિત. નં [સકર્તિત]

કાપેલ

સંકટ્ટાણ. નં [શકાસ્થાન]

શંકાના સ્થાન

સંકડ. નં [સકટ]

દુઃખ, વ્યાપ્ત, ભરેલ, યુક્ત

સંકડુવકડ. નં [સંકટોત્કટ]

આભરણ વિશેષ

સંકળ. નં [શકળ]

શંકા કરવી તે

સંકળિજ્જ. ત્રિ० [શકળનીય]

શંકા કરવા યોગ્ય

સંકલ્પ. પું [સકલ્પ]

વિચાર, મનોભાવ, ઇચ્છા, ઉદ્દેશ, મૈથુનનું એક અંગ,

રાગાદિ અધ્યવસાય

સંકલ્પ. ધા० [સં+કલ્પય]

સંકલ્પ કરવો, ઇચ્છા કરવી

સંકલ્પય. પું [સકલ્પયત]

સંકલ્પ કરવો તે, ઇચ્છા કરવી તે, વિચારવું તે

સંકમ. પું [સક્રમ]

પુલ, સંચાર, ગમન, ગતિ, બંધાતી કર્મ પ્રકૃતિના રસમાં

અન્ય પ્રકૃતિનું પરિણમવું, આગળ પાછળ ફરવું,

ઉપરથી નીચે આવવું

સંકમ. ધા० [સં+ક્રમ]

પ્રવેશ કરવો, ગતિ કરવી

સંકમંત. પું [સક્રમત]

પ્રવેશ કરવો તે

સંકમળ. નં [સક્રમળ]

એક વર્ણનથી બીજા વર્ણન ઉપર જવું, આક્રમણ કરવું,

ઘેરવું, ચારિત્ર, અધ્યવસાય વિશેષ જેના વડે કર્મની

એક પ્રકૃતિનો બીજી પ્રકૃતિમાં સંક્રમ થાય

સંકમમાળ. કૃં [સક્રમાત]

પ્રવેશ કરતો, ગમન કરતો

સંકમાળ. કૃં [શકમાન]

શંકા કરતો

સંકમિત્તણ. કૃં [સક્રમિતુમ્]

સંક્રમણ કરવા માટે

સંકામિત્તા. કૃં [સક્રામ્ય]

સંક્રમણ કરીને

સંકર. પું [સકર]

મિશ્રણ, ધૂળનો ઢગલો, પરિગ્રહ, સ્વીકાર, ન્યાયશાસ્ત્ર,

પ્રસિદ્ધ દોષ

સંકરદૂસ. પું [સકરદૂષ્ય]

ધૂળવાળું વસ્ત્ર

સંકલ. પું [શકલ]

સાંકળ

સંકલા. સ્ત્રીં [શકલા]

સાંકળ

સંકલિત. ત્રિ० [સકલિત]

એકઠાં કરેલ

સંકલિય. ત્રિ० [સકલિત]

એકઠાં કરેલ

સંકલિયા. સ્ત્રીં [શકલિકા]

ગાડરીયો પ્રવાહ, સાંકળ

સંકસમાળ. પું [સકસત]

એકીભાવે જવું તે, કોળીયા ખાવા તે

સંકહા. સ્ત્રીં [સકથા]

સારી વાતચીત

સંકા. સ્ત્રીં [શકા]

આશંકા

સંકાઈ. પું [શકાઈ]

શંકા-વગેરે

સંકાઈય. નં [દે.]

ભારવહન યંત્ર વિશેષ

સંકાઈયગ. ત્રિ० [સાકાઈયિક]

ભારવહન કરનાર

સંકાચારી. વિશે [શઙ્કાચારિન]

દરેક વાતમાં શંકા કરનાર

સંકામ. ધા [સં+ક્રમય]

સંક્રમ કરવો, બંધાતી કર્મપ્રકૃતિમાં અન્ય કર્મપ્રકૃતિના

કર્મદલિકોનો પ્રક્ષેપ

સંકામણ. ન [સઙ્ક્રમણ]

સંક્રમણકરણ, પ્રવેશ કરાવવો

સંકામણા. સ્ત્રી [સઙ્ક્રમણ]

ઉત્પત્તિ

સંકામણિ. સ્ત્રી [સઙ્ક્રમણી]

સંકામણી વિદ્યા

સંકામિજ્જમાણ. કૃ [સઙ્ક્રમ્યમાણ]

સંક્રમણ કરતો, પ્રવેશ કરતો

સંકામિત. ત્રિ [સઙ્ક્રામિત]

એક સ્થિતિમાંથી બીજી સ્થિતિમાં આવવું તે

સંકામિય. ત્રિ [સઙ્ક્રામિત]

જુઓ 'ઉપર'

સંકામેત્તા. કૃ [સઙ્ક્રામ્ય]

સંક્રમણ કરીને, પ્રવેશ કરીને

સંકાસ. ત્રિ [સઙ્કાશ]

સમાન, સદ્રશ

સંકાસિયા. સ્ત્રી [સઙ્કાશિકા]

જૈન મુનિની એક શાખા

સંકિ. ત્રિ [શઙ્કિન]

શંકા કરનાર

સંકિટ્ટ. ત્રિ [સઙ્કૃષ્ટ]

ખેડાયેલ

સંકિણ્ણ. ત્રિ [સઙ્કીર્ણ]

વ્યાપ્ત, ખીચોખીચ ભરેલ, સ્વપક્ષે અને પરપક્ષે

વ્યાકુળતા, ભદ્ર જાતિનો મિશ્રગુણવાળો હાથી

સંકિણ્ણમણ. ન [સઙ્કિર્ણમનસ]

વિચિત્ર ગુણયુક્ત મનવાળો

સંકિત. ત્રિ [શઙ્કિત]

શંકા રાખનાર, આધાકર્માદિ શંકાવાળો આહાર લેવાથી

લાગતો એક એષણ દોષ, શંકાસ્થાન

સંકિય. ત્રિ [શઙ્કિત] જુઓ 'ઉપર'

સંકિલિટ્ટ. ત્રિ [સઙ્કિલિષ્ટ]

અશુદ્ધ, મલિન, કલેશ પામેલ, આસક્ત થયેલ

સંકિલિટ્ટકમ્મ. ન [સઙ્કિલિષ્ટકર્મન]

સંકલેશયુક્ત કર્મ

સંકિલિટ્ટલેસ્સ. ન [સઙ્કિલિષ્ટલેશ્ય]

ક્રોધ આદિથી મલિન થયેલ લેશ્યા

સંકિલિટ્ટાચાર. ત્રિ [સઙ્કિલિષ્ટાચાર]

ક્રોધાદિથી મલિન થયેલ આચાર-ચારિત્ર

સંકિલિસ્સ. ધા [સં+ક્લિશ]

કલેશ પામવો, દુઃખી થવું, મલિન થવું

સંકિલિસ્સમાણ. પુ [સઙ્કિલ્લશ્યમાન]

કલેશ પામતો, દુઃખી થતો, મલિન થતો

સંકિલિસ્સમાણય. પુ [સઙ્કિલ્લશ્યમાનક]

જુઓ 'ઉપર'

સંકિલેસ. પુ [સઙ્કલેશ]

કલહ, કલેશ, અધમ પરિણામ, અસમાધિ

સંકિલેસકર. ત્રિ [સઙ્કલેશકર]

સંકલેશ કરનાર

સંકિલેસબહુલ. ન [સઙ્કલેશબહુલ]

ઘણો જ કલેશ પામેલ

સંકિલેસમાણય. પુ [સઙ્કિલ્લશ્યમાનક]

જુઓ 'સંકિલિસ્સમાણ'

સંકુ. પુ [શઙ્કુ]

ઝાડનું ડુંડું, નાનો ખીલો

સંકુડય. ત્રિ [શઙ્કુચિત]

સંકોચાયેલું

સંકુડયવલીચમ્મ. ન [શઙ્કુચિતવલીચર્મન]

સંકોચાયેલ પેટની ચામડી

સંકુચ. ધા [સં+કુચ]

સંકોચાવું

સંકુચિય. ત્રિ [સઙ્કુચિત]

સંકોચાયેલું

સંકુચિયપસારિય. ત્રિ [સઙ્કુચિતપ્રસારિત]

આકુંચન પ્રસારણ

સંકુંચેમાણ. ન [સઙ્કુચન]

સંકોચાવું તે

સંકુડ. ન [દે.]

સંકોચ

સંકુડણ. ન [સઙ્કુટન]

સાંકડું કરવું

સંકુડિત. ત્રિ [સઙ્કુટિત]

વાંકુ વળેલું, વક્ર થયેલું

સંકુડિય. ત્રિ [દે. સઙ્કુચિત]

સંકોચાયેલ

સંકુચ. ન [સઙ્કુચ]

સંકોચ

સંકુલ. ત્રિં [સંકુલ]

વ્યાપ્ત, ખીચોખીચ ભરેલ, સાંકડમાં આવેલું

સંકુલ. ત્રિં [સંકુલ]

સંકુચિત

સંકુલિ. સ્ત્રીં [શબ્કુલિ]

તલ સાંકળી

સંકુસુમિય. વિશેં [સંકુસુમિત]

સારી રીતે પુષ્પિત

સંકેય. પું [સંકેત]

સંકેત, મસલત, ઇશારો

સંકેયગ. પું [સંકેતક]

જુઓ 'ઉપર'

સંકેસભાવય. પું [સંકેસભાવક]

મલિન ભાવ

સંકોડણ. નં [સંકોટન]

સંકોચ, સંકોરેલ

સંકોડિય. ત્રિં [સંકોટિત]

સંકોચેલું, ભેગું થયેલું

સંકોચ. પું [સંકોચ]

સંકોચવું, સંકેલવું

સંખ. પું [શંખ]

શંખ, વેલંધર દેવતાનો નિવાસ પર્વત, ચક્રવર્તીનું એક નિધાન, મહાવિદેહની એક વિજય, રાજા તરફથી મળેલ શિલાલેખ-ખીતાબ, આંખ પાસેનું કપાળનું હાડકું

સંખ-૧. ત્રિં [સાંખ્ય]

સાંખ્ય મત

સંખ-૨. વિં [શંખ]

શ્રાવસ્તીમાં રહેતો એવો ભ. મહાવીરનો એક શ્રાવક તેની પત્ની ઉપ્પલા હતી. પૌષ્ઠોપવાસનું સુંદર પાલન કરી સ્વર્ગે ગયો.

સંખ-૩. વિં [શંખ]

ભ. મહાવીર પાસે દીક્ષા લેનાર આઠ મહાન્ રાજાઓમાંના એક રાજા

સંખ-૪. વિં [શંખ]

કાશી દેશનો રાજા, ભ. મલ્લિ પાસે દીક્ષા દીધી મોક્ષે ગયા.

સંખ-૫. વિં [શંખ]

ભ. અરિષ્ટનેમિનો પૂર્વભવ

સંખ-૬. વિં [શંખ]

ગજપુરનો એક સાર્થવાહ, જેની પુત્રીનું નામ સવ્વંગસુંદરી હતું

સંખ-૭. વિં [શંખ]

મથુરાનો એક રાજકુમાર, જેણે દીક્ષા લીધી ગજપુરમાં પુરોહીતને પ્રતિબોધ કર્યો.

સંખ-૮. વિં [શંખ]

આગામી ચોવીસીમાં ભરત ક્ષેત્રમાં થનારા સાતમાં તીર્થંકર ઉદય નો જીવ (વૃત્તિ મુજબ આ સંખ-૧ નો જીવ છે.)

સંખ-૯. વિં [શંખ]

રાજા સિદ્ધત્થ નો એક મિત્ર જેણે ભ. મહાવીરની ભક્તિ કરેલી.

સંખ-૧૦. વિં [શંખ]

વેલંધર દેવતાનો એક રાજા

સંખક. પું [શંખક]

શંખ શબ્દ

સંખક. નં [દે.]

કજીયો, તકરાર

સંખકિ. સ્ત્રીં [દે.]

જમણવાર, જ્ઞાતિ ભોજન, ભોજન નિપજાવવાનું સ્થાન, વિવાહ પ્રસંગ

સંખકિકરણ. નં [દે.]

જમણવાર કરવો

સંખકી. સ્ત્રીં [દે.]

જુઓ 'સંખકિ'

સંખકીય. પું [દે.]

'સંખકી' સંબંધિ

સંખણગ. પું [શંખનક]

નાનો શંખ

સંખચુણ. નં [શંખચૂણ]

શંખનું ચૂર્ણ

સંખતલ. નં [શંખતલ]

શંખનું તળીયું

સંખદલ. નં [શંખદલ]

શંખદલ-ચૂર્ણ

સંખધમગ. પું [શંખધમાયક]

વાનપ્રસ્થ તાપસની એક જાતિ-જે શંખ કૂંડી ભોજન કરે

સંખધમા. ત્રિં [શંખધમાયક]

જુઓ 'ઉપર'

સંખનામ. પું [શંખનામ]

એક મહાગ્રહ

સંખપત્ત. પું [શંખપાત્ર]

શંખનું પાત્ર

સંખપાય. પુ. [શંખપાત્ર]

જુઓ 'ઉપર'

સંખપાલ. પુ. [શંખપાલ]

એક લોકપાલ

સંખબંધન. ન. [શંખબન્ધન]

શંખનું બંધન

સંખમાલ. પુ. [શંખમાલ]

એક જાતનું વૃક્ષ

સંખમાલિયા. સ્ત્રી. [શંખમાલિકા]

શંખની માળા

સંખય. ત્રિ. [સંસ્કૃત]

સંસ્કારયુક્ત, સંસ્કૃત ભાષાને પ્રધાન માની બીજી

ભાષાની ઉપેક્ષા કરનાર

સંખય. પુ. [સંક્ષય]

ક્ષય, વિનાશ

સંખય. ત્રિ. [સંસ્કાર્ય]

સંસ્કાર કરવાને-સાંધવાને શક્ય

સંખવણ. ન. [શંખવણ]

આલંબિકા નગરી બહારનું એક ઉદ્યાન

સંખવણ. ન. [શંખવણ]

એક મહાગૃહ

સંખવણાભ. પુ. [શંખવર્ણાભ]

એક મહાગૃહ

સંખવાયય. ત્રિ. [શંખવાદક]

શંખ વગાડનાર

સંખવાલ. પુ. [શંખવાલ]

ધરણેન્દ્ર અને ભુતાનંદ ઇન્દ્રનો લોકપાલ

સંખવાલઅ-૧. વિ. [શંખવાલક]

રાજગૃહીનો એક અન્યતીર્થિક, કાલોદાર્દ આદિનો સાથી

સંખવાલઅ-૨. વિ. [શંખવાલક]

ગોશાળાના બાર મુખ્ય ઉપાસકોમાંનો એક

સંખવાલય. પુ. [શંખવાલક]

આજીવિક મતનો એક ઉપાસક

સંખવિયાળ. કૃ. [સંખવ્ય]

વિનાશ કરીને

સંખસદ્. પુ. [શંખશબ્દ]

શંખનો ધ્વનિ

સંખસનામ. ન. [શંખસનામન]

શંખના જેવા નામવાળા

સંખસમય. પુ. [સંખસમય]

સાંખ્યશાસ્ત્ર

સંખા. સ્ત્રી. [સંખ્યા]

સંખ્યા, ગણતરી વ્યવસ્થા, પ્રજ્ઞા, બુદ્ધિ

સંખા. સ્ત્રી. [શંખ્યા]

શંખ દેવતાની રાજધાની

સંખાઈય. ત્રિ. [સંખ્યાતીત]

અસંખ્ય, ગણતરી ન થઈ શકે તેવું

સંખાઈ. કૃ. [સંખ્યાય]

જાણીને, સમજીને

સંખાળ. ન. [સંખ્યાન]

ગણિતશાસ્ત્ર, બુદ્ધિ

સંખાદત્તિય. પુ. [સંખ્યાદત્તિક]

ધાર તૂટ્યા વિના જે ભિક્ષા અપાય તે દત્તિ-આવી દત્તિની

સંખ્યા નક્કી કરીને ભિક્ષા લેનાર

સંખાય. કૃ. [સંખ્યાય]

જાણીને, સમજીને

સંખાયળ. પુ. [શંખ્યાયન]

શ્રવણ નક્ષત્રનું ગોત્ર

સંખાર. ત્રિ. [શંખકાર]

શંખનું કામ કરનાર

સંખાલગ. ત્રિ. [શંખવત્]

આંખ પાસેનું કપાળનું હાડકું તે શંખ-તેનાથી યુક્ત

સંખાવત્. ન. [શંખાવર્ત]

શંખ આકાર યોનિ જે ચક્રવર્તીના સ્ત્રી રત્નની હોય છે -

તેમાં કદી ગર્ભ ન રહી શકે

સંખાવત્તા. સ્ત્રી. [શંખાવર્ત] જુઓ 'ઉપર'

સંખિજ્જ. ત્રિ. [સંખ્યેય]

ગણના થઈ શકે તેટલું

સંખિજ્જકાલ. પુ. [સંખ્યેયકાલ]

ગણના થઈ શકે તેટલો કાળ

સંખિજ્જહા. ત્રિ. [સંખ્યેયધા]

સંખ્યાત પ્રકારે

સંખિત્ત. ત્રિ. [સંક્ષિપ્ત]

સંક્ષેપયુક્ત

સંખિત્તવિઝલતેયલેસ્સ. સ્ત્રી. [સંક્ષિપ્તવિપુલતેજોલેશ્ય]

વિસ્તીર્ણ પણ સંક્ષેપમાં રાખેલ તેજોલેશ્યા

સંખિય. ત્રિ. [શાંખિક]

શંખને હાથમાં લઈને સવારી આગળ ચાલનાર

સંખિયવાય. ત્રિ. [શંખિકાવાદક]

નાના શંખને વગાડનાર

સંખિયા. સ્ત્રી. [શાંખિકા]

નાનો શંખ

સંખુદ્ધ. ધા૦ [રમ્]

કીડા કરવી, સંભોગ કરવો

સંખુદ્ધમાણ. ત્રિ૦ [સદ્ધુભ્યમાન]

ક્ષોભ પામતો, દુઃખતો

સંખુભિય. પુ૦ [સદ્ધુભ્ય]

ક્ષોભ પ્રાપ્ત

સંખેજ્જ. ત્રિ૦ [સદ્ધ્યેય]

જુઓ 'સંખિજ્જ'

સંખેજ્જભાગ. ત્રિ૦ [સદ્ધ્યેયતમભાગ]

સંખ્યાતમો ભાગ

સંખેજ્જક. ત્રિ૦ [સદ્ધ્યેયક]

ગણતરીમાં આવી શકે તેટલી સંખ્યા

સંખેજ્જગ. ત્રિ૦ [સદ્ધ્યેયક]

જુઓ 'ઉપર'

સંખેજ્જગુણ. ત્રિ૦ [સદ્ધ્યેયગુણ]

સંખ્યાતગણું

સંખેજ્જજીવિક. ત્રિ૦ [સદ્ધ્યેયજીવિક]

સંખ્યાતા જીવવાળી વસ્તુ

સંખેજ્જજીવિય. ત્રિ૦ [સદ્ધ્યેયજીવિક]

જુઓ 'ઉપર'

સંખેજ્જતિભાગ. પુ૦ [સદ્ધ્યેયતમભાગ]

સંખ્યાતમો ભાગ

સંખેજ્જપદેસિય. પુ૦ [સદ્ધ્યેયપ્રદેશિક]

ગણી શકાય તેટલા પ્રદેશવાળું

સંખેજ્જપદેસિય. પુ૦ [સદ્ધ્યેયપ્રદેશિક]

જુઓ 'ઉપર'

સંખેજ્જભાગ. પુ૦ [સદ્ધ્યેયભાગ]

સંખ્યાતમો ભાગ

સંખેજ્જય. ત્રિ૦ [સદ્ધ્યેયક]

ગણતરીમાં આવી શકે તે સંખ્યા

સંખેજ્જવાસાઉગ. પુ૦ [સદ્ધ્યેયવર્ષાયુષ્ક]

સંખ્યાત વર્ષનું આયુષ્ય

સંખેજ્જવાસાઉય. પુ૦ [સદ્ધ્યેયવર્ષાયુષ્ક]

જુઓ 'ઉપર'

સંખેજ્જસમયટ્ટિર્ઘ્ય. ન૦ [સદ્ધ્યેયસમયસ્થિતિક]

સંખ્યાત સમયની સ્થિતિ

સંખેજ્જસમયટ્ટિતીય. ન૦ [સદ્ધ્યેયસમયસ્થિતિક]

જુઓ 'ઉપર'

સંખેજ્જસમયઠિતીય. ન૦ [સદ્ધ્યેયસમયસ્થિતિક]

જુઓ 'ઉપર'

સંખેજ્જહા. અ૦ [સદ્ધ્યેયધા]

સંખ્યાત પ્રકારે

સંખેત. ત્રિ૦ [સદ્ધક્ષિપ્ત]

સંક્ષેપ કરેલ

સંખેવ. પુ૦ [સદ્ધક્ષેપ]

શાસ્ત્રના થોડા અર્થમાં વિશેષ રુચિ થવી, સમ્યક્ત્વની

દશ રુચિમાંની એક રુચિ, સંક્ષેપ

સંખેવરુદ્ધ. સ્ત્રી૦ [સદ્ધક્ષેપરુચિ]

જુઓ 'ઉપર'

સંખેવરુચિ. સ્ત્રી૦ [સદ્ધક્ષેપરુચિ]

જુઓ 'ઉપર'

સંખેવિયદસા. સ્ત્રી૦ [સાદ્ધક્ષેપિકદશા]

એક જૈન ગ્રંથ

સંખોભ. પુ૦ [સદ્ધક્ષોભ]

સંગ્રામ, લડાઈ

સંખોભિજ્જમાણ. કૃ૦ [સદ્ધક્ષોભ્યમાન]

ક્ષુબ્ધ, ઉપદ્રવયુક્ત

સંખોભિય. કૃ૦ [સદ્ધક્ષોભિત]

ક્ષુબ્ધ કરાયેલ

સંખોહબહુલ. ન૦ [સદ્ધક્ષોભબહુલ]

ગભરાટની બહુલતા

સંખોહિજ્જમાણ. કૃ૦ [સદ્ધક્ષોભ્યમાન]

ક્ષુબ્ધ કરતો

સંગ. પુ૦ [સદ્ધ]

સંગ, સ્વજનનો સંબંધ, આઠ પ્રકારના કર્મ

સંગ. પુ૦ [સદ્ધ]

સાથ, સ્નેહ

સંગદ્ય. સ્ત્રી૦ [સદ્ધતિક]

મિત્ર, દોસ્ત, સાથી, સોબતી

સંગદ્ય. ત્રિ૦ [સાદ્ધતિક]

મિત્ર, સાથી, દોસ્ત, સંગતિ-નિયતિ-ભાવીભાવ

સંગંથ. પુ૦ [સદ્ધગ્રન્થ]

સંબંધિ પરંપરા

સંગકર. ત્રિ૦ [સદ્ધકર]

સંબંધ-સંગ કરનાર

સંગચ્છ. ધા૦ [સંગમ્]

સ્વીકાર કરવો

સંગત. ત્રિ૦ [સદ્ધત]

એકબીજા સાથે સારી રીતે મળેલું, સંગત

સંગતઅ. વિ૦ [સદ્ધતકા]

ઉજ્જેનીના દેવલાસુઅ રાજાનો નોકર, તેણે રાજાની સાથે

દીક્ષા લીધી

સંગમઅ. વિં [સઙ્ગમક]

સંગમ નામથી પ્રસિદ્ધ એક દેવ. શકદ્વારા ભ. મહાવીરની પ્રશંસા સાંભળી તેને ઇર્ષ્યા થઈ. ભ. મહાવીરને ઘણાં ઉપસર્ગો કર્યા. છ માસ સુધી આ ઉપસર્ગો ચાલ્યા શકેન્દ્ર એ ગુસ્સે થઈ તેને સ્વર્ગમાંથી કાઢી મુક્યો.

સંગતિય. ત્રિં [સાઙ્ગતિક]

સંગતવાળો, મિત્ર

સંગનિમિત્ત. નં [સઙ્ગનિમિત્ત]

સંગ કરવાના નિમિત્તે

સંગમ. પું [સઙ્ગમ]

નદી મિલન સ્થળ, સમાગમ

સંગમથેર. વિં [સઙ્ગમસ્થવિર]

એક આચાર્ય, જેણે પોતાની અવસ્થાને કારણે સ્થિરવાસ કરેલ

સંગમસુહ. નં [સઙ્ગમસુહ]

સમાગમ સુખ

સંગય. ત્રિં [સઙ્ગત]

જુઓ 'સંગત'

સંગયમણ. નં [સઙ્ગતમનસ]

એક બીજા સાથે સારી રીતે મળેલું મન

સંગલિયા. સ્ત્રીં [સઙ્ગલિકા]

ફળી, શીંગ

સંગહ. પું [સઙ્ગ્રહ]

સંગ્રહ, એકઠું કરવું તે, સંક્ષેપ, સાત નયમાંનો એક નય

સંગહકત્તુ. ત્રિં [સઙ્ગ્રહકત્તુ]

'સંગ્રહ' કરનાર

સંગહઠાણ. નં [સઙ્ગ્રહસ્થાન]

સંગ્રહ સ્થાન

સંગહણ. નં [સઙ્ગ્રહણ]

સંગ્રહ

સંગહણિગાહા. સ્ત્રીં [સઙ્ગ્રહણીગાથા]

અર્થનો સંગ્રહ કરનારી ગાથા

સંગહણી. સ્ત્રીં [સઙ્ગ્રહણી]

સંક્ષિપ્તરૂપે પદાર્થ પ્રતિપાદક ગ્રંથ

સંગહણીગાહા. સ્ત્રીં [સઙ્ગ્રહણીગાથા]

જુઓ 'સંગહણિગાહા'

સંગહપરિણા. સ્ત્રીં [સઙ્ગ્રહપરિણા]

સંગ્રહપરિણા નામે એક ગણિતસંપત્તિ

સંગહપરિણાસંપદા. સ્ત્રીં [સઙ્ગ્રહપરિણાસમ્પદા]

જુઓ 'ઉપર'

સંગહિય. ત્રિં [સઙ્ગ્રહિત]

સંગ્રહ કરેલ

સંગહિત્તુ. ત્રિં [સઙ્ગ્રહીત્તુ]

સંગ્રહ કરનાર

સંગહીત. ત્રિં [સઙ્ગ્રહીત]

સંગ્રહ કરેલ

સંગાતીત. વિશેં [સઙ્ગાતીત]

સંગથી દૂર

સંગામ. પું [સઙ્ગ્રામ]

યુદ્ધ, લડાઈ

સંગામ. ધાં [સઙ્ગ્રામય]

લડાઈ કરવી

સંગામિત્તે. કું [સઙ્ગ્રામયિતુમ્]

લડાઈ કરવાને માટે

સંગામિય. ત્રિં [સાઙ્ગ્રામિક]

યુદ્ધ સંબંધિ

સંગામેમાણ. કું [સઙ્ગ્રામયત્]

સંગ્રામ કરતો

સંગાર. પું [સઙ્ગાર]

સંકેત

સંગારપવ્વજ્જા. સ્ત્રીં [સઙ્ગારપ્રવ્રજ્યા]

સંકેતથી દીક્ષા લેવી તે

સંગારવયણ. નં [સઙ્ગારવચન]

સંકેત વચન

સંગિણ. ધાં [સં+ગ્રહ]

સંગ્રહ કરવો

સંગિણતા. સ્ત્રીં [સઙ્ગ્રહણતા]

સંગ્રહ કરવાપણું

સંગિણમાણ. કું [સઙ્ગ્રહણત્]

સંગ્રહ કરતો

સંગિયા. સ્ત્રીં [સઙ્ગિતા]

સ્વલ્પસંગ-પરિગ્રહાદિ સંબંધ, વાસના

સંગેલ્લિ. પું [દે.]

સમુદાય, જથ્થો

સંગોફ. નં [સઙ્ગોપ]

ગોપવવું તે

સંગોવ. ધાં [સં+ગોપય]

ગોપવવું, છુપાવવું

સંગોવ. ધાં [સં+ગુપ્]

છુપાવું

સંગોવંગ. ત્રિં [સાઙ્ગોપાઙ્ગ]

અંગઉપાંગ સહિત

સંગોવગ. ત્રિં [સંગોવગ]

રક્ષણ કરનાર

સંગોવિજ્ઞમાણ. કૃં [સંગોવિજ્ઞમાણ]

છુપાવતો

સંગોવિત્તુ. ત્રિં [સંગોવિત્તુ]

છુપાવનાર

સંગોવિય. ત્રિં [સંગોવિય]

છુપાવેલું

સંગોવેત્તા. કૃં [સંગોવેત્તા]

છુપાવીને

સંગોવેત્તુ. ત્રિં [સંગોવેત્તુ]

છુપાવનાર

સંગોવેમાણ. કૃં [સંગોવેમાણ]

છુપાવવું તે

સંઘ. પું [સંઘ]

સમૂહ, સાધુ-સાધ્વી-શ્રાવક-શ્રાવિકાનો સમુદાય, દર્શન-જ્ઞાન-ચારિત્ર ગુણનો સંઘાત, પ્રવચન

સંઘટ્ટ. ધાં [સંઘટ્ટ]

સ્પર્શવું, આઘાત કરવો

સંઘટ્ટ. પું [સંઘટ્ટ]

એક નરકાવાસ

સંઘટ્ટિત્તા. કૃં [સંઘટ્ટિત્તા]

સ્પર્શીને, આઘાત કરીને

સંઘટ્ટણ. નં [સંઘટ્ટણ]

સંઘટ્ટો, ઘસારો, સ્પર્શ

સંઘટ્ટા. સ્ત્રીં [સંઘટ્ટા]

એક વનસ્પતિ, લત્તા

સંઘટ્ટિતાર. ત્રિં [સંઘટ્ટિતાર]

ઘસારો, સ્પર્શ કરનાર

સંઘટ્ટિત્તા. કૃં [સંઘટ્ટિત્તા]

સંઘટ્ટો કરીને

સંઘટ્ટિય. ત્રિં [સંઘટ્ટિય]

જુઓ 'ઉપર'

સંઘટ્ટિય. ત્રિં [સંઘટ્ટિય]

સ્પર્શ કરેલ, ઘસારો કરેલ

સંઘટ્ટેત્તા. કૃં [સંઘટ્ટેત્તા]

સંઘટ્ટો કરીને

સંઘટ્ટદંસિ. પું [સંઘટ્ટદંસિ]

સંઘટ્ટ-દર્શી

સંઘથેર. પું [સંઘથેર]

સંઘમાં રહેલ સ્થવિર આચાર્યાદિ

સંઘધમ્મ. પું [સંઘધમ્મ]

સમૂહનો ધર્મ

સંઘપ્પહાણ. નં [સંઘપ્પહાણ]

સંઘમાં મુખ્ય

સંઘબાહિર. નં [સંઘબાહિર]

સમૂહની બહાર

સંઘભક્ત. નં [સંઘભક્ત]

સમૂહ ભોજન

સંઘયણ. નં [સંઘયણ]

શરીરના હાડ વગેરેનું બંધારણ

સંઘયણજુત્ત. ત્રિં [સંઘયણજુત્ત]

'સંઘનન' રહિત

સંઘયણનામ. નં [સંઘયણનામ]

નામકર્મની એક પ્રકૃતિ જેનાથી સંઘનન પ્રાપ્ત થાય

સંઘયણપજ્જવ. નં [સંઘયણપજ્જવ]

સંઘનનના પર્યાય

સંઘયણિ. ત્રિં [સંઘયણિ]

સંઘયણવાળો

સંઘરિસ. પું [સંઘરિસ]

ઘર્ષણ, ઘસારો

સંઘરિસસમુટ્થિય. ત્રિં [સંઘરિસસમુટ્થિય]

ઘસવાથી ઉત્પન્ન થયેલ

સંઘવેયાવચ્ચ. નં [સંઘવેયાવચ્ચ]

સંઘની સેવાભક્તિ કરવી તે

સંઘસ. ધાં [સંઘસ]

સંઘર્ષ કરવો, ઘસવું

સંઘસમવાયમજ્ઞ. નં [સંઘસમવાયમજ્ઞ]

સંઘ-સમવાય વચ્ચે

સંઘસમુદાયમજ્ઞ. નં [સંઘસમુદાયમજ્ઞ]

સંઘ-સમુદાય વચ્ચે

સંઘાઇમ. ત્રિં [સંઘાઇમ]

સંઘાત રૂપે નિષ્પન્ન, એકઠું કરેલ

સંઘાઇય. ત્રિં [સંઘાઇય]

એકબીજા સાથે અથડાવીને મારેલ

સંઘાઇમાણ. નં [સંઘાઇમાણ]

એકઠું કરવું તે, હિંસા કરવી તે

સંઘાઇ. પું [સંઘાઇ]

બેની જોડી, જોડેલું, 'નાયાધમ્મકહા' સૂત્રનું એક

અધ્યયન

સંઘાઇ. ધાં [સંઘાઇ]

બેનું સાથે જોડાવું

સંઘાડગ. પુ [સઙ્ઘાટક]
સંઘાડો, બેની જોડ

સંઘાડય. પુ [સઙ્ઘાટક]
જુઓ 'ઉપર'

સંઘાડિઅ. પુ [સઙ્ઘાતિક]
ગુપ્ત કાર્યમાં સહાય કરનાર

સંઘાડિત્તે. કૃ [સઙ્ઘાટયિતુમ્]
સંધિ-જોડાણ કરવા માટે

સંઘાડિવદ્ધિયા. સ્ત્રી [સઙ્ઘાડિવદ્ધિકા]
જેણે સાડી પછેડી બાંધી છે તે

સંઘાડી. સ્ત્રી [સઙ્ઘાટી]
સાડી, કપડો

સંઘાડેત્તે. કૃ [સઙ્ઘાટયિતુમ્]
સંધિ-જોડાણ કરવા માટે

સંઘાડેત્તા. કૃ [સઙ્ઘાટ્ય]
જોડાણ કરીને

સંઘાત. ધા [સંઘાતય]
એકઠું કરવું, હિંસા કરવી

સંઘાત. પુ [સઙ્ઘાત]
સંઘાત, સમૂહ

સંઘાતત્ત. ન [સઙ્ઘાતત્વ]
સમૂહપણું, સંઘત્વ

સંઘાતિમ. ત્રિ [સઙ્ઘાતિમ]
જુઓ 'સંઘાટમ'

સંઘાય. પુ [સઙ્ઘાત]
સંયોગ, જોડાણ, સંબંધ, નામકર્મની એક પ્રકૃતિ જેના ઉદયે જીવ શરીરના બંધારણ માટે પુદ્ગલો એકઠા કરે છે, અભેદ, એકીભાવ, શરીરનું સંકોચાવું

સંઘાય. ધા [સંઘાતય]
જુઓ 'સંઘાત'

સંઘાયણિજ્જ. ન [સઙ્ઘાતનીય]
એકઠું કરવા યોગ્ય

સંઘાયત્ત. પુ [સઙ્ઘાતત્વ]
શરીર માટે ઔદારિકાદિ પુદ્ગલોનો સંચય

સંઘાર. ન [સંહાર]
ઘણાં, પ્રાણીનો વિનાશ, પ્રલય, સંક્ષેપ, વિસર્જન

સંચય. પુ [સજ્ચય]
સમૂહ, એકઠું કરેલ

સંચયતો. અ [સજ્ચયતસૃ]
સંચયને આશ્રિને

સંચર. ધા [સંચર]
ચાલવું, ગતિ કરવી

ચાલવું, ગતિ કરવી

સંચરંત. કૃ [સજ્ચરત્]
ચાલતો, ગતિ કરતો

સંચાય. ધા [સં+શક્]
સમર્થ હોવું

સંચાર. ધા [સં+ચારય]
સંચાર કરવો, ગતિ કરવી

સંચારસમ. ન [સજ્ચારસમ]
વીણાના તારના સંચય

સંચારિમ. ત્રિ [સજ્ચારિમ]
હાલતું-ચાલતું

સંચારેત્તા. કૃ [સજ્ચાર્ય]
થોડી ગતિ કરીને

સંચારેયવ્વ. ત્રિ [સજ્ચારયિતવ્ય]
થોડી ગતિ કરવા યોગ્ય

સંચાલ. પુ [સજ્ચાલ]
ગતિ, સંચરણ

સંચાલ. ધા [સં+ચાલય]
ગતિ કરવી, સંચરવું

સંચાલિજ્જમાણ. કૃ [સજ્ચાલ્યમાન]
ચલાવાતો, ગતિ કરતો

સંચાલિય. ત્રિ [સજ્ચાલિત]
ચલાવેલ, ગતિ કરેલ

સંચાલેત. કૃ [સજ્ચાલયત્]
ચલાવવું તે

સંચાલેત્તા. કૃ [સજ્ચાલ્ય]
ચલાવીને

સંચિંતન. ન [સંચિંતન]
વિચારણા, મનન

સંચિવ્વ. ધા [સં+ચા]
સરખી રીતે જોવું, રહેવું

સંચિવ્વખણ. ત્રિ [સંતિષ્ઠક]
સારી રીતે જોનાર, રહેનાર

સંચિવ્વખમાણ. કૃ [સંતિષ્ઠમાન]
સરખી રીતે જોતો, રહેતો

સંચિવ્વખાવેંત. કૃ [સંસ્થાપયત્]
સારી રીતે રહેલ, સ્થાપના કરેલ

સંચિવ્વિચય. ત્રિ [સંતિષ્ઠત્]
રહેવું તે, જોવું તે

સંચિજ્જમાણ. કૃ [સજ્ચીયમાણ]
સંગ્રહ કરતો

સંચિદ્ધ. ધા० [સં+છા]	સંયમધારી સાધુ
સ્થિર રહેવું	સંજતાસંજત. પુ० [સંયતાસંયત]
સંચિદ્ધળ. નં [સંસ્થાન]	દેશવિરતિધર, શ્રાવક
સ્થિર રહેવું તે	સંજતાસંજય. પુ० [સંયતાસંયત]
સંચિઠળા. સ્ત્રી० [સંસ્થાનક]	જુઓ 'ઉપર'
સારી રીતે સ્થિતિ કરવી	સંજતિ. સ્ત્રી० [સંયતિ]
સંચિળ. ધા० [સં+ચિ]	સાધ્વી
સંગ્રહ કરવો, એકઠું કરવું	સંજત્તગ. પુ० [સંયાત્રક]
સંચિળંત. કૃ० [સજ્ચિન્વત]	નાવિક, ખલાસી
સંયત કરતો, એકઠું કરતો	સંજત્તા. સ્ત્રી० [સંયાત્રા]
સંચિળિય. કૃ० [સજ્ચિત્ય]	મુસાફરી
એકઠું કરીને	સંજમ. પુ० [સંયમ]
સંચિળિત્તા. કૃ० [સજ્ચિત્ય]	સંયમ, ચારિત્ર, વ્રત, વિરતિ,
એકઠું કરવું તે	હિંસાદિ પાપકર્મોથી નિવૃત્તિ, અહિંસા
સંચિત. ત્રિ० [સજ્ચિત]	સંજમ. ધા० [સં+યમ]
એકઠું કરેલ	નિવૃત્ત થવું, પ્રયત્ન કરવો,
સંચિય. ત્રિ० [સજ્ચિત]	વ્રત-નિયમ કરવા
એકઠું કરેલ	સંજમઆયવિરાહળ. નં [સંયમાત્મવિરાધન]
સંચુળ્ણિય. ત્રિ० [સજ્ચૂર્ણિત]	સંયમ અને આત્મ વિરાધના
ચૂર ચૂર કરેલ	સંયમજીવિય. નં [સંયમજીવિત]
સંચેયયંત્. ત્રિ० [સંચેતયત્]	સંયમયુક્ત જીવન
જાણતું	સંયમજાયા. સ્ત્રી० [સંયમયાત્રા]
સંછન્ન. ત્રિ० [સજ્છન્ન]	સંયમનો નિર્વાહ
ઢાંકેલું, છવાયેલું	સંયમજોગ. પુ० [સંયમયોગ]
સંછિન્ન. ત્રિ० [સજ્છિન્ન]	ચારિત્રયોગ, આશ્રવ નિરોધ પ્રવૃત્તિ
ઢાંકેલું	સંયમજોય. પુ० [સંયમયોગ]
સંછૂઢ. પુ० [સઙ્કક્ષિપ્ત]	જુઓ 'ઉપર'
સંક્ષેપ કરવો	સંજમટ્ટ. ત્રિ० [સંયમાર્થ]
સંજઙ્ઘંદિય. પુ० [સંયતેન્દ્રિય]	સંયમને માટે
વશમાં રહેલ ઇન્દ્રિય	સંજમઠાળ. નં [સંયમસ્થાન]
સંજઙ્ઘજ્જ. નં [સંયતીય]	સંયમના સ્થાન, ચારિત્રના પર્થાય
'ઉત્તરજ્ઞયણ' સૂત્રનું એક અધ્યયન	સંજમતવનિયમકળયકયમઉડ. નં [સજ્જમતપનિયમ-
સંજઈ. સ્ત્રી० [સંયતી]	કનકકૃતમુકુટ]સંયમ-તપ-નિયમ-રૂપી સુવર્ણનો મુગટ
સાધ્વી	સંજમધુવજોગજુત્ત. ત્રિ० [સંયમધુવયોગયુક્ત]
સંજઈવળ્ગ. પુ० [સંયતીવર્ગ]	સંયમમાં નિશ્ચિતપણે પ્રવૃત્તિ કરનાર
સાધ્વી સમૂહ	સંજમફાઈનિમિત્ત. નં [સંયમફાઈનિમિત્ત]
સંજળળ. ત્રિ० [સજ્જનન]	સંયમ વૃદ્ધિનો હેતુ
ઉત્પન્ન કરનાર	સંજમબલ. નં [સંયમબલ]
સંજળિય. ત્રિ० [સજ્જનિત]	ચારિત્રનું બળ
ઉત્પન્ન કરેલ	સંજમબહુલ. ત્રિ० [સંયમબહુલ]
સંજત. પુ० [સંયત]	સંયમની ચારિત્રની બહુલતા હોવી તે

સંજમભટ્ટ. ત્રિ० [સંયમભ્રષ્ટ]

સંયમથી ભ્રષ્ટ થયેલ

સંજમભર. પુ० [સંયમભાર]

સંયમનો ભાર

સંજમભરવહણદ્. ન૦ [સંયમભારવહનાર્થ]

સંયમનો ભાર વહન કરવા માટે

સંજમમાણ. કૃ० [સંયચ્છત્]

નિવૃત્ત થવું, પ્રયત્ન કરવો તે

સંજમલજ્જદ્. ન૦ [સંયમલજ્જાર્થ]

સંયમની લજ્જાની ખાતર

સંજમવ. ત્રિ० [સંયમવત્]

સંયમી

સંજમવંત. ત્રિ० [સંયમવત્]

સંયમી

સંજમવિરાહન. ન૦ [સંયમવિરાધન]

સંયમને દૂષિત કરવો તે

સંજમવિરાહના. સ્ત્રી० [સંયમવિરાધના]

જુઓ 'ઉપર'

સંજમસમાચારી. સ્ત્રી० [સંયમસમાચારી]

સત્તર પ્રકારના સંયમની સામાચારી

સંજમસેદી. સ્ત્રી० [સંયમશ્રેણિ]

સંયમ ગુણની શ્રેણિ

સંજમહેડ. પુ० [સંયમહેતુ]

સંયમનો હેતુ

સંજમાસંજમ. ન૦ [સંયમાસંયમ]

દેશ સંયમ, શ્રાવકનો સંયમ

સંજમિત્તા. કૃ० [સંયમ્ય]

નિવૃત્ત થઈને,

વ્રતનિયમ લઈને

સંજમિય. વિશે० [સંયમિત]

સંયમિત

સંજમિયવ્વ. ત્રિ० [સંયન્તવ્ય]

સંયમ કરવા યોગ્ય

સંજમુભટ્ટ. પુ० [સંયમભ્રષ્ટ]

સંયમથી ભ્રષ્ટ

સંજય. પુ० [સંયત]

જુઓ 'સંજત'

સંજય. વિ० [સંજય]

કંપિલપુરનો રાજા, તેણે શિકાર કરેલ હરણ ગદ્દમાલિ

મુનિ પાસે જોઈ તેને ભયં લાગ્યો. મુનિએ તેને ભયરહીત

થવા અને બીજાને ભય ન પમાડવા બોધ આપ્યો.

સંજયત્ત. ન૦ [સંયતત્ત્વ]

'સંયત' પણું

સંજયાસંજય. ત્રિ० [સંયતાસંયત]

દેશ વિરતિ સંયમ, શ્રાવકનો સંયમ

સંજલ. ધા० [સં+જ્વલ]

સળગવું, ફુલ થવું

સંજલણ. પુ० [સજ્જલન]

કષાયનો એક ભેદ - જેની સ્થિતિ પંદર દિવસની છે,

જેના ઉદયે યથાખ્યાત ચારિત્ર અને વીતરાગપણું ન

આવે, ગુણ વર્ણન,

નિરંતર દોષ, ક્ષણેક્ષણ બળતો

સંજલણા. સ્ત્રી० [સજ્જલના]

સંજ્વલન કષાય

સંજા. ધા० [સં+જન્]

ઉત્પન્ન થવું

સંજાત. ત્રિ० [સજ્જાત]

ઉત્પન્ન થયેલ

સંજાય. ત્રિ० [સજ્જાત]

જુઓ 'ઉપર'

સંજાયકોઝહલ્લ. ત્રિ० [સજ્જાતકોતૂહલ]

જેને ઉત્સુકતા ઉત્પન્ન થઈ છે તે

સંજાયભય. ત્રિ० [સજ્જાતભય]

જેને ભય ઉત્પન્ન થયેલ છે તે, ભયભીત

સંજાયસંસય. ત્રિ० [સજ્જાતસંસય]

જેને સંશય ઉત્પન્ન થયેલ છે તે

સંજાયસદ્. ત્રિ० [સજ્જાતશ્રદ્ધ]

જેને શ્રદ્ધા ઉત્પન્ન થયેલ છે તે

સંજીવણી. સ્ત્રી० [સજ્જીવની]

નરકભૂમિ કે જ્યાં નારકીના ખંડખંડ ટુકડા કરવામાં આવે

તો પણ જીવતા રહે

સંજુત્ત. ત્રિ० [સંયુક્ત]

પરસ્પર જોડાયેલ

સંજુત્તાહિકરણ. ન૦ [સંયુક્તાધિકરણ]

કાર્ય કરવા યોગ્ય યંત્ર, શસ્ત્રાદિક તૈયાર રાખવા તે,

અર્થ ક્રિયાકરણ યોગ્ય અધિકરણ,

આઠમા વ્રતનો એક અતિચાર

સંજુય. ત્રિ० [સંયુક્ત]

જુઓ 'સંજુત્ત'

સંજૂહ. પુ० [સંયૂથ]

સમુદાય, સમૂહ, સંક્ષેપ,

સામાન્ય દ્રષ્ટિવાદનો એક અધ્યયન ખંડ

સંજોઅળા. સ્ત્રી [સંયોજના]

પરસ્પર મેળ, સ્વાદ માટે વસ્તુનું સંયોજન કરવાથી
લાગતો એક દોષ, અનતાનુબંધી કષાય

સંજોઇય. ત્રિ [સંયોજિત]

પરસ્પર જોડાયેલ

સંજોએતવ્વ. વિશે [સંયોજયિતવ્ય]

પરસ્પર જોડાવા યોગ્ય

સંજોએત્તા. કૃ [સંયોજ્ય]

પરસ્પર જોડીને

સંજોએત્તુ. ત્રિ [સંયોજયિત્]

પરસ્પર જોડનાર

સંજોએમાળ. ન [સંયોજત]

પરસ્પર જોડાણ કરવું તે

સંજોએયવ્વ. વિશે [સંયોજયિતવ્ય]

પરસ્પર જોડાણ કરવા યોગ્ય

સંજોગ. પુ [સંયોગ]

પરસ્પર મેળ, જોડાણ, સ્ત્રીપુત્રાદિ મમત્વ, દ્રવ્ય અને
ભાવ જોડાણ, આહાર લેતી વખતે સ્વાદ માટે વસ્તુ
ભેગી કરવી

સંજોગટ્ટિ. ત્રિ [સંયોગાર્થિન]

દ્રવ્યાદિના સંયોગને ઇચ્છનાર

સંજોગમૂલ. ન [સંયોગમૂલ]

સંયોગને કારણે

સંજોગલક્ષણ. ન [સંયોગલક્ષણ]

સંયોગરૂપ લક્ષણ

સંજોગસંબંધ. ન [સંયોગસમ્બન્ધ]

સંયોગરૂપ સંબંધ

સંજોગા. સ્ત્રી [સંયોગા]

સંયોગવાળા

સંજોગિત્તુ. ત્રિ [સંયોજયિત્]

પરસ્પર જોડાણ કરનાર

સંજોગેત્તુ. ત્રિ [સંયોજયિત્]

જુઓ 'ઉપર'

સંજોય. પુ [સંયોગ]

જુઓ 'સંજોગ'

સંજોય. ધા [સં+યોજય]

જોડાવું, મિશ્રણ કરવું, સંબંધ કરવું

સંજોયંત. ન [સંયોજયત્]

જોડાણ કરવું તે, મિશ્રણ કરવું

સંજોયણ. ન [સંયોજન]

હિંસાકારી વસ્તુઓનો જોગ મેળવી રાખવો, જેમકે
ધનુષ્ય ઘરમાં હોય તો તીર લાવીને તૈયાર રાખવું તે

સંજોયણા. સ્ત્રી [સંયોજના]

જુઓ 'સંજોઅળા'

સંજોયણાધિકરણયા. સ્ત્રી [સંયોજનાધિકરણિકા]

ખડ્ગ આદિને તેની મૂઠ આદિ સાથે જોડવાની ક્રિયાથી
થતો કર્મબંધ

સંજોયણાહિકરણિયા. સ્ત્રી [સંયોજનાધિકરણિકી]

જુઓ 'ઉપર'

સંજોયણાહિગરણકિરિયા. સ્ત્રી [સંયોજનાધિકરણક્રિયા]

જુઓ 'ઉપર'

સંજ્ઞકાલ. પુ [સન્ધ્યાકાલ]

સંધ્યાકાળ, સાંજ

સંજ્ઞપ્પભ. પુ [સન્ધ્યાપ્રભ]

સોમલોકપાલનું એક દેવવિમાન

સંજ્ઞાભરાગ. પુ [સન્ધ્યાભરાગ]

સંધ્યાનો રંગ, સંધ્યા સમયનો રતાશવાળો દેખાવ

સંજ્ઞા. સ્ત્રી [સન્ધ્યા]

સાંજ

સંજ્ઞાકાલ. પુ [સન્ધ્યાકાલ]

સાંજનો સમય

સંજ્ઞાગય. ન [સન્ધ્યાગત]

સૂર્યાસ્ત સમય

સંજ્ઞામુક્ક. પુ [સન્ધ્યામુક્ત]

સંધ્યાકાળ સિવાય

સંજ્ઞાભરાગ. પુ [સન્ધ્યાભરાગ]

સંધ્યા સમયનો વાદળાનો દેખાવ

સંજ્ઞારાગ. પુ [સન્ધ્યારાગ]

સાંજનો લાલ દેખાવ

સંજ્ઞાવિરાગ. પુ [સન્ધ્યાવિરાગ]

સાંજનો સમય

સંઠપ્પયા. કૃ [સંસ્થાપ્યતા]

સ્થાપના કરીને

સંઠવ. ધા [સં+સ્થાપય]

રાખવું, સ્થાપના કરવી, ઉદ્ભવ રહિત કરવું

સંઠવિય. ત્રિ [સંસ્થાપિત]

સ્થાપના કરેલ

સંઠવેંત. ત્રિ [સંસ્થાપયત્]

સ્થાપના કરવી તે

સંઠવેમાણ. કૃ [સંસ્થાપયત્]

સ્થાપના કરતો

સંઠાળ. નં [સંસ્થાન]

આકૃતિ, આકાર, મૃગશીર્ષ નક્ષત્રનું નામ, પરિમંડલ-વદ્
આદિ પાંચ સંસ્થાન

સંઠાળઓ. અં [સંસ્થાનતસ]

‘સંસ્થાન’ને આશ્રિને

સંઠાળતો. અં [સંસ્થાનતસ]

જુઓ ‘ઉપર’

સંઠાળનામ. નં [સંસ્થાનનામન]

નામકર્મની એક પ્રકૃતિ જેના ઉદયે ગોળ-ચોરસ આદિ
આકાર પ્રાપ્ત થાય

સંઠાળપજ્જવ. નં [સંસ્થાનપર્યવ]

સંસ્થાનના પર્યાયો

સંઠાળપરિણામ. પું [સંસ્થાનપરિણામ]

સંસ્થાન રૂપે પરિણત, પરિણામ-વિશેષ

સંઠાળવિજય. પું [સંસ્થાનવિજય]

લોકદિશા-આકાર આદિનું ચિંતવન કરવું તે,
ધર્મધ્યાનનો એક ભેદ

સંઠાળા. નં [દે.]

મૃગશીર્ષ નક્ષત્ર

સંઠાળાણુપુલ્લી. સ્ત્રીં [સંસ્થાનાનુપૂર્વી]

સમયઉત્તરસ આદિ છ સંસ્થાન વિષયક અનુક્રમ

સંઠિઙ્. સ્ત્રીં [સંસ્થિતિ]

સ્થિતિ, રહેવાપણું

સંઠિત. ત્રિં [સંસ્થિત]

રહેલું

સંઠિતિ. સ્ત્રીં [સંસ્થિતિ]

રહેવાપણું, અસ્તિત્વ

સંઠિય. ત્રિં [સંસ્થિત]

રહેલું

સંડ. નં [ઘણડ]

ખંડ, વિભાગ

સંડાસ. પું [સન્દંસક]

સાંધા, સાણસો, અંગુઠાનો અગ્રભાગ

સંડાસગ. પું [સન્દંસક]

જુઓ ‘ઉપર’

સંડાસતુંડ. પું [સન્દંશતુણ્ડ]

સાણસી જેવા મુખવાળું

સંડાસતોંડ. પું [સન્દંશતુણ્ડ]

જુઓ ‘ઉપર’

સંડાસય. પું [સન્દંશક]

જુઓ ‘સંડાસ’

સંડિંભ. નં [સંડિંમ્ભ]

બાળકને રમવાનું સ્થાન

સંડિંભ. વિં [શાણ્ડિંભ્ય]

જુઓ ‘સંડિલ્લ’

સંડિલ્લ. પું [શાણ્ડિલ્ય]

એક આર્યદેશ, કાશ્યપ ગોત્રની એક શાખા

સંડિલ્લ. વિં [શાણ્ડિલ્ય]

આચાર્ય સામ ના શિષ્ય અને આચાર્ય જિયધર ના ગુરુ

સંડેય. પું [ઘણડેય]

સાંઢ

સંડેવઅ. પું [દે.]

પથ્થર વગેરેના પગા

સંણદ્ધ. ત્રિં [સન્નદ્ધ]

તૈયાર, તત્પર

સંણય. પું [સન્નય]

નમેલ, અવનત

સંણિભ. ત્રિં [સન્નિભ]

સદૃશ, સમાન, સરખું

સંત. ત્રિં [સત્]

વિદ્યમાન, યથાર્થ, સારું,

સંત. ત્રિં [શ્રાન્ત]

થાકેલું

સંત. ત્રિં [શાન્ત]

શાંત, ઉપશમ કરેલ છે મોહનીય જેમાં તે-૧૧-મું ગુણ

સ્થાનક

સંતઙ્. સ્ત્રીં [સન્તતિ]

સંતાન, પરંપરા, પ્રવાહ

સંતઙ્ભાવ. પું [સન્તતિભાવ]

આંતરિક ભાવ

સંતકમ્મ. નં [સત્કર્મન]

સત્તામાં રહેલ કર્મ

સંતતિભાવ. પું [સન્તતિભાવ]

આંતરિક ભાવ

સંતચ્છણ. નં [સન્તક્ષણ]

ત્રાજવું, છોડાં ફાડવા

સંતચ્છિત. નં [સન્તક્ષિત]

છોડાં ઊતારેલ

સંતત્ત. ત્રિં [સન્તપ્ત]

તપેલ, કંટાળેલ

સંતપયપરૂવણયા. સ્ત્રીં [સત્પદપ્રરૂપણા]

વિદ્યમાન વસ્તુની પ્રરૂપણા

સંતપ્પ. ધાં [સં+તપ્] તપવું, ગરમ થવું, પીડિત થવું
સંતપ્પમાણ. કૃં [સંતપ્પમાણ] તપતો, ગરમ થતો
સંતય. ત્રિં [સન્તય] વ્યાપ્ત
સંતય. નં [સત્ક] સંબંધિ, માલિકીવાળું
સંતર. પું [સંસ્તર] ઢાંકણ
સંતર. ત્રિં [સાન્તર] અંતર સહિત
સંતર. ધાં [સં+તૃ] તરીને, તરીને પાર કરવું
સંતરંત. પું [સન્તરંત] તરવું તે
સંતરણ. નં [સન્તરણ] તરવું તે
સંતરિઅ. ત્રિં [સાન્તરિક] આંતરાવાળું
સંતરિત્ત. કૃં [સન્તરીત્તમ્] તરવા માટે
સંતરુત્તર. નં [સાન્તરોત્તર] કોઈ કોઈ વખતે ઓઢવાનું વસ્ત્ર, બે તીર્થકર વચ્ચેનું આંતરું
સંતસ. ધાં [સં+ત્રસ] ભયભીત થવું, ઉદ્વિગ્ન થવું
સંતાણ. પું [સન્તાણ] સંતતિ, પરિવાર, સમૂહ, કરોળિયાનું જાળુ, પ્રવાહ
સંતાણ. નં [સંત્રાણ] રક્ષણ, રક્ષક
સંતાણગ. પું [સન્તાણગ] કરોળિયાનું જાળુ
સંતાણય. પું [સન્તાણય] જુઓ 'ઉપર'
સંતારિમ. નં [સન્તાર્ય] તરવા યોગ્ય
સંતાવ. પું [સન્તાવ] સંતાપ, દુઃખ, ગરમી
સંતાવ. ધાં [સં+તાવય] ગરમ કરવું, તપાવવું
સંતાવણી. સ્ત્રીં [સન્તાવણી]

નારકીઓને સંતાપ ઉપજાવનાર કુંભી
સંતિ. સ્ત્રીં [સન્તિ] શાંતિ, નિરુપદ્રવ સ્થિતિ, કષાયનો ઉપશમ, અહિંસા, નિર્વાણ, મોક્ષ
સંતિ. વિં [શાન્તિ] ભરતક્ષેત્રમાં થયેલ સોળમાં તીર્થકર, પાંચમાં ચક્રવર્તી, ગજપુર ના રાજા વિસ્સસેન અને રાણી અંજરા ના પુત્ર, તેનો દેહ સુવર્ણ વર્ણનો હતો, ૧૦૦૦ પુરુષ સાથે દીક્ષા લીધી. વગેરે વગેરે.....
સંતિ. નં [સત્] વિદ્યમાનતા, હયાતી
સંતિકમ્મ. નં [શાન્તિકર્મ્મ] શાંતિ માટે કરાતું કર્મ
સંતિકમ્મંત. નં [શાન્તિકર્મ્મંત] શાંતિ કર્મ અંતર્ગત
સંતિકર. ત્રિં [શાન્તિકર] શાંતિ કરનાર
સંતિગિહ. નં [શાન્તિગૃહ] શાંતિ-ગૃહ
સંતિણ. ત્રિં [સન્તીર્ણ] સંસારનો પાર પામેલ, મુક્ત, સિદ્ધ
સંતિભાવ. પું [સદ્ભાવ] વિદ્યમાન ભાવ, શાંતિનો ભાવ
સંતિમગ્ગ. પું [શાન્તિમાર્ગ] શાંતિ પ્રાપ્ત કરવાનો માર્ગ
સંતિય. ત્રિં [સત્ક] સંબંધિ, માલિકીવાળું
સંતિહોમ. પું [શાન્તિહોમ] શાંતિમાટે કરાતો હવન
સંતુટ્ટ. ત્રિં [સન્તુટ્ટ] સંતોષ પામેલ, પ્રસન્ન
સંતુયટ્ટ. નં [સન્તુયટ્ટ] પડખું બદલેલ, સૂતેલો
સંતુસ્સ. ધાં [સં+તુષ્] પ્રસન્ન થવું, તુષ્ટ થવું
સંતોસ. પું [સન્તોષ] સંતોષ, પ્રસન્નતા
સંતોસઓ. અં [સન્તોષતસ] સંતોષથી
સંતોસિ. ત્રિં [સન્તોષિન્] સંતોષી, નિર્લોભી

સંતોસીભાવ. પુ. [સન્તોષીભાવ]

સંતોષનો ભાવ

સંથડ. ત્રિ. [સંસ્તૃત]

પથરાયેલું, ભાગયુક્ત, પૂર્વનો સંબંધ તૂટ્યા વગરનું,
નિરંતર

સંથડિય. ત્રિ. [સંસ્તૃત]

સમર્થ, તૃપ્ત, નિબિડ, આચ્છાદિત

સંથર. ધા. [સં+સ્તૃ]

પાથરવું, નિસ્તાર કરવો, પાર જવું, નિર્વાહ કરવો,
સમર્થ હોવું, વિદ્યમાન હોવું

સંથર. પુ. [સંસ્તર]

નિર્વાહ, પાર પાડવું

સંથરમાણ. કૃ. [સંસ્તૃણ્વત]

પાર પાડતો, નિર્વાહ કરતો, પાથરતો

સંથરિજ્જ. કૃ. [સંસ્તીર્ય]

પાર પામીને, નિર્વાહ કરીને, પાથરીને, નિસ્તાર કરીને

સંથરિજ્જમાણ. કૃ. [સંસ્તીર્યમાણ]

પાર પામતો, નિર્વાહ કરતો, પાથરતો

સંથરિત્તા. કૃ. [સંસ્તૃત્ય]

જુઓ 'સંથરિજ્જ'

સંથરેત્તા. કૃ. [સંસ્તૃત્ય]

જુઓ 'સંથરિજ્જ'

સંથવ. પુ. [સંસ્તવ]

પ્રશંસા, તારીફ, સંબંધ, અતિ પરિચય, સાધુ પૂર્વ
પરિચયથી આહાર મેળવે તે, ગૌચરીનો એક દોષ

સંથવ. ધા. [સં+સ્તૃ]

સ્તુતિ કરવી, પરિચય કરવો

સંથવય. ત્રિ. [સંસ્તાવક]

સ્તુતિ કરનાર

સંથાર. પુ. [સંસ્તાર]

અઢી હાથ પ્રમાણ શય્યા, દર્ભ કે ઉનની પથારી, સાધુનું
નિવાસ સ્થાન

સંથારક. પુ. [સંસ્તારક]

જુઓ 'ઉપર'

સંથારગ. પુ. [સંસ્તારક]

જુઓ 'ઉપર', એક (પચન્ના) આગમ સૂત્ર

સંથારગઈંદ. પુ. [સંસ્તારગજેન્દ્ર]

સંથારરૂપી ગજેન્દ્ર

સંથારગભૂમિ. સ્ત્રી. [સંસ્તારકભૂમિ]

'સંથારા' માટેની ભૂમિ

સંથારગય. ત્રિ. [સંસ્તારગત]

સંલેખના સંબંધિ પ્રત્યાખ્યાન કરેલ

સંથારપવજ્જા. સ્ત્રી. [સંસ્તારપ્રવ્રજ્યા]

સંથારારૂપ પ્રવ્રજ્યા

સંથારય. પુ. [સંસ્તારક]

જુઓ 'સંથાર'

સંથારાગઈંદચંધ. પુ. [સંસ્તારાગજેન્દ્રચંધ]

સંથારારૂપ હાથીનો સ્કંધ

સંથુણ. ધા. [સં+સ્તૃ]

સ્તુતિ કરવી, કરીને

સંથુણિત્તા. કૃ. [સંસ્તૃત્ય]

સ્તુતિ કરીને

સંથુય. ત્રિ. [સંસ્તૃત]

સ્તુતિ કે પ્રશંસા કરાયેલ

સંથુય. ત્રિ. [સંસ્તૃત]

પાર પામેલ, નિર્વાહ કરેલ

સંદ. ધા. [સ્યન્દ]

ચાલવું, વહેવું

સંદંસગતુંડ. ન. [સંદંશકતુણ્ડ]

સાણસી જેવા મુખવાળું

સંદંસિય. ન. [સંદંશિત]

ઉપલંબિત

સંદટ્ટ. ત્રિ. [સંદટ્ટ]

દંશ કરેલ, કરડેલ

સંદટ્ટોટ્ટ. ન. [સંદટ્ટોટ્ટ]

હોઠે કરડેલ

સંદળ. પુ. [સ્યન્દન]

રથ, ઝરવું, વહેવું

સંદમાણ. કૃ. [સ્યન્દમાન]

ઝરતું, ટપકતું, વહેતું

સંદમાણિયા. સ્ત્રી. [સ્યન્દમાનિકા]

પુરુષના જેટલી લાંબી પાલખી

સંદમાણી. સ્ત્રી. [સ્યન્દમાની]

જુઓ 'ઉપર'

સંદમાણીયા. સ્ત્રી. [સ્યન્દમાનિકા]

જુઓ 'ઉપર'

સંદિટ્ટ. ત્રિ. [સંદિટ્ટ]

આજ્ઞા કરાયેલું

સંદિલ્લ. ત્રિ. [સંદિલ્લ]

સંશયવાળું, સંદેહયુક્ત

સંદિર. ત્રિ. [સ્યન્દિત]

ટપકનાર, ઝરનાર

સંદિશ. ધાં [સં+દિશ]

સંદેશો આપવો, આજ્ઞા આપવી, સંમતિ આપવી

સંદેસ. પું [સન્દેશ]

સંદેશ, આજ્ઞા, સંમતિ

સંદેહ. પું [સન્દેહ]

સંશય, સંદેહ

સંદોહ. પું [સન્દોહ]

સમૂહ

સંધ. ધાં [સં+ધા]

સાંધવું, જોડવું, ઇચ્છવું, અનુસંધાન કરવું, વૃદ્ધિ કરવી

સંધના. સ્ત્રીં [સન્ધના]

સાંધોદેવો

સંધાન. નં [સન્ધાન]

સાંધો કરવો

સંધારિય. ત્રિં [સન્ધારિત]

ધારણ કરેલ

સંધાવ. ધાં [સં+ધાવ]

પુનઃ પુનઃ જવું, દોડવું

સંધિ. સ્ત્રીં [સન્ધિ]

સાંધો, બે વસ્તુનું જોડાણ, સંધિ, ચોરે દીવાલમાં પાડેલ

ગાબડું, જ્ઞાનાવરણીયાદિ આઠ કર્મનો હેતુ, ઘુંટણ

આદિના સાંધા, સ્વર કે વ્યંજન સંધિ

સંધિઆ. સ્ત્રીં [સંહિતા]

ચરક-સુશ્રુતાદિ સંહિતા

સંધિકર્મ. નં [સન્ધિકર્મ]

સંધિ કરવી તે

સંધિચ્છેદગ. ત્રિં [સન્ધિચ્છેદક]

સંધિ છેદનાર, ખાતર પાડનાર

સંધિચ્છેય. ત્રિં [સન્ધિચ્છેદ]

સંધિ છેદવી તે, ખાતર પાડવું તે

સંધિચ્છેયગ. ત્રિં [સન્ધિચ્છેદક]

જુઓ 'સંધિચ્છેદગ'

સંધિચ્છેયય. ત્રિં [સન્ધિચ્છેદક]

જુઓ 'ઉપર'

સંધિજ્જમાણ. કૂં [સન્ધીયમાન]

સંધિ કરતો, ખાતર પાડતો

સંધિત. ત્રિં [સંહિત]

મળેલું, એકત્રિત થયેલું

સંધિપાલ. ત્રિં [સન્ધિપાલ]

રાજાનું સીમાડાનું રક્ષણ કરનાર

સંધિમુહ. નં [સન્ધિમુખ]

ભીંતમાં ચોરે પાડેલ છિદ્રનો અગ્રભાગ

સંધિવાલ. ત્રિં [સન્ધિપાલ]

જુઓ 'સંધિપાલ'

સંધુક્ક. ધાં [સં+ધુક્ષ]

બળવું, સળગવું

સંધુક્કેત્તા. કૂં [સન્ધુક્ષ્ય]

બળીને, સળગીને

સંધુક્ક. ધાં [સં+ધુક્ષ]

જુઓ 'સંધુક્ક'

સંધુક્ષિત્તા. કૂં [સન્ધુક્ષ્ય]

જુઓ 'સંધુક્કેત્તા'

સંધેમાણ. કૂં [સંદધાન]

સાંધવું તે, જોડવું તે, અનુસંધાન કરવું તે

સંનિકાસ. ત્રિં [સન્નિકાશ]

સમાન, તુલ્ય

સંનિઓગ. પું [સન્નિયોગ]

સારી રીતે પ્રવર્તન

સંનિકેત. નં [સન્નિકેત]

સ્થાન, ગૃહ

સંનિક્ષિત્ત. ત્રિં [સન્નિક્ષિપ્ત]

વ્યવસ્થાપૂર્વક રાખેલું, ગોઠવેલું

સંનિગાસ. ત્રિં [સન્નિકાશ]

સમાન, તુલ્ય, સંયોગ

સંનિચય. પું [સન્નિચય]

સમૂહ, જથ્થો

સંનિચિત. ત્રિં [સન્નિચિત]

ઠાંસી ઠાંસીને ભરેલ, એકઠું કરેલ

સંનિચિય. ત્રિં [સન્નિચિત]

જુઓ 'ઉપર'

સંનિટ્ટિય. ત્રિં [સન્નિષ્ઠિત]

પ્રાપ્ત કરેલ, મળેલ

સંનિપટિય. ત્રિં [સન્નિપતિત]

મળેલ, પ્રાપ્ત કરેલ

સંનિભ. ત્રિં [સન્નિભ]

સમાન, તુલ્ય

સંનિયટ્ટચારિ. ત્રિં [સન્નિવૃત્તચારિન્]

પાછું વળી ચાલનાર

સંનિરિવ્ધ. ધાં [સં+નિર્+ઈક્ષ]

સમ્યક્ રીતે નિરીક્ષણ કરવું

સંનિરુદ્ધ. પું [સન્નિરુદ્ધ]

ગૃહસ્થાકુલ વસતિ

સંનિલયણ. ન૦ [સન્નિલયન]

આશ્રય, આધાર

સંનિવડિય. ત્રિ૦ [સન્નિવડિય]

પડેલી

સંનિવિટ્ટ. ત્રિ૦ [સન્નિવિટ્ટ]

બેઠેલું, ઉતારો કરેલ

સંનિવેસ. પુ૦ [સન્નિવેશ]

છાવણી, નેસડો

સંનિવેસ. ધા૦ [સં+નિ+વેશય]

સ્થાપન કરવું, નિવાસ કરવો

સંનિવેસણયા. સ્ત્રી૦ [સન્નિવેશન]

સંસ્થાપન, નિવાસ

સંનિસણ. ત્રિ૦ [સન્નિષણ]

બેઠેલું

સંનિસેજ્જા. સ્ત્રી૦ [સન્નિષદ્યા]

બેસવાનું સ્થાન

સંનિહિ. સ્ત્રી૦ [સન્નિધિ]

સંગ્રહ, સંચય, રાત્રિના ખાદ્ય પદાર્થ રાખવા તે, દ્રવ્યથી

વસ્તુ અને ભાવથી કષાયનો સંગ્રહ

સંનિહિય. પુ૦ [સન્નિહિત]

અત્યંત નિકટ

સંપદ. અ૦ [સમ્પતિ]

હમણાં, વર્તમાન સમયે

સંપદ. વિ૦ [સમ્પતિ]

રાજા કુળાલ નો પુત્ર, અસોગ નો પૌત્ર, તેણે ઘણાં રાજ્યો જીતેલા, સાધુના વિહાર સુલભ બનાવેલો, આર્ય સુહૃત્થિ ના શ્રાવક હતા પૂર્વભવમાં તે દરિદ્ર હતો અને આચાર્ય 'સુહૃત્થિ' પાસે દીક્ષા લીધેલી.

સંપદ્વિ. ત્રિ૦ [સંપ્રકીર્ણ]

વ્યાપ્ત, પરિપૂર્ણ

સંપડંજ. ધા૦ [સં+પ્ર+યુજ]

યોજવું, સારી રીતે પ્રયોગમાં મૂકવું

સંપડત્ત. વિશે૦ [સમ્પ્રયુક્ત]

સારી રીતે પ્રયોગમાં મૂકવું તે, યોજવું તે

સંપડોગ. પુ૦ [સમ્પ્રયોગ]

સંસર્ગ, વ્યાપાર, પ્રાપ્તિ, મેળાપ

સંપડ્વાલ. પુ૦ [સમ્પ્રકાલ]

માટી વગેરેને શરીરે ઘસીને સ્નાન કરે તેવા તાપસની જાતિ

સંપડ્વાલગ. ત્રિ૦ [સમ્પ્રકાલક]

માટી વગેરેને શરીરે ઘસીને સ્નાન કરનાર

સંપગર. ધા૦ [સં+પ્ર+કૃ]

કરવું

સંપગાઢ. ત્રિ૦ [સમ્પ્રગાઢ]

અતિગાઢ, મજબૂત, આસક્ત, સ્થિતિ કરેલ, વ્યાપ્ત

સંપગિદ્ધ. ત્રિ૦ [સમ્પ્રગૃહ્ણ]

અતિ આસક્ત

સંપગાહિત. ત્રિ૦ [સમ્પ્રગૃહીત]

પ્રકર્ષથી ગૃહિત, અભિમાન યુક્ત

સંપગાહિય. ત્રિ૦ [સમ્પ્રગૃહીત]

જુઓ 'ઉપર'

સંપગાહીય. ત્રિ૦ [સમ્પ્રગૃહીત]

જુઓ 'ઉપર'

સંપજ્જણ. ન૦ [સમ્પ્રજ્વલન]

સળગાવવું તે

સંપજ્જલિય. ન૦ [સમ્પ્રજ્વલિત]

સળગાવેલ, એક નરકાવાસ

સંપટ્ટિ. ત્રિ૦ [સમ્પ્રસ્થિત]

પ્રયાણ કરેલ, ગયેલ

સંપટ્ટિય. ત્રિ૦ [સમ્પ્રસ્થિત]

જુઓ 'ઉપર'

સંપડિબૂહ. ધા૦ [સં+પ્રતિ+બૂહ]

પ્રશંસા કરવી

સંપડિલેહ. ધા૦ [સં+પ્રતિ+લિખ્]

પ્રત્યુપેક્ષણ કરવું, નિરીક્ષણ કરવું

સંપડિલેહિયવ્વ. પુ૦ [સમ્પ્રતિલેખિતવ્ય]

પ્રત્યુપેક્ષણ કરવા યોગ્ય, નિરીક્ષણ કરવા યોગ્ય

સંપડિવજ્જ. ધા૦ [સં+પ્રતિ+વદ્]

સ્વીકાર કરવો

સંપડિવજ્જેત્તા. પુ૦ [સમ્પ્રતિપદ્યા]

સ્વીકાર, અંગિકાર

સંપડિવાડય. ત્રિ૦ [સમ્પ્રતિપાતિત]

સ્થાપન કરેલ, સ્વીકારેલ

સંપડિવાય. ધા૦ [સં+પ્રતિ+વદ્]

સ્વીકાર કરવો

સંપણદિત્ત. ત્રિ૦ [સમ્પ્રણદિત]

કાનને મધુર લાગે તેવો શબ્દ

સંપણદિય. ત્રિ૦ [સમ્પ્રણદિત]

જુઓ 'ઉપર'

સંપણાડય. ત્રિ૦ [સમ્પ્રણાદિત]

જુઓ 'ઉપર'

સંપણાદિત. ત્રિ૦ [સમ્પ્રણાદિત] જુઓ 'ઉપર'

સંપનામ. ધા૦ [સં+પ્ર+નામય]	પડવું
અર્પણ કરવું	સંપયહીન. ત્રિ૦ [સંપદ-હીન]
સંપળોલ્લિય. કૃ૦ [સમ્પળુદ્ય]	નિર્ધન, ગરીબ
તૈયાર કરીને, ચલાવીને	સંપયા. સ્ત્રી૦ [સમ્પદા]
સંપળ.	લક્ષ્મી, સંપત્તિ
સંપત્ત. ત્રિ૦ [સમ્પ્રાપ્ત]	સંપયાણ. ન૦ [સમ્પ્રદાન]
પામેલ, પ્રાપ્ત કરેલ	જુઓ 'સંપદાણ'
સંપત્તનિયમસરૂવ. ન૦ [સમ્પ્રાપ્તનિજકસ્વરુપ]	સંપયાવળ. પુ૦ [સમ્પ્રદાન]
આત્મ સ્વરૂપને પ્રાપ્ત કરેલ	સાધુને જે આપવામાં આવે તે, દાનનું પાત્ર
સંપત્તિ. સ્ત્રી૦ [સમ્પ્રાપ્તિ]	સંપયોગ. પુ૦ [સમ્પ્રયોગ]
મેળ, સંગમ, પ્રાપ્તિ, આગમન	જુઓ 'સંપઓગ'
સંપત્તિ. સ્ત્રી૦ [સમ્પત્તિ]	સંપરાઙ્ગા. સ્ત્રી૦ [સામ્પ્રાયિકી]
ધન, સંપત્તિ, ઋદ્ધિ	સંપરાય કષાયથી લાગતી ક્રિયા, કષાય નિમિત્તક કર્મ
સંપત્થિય. ત્રિ૦ [સમ્પ્રસ્થિત]	પરિણામ
પ્રયાણ કરેલ, ચાલેલ, ગોઠવેલ, રહેલ	સંપરાઙ્કય. ત્રિ૦ [સામ્પ્રાયિક]
સંપદાણ. ન૦ [સમ્પ્રદાન]	સાંપરાયિક કર્મ કષાય-નિમિત્તે બંધાતા આઠ પ્રકારના કર્મ
સમર્પણ, સમ્પ્રદાન	સંપરાઙ્કયબંધ. પુ૦ [સામ્પ્રાયિકબંધ]
સંપદાયક. ત્રિ૦ [સમ્પ્રદાયક]	કષાયનિમિત્તક કર્મબંધ, એક સમયે પડતો સાત કે આઠ કર્મપ્રકૃતિનો બંધ
ચોરોને અન્ન આદિ આપીને સહાય કરનાર	સંપરાઙ્કયબંધગ. પુ૦ [સામ્પ્રાયિકબંધક]
સંપદાવળ. ન૦ [સમ્પ્રદાન]	જુઓ 'ઉપર'
કારક-વિશેષ	સંપરાઙ્કયબંધય. પુ૦ [સામ્પ્રાયિકબંધક]
સંપદૂમિય. ત્રિ૦ [સમ્પ્રદૂમિત]	જુઓ 'ઉપર'
ધૂપથી સુગંધિત કરેલ	સંપરાઙ્કયા. સ્ત્રી૦ [સામ્પ્રાયિકી]
સંપન્ન. ત્રિ૦ [સમ્પન્ન]	જુઓ 'સંપરાઙ્કા'
સહિત, યુક્ત	સંપરાઙ્કયાકિરિયા. સ્ત્રી૦ [સામ્પ્રાયિકીક્રિયા]
સંપન્ન. પુ૦ [સમ્પન્ન]	સંપરાય કષાય વડે લાગતી ક્રિયા
જાણનાર	સંપરાય. પુ૦ [સમ્પરાય]
સંપન્નયા. સ્ત્રી૦ [સમ્પન્નતા]	ક્રોધાદિ ચાર કષાય, સંસાર, ષડ્બ્રહ્માત્મક લોક, લડાઈ, કજિયો
સંપન્નપણું	સંપરિવિચ્છિત્ત. ત્રિ૦ [સમ્પરીક્ષિત્ત]
સંપમજ્જ. ધા૦ [સં+પ્ર+મજ્જ]	વીંટાળેલ, પ્રાપ્ત
માર્જન કરવું, સાફસૂફ કરવું	સંપરિવિચ્છિત્તાણં. કૃ૦ [સમ્પરીક્ષિપ્પ]
સંપમજ્જિઠ્ઠ. કૃ૦ [સમ્પ્રમજ્જ]	વીંટીને, મેળવીને
સારી રીતે સાફ કરીને	સંપરિવિચ્છિવિત્તા. સ્ત્રી૦ [સમ્પરીક્ષિપ્પ]
સંપમજ્જિત્તા. કૃ૦ [સમ્પ્રમજ્જ]	જુઓ 'ઉપર'
જુઓ 'ઉપર'	સંપમાર. ધા૦ [સં+પ્ર+મારય]
સંપમજ્જેત્તા. કૃ૦ [સમ્પ્રમજ્જ]	મૂર્ચ્છિત કરવું
જુઓ 'ઉપર'	સંપય. અ૦ [સામ્પ્રત]
સંપમાર. ધા૦ [સં+પ્ર+મારય]	વિદ્યમાન, હમણાં
મૂર્ચ્છિત કરવું	સંપય. ધા૦ [સં+પત્]
સંપય. અ૦ [સામ્પ્રત]	
વિદ્યમાન, હમણાં	
સંપય. ધા૦ [સં+પત્]	

સંપરિહાવ. ધા૦ [સં+પરિ+ધાવ્]

દોડવું

સંપલગ્ન. ત્રિ૦ [સમ્પલગ્ન]

કોઈ પણ કાર્યમાં જોડાયેલ

સંપલગ્નંત. પુ૦ [સમ્પલગ્નંત]

કોઈ પણ કાર્યમાં જોડાવું તે

સંપલલિય. ત્રિ૦ [સમ્પલલિય]

કીડાયુક્ત

સંપલિત્ત. ત્રિ૦ [સમ્પદીપ્ત]

પ્રચંડ થયેલ, પ્રજ્વલિત

સંપલિમજ્જાણ. ત્રિ૦ [સમ્પરિમજ્જત]

પરિમાર્જન કરવું તે, સાફસૂફ કરવું તે

સંપલિયંક. પુ૦ [સમ્પર્યંક]

આસન વિશેષ, પલાઠી

સંપલી. ધા૦ [સં+પ્ર+લી]

ગતિ કરવી, જવું

સંપવિટ્ટ. ત્રિ૦ [સમ્પવિટ્ટ]

દાખલ થયેલ

સંપવેવ. ધા૦ [સં+પ્ર+વેવ]

કાંપવું

સંપવ્વહિત્ત. કૃ૦ [સમ્પવ્રજિતુમ્]

વિચારવા માટે, ગમન કરવા માટે

સંપવ્વહિય. પુ૦ [સમ્પવ્રજિત]

ગમન કરેલ

સંપવ્વય. ધા૦ [સં+પ્ર+વ્રજ]

ગમન કરવું

સંપવ્વયંત. પુ૦ [સમ્પવ્રજત]

ગમન કરવું તે, જવું તે

સંપવ્વયમાણ. કૃ૦ [સમ્પવ્રજત્]

જતો, ગમન કરતો

સંપસારણ. ન૦ [સમ્પસારણ]

પર્યાલોચન, વિચારણા

સંપસારય. ત્રિ૦ [સમ્પસારય]

સુકાળ-દુષ્કાળ,

સસ્તુ-મોંઘુ વગેરે કથાનો પ્રસાર કરનાર

સંપસારિ. સ્ત્રી૦ [સમ્પસારિન્]

વિસ્તારનાર, ફેલાવનાર, પર્યાલોચન કર્તા

સંપસ્સિય. કૃ૦ [સંદૃશ્ય]

સારી રીતે જોઈને, વિચારીને

સંપહાર. ધા૦ [સં+પ્ર+ધારય]

ચિંતન કરવું, નિર્ણય કરવો, નિશ્ચય કરવો

સંપહાસ. પુ૦ [સમ્પહાસ]

અદૃશ્ય

સંપાદ્મ. ત્રિ૦ [સમ્પ્રાતિમ]

ઊડીને પડનાર પ્રાણી-પતંગિયા વગેરે, ગતિકર્તા

સંપાઉણ. ધા૦ [સં+પ્ર+આપ્]

સારી રીતે પ્રાપ્ત કરવું

સંપાઉણના. ત્રિ૦ [સમ્પ્રાપણા]

સારી રીતે પ્રાપ્ત કરવું તે

સંપાઉણેત્તા. કૃ૦ [સમ્પ્રાપ્ય]

સારી રીતે પ્રાપ્ત કરીને

સંપાઓ. અ૦ [દે૦]

પ્રાતઃકાલે

સંપાડગપડિસેવિ. ત્રિ૦ [સમ્પ્રકટપ્રતિષેવિન્]

પ્રગટપણે દોષ સેવનાર, બકુશ

સંપ્રાતિમ. ત્રિ૦ [સમ્પ્રાતિમ]

થોડું થોડું ઊડી ગતિ કરનાર-માખી, ભમરા, પતંગિયા વગેરે

સંપ્રાતો. અ૦ [સમ્પ્રાતર્]

પ્રાતઃકાળ

સંપ્રાય. પુ૦ [સમ્પ્રાત]

પતન, પડવું તે, ચલન, અસત્ય ભાષણ

સંપ્રાયુપ્પાયક. પુ૦ [સમ્પ્રાતોત્પાયક]

પડતા અને ઊડતા જીવો

સંપ્રાવ. ધા૦ [સં+પ્ર+આપય]

પ્રાપ્ત કરાવવું

સંપ્રાવણ. ન૦ [સમ્પ્રાપણ]

પ્રાપ્ત કરવું તે

સંપ્રાવિઝકામ. ત્રિ૦ [સમ્પ્રાપ્તુકામ]

પામવાની ઇચ્છાવાળો

સંપ્રાવિત્ત. કૃ૦ [સમ્પ્રાયયિતુમ્]

પ્રાપ્ત કરવા માટે

સંપ્રાવિય. વિશે૦ [સમ્પ્રાપિત]

પ્રાપ્ત કરેલ, મળેલ

સંપિંડણ. ન૦ [સમ્પિંડન]

અનેક ખાદ્યવસ્તુનો સંયોગ

સંપિંડિય. ત્રિ૦ [સમ્પિંડિત]

એકત્ર થયેલ

સંપિવ્વ. ધા૦ [સં+પ્ર+ઈક્ષ્]

નિરીક્ષણ કરવું, જોવું

સંપિટ્ટ. ન૦ [સંસ્પૃષ્ટ]

સારી રીતે સ્પર્શેલ

સંપિડિય. ત્રિં [સમ્પિડિત]

એકત્ર થયેલ

સંપિણદ્ધ. ત્રિં [સમ્પિનદ્ધ]

બાંધેલું, વીટેલું, ઢાંકેલ, નીકળેલ, પ્રાપ્ત

સંપિહિતાણં. કું [સમ્પિધાય]

આચ્છાદન કરીને

સંપીલા. સ્ત્રીં [સમ્પીડા]

દુઃખ, બાધા

સંપીસિય. નં [સમ્પિશિત]

સારુ માંસ

સંપુંચ્છણી. સ્ત્રીં [સંપ્રોચ્છિની]

સાવરણી, ઝાડું

સંપુંચ્છણ. નં [સમ્પ્રશ્ર]

ક્ષેમ-કુશળ પૂછવું તે

સંપુંચ્છિયા. સ્ત્રીં [સમ્પ્રોચ્છિકા]

પગ વગેરે લુંછનારી દાસી

સંપુડ. પું [સમ્પુટ]

એક કાષ્ટનું યંત્ર-જેમાં ચોરને નાંખીને પીડવામાં આવે છે, સંચય, સમૂહ, બે સમાન અંશનું એકબીજા સાથે જોડાવું તે

સંપુણ્ણ. ત્રિં [સમ્પૂર્ણ]

સંપૂર્ણ, આખું, બધું

સંપુણ્ણદોહલ. નં [સમ્પૂર્ણદોહલ]

જેના દોહદગર્ભ પ્રભાવે ઉત્પન્ન થયેલી ઇચ્છા પૂર્ણ થઈ હોય તે

સંપૂજ્જ. ત્રિં [સમ્પૂજયિત્]

સન્માન કરનાર, પૂજા કરનાર

સંપૂજિત. વિશેં [સમ્પૂજિત]

પૂજા કરેલ, અર્ચા કરેલ

સંપૂજિય. વિશેં [સમ્પૂજિત]

જુઓ 'ઉપર'

સંપૂયણ. નં [સમ્પૂજન]

પૂજન, અભ્યર્ચન

સંપેસ. નં [સમ્પ્રેષ]

પ્રેષણ, મોકલવું

સંપેસણ. નં [સમ્પ્રેષણ]

જુઓ 'ઉપર'

સંપેસિય. ત્રિં [સમ્પ્રેષિત]

મોકલેલું

સંપેહ. ધાં [સં+પ્ર+ઈક્ષ]

નિરીક્ષણ કરવું, જોવું, અવલોકવું

સંપેહાણ. કું [સમ્પ્રેક્ષ્ય]

નિરીક્ષણ કરીને, જોઈને, અવલોકીને

સંપેહિતા. કું [સમ્પ્રેક્ષ્ય]

જુઓ 'ઉપર'

સંપેહેતા. કું [સમ્પ્રેક્ષ્ય]

જુઓ 'ઉપર'

સંફાણિય. કું [સમ્ફાણ્ય]

ઘોઈને

સંફાસ. પું [સંસ્પર્શ]

સ્પર્શ, આરાધના

સંફાસ. ધાં [સં+સ્પર્શ]

આરાધના કરવી, સ્પર્શ કરવો

સંફુસ. ધાં [સં+સ્પર્શ]

સ્પર્શ કરવો

સુફુસંત. કું [સંસ્પર્શત્]

સ્પર્શ કરતો

સંફુસાવ. ધાં [સં+સ્પર્શયિ]

સ્પર્શ કરાવતો

સંબ. વિં [શામ્બ]

વાસુદેવ કૃષ્ણ અને જંબવર્દ નો પુત્ર, તેની પત્ની મૂલસિર અને મૂલદત્તા હતી તેણે ભ. અરિષ્ટનેમિ પાસે દીક્ષા દીક્ષા દીક્ષા દીધી શત્રુજ્ય પર્વતે મોક્ષે ગયા. તે કૃષ્ણના 50000 દુર્દાન્ત યોદ્ધામાં મુખ્ય યોદ્ધા હતો.

સંબંધ. પું [સમ્બન્ધ]

સંબંધ, સંયોગ, સંસર્ગ, યોજવું તે

સંબંધિ. ત્રિં [સમ્બન્ધિ]

સંબંધિ, સગાં-વહાલાં

સંબંધિસંથવ. નં [સમ્બન્ધિસંસ્તવ]

સંબંધિની પ્રશંસા, ગૌયરી સંબંધિ એક દોષ

સંબદ્ધ. ત્રિં [સમ્બદ્ધ]

જોડાયેલ

સંબદ્ધલેસા. સ્ત્રીં [સમ્બદ્ધલેશ્યા]

તેજસ્વી કિરણોથી યુક્ત

સંબદ્ધલેસાગ. નં [સમ્બદ્ધલેશ્યાક]

જુઓ 'ઉપર'

સંબર. પું [શમ્બર]

સાંબર, હરણની એક જાત

સંબરુહિર. નં [શમ્બરુહિર]

'સંબર'નું લોહી

સંબલિફાલિયા. સ્ત્રીં [શાલ્મલિફાલિકા]

શાલ્મલિક વૃક્ષની ફળી

સંબલિયા. સ્ત્રી [શાલ્મલિકા]

એ નામનું એક વૃક્ષ

સંબાહ. પુ [સમ્બાધ]

પર્વત આદિ વિષમ સ્થળોમાં ધાન્ય સંગ્રહવાના સ્થાન,
મેળો ભરાય તે સ્થાન, ગીચ વસ્તીવાળું સ્થાન, સાર્થ-
વાહના મોટા સાર્થની છાવણી, પર્વતીય ગામ કે નગર

સંબાહન. ન [સમ્બાધન]

હાથ-પગ દબાવવા તે, ચંપી-માલીશ

સંબાહના. સ્ત્રી [સમ્બાધના]

ચંપી કરવી તે

સંબાહપહ. પુ [સમ્બાધપથ]

પર્વતીય નગર કે સાર્થ છાવણીનો માર્ગ

સંબાહમહ. પુ [સમ્બાધમહ]

પર્વતીય નગર કે મેળા વગેરેનો મહોત્સવ

સંબાહવય. પુ [સંબાધક]

ચંપી કરનાર

સંબાહવહ. પુ [સમ્બાધવધ]

‘સંબાધ’માં થતો વધ

સંબાહા. સ્ત્રી [સમ્બાધા]

પીડા, કલેશ

સંબાહાવ. ધા [સં+બાધય]

પીડા કરવી, ચંપી કરવી

સંબાહિય. ત્રિ [સમ્બાધિત]

ચંપી કરેલ, પીડા પહોંચાડેલ

સંબુવક. પુ [શમ્બુવક્ય]

એક પ્રકારનો શંખ

સંબુકાવટ્ટ. પુ [શમ્બુકાવર્ત]

ભમર-ભમરીના દર

સંબુકાવટ્ટા. સ્ત્રી [શમ્બુકાવર્ત્ત]

શંખના આવર્તની માફક ભિક્ષા લેવાનો અભિગ્રહધારી

સાધુ

સંબુજ્ઞ. ધા [સં+બુધ્]

જ્ઞાન પામવું, સમજવું

સંબુજ્ઞમાણ. કૃ [સમ્બુધ્યમાન]

જ્ઞાન પામતો, સમજતો

સંબુદ્ધ. ત્રિ [સમ્બુદ્ધ]

સમ્યક્ તત્ત્વને જાણનાર, વિદ્વાન, બોધ પામેલ

સંબુદ્ધ્ય. પુ [સમ્બુદ્ધ્યાત્મન]

બોધ પામેલ આત્મા

સંબોહ. ધા [સં+બોધય]

સમજાવવો, બોધ પમાડવો, આમંત્રણ આપવું

સંબોહન. ન [સમ્બોધન]

સંબોધન, આમંત્રણ, સારી રીતે બોધ આપવો તે

સંબોહિ. પુ [સમ્બોધિ]

સમ્યક્ ધર્મની પ્રાપ્તિ, સમ્યક્ દ્રષ્ટિ

સંબોહિજ્ઞમાણ. કૃ [સમ્બોધ્યમાન]

આમંત્રણ કરાતો, બોધ પમાડાતો, સમજાવાતો

સંબોહિય. ત્રિ [સમ્બોધિય]

બોલાવેલ, બોધ કરાવાયેલ

સંબોહી. સ્ત્રી [સમ્બોધિ]

જુઓ ‘સંબોહિ’

સંબોહેતવ્વ. વિશે [સમ્બોધયિતવ્યમ]

આમંત્રણ કરવા યોગ્ય, બોલાવવા યોગ્ય

સંભંત. ત્રિ [સમ્ભ્રાન્ત]

ભયભીત થયેલ, ત્રસ્ત

સંભંત. ન [સમ્ભ્રાન્ત]

પહેલી નરકનું પાંચમું નરક સ્થાન

સંભંતિય. પુ [સામ્ભ્રાન્તિક]

ભય પામેલ, ત્રસ્ત થયેલ

સંભગ. ત્રિ [સમ્ભગ]

ભાંગી ગયેલ

સંભમ. પુ [સમ્ભ્રમ]

વ્યાકુળતા, ભ્રમ, શોભા, અધિરાઈ

સંભર. ધા [સં+સ્મૃ]

સ્મરણ કરવું, યાદ રાખવું

સંભરંત. ન [સંસ્મરત્]

યાદ કરવું, સંભારવું

સંભરણીય. ત્રિ [સંસ્મરણીય]

સંભારવા યોગ્ય, યાદ કરવા યોગ્ય

સંભરેતા. કૃ [સંસ્મૃત્ય]

યાદ કરીને, સંભારીને

સંભવ. પુ [સમ્ભવ]

ઉત્પત્તિ, સંભાવના, એક તીર્થંકર

સંભવ. ધા [સં+ભૂ]

ઉત્પન્ન થવું, સંભાવના હોવી

સંભવ. વિ [સમ્ભવ]

ભરતક્ષેત્રમાં થયેલા ત્રીજા તીર્થંકર શ્રાવસ્તીના રાજા

જિતારિ અને રાણી સેના ના પુત્ર, તેનો દેહ સુવર્ણવર્ણ નો

હતો, ૧૦૦૦ પુરુષ સાથે દીક્ષા લીધી. તેઓને ૧૦૨ ગણ

અને ૧૦૨ ગણધર હતા. વગેરે... વગેરે...

સંભવંત. ત્રિ [સમ્ભવત્]

ઉત્પન્ન થવું તે, સંભાવના હોવી તે

સંભાર. પુ. [સમ્ભાર]

સમૂહ, જથ્થો, પરિગ્રહ, ભારભૂત વસ્તુ, વિપાકોદય થતા કર્મનું અવશ્ય થતું વેદન

સંભાર. ધા. [સં+ભારય]

વાસિત કરેલું, મસાલાથી સંસ્કારિત કરેલ

સંભારકડ. ત્રિ. [સમ્ભારકૃત]

એકત્ર કરેલ, જથ્થારૂપે કરેલ

સંભારણિજ્ઞ. પુ. [સમ્ભારણીય]

એકત્ર કરવા યોગ્ય, મસાલાથી સંસ્કારવા યોગ્ય

સંભારિય. ત્રિ. [સંસ્મારિત]

ચાદ કરાવેલું, સંભારેલ

સંભારિય. કૃ. [સમ્ભૃત્ય]

મસાલાથી વધારીને

સંભારિયતા. સ્ત્રી. [સંસ્મારિત]

ચાદ કરાવેલ

સંભારિયતા. સ્ત્રી. [સમ્ભારિકતા]

ગુરુપણું, ભારેપણું

સંભારેતા. કૃ. [સમ્ભાર્ય]

ચાદ કરીને, સંભારીને

સંભાવિઠ્ઠ. કૃ. [સંભાવ્ય]

પ્રસન્ન કરીને

સંભાવિય. પુ. [સમ્ભાવિત]

જેની સંભાવના કરાઈ હોય તે

સંભિત. ન. [સમ્ભૃત]

ભરેલ, પુષ્ટ થયેલ, સંસ્કારેલ, ઉદ્ભૂત

સંભિન્ન. ત્રિ. [સમ્ભિન્ન]

કંઈક ઓછું, વ્યાપ્ત, સંપૂર્ણ, એક લબ્ધિ વિશેષ જેમાં

એક ઇન્દ્રિયથી બીજી ઇન્દ્રિયના વિષયો જાણી શકાય,

ભેદવાળું, ખંડિત

સંભિન્નલોગનાલિ. સ્ત્રી. [સમ્ભિન્નલોકનાલિ]

સંપૂર્ણ લોકનાલિકા

સંભિન્નવિત્ત. પુ. [સમ્ભિન્નવૃત્ત]

સંપૂર્ણ ગોળ

સંભિન્નસોઅ. વિશે. [સમ્ભિન્નશ્રોતસ]

લબ્ધિવિશેષ-શરીરના સર્વ અવયવોથી સાંભળવાની શક્તિ

સંભિન્નસોત. વિશે. [સમ્ભિન્નશ્રોતસ]

જુઓ 'ઉપર'

સંભિન્નસોત. વિ. [સમ્ભિજ્ઞાસ્ત્રોત]

ગંધસમુદ્ધના રાજા મહાબલ નો મંત્રી

સંભિન્નસોય. વિશે. [સમ્ભિન્નશ્રોતસ]

જુઓ 'ઉપર'

સંભિન્નસોય. વિશે. [સમ્ભિન્નશ્રોતસ]

જુઓ 'ઉપર'

સંભિય. પુ. [સમ્ભૃત]

જુઓ 'સંભિત'

સંભુંજ. ધા. [સં+ભુજ]

સાથે ભોજન કરવું

સંભુંજંત. પુ. [સમ્ભુજ્જત]

સાથે ભોજન કરવું તે

સંભુજિત્ત. કૃ. [સમ્ભોજયિતુમ્]

સાથે ભોજન કરવા માટે

સંભૂ. ધા. [સં+ભૂ]

ઉત્પન્ન થવું, જન્મવું

સંભૂઅ. વિ. [સમ્ભૂત]

વાણારસીના ભૂયદિન્ન ચાંડલનો પુત્ર ચિત્ત તેનો ભાઈ

હતો સંભૂત પછીથી બંધદત્ત નામે જન્મ્યો

સંભૂત. વિ. [સમ્ભૂત]

જુઓ 'સંભૂય-૪'

સંભૂત. ત્રિ. [સમ્ભૂત]

ઉત્પન્ન, સંજાત, વિશેષ નામ

સંભૂતિ. વિ. [સમ્ભૂતિ]

જુઓ 'સંભૂય-૪'

સંભૂતિવિજય. વિ. [સમ્ભૂતિવિજય]

એક તપસ્વી સાધુ, જેને શુદ્ધ આહારદાન દ્વારા મણિપદા

નગરીના મિત્ર રાજાએ મનુષ્યાયુ બાંધેલ

સંભૂય. ત્રિ. [સમ્ભૂત]

જુઓ 'ઉપર'

સંભૂય-૧. વિ. [સમ્ભૂત]

એક આચાર્ય, જેણે ને વિસ્સમૂહ પ્રતિબોધ કરેલ

સંભૂય-૨. વિ. [સમ્ભૂત]

વાણારસીનો એક ચંડાલ ચિત્ત તેનો ભાઈ હતો, સંભૂય

મરીને પછી ચકવર્તી બંધદત્ત થયો.

સંભૂય-૩. વિ. [સમ્ભૂત]

એક સાધુ, જેને શહેરના રાજા મિત્ર દ્વારા આહારદાન

કરાયેલ.

સંભૂય-૪. વિ. [સમ્ભૂત]

આચાર્ય જસમદ્દ ના બે શિષ્યમાંના એક

'સંભૂય' (સંભૂતિવિજય) હતા. તેમને બાર શિષ્યો અને

સાત શિષ્યા થયા.

સંભૂયગ. પુ. [સમ્ભૂતક]

ઉત્પન્ન થયેલ

સંભૂયવિજય. વિ० [સંભૂતવિજય]

જુઓ 'સંભૂય-૪'

સંભોઙ્ગિ. સ્ત્રી० [સામ્ભોગિકી]

સાથે ભોજન કરનારી, સમાન સામાચારી વાડાની મંડલી

સંભોઙ્ગ. ત્રિ० [સામ્ભોગિક]

સમાન સામાચારીવાળા સાધુનો સમૂહ જેને આહાર આદિ વ્યવહાર પરસ્પર થઈ શકે છે

સંભોષ્ણ. કૃ० [દે.]

મિશ્રણ કરીને

સંભોગ. પુ० [સામ્ભોગ]

સમાન સામાચારીવાળા સાધુનો એકત્ર ભોજનાદિ વ્યવહાર, ઉપભોગ

સંભોગપચ્ચક્ષાણ. પુ० [સામ્ભોગપ્રત્યાખ્યાન]

સાંભોગિક સાધુઓ સાથે આહારાદિ વ્યવહારનો ત્યાગ કરવો તે

સંભોગવત્તિય. ન० [સામ્ભોગપ્રત્યય]

સમાન સામાચારીવાળા સાથે આહારાદિ નિમિત્તે લાગતી ક્રિયા

સંભોગિય. ત્રિ० [સામ્ભોગિક]

સમાન સામાચારી વાળા

સંમંદ. સ્ત્રી० [સમ્મતિ]

સારી મતિ, સારી બુદ્ધિ

સંમં. અ० [સમ્યક્]

સમ્યક્ દર્શન, સમ્યક્ જ્ઞાન

સંમગ્ગ. પુ० [સન્માર્ગ]

મોક્ષ માર્ગ

સંમજ્જગ. ત્રિ० [સમ્મજ્જક]

વાનપ્રસ્થ તાપસની એક જાતિ-જે વારંવાર સ્નાન કરે

સંમજ્જણ. ન० [સમ્માર્જન]

સાવરણી આદિથી સાફ કરેલ

સંમજ્જિય. ત્રિ० [સમ્મજ્જ્ય]

સાફ કરીને, વાળીને

સંમજ્જિય. ત્રિ० [સમ્માર્જિત]

વાળીને સાફ કરેલ

સંમજ્જિયા. સ્ત્રી० [સમ્માર્જિકા]

સાફ કરનારી, વાસીદું વાળનારી સ્ત્રી

સંમટ્ટ. પુ० [સમ્મટ્ટ]

કાન સુધી ભરેલ, સાફ કરેલ

સંમત. ત્રિ० [સમ્મત]

સંમતિ આપવા યોગ્ય

સંમત્ત. ન० [સમ્યક્ત્વ]

સમ્યક્ત્વ, સમ્યગ્ દર્શન

સંમત્તદંસિ. ત્રિ० [સમ્યક્ત્વદર્શિન]

પરમાર્થ દૃષ્ટિવાળો

સંમત્તપટ્ટ. ત્રિ० [સમ્યક્ત્વપ્રતિષ્ઠ]

સમકિતને આધારે રહેલ

સંમત્તમોહણિય. ન० [સમ્યક્ત્વમોહનીય]

મોહનીયકર્મની એક ઉત્તરપ્રકૃતિ

સંમદ્. ન० [સમ્મર્દ]

માલીશ કરવી

સંમદ્દા. સ્ત્રી० [સમ્મર્દા]

વસ્ત્રને પહોળું કર્યા વિના ઘડ સહિત પડિલેહણ કરવું તે, મસળીને પડિલેહણ કરવું

સંમય. ત્રિ० [સમ્મત]

ઇષ્ટ, અભિમત

સંમાણ. ધા० [સં+માનય]

આદર કરવો, ગૌરવ કરવો

સંમાણણિજ્જ. ત્રિ० [સંમાનનિય]

સન્માન-સત્કાર કરવા યોગ્ય

સંમાણિય. ત્રિ० [સમ્માનિત]

માનેલું, આદરપૂર્વક સ્વીકારેલું

સંમિત્ત. ન० [સમિત્ત]

વિચ્છેદ ગયેલ બારમા દૃષ્ટિવાદ અંગનો એક ભેદ

સંમિત્સ. પુ० [સમ્મિશ્ર]

ઉખડેલી છાલવાળું, ભેળસેળ કરેલ

સંમિત્સભાવ. પુ० [સમ્મિશ્રભાવ]

મિશ્રભાવયુક્ત, ભેળસેળ

સંમુદ્. વિ० [સમ્મુચિ]

શતદ્વાર નગરના એક કુલકર જેની પત્નીનું નામ ભદ્રા

હશે. રાજા સેણિસ નો જીવ ભાવિ તીર્થકર 'મહાપરમ'

નામે તેના પુત્ર રૂપે જન્મ લેશે. જુઓ સેણિસ

સંમુતિ. વિ० [સમ્મુચિ]

શતદ્વાર નગરના ભાવિ રાજા, જેની પત્ની ભદ્રા હશે.

ગોશાળાનો જીવ મહાપરમ નામે તેને ત્યાં જન્મ લેશે.

સંમૂદ્. સ્ત્રી० [સમ્મતિ]

સંમતિ

સંમુચ્છ. ધા० [સં+મૂર્ચ્છ]

ઉત્પન્ન થવું

સંમુચ્છણ. ન० [સમ્મૂર્ચ્છન]

સ્ત્રી-પુરુષના સંભોગ વિના ઉત્પન્ન થયેલ

સંમુચ્છિત્તા. કૃ० [સમ્મૂર્ચ્છય]

ઉત્પન્ન થઈને

સંમુચ્છિમ. ત્રિં [સમ્મૂર્છિજ]

માતાપિતાના સંયોગ વિના ઉત્પન્ન થતા જીવો

સંમુચ્છિમત્તા. સ્ત્રીં [સમ્મૂર્છિમતા]

‘સંમૂર્છિમ’ પણું

સંમુચ્છિય. ત્રિં [સમ્મૂર્છિય]

મૂર્છિત થયેલ, ઉત્પન્ન

સંમુત. પું [સમ્મુત]

મંડપ ગોત્રની શાખા, તે શાખાનો પુરુષ

સંમુતિ. સ્ત્રીં [સમ્મુતિ]

સંમતિ

સંમુસમાણ. નં [સમ્મુશત]

પૂર્ણરૂપે સ્પર્શ કરવો તે

સંમુહાગય. ત્રિં [સમ્મુહાગત]

સામે આવેલ

સંમુહી. સ્ત્રીં [સંમુહી]

માણસની દશ દશાઓમાંની દશમી દશા ૯૧ થી ૧૦૦

વર્ષ સુધીની

સંમુહીભૂત. ત્રિં [સમ્મુહીભૂત]

સંમુખ થયેલો

સંમૂઢ. ત્રિં [સમ્મૂઢ]

અતિ મૂઢ બનેલ

સંમેલ. નં [સમ્મેલ]

મીજબાની, પ્રીતિ ભોજન

સંમોહ. પું [સમ્મોહ]

સંમોહ, દિગ્મૂઢતા

સંયત. નં [સંયત]

જુઓ ‘સંજત’

સંયમ. પું [સંયમ]

જુઓ ‘સંજમ’

સંયોગ. પું [સંયોગ] જુઓ ‘સંજોય’

સંયોયણા. પું [સંયોજના]

મિશ્રિત કરવું તે

સંયોયણાપાયચ્છિત. નં [સંયોજનાપ્રાયશ્ચિત્ત]

અનેક સજાતીય અતીચારોને મેળવીને પ્રાયશ્ચિત્ત

આપવું તે

સંરંભ. પું [સંરંભ]

વ્યાપાર, આરંભ, હિંસા

સંરંભકરણ. નં [સંરંભકરણ]

હિંસા કરવી તે, આરંભ કરવો તે

સંરક્ષગ. ત્રિં [સંરક્ષક]

રક્ષા કરનાર

સંરક્ષણ. નં [સંરક્ષણ]

રક્ષણ, પાલન

સંરક્ષણપરિગ્રહ. પું [સંરક્ષણપરિગ્રહ]

ષટ્કાયના જીવોની રક્ષાને માટે પરિગ્રહ-વસ્ત્રાદિ

ઉપકરણ

સંરક્ષણા. સ્ત્રીં [સંરક્ષણા]

મમતાથી જેની રક્ષા થતી હોય તે, પરિગ્રહ, માયા

સંરક્ષણાણુબંધિ. ત્રિં [સંરક્ષણાણુબંધિન]

રૌદ્ર ધ્યાનના ચાર પ્રકારમાંનો એક પ્રકાર

સંરુદ્ધ. ત્રિં [સંરુદ્ધ]

રોષવાળો, ક્રોધ ભર્યો

સંલગ્ગિરિ. સ્ત્રીં [દે.]

પરસ્પર હાથ પકડીને ચાલવું તે

સંલત્તપ્. કૂં [સંલપિતુમ્]

સંભાષણ કરવા માટે

સંલબ્ધ. ત્રિં [સંલબ્ધ]

સારી રીતે પ્રાપ્ત

સંલવ. ધાં [સં+લપ્]

સંભાષણ કરવું

સંલવમાણ. કૂં [સંલપત્]

સંભાષણ કરવું તે

સંલવિત્તપ્. કૂં [સંલપિતુમ્]

સંભાષણ કરવા માટે

સંલાવ. ધાં [સં+લપય્]

સકામ પ્રેમપૂર્વક સંભાષણ કરવું, વાતચીત કરવી

સંલાવ. પું [સંલાપ]

સકામ પ્રેમપૂર્વક સંભાષણ કરવું તે, વાતચીત કરવી તે

સંલાવિત્તા. કૂં [સંલાપ્ય]

સંભાષણ કરીને

સંલિહ. ધાં [સં+લિખ્]

નિર્લેપ કરવું, રેખા કરવી

સંલિહ. ધાં [સં+લિખ્]

શરીર આદિને કૃશ કરવું,

સંલિહણ. નં [સંલેખન]

કષાયને પાતળા પાડવા તે, સંલેખના કરવી તે

સંલિહિત્તાણ. કૂં [સંલિહય]

નિર્લેપ કરીને, સંલેખના કરીને

સંલિહિય. કૂં [સંલિહય]

જુઓ ‘ઉપર’

સંલિહિયતનુ. પું [સંલિહિતનુ]

સંલેખના વડે કૃશ કરાયેલ શરીર

સંલીળ. ત્રિં [સૌલ્લિન]

તત્પર, આસક્ત

સંલીળયા. સ્ત્રીં [સંલીનતા]

ઇન્દ્રિય-મન વગેરેનો નિરોધ, એક બાહ્ય તપ

સંલુંચમાણ. કૃં [સંલુચ્યમાન]

લોચ કરતો

સંલુચિયા. કૃં [સંલુચ્ય]

લોચ કરીને

સંલેખના. સ્ત્રીં [સંલેખના]

તપ વડે કષાય આદિનો નાશ કરવો તે, અનશન,

સંથારો, એક તપ-વિશેષ

સંલેહના. સ્ત્રીં [સંલેહના]

જુઓ 'ઉપર'

સંલેહનાસુય. પું [સંલેહનાશ્રુત]

એક (ઉત્કાલિક) આગમ સૂત્ર

સંલેહા. સ્ત્રીં [સંલેહા]

સંલેખના, કષાય આદિને પાતળા કરવા તે

સંલોઅ. પું [સંલોક]

દર્શન, જોવું તે

સંલોકણિજ્ઞ. ત્રિં [સંલોકનીય]

જોવાલાયક, રૂપવંત

સંલોગ. પું [સંલોક]

જોવું-નિહાળવું તે

સંલોય. પું [સંલોક]

જુઓ 'ઉપર'

સંવગ્ગહતા. સ્ત્રીં [સંવર્ગિત]

ગુણન, ગુણાકાર

સંવચ્છર. પું [સંવત્સર]

સંવત્સર, વર્ષ

સંવચ્છરણ. નં [સંવત્સરણ]

સંવત્સરણ

સંવચ્છરપડિલેહણગ. નં [સંવત્સરપ્રતિલેખનક]

વર્ષની પૂર્ણતાના દિવસે કરાતો ઉત્સવ

સંવચ્છરિક. ત્રિં [સાંવત્સરિક]

વાર્ષિક, વર્ષ સંબંધિ

સંવચ્છરિય. ત્રિં [સાંવત્સરિક] જુઓ 'ઉપર'

સંવટ્ટ. પું [સંવર્ત]

ભયભીત માણસને સંતાવાનું ગુપ્ત સ્થાન, પીડા,

વાયુવિશેષ અપવર્તન, દુર્ગ, ઘેરો, (જુઓ સંવત્ત)

સંવટ્ટ. ધાં [સં+વર્તય]

એક સ્થાનમાં રાખવા, સંકુચિત કરવું

સંવટ્ટ. ધાં [સં+વૃત્]

એક સ્થાને રહેવું, સંકુચિત થવું

સંવટ્ટહતા. સ્ત્રીં [સંવૃત્ય]

એક સ્થાને રહીને, સંકોચાઈને

સંવટ્ટહય. નં [સંવર્તકિત]

તોફાનમાં ફસાયેલ

સંવટ્ટકપ્પ. પું [સંવર્તકલ્પ]

'સંવર્ત' કલ્પ

સંવટ્ટગ. પું [સંવર્તક]

વંટોળીયો, તોફાની પવન, સંકેલવું તે

સંવટ્ટગ. પું [સંવર્તક]

પાંચમાં આરાને અંતે દરેક કૃત્રિમ વસ્તુનો સંહાર કરનાર

એવો પવન-વિશેષ,

સંવટ્ટગવાત. પું [સંવર્તકવાત]

જુઓ 'ઉપર'

સંવટ્ટગવાય. પું [સંવર્તકવાત]

જુઓ 'ઉપર'

સંવટ્ટગ. નં [સંવર્તન]

અલ્પસ્થિતિ, માર્ગોનું મળવું, અપવર્તન

સંવટ્ટયવાય. પું [સંવર્તકવાત]

જુઓ 'સંવટ્ટગ'

સંવટ્ટેતા. કૃં [સંવર્ત્ય]

એકત્રિત થઈને, સંકોચાઈને

સંવટ્ટ. ધાં [સં+વૃધ્]

વધવું

સંવટ્ટમાણ. કૃં [સંવર્ધમાન]

વધતું

સંવટ્ટિજ્ઞમાણ. કૃં [સંવર્ધમાણ]

સંવર્ધન પામતું, વધતું

સંવટ્ટિય. ત્રિં [સંવર્ધિત]

વધારાયેલ

સંવટ્ટેમાણ. કૃં [સંવર્ધમાન]

વધતું

સંવત્ત. ત્રિં [સંવૃત્ત]

ગોળાકાર

સંવટ્ટિય. ત્રિં [સંવર્ધિત]

વૃદ્ધિ કરાયેલ

સંવય. ધાં [સં+વદ્]

બોલવું, પ્રમાણિત કરવું, કહેવું

સંવય. ધાં [સં+વચ્]

બોલવું, સત્ય સાબિત કરવું

સંવર. પુ. [સંવર]

કર્મને આવતા અટકાવવા, આશ્રવનિરોધ, નવ તત્ત્વમાંનું એક તત્ત્વ, આચ્છાદન, ઢાંકણ, બાર ભાવનામાંથી એક 'સંવર' નામની ભાવના, મન-વચન-કાયાનું નિયમન, શુભ અધ્ય-વસાય, અહિંસાનું પર્યાય નામ, વિશેષ નામ

સંવર. ન. [શંવર]

મૃગની એક જાતિ

સંવર. ધા. [સં+વૃ]

અટકાવવું, રોકવું, ઢાંકવું, બંધ કરવું, ગોપન કરવું

સંવર-૧. વિ. [સંવર]

ભ.અભિનંદનના પિતા

સંવર-૨. વિ. [સંવર]

આગામી ચોવીસીમાં ભરતક્ષેત્રમાં થનારા ઓગણીસમાં તીર્થંકર, જે ભયાલિ નો જીવ છે.

સંવરણ. ન. [સંવરણ]

નિરોધ, અટકાવ, ગોપન, સંકોચન, પરિત્યાગ

સંવરણાવરણિ. સ્ત્રી. [સંવરણાવરણી]

એક વિદ્યા

સંવરદાર. ન. [સંવરદાર]

'પક્ષાવાગરણ' સૂત્રનું બીજું દ્વાર કે શ્રુતસ્કંધ

સંવરપવિટ્ટ. ન. [સંવરપ્રવિટ્ટ]

'સંવર' માં પ્રવેશેલ

સંવરબહુલ. ત્રિ. [સંવરબહુલ]

સંવર પરાયણ

સંવરિય. ત્રિ. [સંવૃત્ત]

'સંવર' કરેલ

સંવરેમાણ. ત્રિ. [સંવૃણ્ણન]

સંવર કરવો તે, અટકાવવું તે

સંવલિય. ત્રિ. [સંવલિત]

વ્યાપ્ત, વીટેલું

સંવવહરિત્ત. કૃ. [સંવ્યવહર્તુમ્]

વ્યવહાર કરવાને માટે

સંવવહાર. પુ. [સંવ્યવહાર]

સમ્યક્ વ્યવહાર, ઇન્દ્રિય પ્રત્યક્ષ

સંવસ. ધા. [સં+વાસય]

વાસ કરાવવો

સંવસ. ધા. [સં+વસ]

સાથમાં રહેવું, વાસ કરવો, સંભોગ કરવો

સંવસંત. ત્રિ. [સંવસત્]

સાથે રહેવું તે, વાસ કરવો તે, સંભોગ કરવો તે

સંવસમાણ. ત્રિ. [સંવસત્]

સાથે રહેતો, વસતો, સંભોગ કરતો

સંવસાય. ધા. [સં+વાસય]

સાથે રહેવા દેવો

સંવસાવિત્ત. કૃ. [સંવાસયિતુમ્]

સાથે રહેવા માટે, સંભોગ કરવા માટે

સંવસાવેંત. કૃ. [સંવાસયિતુમ્]

જુઓ 'ઉપર'

સંવસાવેમાણ. કૃ. [સંવાસયત્]

જુઓ 'સંવસમાણ'

સંવસિત્ત. ત્રિ. [સંવસિત]

સાથે રહેલ, વસેલ, સંભોગ કરેલ

સંવસિત્ત. કૃ. [સંવસિત્તુમ્]

સાથે રહેવા માટે, વસવા માટે

સંવસિત્તાણં. કૃ. [સમુષ્ય]

સાથે વસીને

સંવહ. ધા. [સં+વહ]

વહન કરવું, સજ્જ થવું

સંવહણ. ન. [સંવહન]

ઉપાડવું-વહન કરવું તે

સંવહણિય. પુ. [સાંવહનિક]

ખેતીના ઉપયોગમાં વપરાતા ગાડા-ગાડી વગેરે

સંવહમાણ. પુ. [સંવહત્]

વહન કરવું, સજ્જ થવું તે

સંવહિતા. કૃ. [સમુહા]

વહન કરીને, સજ્જ થઈને

સંવાય. પુ. [સંવાદ]

સંવાદ, ચર્ચા

સંવાસ. ધા. [સં+વાસય]

સાથે વસવા દેવું

સંવાસ. પુ. [સવાસ]

સહવાસ, સાથે નિવાસ,

મૈથુન માટે સ્ત્રી સાથે રહેવું તે

સંવાસિત્ત. કૃ. [સંવાસયિતુમ્]

સહવાસ કરવા માટે, મૈથુન અર્થે સ્ત્રી સાથે રહેવા માટે

સંવાહ. પુ. [સંવાહ]

દુર્ગ-વિશેષ, સંબાહ, વિવાહ, પર્વતીય ગામ

સંવાહ. ધા. [સં+વાહય]

વહન કરાવવું, અંગમર્દન કે ચંપી કરાવવી

સંવાહ. પુ. [સમ્બાધ]

પીડા

સંવાહન. ન૦ [સંવાહય]

વહન કરવા યોગ્ય

સંવાહન. ન૦ [સંબાધન]

પીડા આપવી તે

સંવાહના. સ્ત્રી૦ [સંવાહના]

અંગમર્દન, ચંપી, વિનાશ, સંબાધન, વહન કરનાર

સંવાહમારી. સ્ત્રી૦ [સમ્બાધમારી]

‘સંબાધ’ પર્વતીય ગામમાં મરકી વિશેષ રોગ

સંવાહય. ત્રિ૦ [સમ્બાધક]

અંગમર્દન કે ચંપી કરનાર

સંવાહવેત. ત્રિ૦ [સંવાહયત]

વહન કરાવવું તે, ચંપી કરાવવી તે

સંવાહાવેત્તા. કૃ૦ [સંવાહય]

વહન કરીને

સંવાહિય. ન૦ [સંવાહિત]

વહન કરાયેલ

સંવાહેત. કૃ૦ [સંવાહયત]

વહન કરવું તે

સંવિકિણ્ણ. ન૦ [સંવિકીર્ણ]

સારી રીતે વ્યાપ્ત

સંવિગિણ્ણ. ન૦ [સંવિકીર્ણ]

સારી રીતે વ્યાપ્ત

સંવિગીણ્ણ. ન૦ [સંવિકીર્ણ]

જુઓ ‘ઉપર’

સંવિગ્ન. ત્રિ૦ [સંવિગ્ન]

મુમુક્ષુ, સંવેગી, વ્યાકુળ

સંવિગ્નવિહારિ. ત્રિ૦ [સંવિગ્નવિહારિન્]

મોક્ષ કે સંયમ અનુષ્ઠાન કરનાર

સંવિગ્નવિહારિણ. ત્રિ૦ [સંવિગ્નવિહારિન્]

જુઓ ‘ઉપર’

સંવિચિણ્ણ. ન૦ [સંવિચીર્ણ]

આસેવિત

સંવિજ્જ. ધા૦ [સં+વિદ]

વિદ્યમાન હોવું

સંવિજ્જમાણ. કૃ૦ [સંવિદ્યમાન]

વિદ્યમાન થતો

સંવિદ્દેમાણ. પુ૦ [સંવેદ્યત]

વેષ્ટન કરવું તે, લપેટવું તે

સંવિદ. ધા૦ [સં+વિદ]

જાણવું

સંવિદ્ધ. ત્રિ૦ [સંવિદ્ધ]

પરીચિત, કહેવું, સંયુક્ત, અભ્યસ્ત

સંવિદ્ધુણિત્તા. કૃ૦ [સંવિધૂય]

ખંખેરીને, દૂર કરીને

સંવિધ. વિ૦ [સંવિધ]

ગોશાળાના બાર મુખ્ય ઉપાસકોમાંનો એક

સંવિધુણિય. કૃ૦ [સંવિધૂય]

કંપાવીને, દૂર કરીને

સંવિભદ્ધતાર. ત્રિ૦ [સંવિભક્ત]

વસ્ત્રાદિનો વિભાગ કરનાર

સંવિભદ્ધતુ. ત્રિ૦ [સંવિભક્ત]

વસ્ત્રાદિનો વિભાગ કરનાર

સંવિભાગ. પુ૦ [સંવિભાગ]

વિધિ સહિત ભાગ કરવો તે, આદર

સંવિભાગસીલ. પુ૦ [સંવિભાગશીલ]

સંવિભાગ કરવાના આચારવાળો

સંવિલ્લિય. ત્રિ૦ [સંવેલ્લિત]

ઝુકેલ, ગોળ વળેલ

સંવિહ. પુ૦ [સંવિધ]

ગોશાળાનો મુખ્ય શ્રાવક

સંવિહૂણિય. કૃ૦ [સંવિધૂય]

હલાવીને, કંપાવીને, ધુણાવીને

સંવીત. ત્રિ૦ [સંવીત]

હણાયેલ, વ્યાપ્ત

સંવુલ્લ. ત્રિ૦ [શમ્બૂલ]

શંખ

સંવુડ. ત્રિ૦ [સંવૃત્ત]

ઢાંકેલું, આચ્છાદિત, ગુપ્ત, સંવરયુક્ત, સર્વ પ્રકારે મન

અને ઇન્દ્રિયના કર્મમાર્ગને રોકનાર, સાંકળી યોનિ-

ઉત્પત્તિ સ્થાન કે જે એકેન્દ્રિય જીવો અને નારકીને હોય

છે, વસ્ત્ર પહેરવું

સંવુડચારિ. ત્રિ૦ [સંવૃત્તચારિન્]

સંયમી, સંવરમાં વિચરનાર

સંવુડજોણિય. ન૦ [સંવૃત્તયોનિક]

સાંકડી યોનિ કે ઉત્પત્તિ સ્થાનવાળા એકેન્દ્રિય જીવ કે

નારકી

સંવુડવિયડ. ન૦ [સંવૃત્તવિવૃત્ત]

ગર્ભજ પંચેન્દ્રિય તિર્યંચ અને ગર્ભજ મનુષ્યની યોનિ

સંવુડવિયડજોણિય. ન૦ [સંવૃત્તવિવૃત્તયોનિક]

જુઓ ‘ઉપર’

સંવુડવિયડા. સ્ત્રી૦ [સંવૃત્તવિવૃત્ત]

જુઓ ‘ઉપર’

સંવુડા. સ્ત્રી [સંવૃત્તા]

જુઓ 'સંવુડ'

સંવુડાસંવુડ. ત્રિ [સંવૃત્તાસંવૃત્ત]

પાપથી કંઈક નિવર્તેલ અને કંઈક ન નિવર્તેલ,

દેશવિરતિ શ્રાવક

સંવુઢ. ત્રિ [સંવૃદ્ધ]

વધેલ, ઉછેરેલ

સંવુત. પુ [સંવૃત્ત]

ઢાંકેલું, છુપાવેલું, સંવરણ કરેલ

સંવુત્ત. ત્રિ [સંવૃત્ત]

ઉત્પન્ન થયેલું

સંવુય. ત્રિ [સંવૃત્ત]

જુઓ 'સંવુત'

સંવૂઢ. ત્રિ [સંવ્યૂઢ]

તૈયાર થયેલ, સજ્જિત

સંવેગ. પુ [સંવેગ]

ભવ વૈરાગ્ય, સંસારથી ઉદાસીનતા, મુક્તિની

અભિલાષા, મુમુક્ષા,

સંવેગ. પુ [સંવેગ]

વિષયોથી નિવૃત્તિ

સંવેગગત. પુ [સંવેગગત]

વૈરાગ્ય પામેલ

સંવેગસંજાયસઢ. ત્રિ [સંવેગસંજાતશ્રદ્ધ]

જેને વૈરાગ્યમાં શ્રદ્ધા ઉત્પન્ન થઈ છે તે

સંવેગાલોયગ. પુ [સંવેગાલોચક]

વૈરાગ્યપૂર્વક આલોચના કરવી તે

સંવેદ. ધા [સં+વેદય]

સમ્યક્ રીતે વેદેલ, અનુભવેલ, બોધ પામેલ

સંવેદેડ. કૃ [સંવેદયિતુમ્]

સારી રીતે વેદવા માટે, અનુભવવા માટે

સંવેધ. પુ [સંવેધ]

ભવ આદિની સ્થિતિ

સંવેયળી. સ્ત્રી [સંવેયળી]

સાંભળનારને વૈરાગ્ય ઉત્પન્ન થાય તેવી કથા

સંવેલ્લ. ધા [સં+વેલ્લ]

ચલિત કરવું, કંપાવવું

સંવેલ્લિત. ત્રિ [દે.]

સંવૃત્ત, સંકુચિત

સંવેલ્લિય. ત્રિ [સંવેલ્લિત]

વાકું વળેલ, એકકું કરેલ, છુપાવેલ

સંવેલ્લેમાળ. કૃ [સંવેલ્લત]

લપેટતો, વીંટતો

સંવેહ. પુ [સંવેધ]

જુઓ 'સંવેધ'

સંસદ્ધય. ત્રિ [સંશયિત]

સંશયવાળો

સંસગ. પુ [સંસર્ગ]

સંબંધ, મિલાપ

સંસગ. પુ [સંસર્ગ]

સંપર્ક, મૈથુન

સંસગિ. પુ [સંસર્ગિન]

સંબંધ પરિચયવાળું

સંસગિય. ત્રિ [સંસર્ગિક]

સંસર્ગ-પરિચય સંબંધિ, સંસર્ગયુક્ત

સંસગી. સ્ત્રી [સંસર્ગ]

સંગ, સોબત, પરિચય

સંસજ્જિમ. પુ [સંસક્તિમત્]

વયમાં પડેલ જીવોથી યુક્ત

સંસઢ. ત્રિ [સંસૃષ્ટ]

ચોટેલું, લિપ્ત થયેલું

સંસઢકલ્પ. ત્રિ [સંસૃષ્ટકલ્પ]

ખરડાયેલા હાથે ભિક્ષા આપે તો લેવી તેવો અભિગ્રહ

સંસઢકલ્પિય. ત્રિ [સંસૃષ્ટકલ્પિક]

ખરડાયેલા હાથે ભિક્ષા આપે તો જ લેવાનો અભિગ્રહ

કરનાર

સંસઢચરગ. ત્રિ [સંસૃષ્ટચરક]

ખરડાયેલા હાથે ભિક્ષા આપે તો જ લેવાનો અભિગ્રહ

કરી આહાર ગવેષણા કરનાર

સંસઢચરય. ત્રિ [સંસૃષ્ટચરક]

જુઓ 'ઉપર'

સંસઢપિંડ. પુ [સંસૃષ્ટપિંડ]

ખાતા ખાતા વધેલો ખોરાક

સંસઢોવહઢ. ત્રિ [સંસૃષ્ટોપહૃત]

ખરડાયેલા હાથે વહોરાવે તે

સંસત્ત. ત્રિ [સંસક્ત]

આસક્ત, લીન, ચોટેલ

સંસત્તતવોકમ્મ. ન [સંસક્તતપઃકર્મન્]

કોઈ કામનાથી તપ કરવું તે

સંસત્તભક્તપાન. ન [સંસક્તભક્તપાન]

સંસર્ગયુક્ત ભોજન-પાન, આસક્તિ પૂર્વકનો આહાર

સંસત્તવિહાર. ત્રિ [સંસક્તવિહાર]

વિષયાદિમાં આસક્ત થઈ વિચરવું તે

સંસત્તવિહારિ. ત્રિં [સંસત્તવિહારિન્]

વિષયાદિમાં આસક્ત થઈ વિચરનાર

સંસદ્. પું [સંશબ્દ]

બોલાવવું, શબ્દ કરવો

સંસપ્પગ. પું [સંસર્પગ]

કોડી વગેરે જીવ, શિયાળ

સંસમળ. નં [સંશમન]

રોગાદિ મટવાથી થતી શાંતિ, ઉપશમ

સંસય. પું [સંશય]

સંદેહ, શંકા

સંસય. કું [સંશ્રયત્]

પરિભ્રમણ કરતો

સંસયકરણી. સ્ત્રીં [સંશયકરણી]

દ્વિઅર્થી ભાષા,

સંસયકરણી. સ્ત્રીં [સંશયકરણી]

દ્વિધા ઉત્પન્ન કરનારી ભાષા

સંસયપટ્ટ. પું [સંશયપૃષ્ઠ]

સંદેહથી પૂછાયેલ પ્રશ્ન

સંસર. ધાં [સં+સૃ]

સરકવું, વહેવું

સંસરંત. પું [સંસરત્]

સરકવું તે, વહેવું તે

સંસાર. પું [સંસાર]

સંસાર, જગત્, ચાર ગતિરૂપ ભ્રમણ

સંસાર. ધાં [સં+સારય]

પરિભ્રમણ કરવું

સંસારઅપરિત્ત. પું [સંસારાપરીત]

અપરિત સંસારયુક્ત

સંસારંત. ત્રિં [સંસારાન્ત]

સંસારનો અંત

સંસારકંતાર. નં [સંસારકાન્તાર]

સંસારરૂપી વન

સંસારવ્યયકરણ. નં [સંસારવ્યયકરણ]

સંસારનો વ્યય કરવો તે

સંસારગર્ભવસહીન. નં [સંસારગર્ભવસહીન]

સંસારરૂપી ગર્ભમાં વસનાર

સંસારચક્રવાલ. નં [સંસારચક્રવાલ]

સંસારરૂપી ચક્રવાત

સંસારચ્છેયણ. નં [સંસારચ્છેદન]

સંસારનું છેદન કરવું તે

સંસારત્થ. વિશેં [સંસારત્થ]

સંસારમાં રહેનાર, સંસારી જીવ

સંસારનેગુન્ન. નં [સંસારનૈગુણ્ય]

સંસારની નિર્ગુણતા

સંસારપડિગ્ગહ. નં [સંસારપ્રતિગ્રહ]

દ્રષ્ટિવાદમાં પરિકર્મનો એક ભેદ

સંસારપરિત્ત. ત્રિં [સંસારપરીત]

જેણે સંસાર-પરીત દૂરો કર્યો છે તે

સંસારપરિમીય. ત્રિં [સંસારપરિમીત]

જેમણે સંસાર પરિમીત-અલ્પ કરેલ છે તે

સંસારપારગામિ. ત્રિં [સંસારપારગામિન્]

સંસારનો પાર પામનાર

સંસારભય. નં [સંસારભય]

સંસારના ભયથી ઉદ્વેગ આપેલ

સંસારમંડલ. નં [સંસારમણ્ડલ]

સંસારરૂપી મંડલ-ચક્ર

સંસારમહાસમુદ્. પું [સંસારમહાસમુદ્ર]

સંસારરૂપી મહાસાગર

સંસારમહોયહિ. પું [સંસારમહોદધિ]

સંસારરૂપી મોટો ઉદધિ-સમુદ્ર

સંસારમૂલબીય. નં [સંસારમૂલબીજ]

સંસારરૂપી મૂળનું બીજ-કર્મ

સંસારરંગમજ્જા. નં [સંસારરંગમધ્ય]

સંસારના રંગ મધ્યે

સંસારવિઉત્સગ્ગ. પું [સંસારવ્યુત્સર્ગ]

સંસારનો ત્યાગ કરવો તે, અભ્યંતર તપનો એક ભેદ

વ્યુત્સર્ગ તેનો દ્રવ્યથી એક ભેદ તે

સંસારસાવણ્ણ. ત્રિં [સંસારસમાપન્ન]

સંસારમાં ભ્રમણ કરનાર, સંસારમાં રહેલ

સંસારસમાવણ્ણગ. ત્રિં [સંસારસમાપન્નક]

જુઓ 'ઉપર'

સંસારસમાવણ્ણય. ત્રિં [સંસારસમાપન્નક]

જુઓ 'ઉપર'

સંસારસાગર. પું [સંસારસાગર]

સંસારરૂપી સાગર

સંસારસાયર. પું [સંસારસાગર]

જુઓ 'ઉપર'

સંસારા. સ્ત્રીં [સંસારા]

દાણાવાળું ડોડીનુંફળ

સંસારાનુપ્પેહા. સ્ત્રીં [સંસારાનુપ્રેક્ષા]

સંસારના સ્વરૂપની ચિંતવના, વૈરાગ્યની બાર

ભાવનામાંની એક ભાવના

સંસારાપરિત્ત. ત્રિ० [સંસારાપરીત]

અપરીત સંસારી, જેણે સંસાર ભ્રમણ દૂકાવેલ નથી તે

સંસારિજ્ઞમાણ. કૃ० [સંસાર્યમાણ]

પરિભ્રમણ કરતો, સંસરતો

સંસારિય. ત્રિ० [સંસારિક]

સંસારમાં રહેનાર જીવ, સંસારી

સંસારિય. ત્રિ० [સંસારિય]

સંસરણ કરેલ, ગતિ કરેલ, ચલાવેલ

સંસારિય. ન० [સંસાર્ય]

પ્રસાર કરવા યોગ્ય, જાહેર કરવાનું

સંસિ. ત્રિ० [શંસિન્]

કહેવાવાળો

સંસિઅ. ત્રિ० [શંસિત]

પ્રશંસા કરેલ, કથિત, કહેવાયેલ

સંસિંચિયાણં. કૃ० [સંસિચ્ય]

સીંચીને, વ્યાપાર આદિથી દ્રવ્યવૃદ્ધિ કરીને

સંસિચ્યમાણ. કૃ० [સંસિચ્યમાણ]

સીંચતો, દ્રવ્ય વૃદ્ધિ કરતો

સંસિદ્ધ. ત્રિ० [સંસૃદ્ધ]

ખરડાયેલ, ચોટેલ

સંસિત. ત્રિ० [સંશ્રિત]

આશ્રયમાં રહેલ

સંસિય. ત્રિ० [સંશ્રિત]

જુઓ 'ઉપર'

સંસિવ્વ. ધા० [સં+સીવ્]

સિલાઈ કરવી, સીવવું

સંસિવ્વેત. પુ० [સંસીવત્]

સિલાઈ કરવી તે, સીવવું તે

સંસીવ. ધા० [સં+સિવ્]

જુઓ 'સંસિવ્વ'

સંસુદ્ધ. ત્રિ० [સંશુદ્ધ]

શુદ્ધ, નિર્મળ, ચોક્કમું

સંસેદમ. ન० [સંસ્વેદજ]

તલ વગેરે ધાન્યના ધોવાણનું પાણી, જેમા શાક-પાંદડા

વગેરે બાફવામાં આવે કે ધાન્ય ઓસાવવામાં આવે તે

ઓસાવેલ પાણી, પરસેવાથી ઉત્પન્ન થતા જંતુ-જુ,

માંકડ વગેરે

સંસેદ્ય. ન० [સંસ્વેદજ]

જુઓ 'ઉપર'

સંસેદય. ત્રિ० [સંસ્વેદજ]

જુઓ 'ઉપર'

સંસેય. ધા० [સં+સ્વિદ]

વરસવું

સંસેયગ. ત્રિ० [સંસ્વેદજ]

પરસેવાથી ઉત્પન્ન થતા જંતુ, ધોવાણનું પાણી

સંસેયગતા. સ્ત્રી० [સંસ્વેદજતા]

પરસેવાથી ઉત્પન્ન થતા જંતુ-પણું

સંસેયય. ત્રિ० [સંસ્વેદજ]

જુઓ 'સંસેદમ'

સંસેસિય. ત્રિ० [સંશ્લેષિક]

કર્મ સંશ્લેષ-લેપજનક, કર્મબંધનકારક

સંસોધન. ન० [સંશોધન]

સારી રીતે શોધન કરેલ, શોધન કરવું તે

સંસોધિય. ત્રિ० [સંશોધિત]

સારી રીતે શોધેલ, શોધન કરેલ

સંસોહન. ન० [સંશોધન]

જુઓ 'સંસોધન'

સંહત. ન० [સંહત]

મિલાવેલ, મિશ્રણ

સંહરણ. ન० [સંહરણ]

એક કુક્ષિમાંથી બીજી કુક્ષિમાં ગર્ભને લઈ જવો તે,

સ્થાનાંતર, સંહરવું તે

સંહરણમાણ. પુ० [સંહરત્]

સંહરવું તે, સ્થાનાંતરણ કરવું તે

સંહિત. ત્રિ० [સંહિત]

એકત્રિત થયેલું, મળેલું

સંહિતા. સ્ત્રી० [સંહિતા]

ચિકિત્સાદિ શાસ્ત્ર, ચરક-સુશ્રુત આદિ સંહિતા

સંહિય. ત્રિ० [સંહિત]

જુઓ 'સંહિત'

સક. પુ० [શક]

એક દેશ, તે દેશવાસી

સક. ત્રિ० [સ્વક]

પોતાનું, નિજક

સકંસ. ત્રિ० [સકાંસ્ય]

કાંસ્ય નામના દ્રવ્ય પરિમાણ સહિત

સકવકસ. વિશે० [સકર્કશ]

કર્કશતા સહિત

સકજ્જમૂઢ. પુ० [સ્વકાર્યમૂઢ]

સ્વાર્થ કે પોતાના કાર્યમાં મૂઢ બનેલો એવો

સકડવ્ઘ. ત્રિ० [સકટાક્ષ]

કટાક્ષ સહિત

સકથા. સ્ત્રીં [સકથા]

સંન્યાસી વિશેષનું એક ઉપકરણ

સકપ્પથૂભ. પું [સ્વકલ્પસ્તૂપ]

પોત-પોતાના દેવલોકનો સ્તૂપ

સકમ્મ. ત્રિં [સકર્મન્]

કર્મ સહિત

સકય. અં [સકૃત્]

એક વખત

સકય. ત્રિં [સ્વકૃત્]

પોતે કરેલું, નિજકાર્ય

સકલ. નં [સકલ]

સમસ્ત, સમગ્ર

સકલ. નં [શકલ]

ટુકડો, ખંડ

સકલુસ. ત્રિં [સકલુષ]

કલુષ-રાગ દ્વેષ સહિત

સકસાઙ્ગ. ત્રિં [સકષાયિન્]

કષાયવાળા જીવ,

ક્રોધ-માન-માયા-લોભ સહિતનો જીવ

સકસાય. ત્રિં [સકષાય]

કષાયયુક્ત, ક્રોધ-માન-માયા-લોભ સહિત

સકહા. સ્ત્રીં [સકથા]

કોઈ સંન્યાસી વિશેષનું એક ઉપકરણ

સકહા. સ્ત્રીં [દે. સક્થિ]

દાઢ

સકાઙ્ગ. ત્રિં [સકાયિક]

શરીર સહિત જીવ

સકામ. ત્રિં [સકામ]

ઇચ્છવા યોગ્ય, ઇચ્છા સહ

સકામમરણ. નં [સકામમરણ]

સમાધિમરણ, પંડિત મરણ

સકાય. પું [સ્વકાય]

પોતાનું શરીર, પોતાની વસ્તુ

સકારણ. ત્રિં [સકારણ]

કારણ સહિત

સકિરિય. ત્રિં [સક્રિય]

ક્રિયાયુક્ત

સકિરિયદ્વાણ. નં [સક્રિયસ્થાન]

ક્રિયા સ્થાન સહિત

સકુંત. પું [શકુન્ત]

પક્ષી વિશેષ

સકુણિયા. સ્ત્રીં [શકુનિકા]

પક્ષીણી, સમળી

સકુસલ. ત્રિં [સકુશલ]

કુશળતાયુક્ત

સકોરંટ. પું [સકોરંટ]

એ નામક એક વૃક્ષ

સકોરંટ. પું [સકોરંટ]

જુઓ 'ઉપર'

સવક. ત્રિં [શવ્ય]

થવા યોગ્ય, થઈ શકે તેવું

સવક. પું [શક્ર]

પહેલા દેવલોકનો ઇન્દ્ર

સવક. પું [શક્ર]

સૌધર્મનામક દેવલોક

સવક. ત્રિં [શક્ત]

શક્તિવાળો, સમર્થ

સવક. ધાં [શક્]

સમર્થ થવું, યોગ્ય થવું

સવક-૧. પું [શાવ્ય]

બુદ્ધ સાધુ

સવક-૨. વિં [શાવ્ય]

બુદ્ધનું બીજું નામ, તેના માતાનું નામ 'માયા' હતું

સવકંદળવિનયકરણયતળ્હા. સ્ત્રીં [શક્રન્દનવિનયકરણગત તૃષ્ણા] ઇન્દ્રના વિનય કરણની તૃષ્ણા હણી છે તે તીર્થંકર

સવકણિજ્જ. ત્રિં [શકનીય]

સમર્થ થવા યોગ્ય, લાયક થવા યોગ્ય

સવકચાવ. નં [શક્રચાપ]

ઇન્દ્ર ધનુષ્ય

સવકત. ત્રિં [સંસ્કૃત]

સંસ્કારેલ, સ્વાદિષ્ટ

સવકત્થય. નં [શક્રસ્તવ]

શક દ્વારા સ્તવના કરાયેલ, 'નમુત્યુણં' નામથી

લોકપ્રસિદ્ધ બનેલ અરિહંત વંદના સૂત્ર વિશેષ

સવકદૂય. પું [શક્રદૂત]

શકનો દૂત, હરિણેગમેસિ નામક દેવતા

સવકપ્પભ. પું [શક્રપ્રભ]

પહેલા દેવલોકનો ઇન્દ્ર-શુકનો એક ઉત્પાત પર્વત

સવકય. ત્રિં [સંસ્કૃત]

સંસ્કૃત ભાષા, સંસ્કારેલ, સ્વાદિષ્ટ

સવકય. વિશેં [સત્કૃત]

સારું કાર્ય, પૂજિત, અર્ચિત

સવકયા. સ્ત્રી० [સંસ્કૃતા]

સંસ્કૃત ભાષા, સંસ્કાર પામેલી વાણી

સવકર. પુ० [શર્કરા]

સાકર, કાંકરા, પૃથ્વીનો ભેદ, શ્લક્ષણપાષાણ કળશરૂપ

સવકરણ. ન० [સત્કારણ]

સત્કાર કરવો તે

સવકરત્ત. ન० [શર્કરાત્વ]

કાંકરાપણું, સાકરપણું, શ્લક્ષણપાષાણપણું

સવકરપ્પમા. સ્ત્રી० [શર્કરાપ્રમા]

બીજી નરક પૃથ્વી જેની કાંતિ કાંકરા જેવી છે તે માટે તે

શર્કરાપ્રમા નામથી ઓળખાય છે

સવકપરપ્પમાય. પુ० [શર્કરાપ્રમાય]

‘શર્કરાપ્રમા’ નરકમાં ઉત્પન્ન

સવકરપ્પમાપુઢવિનેરઙ્ય. પુ० [શર્કરાપ્રમાપૃથ્વીનૈરયિક]

શર્કરાપ્રમા નામક બીજી પૃથ્વીના નારકી જીવો

સવકરા. સ્ત્રી० [શર્કરા]

સાકર, કાંકરા, કાંકરાવાળી જમીન-ભૂમિ

સવકરાપુઢવી. સ્ત્રી० [શર્કરાપૃથ્વી]

કાંકરાવાળી જમીન, બીજી નરકની પૃથ્વી

સવકરાભ. પુ० [શર્કરાભ]

ગૌતમ ગોત્રની શાખા, તેમાં જન્મેલ પુરુષ

સવકરામા. સ્ત્રી० [શર્કરામા]

બીજી નરકની ભૂમિ

સવકા. સ્ત્રી० [શક્રા]

ધરણેન્દ્રની બીજી અગ્રમહિષી

સવકા. અ० [શક્યમ]

શક્ય, શક્તિસંપન્ન

સવકાર. પુ० [સત્કાર]

આદર, સત્કાર

સવકાર. ધા० [સત્+કૃ]

સત્કાર કરવો

સવકાર. ધા० [સત્+કારય]

સત્કાર કરાવવો

સવકારણિજ્ઞ. ત્રિ० [સત્કારણીય]

સત્કાર કરવાને યોગ્ય

સવકારપુરવકાર. પુ० [સત્કારપુરસ્કાર]

સત્કારરૂપે અપાતો પુરસ્કાર, આદર, બહુમાન

સવકારવત્તિય. પુ० [સત્કારવ્રત્યય]

સત્કારના નિમિત્તે, કાયોત્સર્ગ કરવાનો એક હેતુ

સવકારિત્ત. કૃ० [સત્કર્તુમ]

સત્કાર કરવાને માટે

સવકારિત્તા. કૃ० [સત્કૃત્ય]

સત્કાર કરીને

સવકારિય. ત્રિ० [સત્કૃત]

સારા કાર્ય

સવકારિય. ત્રિ० [સત્કારિત]

સત્કાર કરેલ

સવકારેત્તા. કૃ० [સત્કૃત્ય]

સત્કાર કરીને

સવિકિય. ત્રિ० [સત્કૃત]

સત્કારેલ

સવિકિર. ન० [સત્ક્રિય]

ગતિ આદિ ક્રિયા સહિત

સવકુલિ. સ્ત્રી० [શષ્કુલિ]

તલસાંકળી,

કાનનું છિદ્ર

સવકુલિકણ્ણ. પુ० [શષ્કુલિકર્ણ]

છપ્પનમાંનો એક અંતરદ્વીપ

સવકુલિકણ્ણદીવ. પુ० [શષ્કુલિકર્ણદ્વીપ]

જુઓ ‘ઉપર’

સવકુલિય. ન० [શષ્કુલિક]

ખાદ્ય-વિશેષ

સવકોસ. ત્રિ० [સક્રોશ]

ગાઉ સહિત

સવચ્ચ. ન० [સાક્ષ્ય]

સાક્ષી, સાક્ષી આપનાર

સવચ્ચ. ન० [સચ્ચ]

મિત્રતા

સવચ્ચ. ધા० [શક્]

સમર્થ હોવું, શકવું

સવચ્ચં. અ० [સાક્ષાત્]

પ્રત્યક્ષ, સાક્ષાત્

સવિચ્ચ. ત્રિ० [સાક્ષિન્]

સાક્ષી, પ્રત્યક્ષ જોનાર, સાક્ષી આપનાર

સવિચ્ચત્તણ. ન० [સાક્ષિત્વ]

સાક્ષીપણું, પુરાવા

સવિચ્ચય. ન० [સાક્ષિક]

સાક્ષીએ, સાક્ષી પૂર્વક

સંચિંચિની. ત્રિ० [સચિંચિકિની]

નાની ઘંટડી સહિત, ધુધરી સહિત

સચ્ચુડ્ડા. ત્રિ० [સચ્ચુલ્લક]

લઘુ-નાના સહિત

સગ. ત્રિં [સ્વક]

પોતાનું

સગ. પું [શક]

એક અનાર્ય દેશ, તે દેશવાસી

સગંથ. નં [સગ્રન્થ]

ગ્રન્થ સહિત

સગડ. નં [શકટ]

ગાડું, ગાડી, રેંકડો, 'વિવાગશ્રુત' નું એક અધ્યયન

સગડ-૧. વિં [સકટ]

સાહજનીના એક સાર્થવાહ સુભદ્ધ અને ભદ્ધા નો પુત્ર, પૂર્વજન્મમાં તે છણિગ નામનો છાગલિક હતો, સગડ વ્યસની બન્યો. સુહરિસણા ગણિકામાં આસક્ત બન્યો. સુસેન મંત્રીને ત્યાં રહેલ તે ગણિકા સાથે ભોગવતા પકડાયો અને તે બંનેને મારી નંખાયા તે નરકે ગયો.

સગડ-૨. વિં [સકટ]

'સગડ-૧' નર્કમાંથી નીકળી ચાંડાલ કુળમાં ઉત્પન્ન થયો, ત્યાં સુદરિસણા ગણિકા તેની બહેન રૂપે જન્મી તેની સાથે જ ભોગ ભોગવવા લાગ્યો.

સગડગ. પું [શકટક]

ગાડું, ગાડી

સગડભિ. ત્રિં [સ્વકૃત્ભિત્]

પોતાના કરેલા કર્મનો ભેદ કરનાર

સગડમુહ. નં [શકટમુખ]

ઋષભદેવ સ્વામી જ્યાં કેવળજ્ઞાન પામ્યા તે ઉદ્યાન

સગડવૂહ. પું [શકટવ્યૂહ]

ગાડાના આકારે વ્યૂહરચના કરવી તે

સગડિયા. સ્ત્રીં [શકટિકા]

ગાડી

સગડી. સ્ત્રીં [શકટી]

ગાડી

સગડાલ. વિં [સકટાલ]

પાડિલપુત્રના મહાપરમ રાજાનો મંત્રી, તેને ધૂલભદ્ધ આદિ બે પુત્રો અને જક્ષા આદિ સાત પુત્રીઓ અને જક્ષા આદિ સાત પુત્રીઓ હતી. વડુરુચિ બ્રાહ્મણ સાથેની દુશ્મનાવટ થતા તેણે કુંટુંબને બચાવવા જાતે જ પોતાની હત્યા કરાવી.

સગડુદ્ધિપવિભક્તિ. પું [શકટોદ્ધિપ્રવિભક્તિ]

ગાડાની ઊંધની વિશેષ રચનાથી યુક્ત નાટક

સગડુદ્ધિસંઠિય. ત્રિં [શકટુદ્ધિસંઠિય]

ગાડાની ઊંધના આકારે રહેલ

સગડુધી. સ્ત્રીં [શકટુદ્ધિ]

ગાડાની ઊંધ

સગડુધીમુહસંઠિય. નં [શકટુદ્ધિમુહસંઠિય]

ગાડાની ઊંધની મુખના આકારે રહેલ

સગડુધીસંઠિય. નં [શકટુદ્ધિસંઠિય]

ગાડાની ઊંધના આકારે રહેલ

સગણ. પું [સ્વગણ]

પોતાનો વર્ગ

સગણહર. ત્રિં [સ્વગણહર]

પોતાના ગણને લઈ જનાર

સગણિચ્ચિયા. સ્ત્રીં [સ્વગણીયા]

પોતાના ગણ સંબંધિ

સગણિય. ત્રિં [સ્વાગણિક]

પોતાના ગણનું, પોતાના ગણ સંબંધિ

સગભદ્રિયા. સ્ત્રીં [શકભદ્રિકા]

એ નામનું એક લૌકિક શાસ્ત્ર

સગર. વિં [સગર]

ભરતક્ષેત્રમાં થયેલા બીજા ચક્રવર્તી, રાજા સુમિત્રવિજય અને રાણી યશસ્વતીના પુત્ર, તેણે દીક્ષા લીધી.

સગલ. નં [શકલ]

કુકડા, કકડા

સગલ. ત્રિં [સકલ]

સંપૂર્ણ, સમસ્ત

સગાસ. ત્રિં [સકાશ]

સમાન, સદ્રશ, સમીપ

સગિહ. નં [સ્વગૃહ]

પોતાનું ઘર

સગેવેજ્જ. પું [સગૈવેયક]

ગૈવેયક નામક દેવલોક સહિત

સગોત્ત. પું [સગોત્ર]

સમાન ગોત્ર

સગ. પું [સ્વર્ગ]

સ્વર્ગ, દેવલોક

સગડ. સ્ત્રીં [સદ્રતિ]

સદ્રતિ, સારી ગતિ

સગકંચિય. ત્રિં [સ્વર્ગકાંચિય]

સ્વર્ગની ઇચ્છા કરનાર

સગકામય. ત્રિં [સ્વર્ગકામક]

સ્વર્ગની કામના કરનાર

સગપિવાસિય. ત્રિં [સ્વર્ગપિવાસિય]

સ્વર્ગની પીપાસા કરેલ

સગમગા. પુ. [સ્વર્ગમાર્ગ]

સ્વર્ગનો માર્ગ

સગમહ. ત્રિ. [સગ્રહ]

ફૂર ગ્રહમાં આવેલ નક્ષત્ર જેમાં કાર્ય કરવાથી પરાજય થાય

સગામ. પુ. [સ્વગ્રામ]

પોતાનું ગામ

સગ્ધ. ત્રિ. [શ્લાઘ્ય]

વખાણવા યોગ્ય

સઘંટ. ત્રિ. [સઘન્ટ]

ઘંટા સહિત

સઘર. પુ. [સ્વગૃહ]

પોતાનું ઘર

સચક્ક. ન. [સચક્ર]

પોતાના સૈન્યનું સામે થવું, સાત ભયમાંનો એક ભય

સચક્કુય. ત્રિ. [સચક્ષુષ્ક]

આંખવાળું

સચમ્મક. ન. [સચર્મક]

ચર્મ સહિત

સચરાચરજંતુ. પુ. [સચરાચરજન્તુ]

સચરાચર પ્રાણી

સચરિત્તી. સ્ત્રી. [સચરિત્રી]

ચારિત્ર સહિત

સચિત્ત. ત્રિ. [સચિત્ત]

સજીવ, ચેતનયુક્ત

સચિત્તહુ. પુ. [સચિત્તૈશ્વ]

સચિત્ત શેરડી

સચિત્તકમ્મ. વિશે. [સચિત્તકર્મન]

ચિત્ર-કર્મ, ચિત્રકામ સહિત

સચિત્તજોણિ. સ્ત્રી. [સચિત્તયોનિ]

યોનિનો એક ભેદ

સચિત્તજોણિય. પુ. [સચિત્તયોનિક]

સચિત્ત યોનિ સંબંધિ

સચિત્તનિચ્છેવણયા. સ્ત્રી. [સચિત્તનિક્ષેપણા]

સચિત્ત વસ્તુ ઉપર રહેલ આહાર, બારમાં વ્રતનો એક અતિચાર

સચિત્તપટ્ટિય. ત્રિ. [સચિત્તપ્રતિષ્ઠિત]

સચિત્ત વસ્તુને આશ્રિને રહેલ આહાર આદિ

સચિત્તપટ્ટિબદ્ધાહાર. ત્રિ. [સચિત્તપ્રતિબદ્ધાહાર]

સચિત્ત વસ્તુ સાથે ચોટેલ આહાર

સચિત્તપરિણાય. ત્રિ. [સચિત્તપરિજ્ઞાત]

શ્રાવકની સાતમી 'પડિમા' વહન કરનાર શ્રાવક

સચિત્તપિહણયા. ન. [સચિત્તપિધાન]

સચિત્ત વસ્તુથી ઢંકાયેલ અચિત્ત આહારાદિ-શ્રાવકના બારમાં વ્રતનો બીજો અતિચાર

સચિત્તરય. પુ. [સચિત્તરજસ]

સજીવ રજ, સૂક્ષ્મધૂળ

સચિત્તરુક્ષમૂલ. ન. [સચિત્તવૃક્ષમૂલ]

સચિત્ત વૃક્ષના મૂળ

સચિત્તાહાર. પુ. [સચિત્તાહાર]

સચિત્ત વસ્તુનો આહાર

સચિત્તાહારય. ત્રિ. [સચિત્તાહારક]

સજીવ વસ્તુનો આહાર કરનાર

સચિત્તિકર. ધા. [સચિત્તિકૃ]

સચિત્ત કરવું

સચિલ્લય. ત્રિ. [સચિલ્લક]

ચપટા નેત્રવાળો

સચી. સ્ત્રી. [શચી]

ઇન્દ્રાણિ

સચેલ. ત્રિ. [સચેલ]

વસ્ત્ર સહિત, વસ્ત્રધારી

સચેલય. ત્રિ. [સચેલક]

જુઓ 'ઉપર'

સચેલિયા. સ્ત્રી. [સચેલિકા]

વસ્ત્ર સહિતા

સચ્ચ. ન. [સત્ય]

સત્ય, યથાર્થતા, હકીકત, સંયમ, દશમું મુહૂર્ત,

સત્યભાષા, આગમ

સચ્ચઈ. વિ. [સત્યકિ]

હિસસર નું મૂળનામ, એક વિદ્યાધર અને સાધ્વી સુજેઢા નો પુત્ર. તે આગામી ચોવીસીમાં 'સવ્વભાવવિઝ' નામના તીર્થંકર થશે.

સચ્ચગ. વિ. [સત્યકિ]

જંગલમાં રાત વીતાવવી પડી તેવા ચાર

યાદવકુમારમાંના એક

સચ્ચનેમિ. વિ. [સત્યનેમિ]

રાજા સમુદ્રવિજય અને રાણી સિવા નો પુત્ર ભ.

અરિષ્ટનેમિ પાસે દીક્ષા લીધી. શત્રુજ્યે મોક્ષે ગયા.

સચ્ચપટ્ટણા. સ્ત્રી. [સત્યપ્રતિજ્ઞા]

જેની પ્રતિજ્ઞા સત્ય-ખરી છે તે

સચ્ચપરવકમ. પુ. [સત્યપરાક્રમ]

યથાર્થ પરાક્રમ કે સામર્થ્ય

સચ્ચપ્પવાય. પુ. [સત્યપ્રવાદ]

દ્રષ્ટિવાદના ચૌદ પૂર્વમાંનું છઠ્ઠું પૂર્વ

સચ્ચપ્પવાયપુલ્લ. પુ. [સત્યપ્રવાદપૂર્વ]

જુઓ 'ઉપર'

સચ્ચપ્પહાણ. ત્રિ. [સત્યપ્રધાન]

સત્યની મુખ્યતા જેમાં છે તે

સચ્ચભામા. વિ. [સત્યભામા]

કૃષ્ણ વાસુદેવના એક પદરાણી શેષ કથા 'પરમાવર્ડ-૫'
મુજબ

સચ્ચભાસક. પુ. [સત્યભાષક]

યથાર્થ બોલનાર

સચ્ચભાસગ. પુ. [સત્યભાષક]

જુઓ 'ઉપર'

સચ્ચમણ. ન. [સત્યમનસ]

સત્ય મન

સચ્ચમણિવ્વત્તિ. સ્ત્રી. [સત્યમનોનિર્વૃત્તિ]

સત્ય મનનીઉત્પત્તિ

સચ્ચમણજોગ. પુ. [સત્યમનોયોગ]

સત્ય મનોયોગ-વ્યાપાર, પંદર યોગમાંનો એક

સચ્ચમણપઓગ. પુ. [સત્યમન:પ્રયોગ]

સત્ય મનનો વ્યાપાર

સચ્ચમોસા. સ્ત્રી. [સત્યામૃષા]

મિશ્ર ભાષા, મિશ્ર વ્યવહાર

સચ્ચરય. ત્રિ. [સત્યરત]

સત્ય પ્રેમી

સચ્ચરિસિ. વિ. [સત્યર્ષિ]

મહાનિસીહ સત્રના જિણોદ્ધારને બહુમાન્ય કરનાર એક
વિદ્વાન આચાર્ય.

સચ્ચવડ. સ્ત્રી. [સત્યવાક્]

સાચી વાણી

સચ્ચવડજોગ. પુ. [સત્યવાગ્યોગ]

સત્ય વચન યોગ, પંદરમાંનો એક યોગ

સચ્ચવડપઓગ. પુ. [સત્યવાક્પ્રયોગ]

સત્ય વચન વ્યાપાર

સચ્ચવર્ડ. વિ. [સત્યવર્તી]

દંતપુરના રાજા 'દંતવક્ક' ની પત્ની (રાણી)

સચ્ચવચન. ન. [સત્યવચન]

સત્ય વચન

સચ્ચવચનાઈસેસ. પુ. [સત્યવચનાતિશેષ]

સત્ય વચનના પાંત્રીશ અતિશયો, તીર્થંકરની વાણીના
અતિશય

સચ્ચવાડ. ત્રિ. [સત્યવાદિન]

સત્ય બોલનાર

સચ્ચવાદિ. ત્રિ. [સત્યવાદિન]

જુઓ 'ઉપર'

સચ્ચવિઝ. વિશે. [સત્યવિદ]

સત્યને જાણનાર

સચ્ચસેન. વિ. [સત્યસેન]

ઐરવત ક્ષેત્રમાં ભાવિ ચોવીસીમાં થનારા બારમાં
તીર્થંકર

સચ્ચા. સ્ત્રી. [સત્યા]

સત્ય ભાષા,

સત્ય મનોયોગ વિષયક ગુપ્તિ

સચ્ચામોસ. સ્ત્રી. [સત્યામૃષા]

મિશ્ર ભાષા કે મિશ્ર વ્યવહાર

સચ્ચામોસભાસગ. ત્રિ. [સત્યામૃષાભાષક]

મિશ્રભાષા બોલનાર

સચ્ચામોસમણ. ન. [સત્યામૃષામનસ]

કંઈક સત્ય કંઈક અસત્ય એવા મિશ્ર મનયુક્ત

સચ્ચામોસમણજોગ. પુ. [સત્યામૃષામનોયોગ]

મિશ્ર મનોયોગ-વ્યાપાર

સચ્ચામોસમણપઓગ. પુ. [સત્યામૃષામન:પ્રયોગ]

જુઓ 'ઉપર'

સચ્ચામોસવડજોગ. પુ. [સત્યામૃષાવાક્યોગ]

મિશ્ર વચન-વ્યાપાર

સચ્ચામોસાવડપઓગ. પુ. [સત્યામૃષાવાક્પ્રયોગ]

મિશ્ર વચન-પ્રવૃત્તિ

સચ્ચામોસા. સ્ત્રી. [સત્યામૃષા]

મિશ્રભાષા, મિશ્ર વ્યવહાર

સચ્ચિત્ત. ત્રિ. [સચિત્ત]

જુઓ 'સચિત્ત'

સચ્ચિત્તકમ્મ. ન. [સચિત્તકર્મન]

જુઓ 'સચિત્તકમ્મ'

સચ્ચિત્તમલ્લિય. પુ. [સચિત્તમલ્લિક]

સચિત્ત સ્પર્શીત

સચ્ચોવાત. વિશે. [સત્યાવપાત]

સત્ય ઉપાય, સદ્યઃફળદાયક ઉપાય

સચ્ચોવાય. વિશે. [સત્યાવપાત]

જુઓ 'ઉપર'

સચ્ચંદ. ત્રિ. [સ્વચ્છંદ]

ઇચ્છા પ્રમાણે વર્તનાર, મનમોજી, પોતાના અભિપ્રાય
મુજબનું વર્તન

સચ્છંદમઙ્. ત્રિં [સ્વચ્છંદમતિ]

પોતાની ઇચ્છા અનુસાર વર્તન કરનાર

સચ્છંદયારિ. ત્રિં [સ્વચ્છંદચારિન્]

ઇચ્છા પ્રમાણે ફરનાર

સચ્છંદવિઉચ્ચિયાભરણધાર. પું

[સ્વચ્છંદવિકુર્વિતાભરણધર]

પોતાની ઇચ્છા મુજબના વિકુર્વેલા ધરેણા પહેરનાર

સચ્છંદવિહાર. પું [સ્વચ્છંદવિહાર]

ઇચ્છા પ્રમાણે વિચરવું તે

સચ્છત્ત. ત્રિં [સચ્છત્ર]

છત્ર સહિત

સચ્છત્તજોગિય. નં [સચ્છત્રયોનિક]

છત્ર સહિતની યોનિવાળી વનસ્પતિ

સચ્છત્તા. સ્ત્રીં [સચ્છત્રા]

સચ્છનામક વૃક્ષની એક જાતિ

સચ્છિર. પું [સક્ષીર]

એક પ્રકારનો મચ્છ

સચ્છીર. ત્રિં [સક્ષીર]

દૂધ સહિત, જેમાં દૂધ હોય તે

સજલન. ત્રિં [સજ્વલન]

જ્વલન-ક્રોધ સહિત

સજિય. ત્રિં [સજીવ]

જીવ સહિત

સજીવ. ત્રિં [સજીવ]

જીવ સહિત

સજોઙ્. ત્રિં [સયોગિન્]

યોગ સહિત, સજોગી

સજોઙ્ય. ત્રિં [સજ્યોતિષ્]

જ્યોતિ સહિત

સજોગ. ત્રિં [સયોગ]

મન-વચન-કાયાના સહિત

સજોગિ. નં [સયોગિન્]

એ નામનું તેરમું ગુણસ્થાનક

સજોગિકેવલિ. પું [સયોગિકેવલિન્]

યોગ સહિત વર્તતા કેવળી, તેરમા ગુણઠાણે રહેલ

સજોગિપચ્ચક્ષા. સ્ત્રીં [સયોગિપ્રત્યક્ષ]

સયોગિને પ્રત્યક્ષ

સજોગિભવત્થકેવલનાણ. નં [સયોગિભવસ્થકેવલજ્ઞાન]

તેરમાં ગુણઠાણે વર્તતા જીવનું કેવળજ્ઞાન

સજોગિભવત્થકેવલિ. પું [સયોગિભવસ્થકેવલિન્]

તેરમા ગુણઠાણાવર્તી કેવળી

સજ્જ. ધાં [સજ્જ]

સ્નેહ બાંધવો, સંગ કરવો, આસક્તિ કરવી

સજ્જ. ધાં [સજ્જ]

તૈયાર થવું, રચવું, બનાવવું

સજ્જ. પું [ષઙ્જ]

મુખ્યતાએ જીભના અગ્રભાગથી ઉત્પન્ન થતો સ્વર

સજ્જ. પું [સર્જ]

શાલ વૃક્ષ

સજ્જ. અં [સઘસ]

તત્કાળ, તે સમય, જલદી

સજ્જ. ત્રિં [સજ્જ]

તૈયાર થયેલ

સજ્જ. ધાં [સરજ]

તૈયાર થવું, સજાવવું

સજ્જંભવ. વિં [શય્યમ્ભવ]

જુઓ 'સેજ્જંભવ'

સજ્જવચ્ચાર. નં [સર્જક્ષાર]

ભસ્મ, સાજીખાર

સજ્જગામ. પું [ષઙ્જગ્રામ]

મંગી આદિ સાત મૂર્ચ્છના આશ્રિત સ્વર સમૂહ

સજ્જણ. પું [સ્વજન]

સ્વજન, પોતાના માણસ

સજ્જણ. વિશેં [સજ્જન]

સારો મનુષ્ય

સજ્જણહિઅ. નં [સજ્જનહિત]

સજ્જનનું હિત કરનાર

સજ્જપુઢવી. સ્ત્રીં [સઘઃપૃથિવી]

તત્કાળ ખોદેલ પૃથ્વી, ખાણની માટી

સજ્જમાણ. પું [સજત્]

તૈયાર થવું તે

સજ્જા. સ્ત્રીં [સર્જા]

વૃક્ષ વિશેષ, એક કંદ

સજ્જા. સ્ત્રીં [શય્યા]

શય્યા

સજ્જાય. પું [સર્જક]

પીળું શાલવૃક્ષ

સજ્જાવ. પું [સજ્જય]

તૈયાર થવું તે

સજ્જાવેત્તા. કું [સજ્જયિત્વા]

તૈયાર થઈને

સજ્જિય. પું [સજ્જિત્]

તૈયાર થયેલ

સજ્જિયવ્વ. કૃં [સક્તવ્ય]

આસક્ત થઈને

સજ્જિયા. સ્ત્રીં [સર્જિકા]

સાજી

સજ્જિયાચાર. પું [સર્જિતક્ષાર]

સાજીખાર

સજ્જીવ. પું [સજ્જીવ]

સજીવ, મૃતઃપ્રાયને જીવતા કરવાની કળા, ચઢાવેલી

દોરી સહિતનું ધનુષ્ય

સજ્જુહ. નં [સ્વયૂથ]

પોતાનું જૂથ

સજ્જેતા. કૃં [સજ્જેત્વા]

આસક્ત થઈને

સજ્જો. અં [સદ્ગત્]

તત્કાળ, જલદી

સજ્ઙ. ત્રિં [સાધ્ય]

સિદ્ધ કરવા યોગ્ય

સજ્ઙઅ. ત્રિં [સધ્વજ]

ધ્વજ સહિત

સજ્ઙાઇય. ત્રિં [સ્વાધ્યાયિક]

સ્વાધ્યાય કરનાર

સજ્ઙાઇય. ત્રિં [સ્વાધ્યાયિત]

સ્વાધ્યાય કરેલ

સજ્ઙાણ. નં [સદ્ધ્યાન]

ધર્મ કે શુક્લરૂપ સમ્યગ્ ધ્યાન

સજ્ઙાય. પું [સ્વાધ્યાય]

સ્વાધ્યાય, શાસ્ત્રવાંચન આદિ, એક અભ્યંતર તપ

સજ્ઙાયઽજ્જુત્ત. ત્રિં [સ્વાધ્યાય-ઉદ્યુક્ત]

સ્વાધ્યાયમાં ઉદ્યમી

સજ્ઙાયકરણ. નં [સ્વાધ્યાયકરણ]

સ્વાધ્યાય કરવો તે

સજ્ઙાયકારક. ત્રિં [સ્વાધ્યાયકારક]

સ્વાધ્યાય કરનાર

સજ્ઙાયજ્ઙાણ. નં [સ્વાધ્યાયધ્યાન]

સ્વાધ્યાય અને ધ્યાન

સજ્ઙાયજ્ઙાણજુત્ત. નં [સ્વાધ્યાયધ્યાનયુક્ત]

સ્વાધ્યાય અને ધ્યાન સહિત

સજ્ઙાયરત. ત્રિં [સ્વાધ્યાયરત]

સ્વાધ્યાયમાં રત

સજ્ઙાયવાય. પું [સ્વાધ્યાયવાદ]

સ્વાધ્યાયનો વાદ, સ્વાધ્યાય-ચર્યા

સજ્ઙિલગ. પું [દે.]

ભાઈ

સજ્ઙિલગા. સ્ત્રીં [દે.]

બહેન

સદ્. નં [સૃષ્ટ]

એક મુહુર્ત-વિશેષનું નામ

સદ્. નં [શાઠ્ય]

શઠતા

સદ્ગાણ. નં [સ્વસ્થાન]

પોતાનું સ્થાન, ઘર

સદ્ધિ. સ્ત્રીં [ષષ્ઠિ]

સાઈઠ-૬૦

સદ્ધિગ. નં [ષષ્ઠિક]

ચોખાની એક જાત

સદ્ધિતંત. નં [ષષ્ઠિતન્ત્ર]

કપિલ મુનિ રચિત એક શાસ્ત્ર

સદ્ધિભત્ત. પું [ષષ્ઠિભક્ત]

સાઈઠ ભક્ત, ૩૦ (૨૯?) ઉપવાસ

સદ્ધિભાગ. પું [ષષ્ઠિભાગ]

સાઈઠમો ભાગ

સદ્ધિભાય. પું [ષષ્ઠિભાગ]

જુઓ 'ઉપર'

સદ્ધિય. ત્રિં [ષષ્ઠિક]

સાઈઠ વર્ષની વયવાળો, વય-સ્થવીર

સદ્ધિહાયણ. ત્રિં [ષષ્ઠિહાયણ]

આઠ વર્ષનો બલવાન

સઠ. ત્રિં [શઠ]

ધૂર્ત, શઠ

સડ. ધાં [શટ્]

સડવું, ખેદ કરવો, જવું

સડંગવિ. ત્રિં [ષડઙ્ગવિદ્]

શિક્ષા,

વ્યાકરણાદિ છ અંગોના જાણકાર

સડણ. નં [શાટન]

કોઈ વસ્તુનું સડી જવું તે

સડા. સ્ત્રીં [સટા]

સિંહ આદિની કેસરા-જટા-શિખા

સડિય. ત્રિં [શટિત]

સડેલું

સદ્ધ. પું [શ્રાદ્ધ]

શ્રદ્ધાવાન શ્રાવક, પિતૃતર્પણ

સઢ્ઢિ. પુ. [શ્રાદ્ધકિન્]

શ્રદ્ધા રાખનાર તાપસની એક જાતિ

સઢ્ઢકુલ. ન. [શ્રાદ્ધકુલ]

શ્રાવકના કુળ

સઢ્ઢય. ત્રિ. [શ્રાદ્ધક]

શ્રાવક, શ્રદ્ધાળુ

સઢ્ઢા. સ્ત્રી. [શ્રદ્ધા]

તત્ત્વરુચિ, શ્રદ્ધા

સઢ્ઢિ. ત્રિ. [શ્રદ્ધિન્]

શ્રદ્ધાળુ, શ્રાવક

સઢ્ઢિય. ત્રિ. [શ્રદ્ધેય]

શ્રદ્ધા રાખવા યોગ્ય, વિશ્વાસપાત્ર

સઢ્ઢી. સ્ત્રી. [શ્રદ્ધી]

શ્રાવિકા

સઢ. ત્રિ. [શઠ]

લુચ્ચો, ધૂર્ત

સઢયા. સ્ત્રી. [શઠતા]

લુચ્ચાપણું, ધૂર્તતા

સળ. પુ. [શળ]

સણ, એક પ્રકારનો છોડ, એક જાતનું ધાન્ય

સળંકુમાર. પુ. [સનત્કુમાર]

ત્રીજો દેવલોક, તેનો ઇન્દ્ર, તેનો દેવતા, એક ચક્રી

સળંકુમારગ. પુ. [સનત્કુમારક]

સનત્કુમાર

સળંકુમારય. પુ. [સનત્કુમારજ]

ત્રીજા દેવલોકમાં ઉત્પન્ન

સળંકુમારવડેસગ. પુ. [સનત્કુમારાવતંસક]

ત્રીજા દેવલોકનું એક દેવવિમાન

સળંકુમારવડેસય. પુ. [સનત્કુમારાવતંસક]

જુઓ 'ઉપર'

સળપ્પય. ત્રિ. [સનખપદ]

નખવાળા જાનવર સિંહ, વરુ

સળપ્ફઈ. સ્ત્રી. [સનખપદી]

સિંહણ, સ્ત્રી વહુ આદિ નખવાળી પ્રાણી

સળપ્ફદ. ત્રિ. [સનખપદ]

જુઓ 'સળપ્પય'

સળપ્ફય. ત્રિ. [સનખપદ]

જુઓ 'સળપ્પય'

સળવળ. ન. [શળવન્]

શણનું વન

સળહપય. ત્રિ. [સનખપદ]

જુઓ 'સળપ્પય'

સળહપ્પય. ત્રિ. [સનખપદ]

જુઓ 'સળપ્પય'

સળાતળ. ત્રિ. [સનાતન]

નિત્ય રહેનાર, શાશ્વત, ચિરસ્થાયી

સળાયળ. ત્રિ. [સ્વજ્ઞાતક]

પોતાનો નાતીલો, સગો

સળાહ. વિશે. [સનાથ]

નાથવાલું, જેનો કોઈ નાથ કે રક્ષા કરનાર હોય તે

સળાહા. ન. [સ્નાન]

સ્નાન, નહવાણ

સળિંચર. પુ. [શનૈશ્વર]

એક ગ્રહનું નામ

સળિંચરસંવચ્છર. પુ. [શનૈશ્વરસંવત્સર]

ત્રીશ વર્ષ પરિમિત કાળ

સળિંચારિ. ત્રિ. [શનૈશ્ચારિન્]

ધીમે ધીમે ચાલનાર, શનૈશ્વર ગ્રહ

સળિવ્વમળ. ત્રિ. [સનિષ્ક્રમળ]

દીક્ષા કલ્યાણક સહિત

સળિચ્ચર. પુ. [શનૈશ્વર]

એક ગ્રહ

સળિચ્છરસંવચ્છર. પુ. [શનૈશ્વરસંવત્સર]

ત્રીસ વર્ષ પરિમિત કાળ

સળિચ્ચારિ. ત્રિ. [શનૈશ્ચારિન્]

જુઓ 'સળિંચારિ'

સળિચ્છર. પુ. [શનૈશ્વર]

એક ગ્રહ

સળિચ્છરસંવચ્છર. પુ. [શનૈશ્વરસંવત્સર]

ત્રીશ વર્ષ પરિમિત કાળ

સળિપ્પવાત. પુ. [સનિષ્પ્રવાત]

જળથી ભરેલ કોઈ પૌદ્ગલિક વસ્તુ વિશેષ

સળિય. અ. [શનૈસ]

ધીમે ધીમે

સળિયં. અ. [શનૈસ]

ધીમે ધીમે

સળળ. ત્રિ. [સન્ન]

ખૂંચી ગયેલ

સળળ. ત્રિ. [સજ્ઞ]

ખિન્ન, મઝ્ન

સળળવ્વર. ન. [સજ્ઞાક્ષર]

અ-ક ઇત્યાદિ અક્ષર-વર્ણ

સણજિહિં. કૃં [સન્નહિં]

તૈયાર થવા માટે

સણવ. પું [સજ્જાપય]

જણાવવું તે

સણવણા. સ્ત્રીં [સજ્જાપના]

સંબોધન આદિ દ્વારા જણાવવું તે

સણવિત્ત. કૃં [સજ્જપયિતુમ્]

સંબોધન આદિ દ્વારા જણાવવા માટે

સણવેત્ત. કૃં [સજ્જાપયિતુમ્]

જુઓ 'ઉપર'

સણા. સ્ત્રીં [સજ્જા]

સંજ્ઞા, અર્થાવગ્રહ, વિચારણા, મતિજ્ઞાનનો એક ભેદ,
શ્રદ્ધા, લાગણી, મનોવૃત્તિ, ભૂત-ભાવિની વિચારણા,
આત્મ પરિણામ આહારાદિ સંજ્ઞા વિશેષ

સણાણ. નં [સજ્જાન]

ઉત્તમ જ્ઞાન

સણાસણિ. પું [સજ્જાસજ્જિન]

સંજિ-અસંજિ જીવો, 'પન્નવણા' નું એક પદ

સણાહ. ધાં [સં+નહ]

સંગ્રામ કરવો

સણિ. ત્રિં [સજ્જિન]

સંજી, સંજ્ઞાવાળા પ્રાણી, 'પન્નવણા' સૂત્રનું એક દ્વાર,
અવધિ કે જાતિ સ્મરણ જ્ઞાનવાળા જીવો

સણિકાય. પું [સજ્જિકાય]

સંજી જીવોનું શરીર

સણિકુલ. નં [સજ્જિકુલ]

સંજ્ઞાવાળા પ્રાણીના કુળ, સંજિકુળ

સણિગબ્ધ. પું [સજ્જિગર્ભ]

સંજ્ઞાવાળા જીવોનો ગર્ભ

સણિજાહસરણ. નં [સજ્જિજાતિસ્મરણ]

સંજી જીવનું જાતિ સ્મરણ

સણિનાણ. નં [સજ્જિજ્ઞાન]

સંજી પંચેન્દ્રિય જીવોને થતું-થયેલું જ્ઞાન વિશેષ

સણિપંચિંદિય. પું [સજ્જિપજ્વેન્દ્રિય]

સંજ્ઞાવાળા પંચેન્દ્રિય જીવ

સણિપંચિદિયપદ્મ-સમયઉદ્દેસય. પું

[સજ્જિપજ્વેન્દ્રિયપ્રથમસમયોદ્દેશક]

એક ઉદ્દેશક

સણિપંચેંદિય. પું [સજ્જિપજ્વેન્દ્રિય]

જુઓ 'સણિપંચેંદિય'

સણિપુલ્લ. પું [સજ્જિપૂર્વ]

પૂર્વના સંજીના ભવનું જ્ઞાન,

જાતિ સ્મરણ જ્ઞાન

સણિભાવ. પું [સજ્જિભાવ]

સંજીપણ

સણિભૂય. ત્રિં [સજ્જિભૂત]

સંજીરૂપે ઉત્પન્ન થયેલ, સમ્યગ્દર્શી

સણિમનુસ્સ. પું [સંજિમનુષ્ય]

સંજ્ઞા કે મનવાળા મનુષ્ય

સણિમહાજુમ્મસત. નં [સજ્જિમહાયુગ્મશત]

એક શતક-વિશેષ

સણિય. ત્રિં [સજ્જિત]

સંજ્ઞા પામેલ

સણિસત. નં [સજ્જિશત]

એક શતક-વિશેષ

સણિસુય. નં [સજ્જિશ્રુત]

સંજ્ઞાવાળા જીવોનું શ્રુતજ્ઞાન, શ્રુતજ્ઞાનનો એક ભેદ

સણી. સ્ત્રીં [સંજિન]

જુઓ 'સણિ'

સળ. ત્રિં [શ્લક્ષણ]

કોમળ, સુંવાળું, કોમળ પૃથ્વીના જીવ, એક પ્રકારનો

મત્સ્ય, સૂક્ષ્મ

સળહકરણી. સ્ત્રીં [શ્લક્ષણકરણી]

પીસવાની શીલા, ખરલ

સળહલ્લ. નં [સન્નહલ્લ]

કવચ, બાખ્તર

સળહપટ્ટ. નં [શ્લક્ષણપટ્ટ]

કોમળ વસ્ત્ર

સળહપુઢવિ. સ્ત્રીં [શ્લક્ષણપૃથ્વી]

બાદર પૃથ્વી, શ્લક્ષણ-કોમળ પૃથ્વી

સળહમચ્છ. પું [શ્લક્ષણમત્સ્ય]

સૂક્ષ્મ માછલું

સળહસળિહય. પું [શ્લક્ષણશ્લક્ષિણિક]

સ્કંધનું એક માપ, ઉધ્વરેણુનો આઠમો ભાગ

સળહસળિહયા. સ્ત્રીં [શ્લક્ષણશ્લક્ષિણિકા]

જુઓ 'ઉપર'

સત. સં [સ્વયમ્]

પોતે

સત. અં [સત્]

વિદ્યમાનતા

સતંત. ત્રિં [સ્વતન્ત્ર]

સ્વતંત્ર

સતક. વિં [શતક]

જુઓ 'સતય'

સતવક્તુ. પું [શતવક્તુ]

શકેન્દ્રનું એક અપર નામ

સતવ્યુક્તો. અં [શતવ્યુક્ત]

સો વખત

સતચ્ચિ. સ્ત્રીં [શતચ્ચી]

અસ્ત્ર વિશેષ

સતત. નં [સતત]

નિરંતર

સતદુવાર. નં [શતદ્વાર]

સો દરવાજાવાળું કોઈ નગર

સતદ્વ. સ્ત્રીં [શતદ્વ]

એક મહાનદી

સતધનુ. પું [શતધનુષ]

સો ધનુષ, કાયાની અવગાહના-લંબાઈનું એક માપ

સતધનુ. વિં [શતધનુ]

જુઓ 'સયધનુ'

સતપત્ત. નં [શતપત્ર]

સો પાંખડીવાળું કમળ, કુશેશય

સતપુષ્પી. સ્ત્રીં [શતપુષ્પી]

વનસ્પતિની એક જાત, સુવા

સતપોરગ. પું [શતપર્વક]

સો પર્વ-ગાંઠવાળી એક વનસ્પતિ-શેરડી

સતભિસત. નં [શતભિષગ]

એક નક્ષત્ર

સતભિસય. નં [શતભિષગ]

એક નક્ષત્ર

સતભિસયા. નં [શતભિષજ]

એક નક્ષત્ર

સતય. વિં [શતક]

સયકિત્તિ નો પૂર્વભવ તેણે ભ. મહાવીરના તીર્થમાં

તીર્થકર નામકર્મ બાંધ્યું

સતયા. અં [સતતમ]

નિરંતર

સતર. નં [સતર]

વૃક્ષની એક જાતિ

સતરિસમ. પું [શતર્ષમ]

એક મુહૂર્ત

સતરી. સ્ત્રીં [શતાવરી]

એક જાતની વનસ્પતિ

સતવચ્છ. પું [શતવત્સ]

રૂંવાળાવાળું એક જાતનું પક્ષી

સતવત્ત. નં [શતપત્ર]

જુઓ 'સતપત્ત'

સતવાઙ્યા. સ્ત્રીં [શતપાદિકા]

ત્રણ ઇન્દ્રિયવાળા જીવની એક જાત

સતા. અં [સદા]

સદા, હંમેશા

સતાડ. પું [શતાયુષ]

સો વર્ષનું આયુષ

સતાનિક. વિં [શતાનિક] જુઓ 'સમાનિય'

સતિ. સ્ત્રીં [સ્મૃતિ]

સ્મરણ, યાદ

સતિઅંતરદ્વા. સ્ત્રીં [સ્મૃત્યન્તર્ધા]

સ્મૃતિ નાશ

સતિઅકરણયા. સ્ત્રીં [સ્મૃત્યકરણતા]

સ્મૃતિનું ન કરવું તે, યાદ ન કરવું તે

સતિં. અં [સકૃત]

એક વખત

સતિળ. ત્રિં [સતૃળ]

ધાસવાળું

સતિરં. અં [સ્વૈરમ]

સ્વ ઇચ્છા પ્રમાણે

સતી. સ્ત્રીં [શચી]

ઇન્દ્રાણી

સતીળ. પું [સતીળ]

એક ધાન્ય, તુવેર

સતીળા. સ્ત્રીં [દે.]

એક ધાન્ય વિશેષ

સતુંબ. ત્રિં [સતુમ્બ]

તુંબડા સહિત

સતુંબવીળસદ્. પું [સતુમ્બવીળાશબ્દ]

તુંબડાવાળી વીણાનો અવાજ

સતેરા. સ્ત્રીં [શતેરા]

વિદિશાના રૂચક પર્વત ઉપરની એક દિક્કુમારી

સતેરા. વિં [શતેરા]

વાણારસીના એક ગાથાપતિની પુત્રી, દીક્ષા લીધી,

મૃત્યુબાદ ધરણેન્દ્રની અગ્ર મહિષી બની.

સત્ત. નં [સત્ત]

પૃથિવ્યાદિ ચાર સ્થાવર જીવ, સામાન્ય જીવ, પ્રાણી,

ઉત્સાહ, પરાક્રમ

સત્ત. ત્રિં [સત્ત]

આસક્ત, તન્મય થયેલ, અહોરાત્રનું એક મુહૂર્ત

સત્તંગ. નં [સપ્તાંગ]

રાજા-મંત્રી-મિત્ર-કોશ-દેશ-કિલ્લો-સૈન્ય એ સાત

અંગવાળું, હાથીના શરીરના સાત અંગ

સત્તકર્મ. નં [સપ્તકર્મ]

આયુષ્ય સિવાયના સાત પ્રકારના કર્મો

સત્તકિત્તિ. વિં [સત્યકીર્તિ]

જુઓ 'સયકિત્તિ'

સત્તગય. નં [સપ્તગય]

સાત ગજ

સત્તગુણ. પું [સપ્તગુણ]

સાત ગણું

સત્તંગ. નં [શક્ત્યંગ]

અસ્ત્રાની ધાર

સત્તધરંતરિય. ત્રિં [સપ્તગૃહાન્તરિક]

સાત ધરને અંતરે ભિક્ષા લેવાનો અભિગ્રહ કરનાર

ગોશાળા નો એક ઉપાસક

સત્તચ્છય. પું [સપ્તચ્છદ]

વૃક્ષ-વિશેષ

સત્તઢ્યાણ. નં [સપ્તસ્થાન]

સાત સ્થાન

સત્તધનુ. નં [સપ્તધનુષ]

સાત ધનુષ્ય

સત્તધનુ. વિં [શતધનુ]

રાજા બલદેવ અને રાણી રેવડી નો પુત્ર કથા જુઓ 'નિસઢ'

મુજબ

સત્તપર્ણસિય. નં [સપ્તપ્રદેશિક]

સાત પ્રદેશવાળો સ્કંધ વિશેષ

સત્તપઢહ. પું [સત્તપટહ]

પરાક્રમનો ઢોલ

સત્તપણ્ણ. પું [સપ્તપર્ણ]

વૃક્ષ-વિશેષ

સત્તપદેસ. ત્રિં [સપ્તપ્રદેશ]

જેના સાત પ્રદેશ છે તે, સાત પ્રદેશ

સત્તમા. સ્ત્રીં [સપ્તમી]

સાતમી

સત્તમાપુઢવી. સ્ત્રીં [સપ્તમીપૃથ્વી]

સાતમી નરક, સાતમી નરકની પૃથ્વી

સત્તમાસ. પું [સપ્તમાસ]

સાત મહિના

સત્તમાસિય. ત્રિં [સપ્તમાસિક]

સાત માસનું

સત્તમાસિયા. સ્ત્રીં [સપ્તમાસિકા]

સાત માસની એક ભિક્ષુ પ્રતિમા

સત્તમી. સ્ત્રીં [સપ્તમી]

સાતમી, પક્ષની સાતમી તિથિ,

સાતમી વિભક્તિ

સત્તરત્ત. નં [સપ્તરાત્ર]

સાત રાત્રિ

સત્તરાઈંદિય. સ્ત્રીં [સપ્તરાત્રિન્દિવ]

સાત રાત્રિ-દિવસની એક ભિક્ષુ પ્રતિમા

સત્તરાઈંદિયા. સ્ત્રીં [સપ્તરાત્રિન્દિવા]

જુઓ 'ઉપર'

સત્તરાતિંદિયા. સ્ત્રીં [સપ્તરાત્રિન્દિવા]

જુઓ 'ઉપર'

સત્તલવ. પું [સપ્તલવ]

લવ-ડાંગરના છોડવાની સાત મુઢી

સત્તવણ્ણવડેંસય. પું [સપ્તવર્ણવતંસક]

એ નામનું એક દેવવિમાન

સત્તવણ્ણવન. પું [સપ્તવર્ણવન]

સપ્તપર્ણ વૃક્ષનું વન

સત્તવત્ત. પું [સપ્તવત્ત]

સપ્તપર્ણ નામની એક વનસ્પતિ

સત્તસંજૂહ. પું [સપ્તસંયૂથ]

સાત સજૂથ-એક કાળ વિશેષ

સત્તસત્તમિયા. સ્ત્રીં [સપ્તસપ્તમિકા]

ઓગણપચાસ દિવસનું એક તપ-વિશેષ

સત્તસરસીહર. નં [સપ્તસ્વરસીહર]

ષડ્જ-રુષભ-ગાંધાર-મધ્યમ-પંચમ-ધેવત અને

નિષાદ એ સાત સ્વર તુલ્ય

સત્તસિખાવડય. ત્રિં [સપ્તશિક્ષાવ્રતિક]

શ્રાવક સાત શિક્ષાવ્રતને ગ્રહણ કરનાર

સત્તસિખાવતિય. ત્રિં [સપ્તશિક્ષાવ્રતિક]

જુઓ 'ઉપર'

સત્તસિખાવ્વય. નં [સપ્તશિક્ષાવ્રત]

શ્રાવકના સાત શિક્ષાવ્રત, શ્રાવકના બાર વ્રતમાંના

પહેલા પાંચ અણુવ્રત સિવાયના વ્રતો

સત્તસ્સર. નં [સપ્તસ્વર]

ષડ્જ-રુષભ-ગાંધાર આદિ સાત સ્વરો

સત્તસ્સરસીહર. નં [સપ્તસ્વરસીહર]

જુઓ 'સત્તસરસીહર'

સત્તા. સ્ત્રીં [સત્તા]

જેને લીધે પદાર્થોનું અસ્તિત્વ છે તે - વિદ્યમાનતા

સત્તાવિસતિગુણ. પું [સપ્તવિંશતિગુણ]

સત્તાવીસ ગણું

સત્તાહ. પું [સપ્તાહ]

સાત દિવસનો સમૂહ, અઠવાડિયું

સત્તિ. સ્ત્રીં [શક્તિ]

એક જાતનું આયુધ, શક્તિ, વશિષ્ઠ ગોત્રની એક શાખા,

તેમાં જન્મેલ પુરુષ, સામર્થ્ય

સત્તિઅગ. નં [શક્ત્યગ્ર]

ભાલાની અણી

સત્તિગ્રહ. ત્રિં [શક્તિગ્રહ]

ભાલા કે આયુધ ગ્રહણ કરવું તે

સત્તિપ્પહાર. પું [શક્તિપ્રહાર]

ભાલાનો ઘા

સત્તિમ. ત્રિં [શક્તિમત્]

શક્તિવાળો

સત્તિવર્ણ. પું [સપ્તવર્ણ]

એક વૃક્ષ-વિશેષ, એક વન તે વનનો રક્ષક દેવતા

સત્તિવર્ણવર્ડેસય. પું [સપ્તવર્ણવિતંસક]

એક દેવવિમાન

સત્તિવર્ણવર્ણ. નં [સપ્તવર્ણવન]

સપ્તવર્ણ નામના વૃક્ષનું વન

સત્તિહત્થ. નં [શક્તિહસ્ત]

હાથમાં રહેલ ભાલો કે કોઈ આયુધ-વિશેષ

સત્તુ. પું [શત્રુ]

દુશ્મન, વૈરી

સત્તુંજય. પું [શત્રુજ્જય]

એક પર્વત-વિશેષ, જે તીર્થ સ્વરૂપ છે, અનેક મુનિઓ ત્યાંથી મોક્ષે ગયેલ છે. પરમાત્માની કલ્યાણક ભૂમિ છે

સત્તુંજય. વિં [શત્રુજ્જય]

સાકેતનગરનો રાજા એક વખત ભ. મહાવીરને વંદન કરવા ગયેલ

સત્તુવ્કરિસ. પું [શત્રુવર્ષ]

શત્રુ-આકર્ષ

સત્તુચૂર્ણ. નં [શત્રુચૂર્ણ]

ખાવાનો એક પદાર્થ-સાથલો-તેનું ચૂર્ણ

સત્તુપક્ષ. પું [શત્રુપક્ષ]

શત્રુનો પક્ષ, પ્રતિપક્ષ

સત્તુમદ્ધન. ત્રિં [શત્રુમર્દન]

શત્રુનું મર્દન કરવું તે

સત્તુસેન. વિં [શત્રુસેન]

બદ્ધલિપુરના ગાથાપતિ નાગ અને સુલસા નો પુત્ર, ભ.

અરિષ્ટનેમિ પાસે દીક્ષા લીધી. શત્રુજયે મોક્ષે ગયા.

સત્તુસ્સેહ. પું [સપ્તોત્સેધ]

જેની ઊંચાઈ સાત હાથ છે તે

સત્થ. નં [શસ્ત્ર]

હથિયાર, શસ્ત્ર

સત્થ. નં [શસ્ત્ર]

પ્રશસ્ત, વખાણવા લાયક

સત્થ. નં [શાસ્ત્ર]

આગમ, શાસ્ત્ર

સત્થ. પું [સાર્થ]

સાર્થ, મુસાફરોનો સમૂહ

સત્થકુસલ. નં [શાસ્ત્રકુશલ]

આગમ-શાસ્ત્રમાં નિપુણ, શાસ્ત્રજ્ઞ

સત્થકોસ. પું [શસ્ત્રકોશ]

શસ્ત્રનો ભંડાર

સત્થગ્રહણ. નં [શસ્ત્રગ્રહણ]

શસ્ત્રનું ગ્રહણ કરવું તે

સત્થઘાયક. પું [સાર્થઘાતક]

મુસાફર આદિના સાર્થને મારનાર

સત્થજાય. નં [શસ્ત્રજાત]

શસ્ત્ર વડે થયેલ

સત્થપરિણય. ત્રિં [શસ્ત્રપરિણત]

શસ્ત્રથી પરિણામ પામેલ, અચિત્ત

સત્થપરિણામિય. ત્રિં [શસ્ત્રપરિણામિત]

જુઓ 'ઉપર'

સત્થપરિણા. સ્ત્રીં [શસ્ત્રપરિણા]

'આચાર' સૂત્રનું એક અધ્યયન

સત્થપારગ. વિશેં [શાસ્ત્રપારગ]

આગમશાસ્ત્રનો પારગામી

સત્થર. નં [સસ્ત્ર]

શર્યા

સત્થરય. નં [સસ્ત્રરક]

શર્યા

સત્થવાહ. પું [સાર્થવાહ]

સાર્થવાહ, કાફલો

સત્થવાહત્ત. નં [સાર્થવાહત્વ]

સાર્થવાહપણું

સત્થવાહી. સ્ત્રીં [સાર્થવાહી]

સાર્થવાહીની સ્ત્રી

સત્થાતીત. ત્રિં [શસ્ત્રાતીત]

શસ્ત્રથી રહિત

સત્થાતીય. ત્રિં [શસ્ત્રાતીય]

જુઓ 'ઉપર'

સત્થાહ. પું [સાર્થવાહ]

સાર્થવાહ, કાફલો

સત્થીમુહસંઠિત. નં [સ્વસ્તિમુખસંસ્થિત]

સ્વસ્તિકના અગ્રભાગ આકારે રહેલ

સત્થુ. ત્રિં [શાસ્ત્ર]

શિક્ષા દેનાર

સત્થોપાડણ. નં [શાસ્ત્રાવપાટન]

શસ્ત્રથી શરીર વિદારીને મૃત્યુ પામવું, બાળમરણનો એક ભેદ

સત્થોવાડણ. નં [શાસ્ત્રવપાટન]

જુઓ 'ઉપર'

સત્થોવાડિયગ. પું [શસ્ત્રાવપાટિતક]

શસ્ત્રથી કાપેલ-વિદારેલ

સદ. ધાં [સ્વદ]

ભાવવું, સાડું લાગવું

સદસરાય. નં [સદશરાત્ર]

દશ રાત્રિ સહિત

સદા. અં [સદા]

હંમેશા, નિત્ય

સદારમંતભેય. પું [સ્વદારમન્ત્રભેદ]

પોતાની સ્ત્રીની ગુપ્ત વાત બીજાને કહેવી તે, બીજા વ્રતનો એક અતિચાર

સદારસંતોષ. નં [સ્વદારસન્તોષ]

પોતાની પત્નીમાં સંતોષ હોવો તે, શ્રાવકનું ચોથું અણુવ્રત

સદારસંતોષિય. ત્રિં [સ્વદારસન્તોષિક]

પોતાની પત્નીમાં સંતોષ રાખનાર

સદાવરી. સ્ત્રીં [શતાવરી]

તે ઇન્દ્રિય જીવની એક જાતિ

સદેવમણ્યાસુર. ત્રિં [સદેવમણ્યાસુર]

દેવ-મનુષ્ય અને અસુર સાથે

સદેવીય. પું [સદેવીક]

દેવી સહિત

સદેસ. પું [સ્વદેશ]

પોતાનો દેશ

સદ્. પું [શબ્દ]

શબ્દ, સાત નયોમાંનો એક નય, અવાજ

સદ્. ધાં [શબ્દય]

બોલાવવું

સદ્દકર. ત્રિં [શબ્દકર]

શબ્દ-અવાજ કરનાર

સદ્દત્ત. નં [શબ્દત્ત]

શબ્દપણું

સદ્દનય. પું [શબ્દનય]

શબ્દપ્રધાન નય, સાત નયમાંનો એક નય

સદ્દપરિણામ. પું [શબ્દપરિણામ]

શબ્દનું પરિણામવું તે,

પરિણામનો એક ભેદ

સદ્દપરિચારગ. ત્રિં [શબ્દપરિચારક]

શબ્દ સાંભળવા માત્રથી વિષયતૃપ્તિ કરનાર

સદ્દપરિચારણા. સ્ત્રીં [શબ્દપરિચારણા]

શબ્દ સાંભળીને વિષયતૃપ્તિ કરવી તે

સદ્દપવિચાર. ત્રિં [શબ્દપ્રવિચાર]

શબ્દ દ્વારા જ વિષયતૃપ્તિ કરવી તે

સદ્દલ. નં [શાદ્દલ]

લીલું ઘાસ

સદ્દવેદિ. ત્રિં [શબ્દવેદિન]

શબ્દનું લક્ષ્ય રાખી બાણ મારનાર

સદ્દવ્વયા. સ્ત્રીં [સદ્રવ્ય]

દ્રવ્ય સહિત

સદ્દસત્તિવ્વકય. નં [શબ્દસપ્તૈકક]

'આચાર' સૂત્રનું એક અધ્યયન

સદ્દહ. ધાં [શ્રદ્ધ+ધા]

શ્રદ્ધા રાખવી, વિશ્વાસપૂર્વક ખાત્રીથી માનવું

સદ્દહંત. ત્રિં [શ્રદ્ધધાન]

શ્રદ્ધા રાખવી તે

સદ્દહંતયા. સ્ત્રીં [શ્રદ્ધધત્]

શ્રદ્ધા કરવી તે

સદ્દહણતા. સ્ત્રીં [શ્રદ્ધધાન]

શ્રદ્ધા કરવી તે

સદ્દહણસુદ્ધ. નં [શ્રદ્ધધાનશુદ્ધ]

શુદ્ધ શ્રદ્ધા રાખવી, શ્રદ્ધા વડે શુદ્ધ થયેલ

સદ્દહણા. સ્ત્રીં [શ્રદ્ધધાન]

શ્રદ્ધા, શ્રદ્ધા રાખવી તે

સદ્દહમાણ. કૃં [શ્રદ્ધધાન]

શ્રદ્ધા રાખતો

સદ્દહિરુણ. કૃં [શ્રદ્ધાયા]

શ્રદ્ધા રાખતો

સદ્દહિત. ત્રિં [શ્રદ્ધિત]

શ્રદ્ધા રાખેલ

સદ્દહિત્તે. કૃં [શ્રદ્ધાતુમ્]

શ્રદ્ધા રાખવા માટે

સદ્દહિતા. કૃં [શ્રદ્ધાતુમ્]

જુઓ 'ઉપર'

સદ્દહિય. ત્રિં [શ્રદ્ધિત]

શ્રદ્ધા રાખેલ

સદ્દાઉલગ. ત્રિં [શબ્દાકુલક]

શબ્દ કે અવાજથી આકુળ-વ્યાકુળ બનેલ

સદ્દાઉલય. ત્રિં [શબ્દાકુલક]

જુઓ 'ઉપર'

સદ્દાનુવાઇ. પું [શબ્દાનુપાતિન્]

એ નામનો એક વૃત્ત વૈતાલ્ય પર્વત

સદ્દાનુવાય. પું [શબ્દાનુપાત]

બહાર રહીને શબ્દ કરી બોલાવવો તે, શ્રાવકના દશમા વ્રતનો એક અતિચાર

સદ્દાલ. નં [દે.]

ઝાંઝર

સદ્દાલપુત્ત. વિં [સદ્દાલપુત્ર]

ભ. મહાવીરના દશ ઉપસકોમાંના સાતમો ઉપાસક, પોશાલપુરનો એક ધનાઢ્ય કુંભાર, પહેલા ગોશાળાનો અનુયાયી હતો. પછી ભ. મહાવીરનો ચુસ્ત શ્રાવક બન્યો. તેની પત્ની અગ્નિમિત્તા હતી. તેણે કાળક્રમે અનશન કર્યું. મૃત્યુપામી સૌધર્મકલ્પે ગયા.

સદ્દાવ. ધાં [શબ્દાય]

આખ્યાન કરવું, બોલાવવું

સદ્દાવાઇ. પું [શબ્દાપાતિન્]

એક વૃત્ત-વૈતાલ્ય પર્વત

સદ્દાવત્તિ. પું [શબ્દાપાતિન્]

જુઓ 'ઉપર'

સદ્દાવાઇ. પું [શબ્દાપાતિન્]

જુઓ 'ઉપર'

સદ્દાવાતિ. પું [શબ્દાપાતિન્]

જુઓ 'ઉપર'

સદ્દાવાતિવાસિ. પું [શબ્દાપાતિવાસિન્]

શબ્દાપાતી વૃત્તવૈતાલ્યનો રહેવાસી

સદ્દાવિત્તા. કૃં [શબ્દયિત્વા]

બોલાવીને

સદ્દાવિય. ત્રિં [શબ્દાયિત]

બોલાવેલ

સદ્દાવેત્તે. કૃં [શબ્દયિતુમ્]

બોલાવવા માટે

સદ્દાવેત્તા. કૃં [શબ્દયિત્વા]

બોલાવીને

સદ્દિય. ત્રિં [શબ્દિત]

પ્રસિદ્ધિ પામેલ

સદ્દિય. ત્રિં [શાબ્દિક]

શબ્દશાસ્ત્રનો જાણકાર, વૈયાકરણી

સદ્દુદ્દેસય. પું [શબ્દોદ્દેશક]

એક ઉદ્દેશક

સદ્દુન્નઇય. પું [શબ્દોન્નતિક]

શબ્દોની ઉન્નતિવાળું

સદ્દૂલ. પું [શાર્દૂલ]

વાધ, છંદ-વિશેષ

સદ્દૂલસીહ. પું [શાર્દૂલસિંહ]

સિંહ-વાધ, એક છંદ વિશેષ

સદ્દ. પું [શ્રદ્ધ]

શ્રદ્ધ, શ્રાવક

સદ્દં. અં [સાર્દ્દમ્]

અડધું, સાથે

સદ્દમજાણ. નં [સધર્મયાન]

સમ્યક્ ધર્મરૂપી યાન-વાહન

સદ્દમ્મ. ત્રિં [સદ્દર્મ]

સમ્યક્ધર્મ, સત્ધર્મ

સદ્દમ્મનિઓયણ. નં [સદ્દર્મનિયોજન]

સમ્યક્-સત્ ધર્મમાં જોડવો

સદ્દા. સ્ત્રીં [શ્રદ્ધા]

તત્ત્વરૂચિ, તત્ત્વનિશ્ચય, પ્રીતિ, ભક્તિ, ઇચ્છા, શ્રદ્ધા, અભિલાષા

સદ્દાભંગ. પું [શ્રદ્ધાભંગ]

શ્રદ્ધા તૂટવી તે

સદ્દિં. અં [સાર્દ્દમ્]

સાથે, સંગાથ

સદ્દિય. અં [સાર્દ્દમ્]

સાથે, જોડે

સદ્દિય. ત્રિં [શ્રાદ્ધિક]

શ્રદ્ધા કરનાર

સદ્દેય. ત્રિં [શ્રદ્દેય]

શ્રદ્ધા કરવા યોગ્ય

સધૂમ. ત્રિં [સધૂમ]

ધૂમ સહિત, ધુમ્રદોષ સહિત

સનંકુમાર. વિં [સનત્કુમાર]

ભરતક્ષેત્રમાં થયેલ યોથા યકવર્તી, અશ્વસેન રાજા અને રાણી સહદેવીના પુત્ર, પુત્રને રાજ્ય સોંપી, દીક્ષા લીધી.

સનિધન. ત્રિં [સનિધન]

નાશયુક્ત

સનિયાણ. ત્રિં [સનિદાન]

નિયાણ સહિત

સન્નત. ત્રિં [સન્નત]

સારી રીતે નમેલું

સન્નદ્ધ. ત્રિં [સન્નદ્ધ]

બખ્તર સહિત

સન્નય. ત્રિં [સન્નત]

સારી રીતે નમેલું

સન્ના. સ્ત્રીં [સન્જ્ઞા]

જુઓ 'સણ્ણ'

સન્નાઈપિંડ. નં [સ્વજ્ઞાતિપિંડ]

પોતાની જાતિ માટેનો આહાર

સન્નાહ. ધાં [સં+નહ]

લડાઈની તૈયારી

સન્નાહ. ધાં [સં+નાહય]

લડાઈ માટે તૈયાર કરવા

સન્નાહપટ્ટ. નં [સન્નાહપટ્ટ]

કવચપટ્ટ, રાજચિહ્ન

સન્નાહિત્તા. સ્ત્રીં [સન્નાહિત્તા]

યુદ્ધ માટે સજ્જ થઈને

સન્નાહિય. નં [સન્નદ્ધ]

બખ્તર આદિ બાંધેલ

સન્નાહેતા. કું [સંનહ]

યુદ્ધ સજ્જ થઈને

સન્નાહેતા. કું [સંનાહ]

યુદ્ધ માટે સજ્જ થઈને

સન્નિઓગ. ત્રિં [સન્નિયોગ]

નિયોગ સહિત

સન્નિકાસ. ત્રિં [સન્નિકાશ]

સમાન, સરખું

સન્નિક્ષમણ. નં [સનિષ્ક્રમણ]

નિષ્ક્રમણ સહિત

સન્નિક્ષિત્ત. ત્રિં [સન્નિક્ષિપ્ત]

દાટેલું, મૂકેલું

સન્નિક્ષિત્ત. ત્રિં [સન્નિક્ષિપ્ત]

જુઓ 'ઉપર'

સન્નિગાસ. ત્રિં [સન્નિકાશ]

સમાન, તુલ્ય

સન્નિચય. ત્રિં [સન્નિચય]

ધાન્યાદિનો સંગ્રહ

સન્નિચિત. ત્રિં [સન્નિચિત]

દાટેલું

સન્નિચિય. ત્રિં [સન્નિચિત]

દાટેલું

સન્નિનાદ. પું [સંનિનાદ]

પ્રતિધ્વનિ

સન્નિનાય. પું [સંનિનાદ]

પ્રતિધ્વનિ

સન્નિપડિય. નં [સન્નિપતિત]

પડેલ

સન્નિભ. ત્રિં [સન્નિભ]

સદ્રશ

સન્નિમહિય. ત્રિં [સન્નિમહિત]

વ્યાપ્ત, પૂજિત, પૂર્ણ ભરેલ

સન્નિયટ્ટચારિ. ત્રિં [સન્નિવૃત્તચારિન્]

નિષિદ્ધ ઘરની ભિક્ષા ત્યજી દેનાર

સન્નિરુદ્ધ. ત્રિં [સન્નિરુદ્ધ]

રોકવામાં આવેલ, અટકાવેલ

સન્નિવડિય. ત્રિં [સન્નિપતિત]

પડેલું

સન્નિવડિય. ત્રિં [સન્નિપતિત]

પડેલું

સન્નિવયમાણ. પું [સન્નિપતત્]

પડવું તે

સન્નિવાડિય. ત્રિં [સન્નિપાતિક]

એક રોગ

સન્નિવાડિય. ત્રિં [સન્નિપાતિત]

પાડેલું

સન્નિવાત. પું [સન્નિપાત]

એક રોગ,

એકત્ર સંયોગ

સન્નિવાતિય. ત્રિં [સાન્નિપાતિક]

એક રોગ

સન્નિવાય. પું [સન્નિપાત]

એક રોગ

સન્નિવિટ્ટ. ત્રિં [સન્નિવિષ્ટ]

સારી રીતે બેસેલું

સન્નિવેસ. પુ. [સન્નિવેશ]

યાત્રાળુને રહેવાનું સ્થાન, ધર્મશાળા, નેસડો

સન્નિવેસંતર. ન. [સન્નિવેશાન્તર]

અન્ય ધર્મશાળા કે નેસડો

સન્નિવેસદાહ. પુ. [સન્નિવેશદાહ]

નેસડા કે ધર્મશાળામાં ફેલાયેલ અગ્નિ

સન્નિવેસપહ. પુ. [સન્નિવેશપથ]

નેસડા કે ધર્મશાળાનો રસ્તો

સન્નિવેશમહ. પુ. [સન્નિવેશમહ]

નેસડાનો મહોત્સવ

સન્નિવેસમારી. સ્ત્રી. [સન્નિવેશમારી]

નેસડામાં ફેલાયેલો મરકીનો રોગ-વિશેષ

સન્નિવેશવહ. ન. [સન્નિવેશવધ]

નેસડામાં વધ થવો તે

સન્નિવેસવાહ. પુ. [સન્નિવેશવાહ]

નદી આદિના પ્રવાહમાં નેસડાનું તણાઈ જવું તે

સન્નિસન્ન. ત્રિ. [સન્નિષન્ન]

નિવાસ કરેલું, બેઠેલું

સન્નિસીય. ધા. [સં+નિ+ષદ્]

બેસવું

સન્નિસીયતા. સ્ત્રી. [સન્નિષદ્યા]

બેસવું તે

સન્નિસેજ્જા. સ્ત્રી. [સન્નિષદ્યા]

આસન વિશેષ

સન્નિહ. ત્રિ. [સન્નિભ]

તુલ્ય, સમાન

સન્નિહય. ન. [સન્નિભક્]

તુલ્યપણું

સન્નિહાણ. ન. [સન્નિધાન]

આધાર

સન્નિહાણત્થ. ન. [સન્નિધાનાર્થ]

આધાર માટે

સન્નિહિ. પુ. [સન્નિધિ]

સંગ્રહ, સંચય

સન્નિહિઓ. અ. [સન્નિધિત્સ]

સંગ્રહને આશ્રિને

સન્નિહિય. ત્રિ. [સન્નિહિત]

નજીકનું

સન્નિહી. પુ. [સન્નિધિ]

સંગ્રહ, સંચય

સન્ની. સ્ત્રી. [સંજિન્] જુઓ 'સણિ'

સપંચરાતીય. ત્રિ. [સપજ્વરાત્રિક]

પાંચ રાત્ર સહિત

સપંચરાય. ત્રિ. [સપજ્વરાત્ર]

પાંચ રાત્ર સહિત

સપંચવીસરાય. ત્રિ. [સપજ્વવિંશતિરાત્ર]

પચ્ચીશ રાત્રિ સહિત

સપક્ષ. વિશે. [સપક્ષ]

પડખે, જોડાજોડ

સપક્ષ. પુ. [સ્વપક્ષ]

પોતાનો પક્ષ

સપક્ષદિદ્ધિ. સ્ત્રી. [સ્વપક્ષદ્ધિ]

પોતાના પક્ષનું દર્શન

સપક્ષિ. પુ. [સ્વપક્ષિન્]

પોતાના પક્ષનું

સપક્ષિ. અ. [સપક્ષમ્]

બે વસ્તુ સામ સામે રહે ત્યારે બંનેના પડખા બરાબર

સમકક્ષ આવે તે

સપચ્ચવાય. ત્રિ. [સપ્રત્યવાય]

વ્યાધિ સહિત, વિઘ્ન સહિત

સપચ્ચવાયહડ. ન. [સપ્રત્યવાયાહડ]

વ્યાધિ વડે હણાયેલ

સપજ્જવસિત. ત્રિ. [સપર્યવસિત]

વિનાશવાળું, છેડા સહિત

સપજ્જવસિય. ત્રિ. [સપર્યવસિત]

જુઓ 'ઉપર'

સપડાગ. ત્રિ. [સપતાક]

પતાકા સહિત

સપડિકમ્મ. ન. [સપ્રતિકર્મન્]

ભત્ત પરચ્ચક્રમાણ સંધારાનો એક પ્રકાર જેમાં ઉઠબેસ કે

હલન ચલન થઈ શકે તેવું અનશન

સપડિક્કમણ. પુ. [સપ્રતિક્રમણ]

'પ્રતિક્રમણ' સહિત

સપડિદિસિ. અ. [સપ્રતિદિશ]

એકમેકની સામે ગોઠવાયેલ વસ્તુ જેની પ્રતિદિશા

સમાન થાય

સપડિદુવાર. ત્રિ. [સપ્રતિદ્વાર]

ચારે તરફ બારણાવાળું

સપડિવક્ષ. ત્રિ. [સપ્રતિપક્ષ]

પ્રતિપક્ષ સહિત

સપણ્ણરસરાય. ત્રિ. [સપજ્વદશરાત્ર]

પંદર રાત્રિ સહિત

સપત્તિય. ત્રિં [સપાત્રિક]

યાત્રા સહિત, કોઈને આધારે રહેલ

સપરવક્રમ. ત્રિં [સપરાક્રમ]

પરાક્રમ સહિત

સપરિવક્રમ. ત્રિં [સપરિકર્મન્]

સંથારાનો એક પ્રકાર, સાધુના મૂળ ગુણના ધાતરૂપ

દોષ સહિત, પરિકર્મ યુક્ત

સપરિગ્રહ. ત્રિં [સપરિગ્રહ]

પરિગ્રહ સહિત

સપરિનિવ્વાણ. ત્રિં [સપરિનિર્વાણ]

પરિનિર્વાણ સહિત

સપરિમાણ. ત્રિં [સપરિમાણ]

પરિમાણ-સહિત

સપરિચાર. ત્રિં [સપરિચાર]

પરિચાર-વિષય સેવનથી યુક્ત

સપરિવાર. ત્રિં [સપરિવાર]

પરિવાર-કુટુંબીજન આદિ સહિત

સપાણ. ત્રિં [સપ્રાણ]

‘પ્રાણ’ સહિત

સપાયપીઠ. ત્રિં [સપાદપીઠ]

પાદપીઠ સહિત

સપાહુડિયા. ત્રિં [સપ્રાહૃતિકા]

પ્રાહૃતિકા નામક એક દોષ સહિત

સપિંડરસ. પું [સપિન્ડરસ]

ખજૂર વગેરે રસમય પદાર્થ

સપુણ્ણ. વિશેં [સપુણ્ય]

પુન્ય સહિત

સપુલ્લાવર. ત્રિં [સપૂર્વાપર]

પૂર્વ અને અપર અથવા પહેલા અને છેલ્લા સહિત

સપેહા. કૃં [સમ્પ્રેક્ષ્ય]

સારી રીતે નિરીક્ષણ કરીને

સપેહિયા. કૃં [સમ્પ્રેક્ષ્ય]

સારી રીતે નિરીક્ષણ કરીને

સપ્પ. પું [સર્પ]

સાપ, નાગ, આશ્લેષા નક્ષત્રનો અધિપતિ દેવ

સપ્પદેવયા. પું [સર્પદેવતા]

આશ્લેષા નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવ

સપ્પભ. ત્રિં [સપ્રભ]

ક્રાંતિયુક્ત

સપ્પભય. પું [સપ્રભય]

ક્રાંતિયુક્ત

સપ્પમાણ. ત્રિં [શપ્પમાણ]

જેને શાપ અપાય છે તે

સપ્પસુગંધા. સ્ત્રીં [સર્પસુગંધા]

એક પ્રકારની વનસ્પતિ

સપ્પહ. પું [સપ્રભ]

ક્રાંતિ સહિત

સપ્પહ. પું [સત્પથ]

સન્માર્ગ

સપ્પહાર. પું [સત્પ્રહાર]

ઘણો માર

સપ્પહારણ. નં [સત્પ્રહારણ]

ઘણો જ માર મારવો તે

સપ્પિ. નં [સર્પિષ્]

ઘી

સપ્પિઆસવ. પું [સર્પિસાસવ]

ઘી જેવી મધુર વચનની લબ્ધિવાળા

સપ્પિયાસવ. પું [સર્પિરાશ્રવ]

જુઓ ‘ઉપર’

સપ્પિસલગ. ત્રિં [સર્પિશાચક]

પિશાચ વડે ગ્રહણ કરાયેલ

સપ્પુરિસ. પું [સત્પુરુષ]

સજ્જન, મહાપુરુષ, કિંપુરિસ દેવતાનો એક ઇન્દ્ર

સપ્પુરિસનિસેવિય. નં [સત્પુરુષનિસેવિત]

સજ્જનો દ્વારા આચરેલ

સપ્પાય. નં [દે.]

કુમુદ, કૈરવ

સપ્પલ. ત્રિં [સપ્પલ]

સફળ, સાર્થક

સપ્પા. સ્ત્રીં [શપ્પા]

એક વનસ્પતિ

સપ્પર. પું [શવર]

એક મ્લેચ્છ દેશ, તે દેશવાસી

સપ્પરી. સ્ત્રીં [શવરી]

શબર નામના મ્લેચ્છ દેશમાં જન્મેલી દાસી

સપ્પલ. પું [શબલ]

ચારિત્રને દૂષિત કરનાર - સબળ દોષો, એક

પરમાધામી, કાબરું, મેલું, અતિચાર સહિત

સપ્પલ. વિં [શબલ]

એક બળદ તેણે અનશન સ્વીકાર્યું. મૃત્યુબાદ તે

નાગકુમાર દેવ થયો. ભ. મહાવીરને નદીમાંથી ફૂબતા

ઉગાર્યા, તે સંબલનામે પણ પ્રસિદ્ધ છે.

સબલત્ત. નં [શબલત્વ]

‘શબલ’ દોષપણું

સબલાયાર. પુ [શબલાચાર]

‘શબલ’ દોષયુક્ત આચરણ

સબલી. સ્ત્રી [સબલિન]

બળવાન સહિત

સબીય. ત્રિ [સબીજ]

બીજવાળું

સબીયગ. પુ [સબીજક]

બીજવાળું

સઢભાવ. પુ [સદ્ભાવ]

સારો ભાવ, સદ્ભુત પદાર્થ, સત્ય આકાર

સઢભાવ. પુ [સ્વભાવ]

સ્વભાવ

સઢભાવઠવળા. સ્ત્રી [સદ્ભાવસ્થાપના]

વસ્તુના મૂળ આકારરૂપ સ્થાપના જેમ કે જિનપ્રતિમા

સઢભાવપયત્થ. પુ [સદ્ભાવપદાર્થ]

વિદ્યમાન પદાર્થ

સઢ્ઢિંતર. નં [સામ્યન્તર]

અંદરની બાજુ, અંદર

સઢ્ઢૂય. પુ [સદ્ભૂત]

યથાર્થ, સત્ય

સમય. ત્રિ [સમય]

ભય સહિત

સમ્મા. સ્ત્રી [સમ્મા]

સભા, પરિષદ, કથાગૃહ, સૌધર્માદિ સભા

સમ્મારિયાય. પુ [સમ્માર્યાક]

પત્ની સહિત

સમ્માવ. પુ [સ્વભાવ]

પ્રકૃતિ, સ્વભાવ

સમ્માવઓ. અ [સ્વભાવતસ]

સ્વભાવથી, પ્રકૃતિથી

સમ્માવળ. ત્રિ [સમ્માવળા]

ભાવના સહિત

સમ્માવળગ. પુ [સમ્માવળાક]

ભાવના કરવા પૂર્વક

સમ્માસ. ત્રિ [સમ્માષ]

ભાષા સહિત

સમ્માવ્વુ. નં [સમ્માવ્વુ]

‘દસવેયાલિય’ સૂત્રનું તથા ‘ઉત્તરજ્ઞયણ’ સૂત્રનું એક-

એક અધ્યયન

સમ્માવ્વુ. નં [સમ્માવ્વુ]

જુઓ ‘ઉપર’

સમ્માવ્વુ. નં [સમ્માવ્વુ]

જુઓ ‘ઉપર’

સમ્મામેય. પુ [સ્વમ્મામેય]

પોતાની ભૂમિ સંબંધિ

સમ. પુ [શ્રમ]

થાક, પરિશ્રમ

સમ. ત્રિ [સમ]

સરખું, બરાબર

સમ. નં [સમ]

સકુશળ

સમ. પુ [સમ]

સમાન વય

સમઢવ્કંત. ત્રિ [સમતિક્રાન્ત]

સારી રીતે પાર પામેલ

સમઢવ્કમંત. ત્રિ [સમતિક્રામત]

સારી રીતે પાર કરવું તે

સમઢવ્કમિત્તા. સ્ત્રી [સમતિક્રામત]

જુઓ ‘ઉપર’

સમઢવ્ચ્છમાળ. પુ [સમતિક્રામત]

જુઓ ‘ઉપર’

સમઢય. ત્રિ [સામયિક]

એક સમયની સ્થિતિવાળો

સમઢય. ત્રિ [સામયિક] જુઓ ‘ઉપર’

સમઢઢય. નં [સમર્તુક]

સમર્તુવાળું

સમં. અ [સમમ્]

સાથે

સમંત. અ [સામન્ત]

પાસે, નજીક

સમંત. અ [સમન્ત]

સર્વ બાજુ

સમંતઓ. અ [સમન્તસ]

સર્વ બાજુથી

સમંતય. અ [સમન્તક]

ચારે બાજુ

સમંતા. અ [સમન્તાત]

ચારે બાજુથી

સમકળ્પ. પુ [સમકલ્પ]

સમાન આચાર

સમકર્મ. નં [સમકર્મન્]

કર્મ-કાર્યનું સમાનપણું

સમકિરિય. ત્રિં [સમકિરિય]

જેમને તુલ્યક્રિયા છે તે

સમવચ્ચ. અં [સમક્ષ]

સામે

સમવચ્ચાય. ત્રિં [સમાચ્ચાત]

કહેલું

સમવચ્ચેત્ત. નં [સમક્ષેત્ર]

ક્ષેત્રની સમાનતા

સમચેત્ત. નં [સમક્ષેત્ર]

જુઓ 'ઉપર'

સમગ. અં [સમક]

એક સાથે

સમગ. ત્રિં [સમગ્ર]

સમૂહ

સમગ. ત્રિં [સમગ્ર]

સમસ્ત, સઘળું

સમચતુરસ્રકોણસંઠિત. નં [સમચતુષ્કોણસંસ્થિત]

સમચોરસ આકારે રહેલ

સમચતુરસ્ર. નં [સમચતુરસ્ર]

૯ સંસ્થાનમાંનું પ્રથમ સંસ્થાન

સમચતુરસ્રસંઠાનનામ. નં [સમચતુરસ્રસંસ્થાનનામન્]

નામકર્મની એક પ્રકૃતિ જેનાથી સમચતુરસ્ર સંસ્થાન

પ્રાપ્ત થાય

સમચતુરસ્રસંઠાનસંઠિય. નં [સમચતુરસ્રસંસ્થાનસંસ્થિત]

સમચતુરસ્ર સંસ્થાન આકારે રહેલ

સમચતુરસ્રસંઠિત. નં [સમચતુરસ્રસંસ્થિત]

જુઓ 'ઉપર'

સમચક્કવાલસંઠિત. નં [સમચક્રવાલસંસ્થિત]

સમચક્રવાલ આકારે રહેલ

સમજસ. ત્રિં [સમયશસ્]

યશની સમાનતાવાળો

સમજોગિ. ત્રિં [સમયોગિન્]

સમાન યોગવાળો

સમજોતિભૂત. ત્રિં [સમજ્યોતિભૂત]

અગ્નિ સમાન

સમજ્જગ. ત્રિં [સમર્જક]

ઉત્પન્ન કરનાર

સમજ્જિણ. ધાં [સં+અર્જ]

મેળવવું, ઉત્પન્ન કરવું

સમજ્જિણમાણ. નં [સમર્જત]

ઉત્પન્ન કરવું, મેળવવું તે

સમજ્જિણિત્તા. કૃં [સમર્જ્ય]

ઉત્પન્ન કરીને

સમજ્જિત. ત્રિં [સમ્માર્જિત]

સંમાર્જન કરેલ

સમજ્જિય. ત્રિં [સમર્જિત]

ઉપાર્જિત

સમજ્જુઝય. નં [સમદ્યુતિક]

દ્યુતિની સમાનતાવાળું

સમજ્જુતીય. નં [સમદ્યુતિક]

જુઓ 'ઉપર'

સમટ્ટ. ત્રિં [સમર્થ]

સમર્થ, શક્તિસંપન્ન, યુક્ત, ઉચિત

સમણ. પું [શ્રમણ]

મુનિ, નિર્ગન્થ, સાધુ, શાક્યાદિ બૌદ્ધ વગેરે સાધુ, તપથી

શ્રમિત થનાર, પાખંડીલોક

સમણ. વિં [શ્રમણ]

ભ. મહાવીરનું એક નામ

સમણ. પું [શ્રવણ]

કાન, સાંભળવું તે, એક નક્ષત્ર

સમણ. ત્રિં [સમનસ્]

મન સહિત

સમણ. નં [શમન]

શમાવવું, ઉપશમન કરવું

સમણવચ્ચ. ત્રિં [સમનસ્ક]

મનની પ્રવૃત્તિ સહિત

સમણગ. પું [શ્રમણક]

શ્રમણ, સાધુ

સમણગુણ. પું [શ્રમણગુણ]

સાધુના ગુણ

સમણજાય. ત્રિં [શ્રમણજાત]

શ્રમણથી થયેલ

સમણત્ત. નં [શ્રમણત્વ]

શ્રમણપણું

સમણત્તણ. નં [શ્રમણત્વ]

શ્રમણપણું

સમણધમ્મ. પું [શ્રમણધર્મ]

સાધુનો ધર્મ, અણગાર ધર્મ,

સમણધમ્મ. પું [શ્રમણધર્મ]

૯૨ પ્રકારનો મુનિ ધર્મ

સમણભૂય. ત્રિં [શ્રમણભૂત]

શ્રાવકની અગિયારમી પ્રતિમા આદરનાર શ્રાવક-
સાધુરૂપ વર્તે તે

સમણય. વિં [શ્રમણક]

અચલગ્રામનો ગાથાપતિ, જેણે સુરઝય, સયદેવ આદિ
સાથે દીક્ષા લીધી. મૃત્યુબાદ પાંડુરાજાના પુત્ર રૂપે
જન્મ્યો.

સમણવ્યય. નં [શ્રમણવ્રત]

શ્રમણ-સાધુના વ્રત

સમણસ. નં [સમનસ]

મન સહિત

સમણસંઘ. પું [શ્રમણસંઘ]

સાધુ સમુદાય, સાધુ જેમાં મુખ્ય છે તેવો ચતુર્વિધ સંઘ

સમણસંપદા. સ્ત્રીં [શ્રમણસમ્પદા]

સાધુરૂપ સંપત્તિ

સમણસીંહ. વિશેં [શ્રમણસિંહ]

સાધુઓમાં સિંહ સમાન

સમણા. સ્ત્રીં [સમનસ]

મન સહિત

સમણાસ. પું [શ્રમણાયુષ્મત]

‘આયુષ્માન શ્રમણ’ એવું સંબોધન

સમણિ. સ્ત્રીં [શ્રમણી]

સાધ્વી, આર્યા

સમણિજ્જમાણ. ત્રિં [સમન્વીયમાન]

સમન્વય કરતો

સમણી. સ્ત્રીં [શ્રમણી]

સાધ્વી, આર્યા, નિર્ગંથી, ભિક્ષુણી

સમણુગમ્મમાણ. ત્રિં [સમનુગમ્યમાન]

પાછળ જવું તે, અનુસરવું તે

સમણુગાહિજ્જમાણ. ત્રિં [સમનુગ્રાહ્યમાન]

સારી રીતે અનુગ્રહ કરતો

સમણુચિંતિજ્જમાણ. ત્રિં [સમનુચિંત્યમાન]

સારી રીતે અનુચિંતન કરવું તે

સમણુજાણ. ધાં [સં+અનુ+જ્ઞા]

અનુમોદન કરવું, અનુમતિ આપવી

સમણુણ. ત્રિં [સમનોજ]

અનુજ્ઞા-સંમતિ આપનાર, પ્રવ્રજ્યા યોગ્ય, બોધ પામેલ,
ઉદ્યુક્ત વિહારી, સાંભોગિક, લોકમાન્ય

સમણુપસ્સ. ધાં [સં+અનુ+દૃશ]

સમ્યક્ રીતે જોવું

સમણુપેહિજ્જમાણ. ત્રિં [સમનુપ્રેક્ષ્યમાન]

સારી રીતે નિરીક્ષણ કરતો

સમણુહવ. ધાં [સં+અનુ+ભૂ]

સારી રીતે અનુભવ કરવો

સમણોવસ્સય. પું [શ્રમણોપાશ્રય]

શ્રમણનું વસવું તે, શ્રમણની વસ્તી

સમણોવાસગ. પું [શ્રમણોપાસક]

શ્રાવક, સાધુની ઉપાસના કરનાર

સમણોવાસગપરિયાય. પું [શ્રમણોપાસકપર્યાય]

શ્રાવકપણાનો પર્યાય

સમણોવાસય. પું [શ્રમણોપાસક]

જુઓ ‘સમણોવાસગ’

સમણોવાસિયા. સ્ત્રીં [શ્રમણોપાસિકા]

શ્રાવિકા, સાધુ-સાધ્વીની ઉપાસના કરનાર

સમતલ. ત્રિં [સમતલ]

સરખી સપાટી

સમતલપડયા. સ્ત્રીં [સમતલપદિકા]

ભૂમિ ઉપર બંને પગ સરખા રાખવા તે

સમતલપાડયા. સ્ત્રીં [સમતલપાદિકા]

જુઓ ‘ઉપર’

સમતા. સ્ત્રીં [સમતા]

સમતા, સમપણું

સમતાલ. નં [સમતાલ]

સરખો તાલ દેવો તે

સમતાલપદુલ્લેખ. પું [સમતાલપદોલ્લેખ]

નર્તકીપદ-પ્રક્ષેપ લક્ષણ વિશેષ

સમતિકંત. ત્રિં [સમતિક્રાન્ત]

ઉલ્લંઘી કે ઓળંગી ગયેલ

સમતિકવંત. ત્રિં [સમતિક્રાન્ત]

જુઓ ‘ઉપર’

સમતીર. ત્રિં [સમતીર]

જેના બે કાંઠા સરખા છે તે

સમતુરંગેમાણ. કૂં [સમતુરંગાયત]

પરસ્પર આલિંગન કરતો

સમત્ત. નં [સમત્ત]

સમ-પણું

સમત્ત. ત્રિં [સમાપ્ત]

સમાપ્ત, પૂરું

સમત્ત. ત્રિં [સમસ્ત]

સર્વ, સઘળું

સમત્તગણિપિટક. નં [સમસ્તગણિપિટક]

સઘળી ગણિપિટક-દ્વાદશાંગી

સમત્તદંસિ. વિશે [સમત્વદર્શિન]

રાગદ્વેષ રહિત, પરમાર્થદર્શી

સમત્તદુઃખત્તસત્તસરણ. વિશે [સમસ્તદુઃખત્તસત્તસરણ]

સર્વદુઃખી પ્રાણીને શરણાર્થ

સમત્તપ્પણ. વિશે [સમાપ્તપ્રતિજ્ઞ]

જેની પ્રતિજ્ઞા સમાપ્ત થઈ છે તે

સમત્તારાહણા. સ્ત્રી [સમ્યક્ત્વારાધના]

સમ્યક્ત્વપૂર્વક આરાધના કરવી તે

સમત્થ. ત્રિ [સમર્થ]

સમર્થ, શક્તિમાન

સમત્થચિત્ત. વિશે [સમર્થચિત્ત]

સમર્થ ચિત્તવાળો

સમનુગંતવ્વ. ન [સમનુગન્તવ્ય]

અનુસરવા યોગ્ય

સમનુગચ્છ. ધા [સં+અનુ+ગમ]

અનુસરવું

સમનુગચ્છમાણ. ન [સમનુગચ્છત્]

અનુસરવું તે

સમનુગમ્મમાણ. ત્રિ [સમનુગમ્યમાણ]

અનુસરવા યોગ્ય

સમનુગાઙ્ગ. ધા [સં+અનુ+ગા]

કથન કરવું, કહેવું

સમનુચિણ. ન [સમનુચીર્ણ]

આચરેલું

સમનુજાઙ્ગમાણ. ત્રિ [સમનુયાયમાણ]

અનુસરવા યોગ્ય

સમનુજાણ. ધા [સં+અનુ+જ્ઞા]

અનુમોદન કરવું, સંમતિ આપવી

સમનુજાણમાણ. ન [સમનુજાણત્]

અનુમોદન કરવું તે, સંમતિ આપવી તે

સમનુજાણિત્ત. કૃ [સમનુજાણત્]

અનુમોદન આપવા માટે, સંમતિ આપવા માટે

સમનુજાણેત્ત. કૃ [સમનુજ્ઞાતુમ]

જુઓ 'ઉપર'

સમનુણ. ત્રિ [સમનોજ]

જુઓ 'સમણુણ'

સમનુણ્ણા. સ્ત્રી [સમનુજ્ઞા]

અનુમતિ, પદવી પ્રાપ્ત

સમનુણ્ણાય. ત્રિ [સમનુજ્ઞાત]

સારી રીતે સંમતિ-અનુમોદન અપાવેલ

સમનુપત્ત. વિશે [સમનુપ્રાપ્ત]

સારી રીતે પ્રાપ્ત

સમનુપસ્સ. ધા [સં+અનુ+દૃશ]

સમ્યક્ રીતે જોવું

સમનુબદ્ધ. ત્રિ [સમનુબદ્ધ]

નિરંતર બંધાવેલ

સમનુબ્ભૂય. ત્રિ [સમનુભૂત]

સારી રીતે અનુભવેલ

સમનુભૂય. ત્રિ [સમનુભૂત]

જુઓ 'ઉપર'

સમનુવાસ. ધા [સં+અનુ+વાસય]

વાસિત કરવું, પરિપાલન કરવું, સિદ્ધ કરવું

સમનુસિદ્ધ. ન [સમનુશિષ્ટ]

અનુજ્ઞાત, અનુમત

સમન્નાગત. ત્રિ [સમન્વાગત]

સમન્વિત, સહિત

સમન્નાગય. ત્રિ [સમન્વાગત]

જુઓ 'ઉપર'

સમન્નાહરણયા. ત્રિ [સમન્વાહરણ]

સારી રીતે આવેલ-આહત કરેલ

સમન્નિય. ત્રિ [સમન્વિત]

સહિત, યુક્ત

સમપજ્જવસિય. વિશે [સમપર્યવસિત]

સારી રીતે રહેલ

સમપાયપુત્તા. સ્ત્રી [સમપાદપુતા]

બે પગ તથા કુલા જમીનને અડાડીને બેસવું

સમપ્પ. ધા [સં+અર્પય]

અર્પણ કરવું, દાન દેવું

સમપ્પભ. પુ [સમપ્રભ]

એક દેવવિમાન

સમપ્પહ. પુ [સમપ્રભ]

જુઓ 'ઉપર'

સમપ્પિય. ત્રિ [સમર્પિત]

અર્પણ કરેલું

સમબલ. વિશે [સમબલ]

બળની સમાનતા

સમભિજાણ. ધા [સં+અભિ+જ્ઞા]

નિર્ણય કરવો, પ્રતિજ્ઞા નિર્વાહ કરવો

સમભિજાણિત્તા. કૃ [સમભિજ્ઞાય]

નિર્ણય કરીને, પ્રતિજ્ઞા નિર્વાહ કરીને

સમભિજાણિયા. કૃ [સમભિજ્ઞાય]

જુઓ 'ઉપર'

સમભિદ્વ. ધાં [સં+અભિ+દ્વ]

હેરાન કરવું

સમભિદ્વત. નં [સમભિદ્વત]

હેરાન કરાવેલ

સમભિદ્વંસ. ધાં [સં+અભિ+ધ્વંસ]

નષ્ટ કરવું, ધ્વંસ કરવો

સમભિપટિત્ત. કૃં [સમભિપટિત્તુમ્]

આક્રમણ કરવા માટે

સમભિભૂય. વિશેં [સમભિભૂત]

અત્યંત પરાભૂત

સમભિરૂઢ. પું [સમભિરૂઢ]

સાત નયમાંનો એક નય, લિંગ-પર્યાય અને વચન ભેદે

અર્થ ભેદ માનનાર

સમભિલોક્ત. કૃં [સમભિલોકિતુમ્]

સમ્યક્ પ્રકારે અવલોકન કરવા માટે

સમભિલોક્ય. નં [સમભિલોકિત]

સમ્યક્ પ્રકારથી અવલોકન કરેલ

સમભિલોમાણ. નં [સમભિલોકમાન]

સમ્યક્ રીતે અવલોકન કરેલ

સમભિલોય. ધાં [સં+અભિ+લોક]

સમ્યક્ પ્રકારે અવલોકન કરવું

સમય. પું [સમય]

સમય, ક્ષણ, કાળનો નાનામાં નાનો ભાગ, સિદ્ધાંત, પ્રવચન, આગમ, શાસ્ત્ર, વિકલ્પ કરવાની વ્યવસ્થા, સંયમ, સદાચાર, અધ્યા સમય,

સમય. પું [સમય]

‘સૂયગડ’ સૂત્રનું એક અધ્યયન,

સમય. પું [સમય]

સામાયિક નામક વ્રત-વિશેષ

સમય. અં [સમક]

એકીસાથે

સમય. નં [સમય]

સિદ્ધાંત

સમયંત. નં [સમાયન્ત]

સમય અંતર્ગત

સમયઓ. અં [સમયત્સ]

સમયને આશ્રિને

સમયકલ્પ. નં [સમયકલ્પ]

સિદ્ધાંત કલ્પ

સમયક્ષેત્ર. નં [સમયક્ષેત્ર]

અઢી દ્વીપ પ્રમાણ ક્ષેત્ર, મનુષ્ય ક્ષેત્ર

સમયચિત્ત. નં [સમયક્ષેત્ર]

જુઓ ‘ઉપર’

સમયચેત્ત. નં [સમયક્ષેત્ર]

જુઓ ‘ઉપર’

સમયચેત્તિય. પું [સમયક્ષેત્રિક]

મનુષ્ય ક્ષેત્ર સંબંધિ

સમયગ. પું [સમયક]

સમય સંબંધિ

સમયણ. ત્રિં [સમયજ]

સમયને જાણનાર, અવસર જાતા, સ્વ-પર સિદ્ધાંત જાતા

સમયતો. અં [સમયત્સ]

જુઓ ‘સમયઓ’

સમયસ. અં [સમયશ્સ]

સમય થકી

સમયસત્થ. પું [સમયશાસ્ત્ર]

સિદ્ધાંત સંબંધિ શાસ્ત્ર

સમયસાર. નં [સમયસાર]

પ્રવચન સાર, સિદ્ધાંતના સારરૂપ

સમયસુતિ. સ્ત્રીં [સમયશ્રુતિ]

સિદ્ધાંતની શ્રુતિ, શાસ્ત્રશ્રુતિ

સમયા. સ્ત્રીં [સમતા]

સમતા, સમભાવ

સમયાનુપેહિ. વિશેં [સમયાનુપ્રેક્ષિન્]

સમયને અનુસરનાર, સિદ્ધાંતની ચિંતવના કરનાર

સમયિક. નં [સામયિક]

સમય સંબંધિ

સમયિગ. નં [સામયિક]

જુઓ ‘ઉપર’

સમર. પું [સ્મર]

કામદેવ

સમર. પું [સમર]

સંગ્રામ, યુદ્ધ, નીચ માણસનું નિવાસસ્થાન

સમરસ. પું [સમરસ]

સમ-રસ

સમલંકર. ધાં [સં+અલં+કૃ]

વિભૂષિત કરવું, અલંકારવું

સમલંકરેતા. કૃં [સમલંકૃત્ય]

અલંકારીને, વિભૂષિત કરીને

સમલિહિય. ત્રિં [સમલિખિત]

સરખી પંક્તિમાં આલેખેલ

સમલેક્ષ. ન૦ [સમલેશ્ય]	નમ્ર થવું, આધીન થવું
જેની લેશ્યા તુલ્ય-સમાન છે તે	સમાઉત્ત. ત્રિ૦ [સમાયુક્ત]
સમલ્લીન. ત્રિ૦ [સમાલીન]	સહિત, યુક્ત
નજીક, પાસે	સમાઉય. ત્રિ૦ [સમાયુષ્ક]
સમવર્ણ. પુ૦ [સમવર્ણ]	જેમના આયુષ્ય સમાન છે તે, સમાન આયુવાળા
વર્ણની સમાનતા	સમાઉલ. ત્રિ૦ [સમાકુલ]
સમવાય. પુ૦ [સમવાય]	વ્યાકુળ
સંબંધવિશેષ, સમૂહ, સમુદાય, એકત્ર કરવું, એક	સમાઓગ. પુ૦ [સમાયોગ]
(અંગ)આગમસૂત્ર, ઇન્દ્ર	સ્થિરતા
સમવાયધર. પુ૦ [સમવાયધર]	સમાકુલ. ત્રિ૦ [સમાકુલ]
‘સમવાય’ નામના ચોથા (અંગ) આગમ સૂત્રને ધારણ-	વ્યાકુળ
કંઠસ્થ કરનાર	સમાગચ્છ. પુ૦ [સમાગત]
સમવેદના. સ્ત્રી૦ [સમવેદન]	સામે આવવું, આગમન કરવું, જાણવું, સંયોગ, સંબંધ
સમાન પીડા, જેમની વેદના સરખી છે તે	કરવો
સમવેયના. સ્ત્રી૦ [સમવેદન]	સમાગમ. પુ૦ [સમાગમ]
જુઓ ‘ઉપર’	આવેલ
સમવ્યય. ત્રિ૦ [સમવ્રત]	સમાગમ્મ. ત્રિ૦ [સમાગમ્ય]
સમાન વ્રત, જેમાં વ્રતની સમાનતા છે તે	સમાગમ, સંયોગ, મેળાપ
સમસરિસ. ત્રિ૦ [સમસદૃશ]	સમાગય. કૃ૦ [સમાગત]
અત્યંત તુલ્ય, જે પરસ્પર તુલ્ય છે તે	આવીને
સમશરીર. ત્રિ૦ [સમશરીર]	સમાચર. ધા૦ [સં+આ+ચર]
સમાન શરીર, જેઓ શરીરમાં સમાન છે તે	આવેલ
સમસેદી. સ્ત્રી૦ [સમશ્રેણિ]	સમાણ. ત્રિ૦ [સત]
સરખી પંક્તિ	વિદ્યમાન, છતુ
સમસોવ્ય. ત્રિ૦ [સમસૌખ્ય]	સમાણ. ત્રિ૦ [સમાન]
સુખનું સમપણું, જેમનું સુખ સમાન છે તે	સરખું, તુલ્ય, અણપત્તી વ્યંતરનો એક ઇન્દ્ર, આઠમાં
સમસ્સિત. ત્રિ૦ [સમાશ્રિત]	દેવલોક નું એક વિમાન, કારણે સ્થિરવાસ રહેનાર સાધુ
આશ્રયે રહેલ	સમાણ. ધા૦ [સં+આપ્]
સમહિજાનમાણ. ન૦ [સમભિજાનત્]	સમાપ્ત કરવું
સારી રીતે જાણવું	સમાણહિતા. ત્રિ૦ [સમાપ્ત]
સમહિદ્વાય. ત્રિ૦ [સમધિષ્ઠાયક]	સમાપ્ત કરનાર
સારી રીતે આશ્રય કરેલ	સમાણં. વિશે૦ [સમં]
સમહિદ્વિજ્જમાણ. ન૦ [સમધિષ્ઠીયમાન]	સરખું, તુલ્ય
આશ્રય કરવો તે	સમાણકલ્પ. ત્રિ૦ [સમાનકલ્પ]
સમા. સ્ત્રી૦ [સમા]	આચારની જેમાં સમાનતા છે તે
સમય વિશેષ, આરો	સમાણિતા. કૃ૦ [સમ્માન્ય]
સમાહ્ણ. ત્રિ૦ [સમાહીર્ણ]	સન્માન કરેલ
સારી રીતે આચરણ કરેલ	સમાણિય. ત્રિ૦ [સમાનીત]
સમાહ્ણ. ત્રિ૦ [સમાહીર્ણ]	સારી રીતે લાવેલ
વ્યાપ્ત, આકુળ, સંકીર્ણ થયેલ	સમાણીત. ત્રિ૦ [સમાનીત]
સમાઉદ્. ધા૦ [સં+આ+વૃત્]	જુઓ ‘ઉપર’

સમાણુભાગ. પુ. [સમાનુભાગ]

સમ-અનુભાગ

સમાણુભાવ. પુ. [સમાનુભાવ]

સમ-અનુભાવ

સમાદહ. ધા. [સં+આ+દહ]

સળગાવવું

સમાદહ. ધા. [સં+આ+ધા]

ધારણ કરવું

સમાદહમાણ. ન. [સમાદહત્]

ધારણ કરવું તે

સમાદા. ધા. [સં+આ+દા]

ગ્રહણ કરવું

સમાદાણ. ન. [સમાદાન]

ગ્રહણ કરવું, અંગીકાર કરવું તે

સમાદાય. કૃ. [સમાદાય]

ગ્રહણ કરીને, પકડીને, અંગીકાર કરીને

સમાદીય. ન. [સમાદિક]

ગ્રહણ કરેલ, અંગીકાર કરેલ

સમાધિ. પુ. [સમાધિ]

સમાધિ, ચિત્ત સ્વાસ્થ્ય શ્રુતચારિત્રરૂપ ધર્મ,

અંતઃકરણની એકાગ્રતા

સમાધિત. ત્રિ. [સમાહિત]

‘સમાધિ’ પામેલ

સમાભટ્ટ. પુ. [સમાભાષિત]

સમ્યક્ બોલવું તે

સમાભરિય. ત્રિ. [સમાભૃત]

સારી રીતે ભરેલ

સમામેવ. અ. [સમમમેવ]

એક જ વખતે

સમાય. પુ. [સમવાય]

એકત્ર કરવું, સમૂહ, સંબંધ વિશેષ

સમાય. પુ. [સમાજ]

સમાજ, સમુદાય

સમાય. અ. [સમકમ]

એકીસાથે

સમાય. ન. [સમાય]

સમતા ભાવ

સમાયય. ધા. [સં+આ+દદ]

ગ્રહણ કરવું, અંગીકાર કરવું

સમાયયંત. પુ. [સમાદદાન]

અંગીકાર કરેલ, ગ્રહણ કરેલ

સમાયર. ધા. [સં+આ+ચર]

સમ્યક્ રીતે આચરણ કરવું

સમાયરંત. કૃ. [સમાચરત્]

સમ્યક્ રીતે આચરણ કરતો

સમાયરમાણ. ન. [સમાચરત્]

સમ્યક્ રીતે આચરણ કરેલ

સમાયરિત્ત. કૃ. [સમાચરિત્તમ]

સમ્યક્ રીતે આચરવા માટે

સમાયરિત્તા. કૃ. [સમાચર્ય]

સમ્યક્ રીતે આચરણ કરીને

સમાયરિયવ્વ. ત્રિ. [સમાચરિત્તવ્ય]

સમ્યક્ રીતે આચરવા યોગ્ય

સમાયરેત્તા. કૃ. [સમાચર્ય]

સમ્યક્ રીતે આચરણ કરીને

સમાયરેમાણ. કૃ. [સમાચરત્]

સમ્યક્ રીતે આચરણ કરેલ

સમાયા. કૃ. [સમાદાય]

ગ્રહણ કરીને, અંગીકાર કરીને

સમાયાણ. ત્રિ. [સમાદાન]

જુઓ ‘સમાદાણ’

સમાયાય. ત્રિ. [સમાયાય]

સમાગત

સમાયાર. પુ. [સમાચાર]

આચરણ, સદાચાર

સમાયોગ. પુ. [સમાયોગ]

સ્થિરતા

સમારંભ. પુ. [સમારમ્ભ]

મન-વચન-કાયાથી બીજાને દુઃખ ઉપજાવવું તે, હિંસા

કરવી તે

સમારંભ. ધા. [સં+આ+રમ્ભ]

આરંભ કરવો, હિંસા કરવી

સમારંભ. ધા. [સં+આ+રમ્ભય]

આરંભ કરાવવો, હિંસા કરાવવી

સમારંભંત. કૃ. [સમારમ્ભમાણ]

આરંભ કરતો, હિંસા કરતો

સમારંભકરણ. ન. [સમારમ્ભકરણ]

આરંભ કરવો તે, હિંસા કરવી તે

સમારંભમાણ. કૃ. [સમારમ્ભમાણ]

આરંભ કરતો, હિંસા કરતો

સમારંભમાણ. કૃ. [સમારમ્ભમાણ]

જુઓ ‘ઉપર’

સમારંભ. કૃં [સમારંભ્ય]

આરંભ કરીને, હિંસા કરીને

સમારંભ. ધાં [સં+આ+રંભ]

જુઓ 'સમારંભ'

સમારંભમાણ. કૃં [સમારંભમાણ]

જુઓ 'સમારંભમાણ'

સમારંભિતા. કૃં [સમારંભ્ય]

આરંભ કરીને, હિંસા કરીને

સમારંભેતા. કૃં [સમારંભ્ય]

જુઓ 'ઉપર'

સમારૂય. નં [સમારૂત]

સારી રીતે શબ્દ કરવો

સમારૂઢ. ત્રિં [સમારૂઢ]

સારી રીતે આરૂઢ થયેલો

સમારોવ. ધાં [સં+આરોપ]

ચડાવવું

સમાલંક. ધાં [સં+આ+અલં+કૃ]

અલંકૃત કરવું, વિભૂષિત કરવું

સમાલંકેતા. કૃં [સમાલંકૃત્ય]

અલંકૃત કે વિભૂષિત કરીને

સમાલભ. ધાં [સં+આ+લભ]

પ્રાપ્ત કરવું, મેળવવું

સમાલવ. ધાં [સં+આ+લપ]

વિસ્તારથી કહેલું

સમાવડિય. ત્રિં [સમાવડિત]

સામે આવીને પડવું

સમાવણગ. ત્રિં [સમાવણગ]

પ્રાપ્ત થયેલ

સમાવદ. ધાં [સં+આ+વદ]

બોલવું, કહેવું

સમાવન્ન. ત્રિં [સમાવન્ન]

સંપ્રાપ્ત, મળેલું

સમાવન્નગ. ત્રિં [સમાવન્નગ]

પ્રાપ્ત થયેલ

સમાવન્નય. ત્રિં [સમાવન્નય]

જુઓ 'ઉપર'

સમાવયંત. ત્રિં [સમાવયંત]

સામે આવીને પડેલું હોય તે

સમાસ. ધાં [સં+આ+શ્રિ]

આશ્રય કરવો

સમાસ. ધાં [સં+આ+અસ]

બેસવું, રહેવું

સમાસ. પું [સમાસ]

સંક્ષેપ, ટૂંકાણ, બે કે તેથી વધુ પદોનું જોડાણ

સમાસઓ. અં [સમાસતસ]

સંક્ષેપથી

સમાસજ્જ. કૃં [સમાસાદ્ય]

પ્રાપ્ત કરીને

સમાસણ. નં [સમાસણ]

સમ આસને બેસવું તે, સાર રીતે બેસવું તે

સમાસતો. અં [સમાસતસ]

સંક્ષેપથી

સમાસય. પું [સમાશ્રય]

આશ્રય, સ્થાન

સમાસાદ. ધાં [સં+આ+સાદય]

પ્રાપ્ત કરવું

સમાસાદેતા. કૃં [સમાસાદય]

પ્રાપ્ત કરીને

સમાસાદેમાણ. કૃં [સમાસાદયત્]

પ્રાપ્ત કરતો

સમાસાસ. ધાં [સં+આ+શ્વાસય]

સારી રીતે શ્વાસ લેવો

સમાસાસેતા. કૃં [સમાશ્વાસ્ય]

સારી રીતે શ્વાસ લઈને

સમાસેજ્જ. કૃં [સમાશ્રિત્ય]

આશ્રય કરીને

સમાસેવિત્તે. કૃં [સમાસેવિતુમ્]

સમ્યક્ રીતે સેવવા-આસેવન કરવા માટે

સમાહટ્ટુ. કૃં [સમાહટ્ય]

ગ્રહણ કરીને, એકત્ર કરીને

સમાહડ. ધાં [સં+આ+હ]

ગ્રહણ કરવું, એકત્ર કરવું

સમાહત. ત્રિં [સમાહત]

આઘાત પ્રાપ્ત

સમાહય. ત્રિં [સમાહત]

આઘાત પ્રાપ્ત

સમાહર. ધાં [સં+આ+હ]

ગ્રહણ કરવું

સમાહાણ. નં [સમાધાન]

સમાધિ, ઉત્સુકતા, નિવૃત્તિ, ચિત્ત સ્વાસ્થ્ય

સમાહાર. પું [સમાહાર]

સમૂહ, તુલ્ય કે સરખો આહાર

સમાહારા. સ્ત્રીં [સમાહારા]

દક્ષિણ દિશાના રૂચક પર્વત પર રહેતી એક દિક્કુમારી

સમાહિ. પું [સમાધિ]

જુઓ 'સમાધિ'

સમાહિ. વિં [સમાધિ]

ભરતક્ષેત્રમાં આગામી ચોવીસીમાં થનારી અઢારમાં તીર્થંકર, સયાલિ નો ભાવિ જન્મ.

સમાહિકામ. પું [સમાધિકામ]

'સમાધિ'ની ઇચ્છા

સમાહિજોગ. પું [સમાધિયોગ]

'સમાધિ'યોગ

સમાહિઠાણ. નં [સમાધિસ્થાન]

'સમાધિ'નું સ્થાન, મોક્ષ

સમાહિતિંદય. નં [સમાહિતેન્દ્રિય]

ઇન્દ્રિયોનું ઉપશમન

સમાહિપડિમા. સ્ત્રીં [સમાધિપ્રતિમા]

પ્રશસ્તભાવની પ્રતિમા-પડિપત્તિ-પ્રતિજ્ઞા

સમાહિપત્ત. ત્રિં [સમાધિપ્રાપ્ત]

'સમાધિ'ને પ્રાપ્ત કરેલ-પામેલ

સમાહિપાન. નં [સમાધિપાન]

'સમાધિ' પહોંચાડવા માટે અપાતુ પીણું

સમાહિબહુલ. ત્રિં [સમાધિબહુલ]

જેને ઘણી 'સમાધિ' પ્રાપ્ત થયેલ છે તે

સમાહિમરણ. નં [સમાધિમરણ]

સમાધિપૂર્વક મરવું તે, પંડિત મરણ

સમાહિય. ત્રિં [સમાધ્યાત]

સમ્યગ્ રીતે કથિત-કહેવાયેલું

સમાહિય. ત્રિં [સમાહિત]

'સમાધિ'યુક્ત, નિર્દોષ, ઉપશમિત, સમાપિત

સમાહિહેડ. પું [સમાધિહેતુ]

'સમાધિ'નો હેતુ

સમિ. સ્ત્રીં [શમી]

'શમ'યુક્ત, સાધુ, વૃક્ષ

સમિઙ્. સ્ત્રીં [સમિતિ]

સમ્યક્ પ્રવૃત્તિ, સાવધાની, ઉપયોગપૂર્વક ગમન-ભાષણ આદિ ક્રિયા, નિરંતર મિલન

સમિઙ્પમાય. નં [સમિતિપ્રમાદ]

'સમિતિ'માં પ્રમાદ કરવો તે

સમિર્ઙ્. સ્ત્રીં [સમિતિ]

જુઓ 'સમિઙ્'

સમિવ્વ. કૂં [સમીક્ષ્ય]

આલોચના કરીને, સમીક્ષા કરીને

સમિવ્વ. ધાં [સં+ઈક્ષ]

આલોચના કરવી, ચિંતન કરવું, નિરીક્ષણ કરવું

સમિવ્વ. સ્ત્રીં [સમીક્ષા]

તત્ત્વ વિચારણા, સમીક્ષા

સમિવ્વિત. નં [સમીક્ષિત]

આલોચના કરેલ, ચિંતન કરેલ

સમિવ્વિય. નં [સમીક્ષિત]

જુઓ 'ઉપર'

સમિચ્ચ. કૂં [સમેત્ય]

જાણીને

સમિટ્ઠિય. ત્રિં [સમર્થિક]

તુલ્ય કે સમાન ઋદ્ધિ જેમની છે તે, સમાન ઋદ્ધિવાળો

સમિટ્ઠિય. ત્રિં [સમર્થિક]

જુઓ 'ઉપર'

સમિત. વિશેં [સમિત]

સમ્યક્ પ્રવૃત્તિ કરનાર, ગમન-ભાષણ-લેવું મૂકવું આદિ પાંચ પ્રવૃત્તિમાં યતના-ઉપયોગથી વર્તનાર

સમિત. ત્રિં [શમિત]

ઉપશમાવેલ

સમિતરય. સ્ત્રીં [સમિતરજસ]

ઉપશમાવેલ એવી કર્મરજ

સમિતા. સ્ત્રીં [સમિતા]

ચમરેન્દ્ર વગેરે દેવોની અભ્યંતર સભા

સમિતિ. સ્ત્રીં [સમિતિ]

જુઓ 'સમિઙ્'

સમિદ્ધ. ત્રિં [સમૃદ્ધ]

સમૃદ્ધ, સંપત્તિવાન

સમિદ્ધિ. સ્ત્રીં [સમૃદ્ધિ]

સમૃદ્ધિ, સંપત્તિ

સમિય. ત્રિં [સમ્યક્]

સમ્યક્, સાદું, શ્રેષ્ઠ

સમિય. નં [સમિય]

સમાન

સમિય. ત્રિં [શમિત]

ઉપશમાવેલ

સમિય. ત્રિં [સમિત]

જુઓ 'સમિત'

સમિય. સ્ત્રીં [સમિધ]

ઘઉંનો લોટ, ઇંધણ

સમિય. વિ. [સમિત]

આચાર્ય વડર ના મામા આચાર્ય સિંહાગિરિ ના શિષ્ય

સમિયં. ત્રિ. [સમ્યક્]

સમ્યક્, સાદું, શ્રેષ્ઠ

સમિયકસાય. ત્રિ. [સમિતકષાય]

ઉપશમેલ કષાય-ક્રોધ, માન, માયા, લોભ

સમિયદંસણ. ત્રિ. [સમ્યક્દર્શન]

સમ્યક્દર્શન, સાચી શ્રદ્ધા

સમિયભાવ. પુ. [સમિતભાવ]

ઉપશાંત થયેલ ભાવ

સમિયા. સ્ત્રી. [સમિતા]

શમતા, સામ્યભાવ, ઉપશમભાવ

સમિયા. સ્ત્રી. [સમ્યક્]

સારી રીતે

સમિયા. સ્ત્રી. [સમિતા]

ચમરેન્દ્ર આદિ દેવોની અભ્યંતર સભા

સમિરિઈય. ત્રિ. [સમીરિત]

પ્રેરણા કરેલ

સમિરિય. ત્રિ. [સમીરિત]

પ્રેરણા કરેલ

સમિરીય. ત્રિ. [સમરીચિક]

પ્રેરણા કરેલ

સમિલા. સ્ત્રી. [દે. શમ્યા]

ગાડીના ઘોસરામાં બંને તરફ નખાતા લાકડાના ખીલા

સમિહા. સ્ત્રી. [સમિધ્]

લાકડા, હવનને યોગ્ય સામગ્રી, વૃક્ષની પેટાશાખાના

ટુકડા

સમિહાકટ્ટ. ન. [સમિધ્કાષ્ઠ]

હવનને યોગ્ય એવી લાકડાની સામગ્રી

સમીકત. ત્રિ. [સમીકૃત]

સમાન કરાયેલ

સમીકર. ધા. [સમી+કૃ]

સરખું કરવું

સમીકરણ. ન. [સમીકરણ]

સમ કે સરખું કરવું તે

સમીકરણયા. સ્ત્રી. [સમીકરણતા]

જુઓ 'ઉપર'

સમીર. ધા. [સં+ઈરય]

પ્રેરણા કરવી

સમીરિય. ત્રિ. [સમીરિત]

પ્રેરણા કરેલ

સમીરિય. કૃ. [સમીર્ય]

પ્રેરણા કરીને

સમીવ. ન. [સમીપ]

પાસે, નજીક

સમીહ. કૃ. [સમીક્ષ્ય]

આલોચના કરીને, વિચારીને

સમીહ. ધા. [સં+ઈહ]

છચ્છા કરવી, આલોચના કરવી, વિચારવું

સમીહિય. ત્રિ. [સમીહિત]

છષ્ટ, વાંછિત, કાપેલું

સમુદ્ગણ. ત્રિ. [સમુદીર્ણ]

ઉદય પ્રાપ્ત, સમ્યક્ રીતે ઉદીરણ કરાયેલ

સમુદય. ત્રિ. [સમુદિત]

પરિવૃત્ત, એકત્રિત, સમ્યક્ પ્રકારે ઉદયમાં આવેલ

સમુદૈર. ધા. [સં+ઉદીર]

પ્રેરણા કરવી, કર્મોને ખેંચીને ઉદયમાં લાવવા

સમુવકરિસ. પુ. [સમુત્કર્ષ]

અતિશય ઉત્કર્ષ, ઘણો ગર્વ

સમુવકસ. ધા. [સં+ઉત્+કૃષ]

ગર્વ કરવો, ઉત્કૃષ્ટ બનાવવું

સમુવકસણારિહ. ત્રિ. [સમુત્કર્ષણારિહ]

ગર્વને યોગ્ય, પદવીને યોગ્ય

સમુવકસિયવ્વ. ત્રિ. [સમુત્કર્ષયિતવ્ય]

ગર્વ કરીને, પદવી આપીને

સમુવિક્કિટ્ટ. ત્રિ. [સમુત્કૃષ્ઠ]

ઉન્નતિ પામેલ, ધનાઢ્ય થયેલ

સમુવિક્ષિત્ત. ત્રિ. [સમુત્ક્ષિપ્ત]

ફેંકેલું

સમુગા. પુ. [સમુદગ]

ડાબલો, સંદૂક

સમુગાક. પુ. [સમુદગક]

ડાબલો, બારણામાં પાડેલ ચોકઠો

સમુગાગ. પુ. [સમુદગક] જુઓ 'ઉપર'

સમુગાપવિચ્ચ. પુ. [સમુદગપક્ષિન્]

ડાબલાની માફક પાંખ બંધ કરી આકાશમાં ઉડનાર

પક્ષી, ખેચર તિર્યચ પંચેન્દ્રિયનો એક ભેદ જે અઢી દ્વીપ

બહાર હોય છે

સમુગાય. પુ. [સમુદગત]

સમુત્પન્ન, સમુદ્ભુત

સમુગાય. પુ. [સમુદગક]

ડાબલો, સંદૂક

સમુગ્ગયભૂય. પુ. [સમુદગતભૂત]

સમુત્પન્ન રૂપ

સમુઘાત. પુ. [સમુદઘાત]

જીવપ્રદેશને બહાર ફેલાવવો તે, એકીસાથે પ્રબળપણે
જીવ પ્રદેશથી કર્મપુદ્ગલોન ઉદીરણાદિકથી આકર્ષી-
ભોગવીને ખંખેરવા, વેદના આદિ સાત સમુદઘાત,
'પન્નવણા' સૂત્રનું એક પદ- જેમાં સાતે પ્રકારના સમુદઘાતનું વર્ણન છે

સમુઘાય. પુ. [સમુદઘાત]

જુઓ 'ઉપર'

સમુઘાયપદ. પુ. [સમુદઘાતપદ]

'પન્નવણા' સૂત્રનું એક પદ

સમુચિય. ત્રિ. [સમુચિત]

સુખમાં ઉત્પન્ન થયેલ, સમુચિત

સમુચ્ચય. પુ. [સમુચ્ચય]

સમૂહ, સમુદાય

સમુચ્ચયબંધ. પુ. [સમુચ્ચયબંધ]

પિંડરૂપે થતો બંધ, કોઈ વસ્તુનો ઊંચો ઢગલો કરવો તે

સમુચ્ચારિય. ન. [સમુચ્ચરિત]

સારી રીતે ઉચ્ચારણ કરેલ, સમ્યક્ રીતે ઉચ્ચરીત

સમુચ્છ. ધા. [સં+ઉત્+છિદ્ર]

ઉન્મૂલન કરવું, ઉખેડવું, દૂર કરવું

સમુચ્છલ. ધા. [સં+ઉત્+શલ્]

વિસ્તીર્ણ થવું, ઉછળવું

સમુચ્છિન્ન. વિશે. [સમુચ્છિન્ન]

ક્ષીણ, વિનષ્ટ

સમુચ્છિન્નકિરિય. ત્રિ. [સમુચ્છિન્નક્રિયા]

શુકલ ધ્યાનનો ચોથો ભેદ-જેમાં મન-વચન-

કાયાયોગની નિવૃત્તિ થાય છે

સમુચ્છેદ. પુ. [સમુચ્છેદ]

મરણ, વિનાશ, મૂળથી ઉચ્છેદ કરવો તે

સમુચ્છેદવાદિ. ત્રિ. [સમુચ્છેદવાદિન્]

ક્ષણિક ભાવને માનનાર-ક્ષણિક વાદી

સમુચ્છેદકલ્પ. પુ. [સમુચ્છેદકલ્પ]

મરણ કે વિનાશ સંબંધિ કલ્પ

સમુજ્જલ. ત્રિ. [સમુજ્જલ]

અતિ ઉજ્જ્વલ

સમુજ્જાય. ત્રિ. [સમુજ્જાય]

નીકળેલ, સમ્યક્ ઉધ્વલોકને પ્રાપ્ત થયેલ

સમુજ્ઙ. ધા. [સં+ઉજ્ઙ]

ત્યાગ કરવો

સમુદ્ઘ. ધા. [સં+ઉત્+ઘા]

ઉઠવું, પ્રયત્ન કરવો, ગ્રહણ કરવું

સમુદ્ઘા. ધા. [સં+ઉત્+ઘા]

જુઓ 'ઉપર'

સમુદ્ઘાઇ. ત્રિ. [સમુત્થાયિન્]

ઉદ્યત, તૈયાર થયેલ

સમુદ્ઘાઇ. કૃ. [સમુત્થાય]

તૈયાર થઈને, પ્રયત્ન કરીને

સમુદ્ઘાણસુય. ન. [સમુત્થાનશ્રુત]

એક (કાલિક) આગમ સૂત્ર

સમુદ્ઘાય. કૃ. [સમુત્થાય]

ચારિત્ર લેવા માટે ઉદ્યત થઈને, સ્વીકારીને

સમુદ્ઘિત. ત્રિ. [સમુત્થિત]

સંયમ આદિ અનુષ્ઠાન માટે તૈયાર, યથોક્ત ચારિત્ર

માટે ઉદ્યત, ઉત્પન્ન થયેલ

સમુદ્ઘિય. ત્રિ. [સમુત્થિત]

જુઓ 'ઉપર'

સમુદ્ઘેડ. કૃ. [સમુત્થાતુમ્]

ઉદ્યત થવાને માટે, ઉઠવા માટે

સમુત્ત. પુ. [સમુક્ત]

ગોત્ર-વિશેષ

સમુત્તિણ્ણ. ત્રિ. [સમુત્તીર્ણ]

તરીને પાર પામેલ

સમુત્થ. ત્રિ. [સમુત્થ]

ઉત્પન્ન થયેલ

સમુત્થય. ત્રિ. [સમવસૃત]

આચ્છાદિત

સમુત્થિય. ત્રિ. [સમુત્થિત]

ઉત્પન્ન થયેલ

સમુદય. પુ. [સમુદય]

સમુદાય, સમૂહ, સારી રીતે ઉદય થવો તે

સમુદાચાર. પુ. [સમુદાચાર]

સમીચીન આચરણ

સમુદાન. પુ. [સમુદાન]

સમુદાય, ભિક્ષા, ઉચ્ચકુળની ભિક્ષાનો સમૂહ, ક્રિયા
વિશેષ

સમુદાનકિરિયા. સ્ત્રી. [સમુદાનક્રિયા]

પ્રયોગ ગૃહિત કર્મોને પ્રકૃતિ-સ્થિતિ આદિ રૂપે

વ્યવસ્થિત કરનારી ક્રિયા

સમુદાનચરણ. ત્રિ. [સમુદાનચરક]

ભિક્ષાની ગવેષણા કરનાર

સમુદાનચરય. પુ. [સમુદાનચરક]

જુઓ 'ઉપર'

સમુદાનેઝળ. ત્રિ. [સમુદાનીય]

ધરોના સમૂહમાંથી ભિક્ષા મેળવવી તે

સમુદાય. પુ. [સમુદાય]

સમુદાય, સમૂહ

સમુદાયાર. પુ. [સમુદાચાર]

સદાચાર

સમુદાહિય. ત્રિ. [સમુદાહત]

પ્રતિપાદિત, કથિત

સમુદિસ્સ. પુ. [સમુદિશ્ય]

સૂત્રને સ્થિર-પરિચિત કરવા માટે ઉપદેશ દેવો,
વ્યાખ્યાન કરવું, ગુરુએ શિષ્યને આપેલ વાચના

સમુદીરણ. ન. [સમુદીરણ]

ઉદીરણ કરવી તે, પ્રેરણા કરવી તે

સમુદીરમાળ. કૃ. [સમુદીરયત]

પ્રેરણા કરતો, ઉદીરણ કરતો

સમુદ. પુ. [સમુદ્ર]

સમુદ્ર-લવણ, કાલોદધિ આદિ, 'અંતઃકૃદ્ધસા' સૂત્રનું એક
અધ્યયન

સમુદ-૧. વિ. [સમુદ્ર]

રાજા અંધગવળ અને રાણી ધારણી નો પુત્ર, ભ.
અરિષ્ટનેમિ પાસે દીક્ષા લીધી. બારવર્ષે ચારિત્ર પાળી
મોક્ષે ગયા.

સમુદ-૨. વિ. [સમુદ્ર]

જુઓ સમુદ-૧, ફક્ત માત્ર એટલો કે આ સમુદે સોળ વર્ષ
દીક્ષા પાળી.

સમુદ-૩. વિ. [સમુદ્ર]

આર્ય સંડિલ્લ ના શિષ્ય, આચાર્ય મંગુ ના ગુરુ

સમુદ-૪. વિ. [સમુદ્ર]

આઠમાં બળદેવ પઝમ અને આઠમાં વાસુદેવ નારાયણ ના
પૂર્વભવના ધર્માચાર્ય

સમુદગ. પુ. [સમુદ્રગ]

સમુદ્ર, દરિયો

સમુદદત્ત-૧. વિ. [સમુદ્રદત્ત]

શૌરીકપુરનો એક મચ્છીમાર, જેની પત્ની સમુદદત્ત
હતી. અને પુત્ર 'સોરિયદત્ત' હતો.

સમુદદત્ત-૨. વિ. [સમુદ્રદત્ત]

ચોથા વાસુદેવ પુરિસુત્તમ નો પૂર્વભવ, તેના કર્માચાર્ય
'સેજ્જંસ' હતાં.

સમુદદત્ત-૩. વિ. [સમુદ્રદત્ત]

સાકેતપુરના રહીશ અસોગદત્ત નો પુત્ર અને સાગરદત્ત નો
ભાઈ તેને બે પત્ની હતી. સવ્વંગસુદરી અને નંદના

સમુદદત્તા. વિ. [સમુદ્રદત્તા]

શૌરિકપુરના મચ્છીમાર સમુદદત્ત ની પત્ની સોરિયદત્ત ની
માતા.

સમુદપાલ. વિ. [સમુદ્રપાલ]

ચંપાનગરીના શ્રાવક પાલિય નો પુત્ર, તેની પત્નીનું
નામ રુવિણી હતું. વધસ્તંભે લઈ જવાતા પુરુષને જોઈને
દીક્ષા લીધી, અંતે મોક્ષે ગયા.

સમુદપાલીય. ન. [સમુદ્રપાલીય]

ઉત્તરજ્ઞાપણ સૂત્રનું એક અધ્યયન

સમુદય. પુ. [સમુદ્રક]

સમુદ્ર, દરિયો

સમુદલિક્ષા. સ્ત્રી. [સમુદ્રલિક્ષા]

બે ઇન્દ્રિયવાળા જીવની એક જાતિ

સમુદવ. ધા. [સમુદ+દ્રાવય]

ભયંકર ઉપદ્રવ કરવો, મારી નાંખવું

સમુદવાયસ. પુ. [સમુદ્રવાયસ]

સમુદ્રી કાગડો

સમુદવાયસય. પુ. [સમુદ્રવાયસક]

જુઓ 'ઉપર'

સમુદવિજય-૧. વિ. [સમુદ્રવિજય]

શ્રાવસ્તીના રાજા અને ચક્રવર્તી મધવા ના પિતા, તેની
પત્ની (રાણી)નું નામ મદ્દા હતું.

સમુદવિજય-૨. વિ. [સમુદ્રવિજય]

વાસુદેવ કૃષ્ણના આધિપત્યમાં રહેલ દશ દસાર્હ માં
મુખ્ય, તે સૌરિયપુરના રાજા હતા, તેની પત્નીનું નામ
સિવા હતું, ભ. અરિષ્ટનેમિ તથા સચ્ચનેમિ, દઢનેમિ વગેરે
તેના પુત્રો હતા.

સમુદવીચી. સ્ત્રી. [સમુદ્રવીચી]

સમુદ્રનો માર્ગ

સમુદિસ. ધા. [સં+ઉદ+દિશ]

ગુરુએ શિષ્યને વાચના આપવી, સૂત્રના ઉદ્દેશ પછીની
પ્રક્રિયા તે સમુદેશ

સમુદિસ. પુ. [સમુદિસ]

શિષ્યને વાચના આપવી તે, સમુદેશ કરવો તે, ભોજન

સમુદિસંત. કૃ. [સમુદિશત્]

'સમુદેશ' કરવો તે

સમુદિસિત્ત. કૃ. [સમુદેષ્ટમ્]

'સમુદેશ' કરવા માટે

સમુદિસિય. કૃં [સમુદિશ્ય]

‘સમુદેશ’ કરીને

સમુદિસ્સ. કૃં [સમુદિશ્ય]

‘સમુદેશ’ કરીને

સમુદેસ. પું [સમુદેશ]

ગુરુએ શિષ્યને આપેલ સૂત્રાર્થ-વાચના, સ્થિર-પરીચિત કરવાનો ઉપદેશ

સમુદેશકાલ. પું [સમુદેશકાલ]

‘સમુદેશ’ કરવાનો સમય, ભોજનવેળા

સમુદેસગ. પું [સમુદેશક]

જુઓ ‘સમુદેસ’

સમુદેસણ. નં [સમુદેશન]

સૂત્ર અને અર્થનું અધ્યાપન

સમુદેસણકાલ. પું [સમુદેશનકાલ]

પઠનપાઠન કાળ ‘સમુદેશ’ કરવાનો કાળ

સમુદેસમંડલી. સ્ત્રીં [સમુદેસમણ્ડલી]

સાધુની સાત માંડલીમાંની એક માંડલી

સમુદેસિય. નં [સમુદેસિક]

આહારનો એક દોષ-પાખંડીઓને દેવા માટે બનાવેલ

આહાર લેવાથી સાધુને લાગતો એક દોષ

સમદ્ધતું. કૃં [સમદ્ધર્ત્તમ]

સમુદ્ધાર કરવા માટે, મુક્ત કરવા માટે

સમુદ્ધર. ધાં [સં+ઉદ્+હ]

સમારકામ આદિ કરવા, મુક્ત કરવું

સમુદ્ધિય. ત્રિં [સમુદ્ધત]

સમુદ્ધાર કરેલ

સમુદ્ધય. ત્રિં [સમુદ્ધત]

ઉડેલ

સમુપજ્જ. ધાં [સં+ઉત્+પદ]

ઉત્પન્ન થવું

સમુપવિટ્. ત્રિં [સમુપવિષ્ટ]

સારી રીતે બેસેલ

સમુપેક્ષમાણ. કૃં [સમુત્પેક્ષમાણ]

સારી રીતે જોવું તે, નિરીક્ષણ કરવું તે

સમુપેહમાણ. કૃં [સમુપેક્ષમાણ]

જુઓ ‘ઉપર’

સમુપેહિયા. સ્ત્રીં [સમુત્પેક્ષ્ય]

નિરીક્ષણ કરીને, સારી રીતે જોઈને

સમુપ્પજ્જ. ધાં [સં+ઉત્+પદ]

ઉત્પન્ન થવું

સમુપ્પજ્જિકામ. નં [સમુત્પત્તુકામ]

ઉત્પન્ન થવાની ઇચ્છા

સમુપ્પન્ન. ત્રિં [સમુત્પન્ન]

ઉત્પન્ન થયેલું

સમુપ્પન્નકોઝહલ્લ. ત્રિં [સમુત્પન્નકૌતૂહલ]

જેને કુતૂહલ ઉત્પન્ન થયું છે તે

સમુપ્પન્નસંશય. ત્રિં [સમુત્પન્નસંશય]

જેને સંશય ઉત્પન્ન થયેલ છે તે

સમુપ્પન્નસદ્. ત્રિં [સમુત્પન્નશ્રદ્ધ]

જેને શ્રદ્ધા ઉત્પન્ન થઈ છે તે

સમુપ્પાડ. ધાં [સં+ઉત્+પાટ્ય]

ઉપાડીને લાવવું

સમુપ્પાડેત્તા. કૃં [સમુત્પાટ્ય]

ઉપાડી લાવીને

સમુપ્પાય. પું [સમુત્પાદ]

ઉત્પત્તિ, પ્રાદુર્ભાવ

સમુપ્પેહ. કૃં [સમુત્પેક્ષ્ય]

સારી રીતે જોઈને, અવલોકીને

સમુપ્પેહમાણ. કૃં [સમુત્પેક્ષમાણ]

સારી રીતે જોતો, અવલોકતો

સમુપ્પેહા. સ્ત્રીં [સમુત્પેક્ષા]

સારો વિચાર

સમુદ્ભવ. પું [સમુદ્ભવ]

ઉત્પન્ન થવું

સમુદ્ભૂય. ત્રિં [સમુદ્ભૂત]

ઉત્પન્ન થયેલ

સમુયાણ. નં [સમુદાન]

ઘેર ઘેર જઈને મેળવેલી ભિક્ષા

સમુલ્લાલિય. નં [સમુલ્લાલિત]

લીલાપૂર્વક, ઉલાળેલ

સમુલ્લાવ. પું [સમુલ્લાપ]

સમ્યક્ આલાપ, પ્રેમપૂર્વક વાર્તાલાપ

સમુલ્લાવગ. પું [સમુલ્લાપક]

સમ્યક્ આલાપ, સુશબ્દ

સમુલ્લાવય. ત્રિં [સમુલ્લાપક]

જુઓ ‘ઉપર’

સમુવ. ધાં [સં+ઉપ+ઙ]

ઉત્પન્ન કરવું, મેળવવું

સમુવગૂઢ. પું [સમુવગૂઢ]

સારી રીતે ગોપવેલ

સમુવટ્ટિય. ત્રિં [સમુવસ્થિત]

હાજર થયેલ, સામે આવેલ

સમુવાગત. ત્રિં [સમુપાગત]

એકઠા થયેલ

સમુવાયગ. ત્રિં [સમુપાગત]

એકઠા થયેલ

સમુવિચ્ચ. કૃં [સમુપેત્ય]

પાસે આવીને, પ્રાપ્ત કરીને

સમુવે. ધાં [સં+ઉપ+ઙ]

પાસે આવવું, પ્રાપ્ત કરવું, મેળવવું

સમુવ્વહંત. ત્રિં [સમુદ્વહત]

સારી રીતે વહન કરતો

સમુવ્વિદ્. ત્રિં [સમુપવિષ્]

સારી રીતે બેસેલ

સમુસ્સય. પું [સમુચ્છય]

શરીર સંપત્તિ, પુદ્ગલ સંઘાત, કર્મનો ઉપચય

સમુસ્સસિય. નં [સમુચ્છવસિત]

વિકસેલ

સમુસ્સાસનિસ્સાસ. પું [સમુચ્છવાસનિઃશ્વાસ]

સરખો શ્વાસોચ્છવાસ

સમુસ્સાસનીસાસ. પું [સમુચ્છવાસનિઃશ્વાસ]

જુઓ 'ઉપર'

સમુસ્સિણા. ધાં [સં+જત્+શ્ચુ]

નિર્માણ કરવું, બનાવું, સંસ્કાર કરવો

સમુસ્સિય. ત્રિં [સમુચ્છિત]

ઉધ્વસ્થિત, ઊંચુ કરેલ, ખરડેલ

સમુહિય. પું [શ્વમુખિક]

ફૂતરાનું મુખ

સમૂલડાલ. નં [સમૂલડાલ]

મૂળ અને શાખા સહિત

સમૂલિયા. સ્ત્રીં [સમૂલિકા]

મૂળ કારણ સહિત

સમૂસવ. ધાં [સં+જત્+શ્રાયય]

ઊંચુ કરવું

સમૂસવિય. ત્રિં [સમૂચ્છયિત]

ઊંચુ કરેલ, ઉન્નત થયેલ

સમૂસસિય. ત્રિં [સમુચ્છવસિત]

વિકસેલું

સમૂસિય. ત્રિં [સમુચ્છિત]

ખરડેલ, ઊંચું કરેલ, ઉધ્વસ્થિત

સમૂસિયગ. પું [સમુચ્છિતક]

ઊંચું કરેલ

સમૂહ. પું [સમૂહ]

સંઘાત, જથ્થો

સમે. ધાં [સં+આ+ઙ]

આગમન કરવું, જાણવું, પ્રાપ્ત કરવું

સમેચ્ચ. કૃં [સમેત્ય]

જાણીને, પ્રાપ્ત કરીને, આવીને

સમેચ્ચા. સ્ત્રીં [સમેત્ય]

જુઓ 'ઉપર'

સમેમાણ. વિશેં [સમાયત્]

આવતો, જાણતો

સમેયવ્વ. વિશેં [સમેતવ્ય]

આગમન યોગ્ય, જાણવા યોગ્ય

સમોડ્ડણ. ત્રિં [સમવતીર્ણ]

ઉતરી આવેલ, આવી પહોંચેલ

સમોગાઢ. ત્રિં [સમવગાઢ]

આવેલું, પ્રવિષ્ટ

સમોચ્છન્ન. ત્રિં [સમવચ્છન્ન]

ઢંકાયેલ

સમોચ્છિન્નકિરિય. નં [સમવચ્છિન્નક્રિય]

શુક્લ ધ્યાનનો ચોથો ભેદ

સમોડહમાણ. ત્રિં [સમવદહમાણ]

ઘણું જ બળેલું હોવું તે

સમોણય. વિશેં [સમવનત]

અતિ નમેલ

સમોત્થય. પું [સમવસ્તૃત]

આચ્છાદિત, ઢંકાયેલ

સમોત્થરંત. કૃં [સમવસ્તૃણવત્]

ઢાંકવું તે, આચ્છાદન કરવું તે

સમોદહિત્તે. કૃં [સમવદગ્ધુમ]

ઘણું જ બાળવા માટે

સમોપ્પણા. સ્ત્રીં [સમર્પણા]

સારી રીતે આપેલ

સમોયણ. વિશેં [સમવનત]

કઈક નમેલ

સમોયર. ધાં [સં+અવ+ત્]

સારી રીતે અવતરવું

સમોયાર. પું [સમવતાર]

સમાવેશ, અંતર્ભાવ

સમોયારણા. સ્ત્રીં [સમવતારણા]

અન્તર્ભાવ

સમોવડય. ત્રિં [સમવપતિત]

આકાશમાંથી નીચે પડેલ

સમોવડિય. ત્રિં [સમવપતિત]

જુઓ 'ઉપર'

સમોવલભિત્ત. ત્રિં [સમવલબ્ધ]

સારી રીતે પ્રાપ્ત થયેલું

સમોવવન્નગ. પું [સમોપપન્નક]

એક સાથે સમ સંખ્યામાં ઉત્પન્ન થયેલ

સમોસઢ. ત્રિં [સમવસૃત]

ઉતરો કરેલ, બિરાજમાન થયેલ

સમોસર. ધાં [સં+અવ+સૃ]

નીચે પડવું, આવવું, સમવસરવું

સમોસરણ. નં [સમવસરણ]

ભગવંત જ્યાં દેશના આપવા બિરાજમાન થાય તે બેઠક જે વિશિષ્ટ-અતિશય યુક્ત અને દેવતા રચિત હોય, જેના ત્રણ ગઢ વગેરે વિશિષ્ટ રચના હોય તે, એકત્ર મિલન, 'સૂયગડ' સૂત્રનું એક અધ્યયન, ધર્મ વિચારકોનું સંમેલન, વિશ્રામ, વર્ષાકાળ, પરમાત્માનું આવવું અને બાર પર્ષદાનું એકઠું થવું તે, સાધુ સંમેલન

સમોસરિડકામ. કૃં [સમવસર્તુકામ]

ઉતારો કરવા માટે, બિરાજમાન થવા માટે

સમોસરિય. ત્રિં [સમવસૃત]

જુઓ 'સમોસઢ'

સમોહણ. ધાં [સં+અવ+હન્]

સમુદ્ધાત કરવો, હણવું

સમોહણા. સ્ત્રીં [સમવઘાત]

સમુદ્ધાત, હણવું તે

સમોહણાવેત્તા. કૃં [સમવઘાત્ય]

સમુદ્ધાત કરીને, હણીને

સમોહણાવેયવ્વ. કૃં [સમવઘાતયિતવ્ય]

સમુદ્ધાત કરવા માટે, હણવા માટે

સમોહણિત્તા. કૃં [સમવહત્ય]

સમુદ્ધાત કરીને, હણીને

સમોહણ્ણ. ધાં [સં+અવ+હન્]

જુઓ 'સમોહણ'

સમોહણ્ણમાણ. કૃં [સમવહન્યમાન]

હણતો, સમુદ્ધાત કરતો

સમોહત. ત્રિં [સમવહત]

હણાયેલું, વિસ્તારેલ, સમુદ્ધાત કરેલ

સમોહય. ત્રિં [સમવહત]

જુઓ 'સમોહત'

સમોહયય. ત્રિં [સમવહતક]

જુઓ 'સમોહય'

સમોહયામરણ. નં [સમવહતમરણ]

મરણ સમયે જીવનું એકદમ-બંદુકના ભડાકાની માફક નીકળી જવું તે

સમ્મ. ધાં [શ્રમ્]

થાકવું

સમ્મ. નં [સમ્યક્]

સમ્યક્, સારી રીતે, સમકિત મોહનીય કર્મ, સમ્યક્ત્વ

સમ્મં. નં [સમ્યક્]

જુઓ 'ઉપર'

સમ્મંભાવિય. નં [સમ્યગ્ભાવિત]

સારી રીતે ભાવના કરાયેલ

સમ્મગ્ગ. પું [સન્માર્ગ]

સત્યમાર્ગ, મોક્ષમાર્ગ

સમ્મગ્ગનાસય. ત્રિં [સન્માર્ગનાશક]

સન્માર્ગ-મોક્ષમાર્ગના નાશક

સમ્મગ્ગનાસીણ. ત્રિં [સન્માર્ગનાસિન્]

સન્માર્ગ-મોક્ષમાર્ગનો નાશ કરનાર

સમ્મગ્ગપટ્ટિય. ત્રિં [સન્માર્ગપ્રસ્થિત]

સન્માર્ગ-મોક્ષમાર્ગમાં રહેલ

સમ્મજ્જગ. પું [સમ્યગ્નક]

પાણીમાં થોડી વાર રહી-ડૂબકી મારી-બહાર નીકળનાર તાપસની એક જાતિ

સમ્મજ્જણ. કૃં [સમ્માર્જન]

સાફ કરવું તે, સારી રીતે માર્જન કરવું તે

સમ્મજ્જિત. ત્રિં [સમ્માર્જિત]

સાફ કરેલ, સારી રીતે માર્જન કરેલ

સમ્મજ્જિય. ત્રિં [સમ્માર્જિત]

જુઓ 'ઉપર'

સમ્મજ્જિયા. સ્ત્રીં [સમ્માર્જિકા]

સાવરણી

સમ્મટ્ટ. ત્રિં [સમ્મુષ્ઠ]

કચરો કાઢી વાળેલું, સાફ કરેલું

સમ્મટ્ટરત્થંતરાવણવીહિય. નં [સંમુષ્ઠરત્થાન્તરાવણવીથિક]

સાફ કરાયેલા વીથીના-ગલીના રસ્તાઓ

સમ્મત. ત્રિં [સમ્મત]

અભિમત, માનેલું

સમ્મતસચ્ચ. વિશેં [સમ્મતસત્ય]

અભિમત, સ્વીકારાયેલ સત્ય

સમ્મતિ. સ્ત્રીં [સમ્મતિ]

સંમતિ, સ્વીકાર

સમ્મત્ત. ન૦ [સમ્યક્ત્વ]

જીવ-અજીવ આદિ તત્ત્વની શ્રદ્ધા, સુદેવ-સુગુરુ-સુધર્મની શ્રદ્ધા, સમ્યગ્ દ્રષ્ટિ, સમ્યક્ત્વ, 'આચાર' સૂત્રનું એક અધ્યયન, 'પન્નવણા' સૂત્રના ઓગણીસમાં પદનું નામ જેમાં સમ્યક્ દ્રષ્ટિનું કથન છે, 'પન્નવણા' સૂત્રના બીજા પદના નવમાં દ્વારનું નામ જેમાં સમ્યક્ત્વ આદિ આશ્રિને જીવોનું અલ્પ બહુત્વ કહેલ છે.

સમ્મત્ત. ન૦ [સમાપ્ત]

સમાપ્ત, પૂર્ણ

સમ્મત્તકિરિયા. સ્ત્રી૦ [સમ્યક્ત્વક્રિયા]

સમ્યક્ત્વ સહિતની ક્રિયા, તત્ત્વ શ્રદ્ધાન-સદ્દેહણારૂપ જીવવ્યાપાર

સમ્મત્તદંસિ. ત્રિ૦ [સમ્યક્ત્વદર્શન]

સમ્યક્ત્વદર્શી

સમ્મત્તનાણદંસણચરણ. ન૦ [સમ્યક્ત્વજ્ઞાનદર્શનચરણ]

સમ્યક્જ્ઞાનદર્શન ચારિત્ર

સમ્મત્તપરવકમ. ન૦ [સમ્યક્ત્વપરાક્રમ]

'ઉત્તરજ્ઞાન' સૂત્રનું એક અધ્યયન

સમ્મત્તરયણ. ન૦ [સમ્યક્ત્વરત્ન]

'સમકિત' રૂપ રત્ન

સમ્મત્તલદ્ધિ. સ્ત્રી૦ [સમ્યક્ત્વલદ્ધિ]

'સમ્યક્ત્વ'ની પ્રાપ્તિ

સમ્મત્તવેદણિજ્ઞ. ન૦ [સમ્યક્ત્વવેદનીય]

સમ્યક્ત્વનું વેદન કરવું તે, ભવસિદ્ધિ જીવોને સત્તામાં રહેલ અઘ્ઠાવીસ કર્મ પ્રકૃતિમાંની એક કર્મપ્રકૃતિ

સમ્મત્તવેયણિજ્ઞ. ન૦ [સમ્યક્ત્વવેદનીય]

જુઓ 'ઉપર'

સમ્મત્તાભિગમિ. પુ૦ [સમ્યક્ત્વાભિગમિન]

આભિગમિક સમ્યક્ત્વવાળો

સમ્મદંસણ. ન૦ [સમ્યગ્દર્શન]

સમકિત દર્શન, યથાર્થ દર્શન

સમ્મદિદ્ધિ. ત્રિ૦ [સમ્યગ્દૃષ્ટિ]

સમકિત દ્રષ્ટિવાળો, જીવ વગેરે પદાર્થોને યથાર્થ જોનાર

સમ્મદિદ્ધી. ત્રિ૦ [સમ્યગ્દૃષ્ટિ]

જુઓ 'ઉપર'

સમ્મદિદ્ધીય. પુ૦ [સમ્યગ્દૃષ્ટીક]

સમ્યગ્ દ્રષ્ટિવાળા જીવ

સમ્મદંસણ. ન૦ [સમ્યગ્દર્શન]

જુઓ 'સમ્મદંસણ'

સમ્મદંસણપજ્જવ. પુ૦ [સમ્યક્દર્શનપર્યાય]

સમકિત દ્રષ્ટિના પર્યાય-ભાવ

સમ્મદંસણપરિણામ. પુ૦ [સમ્યક્દર્શનપરિણામ]

સમ્યગ્દર્શનનું પરિણામવું તે, પરિણામનો એક ભેદ-વિશેષ

સમ્મદંસણરત્. વિશે૦ [સમ્યક્દર્શનરત્]

સમ્યક્દર્શનમાં લીન થયેલો

સમ્મદંસણરયણ. ન૦ [સમ્યક્દર્શનરત્ન]

સમ્યક્ દર્શન રૂપ રત્ન-વિશેષ

સમ્મદંસણલદ્ધિ. સ્ત્રી૦ [સમ્યક્દર્શનલદ્ધિ]

સમ્યક્ દર્શનની પ્રાપ્તિ

સમ્મદ્દમાણ. કૃ૦ [સંમર્દયત]

હિંસા કરતો, મારી નાંખતો

સમ્મદ્દા. સ્ત્રી૦ [સંમર્દા]

હિંસા

સમ્મદિદ્ધિ. ત્રિ૦ [સમ્યગ્દૃષ્ટિ]

જુઓ 'સમ્મદિદ્ધી'

સમ્મદિદ્ધિભાવ. પુ૦ [સમ્યગ્દૃષ્ટિભાવ]

સમ્યગ્દ્રષ્ટિપણું

સમ્મદિદ્ધિય. પુ૦ [સમ્યગ્દૃષ્ટિક]

જુઓ 'સમ્મદિદ્ધીય'

સમ્મદિદ્ધી. ત્રિ૦ [સમ્યગ્દૃષ્ટિ]

જુઓ 'સમ્મદિદ્ધી'

સમ્મદિયા. કૃ૦ [સંમૃદ્ધા]

સમૃદ્ધ થઈને

સમ્મનાણ. ન૦ [સમ્યગ્જ્ઞાન]

સમ્યક્જ્ઞાન કેવળજ્ઞાન

સમ્મપઓગ. ત્રિ૦ [સમ્યક્પ્રયોગ]

સમ્યક્ત્વ આદિ સહિતનો મનનો વ્યાપાર

સમ્મમગ્ગ. પુ૦ [સમ્યક્માર્ગ]

સન્માર્ગ, મોક્ષમાર્ગ

સમ્મમિચ્છત્તવેયણિજ્ઞ. ન૦ [સમ્યક્મિથ્યાત્વવેદનીય]

સમ્યક્ત્વ મિથ્યાત્વ અર્થાત્ મિશ્ર પ્રકૃતિનું વેદવું તે, ભવ સિદ્ધિક જીવોને સત્તામાં રહેલ અઘ્ઠાવીસ કર્મપ્રકૃતિમાંની એક કર્મપ્રકૃતિ

સમ્મમિચ્છાદંસણલદ્ધિ. સ્ત્રી૦ [સમ્યક્મિથ્યાદર્શનલદ્ધિ]

સમ્યક્ત્વ, મિથ્યા અર્થાત્ મિશ્રદર્શનની પ્રાપ્તિ

સમ્મય. વિશે૦ [સમ્મત]

બહુજન માન્ય, ઘણાં લોકો જેમાં સંમત છે તે

સમ્મરુદ્ધ. સ્ત્રી૦ [સમ્યગ્રુચિ]

યથાર્થરુચિ, અભિલાષા

સમ્મવાદિ. ત્રિં [સમ્યગ્વાદિન્]

યથાર્થ બોલનાર, સત્ય વક્તા

સમ્મહિય. નં [સમ્યગ્હિત]

યથાર્થ હિત

સમ્મા. નં [સમ્યક્]

જુઓ 'સમ્મ'

સમ્માણ. નં [સન્માન]

સન્માન, સત્કાર કરવો તે

સમ્માણ. ધાં [સં+માનય]

સન્માન કરવું

સમ્માણણિજ્ઞ. ત્રિં [સમ્માનનીય]

સન્માન કરવા યોગ્ય

સમ્માણવત્તિય. નં [સન્માનપ્રત્યય]

સન્માન નિમિત્તે, કાયોત્સર્ગનો એક હેતુ

સમ્માણિત્તે. કૃં [સન્માનયિતુમ્]

સન્માન કરવાને માટે

સમ્માણિય. ત્રિં [સન્માનિત]

સન્માન કરાયેલ, આદર અપાયેલ

સમ્માણિયદોહદ. નં [સમ્માનિતદોહદ]

જેના દોહદ- 'ગર્ભ પ્રભાવે થતી ઇચ્છા' સારી રીતે પૂર્ણ થઈ છે તે

સમ્માણેત્તા. કૃં [સન્માન્ય]

સન્માન કરીને

સમ્માદિદ્ધિ. પું [સમ્યગ્દૃષ્ટિ]

જુઓ 'સમ્મદિદ્ધી'

સમ્મામિચ્છત્ત. નં [સમ્યગ્-મિથ્યાત્વ]

સમ્યક્ત્વ અને મિથ્યાત્વ અર્થાત્ મિશ્રપણું

સમ્મામિચ્છત્તવેદણિજ્ઞ. નં [સમ્યક્મિથ્યાત્વવેદનીય]

જુઓ 'સમ્મામિચ્છત્તવેયણિજ્ઞ'

સમ્મામિચ્છત્તવેયણિજ્ઞ. નં [સમ્યક્મિથ્યાત્વવેદનીય]

જુઓ 'ઉપર'

સમ્મામિચ્છત્તાભિગમિ. ત્રિં [સમ્યક્મિથ્યાત્વાભિગમિન્]

સમ્યક્ત્વ અને મિથ્યાત્વ અર્થાત્ મિશ્રદર્શન અભિગમયુક્ત, અભિગમ વડે જેણે મિશ્ર દર્શન પ્રાપ્ત કરેલ છે તે

સમ્મામિચ્છદંસણ. નં [સમ્યગ્-મિથ્યાદર્શન]

સમ્યક્ત્વ મિથ્યાત્વયુક્ત એવું મિશ્રદર્શન કે મિશ્રદ્રષ્ટિ, દર્શન મોહનીયનો એક ભેદ

સમ્મામિચ્છદિદ્ધિ. પું [સમ્યગ્-મિથ્યાદૃષ્ટિ]

કંઈક સમ્યક્ત્વ અને કંઈક મિથ્યાત્વ એવી મિશ્રદ્રષ્ટિ, ત્રીજા ગુણસ્થાનકે વર્તતા જીવ

સમ્મામિચ્છદિદ્ધિય. પું [સમ્યગ્મિથ્યાદૃષ્ટિક]

કંઈક સમ્યક્ત્વ અને કંઈક મિથ્યાત્વ એવા મિથ્યા દ્રષ્ટિવાળા અર્થાત્ ત્રીજે ગુણ સ્થાનકે વર્તતા જીવો

સમ્મામિચ્છપઓગ. પું [સમ્યગ્મિથ્યાપ્રયોગ]

કંઈક સમ્યક્ત્વ અને કંઈક મિથ્યાત્વયુક્ત એવો મિશ્ર વ્યાપાર પ્રવૃત્તિ

સમ્મામિચ્છરુઙ્. સ્ત્રીં [સમ્યગ્-મિથ્યારુચિ]

કંઈક સમ્યક્ત્વ અને કંઈક મિથ્યાત્વ એવી મિશ્ર રુચિ

સમ્મામિચ્છાદંસણપરિણામ. પું [સમ્યગ્મિથ્યાદર્શનપરિણામ]

સમ્યક્ત્વ અને મિથ્યાત્વયુક્ત અર્થાત્ મિશ્રદર્શનનું પરિણામવું તે, મિશ્રભાવ, પરિણામનો એક ભેદ

સમ્મામિચ્છાદિદ્ધિ. સ્ત્રીં [સમ્યગ્-મિથ્યાદૃષ્ટિ]

જુઓ 'સમ્મામિચ્છદિદ્ધિ'

સમ્મામિચ્છાદંસણ. સ્ત્રીં [સમ્યગ્-મિથ્યાદર્શન]

જુઓ 'સમ્મામિચ્છદંસણ'

સમ્મામિચ્છાદિદ્ધિ. સ્ત્રીં [સમ્યગ્-મિથ્યાદૃષ્ટિ]

જુઓ 'સમ્મામિચ્છદિદ્ધિ'

સમ્માવાદિ. ત્રિં [સમ્યગ્વાદિન્]

યથાર્થ કે સમ્યક્ભાષા બોલનાર

સમ્માવાય. ત્રિં [સમ્યગ્વાદ]

યથાર્થ બોલવું તે,

સમ્યક્ભાષા પ્રયોજવી તે

સમ્માસુય. નં [સમ્યક્શ્રુત]

દ્વાદશાંગી, જિનપ્રવચન,

યથાર્થશ્રુત

સમ્મિય. ત્રિં [સમ્મિત]

સંમિત, સંમત થયેલ

સમ્મિસ્સભાવ. પું [સંમિશ્રીભાવ]

મિશ્રભાવ

સમ્મુઙ્. સ્ત્રીં [સમ્મતિ]

સંમતિ-સંગત મતિ

સમ્મુઙ્કર. ત્રિં [સમ્મુદિક]

એવા કુળ કે જે દાન આપવામાં ધીર અને દાનની પ્રીતિવાળા હોય

સમ્મુગ્. પું [સમુદગ]

ડાબલો, સંદૂક

સમ્મુચ્છ. ધાં [સં+મૂચ્છ]

જુઓ 'સંમુચ્છ'

સમ્મુચ્છણ. નં [સમ્મૂચ્છન]

જુઓ 'સંમુચ્છણ'

સમ્મુચ્છિમ. પુ. [સમ્મૂચ્છિમ]

જુઓ 'સંમુચ્છિમ'

સમ્મુતિ. સ્ત્રી. [સન્મતિ]

સંમતિ-સંગત મતિ

સમ્મૂઢ. પુ. [સમ્મૂઢ]

જડ, વિમૂઢ

સમ્મેય. પુ. [સમ્મેત]

એક પર્વત

સમ્મોહતા. સ્ત્રી. [સમ્મોહતા]

દેવ-વિશેષપણું

સમ્મોહદેવ. પુ. [સમ્મોહદેવ]

દેવ-વિશેષ

સય. ન. [શત]

એક સંખ્યા,

સય. ન. [શત]

એક જાતની વનસ્પતિ,

સય. ન. [શત]

'ભગવતી' સૂત્રના અધ્યયનનું એક નામ-શતક

સય. ત્રિ. [સ્વક]

પોતાનું

સય. પુ. [સત]

વિદ્યમાનતા, અસ્તિત્વ, સત્પુરુષ

સય. ધા. [શી]

સૂવું

સય. ધા. [સ્વદ્]

પચવું, જીર્ણ થવું

સયઙ્ચિયભાવના. સ્ત્રી. [સ્વઙ્ચિયભાવના]

પોતાની ઇચ્છેલ ભાવના

સયં. અ. [સ્વયં]

પોતે, જાતે

સયં. ત્રિ. [સ્વકમ્]

પોતાનું

સયંગાહ. ત્રિ. [સ્વયંગ્રાહ]

પોતે ગ્રહણ કરનાર

સયંજય. પુ. [શતજ્જય]

પક્ષનો તેરમો દિવસ

સયંજલ. પુ. [સ્વયંજ્વલ]

શકેન્દ્રના લોકપાલ વરુણનું દેવવિમાન,

સયંજલ. પુ. [સ્વયંજ્વલ]

એક કુલકર તથા

એક તીર્થંકરનું વિશેષ નામ

સયંપભ. પુ. [સ્વયમ્પ્રભ]

મેરુ પર્વતનું પર્થાય નામ, એક મહાગ્રહ, , એક

અંજનગિરિ

સયંપભ-૧. વિ. [સ્વયમ્પ્રભ]

આગામી ચોવીસીમાં ભરતક્ષેત્રમાં થનાર ચોથા

તીર્થંકર, જે પોટિલ નો જીવ છે.

સયંપભ-૨. વિ. [સ્વયમ્પ્રભ]

એક ભાવિ કુલકરનું નામ

સયંપભા. વિ. [સ્વયમ્પ્રભા]

લલિયંગ દેવની અગ્રમહિષી, જે પછી સિરિમઈ નામે

જન્મી

સયંબુદ્ધ. વિ. [સ્વયમ્બુદ્ધ]

ગંધ સમૃદ્ધ નગરના રાજા મહબ્બલ નો એક મિત્ર અને

મંત્રી

સયંબુદ્ધ. ત્રિ. [સ્વયમ્બુદ્ધ]

પોતાની મેળે બોધ પામેલ

સયંબુદ્ધસિદ્ધ. પુ. [સ્વયમ્બુદ્ધસિદ્ધ]

પોતાની મેળે જ બોધ પામીને સિદ્ધ થયેલ, પંદર ભેદે

સિદ્ધમાંનો એક

સયંભુ. પુ. [સ્વયમ્ભૂ]

જે પોતાની મેળે ઉત્પન્ન થાય છે, સ્વયંભૂરમણ નામનો

એક સમુદ્ર, વિષ્ણુ, બ્રહ્મા,

સયંભુ. પુ. [સ્વયમ્ભૂ]

ત્રીજા ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન,

સયંભુ. પુ. [સ્વયમ્ભૂ]

બારમાના ત્રીજા વાસુદેવનું નામ

સયંભુમહાવર. પુ. [સ્વયમ્ભૂમહાવર]

એ નામનો એક દ્વીપ-એક સમુદ્ર

સયંભુરમણ. પુ. [સ્વયમ્ભૂરમણ]

એ નામક એક દ્વીપ-એક સમુદ્ર, એક દેવવિમાન

સયંભુરુપ્પન્ના. સ્ત્રી. [સ્વયમ્ભૂરુપ્પન્ના]

સ્વયંભૂરમણમાં ઉત્પન્ન થયેલ

સયંભૂ. પુ. [સ્વયમ્ભૂ]

જુઓ 'સયંભુ'

સયંભૂ-૧. વિ. [સ્વયમ્ભૂ]

ભરતક્ષેત્રમાં થયેલા ત્રીજા વાસુદેવ, તે બારાવડે ના રાજા

રુદ્ધ અને રાણી પુહડે નો પુત્ર હતો.

સયંભૂ-૨. વિ. [સ્વયમ્ભૂ]

સત્તરમાં તીર્થંકર ભ. કુંથુ ના પ્રથમ શિષ્ય

સયંભૂ-૩. વિ. [સ્વયમ્ભૂ]

અન્યતીર્થિક ના મતે સમગ્ર સૃષ્ટિના સર્જનહાર

સયંભૂરમણ. પુ. [સ્વયમ્ભૂરમણ]

એ નામક એક દ્વીપ-એક સમુદ્ર

સયંભૂરમણગ. પુ. [સ્વયમ્ભૂરમણગ]

ત્રીજા-ચોથા દેવલોકનું એક દેવવિમાન

સયંભૂરમણસમુદ્ર. પુ. [સ્વયમ્ભૂરમણસમુદ્ર]

એક સમુદ્ર

સયંભૂવર. પુ. [સ્વયમ્ભૂવર]

એક દ્વીપ-એક સમુદ્ર

સયંવર. પુ. [સ્વયમ્વર]

કન્યા પોતાની મેળે વરને પસંદ કરે તે

સયંવરમંડવ. નં. [સ્વયમ્વરમંડવ]

‘સ્વયંવર’ માટેનો મંડપ

સયંવરામંડવ. નં. [સ્વયમ્વરામંડવ] જુઓ ‘ઉપર’

સયંસંબુદ્ધ. ત્રિ. [સ્વયંસંબુદ્ધ]

જુઓ ‘સંબુદ્ધ’

સયકિત્તિ. વિ. [શતકીર્તિ]

ભરતક્ષેત્રની ભાવિ ચોવીસીમાં થનાર દશમાં તીર્થંકર.

સયવકુ. પુ. [શતક્રતુ]

પૂર્વભવમાં શ્રાવકપણામાં સો વખત શ્રાવકની પાંચમી

પ્રતિમા રૂપ પ્રતિજ્ઞા પાલન કરેલ હોવાથી શકેન્દ્રનું

પડેલું અપરનામ

સયગ. વિ. [શતક]

ભ. મહાવીરના એક શ્રાવક, તે શ્રાવસ્તીના રહીશ હતા

આગામી ચોવીસીમાં ભરતક્ષેત્રમાં તીર્થંકર થશે

સયગ્ધિ. સ્ત્રી. [શતગ્ધિ]

એક સાથે સો માણસોને મારે કે હણે તેવી શિલા કે શસ્ત્ર

સયજજ્જર. નં. [સતજજ્જર]

સો છિદ્રવાળું

સયજ્જલ. પુ. [શતજ્વલ]

એક દેવવિમાન

સયજ્ઞિયા. સ્ત્રી. [દે.]

પાડોસણ

સયણ. પુ. [સ્વજન]

સ્વજન, સગા, સંબંધિ

સયણ. નં. [શયન]

શય્યા, પલંગ

સયણજંભગ. પુ. [શયનજૃમ્ભક]

જૃમ્ભક દેવતાની એક જાતિ

સયણપુણ. નં. [શયનપુન્ય]

શય્યા આદિના દાનથી થતું પુણ્ય,

નવ ભેદે પુન્યમાંનો એક ભેદ

સયણવિહિ. પુ. [શયનવિધિ]

શય્યા બનાવવાની તથા તેના ઉપયોગની વિધિ

સયણવિહી. સ્ત્રી. [શયનવિધિ]

જુઓ ‘ઉપર’

સયણાનુરાય. ત્રિ. [સ્વજનાનુરાગ]

સ્વજનની પ્રીતિ-રાગ-આસક્તિ

સયણિજ્જ. નં. [શયનીય]

શય્યા, સૂવા યોગ્ય

સયણિજ્જાઓ. અં. [શયનીયતસ]

શય્યાથી

સયણીય. નં. [શયનીય]

જુઓ ‘સયણિજ્જ’

સયદુવાર. નં. [શતદ્વાર]

જેના સો દ્વાર-બારણા છે તેવું એક નગર

સયદેવ. વિ. [શતદેવ]

અચલગ્રામનો ગાથાપતિ, જેણે સુરફય આદિ સાથે મુનિ

જસહર પાસે દીક્ષા લીધી, મૃત્યુ બાદ પાંડુરાજાનો પુત્ર

થયો.

સયધનુ. વિ. [શતધનુ]

રાજા બલદેવ અને રાણી રેવડી નો પુત્ર. કથા ‘નિસઢ’

મુજબ

સયન. નં. [શયન] જુઓ ‘સયણ’

સયપત્ત. નં. [શતપત્ર]

સો પાંખડીવાળું કમળ

સયપત્તજોણિય. નં. [શતપત્રયોનિક]

સો પાંખડીવાળા કમળની યોનિ વિશેષ

સયપત્તત્ત. નં. [શતપત્રત્વ]

સો પાંખડીવાળા કમળ-પણું

સયપત્તહથગય. નં. [હસ્તગતશતપત્ર]

હાથમાં રહેલ સો પાંખડીવાળું કમળ

સયપાગ. પુ. [શતપાક]

સો વખત પકાવેલું તેલ, એકસો ઔષધિ નાંખીને

પકાવાયેલું એક વિશિષ્ટ તેલ

સયપુષ્ક. પુ. [શતપુષ્પ]

એક વનસ્પતિ

સયપુષ્કા. સ્ત્રી. [શતપુષ્પા]

એક વનસ્પતિ

સયપોરાગ. પુ. [શતપર્વક]

શેરડી

સયબલ. વિ. [શતબલ]

ગાંધસમૃદ્ધ નગરના રાજા, મહાબલ ના દાદા.

સયભિસય. સ્ત્રીં [શતભિષજ]

સત્તાવીસ નક્ષત્રોમાંનું એક નક્ષત્ર

સયભિસયા. સ્ત્રીં [શતભિષજ]

જુઓ 'ઉપર'

સયભિસા. સ્ત્રીં [શતભિષા]

જુઓ 'ઉપર'

સયમાળ. કું [શયાન]

સૂતો

સયમેવ. અં [સ્વયમેવ]

પોતે જ, આપોઆપ

સયય. ત્રિં [સતત]

નિરંતર, હંમેશા

સયરાહ. અં [દે.]

જલદી, ઉતાવળ,

સયરાહ. અં [દે.]

યુગપત્

સયરિસહ. નં [શતવૃષભ]

એક મુહૂર્ત

સયરી. સ્ત્રીં [શતાવરી]

એ નામની એક બહુ બીજવાળી વનસ્પતિ

સયલ. ત્રિં [સકલ]

સકલ, બધું, સંપૂર્ણ

સયવત્ત. નં [શતપત્ર] જુઓ 'સતપત્ત'

સયવસહ. પું [શતવૃષભ]

એક અહોરાત્રના ત્રીશ મુહૂર્તમાંનું તેવીશમું મુહૂર્ત

સહસહસ્સચુત્તો. અં [શતસહસ્રકૃત્વસ]

લાખ વખત કરાયેલ

સયસાહસ્સિય. ત્રિં [શતસાહસ્રિક]

એક લાખ પરિમિત

સયા. અં [સદા]

સદા, હંમેશા

સયાકાલ. અં [સદાકાલ]

હંમેશા, નિરંતર

સયાજય. ત્રિં [સદાયત]

હંમેશા,

સયાજય. ત્રિં [સદાયત]

ચતના-જયણ કરનાર

સયાજલ. પું [સદાજ્વલ]

એક દેવવિમાન

સયાજલા. સ્ત્રીં [સદાજલા]

સર્વકાળ જેમાં પાણી રહે છે તેવી નદી

સયાનીઅ. વિં [શતાનીક]

જુઓ સયાનીઅ/ય

સયાનિય. વિં [શતાનીક]

જુઓ સયાનીઅ/ય

સયાનીઅ. વિં [શતાનીક]

કૌસાંબીનગરીનો રાજા, તેની પત્ની મૃગાવતી હતી,

તેનો પુત્ર ઉદાયન હતો, બહેન જયંતિશ્રાવિકા હતી.

સયાલિ. વિં [સતાલિ]

આગામી ચોવીસીમાં ભરતક્ષેત્રમાં થનારા અઢારમાં

તીર્થંકર ભ. સમાહિ નો પૂર્વભવ

સયાવરણ. નં [સદાવરણ]

શોભા માટે કે ડાંસ-મશગથી રક્ષણ કરવા માટે રહેતું એક

આચ્છાદન

સર. ધાં [સ્મૃ]

સ્મરણ કરવું, સંભારવું

સર. ધાં [સ્મારય]

સ્મરણ કરાવવું

સર. પું [સ્વર]

કંઠ, અવાજ, ધ્વનિ, નામકર્મની એક પ્રકૃતિ

સર. પું [સ્વર]

સ્વરવિદ્યા જેનાથી શુભાશુભનું જ્ઞાન થાય,

સર. પું [સ્વર]

કાક સ્વર આદિ લક્ષણશાસ્ત્ર,

સર. પું [સ્વર]

અ-આ છત્યાદિ સ્વર, સા-રે-ગ-મ છત્યાદિ સાત સ્વર

સર. પું [સ્વર]

નામકર્મની એક પ્રકૃતિ

સર. પું [શર]

બાણ, તીર

સર. નં [સરસ]

સરોવર

સરોદગ. નં [સરોદક]

સરોવરનું પાણી

સરઝ. સ્ત્રીં [સરઝ]

એક મહાનદી

સરંડ. પું [દે.]

ભુજપરિસર્પ-વિશેષ

સરંબ. પું [શરમ્બ]

હાથથી ચાલનાર એવા સર્પની એક જાતિ

સરક. પું [સરક]

ખાવાની એક વસ્તુ

સરવ્વ. ત્રિં [સરજસ્ક]

સચિત્ત રજયુક્ત

સરગ. પું [શારક]

શર જાતિના ધાસનું બનેલ સુપડુ,

બાણના આકારનો લાકડાનો ટુકડો

સરગ. પું [શરક]

શરડુક-જેની સાથે એરણ ધસવાથી અગ્નિ પેદા

થાય, સરાવલો

સરગય. નં [સ્વરગત]

સ્વર ઓળખવાની એક કળા-વિશેષ જેનાથી ષડ્જ-

ઋષભ-ગંધાર આદિ સાતે સ્વરોની પરખ થાય

સરગય. નં [સરોગત]

સરોવરમાં ગયેલ

સરદ્વાળ. નં [સ્વરસ્થાન]

સ્વરના સ્થાનો જેના સાત ભેદો છે

સરડ. પું [સરટ]

કાકીડો

સરડાગ. પું [શરટક]

જેની સાથે એરણ ધસવાથી અગ્નિ પેદા થાય તેવું લાકડું

સરડી. સ્ત્રીં [સરટી]

કાકીડી, સ્ત્રી કાકીડો

સરડુ. ત્રિં [દે.]

કોમળ, મૃદુ

સરડુયજાય. નં [શલાટુકજાત]

કળીમાંથી થયેલું-કાચું કોમળ ફૂલ

સરણ. નં [શરણ]

શરણું, આધાર, આશ્રય,

ધાસનું બનેલું ગુંપડું

સરણ. નં [સ્મરણ]

સ્મરણ, સ્મૃતિ, યાદદાસ્ત

સરણદય. પું [શરણદય]

શરણ દેનાર, શરણભૂત, તીર્થંકર પરમાત્માનું એક

વિશેષણ

સરણાગય. ત્રિં [શરણાગત]

શરણે આવેલ, આશ્રયે આવેલ

સરણાદિય. ત્રિં [સ્વરનાદિત]

સ્વર વડે ગુંજિત-નાદ કરાયેલ

સરણીય. પું [શરણીય]

શરણ કરવા યોગ્ય, આશ્રય કરવા યોગ્ય

સરણ. ત્રિં [શરણ્ય]

શરણે આવનારનું રક્ષણ કરનાર, શરણ આપનાર

સરતલ. નં [સરસ્તલ]

સરોવરનું તળિયું

સરથંભ. પું [સરસ્તમ્ભ]

સરકડો નામની એક વનસ્પતિ

સરદ. પું [શરદ્]

શરદ નામની એક ઋતુ

સરદકાલ. પું [શરત્કાલ]

શરદઋતુનો સમય, શરત્કાળ

સરદભ. પું [શરદમ્ભ]

શરદના વાદળા

સરદય. પું [શરદજ]

શરદઋતુમાં ઉત્પન્ન

સરદહતલાવપરિસોસયણા. સ્ત્રીં [સરોદ્રહતડાગપરિ-

શોષણતા] સરોવર-દ્રહ-તળાવ વગેરેને ચારે તરફથી

સૂકવી નાંખવા, શ્રાવકોને વર્જવા યોગ્ય પંદર પ્રકારના

વ્યાપારમાંનો એક ભેદ

સરપંતિ. સ્ત્રીં [સર:પટ્તિકા]

સરોવરની શ્રેણિ

સરપંતિયા. સ્ત્રીં [સર:પટ્તિકા]

સરોવરની નાની નાની પંક્તિ-શ્રેણિઓ

સરપાયય. પું [શરપાતક]

બાણ છોડવાનું સાધન-ધનુષ્ય

સરપ્પમાણ. નં [સર:પ્રમાણ]

ગોશાળાના મતનો એક કાળવિભાગ-જે મુજબ

પરમાવતી ગંગા પ્રમાણ નદીમાંથી એક સો વર્ષે વેળુનો

એક એક કણ કાઢતાં વેળુ ખલાસ થાય ત્યારે જેટલો

સમય લાગે તે કાળ

સરભ. પું [શરભ]

આઠ પગવાળું એક અષ્ટાપદ નામક પ્રાણી-જે હાથીને

પણ પીઠ ઉપર બેસાડી શકે

સરમંડલ. નં [સ્વરમણ્ડલ]

સ્વર-મંડળ

સરમહ. પું [સરોમહ]

સરોવર-મહોત્સવ

સરમાણ. કૃં [સ્મરત્]

સ્મરણ કરવું તે, યાદ કરવું તે

સરય. પું [શરદ્]

જુઓ 'સરદ'

સરય. પું [શરક]

શળી, શળીયો, જેની સાથે અરણીનું લાકડું ધસવાથી

અગ્નિ ઉત્પન્ન થાય એવું એક પ્રકારનું ઘાસ

સરય. પુ [સરજસ્ક]

રજ સહિત

સરયચંદ. પુ [શરચ્ચન્દ્ર]

શરદ પૂર્ણિમાનો ચંદ્ર

સરરુહ. ન [સરોરુહ]

કમળ

સરલ. પુ [સરલ]

સરળ, ઋજુ, દેવદારનું વૃક્ષ, સિંધુ, પાંસડું

સરલલક્ષણ. ન [સ્વરલક્ષણ]

સ્વર જાણવાની એક કળા-વિશેષ

સરલવણ. ન [સરલવન]

દેવદારના વૃક્ષનું બનેલું વન

સરલા. સ્ત્રી [સરલક] જુઓ 'સરલ'

સરવ. પુ [શરવ]

ભુજપરિસર્પ-તિર્થ પંચેન્દ્રિયની એક જાતિ

સરવણ. ન [સરવણ]

એ નામનું એક સંનિવેશ

સરસ. ત્રિ [સરસ]

રસવાળું, તાજું

સરસયવિદ્ધ. ન [સરશતવિદ્ધ]

સેંકડો બાણો વડે વિંધાયેલ

સરસર. ન [સર:સરસ]

સરોવરની હારમાળા

સરસરપંતિય. સ્ત્રી [સર:સર:પટ્ટિકા]

હારબંધ આવેલા સરોવરની પંક્તિ

સરસરપંતિયા. સ્ત્રી [સર:સર:પટ્ટિકા]

જુઓ 'ઉપર'

સરસરસર. અ [સરસરાહટ]

'સરસર' એવો અવાજ કરીને

સરસરવ. પુ [સર્ષપ]

સરસવ, એક જાતનું તેલવાળું ધાન્ય, સરસીયુ તેલ

સરસી. સ્ત્રી [સરસી]

તલાવડી

સરસ્સઈ. સ્ત્રી [સરસ્વતી]

વાણી, વચન, વિલાસ, ગંધર્વના ઇન્દ્ર ગીતરત્નીની

ચોથી પદ્મરાણી,

સરસ્સઈ. સ્ત્રી [સરસ્વતી]

સરસ્વતી નામક દેવી

સરસ્સઈ-૧. વિ [સરસ્વતિ]

નાગપુરના ગાથાપતિની પુત્રી ભ. પાર્શ્વ પાસે દીક્ષા

લીધી મૃત્યુ બાદ એક વ્યંતરેન્દ્રની અગ્રમહિષી બની.

સરસ્સઈ-૨. વિ [સરસ્વતિ]

નાગપુરના ધનાવહ રાજાની પત્ની 'મહનંદી-૧' તેનો પુત્ર હતો.

સરસ્સતી. સ્ત્રી [સરસ્વતી]

જુઓ 'ઉપર'

સરાગ. ત્રિ [સરાગ]

રાગ સહિત

સરાગછડમત્થ. પુ [સરાગછડમત્થ]

સરાગ છદ્મસ્થ-દશમા ગુણઠાણાવર્તી જીવ

સરાગત્થ. પુ [સરાગત્થ]

રાગ સહિત રહેલ

સરાગસંજમ. ન [સરાગસંયમ]

સરાગી સાધુપણું, રાગ સહિતનો સંયમ

સરાગસંજય. ન [સરાગસંયત]

સરાગી સાધુ, રાગ સહિતનો સંયમી

સરાવ. પુ [શરાવ]

કોડીયું

સરાસણ. ન [શરાસન]

ધનુષ્ય

સરાસણપટ્ટિયા. સ્ત્રી [શરાસનપટ્ટિકા]

ધનુષ્ય બાંધવાની પટ્ટી-દોરી

સરિ. ત્રિ [સદૃક્]

સરખું, તુલ્ય, સમાન

સરિચ્છ. ત્રિ [સદૃશ]

સમાન, સરખું

સરિતા. સ્ત્રી [સરિતા]

નદી

સરિત્તૈ. કૃ [સ્મર્તુમ]

સ્મરણ કરવા માટે, યાદ કરવા માટે

સરિત્તય. ત્રિ [સદૃક્ત્વગ]

સરખી ત્વચા ચામડીવાળું

સરિત્તા. કૃ [સ્મૃત્વા]

સ્મરણ કરીને

સરિત્તુ. ત્રિ [સ્મર્તુ]

સ્મરણ કરનાર

સરિયા. સ્ત્રી [દે.]

ધર

સરિયા. સ્ત્રી [સરિત્]

નદી

સરિવ્વય. ત્રિ [સદૃગ્વયસ]

સમાન વય, જેની ઉંમર સરખી છે તે

સરિસ. ત્રિં [સદૃશ]

સમાન, તુલ્ય, સરખું

સરિસક. ત્રિં [સદૃશક]

જુઓ 'ઉપર'

સરિસગ. ત્રિં [સદૃશક]

જુઓ 'ઉપર'

સરિસનામગ. ત્રિં [સદૃશનામક]

સરખા નામવાળો

સરિસય. ત્રિં [સદૃશક]

જુઓ 'સરિસ'

સરિસવ. પું [સર્ષપ]

એક જાતનું ધાન્ય, સરસવ વનસ્પતિ, સરસવનું ફૂલ

સરિસવવિગઢ. સ્ત્રીં [સર્ષપવિકૃતિ]

ધી-રૂપ વિગાઈ, સરસવનું તેલ

સરિસવય. ત્રિં [સર્ષપક]

જુઓ 'સરિસવ'

સરિસવય. ત્રિં [સદૃશવયસ]

સમાન વયવાળો

સરિસવસમુગ. પું [સર્ષપસમુદગ]

સરસવનો ડાભલો

સરિસવા. ત્રિં [સદૃશવયસ]

સમાન વયવાળો

સરિસિય. ત્રિં [સદૃશક]

સમાન, તુલ્ય

સરિસિવ. પું [સરિસૃપ]

સરિસૃપ

સરીનામય. નં [સદૃગનામક]

સમાન નામ

સરીર. નં [શરીર]

શરીર, દેહ, ઔદારિક-વૈકિયાદિ પાંચ શરીર, કાયાની

પ્રવૃત્તિ, 'પન્નવણા' સૂત્રનું ૫૬

સરીરંગોવંગનામ. નં [શરીરંગોવંગનામન]

નામકર્મની એક પ્રકૃતિ જેનાથી શરીરના અંગ-ઉપાંગ

મળે

સરીરકોટ્ટુ. પું [શરીરકોષ્ઠક]

શરીરરૂપી કોઠો-કોષ્ઠગ

સરીરગ. નં [શરીરક]

શરીર, દેહ, શિથિલ શરીર

સરીરગપદ. નં [શરીરકપદ]

'પન્નવણા' સૂત્રનું એક ૫૬

સરીરજોણિય. નં [શરીરયોનિક]

શરીર યોનિક

સરીરત્ત. નં [શરીરત્ત]

શરીરપણું

સરીરત્થ. ત્રિં [શરીરત્થ]

શરીરમાં રહેલ

સરીરનામ. નં [શરીરનામન]

નામકર્મની એક પ્રકૃતિ જેનાથી શરીરની પ્રાપ્તિ થાય

સરીરપજ્જતિ. સ્ત્રીં [શરીરપર્યાપ્તિ]

શરીરની પર્યાપ્તિ, પૂર્ણ શરીર

સરીરબંધનનામ. નં [શરીરબંધનનામન]

નામકર્મની એક પ્રકૃતિ-જેના વડે શરીર બંધાય-ઘડાય છે

સરીરબાડસિયા. સ્ત્રીં [શરીરબાકુસિકા]

શરીર સુશ્રૂષા વડે સંયમને દૂષિત કરનારી,

બકુશપણાનો એક પેટાભેદ

સરીરબાઓસિયા. સ્ત્રીં [શરીરબાકુસિકા]

જુઓ 'ઉપર'

સરીરભેય. પું [શરીરભેદ]

શરીરનું ભેદવું તે, મૃત્યુ

સરીરય. નં [શરીરક]

શરીર, શિથિલ પડેલું શરીર

સરીરવક્કંતિ. સ્ત્રીં [શરીરવક્રાન્તિ]

શરીરનો ત્યાગ કરવો તે

સરીરવક્કમ. પું [શરીરાવક્રમ]

શરીરનો નાશ, અપક્રમ

સરીરવિડસ્સગ. પું [શરીરવ્યુત્સર્ગ]

દેહત્યાગ, દેહના મમત્વનો ત્યાગ, વ્યુત્સર્ગ નામના એક

અભ્યંતરનો એક પેટાભેદ

સરીરવોચ્છેયણટ્ટ. નં [શરીરવ્યવચ્છેદનાર્થ]

શરીરના વ્યવચ્છેદને માટે

સરીરસંઘાતનામ. નં [શરીરસંઘાતનામન]

નામકર્મની એક પ્રકૃતિ જેનાથી શરીરનો સંઘાત થાય છે તે

સરીરસંઘાયણનામ. નં [શરીરસંઘાતનામન]

જુઓ 'ઉપર'

સરીરસંઘાયનામ. નં [શરીરસંઘાતનામન]

જુઓ 'ઉપર'

સરીરસંપદા. સ્ત્રીં [શરીરસમ્પદા]

શરીરરૂપ સંપત્તિ

સરીરસંપયા. સ્ત્રીં [શરીરસમ્પદા]

જુઓ 'ઉપર'

સરીરસંભવ. નં [શરીરસમ્ભવ]

શરીરનો સંભવ-ઉત્પન્ન થવું તે

સરીરસમુચ્ચય. નં [શરીરસમુચ્ચય]

શરીરની ઊંચાઈ

સરીરાનુગત. પુ [શરીરાનુગત]

ઓડકાર ખાતે ત્યારે નીકળતો શ્વાસ-અચિતવાયુ

સરીરાહાર. પુ [શરીરાહાર]

શરીરનો આહાર

સરીરી. પુ [શરીરિન]

શરીરધારી જીવ, સંસારી જીવ

સરીસવ. પુ [સરીસૃપ]

છાતીથી ચાલનાર સર્પાદિ તિર્યંચ પંચેન્દ્રિય જીવ

સરીસિવ. પુ [સરીસૃપ]

જુઓ 'ઉપર'

સરૂવ. નં [સ્વરૂપ]

મૂળરૂપ, લક્ષણ

સરૂવ. નં [સરૂપ]

રૂપરંગ સહિત, સમાન, સરખું, સરખા દેખાવવાળું

સરૂવિ. ત્રિ [સરૂપિન]

વર્ણ-ગંધ-રસ-સ્પર્શ વગેરે પુદ્ગલ ગુણ સહિત જીવ,

સંસારી જીવ

સરેત્તુ. ત્રિ [સ્મર્ત્તુ]

સ્મરણ કરનાર

સરોગ. પુ [સરોગ]

રોગયુક્ત

સરોય. પુ [સરોગ]

રોગયુક્ત

સલક્ષણ. નં [સ્વલક્ષણ]

પોતાના લક્ષણ

સલલિય. ત્રિ [સલલિત]

લીલાયુક્ત, મનોહર, મનને હરણ કરે એવું

સલસલ. નં [સલસલ]

'સલસલ' એવો શબ્દ કરવો

સલસલસલ. અ [સલસલસલ]

જુઓ 'ઉપર'

સલાહ્યા. સ્ત્રી [શલાલિકા]

નાની સળી

સલાગા. સ્ત્રી [શલાકા]

સળી, એક જાતનું રૂંવાળાવાળું પક્ષી

સલાહ. નં [શ્લાઘા]

પ્રશંસા

સલાહકહત્થય. પુ [દે.]

કડછીનો હાથો

સલાહણિજ્જ. ત્રિ [શ્લાઘનીય]

પ્રશંસનીય, વખાણવા યોગ્ય

સલાહા. સ્ત્રી [શ્લાઘા]

પ્રશંસા

સલિંગ. પુ [સ્વલિંગ]

રજોહરણ-મુખવસ્ત્રિકા આદિ સાધુ ચિન્હ, સાધુવેશ

સલિંગસિદ્ધ. પુ [સ્વલિંગસિદ્ધ]

સાધુવેશમાં સિદ્ધ થયેલ

સલિંગિ. પુ [સ્વલિંગિન]

રજોહરણ આદિ વેશના ધારક જૈનદર્શનના સાધુ

સલિંગિદંસણવાવણ્ણગ. પુ [સ્વલિંગિન્દર્શનવ્યાપન્નક]

જૈન લિંગધારી હોવા છતાં સમ્યક્ત્વથી ભ્રષ્ટ થયેલ

સલિદ્ધ. ત્રિ [શ્લિષ્ટ]

મનોહર

સલિલ. નં [સલિલ]

પાણી, જળ

સલિલકુંડ. પુ [સલિલકુણ્ડ]

પાણીનો કુંડ

સલિલતલ. નં [સલિલતલ]

પાણીની સપાટી

સલિલબિલ. નં [સલિલબિલ]

પાણીના બિલ

સલિલા. સ્ત્રી [સલિલા]

નદી

સલિલાવર્ડ. પુ [સલિલાવતી]

પશ્ચિમ મહાવિદેહની એક વિજય

સલિલાવર્ડવિજય. પુ [સલિલાવતીવિજય]

જુઓ 'ઉપર'

સલિલાવતી. પુ [સલીલાવતી]

જુઓ 'ઉપર'

સલીલ. નં [સલીલ]

પાણી

સલેટ્ટુય. ત્રિ [સલેટ્ટુક]

ઢેફા સહિત

સલેસ. પુ [સલેશ્ય]

લેશ્યા સહિત જીવ, કૃષ્ણ-નીલ-કાપોત આદિ લેશ્યાથી

યુક્ત

સલેસ. પુ [સલેશ્ય]

જુઓ 'ઉપર'

સલોગયા. સ્ત્રીં [સલોકતા]

‘લોક’પણા સહિત

સલોદ. નં [સલોષ]

લોક દ્રવ્ય સહિત

સલોમ. ત્રિં [સલોમ]

રૂંવાડાવાળું

સલ્લ. નં [શલ્ય]

કાંટો, દુઃખ, માયા-નિયાણ અને મિથ્યાત્વ એ નામના
ત્રણ શલ્ય, શંકા, ભાલો, ઝાડો-પેશાબ-અધોવાયુરૂપ
ત્રણ શલ્ય, કામભોગ શલ્ય, અશુભ કર્મ

સલ્લ. ધાં [શલ્ય]

દુઃખ દેવું

સલ્લ. નં [શલ્ય]

ભુજ પરિસર્પની એક જાતિ

સલ્લિપલંબ. નં [સલ્લિકીપલમ્બ]

એક પ્રકારના વૃક્ષની શાખા

સલ્લિપવાલ. પું [સલ્લિકીપ્રવાલ]

એક પ્રકારના વૃક્ષ વિશેષની કુંપણ

સલ્લિય. ત્રિં [શલ્યકિત]

સૂકાઈ ગયેલ પાંદડાવાળું કોઈ વૃક્ષ

સલ્લિઈ. સ્ત્રીં [સલ્લિકી]

શાલેડું, ધૂપેડો, એક જાતનું વૃક્ષ

સલ્લિકત્તણ. ત્રિં [શલ્યકર્ત્તન]

માયા-નિયાણ અને મિથ્યાત્વ એ ત્રણે શલ્યોને છેદનાર

સલ્લિગ. નં [શલ્યક]

જુઓ ‘સલ્લ’

સલ્લિકત્તણ. ત્રિં [શલ્યકર્ત્તન]

જુઓ ‘સલ્લિકત્તણ’

સલ્લરહિય. નં [શલ્યરહિત]

માયા-નિયાણ અને મિથ્યાત્વશલ્ય વગરનો

સલ્લહત્તા. સ્ત્રીં [શાલ્યહત્થ]

બાણ-કાંટો વગેરે કાઢવાની ક્રિયા દર્શાવતું શાસ્ત્ર,
આયુર્વેદ નામક વૈદકીય ગ્રંથનો એક ભાગ

સલ્લી. સ્ત્રીં [દે.]

ભુજપરિસર્પની એક જાત

સલ્લુદ્ધરણ. નં [શલ્યોદ્ધરણ]

શલ્ય કાઢવું તે, કરેલ પાપનું પ્રાયશ્ચિત્ત કરવું તે,
મહાનિશીથ સૂત્રનું પહેલું અધ્યયન

સવ. પું [શ્રવસ]

કાન, ખ્યાતિ

સવ. ધાં [શ્વ]

સાંભળવું

સવંત. પું [સવત]

ઝરવું તે

સવંતીકરણ. નં [સવર્ણીકરણ]

વર્ણયુક્ત કરવું તે

સવવકસુદ્ધિ. પું [સ્વવાક્યશુદ્ધિ]

પોતાના વાક્યની શુદ્ધિ કરવી તે, ‘દસવેદ્યાલિય’ સૂત્રનું
એક અધ્યયન

સવચ્ચવાય. નં [સપ્રત્યાવાય]

જુઓ ‘સપચ્ચવાય’

સવળ. નં [શ્રવળ]

કાન, સાંભળવું તે, સત્તાવીસ નક્ષત્રમાંનું એક નક્ષત્ર

સવળતા. સ્ત્રીં [શ્રવળ]

શ્રવણ, સાંભળવું તે, અર્થાવગ્રહનું એક નામ

સવળયા. સ્ત્રીં [શ્રવળ/શ્રવળતા]

જુઓ ‘ઉપર’

સવત્ત. પું [સપત્ત]

શત્રુ, વિરોધી

સવત્તિયા. સ્ત્રીં [સપત્તિકા]

સપત્ની, શૌક્ય

સવતિ. સ્ત્રીં [સપત્તી]

જુઓ ‘ઉપર’

સવત્તિસમાળ. ત્રિં [સપત્તીસમાન]

શૌક્યના સરખો, જેમ શૌક્ય બીજી સ્ત્રીના છિદ્ર જુએ તેમ
સાધુના ગુણ ઢાંકી દોષ બતાવે તેવા શ્રાવક

સવયસ. પું [સવચસ]

વચન સહિત

સવર. પું [શવર]

જુઓ ‘સવર’

સવસ. ત્રિં [સ્વવશ]

પોતાને આધીન, સ્વતંત્ર

સવહ. પું [શપથ]

સોગંદ

સવહસાવિત. ત્રિં [શપથશાપિત]

સોગંદ આપેલ

સવાગરણ. ત્રિં [સવ્યાકરણ]

વ્યાકરણ સહિત

સવાયગ. પું [સવાતક]

વાયુ સહિત

સવાલુદલ્લ. નં [સવાલુક]

રેતી સહિત

સવિઝ. પુ. [સવિત્]

સૂર્ય, હસ્ત નક્ષત્ર, હસ્ત નક્ષત્રનો અધિપતિ દેવ

સવિગાર. ન. [સવિકાર]

વિકાર સહિત

સવિજ્જવિજ્જા. સ્ત્રી. [સ્વવિદ્યાવિદ્યા]

પરલોક અપકારિણી વિદ્યા સહિત

સવિજ્જુય. પુ. [સવિદ્યુત]

વીજળી સહિત

સવિત્તુ. પુ. [સવિત્]

જુઓ 'સવિત્'

સવિનય. ન. [સવિનય]

વિનય સહિત

સવિભવ. ત્રિ. [સવિભવ]

વૈભવવાળું

સવિયાદેવયા. પુ. [સવિતૃદેવતા]

હસ્ત નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતા દેવતા

સવિયાર. ત્રિ. [સવિચાર]

વિચાર-મન કાયાના વ્યાપાર સહિત, સચેષ્ટ

સવિયારિ. ત્રિ. [સવિચારિન્]

શબ્દથી અર્થમાં અને અર્થથી શબ્દમાં મન વગેરેના

યોગોને રોકવાનો વ્યાપાર જેમાં આવે તે-શુક્લ ધ્યાનનો

પહેલો ભેદ

સવિયુ. પુ. [સવિત્]

જુઓ 'સવિત્'

સવિલાસ. ત્રિ. [સવિલાસ]

વિલાસયુક્ત

સવિલાસગઈ. સ્ત્રી. [સવિલાસગતિ]

વિલાસયુક્ત ગતિ

સવિલિય. ત્રિ. [સવ્રીડ]

લજ્જા સહિત

સવિલેવણ. ત્રિ. [સવિલેપન]

વિલેપન સહિત

સવિસય. પુ. [સવિષય]

વિષય સહિત

સવિસય. પુ. [સ્વવિષય]

પોતાના વિષય

સવિસાણ. ત્રિ. [સવિષાણ]

હાથીદાંત જેવું બે તરફના ઓઠીંગણવાળું આસન

સવિસેસ. ત્રિ. [સવિશેષ]

વિશેષ, ઉત્તરોત્તર, કંઈક વધુ

સવીસદરાય. વિશે. [સવિંશતિરાત્ર]

વીશ રાત્રિ સહિત

સવીસતિરાઈય. વિશે. [સવિંશતિરાત્રિક]

વીશ રાત્રિ સહિતનું

સવીસતિરાય. વિશે. [સવિંશતિરાત્ર]

વીશ રાત્રિ સહિત

સવીસેસ. ત્રિ. [સવીશેષ]

જુઓ 'સવિસેસ'

સવેદ. ત્રિ. [સવેદ]

વેદ સહિત

સવેદગ. ત્રિ. [સવેદક]

સ્ત્રી-પુરુષ-નપુંસક વેદ સહિત

સવેદય. ત્રિ. [સવેદક]

જુઓ 'ઉપર'

સવેય. ત્રિ. [સવેદ]

સ્ત્રી-પુરુષ કે નપુંસક એ ત્રણમાંના એક વેદ સહિત,

સવિકારી

સવેયગ. ત્રિ. [સવેદક]

જુઓ 'સવેદગ'

સવેયય. ત્રિ. [સવેદક]

જુઓ 'સવેદગ'

સવ્વ. પુ. [શવ્ય]

વૃક્ષ વિશેષ

સવ્વ. ત્રિ. [સર્વ]

સર્વ, બધું, સઘળું, સંપૂર્ણ

સવ્વઅપરિસેસિય. ત્રિ. [સર્વઅપરિશેષિક]

કંઈ બાકી ન રહેલ

સવ્વ-આયર. પુ. [સર્વ-આદર]

સર્વથા આદર-સત્કાર

સવ્વ-આરખિય. પુ. [સર્વ-આરક્ષિત]

સર્વનો અધિકારી

સવ્વઆરાહય. ત્રિ. [સર્વારાધક]

સંપૂર્ણપણે આરાધક હોય તે

સવ્વહિલિય. પુ. [સર્વર્થિક]

સર્વ સમૃદ્ધિ

સવ્વઓ. અ. [સર્વતસ્]

સર્વ પ્રકારે, ચારે તરફથી

સવ્વઓભદ્. પુ. [સર્વતોભદ્ર]

મહાશુક દેવલોકનું એક વિમાન, અગિયારમાં-બારમાં

દેવલોકનું એક ઇન્દ્ર વિમાન, દ્રષ્ટિવાદ અંતર્ગત એક

અધ્યયન ખંડ, એક પ્રતિજ્ઞા-પડિમા વિશેષ, એક તપ,

એક નગર, ઇશાનેન્દ્રના ચમલોકપાલનું વિમાન

સવ્વઓભદ્રપડિમા. સર્વતોભદ્રપ્રતિમા [એક પ્રતિજ્ઞાવિશેષ-
તપોનુષ્ઠાન]
સવ્વંગ. સ્ત્રીં [સર્વાંગ]
સંપૂર્ણ શરીર
સવ્વંગસુંદરંગ. નં [સર્વાંગસુંદરંગ]
શરીરના સર્વ અંગોની સુંદરતા
સવ્વંગસુંદરી. વિં [સર્વાંગસુંદરી]
ગજપુરના સાર્થવાહ સંઘ ની પુત્રી, સાકેતનગરના
સમુદ્વદત્ત ની પત્ની, પૂર્વભવે ધનસિરી હતી
સવ્વંતિ. અં [સર્વંતિસ]
સર્વ તરફથી
સવ્વકજ્જ. નં [સર્વકાર્ય]
બધાં કાર્ય
સવ્વકજ્જઙ્ઘાવય. ત્રિં [સર્વકાર્યવર્ધાપક]
બધા કાર્યને વધારનાર
સવ્વકમ્મ. નં [સર્વકર્મન]
બધાં કર્મો
સવ્વકામ. પું [સર્વકામ]
'સર્વકામ' નામે વેશમણ અનુયાયી એક દેવવર્ગ,
સવ્વકામ. પું [સર્વકામ]
સર્વ કામના પૂરનાર, બધા કામ ભોગ
સવ્વકામગુણિય. નં [સર્વકામગુણિત]
રસયુક્ત ભોજન, સ્વાદવિશિષ્ટ આહાર
સવ્વકામવિરત્તયા. સ્ત્રીં [સર્વકામવિરત્તયા]
બધાં કાર્યથી વિરક્ત થવું, સઘળા કામભોગથી નિવૃત્ત
થવું
સવ્વકામસમિદ્ધ. પું [સર્વકામસમિદ્ધ]
પક્ષના છઠ્ઠા દિવસનું નામ
સવ્વકાલ. પું [સર્વકાલ]
સર્વદા, હંમેશા
સવ્વકાલતિત્ત. વિશેં [સર્વકાલતૃપ્ત]
હંમેશા જે તૃપ્ત છે તે
સવ્વકાલિયા. સ્ત્રીં [સર્વકાલિકા]
સર્વકાળનું, સર્વદા
સવ્વક્ષરસન્નિવાહ. વિશેં [સર્વાક્ષરસન્નિપાતિન]
સર્વ અક્ષરોની સંધિ જાણનાર
સવ્વક્ષરસન્નિવાહય. પું [સર્વાક્ષરસન્નિપાતિક]
જુઓ 'ઉપર'
સવ્વક્ષરસન્નિવાતિ. વિશેં [સર્વાક્ષરસન્નિપાતિન]
જુઓ 'ઉપર'
સવ્વખેત્ત. નં [સર્વક્ષેત્ર]

બધું ક્ષેત્ર-આકાશ
સવ્વગંથવિમુક્ક. વિશેં [સર્વગંથવિમુક્ત]
બધી ગ્રન્થીથી-સઘળા પરિગ્રહથી મુક્ત
સવ્વગા. સ્ત્રીં [સર્વગા]
સર્વત્ર વ્યાપક
સવ્વગાહિ. વિશેં [સર્વગ્રાહિન]
બધું ગ્રહણ કરનાર
સવ્વગુણસંપન્નયા. વિશેં [સર્વગુણસમ્પન્નતા]
સઘળા ગુણોથી યુક્ત
સવ્વગ. વિશેં [સર્વાગ]
બધા પરિણામ, બધાંથી આગળ-અગ્રભાગે
સવ્વચારિ. વિશેં [સર્વચારિન]
બધે ફરનાર
સવ્વચારિત્તવુદ્ધ. વિશેં [સર્વચારિત્તવૃદ્ધ]
સર્વ ચારિત્રે કરી વૃદ્ધિ પામેલ
સવ્વજન. પું [સર્વજન]
સઘળાં લોક
સવ્વજસ. પું [સર્વયશસ]
એક દેવવર્ગ
સવ્વજીવ. પું [સર્વજીવ]
બધા જીવો
સવ્વજોણિય. નં [સર્વયોનિક]
બધી યોનિ-ઉત્પત્તિ સ્થાન
સવ્વજુણસુવણ્ણમતી. સ્ત્રીં [સર્વાર્જુનસ્વર્ણમયી]
સઘળી (પ્રતિમા) અર્જુન સુવર્ણની બનેલી
સવ્વજ્જુય. પું [સર્વર્જુક]
સંયમ, સદ્ધર્મ
સવ્વટ્ઠ. પું [સર્વાર્થ]
સર્વાર્થસિદ્ધિ વિમાન, એક મુહૂર્ત
સવ્વટ્ઠગસિદ્ધગ. પું [સર્વાર્થકસિદ્ધક]
સર્વાર્થ સિદ્ધિ વિમાન, સર્વાર્થ સિદ્ધિ નામક મુહૂર્ત
સવ્વટ્ઠગસિદ્ધ. પું [સર્વાર્થકસિદ્ધ]
જુઓ 'ઉપર'
સવ્વટ્ઠલલ્લિસિદ્ધ. વિશેં [સર્વાર્થલલ્લિસિદ્ધ]
જેને સર્વ અર્થલલ્લિ સિદ્ધિ થયેલ છે તે
સવ્વટ્ઠવિમાણ. પું [સર્વાર્થવિમાન]
પાંચમું અનુત્તર વિમાન
સવ્વટ્ઠસિદ્ધ. પું [સર્વાર્થસિદ્ધ]
જુઓ 'ઉપર'
સવ્વટ્ઠસિદ્ધક. પું [સર્વાર્થસિદ્ધક]
જુઓ 'સવ્વટ્ઠસિદ્ધ'

સવ્વટ્ઠસિદ્ધય. પુ [સર્વાર્થસિદ્ધક]

જુઓ 'સવ્વટ્ઠસિદ્ધ'

સવ્વટ્ઠસિદ્ધવ. પુ [સર્વાર્થસિદ્ધજ]

સર્વાર્થસિદ્ધ વિમાનમાં ઉત્પન્ન

સવ્વટ્ઠસિદ્ધિ. પુ [સર્વાર્થસિદ્ધિ]

એક દેવવિમાન

સવ્વટ્ઠસિદ્ધિય. પુ [સર્વાર્થસિદ્ધિક]

જુઓ 'ઉપર'

સવ્વટ્ઠાણ. ન [સર્વસ્થાન]

સંધિ-વિગ્રહ આદિ સર્વસ્થાન

સવ્વણ્ણ. વિશે [સર્વજ્ઞ]

સર્વજ્ઞ, કેવળજ્ઞાની

સવ્વતિહુયણવરિદ્ધ. વિશે [સર્વત્રિભુવનવરિષ્ઠ]

સમગ્ર ત્રણ ભુવનમાં શ્રેષ્ઠ, તીર્થંકર

સવ્વતો. અ [સર્વત્સ]

ચારે બાજુથી

સવ્વતોભદ્. સ્ત્રી [સર્વતોભદ્ર]

જુઓ 'સવ્વઓભદ્'

સવ્વતોભદ્દા. સ્ત્રી [સર્વતોભદ્રા]

એક કાયોત્સર્ગ પ્રતિજ્ઞા

સવ્વત્ત. વિશે [સર્વતા]

સઘડાપણું

સવ્વત્ત. પુ [સર્વત્ર]

બધે સ્થાને

સવ્વત્તગ. પુ [સર્વત્રગ]

બધે સ્થાને

સવ્વત્તા. સ્ત્રી [સર્વતા]

સર્વ સ્વરૂપ

સવ્વત્તો. ન [સર્વત્વ]

સર્વ સ્વરૂપ

સવ્વત્થ. અ [સર્વત્ર]

સર્વત્ર, બધે સ્થાને

સવ્વત્થ. પુ [સર્વાર્થ]

સર્વાર્થ, રૂચકદ્વીપના દેવતાનું નામ

સવ્વત્થ. પુ [સર્વાર્થ]

સર્વ પદાર્થ, સર્વ અર્થ

સવ્વત્થોવ. વિશે [સર્વસ્તોક]

સર્વથી થોડું

સવ્વદંસિ. પુ [સર્વદર્શિન્]

બધું જ જોનાર, કેવળ દર્શનવાળા

સવ્વદંસી. પુ [સર્વદર્શિન્]

જુઓ 'ઉપર'

સવ્વદરિસિ. પુ [સર્વદર્શિન્]

જુઓ 'ઉપર'

સવ્વદવ્વ. ન [સર્વદ્રવ્ય]

ધર્માસ્તિકાય આદિ પાંચે (છએ) દ્રવ્યો

સવ્વદવ્વપજ્જવપત્તેય. ન [સર્વદ્રવ્યપર્યવપ્રત્યેક]

સમસ્ત-દ્રવ્યના પ્રત્યેક પર્યાયો

સવ્વદુવ્વ. ન [સર્વદુઃખ]

સઘળું દુઃખ

સવ્વદુવ્વપ્પહીણ. વિશે [સર્વદુઃખપ્રક્ષીણ]

જેનું સઘળું દુઃખ ક્ષીણ થયું છે તે

સવ્વદુવ્વપ્પહીણમગ્ગ. પુ [સર્વદુઃખપ્રક્ષીણમર્ગ]

જે માર્ગે જીવના સર્વે દુઃખો ક્ષીણ થાય છે તે

સવ્વદ્ધપિંડિય. ન [સર્વાધ્વપિંડિત]

ત્રણ કાળનું એકત્રિત કરેલ

સવ્વદ્ધા. સ્ત્રી [સર્વાધ્વન્]

સમસ્ત રસ્તો

સવ્વદ્ધાપિંડિય. ન [સર્વાધ્વપિંડિત]

ત્રણે કાળનું એકત્રિત કરેલ

સવ્વધન. ન [સર્વધન]

સર્વ પ્રકારનું ધન

સવ્વધમ્મતિત્થંકર. વિશે [સર્વધર્મતિત્થંકર]

સમસ્ત ધર્મના જ્ઞાત તીર્થંકર

સવ્વધમ્મરુદ્ધ. સ્ત્રી [સર્વધર્મરુચિ]

સમસ્ત ધર્મની રુચિ

સવ્વધમ્માઙ્ગિકમણ. ન [સર્વધર્માતિક્રમણ]

સમસ્ત ધર્મનું ઉલ્લંઘન

સવ્વનાસ. ત્રિ [સર્વનાશ]

વિનાશ

સવ્વપાણભૂતજીવસત્તસુહાવહ. વિશે

[સર્વપ્રાણભૂતજીવસત્તસુહાવહ]

વિકલેન્દ્રિય, વનસ્પતિ જીવ, પૃથ્વીકાયાદિ ચાર એ સર્વ

જીવોને સુખ આપનાર, સઘળા જીવોને સુખદાયી,

સિદ્ધશીલા

સવ્વપાણભૂતજીવસત્તસુહાવહા. સ્ત્રી

[સર્વપ્રાણભૂતજીવસત્તસુહાવહા]

જુઓ 'ઉપર'

સવ્વપ્પણ. ન [સર્વાત્મન્]

સર્વાંશપણું

સવ્વપ્પમા. સ્ત્રી [સર્વપ્રમા]

ઉત્તર દિશાના રૂચક પર્વત ઉપરની એક દિક્કુમારી

સવ્વપ્પમાણ. નં [સર્વપ્રમાણ]

સઘળું પ્રમાણ

સવ્વપ્પાહારય. ત્રિં [સર્વલ્પાહારક]

બધાથી થોડા આહારવાળો

સવ્વફાસ. પું [સર્વસ્પર્શ]

બધાં સ્પર્શ

સવ્વફાસવિસહ. પું [સર્વસ્પર્શવિસહ]

સઘળા સ્પર્શને ન સહેવા તે

સવ્વબલ. પું [સર્વબલ]

સમસ્ત બળ

સવ્વબાહિર. ત્રિં [સર્વબાહ્ય]

સૌથી બહારનું

સવ્વબુદ્ધ. વિશેં [સર્વબુદ્ધ]

સઘળા બુદ્ધ-પંડિત-તત્ત્વવેત્તા

સવ્વભંતરાય. ત્રિં [સર્વભ્યન્તરક]

સર્વથી અંદરનું

સવ્વભક્ષિ. વિશેં [સર્વભક્ષિન્]

બધું જ ખાઈ જનાર, અગ્નિ

સવ્વભાવ. પું [સર્વભાવ]

બધાં જ પર્યાય, સમસ્ત ભાવ

સવ્વભાવદરિસિ. વિશેં [સર્વભાવદર્શિન્]

સમસ્ત પર્યાયને જોનાર, કેવળદર્શી

સવ્વભાવવિર. વિં [સર્વભાવવિદ]

આગામી ચોવીસીમાં ભરતક્ષેત્રમાં થનારા બારમાં તીર્થંકર, જે સચ્ચદ્વિદ્યાધરનો જીવ છે.

સવ્વભાસાનુગામિણી. સ્ત્રીં [સર્વભાષાનુગામિની]

બધી જ ભાષામાં પરિણમતી,

બધી ભાષામાં વ્યાખ્યા કરવી તે

સવ્વભૂમિ. સ્ત્રીં [સર્વભૂમિ]

સઘળા સ્થાન

સવ્વભૂય. નં [સર્વભૂત]

બધાં જ જીવ

સવ્વમહાહારગ. ત્રિં [સર્વમહાહારક]

બધાંથી વધારે આહાર કરનાર

સવ્વમિત્ત. વિં [સર્વમિત્ર]

એક એવો મત છે કે આ આચાર્ય છેલ્લા દશપૂર્વધર હતા.

સવ્વમોહવિણિમુક્ક. વિશેં [સર્વમોહવિણિમુક્ત]

સર્વથા મોહથી મુક્ત થયેલ

સવ્વય. ત્રિં [સર્વક]

બધું, સઘળું

સવ્વય. પું [સદ્વ્રત]

સમ્યક્વ્રત

સવ્વયા. સ્ત્રીં [સર્વતા]

સમસ્તપણું

સવ્વરત્ના. સ્ત્રીં [સર્વરત્ના]

ઇશાનેન્દ્રની એક અગ્રમહિષીની રાજધાની

સવ્વરયણ. નં [સર્વરત્ન]

ચક્રવર્તીનું એક નિધાન જેમાં સર્વરત્નો ઉત્પન્ન થાય

સવ્વરાણિય. ત્રિં [સર્વરાત્રિક]

આખી રાત્રિ

સવ્વરાઈય. ત્રિં [સર્વરાત્રિક]

સંપૂર્ણ રાત્રિ સાથે સંબંધિત

સવ્વલ. સ્ત્રીં [સર્વલા]

ગદા

સવ્વવત્તવ્વયા. સ્ત્રીં [સર્વવત્તવ્યતા]

સઘળી વક્તવ્યતા, બધો અધિકાર

સવ્વવારિ. સ્ત્રીં [સર્વવારિ]

સમસ્ત પાણી

સવ્વવાસિ. વિશેં [સર્વવર્ષિન્]

બધે જ વરસનાર

સવ્વવિત્થારાણંતઅ. ત્રિં [સર્વવિસ્તારાનન્તક]

સર્વ વિસ્તારરૂપે અનંત,

સર્વાકાશ

સવ્વવિનાસણ. ત્રિં [સર્વવિનાશણ]

સર્વનો નાશ કરવો તે

સવ્વવિરઈ. સ્ત્રીં [સર્વવિરતિ]

સર્વથા પાપોથી નિવૃત્તિ લેવી તે

સવ્વવિરઈપહાણ. નં [સર્વવિરતિપ્રધાન]

સર્વથા પાપનિવૃત્તિમાં મુખ્ય

સવ્વવિરાહય. ત્રિં [સર્વવિરાધક]

સમસ્ત પ્રકારે વિરાધના કરનાર

સવ્વવેહમ્મ. નં [સર્વવૈધમ્ય]

સમસ્ત ધર્મથી વિરુદ્ધ

સવ્વસંઘસક્ષિ. સ્ત્રીં [સર્વસંઘસાક્ષિન્]

સમસ્ત સંઘની સાક્ષીએ

સવ્વસત્ત. પું [સર્વસત્ત્વ]

બધાં પ્રાણી-જીવ

સવ્વસહ. વિશેં [સર્વસહ]

બધું સહન કરનાર

સવ્વસાહમ્મ. ત્રિં [સર્વસાધમ્ય]

સમસ્ત ધર્મ અનુરૂપ

સવ્વસાહુ. પુ. [સર્વસાધુ]

બધાં જ સાધુ

સવ્વસિઘ્ગગઙ્ગ. સ્ત્રી. [સર્વશીઘ્રગતિ]

બધી ઉતાવળી ગતિ

સવ્વસિઘ્ગગતિતરાય. પુ. [સર્વશીઘ્રગતિતરક]

બધી જ અતિ તીવ્ર ગતિ

સવ્વસિદ્ધા. સ્ત્રી. [સર્વસિદ્ધા]

ચોથ-નોમ અને ચૌદશની રાત્રિનું નામ

સવ્વસુમિણ. ન. [સર્વસ્વમ]

બધાં સ્વપ્નો

સવ્વસુયાણુવાહ. ત્રિ. [સર્વશ્રુતાનુપાતિન]

સમસ્ત શ્રુતને જાણનાર

સવ્વસો. અ. [સર્વશસ]

સર્વથા, બધા પ્રકારે

સવ્વસ્વ. અ. [સર્વસ્વ]

સર્વસ્વ, સધળું

સવ્વહા. અ. [સર્વથા]

સર્વ પ્રકારે, બધી રીતે

સવ્વહેટ્ટિમ. ન. [સર્વાધસ્તન]

બધાંથી નીચેનું

સવ્વાઝય. પુ. [સર્વાયુષ્ક]

સમસ્ત આયુષ્ય

સવ્વાગાસ. પુ. [સર્વાકાશ]

સમસ્ત આકાશ

સવ્વાણ. પુ. [સવ્યાન]

એ નામનો એક દેવવર્ગ

સવ્વાતિહિ. સ્ત્રી. [સર્વાતિથિ]

બધાં મહેમાનો કે પરોણા-અતિથિ

સવ્વાધિપતિ. પુ. [સર્વાધિપતિ]

બધાંનો સ્વામી-અધિપતિ-ઉપરી

સવ્વાનુભૂઙ્ગ-૧. વિ. [સર્વાનુભૂતિ]

આગામી ચોવીસીમાં ભરતક્ષેત્રમાં થનારા પાંચમાં તીર્થંકર, જે વર્તમાનમાં દઢાઉ નો જીવ હતો.

સવ્વાનુભૂઙ્ગ-૨. વિ. [સર્વાનુભૂતિ] જુઓ 'સવ્વાનુભૂતિ'

સવ્વાનુભૂતિ. વિ. [સર્વાનુભૂતિ]

ભ. મહાવીરના એક શિષ્ય, જેના ઉપર ગોશાળાએ તેજોલેશ્યા છોડી તેને બાળીને મારી નાંખેલ

સવ્વામયનાસિણી. સ્ત્રી. [સર્વામયનાશિની]

સમસ્ત નાશ કરનારી

સવ્વારંભ. પુ. [સર્વારંભ]

સમસ્ત પ્રકારે આરંભ-હિંસા

સવ્વારંભનિવત્ત. ત્રિ. [સર્વારંભનિવૃત્ત]

સમસ્ત આરંભ-હિંસાથી વિરમેલ

સવ્વારવ્વિચય. પુ. [સર્વારક્ષિત]

સર્વથા રક્ષણ કરાયેલ

સવ્વાલંકાર. પુ. [સર્વાલંકાર]

સર્વ પ્રકારના આભૂષણ કે અલંકાર

સવ્વાવંતિ. અ. [દે.]

સર્વ, બધું, સંપૂર્ણ

સવ્વાવાહ. ત્રિ. [સવ્યાવાધ]

વ્યાધિ સહિત

સવ્વિંદિય. ન. [સર્વેન્દ્રિય]

બધી જ ઇન્દ્રિયો

સવ્વિંદિયકાયજોગજુંજણયા. સ્ત્રી. [સર્વેન્દ્રિયકાયજોગ-યોજનતા] સમસ્ત ઇન્દ્રિયકાય યોગને યોજવો

સવ્વિંદિયનિવત્તિ. સ્ત્રી. [સર્વેન્દ્રિયનિવૃત્તિ]

સર્વ ઇન્દ્રિયોની ઉત્પત્તિ

સવ્વિંદિયસમાહિઅ. ત્રિ. [સર્વેન્દ્રિયસમાહિત]

સર્વે ઇન્દ્રિયોને વશ કરનાર

સવ્વિટ્ઠિપરિયાર. ત્રિ. [સર્વવિટ્ઠિપ્રવિચાર]

સમસ્ત ઋદ્ધિયુક્ત કામભોગ સેવન

સવ્વિટ્ઠિય. પુ. [સર્વર્થિક]

સંપૂર્ણ વૈભવ

સવ્વુવ્વકસ. વિશે. [સર્વોત્કર્ષ]

સમસ્ત ઉત્કર્ષ

સવ્વુત્તમ. વિશે. [સર્વોત્તમ]

સર્વોત્તમ, શ્રેષ્ઠ

સવ્વેય. પુ. [સર્વેજ્ઞ]

સર્વાંશે

સવ્વોઝય. પુ. [સર્વર્તુક]

બધી ઋતુનો ગુણ આપનાર બગીચો

સવ્વોઝયસુરભિ. સ્ત્રી. [સર્વર્તુકસુરભિ]

બધી ઋતુની સુગંધ

સવ્વોતુય. પુ. [સર્વર્તુક] જુઓ 'સવ્વોઝય'

સવ્વોસહિપત્ત. ત્રિ. [સર્વૌષધિપ્રાપ્ત]

જેના થુંક-મેલ-મુત્ર વગેરે સર્વ ઔષધરૂપ છે તેવી લબ્ધિને પામેલ

સવ્વોસહિલલ્લિ. સ્ત્રી. [સર્વૌષધિલલ્લિ]

લબ્ધિવિશેષ-જેનાથી શરીરનું થુંક, મેલ, મુત્ર વગેરે સર્વ ઔષધિરૂપ બને

સવ્વોહિ. પુ. [સર્વાવધિ]

બધી જ મર્યાદા

સસ. પુ. [શશ]

સસલું

સસ. વિ. [સસ] જુઓ 'સસઅ-૧'

સસઅ-૧. વિ. [શશક]

મૂલદેવ વગેરે ચાર ધૂતો કે જે ઉજ્જેની ઉદ્યાનમાં હતા,
તેમાંનો એક

સસઅ-૨. વિ. [શશક]

ભસઅ નો ભાઈ. જુઓ 'ભસઅ'

સસંક. પુ. [સશાક]

ચંદ્રમા

સસંગયા. સ્ત્રી. [સસંગતા]

સપરિગ્રહપણું

સસંત. કૃ. [શ્વસત]

શ્વાસોચ્છવાસ લેતું

સસંધિય. પુ. [સસંધિક]

સંધિ સહિત

સસંભમ. મ. [સસમ્ભ્રમ]

ભ્રાન્તિ સહિત

સસંવેગી. સ્ત્રી. [સસંવેગી]

સંવેગયુક્ત

સસક. પુ. [શશક]

સસલો

સસક્કર. ન. [સશર્કર]

શર્કરા-કાંકરા સહિત

સસક્ષ. ન. [સ્વસાક્ષ]

આત્મ સાક્ષીએ

સસક્ષં. ન. [સસાક્ષ્ય]

કેવલીની સાક્ષિ સહિત

સસગ. પુ. [શશક]

સસલો

સસગ. વિ. [શશક]

જુઓ 'સસઅ-૧'

સસણ. પુ. [શ્વસન]

હાથીની સૂંઢ

સસણિદ્ધ. ત્રિ. [સસ્નિધ]

સ્નિગ્ધતા સહિત

સસત્તા. સ્ત્રી. [સસત્વા]

સગર્ભા, ગર્ભવતી

સસદ્. ત્રિ. [સશબ્દ]

અવાજવાળું

સસબલ. ન. [સશબલ]

શબ્દન દોષયુક્ત

સસબિંદુ. પુ. [શશબિન્દુ]

એક વનસ્પતિ તેલ

સસમઇય. પુ. [સ્વસામયિક]

સ્વસિદ્ધાંત-જૈનદર્શન સંબંધિ

સસમય. ન. [સ્વસમય]

સ્વસિદ્ધાંત-જૈનદર્શન

સસમયકુસલ. ત્રિ. [સ્વસમયકુશલ]

સ્વસિદ્ધાંતોમાં નિપુણ

સસમયપરસમયણ. વિશે. [સ્વસમયપરસમયજ્ઞ]

સ્વસિદ્ધાંત-પરસિદ્ધાંતના જાણકાર,

જૈન દર્શન-અન્ય દર્શનના જ્ઞાતા

સસય. પુ. [શશક]

સસલો

સસરક્ષ. ત્રિ. [સરજસ્ક]

૨૪વાળું, ધુળ-૨૪ વડે ખરડાયેલું

સસરક્ષ. વિ. [સરજસ્ક]

સમગ્ર શરીર જેનું ધૂળ વડે વ્યાપ્ત રહે છે તેવો એક
તાપસ

સસરક્ષપાણિપાદ. ત્રિ. [સસરક્ષપાણિપાદ]

જેના હાથપગ ૨૪-ધુળવાળા છે તે

સસરીરિ. ત્રિ. [સશરીરિન્]

શરીર સહિત જીવ, સંસારી

સસરુહિર. ન. [શશરુધિર]

સસલાનું લોહી

સસલ્લ. ત્રિ. [સશલ્ય]

શલ્ય સહિત

સસવિસાણ. પુ. [શશવિષાણ]

હરણનું સીંગડું

સસહર. પુ. [શશધર]

ચંદ્રમા

સસા. સ્ત્રી. [સ્વસૃ]

બહેન

સસાગારિય. ત્રિ. [સસાગારિક]

સાગારિક-ગૃહસ્થ જેમાં રહેતા હોય તે

સસાર. વિશે. [સસાર]

સારયુક્ત

સસારહિય. ત્રિ. [સસારથિક]

સારથી સહિત

સસિ. પુ. [શશિન્]

ચંદ્રમા, ચંદ્રના ચિન્હવાળું આભરણ, ચંદ્રપ્રભ (સ્વામી)

સસિ. વિ [શસિન્]

આઠમાં તીર્થકર ભ. ચન્દ્રપ્પભનું બીજું નામ.

સસિગુન્ન. વિ [શશિગુપ્ત]

રાજા ચંદ્રગુપ્ત નું બીજું નામ

સસિણિદ્ધ. ત્રિ [સસ્નિઘ્ધ]

સ્નિઘ્ધતાયુક્ત

સસિણિદ્ધકાય. ત્રિ [સસ્નિઘ્ધકાય]

જેની કાયા સચિત્ત રજથી ખરડાયેલ હોય તે

સસિત્થ. પુ [સસિક્થ]

લોટ આદિથી યુક્ત

સસિયા. સ્ત્રી [શશિકા]

ચંદ્રિકા

સસિરિય. ત્રિ [સશ્રીક]

શ્રી-શોભા સહિત

સસિહાર. વિ [શશિધાર]

એક ક્ષત્રિય પરિવાજક

સસીસોવરિય. પુ [સશીર્ષોપરિક]

શીર્ષના ઉપરના ભાગ સહિત

સસીપરિવાર. પુ [શશીપરિવાર]

ચંદ્રનો પરિવાર-નક્ષત્ર તારા વગેરે

સસુત્ત. ન [સસૂત્ર]

સૂત્ર સહિત

સસુર. પુ [શ્વસુર]

સસરો, સાસરી પક્ષ

સસુરકુલ. ન [શ્વસુરકુલ]

સાસરાનું કુળ

સસુરકુલરક્ષિયા. સ્ત્રી [શ્વસુરકુલરક્ષિતા]

સાસરાના કુળ દ્વારા આરક્ષિત

સસુરય. પુ [શ્વસુરક]

સસરો, સસરાનું

સસ્સ. ન [શસ્ય]

શાલિ-વ્રહી આદિ ધાન્ય

સસ્સાભિવાદન. ન [સ્વસ્વાભિવાદન]

સ્વસ્વામીભાવ સંબંધ

સસ્સાભિવાયન. ન [સ્વસ્વામિવચન]

સ્વસ્વામી વચન

સસ્સિરિય. ત્રિ [સશ્રીક]

શોભાયમાન, શોભતું

સસ્સિરી. સ્ત્રી [સશ્રી]

લક્ષ્મીયુક્ત,

શોભાયુક્ત

સસ્સિરીય. વિશે [સશ્રીક]

શોભાયમાન

સસ્સિરીયરૂવ. ન [સશ્રીકરૂપ]

શોભારૂપ

સહ. અ [સહ]

સાથે, સંગાથે

સહ. ધા [સહ]

સહન કરવું, ખમવું

સહ. ત્રિ [સહ]

સહનશીલતાવાળો, સમર્થ

સહ. પુ [સચિ]

મિત્ર

સહ. ન [સહસ્]

બળ, શક્તિ

સહકાર. પુ [સહકાર]

આંબાનું વૃક્ષ

સહગત. ત્રિ [સહગત]

સાથે પ્રાપ્ત થયેલ, સહચારી

સહગય. ત્રિ [સહગત]

જુઓ 'ઉપર'

સહચરી. સ્ત્રી [સહચરી]

સાથે ચાલનાર, પત્ની

સહજ. ત્રિ [સહજ]

સ્વાભાવિક

સહજાય. ત્રિ [સહજાત]

સાથે ઉત્પન્ન થયેલ, સાથે જન્મેલ

સહજાયય. ત્રિ [સહજાતક]

સાથે જન્મનાર, સાથે ઉત્પન્ન થનાર

સહન. ન [સહન]

સહન કરવું તે

સહત્થ. પુ [સ્વહસ્ત]

પોતાનો હાથ

સહત્થપાણાતિવાયકિરિયા. સ્ત્રી [સ્વહસ્તપ્રાણાતિપાત-

ક્રિયા] પોતાના હાથે પોતાના શરીરની કે પારકા

શરીરની હિંસા કરવી તે,

ક્રિયાનો એક ભેદ

સહત્થપારિયાવણિયા. સ્ત્રી [સ્વહસ્તપારિતાપનિકી]

પોતાના હાથે પોતાના શરીરને અથવા બીજાને દુઃખ દેવું

તે, ક્રિયાનો એક ભેદ

સહદારદરિસી. ત્રિ [સહદારદર્શિન્]

એક જ વખતે સાથે સાથે પરણનાર બે વ્યક્તિ

સહદેવ-૧. વિં [સહદેવ]

હસ્તિનાપુરના રાજા પાંડુના પાંચ પુત્રો માંનો પુત્ર, દીક્ષા લઈ મોક્ષે ગયા.

સહદેવ-૨. વિં [સહદેવ]

રાજગૃહીના રાજા જરાસંઘ નો પુત્ર 'દોવડ' ના સ્વયંવરમાં તેને નિમંત્રણ મળેલ.

સહદેવી. વિં [સહદેવી]

ચકવર્તી સનતકુમારના માતા, હસ્તિનાપુરના રાજા આસસેનની પત્ની

સહપંસુકીલિયય. ત્રિં [સહપાંશુકીડિતક]

સાથે જ ધુળમાં રમનાર

સહભુજ્જ. નં [સહભોજ્ય]

સાથે ભોજન કરવું તે

સહમાળ. કું [સહમાન]

સહેતો

સહમિત્ત. ત્રિં [સહમિત્ર]

મિત્રની સાથે

સહય. ત્રિં [સહય]

ઘોડા સહિત

સહયરી. સ્ત્રીં [સહચરી]

સખી, સહેલી

સહરિય. ત્રિં [સહરિત]

હરિત વનસ્પતિ સહિત

સહરિસ. ત્રિં [સહર્ષ]

હર્ષ સહિત

સહરિસં. ત્રિં [સહર્ષ]

હર્ષ સહિત

સહલીકય. કું [સફલીકૃત]

સફળ કરેલ

સહવટ્ઠિય. ત્રિં [સહવર્ધિત]

સાથે સાથે વૃદ્ધિ પામેલ

સહવટ્ઠિયય. પું [સહવર્ધિતક]

સાથે સાથે વૃદ્ધિ પામનાર

સહવાસિય. ત્રિં [સહવાસિક]

સાથે વસનાર, પાડોશી

સહસંબવણ. નં [સહસામ્રવણ]

એક ઉદ્યાન

સહસંબુદ્ધ. ત્રિં [સ્વયંસમ્બુદ્ધ]

પોતાની મેળે જ બોધ પામેલ

સહસંમદ. સ્ત્રીં [સહસમ્મતિ]

સંમતિ સહિત,

સહસંમદ. સ્ત્રીં [સહસમ્મતિ]

સહજ મતિ

સહસવકાર. પું [સહસ્રાકાર]

અચાનક ક્રિયા થાય તે, અકસ્માત,

સહસવકાર. પું [સહસ્રાકાર]

પ્રતિસેવનાનો એક ભેદ

સહસવકાર. ધાં [સહસા+કૃ]

અકસ્માત કે અચાનક કંઈ કરવું

સહસવકારાઈણ. પું [સહસાકારાઈત]

અચાનક કે અકસ્માત કરાયેલ

સહસમ્મુદ્ધ. પું [સ્વસંસ્મૃતિ]

પોતાના સંસ્મરણ,

સહસમ્મુદ્ધ. પું [સ્વસંસ્મૃતિ]

જાતિ સ્મરણ જ્ઞાન

સહસા. અં [સહસા]

અચાનક, અકસ્માત

સહસાકાર. ધાં [સહસા+કારય]

અચાનક કે અકસ્માત કરાયેલ

સહસાગાર. ત્રિં [સહસાકાર]

પૂર્વાપરનો વિચાર કર્યા વિના ઉતાવળે કાર્ય કરવું

સહસાભવ્વાણ. નં [સહસાભ્યાખ્યાન]

અસત્ દોષનું આરોપણ, વણવિચાર્યું-દોષારોપણ,

સહસાભવ્વાણ. નં [સહસાભ્યાખ્યાન]

બીજા વ્રતનો એક અતિચાર

સહસ્સંબંધજ્ઞાણ. નં [સહસામવનઉદ્યાન]

એક ઉદ્યાન

સહસ્સંબવન. પું [સહસામ્રવન]

ઉદ્યાન કે વન વિશેષ

સહસ્સવ્વ. પું [સહસ્રાક્ષ]

સૌધર્મેન્દ્ર, પોતાના પાંચસો મંત્રીઓની હજાર આંખો વડે

વિચારવિમર્શ કરતો હોવાથી સૌધર્મેન્દ્રનું એક નામ

સહસ્સચુત્તો. અં [સહસકૃત્વસ]

હજાર વાર

સહસ્સગુણિય. વિશેં [સહસ્રગુણિત]

હજાર ગણું

સહસ્સગસો. અં [સહસ્રાગ્રશસ]

હજારોની સંખ્યામાં

સહસ્સપત્ત. નં [સહસ્રપત્ર]

હજાર પાંખડીવાળું કમળ

સહસ્સપત્તજોણિય. નં [સહસ્રપત્રયોનિક]

હજાર પત્રવાળા કમળની યોનિ

સહસ્સપત્ત. નં [સહસ્રપત્રવ]

હજાર પાંખડીવાળા કમળપણું

સહસ્સપત્તહૃથગય. નં [હસ્તગતસહસ્રપત્ર]

હાથમાં રહેલ કમળ-વિશેષ

સહસ્સપાગ. પું [સહસ્રપાક]

હજાર વખત પકાવેલું અથવા હજાર ઔષધિ નાંખી
પકાવાયેલ તેલ

સહસ્સપુહત્ત. નં [સહસ્રપૃથક્ત્વ]

બે થી નવ હજાર-સંખ્યા વિશેષ

સહસ્સભાગ. પું [સહસ્રભાગ]

હજારમો ભાગ

સહસ્સરસ્મિ. પું [સહસ્રરશ્મિ]

સૂર્ય-હજાર કિરણોથી યુક્ત

સહસ્સવત્ત. નં [સહસ્રવત્ર]

કમળ-વિશેષ

સહસ્સવાહિની. સ્ત્રીં [સહસ્રવાહિની]

હજાર સુભટ દ્વારા વહન કરાતી શિબિકા-વિશેષ

સહસ્સાનીય. વિં [સહસ્રાનીય]

કૌશાંબી નો રાજા, જેનો પુત્ર શતાનીક અને પુત્રી જયંતિ
હતી.

સહસ્સાર. પું [સહસ્રાર]

આઠમો દેવલોક, તેમાં ઉત્પન્ન દેવતા, તેનો ઇન્દ્ર

સહસ્સારકલ્પ. પું [સહસ્રારકલ્પ]

આઠમો દેવલોક

સહસ્સારગ. પું [સહસ્રારગ]

આઠમા દેવલોકમાં ઉત્પન્ન

સહસ્સારય. પું [સહસ્રારય]

જુઓ 'ઉપર'

સહસ્સારવર્ડેસગ. પું [સહસ્રારાવર્તસક]

આઠમા દેવલોકનું એક દેવવિમાન

સહસ્સારવર્ડેસય. પું [સહસ્રારાવર્તસક]

જુઓ 'ઉપર'

સહસ્સિયા. સ્ત્રીં [સહસ્રિકા]

સહસ્રિકા

સહા. સ્ત્રીં [સખા] જુઓ 'સખા'

સહા. સ્ત્રીં [સખિ]

મિત્ર, દોસ્ત

સહા. સ્ત્રીં [શ્લાઘા]

પ્રશંસા

સહાઈયા. સ્ત્રીં [સહાયિકા]

સહાય કરનારી

સહાય. પું [સહાય]

સહાય, મદદ, સહચરી

સહાયકિચ્ચ. નં [સહાયકૃત્ય]

સહાયકનું કૃત્ય-કર્તવ્ય

સહાયપચ્ચક્ષાણ. પું [સહાયપ્રત્યાખ્યાન]

બીજાની સહાય ન લેવાની પ્રતિજ્ઞા

સહાવ. પું [સ્વભાવ]

સ્વભાવ, પ્રકૃતિ

સહાવઅ. ત્રિં [સ્વભાવક]

સ્વભાવ

સહાવિઅ. ત્રિં [સ્વભાવિક]

કુદરતી

સહાવલદ્. પું [સ્વભાવલદ્]

પ્રકૃતિથી લદ્

સહાહેડ. પું [શ્લાધાહેતુ]

પ્રશંસાના કારણભૂત

સહિ. પું [સખિ]

મિત્ર, દોસ્ત

સહિહેડ. પું [સખિહેતુ]

મિત્રને માટે

સહિણ. નં [શ્લક્ષણ]

સૂક્ષ્મ વસ્ત્ર

સહિણકલ્લાણ. નં [શ્લક્ષણકલ્યાણ]

શુભ ઝીણું વસ્ત્ર

સહિણગ. પું [શ્લક્ષણક]

સૂક્ષ્મ ઝીણું વસ્ત્ર

સહિપાવાર. નં [શ્લક્ષણપ્રાવાર]

ઓઢવાનું ઝીણું વસ્ત્ર

સહિત. પું [સહિત]

સાથે સાથે, યુક્ત, એકઠા થયેલ

સહિત. પું [સહિત]

સહન કરેલ

સહિત. પું [સહિત]

ચોર્યાશી મહાગ્રહોમાંનો એક મહાગ્રહ,

સહિત્તૈ. કૃં [સોદુમ]

સહેવા માટે

સહિય. પું [સહિત] જુઓ 'સહિત'

સહી. સ્ત્રીં [સખી]

મિત્ર, દોસ્ત

સહીવાય. પું [સખિવાદ]

મિત્રતા સૂચક વચન

સહેડં. કૃં [સોદુમ્]

સહેવા માટે

સહેડય. ત્રિં [સહેતુક]

હેતુ સહિત

સહેજ્જ. ત્રિં [સાહાય્ય]

સહાય-મદદકર્તા

સહેતુ. કૃં [સહિત્વા]

સહન કરીને

સહોઢ. વિશેં [સહોઢ]

ચોરીના માલથી યુક્ત

સહોદર. પું [સહોદર]

એક ઉદરમાંથી જન્મેલ, સગા ભાઈ કે બહેન

સહોયર. પું [સહોદર]

જુઓ 'ઉપર'

સા. સ્ત્રીં [સ્વક]

પોતાનું

સાઙ. પું [સાતિ]

કપટથી સારા માલમાં હલકો માલ ભેળવી દેવો તે,

અવિશ્વાસ, અસત્ય

સાઙ. ત્રિં [શાયિન્]

શયન કરનાર

સાઙ. પું [સાચિ]

શાલ્મલી વૃક્ષ

સાઙ. નં [સાદિ]

એક સંસ્થાન-જેમાં નાભિની નીચેની આકૃતિ સુંદર અને

પ્રમાણ સહિત હોય તે, સાદિ સંસ્થાનનું કારણભૂત કર્મ,

આદિ સહિત

સાઙ. સ્ત્રીં [સ્વાતિ]

સત્તાવીસ નક્ષત્રમાંનું એક નક્ષત્ર, વૈતાલ્ય પર્વતનો

એક દેવ

સાઙ-૧. વિં [સ્વાતિ]

આચાર્ય બલિસ્સહ ના શિષ્ય

સાઙ-૨. વિં [સ્વાતિ]

બુદ્ધનો અનુયાયી, તે કદાચ સાતિપુત્તબુદ્ધ હોય તેમ લાગે છે.

સાઙજ્જ. ધાં [સ્વાદ]

સ્વાદ લેવો, ચાખવું, અભિલાષ કરવો, સ્વીકાર કરવો,

ઉપભોગ કરવો, આસક્તિ કરવી

સાઙજ્જણયા. સ્ત્રીં [સ્વાદન]

સ્વાદ લેતો, આસક્તિ કરતો, ચાહતો, અભિલાષા કરતો,

ઉપભોગ કરતો

સાઙ્જિત્તપ્. કૃં [સ્વાત્મીકૃતમ્]

ચાહવા માટે, સ્વીકારવા માટે, ઉપભોગ કરવા માટે,

આસક્તિ કરવા માટે

સાઙ્જિય. કૃં [સ્વાદિન]

સ્વાદ કરેલ, ચાખેલ, ઉપભોગ કરેલ, ચાહેલ

સાઙદત્ત. વિં [સ્વાતિદત્ત]

એક બ્રાહ્મણ, જેણે ભ. મહાવીર કેટલાંક પ્રશ્નો પૂછેલ. તે

ચંપાનગરીનો રહીશ હતો.

સાઙપારિણામિય. નં [સાદિપારિણામિક]

જેની આદિ છે તેવા પરિણામથી યુક્ત-ભાવ

સાઙબહુલ. નં [સાતિબહુલ]

અસત્યની જેમાં બહુલતા છે તે

સાઙમ. ત્રિં [સ્વાદ્ય]

મુખવાસ, સોપારી વગેરે

સાઙય. ત્રિં [સાદિક]

સાદિ સહિત,

શ્રુતજ્ઞાનનો એક ભેદ

સાઙયંકાર. પું [સત્યકાર]

ખાત્રી, પુરાવો

સાઙયાર. પું [સાતિચાર]

અતિચાર સહિત, છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્રનો એક ભેદ

સાઙરેગ. ત્રિં [સાતિરેક]

કંઈક વિશેષ, થોડું વધારે

સાઈ. સ્ત્રીં [સાઈ]

શચી

સાઈય. ત્રિં [સાદિક]

જેનો આરંભ છે તેવું, ઉત્પત્તિવાળું

સાઙ. ત્રિં [સ્વાદુ]

સ્વાદિષ્ટ

સાઙગ. ત્રિં [સ્વાદુક]

સ્વાદિષ્ટ

સાઙણિ. ત્રિં [શાકુનિન્]

પક્ષીનો વધ કરનાર, શીકારી

સાઙણિય. ત્રિં [શાકુનિક]

જુઓ 'ઉપર'

સાઙફલ. નં [સ્વાદુફલ]

સ્વાદિષ્ટ ફળ

સાઙય. ત્રિં [સ્વાદુક]

જ્યાંથી સ્વાદિષ્ટ ભોજન મળે તેવું ફળ

સાઙસિળ. નં [સ્વકોષ્ણ]

પોતે ગરમ કરેલ

સાઝસ. ત્રિં [સ્વાદુષ]

સ્વાદિષ્ટ

સાણ. નં [સાકેત]

એક નગર, એક વનસ્પતિ

સાક. પું [શાક]

શાક, વૃક્ષવિશેષ

સાકઢુંત. ત્રિં [સઙ્કર્ષત્]

ખેંચતું

સાકેત. પું [સાકેત]

એક નગર

સાગ. પું [શાક]

જુઓ 'સાક'

સાગડ. નં [શાકટ]

ગાડાનો સમૂહ

સાગડિય. પું [શાકટિક]

ગાડી હાંકનાર

સાગણિય. ત્રિં [સાગ્નિક]

અગ્નિ સહિત

સાગપત્ત. નં [શાકપત્ર]

સાગ નામના વૃક્ષના પાંદડા

સાગય. નં [સ્વાગત]

આવકાર આપવો તે

સાગર. પું [સાગર]

સમુદ્ર, દરિયો, કાળ-વિશેષ,

સાગર. પું [સાગર]

એક ધર્માચાર્ય

સાગર. પું [સાગર]

એક મત્સ્ય, એક સ્વપ્ન

સાગર. પું [સાગર]

સાગરોપમ,

સાગરની ઉપમાવાળો કાળ

સાગર-૧. વિં [સાગર]

ચંપાનગરીના સાર્થવાહ જિનદત્ત અને ભદ્રા નો પુત્ર,
તેના લગ્ન સુકુમાલિયા સાથે થયેલા.

સાગર-૨. વિં [સાગર]

રાજા અંધગવળિ અને રાણી ધારિણી નો પુત્ર, ભ.
અરિષ્ટનેમિ પાસે દીક્ષા લીધી બાર વર્ષ દીક્ષા પાળી
મોક્ષે ગયા.

સાગર-૩. વિં [સાગર]

જુઓ 'સાગર-૨' ફક્ એ કે આ સાગર નો દીક્ષાપર્યાય ૧૬
વર્ષ છે.

સાગર-૪. વિં [સાગર]

આચાર્ય કાલગના શિષ્ય તેના જ્ઞાનનો મદ આચાર્યએ
ઉતારેલો.

સાગર-૫. વિં [સાગર]

ઇંદ્રપુરના રહીશ ચાર ગુલામ બાળકોમાંનો એક

સાગરંગમ. સ્ત્રીં [સાગરંગમ]

સમુદ્રને મળતી નદી

સાગરંત. પું [સાગરાન્ત]

સમુદ્રનો છેડો

સાગરકંત. પું [સાગરકાન્ત]

એક દેવવિમાન

સાગરકૂડ. પું [સાગરકૂટ]

એક ફૂટ

સાગરગ. પું [સાગરગ]

સમુદ્ર સંબંધિ

સાગરગય. ત્રિં [સાગરગત]

સાગરને પામેલ નદી

સાગરચંદ-૧. વિં [સાગરચન્દ્ર]

બારાવડે ના રાજા નિસઢ અને રાણી પભાવતી નો પુત્ર,
તેની પત્નીનું નામ કમલામેલા હતું.

સાગરચંદ-૨. વિં [સાગરચન્દ્ર]

સાકેતનગરના ના મુનિચંદ ધર્માચાર્ય

સાગરચંદ-૩. વિં [સાગરચન્દ્ર]

સાકેતનગરના ગુણચંદ ધર્માચાર્ય

સાગરચિત્ત. પું [સાગરચિત્ર]

નંદનવન ઉપર આવેલ એક ફૂટ

સાગરચિત્તકૂડ. પું [સાગરચિત્રકૂટ]

જુઓ 'ઉપર'

સાગરજલ. નં [સાગરજલ]

સમુદ્રનું પાણી

સાગરદત્ત-૧. વિં [સાગરદત્ત]

ચંપાનગરીનો એક સાર્થવાહ, તેની પત્ની ભદ્રા હતી,
પુત્રી સુકુમાલિયા હતી.

સાગરદત્ત-૨. વિં [સાગરદત્ત]

પાડલિસંડનો એક ધનાઢય સાર્થવાહ, ગંગદત્તા તેની
પત્ની હતી, ડંબરદત્ત તેનો પુત્ર હતો.

સાગરદત્ત-૩. વિં [સાગરદત્ત]

સાકેતનગરના વેપારી અસોગદત્ત નો પુત્ર, સમુદ્રદત્ત નો
ભાઈ

સાગરદત્ત-૪. વિં [સાગરદત્ત]

ભરતક્ષેત્રમાં થયેલ ત્રીજા બળદેવ ભદ્ર નો પૂર્વભવ.

સાગરદત્ત-૫. વિં [સાગરદત્ત]

ચકવર્તી બંધદત્ત ની એક રાણી દિવસિહા ના પિતા.

સાગરદત્તપુત્ર. વિં [સાગરદત્તપુત્ર]

ચંપાનગરીના એક સાર્થવાહનો પુત્ર, તેના જિનદત્તપુત્ર નામનો એક ખાસ મિત્ર હતો. મોરનીના ઇંડાના કથાનકમાં આ નામ આવે છે.

સાગરનાગરપવિભક્તિ. પું [સાગરનાગરપ્રવિભક્તિ]

એક દેવતાઈ નાટ્ય વિશેષ

સાગરપન્નત્તિ. સ્ત્રીં [સાગરપ્રજ્ઞત્તિ]

એક શાસ્ત્ર

સાગરપવિભક્તિ. પું [સાગરપ્રવિભક્તિ]

એક દેવતાઈ નાટ્ય વિશેષ

સાગરપુત્ર. વિં [સાગરપુત્ર]

રાજગૃહીના વેપારી સાગપોત નો પુત્ર

સાગરપોત. વિં [સાગરપોત]

રાજગૃહીનો એક વેપારી, તેનો પુત્ર સાગરપુત્ર હતો, વિસા પુત્રી હતી, જે દામનગ ને પરણાવેલી, તેના પુત્રના મૃત્યુના સમાચાર સાંભળી તેનું મરણ થયું.

સાગરમહ. પું [સાગરમહ]

સાગર મહોત્સવ

સાગરય. પું [સાગરય]

જુઓ 'સાગરય'

સાગરવર. પું [સાગરવર]

શ્રેષ્ઠ સમુદ્ર

સાગરવૂહ. નં [સાગરવૂહ]

સૈન્યની એક રચના-વિશેષ

સાગરસલિલ. નં [સાગરસલિલ]

સમુદ્ર જળ

સાગરિય. પું [સાગરિક]

જુઓ 'સાગરિય'

સાગરોવમ. નં [સાગરોપમ]

દશ કોડાકોડી પલ્લ્યોપમ-પ્રમાણ કાળ, કાળનું એક માપ- જે સાગરની ઉપમા આધારે નક્કી થાય છે

સાગરવચ્ચ. પું [શાકવર્ચસ]

સાગવૃક્ષ, શાકનો કચરો

સાગરસેન. વિં [સાગરસેન]

પુંડરીગિણી નગરીના ઉદ્યાનમાં કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરનાર સાધુ

સાગાર. ત્રિં [સાગાર]

આગાર સહિત, છૂટછાટવાળું

સાગાર. નં [સાકાર]

વસ્તુનું વિશેષ રૂપથી ગ્રહણ કરનાર જ્ઞાન, વિકલ્પ સહિત જાણવું, આચાર્યાદિની નિશ્રા

સાગારકડ. ત્રિં [સાગારકૃત]

આચાર્યની નિશ્રાએ કરેલ

સાગારપસ્સિ. ત્રિં [સાકારદર્શિન]

સાકાર પશ્યતા-જ્ઞાનયુક્ત

સાગારપાસણત્તા. સ્ત્રીં [સાકારદર્શન]

સાકારદર્શન-જ્ઞાનયુક્ત હોવું તે

સાગારપાસણયા. સ્ત્રીં [સાકારદર્શન]

જુઓ 'ઉપર'

સાગારનાગારોવઉત્ત. ત્રિં [સાકારનાકારોપયુક્ત]

આકાર-અનાકાર ઉપયોગ યુક્ત, જ્ઞાન અને દર્શન સહિત

સાગારિઅ. પું [સાગારિક]

ગૃહસ્થ, ધરધણી, શ્રાવક, શય્યાતર, મૈથુન, સ્ત્રીસંભોગ

સાગારિગા. સ્ત્રીં [સાગારિકા]

શય્યાતર શ્રાવિકા

સાગારિય. પું [સાગારિક]

જુઓ 'સાગારિઅ'

સાગારિયઓગહ. પું [સાગારિકાવગ્રહ]

ગૃહસ્થની અનુજ્ઞા-સંમતિ

સાગારિયકડ. ત્રિં [સાગારિકકૃત]

શય્યાતર દ્વારા કરાયેલ

સાગારિયકુલ. નં [સાગારિકકુલ]

શય્યાતર કુળ

સાગારિયપિંડ. પું [સાગારિકપિંડ]

શય્યાતરે બનાવેલ આહાર

સાગારિયાગાર. પું [સાગારિકાકાર]

શય્યાતરનો આગાર-છૂટ, પચ્ચક્ષ્માણમાં રખાતી છૂટ

સાગારોવઉત્ત. ત્રિં [સાકારોપયુક્ત]

જ્ઞાનના ઉપયોગવાળો

સાગારોવઓગ. પું [સાકારોપયોગ]

જ્ઞાન સંબંધિ ઉપયોગ

સાગારોવઓગપરિણામ. પું [સાકારોપયોગપરિણામ]

જ્ઞાનના ઉપયોગનું પરિણામન, પરિણામનો એક ભેદ

સાગેય. પું [સાકેત]

એક નગરી

સાડગ. પું [શાટક]

સાડી, ઉત્તરીય વસ્ત્ર

સાડણ. નં [શાટન]

વિનાશ, છેદન

સાડળપાડળ. નં [શાટનપાટન]

વિનાશ અને પતન, છેદન-પતન

સાડય. પું [શાટક]

જુઓ 'સાડગ'

સાડિત્ત. કું [શાટયિત્તમ્]

વિનાશ કરવા માટે, ગર્ભપાત કરવા માટે

સાડિયા. સ્ત્રીં [શાટિકા]

જુઓ 'સાડગ'

સાડી. સ્ત્રીં [સાટી]

સાડી, ઉત્તરીય વસ્ત્ર

સાડીકમ્મ. નં [શકટીકર્મન]

ગાડા-ગાડી બનાવવા-વેચવા આદિ શ્રાવકને વર્જિત

પંદર કર્માદાનમાંનો એક વ્યાપાર

સાડોલ્લય. નં [શાટક]

જુઓ 'સાડગ'

સાણ. પું [શ્વાન]

ફતરાનું ટોળું

સાણ. પું [શ્વન્]

ફતરો

સાણકોટ્ટગ. નં [શાણકોષ્ઠક]

એક ચૈત્ય

સાણય. નં [શાનક]

શણનું વસ્ત્ર

સાણી. સ્ત્રીં [શાણી]

શણનું બનેલ

સાણુવકોસ. ત્રિં [સાનુક્રોશ]

દયાવાન

સાણુવકોસયા. સ્ત્રીં [સાનુક્રોશતા]

અનુકંપા, દયા

સાણુવકોસિયા. સ્ત્રીં [સાનુક્રોશતા]

જુઓ 'ઉપર'

સાણુપ્પાય. પું [દે.]

સંધ્યાવેળા, દિવસની છેલ્લી બે ઘડી

સાણુવીય. નં [સાનુબીજ]

જે બીજમાં ઉત્પાદક શક્તિનો નાશ થયો નથી તે બીજ

સાત. નં [સાત]

સુખ

સાતવાહન. વિં [સાતવાહન]

જુઓ 'સાયવાહન'

સાતા. સ્ત્રીં [સાતા]

સુખ, સુખરૂપ વેદના

સાતાગારવ. નં [સાતાગૌરવ]

સુખનો ગર્વ

સાતાવેદગ. ત્રિં [સાતાવેદક]

સુખને વેદનાર,

પ્રત્યેક શરીરજીવ

સાતાવેદગિજ્જ. નં [સાતવેદનીય]

કર્મની એક પ્રકૃતિ-જેના ઉદયે સુખરૂપ વેદના પ્રાપ્ત

થાય

સાતાવેયગિજ્જ. નં [સાતવેદનીય]

જુઓ 'ઉપર'

સાતાસાત. નં [સાતાસાત]

સાતા-અસાતા, સુખ-દુઃખનું વેદન

સાતાસોવ્ઘ. નં [સાતાસૌખ્ય]

સાતાસુખ

સાતિ. સ્ત્રીં [સ્વાતિ]

એક નક્ષત્ર

સાતિ. પું [સાદિ]

જેને આદિ છે તે

સાતિ. સ્ત્રીં [સાચિ]

જુઓ 'સાઈ'

સાતિજોગ. પું [સાતિયોગ]

માયાનું પર્યાય નામ, સારી વસ્તુમાં નબળી વસ્તુ

ભેળવીને ગ્રાહકને છેતરવાની પ્રવૃત્તિ

સાતિજ્જ. ધાં [સ્વાદ]

જુઓ 'સાઈજ્જ'

સાતિજ્જણયા. સ્ત્રીં [સ્વાદના]

જુઓ 'સાઈજ્જણયા'

સાતિજ્જમાણ. કું [સ્વાદમાન]

સ્વાદ કરવો તે, ભોગવવું તે, ચાખવું તે

સાતિદત્ત. વિં [સ્વાતિદત્ત]

જુઓ 'સાઈદત્ત'

સાતિય. નં [સ્વાતિ]

એક નક્ષત્ર

સાતિરેગ. પું [સાતિરેક]

જુઓ 'સાઈરેગ'

સાદિ. નં [સાતિ]

જુઓ 'સાઈ'

સાદિ. ત્રિં [સાદિ]

જુઓ 'સાઈ'

સાદિ. નં [સ્વાતિ]

એક નક્ષત્ર

સાદિદત્ત. વિં [સ્વાદિદત્ત]

જુઓ 'સાદિદત્ત'

સાદિય. નં [સાદિક]

આદિ સહિત

સાદીણગંગા. સ્ત્રીં [સાદીનગંગા]

ગોશાળાના મતાનુસાર એક કાળવિભાગ

સાદીય. ત્રિં [સાદિક]

આદિ સહિત

સાદુ. પું [સ્વાદુ]

સ્વાદિષ્ટ

સાદેવ્ય. નં [સાદિવ્ય]

સાન્નિધ્યતા, સાહાય્ય,

દેવકૃત પ્રાતિહાર્ય

સાધ. ધાં [સાધુ]

સિદ્ધ કરવું

સાધારણ. નં [સાધારણ]

સાધારણ, સાધારણ શરીર, અનંત જીવોના નિવાસવાળું

નિગોદ શરીર, નામકર્મની એક પ્રકૃતિ, સામાન્ય, તુલ્ય,

સહાયતા

સાધારણભક્તપાન. નં [સાધારણભક્તપાન]

સામાન્ય ભોજન-પાન

સાધારણશરીર. નં [સાધારણશરીર]

અનંત જીવો એકઠા થઈ એક શરીર ઉત્પન્ન કરે તે,

નિગોદનું શરીર

સાધારણસરીરનામ. નં [સાધારણશરીરનામનું]

નામકર્મની એક પ્રકૃતિ જેના ઉદયે સાધારણ શરીરની

પ્રાપ્તિ થાય

સાધિત. કૂં [સાધિત]

સિદ્ધ કરેલ, નિષ્પાદિત

સાધુ. પું [સાધુ]

સાધુ, મોક્ષમાર્ગ, સાધક, સારું, સજ્જન, સુંદર

સાધુત. પું [સાધુક]

જુઓ 'ઉપર'

સાધુદાસી. વિં [સાધુદાસી]

મથુરાના ગાથાપતિની પત્ની

સાધુરૂવ. ત્રિં [સાધુરૂપ]

સાધુ જેવો, સુંદર રૂપવાળો

સાન. વિં [શાન્તિ]

ગોશાળાનો એક દિશાચર

સાભાવિય. ત્રિં [સ્વાભાવિક]

સ્વભાવથી થનારું, કુદરતી

સાભાવિયસરીર. નં [સ્વાભાવિકશરીર]

કુદરતી-પ્રકૃતિદત્ત શરીર

સામ. નં [સામ]

એક વનસ્પતિ

સામ. નં [સામનું]

પ્રિયવચન બોલવું તે, રાજનીતિનો એક ભેદ-જેમાં મીઠું

બોલીને કામ કરાવાય છે

સામ. પું [શ્યામ]

આકાશ, કાળું, 'શામ' નામના દેશમાં ઉત્પન્ન થયેલ

વસ્ત્ર, એક જાતનું તૃણ

સામ-૧. વિં [શ્યામ]

આચાર્ય 'સાઈ' ના શિષ્ય આચાર્ય બલિસ્સહ ના પ્રશિષ્ય,

તેને આચાર્ય સંકિલ્લ શિષ્ય અને સમુદ્ધ પ્રશિષ્ય હતા.

સામ-૨. વિં [શ્યામ]

પન્નવણા સૂત્રના કર્તા, તે ગણધર સુઘમ્મ ની તેવીસમી

પાઠે થયા. (કદાચ સામ-૧ અને ૨ એક પણ હોય)

સામ-૩. વિં [શ્યામ]

જુઓ 'સામગ'

સામ-૪. વિં [શ્યામ]

પરમાધામીની એક જાતિ

સામઇઅ. વિં [સામાયિક]

વસંતપુરનો એક ગાથાપતિ

સામઇય. ત્રિં [સામાયિક]

સમય સંબંધિ, શાસ્ત્ર સંબંધિ, અવધિજ્ઞાનનો વિષય,

સંકેતથી વ્યવહાર કરનાર શાસ્ત્રવેત્તા

સામંત. પું [સામન્ત]

પાસે, નજીક, અધીન રાજા

સામંતરાય. પું [સામન્તરાજનું]

ખંડીયો રાજા

સામંતોવણિવાડયા. સ્ત્રીં [સામન્તોપનિપાતિકા]

ક્રિયાનો એક ભેદ-ઘણા લોકોના સામુદાયિક પાપ

પરિણામથી થતો કર્મબંધ

સામકોટ્ટ. વિં [શ્યામકોષ્ઠ]

ઐરાવતક્ષેત્રની આ ચોવીસીમાં થયેલ એકવીસમાં

તીર્થંકર

સામગ. નં [શ્યામક]

એક પ્રકારનું ઘાસ

સામગિય. નં [સામગ્ર્ય]

સામગ્રી, સાહિત્ય

સામજ્જ. વિં [શ્યામાર્ચ]

જુઓ 'સામ-૨'

સામણિય. નં [શ્રામણ્ય]

શ્રમણપણું, સાધુતા

સામણેર. પું [શ્રામણેર]

શ્રમણનો શિષ્ય

સામણ. નં [સામાન્ય]

વસ્તુનો સામાન્ય અંશ, સાધારણ, સામાન્ય

સામણ. નં [શ્રામણ્ય]

શ્રમણપણું, સાધુતા, ચારિત્ર

સામણઓવિણિવાદ્ય. નં [સામાન્યતોવિનિપાતિક]

અભિનય વિશેષ,

લોકમધ્યે અવસાનિક

સામણતોવિણિવાતિય. નં [સામાન્યતોવિનિપાતિક]

જુઓ 'ઉપર'

સામણપરિયાગ. પું [શ્રામણ્યપર્યાય]

શ્રમણપણાનો પર્યાય-કાળ

સામણપરિયાય. પું [શ્રામણ્યપર્યાય]

જુઓ 'ઉપર'

સામણપુલ્લય. નં [શ્રામણ્યપૂર્વક]

'દસવેયાલિય' સૂત્રનું એક અધ્યયન

સામત્ત. નં [શ્યામત્વ]

કાળાપણું

સામત્થ. નં [સામર્થ્ય]

શક્તિ, સામર્થ્ય

સામન્ન. વિં [સામાન્ય]

એક રાજા, જેણે પોતાની પુત્રીને રાજગાદી સોંપેલી.

સામન્નદિદ્ધ. નં [સામાન્યદૃષ્ટ]

અનુમાનનો એક પ્રકાર, પૂર્વે જોયેલ વસ્તુ પરથી

અનુમાન કરવું તે

સામન્નરિંદ. પું [સામાન્યનરેન્દ્ર]

સામાન્ય રાજા

સામલ. ત્રિં [શ્યામલ]

કાળુ

સામલતા. સ્ત્રીં [શ્યામલતા]

એ નામની વેલ

સામલતામંડવગ. પું [શ્યામલતામણ્ડપક]

'શ્યામલતા' નામની વેલનો માંડવો

સામલતામંડવય. પું [શ્યામલતામણ્ડપક]

જુઓ 'ઉપર'

સામલય. નં [શ્યામલક]

કાળુ, કાળા પાણી વાળુ, એક વનસ્પતિ

સામલયા. સ્ત્રીં [શ્યામલતા]

એ નામની એક વનસ્પતિ

સામલયાપવિભક્તિ. પું [શ્યામલતાપ્રવિભક્તિ]

એક દેવતાઈ નાટ્ય વિશેષ

સામલયામંડવગ. પું [શ્યામલતામણ્ડપક]

'શ્યામલતા' નામક વનસ્પતિનો માંડવો

સામલયામંડવય. પું [શ્યામલતામણ્ડપક]

જુઓ 'ઉપર'

સામલિ. પું [શાલ્મલિ]

શાલ્મલિ વૃક્ષ, દેવકુરુક્ષેત્રમાંનું સુવર્ણકુમાર દેવતાને

કીડા કરવાનું ક્ષેત્ર, વત્સગોત્રની શાખા, તે શાખાનો

પુરુષ

સામલી. સ્ત્રીં [શાલ્મલી]

જુઓ 'ઉપર'

સામવેદ. પું [સામવેદ]

ચાર વેદમાંનો એક વેદ

સામવેય. પું [સામવેદ]

જુઓ 'ઉપર'

સામહત્થિ. વિં [શ્યામહસ્તિની]

ભ. મહાવીરના એક શિષ્ય, તેણે ભગવંતને ત્રાયસ્ત્રિંશક

દેવો સંબંધે પ્રશ્નો કરેલા.

સામા-૧. વિં [શ્યામા]

વાણારસીના શ્રાવક ચુલનીપિયા ની પત્ની, વ્રતધારી

શ્રાવિકા હતી.

સામા-૨. વિં [શ્યામા]

સુપ્રતિષ્ઠ નગરના રાજા મહસેન ના પુત્ર સીહસેન ની

પુત્રી.

સામા-૩. વિં [શ્યામા]

ભ. સંભવ ના પ્રથમ શિષ્યા

સામા-૪. વિં [શ્યામા]

રાજા કયવમ્મ ની રાણી, ભ.વિમલ ના માતા.

સામા-૫. વિં [શ્યામા]

શકના લોકપાલની પદરાણી

સામા. સ્ત્રીં [શ્યામા]

કાળી સ્ત્રી, સોળ વર્ષની સ્ત્રી, રાત્રિ, એક જાતનું ધાન્ય,

સામાઈઅ. નં [સામાયિક]

ચારિત્રના પાંચ ભેદમાંનો એક ભેદ, શ્રાવકનું નવમું

વ્રત, દેશ વિરતિરૂપ ચારિત્ર, સામાયિક ચારિત્ર,

સામાયિક શ્રુત, આવશ્યક સૂત્રનું પહેલું અધ્યયન,

રાગાદિ રહિત પ્રવૃત્તિ, સંયમ-વિશેષ, જ્ઞાનાદિનો લાભ,

સમભાવરૂપ, સાવધનયોગ નિવૃત્તિ, મધ્યસ્થભાવ ગમન

સામાઈઅકડ. ત્રિં [સામાયિકકૃત]

શ્રાવકની ત્રીજી પ્રતિમા આદરનાર શ્રાવક

સામાઈય. વિશેં [સામાજિક]

સમાજ સંબંધિ, જનસમુદાય કે સમૂહ

સામાઈય. નં [સામાયિક]

જુઓ 'સામાઈઅ'

સામાઈયંગ. પું [સામાયિકાઙ્ગ]

સામાયિક નામક વ્રતને આદરવું તે

સામાઈયકડ. ત્રિં [સામાયિકકૃત]

શ્રાવકની ત્રીજી પ્રતિમા આદરનાર શ્રાવક

સામાઈયકલ્પકૃતિ. સ્ત્રીં [સામાયિકલ્પકૃતિ]

'સામાયિક' નામના આચારમાં રહેલ

સામાઈયચરિત્ત. નં [સામાયિકચરિત્ત]

ચારિત્રના પાંચ ભેદમાંનું એક ચારિત્ર

સામાઈયચરિત્તપરિણામ. પું [સામાયિકચારિત્રપરિણામ]

'સામાયિક ચારિત્ર' વિષયક પરિણામ-ભાવ

સામાઈયચરિત્તલક્ષિ. સ્ત્રીં [સામાયિકચારિત્રલક્ષિ]

'સામાયિક ચારિત્ર' ની પ્રાપ્તિ

સામાઈયચરિત્તવિનય. નં [સામાયિકચારિત્રવિનય]

'સામાયિક ચારિત્ર' સંબંધિ વિનય, વિનયનો એક ભેદ

સામાઈયધર. ત્રિં [સામાયિકધર]

'સામાયિક' ને ધારણ કરનાર-વહન કરનાર

સામાઈયસંજયકલ્પકૃતિ. સ્ત્રીં

[સામાયિકસંયતકલ્પકૃતિ]

'સામાયિક' ચારિત્રના આચરણમાં રહેલ

સામાગ. વિં [શ્યામાક]

જૃંભગ ગામનો એક ગાથાપતિ, ભ.મહાવીરને તેના

ખેતરમાં કેવળજ્ઞાન થયેલું.

સામાચારી. સ્ત્રીં [સામાચારી]

સાધુનું કર્તવ્ય-મુનિ આચાર-જેના દશ ભેદ છે

પરસ્પર મેળાપ

સામાણ. પું [સામાન]

એક દેવવિમાન

સામાણ. પું [સમાન]

સામાનિક દેવતા

સામાણ. નં [સન્નિહિત]

નિકટનું, પાસેનું

સામાણ. પું [સામાન]

સમાન, જેવા

સામાણિઅ. ત્રિં [સામાનિક]

દેવવિશેષ-જે ઇન્દ્રના સમાન દરજ્જાવાળા હોય છે

સામાણિત. ત્રિં [સામાનિક]

જુઓ 'ઉપર'

સામાણિય. ત્રિં [સામાનિક]

જુઓ 'ઉપર'

સામાણિયત્ત. નં [સામાનિકત્વ]

'સામાનિક' દેવપણું

સામાય. પું [શ્યામાક]

એક પ્રકારનું ધાન્ય

સામાયારિય. પું [સામાચારિક]

સાધુની સામાચારીનું આચરણ કરનાર

સામાયારી. સ્ત્રીં [સામાચારી]

જુઓ 'સામાચારી'

સામાયારીવિરાહય. ત્રિં [સામાચારીવિરાધક]

સાધુ સામાચારી-આચરણની વિરાધના કરનાર

સામાસ. પું [શ્યામાશ]

સાંજના ભોજનવાળું

સામાસિય. ત્રિં [સામાસિક]

'સમાસ' થી બનેલું

સામિ. પું [સ્વામિન્]

સ્વામી, અધિપતિ, રાજા, નાયક, ધણી, ગુરુ, ભગવંત

મહાવીર

સામિક. પું [સ્વામિક]

નાથ

સામિણી. સ્ત્રીં [સ્વામિની]

સ્વામિની, ધણિયાણી

સામિત્ત. નં [સ્વામિત્વ]

સ્વામીપણું

સામિધેય. પું [સમિધેય]

કાષ્ઠ સમૂહ

સામિય. પું [સ્વામિક]

નાથ, ધણી

સામિસંબંધ. નં [સ્વામિસમ્બન્ધ]

સ્વામિના-ધણીના-નાથના સંબંધ

સામિસાલ. ત્રિં [સામિસાલ]

શ્રેષ્ઠ સ્વામી

સામુગ્ગ. પું [સમુદ્ગ]

સંપુટ આકારવાળા

સામુચ્છેદય. ત્રિં [સામુચ્છેદિક]

ક્ષણિકવાદી-વસ્તુ ઉત્પન્ન થયા પછી સર્વથા નાશ પામે

છે અર્થાત્ વસ્તુ ક્ષણે ક્ષણે નાશ પામે છે તેવો મત, દરેક

પર્યાયનો ક્ષણેક્ષણે ઉચ્છેદ માનનાર એક મત

સામુદાઇય. ત્રિં [સામુદાયિક]

મધુકરી વૃત્તિથી થોડું થોડું લીધેલ, ઘેરઘેરથી મેળવેલ
ભિક્ષા, સમુદાય સંબંધિ

સામુદાનિય. ત્રિં [સામુદાનિક]

જુઓ 'ઉપર'

સામુદ્. નં [સામુદ્ર]

સમુદ્રમાં થનાર, મીઠું, સમુદ્ર સંબંધિ

સામુદ્ગ. ત્રિં [સામુદ્રક]

જુઓ 'ઉપર'

સામુદ્ધય. ત્રિં [સામુદ્રક]

જુઓ 'ઉપર'

સામુદ્ધવાય. પું [સામુદ્રવાત]

સમુદ્રનો પવન

સાય. નં [સાત]

જુઓ 'સાત'

સાય. નં [સ્વાદ]

રસનો અનુભવ

સાય. પું [શાક]

શાક, તરકારી

સાય. ધાં [સ્વદ્]

સ્વાદ લેવો, ચાખવું

સાયઆઝલગ. પું [સાત-આકુલક]

સુખને માટે વ્યાકુળ થનાર

સાયં. અં [સાયમ્]

સાંજ, સૂર્યાસ્તકાળ

સાયંકર. પું [સાયંકાર]

પુરાવો, સાક્ષી

સાયગ. ત્રિં [સ્વાદક]

સ્વાદ કરનાર

સાયગારવ. પું [સાતગૌરવ]

મળેલા સુખનો ગર્વ કરવો તે

સાયણી. સ્ત્રીં [શાયિની]

મનુષ્યની દશ અવસ્થામાંની દશમી અવસ્થા

સાયત્ત. નં [સમ્પ્રાપ્ત]

પ્રાપ્ત થયેલ

સાયર. પું [સાગર]

સમુદ્ર

સાયરદત્ત. વિં [સાગરદત્ત]

જુઓ 'સાગરદત્ત-૩'

સાયવાઇ. ત્રિં [સાતવાદિન્]

સુખ ભોગવવાથી સુખ મળે તેવો એક મત

સાયવાહન. વિં [સાતવાહન]

પ્રતિષ્ઠાન નગરનો રાજા, અને એક શ્રાવક, તે ભરુચ્ચ
નગરના રાજા નહવાહન પર દર વર્ષે હુમલો કરતો, કોઈ
સ્થાનિક પ્રસંગને કારણે તેની વિનંતીથી આચાર્ય કાલગ
દ્વારા પર્યુષણની તિથિ ભાદરવા સુદ પાંચમને બદલે
ચોથ થઈ.

સાયા. સ્ત્રીં [સાતા]

સુખશાંતિ,
વેદનીય કર્મની શુભ પ્રકૃતિ-જેના ઉદયથી જીવ
સુખશાતાને પામે

સાયાગારવ. પું [સાતાગારવ]

મળેલા સુખનો ગર્વ કરવો તે, ત્રણ ગારવમાંનો એક
ગારવ

સાયાગૌરવ. પું [સાતાગૌરવ]

જુઓ 'ઉપર'

સાયાણુગ. ત્રિં [સાતાણુગ]

સુખશીલીયો, સુખાર્થી

સાયાવેયગ. નં [સાતાવેદક]

સુખ-શાતાને ભોગવનાર, જે સાતરૂપ કર્મને વેદી રહેલ
છે તે

સાયાવેદગિજ્જ. નં [સાતાવેદનીય]

વેદનીય કર્મની એક પેટા પ્રકૃતિ જેનાથી જીવને
સુખશાંતિ પ્રાપ્ત થાય

સાયાવેયગિજ્જ. નં [સાતાવેદનીય]

જુઓ 'ઉપર'

સાયિયા. કૂં [સ્વાદિત્વા]

સ્વાદ કરીને, ચાખીને

સાર. પું [સાર]

સાર, પ્રધાન, શ્રેષ્ઠ, ઉત્તમ, તત્ત્વ, સારાંશ, સત્ત્વ,
લાકડાનો ગર્ભ, રસ

સાર. ધાં [સારય્]

સમારવું, ઠીક કરવું, પ્રખ્યાત કરવું

સારઇય. ત્રિં [શારદિક]

શરદઋતુમાં ઉત્પન્ન

સારઇયબલાહક. પું [શારદિકબલાહક]

શરદઋતુનો મેઘ

સારંગ. પું [સારંગ]

ચાર ઇન્દ્રિયવાળા જીવની એક જાતિ

સારંભ. પું [સંરમ્ભ]

આરંભ-પાપ વ્યાપાર, હિંસાનો સંકલ્પ

સારકંતા. સ્ત્રીં [સારકાન્તા]

ષડ્જ ગ્રામની પાંચમી મૂર્છના

સારકલ્લાણ. નં [સારકલ્યાણ]

એ નામનું એક વલય જાતિનું વૃક્ષ

સારવ્ધ. ધાં [સં+રક્ષ]

સારી રીતે રક્ષણ કરવું, પરિપાલન કરવું

સારવ્ધ. કૃં [સંરક્ષત્]

રક્ષણ કરતો, પરિપાલન કરતો

સારવ્ધ. નં [સંરક્ષણ]

રક્ષણ, બચાવ, રાખવું, પૂરવું

સારવ્ધ. સ્ત્રીં [સંરક્ષણ]

જુઓ 'ઉપર'

સારવ્ધ. ત્રિં [સંરક્ષણાનુબંધિ]

વિષયાદિનું-ધન વગેરેનું રક્ષણ કરવામાં વ્યાકુળ, રૌદ્ર
ધ્યાનનો યોથો ભેદ

સારવ્ધ. કૃં [સંરક્ષત્]

રક્ષણ કરતો, બચાવ કરતો

સારવ્ધ. ત્રિં [સારખાદ]

લાકડાને કોતરીને ખાનાર કીડો

સારવ્ધ. કૃં [સંરક્ષ્યમાન]

રક્ષણ કરવા યોગ્ય, બચાવવા યોગ્ય

સારવ્ધ. કૃં [સંરક્ષ્ય]

રક્ષણ કરીને, બચાવ કરીને

સારવ્ધ. ત્રિં [સંરક્ષયિત્]

રક્ષણ કરનાર, બચાવ કરનાર

સારવ્ધ. કૃં [સંરક્ષિત]

રક્ષણ કરાયેલ, બચાવ કરાયેલ

સારવ્ધ. ત્રિં [સંરક્ષયિત્]

જુઓ 'સારવ્ધ'

સારવ્ધ. કૃં [સંરક્ષત્]

જુઓ 'સારવ્ધમાણ'

સારગ. ત્રિં [સારગ]

શ્રેષ્ઠ કરનાર, સાધક, સિદ્ધ કરનાર

સારગ. ત્રિં [સ્મારક]

ભૂલી ગયેલાને સ્મરણ કરાવનાર, સ્વાધ્યાય કરનાર

સારણ. પું [સારણ]

યથોચિત કાર્યમાં પ્રવર્તીવું, 'અંતકૃદ્ધસા' સૂત્રનું એક
અધ્યયન

સારણ. નં [સ્મારણ]

સંભારી આપવું તે, યાદ કરાવવું તે

સારણ. વિં [સારણ]

બારાવડે ના રાજા વસુદેવ અને રાણી ધારીણી ના પુત્ર,
દ્રોપદીને અવરકંકાથી લાવવા વાસુદેવ કૃષ્ણ સાથે
ગયેલ, પછી ભ. અરિષ્ટનેમિ પાસે દીક્ષા લીધી. મોક્ષ
ગયા

સારણ. સ્ત્રીં [સારણ]

હિતની પ્રવૃત્તિ કરાવવી તે, યથોચિત પ્રવૃત્તિ માટે પ્રેરવા
તે

સારણિયા. સ્ત્રીં [સ્મારણિકા]

સ્મરણ કરાવનારી, યાદ કરાવનારી

સારણિય. નં [શારદિક]

શરદઋતુ સંબંધિ

સારણિય. નં [સારણિય]

સારણિનું કામ, રથ ચલાવવાનું કાર્ય

સારણિય. પું [સારણિય]

રથ ચલાવનાર

સારણિય. ત્રિં [શારદ]

શરદઋતુનું

સારણિય. નં [શારદસલિલ]

શરદઋતુ સંબંધિ પાણી

સારણિય. નં [શારદિક]

શરદઋતુ વિષયક

સારણિય. ધાં [સં+રભ]

જુઓ 'સંરભ'

સારણિય. કૃં [સંરભમાણ]

આરંભ કરતો, હિંસા કરતો

સારણિય. પું [સારણિય]

કીમતી વસ્તુ

સારણિય. નં [સારણિય]

સારણિય

સારણિય. ત્રિં [શારદ]

શરદઋતુનું

સારણિય. પું [સ્મારક]

યાદ કરાવનાર, સંભારી આપનાર

સારણિય. નં [શારદસલિલ]

શરદઋતુ સંબંધિ જળ પાણી

સારણિય. ધાં [સમા+રચ્]

ઠીકઠાક કરવું, સાફ કરવું

સારણિય. પું [સારણિય]

સારણિય, વિશિષ્ટ ગંભીર અર્થવાળું

સારણિય. નં [સમાર્જન]

વાળીને સાફ કરવું, સંમાર્જના કરવી

સારવિઅ. ત્રિં [સમ્માર્જિત]

વાળીને સાફ કરેલ, સંમાર્જના કરેલ

સારસ. પું [સારસ]

સારસ પક્ષી, કુંજ

સારસાર. ત્રિં [સારસાર]

સારામાં સારુ

સારસમિહુણ. નં [સારસમિથુન]

સારસ પક્ષીનું જોડલું, સારસ-સારસી યુગલ

સારસી. સ્ત્રીં [સારસી]

સારસ પક્ષીણી

સારસ્સત. પું [સારસ્વત]

લોકાંતિક દેવની એક જાતિનું નામ

સારસ્સય. પું [સારસ્વત]

જુઓ 'ઉપર'

સારહિ. પું [સારથિ]

રથ હાંકનાર, આચાર્ય

સારહિય. પું [સારથિક]

સારથિ સંબંધિ

સારા. પું [દે.]

એક પ્રકારનો ભુજપરિસર્પ (તિર્યંચ પંચેન્દ્રિય

સ્થળચરનો ભેદ)

સારિવ્વ. નં [સાદૃશ્ય]

સાદ્રશ્ય, અનુમાન સરખે સરખી જોડીમાંના એકને

જોવાથી બીજાનું અનુમાન થાય તે, સમાન, તુલ્ય

સારિવ્વ. નં [સદૃશ]

સમાન, તુલ્ય

સારિજ્જંત. ત્રિં [સાર્યમાન]

લઈ જવાતું

સારિયપવ્વ. ત્રિં [સારિતપ્રવ્વ]

જેને લટકતી પાખર-ઘોડાનો સાજ છે-તે

સારીર. ત્રિં [શારીર]

શારીરિક, શરીરમાં ઉત્પન્ન થયેલું

સારીરમાણસ. ત્રિં [શારીરમાનસ]

શારીરિક અને માનસિક, શરીર તથા મનમાં ઉત્પન્ન

સારીરિય. ત્રિં [શારીરિક]

શરીરનું, શરીરને લગતું, શરીરની અંદરનું

સારૂવિકડ. પું [સારૂપ્યીકૃત]

જૈન સાધુનો વેશ ધારણ કરનાર, સાધુ અને ગૃહસ્થની

વચ્ચેની અવસ્થાવાળો જૈન પુરુષ

સારૂવિગ. પું [સારૂપિક]

જુઓ 'ઉપર'

સારૂવિય. પું [સારૂપિક]

જુઓ 'ઉપર'

સારૂવિયકડ. ત્રિં [સારૂપિકૃત]

જીવે અસમાન પુદ્ગલને પોતાના શરીરરૂપે

પરિણમાવીને પોતા સરખુ બનાવેલ હોય તે

સાલ. પું [શાલ]

એક વૃક્ષ વિશેષ, સાગનું ઝાડ, શાખા, ડાળી, સાલ ફળ,

એક મહાગૃહ, ગઢ, આઠમાં દેવલોકનું દેવવિમાન, કોટ

સાલ. સ્ત્રીં [શાલા]

સાળો, પત્નીનો ભાઈ

સાલ. વિં [શાલ]

પૃષ્ઠીચંપાનો રાજા, ભ. મહાવીર પાસે દીક્ષા લીધી,

મોક્ષે ગયા.

સાલઈય. ત્રિં [શારદિક]

શરદઋતુમાં થનાર

સાલંકાયણ. પું [સાલંકાયન]

કૌશીક ગોત્રની શાખા, તેમાં જન્મેલ પુરુષ

સાલંબ. ત્રિં [સાલમ્બ]

આલંબન સહિત

સાલંબળ. ત્રિં [સાલમ્બળ]

પુષ્ટ કારણવાળું, આલંબન સહિત

સાલંબળબાહા. ત્રિં [સાલમ્બનબાહુ]

જેની બે બાજુએ આલંબન-કોળો છે તે

સાલકલ્લાણ. નં [શાલકલ્યાણ]

એક જાતનું વૃક્ષ

સાલગ. પું [શાલક]

લાંબી શાખા

સાલઘરગ. નં [શાલગૃહક]

શાલ વૃક્ષનું બનેલું કોઈ ઘર-વિશેષ, પડશાળવાળું ઘર

સાલઘરય. નં [શાલગૃહક]

જુઓ 'ઉપર'

સાલજોણિય. નં [શાલયોનિક]

શાલ વૃક્ષયોનિક

સાલણગ. પું [શાલનક]

શાક, તરકારી, એક ખાદ્ય પદાર્થ

સાલત્ત. નં [સાલત્વ]

શાખા, ડાળખી

સાલભંજિયા. સ્ત્રીં [શાલભજ્જિકા]

લાકડા કે પથ્થરમાંથી કોતરાયેલ મૂર્તિ, પૂતળી

સાલભંજિયાગ. સ્ત્રીં [શાલભજ્જિકા]

જુઓ 'ઉપર'

સાલભદ્ર. વિં [શાલભદ્ર]

જુઓ 'સાલિભદ્ર' ધન્ન સાથે વૈભારગિરિની ધગધગતી શીલા ઉપર અનશન કર્યું, મૃત્યુબાદ અનુત્તરવિમાને ગયા

સાલમંત. પું [શાખાવત્]

શાખાવાળું

સાલરુવ્ધ. પું [શાલવૃક્ષ]

શાલ નામનું વૃક્ષ

સાલલટ્ટિયા. સ્ત્રીં [શાલલટ્ટિક]

શાલ નામના વૃક્ષની લાકડી

સાલવન. નં [શાલવન]

શાલના વૃક્ષનું વન

સાલવાહન. વિં [શાલવાહન]

જુઓ 'સાયવાહન'

સાલા. સ્ત્રીં [દે.]

શાખા, ડાળી, એક પક્ષી

સાલા. સ્ત્રીં [શાલા]

સભા, બેઠક

સાલાઇ. પું [શાલાક્ય]

શાળી વડે ઉપચાર કરવાનું કોઈ એક શાસ્ત્ર

સાલાડવી. નં [શાલાડવી]

એક ચોર પલ્લી

સાલિ. પું [શાલિ]

ચોખા, ડાંગર, કમોદ, એક જાતનો મત્સ્ય

સાલિ. ત્રિં [શાલિત્]

શોભનાર

સાલિઅવ્ધ. નં [શાલ્યક્ષત]

અક્ષત, ચોખા

સાલિંગણ. ત્રિં [સાલિંગ્ન]

આલિંગન-શરીર સંઘટ્ટન સહિત, શરીરનો પૂર્ણ સ્પર્શ

થઈ શકે તેટલું લાંબુ

સાલિંગણવટ્ટિય. ત્રિં [સાલિંગ્નવર્તિક]

શરીર પ્રમાણ લાંબુ

સાલિકળ. નં [શાલિકળ]

ચોખાના કણ-દાણા

સાલિકૂર. પું [શાલિકૂર]

રાંધેલ ચોખા

સાલિણી. સ્ત્રીં [શાલિની]

શોભતી સ્ત્રી

સાલિપિટ્ટરાસિ. પું [શાલિપિટ્ટરાશિ]

ચોખાના લોટનો ઢગલો

સાલિપિટ્ટ. પું [શાલિપિટ્ટ]

ચોખાનો લોટ

સાલિભંજિયાગ. સ્ત્રીં [શાલિભંજિકા]

પૂતળી

સાલિભદ્ર. પું [શાલિભદ્ર]

શાલિભદ્ર નામક એક દેવતા

સાલિભદ્ર-૧. વિં [શાલિભદ્ર]

રાજગૃહીના શ્રેષ્ઠી ગોભદ્ર અને ભદ્રા નો પુત્ર, ૩૨ કન્યા

સાથે લગ્ન થયા, તે ઘણો જ ઋદ્ધિ સંપન્ન હતો. પૂર્વ ભવે

સંગમ ગોવાળ રૂપે ભિક્ષા વહોરાવેલી તેના પ્રભાવે દેવ-

લોકથી રોજ તેના પિતા ૩૨ પેટી ભરીને વિવિધ વસ્તુ

મોકલતા. નિમિત્ત મળતા ભ.મહાવીર પાસે દીક્ષા લીધી

વૈભાવગિરિ પર અનશન કર્યું. સર્વાથસિદ્ધિ વિમાને દેવ

સાલિભદ્ર. વિં [શાલિભદ્ર]

શ્રાવસ્તીનો વેપારી, જેણે કવિલ માટે રહેવા-જમવાની

વ્યવસ્થા કરેલી

સાલિમ. ત્રિં [શાલિમત્]

જેમાં ભાત મુખ્ય છે તેવું ભોજન

સાલિવાહન. વિં [શાલિવાહન]

જુઓ 'સાયવાહન'

સાલિસચ્છિયામચ્છ. નં [શાલિકાસાક્ષિકામત્સ્ય]

માછલાની એક જાતિ

સાલિસય. ત્રિં [સદૃશક]

સરખું, સમાન

સાલિહીપિયા. વિં [સાલિહીપિત્ત]

ભ.મહાવીરના દશ ઉપાસકમાંના દશમાં, તેનું નામ

વૃત્તિ આદિમાં આ છે, મૂળ સંપાદનમાં લેડયા છે.

સાલી. સ્ત્રીં [સાલિ]

જુઓ 'સાલિ'

સાલુય. નં [શાલૂક]

પાણીમાં થતો એક વનસ્પતિ કંદ

સાવ. પું [શ્રાવ]

શ્રાપ, અપકાર

સાવજ્જ. નં [સ્વાપતેય]

ઉત્તમ દ્રવ્ય, ધન

સાવજ્જ. ત્રિં [શ્રાવયિત્]

સંભળાવનાર

સાવજ્જ. નં [સ્વાપતેય]

દ્રવ્ય, ધન

સાવક. પું [શ્રાવક] જુઓ 'સાવગ'

સાવકંઘ. ત્રિં [સાવકાંઘ]

આકાંક્ષા રહિત

સાવગ. પું [શ્રાવક]

શ્રાવક, ધર્મશ્રવણ કરનાર, આગાર-દેશવિરતિ ધર્મ

પાળનાર

સાવગધમ્મ. પું [શ્રાવકધર્મ]

દેશવિરતિ રૂપ ધર્મ, બાર વ્રતવાળો શ્રાવક ધર્મ

સાવચય. ત્રિં [સાપચય]

હાનિ સહિત, નુકસાનવાળું

સાવચ્ચ. નં [સાપત્ય]

સંતાન સહિત

સાવજ્જ. ત્રિં [સાવદ્ધ]

પાપ સહિત, દોષપૂર્ણ

સાવજ્જઅણુમોયણી. સ્ત્રીં [સાવદ્ધાનુમોદિની]

પાપનું અનુમોદન કરનારી ભાષા

સાવજ્જકડ. ત્રિં [સાવદ્ધકડ]

પાપયુક્ત કે દોષિત કરાયેલ

સાવજ્જકિરિયા. સ્ત્રીં [સાવદ્ધક્રિયા]

પાપયુક્ત કે દોષયુક્ત ક્રિયા

સાવજ્જજોગ. પું [સાવદ્ધયોગ]

પાપમય પ્રવૃત્તિ, પાપ વ્યાપાર

સાવજ્જજોગવિરહ. સ્ત્રીં [સાવદ્ધયોગવિરતિ]

પાપમય પ્રવૃત્તિથી અટકવું તે

સાવજ્જબહુલ. ત્રિં [સાવદ્ધબહુલ]

જેમાં પાપ કે દોષની બહુલતા હોય તે, ઘણાં પાપવાળું

સાવજ્જભાષા. સ્ત્રીં [સાવદ્ધભાષા]

પાપમય કે હિંસાકારી ભાષા

સાવજ્જાયરિય. વિં [સાવદ્ધાચાર્ય]

જુઓ કુવલયપ્પભ, અનંતાકાળ પૂર્વે ઘમ્મસિરિ તીર્થંકર

થયા. તેના નિર્વાણ બાદ થયેલ એક મહાતપસ્વી સાધુ,

જે તીર્થંકરની આજ્ઞાના આરાધક હતા. યથાર્થ

પ્રરૂપણાથી તેણે તીર્થંકર નામકર્મ બાંધેલ, ઘણાં

પાપમતિએ તનું નામ સાવધાચાર્ય પાડેલ કોઈ

આર્યાના પગના અંગુઠાનો સ્પર્શ થયો, તે સંબંધિ

વિપરીત પ્રરૂપણ કરી તેણે અનંત સંસાર વધાર્યો.

સાવજ્જારિય. પું [સાવદ્ધાચાર્ય]

પાપ પ્રવૃત્તિ યુક્તતાને લીધે એક આચાર્યની આ નામે

થયેલ પ્રસિદ્ધિ

સાવજ્જેયરજોગ. પું [સાવદ્ધેયરયોગ]

નિરવધ યોગ, પાપ પ્રવૃત્તિ રહિતની ક્રિયા

સાવણ. પું [શ્રાવણ]

શ્રાવણ નામે મહિનો

સાવતેજ્જ. નં [સ્વાપતેય]

ધન, દ્રવ્ય

સાવતેય. નં [સ્વાપતેય]

ધન, દ્રવ્ય

સાવત્થી. સ્ત્રીં [શ્રાવસ્તી]

કુણાલા દેશની એક નગરી

સાવદેજ્જ. નં [સ્વાપતેય]

ધન, દ્રવ્ય

સાવય. પું [શ્વાપદ]

હિંસક પ્રાણી, જંગલી પશુ

સાવય. નં [દે.]

વાળના મૂળમાં થતું ક્ષુદ્ર જંતુ

સાવય. પું [શ્રાવક]

જુઓ 'સાવગ'

સાવયજન. પું [શ્રાવકજન]

શ્રાવક લોકો

સાવયદાઢગત. પું [શ્વાપદદંઢગત]

જંગલી પશુની દાઢાને પ્રાપ્ત થયેલ

સાવયધમ્મ. પું [શ્રાવકધર્મ]

જુઓ 'સાવગધમ્મ'

સાવયપુત્ત. પું [શ્રાવકપુત્ર]

શ્રાવકનો પુત્ર

સાવયબહુલ. ત્રિં [શ્વાપદબહુલ]

જેમાં ઘણાં જંગલી પશુ છે તે

સાવયય. પું [શ્વાપદ]

જંગલી પશુ

સાવયિત્તાર. ત્રિં [શ્રાવયિત્]

સંભળાવનાર

સાવરી. સ્ત્રીં [શાબરી]

એક વિદ્યાવિશેષ

સાવસેસ. પું [સાવશેષ]

અવશિષ્ટ, બાકી બચેલ

સાવસ્સય. નં [સાવશ્રય]

સિંહાસન, ટેકો, આધાર

સાવાનુગ્ગહસમત્થ. ત્રિં [શાપાનુગ્ગહસમત્થ]

શ્રાપ દેવામાં સમર્થ

સાવિગા. સ્ત્રીં [શ્રાવિકા]

અગાર ધર્મ-દેશ વિરતિ ધર્મ પાળનાર સ્ત્રી, શ્રાવિકા

સાવિટ્ટી. સ્ત્રીં [શ્રાવિષ્ટી]

શ્રાવણી પૂનમ

સાવિય. ત્રિં [શાપિત]

સોગંદ આપેલું, શામ અપાયેલ વ્યક્તિ

સાવિયબુદ્ધ. પું [શ્રાવિકાબુદ્ધ]

શ્રાવિકા દ્વારા બોધ પામેલ

સાવિયય. પું [શાપિતક]

જેમને સોગંદ અથવા શાપ અપાયેલ છે તે

સાવિયા. સ્ત્રીં [શ્રાવિકા]

જુઓ 'સાવિગ'

સાવિયાસંપિયા. સ્ત્રીં [શ્રાવિકાસમ્પદા]

શ્રાવિકારૂપ સંપત્તિ

સાવેંત. કૃં [શ્રાવયત્]

સંભળાવવું તે

સાવેન્તા. કૃં [શ્રાવયિત્વા]

સાંભળીને

સાસ. ધાં [શાસત્]

ઉપદેશ-શિક્ષા આપવી

સાસ. પું [શસ્ય]

ક્ષેત્રગત ધાન્ય, વૃક્ષવિશેષ

સાસ. કૃં [શાસ્યમાન]

ઉપદેશ-શિક્ષા આપતો

સાસ. પું [શ્વાસ]

શ્વાસનું દર્દ, દમ

સાસંત. કૃં [શાસત્]

શિક્ષા આપવી તે

સાસગ. નં [સસ્યક]

રત્નની એક જાતિ, સીસુ

સાસગ. પું [સાસક]

પારો, સચિત્ત ખાર, કઠિન પૃથ્વીનો એક ભેદ, વૃક્ષવિશેષ

સાસત. ત્રિં [શાશ્વત]

શાશ્વત, નિત્ય, સ્થાયી આદિ કે અંત રહિત

સાસતાસાસત. નં [શાશ્વતાશાશ્વત]

નિત્ય, અનિત્ય, ધ્રુવ-અધ્રુવ

સાસન. પું [શાસન]

શાસ્ત્ર, આગમ, જૈનદર્શન

સાસન. પું [શાસન]

આજ્ઞા, હુકમ, નિર્વાહ સાધન, પ્રતિપાદ્ય

સાસન. પું [શાસન]

એક જાતનું ધાન્ય,

સાસનય. પું [શાસનક]

જુઓ 'ઉપર'

સાસના. સ્ત્રીં [શાસના]

શિક્ષા

સાસય. નં [સ્વાશય]

પોતાનો આશય, અભિપ્રાય

સાસય. ત્રિં [શાશ્વત]

જુઓ 'સાસત'

સાસય-અણંતય. પું [શાશ્વતાનન્તક]

શાશ્વત અનંત, અનાદિ-અનંત સ્વરૂપ

સાસયભાવ. પું [શાશ્વતભાવ]

સદા રહેનારો સ્વભાવ, નિત્યભાવ

સાસયવાઇય. ત્રિં [શાશ્વતવાદિક]

પોતાને શાશ્વત કે અમર માનનાર

સાસયસુહ. ત્રિં [શાશ્વતસુખ]

મોક્ષ સુખ, કદી નાશ ન પામનાર એવું સુખ

સાસયસુહસાહણ. નં [શાશ્વતસુખસાધન]

મોક્ષના સાધન, સમ્યગ્ દર્શન-જ્ઞાન અને ચારિત્રના

સમન્વયરૂપ

સાસયસુહિવકરસિય. નં [શાશ્વતસુખૈકરસિક]

એક માત્ર મોક્ષ સુખમાં આસક્ત

સાસયસોવ્ઘ. નં [શાશ્વતસૌઘ્ય]

જુઓ 'સાસયસુહ'

સાસવ. પું [સર્ષપ]

સરસવ

સાસવનાલિયા. સ્ત્રીં [સર્ષપનાલિકા]

સરસવની ડાંડલી

સાસવસમુગ્ગયહૃથગય. નં [હસ્તગતસર્ષપસમુદગત]

હાથમાં રહેલો સરસવનો ડાબલો

સાસા. સ્ત્રીં [શ્વાશા]

એક જાતનો રોગ

સાસાયણસમ્મદિટ્ઠિ. સ્ત્રીં [સાસ્વાદનસમ્યગ્દૃષ્ટિ]

સમકિતનું કંઈક આસ્વાદન કરતો જીવ,

બીજે ગુણઘણે વર્તતો જીવ

સાસિય. નં [સ્વાશ્રિત]

પોતાને આશ્રિત, અવિનષ્ટ થોળી

સાસિલ્લ. ત્રિં [શ્વાસિન]

શ્વાસનો રોગી-દમીયલ

સાસૂ. સ્ત્રીં [શ્વસૂ]

સાસુ

સાસૂસસુરાઇય. પું [શ્વસૂશ્વશૂરાદિક]

સાસુ-સસરા વગેરે

સાસેંત. કૃં [શાસત્]

શિક્ષા આપવી તે, શાસન કરવું તે

સાહ. ધાં [કથ્]

કહેવું, કથન કરવું

સાહ. ધાં [કથય્]

કથન કરાવવું

સાહ. ધાં [સાધ્]

સાધવું, આરાધન કરવું, તૈયાર કરવું

સાહ. ધાં [સાધય્]

સાધના કરાવવી, તૈયાર કરાવવું

સાહજ્ઞાના. કૃં [સાધયિત્વા]

સાધના કરીને, આરાધના કરીને

સાહંજની. સ્ત્રીં [સાહજ્જની]

એક નગરી

સાહક. પું [સાધક]

સાધક, ઉપકારક, મેળવી આપનાર

સાહગ. પું [સાધક]

જુઓ 'ઉપર'

સાહદ્. કૃં [સંહત્ય]

એકઠું કરીને, સંકોચીને, સ્થાપીને

સાહદ્. નં [સંહૃ]

પુલકિત, આનંદિત

સાહદ્દરોમકૂવ. વિશેં [સંહદ્દરોમકૂવ]

જેનું રોમરોમ પુલકિત થયું છે તે

સાહણ. નં [સાધન]

સાધવું તે, સાધના કરવી તે,

કહેવું તે, કારણ, હેતુ, ઉપાય

સાહણ. ધાં [સં+હન્]

સંઘાત કરવો

સાહણના. સ્ત્રીં [સંહનન]

સંઘાત, એકઠું કરવું

સાહણનાબંધ. પું [સંહનનબન્ધ]

સંઘાતરૂપ બંધ, એકત્ર થવારૂપ બંધ

સાહણય. ત્રિં [સાધનક]

સાધન પૂરું પાડનાર

સાહણિતા. કૃં [સંહત્ય]

સંઘાત કરીને

સાહણિય. કૃં [સંહત્ય]

એકઠું કરીને

સાહણ્ણ. ધાં [સં+હન્]

જુઓ 'સાહણ'

સાહણ્ણંત. કૃં [સંહન્યમાન]

એકઠું કરતો

સાહણ્ણિતા. કૃં [સંહત્ય]

એકઠું કરીને

સાહત. કૃં [સંહિત]

એકઠું કરેલ

સાહત્થ. પું [સ્વહસ્ત]

પોતાનો હાથ

સાહત્થિ. પું [સ્વહસ્તેન]

પોતાના હાથે

સાહત્થિયા. સ્ત્રીં [સ્વાહસ્તિકી]

પોતાના હાથ વડે લાગતી પાપ ક્રિયા-કર્મબંધ

સાહમ્મિ. ત્રિં [સાધર્મિન્]

સમાન ધર્મવાળું, સાધર્મિક

સાહમ્મિઅ. ત્રિં [સાધર્મિક]

જુઓ 'ઉપર'

સાહમ્મિઅવચ્છલ. નં [સાધર્મિકવાત્સલ્ય]

સાધર્મિક ભક્તિ,

સમાનધર્મી પરત્વે દ્રવ્ય અને ભાવપૂર્વક વાત્સલ્ય હોવું તે

સાહમ્મિની. સ્ત્રીં [સાધર્મિકી]

સમાન ધર્મવાળી સ્ત્રી

સાહમ્મિય. ત્રિં [સાધર્મિક]

સમાન ધર્મવાળો

સાહમ્મિયુગ્ગહ. પું [સાધર્મિકાવગ્રહ]

'સાધર્મિક' ગૃહસ્થની અનુજ્ઞા કે સંમતિ પ્રાપ્ત કરવી તે

સાહમ્મિયોગ્ગહ. પું [સાધર્મિકાવગ્રહ]

જુઓ 'ઉપર'

સાહમ્મિયત્ત. નં [સાધર્મિકત્વ]

સમાનધર્મીપણું 'સાધર્મિક' પણું

સાહમ્મિયવેયાવચ્ચ. નં [સાધર્મિકવૈયાવૃત્ત્ય]

સાધર્મિક-સમાનધર્મીની સેવા-ભક્તિ

સાહમ્મી. ત્રિં [સાધર્મિન્]

જુઓ 'સાહમ્મિ'

સાહમ્મોવણીય. નં [સાધર્મ્યોપનીત]

સમાનધર્મી દ્વારા લાવેલું

સાહય. ત્રિં [સંહત]

સંકુચિત, જેનો મધ્ય ભાગ સંક્ષિપ્ત-સંકોચાયેલો હોય તેવું

સાહય. ત્રિં [સાધક]

સાધના કરનાર, કાર્યસિદ્ધિ કરનાર

સાહર. ધાં [સં+હ]

સંકોચ કરવો, સમેટવું, છુપાવવું, વ્યાપાર રહિત કરવું

સાહરણ. નં [સંહરણ]

હરી જવું, લઈ જવું

સાહરણસરીર. નં [સાધારણશરીર]

હરીફરી શકે તેવું શરીર

સાહરિજ્જમાણ. સંહિયમાણ [હરીને લઈ જવું તે, પસારેલ વસ્તુને સમેટવી તે]

સાહરિજ્જમાણચરય. ત્રિં [સંહિયમાણચરક]

પસારેલી કે ફેલાયેલી વસ્તુ સમેટવામાં આવે તો જ લેવી એવા અભિગ્રહપૂર્વક આહારાદિની ગવેષણા કરનાર સાધુ

સાહરિત. ત્રિં [સંહત]

લઈ જવામાં આવેલું, એકત્ર કરેલ, હરાયેલું, એષણાનો એક દોષ

સાહરિત્તૃ. કૃં [સંહર્તૃમ્]

સંહરવા માટે, લઈ જવા માટે

સાહરિત્તા. કૃં [સંહત્ય]

લઈ જઈને, સંહરીને

સાહરિય. કૃં [સંહત]

લઈ જવાયેલ, હરાયેલ, એકત્ર કરેલ, વહોરવાના પાત્રમાં કોઈ ન દેવા યોગ્ય વસ્તુ પડી હોય ત્યારે તેને અન્યત્ર ફેંકીને આપવાથી સાધુને લાગતો એષણા દોષ

સાહરિયા. સ્ત્રીં [સંહત]

સંહરીને, લઈ જઈને

સાહલ્લય. નં [સાફલ્ય]

સફળપણું

સાહસ. નં [સાહસ]

વિચાર કર્યા વિના એકદમ કોઈ કાર્ય કરવું તે

સાહસકારિ. ત્રિં [સાહસકારિન્]

‘સાહસ’ કરનાર

સાહસિક. ત્રિં [સાહસિક]

સાહસિક, વગર વિચાર્યું બોલનાર

સાહસિય. ત્રિં [સાહસિક]

સાહસ ખેડનાર, વણવિચાર્યું કાર્ય કરનાર

સાહસ્મિમલ્લ-૧. વિં [સાહસીમલ્લ]

ઉજ્જેનીના રાજા પજ્જોય ના મંત્રી ચત્રકવણ ની કસોટીમાં

ઉત્તીર્ણ થયા પછી બનેલ ૧૦૦૦ મલ્લોનો ઉપરી

સાહસ્મિમલ્લ-૨. વિં [સાહસીમલ્લ]

રથવીરપુરના સિવભૂઝ નું બીજું નામ, તેણે રાજાની આજ્ઞાથી પંડુમથુરા નગરી જીતેલી હતી.

સાહસિય. ત્રિં [સાહસિક]

જુઓ ‘ઉપર’

સાહા. સ્ત્રીં [શાખા]

શાખા, ડાળી

સાહા. અં [સ્વાહા]

સમર્પણ, સ્વાહા

સાહાપ્પસાહા. સ્ત્રીં [શાખાપ્રશાખા]

શાખા અને ડાળી

સાહાભંગ. પું [શાખાભંગ]

પલ્લવ, નવું પાંદડું, ઝાડની ડાળનો ટુકડો

સાહારણ. નં [સંધારણ]

યોગ્ય રીતે ધારણ કરવું તે

સાહારણ. નં [સાધારણ]

જુઓ ‘સાધારણ’

સાહારણસરીર. નં [સાધારણશરીર]

નિગોદના જીવ, અનંતજીવ વચ્ચે એક સામાન્ય શરીર

સાહારણસરીરનામ. નં [સાધારણશરીરનામન્]

નામકર્મની એક પેટાપ્રકૃતિ જેનાથી ‘સાધારણ શરીર’ની પ્રાપ્તિ થાય

સાહાવિય. ત્રિં [સ્વાભાવિક]

સ્વાભાવ સિદ્ધ, કુદરતી

સાહાવિયસુખ. નં [સ્વાભાવિકસુખ]

કુદરતી સુખ, પ્રાકૃતિક સુખ

સાહિ. ધાં [કથય]

પ્રતિપાદન કરવું, કહેવું

સાહિગરણ. ત્રિં [સાધિકરણ]

જુઓ ‘સાધિકરણ’

સાહિજ્જ. નં [સાહાય્ય]

સહાય, મદદ

સાહિત. કૃં [કથિત]

કહેવાયેલ, પ્રતિપાદિત

સાહિત્તા. કૃં [કથયિત્વા]

પ્રતિપાદન કરીને, કથન કરીને

સાહિય. કૃં [કથિત]

જુઓ ‘સાહિત’

સાહિય. ત્રિં [સાધિક]

સવિશેષ, કંઈક વધારે

સાહિય. કૃં [સહિત]

સારી રીતે પ્રાપ્ત કરેલ, ઉપલબ્ધ કરેલ

સાહિય. ત્રિં [સાધિત]

સાધેલ, સિદ્ધ કરેલ

સાહિય. નં [સંહત]

સ્થાનાંતરે લઈ જવાયેલ, સંકોચિત, અન્યત્ર ક્ષિપ્ત

સાહિય. કું [સંહત્ય]

સ્થાનાંતરે લઈ જઈને, સંકોચીને

સાહિલ્લયા. સ્ત્રીં [સાહાય્ય]

સહાય કરીને

સાહીણ. ત્રિં [સ્વાધીન]

સ્વાધીન, પોતાને તાબે થયેલું

સાહીય. ત્રિં [સાધિક]

કંઈક વિશેષ

સાહુ. પું [સાધુ]

જુઓ 'સાધુ'

સાહુકડ. પું [સાધુકૃત]

સાધુ દ્વારા કરાયેલ

સાહુવકાર. વિશેં [સાધુકાર]

ધન્યવાદ, પ્રશંસા

સાહુગુણ. પું [સાધુગુણ]

સાધુના ગુણ

સાહુચરિય. નં [સાધુચરિત]

સાધુ દ્વારા આચરણ કરાયેલ

સાહુજીવિ. વિશેં [સાધુજીવિન]

શ્રેષ્ઠ જીવન જીવનાર

સાહુળી. સ્ત્રીં [સાધ્વી]

સાધ્વી, નિર્ગંથી, આર્યા

સાહુત્તસુદ્ધિય. નં [સાધુત્વસુસ્થિત]

સાધુપણામાં સારી રીતે કહેલ

સાહુધમ્મ. પું [સાધુધર્મ]

જુઓ 'સમણધમ્મ'

સાહુધાર. ત્રિં [સાધુધાર]

શોભાધારક

સાહુમગ્ગ. પું [સાધુમાર્ગ]

સાધુનો માર્ગ, શ્રેષ્ઠ માર્ગ

સાહુમજ્ઞ. નં [સાધુમધ્ય]

સાધુની વચ્ચે

સાહુમાણિ. વિશેં [સાધુમાનિન]

સાધુ ન હોવા છતાં પોતાને સાધુ કહેવડાવનાર

સાહુરૂપ. નં [સાધુરૂપ]

મુનિનું રૂપ, સુંદર રૂપ

સાહુવગ્ગ. પું [સાધુવર્ગ]

સાધુ સમુદાય

સાહુવચન. નં [સાધુવચન]

સાધુના વચન, સદ્વચન

સાહુવાદિ. ત્રિં [સાધુવાદિન]

પ્રશંસા કરનાર

સાહુસજ્જા. સ્ત્રીં [સાધુસજ્જા]

સાધુની સંજ્ઞા

સાહુસરણ. નં [સાધુશરણ]

સાધુનું શરણ

સાહુ. પું [સાધુ]

જુઓ 'સાધુ'

સાહેત. કું [સાધયત્]

સાધના કરવી તે

સાહેજ્જ. નં [સાહાય્ય]

સહાય, મદદ

સાહેત્તા. કું [સાધયિત્વા]

સાધના કરીને

સાહેમાણ. કું [સાધયત્]

સાધના કરતો

સિ. અં [સિ]

હોવું, વાક્ય પૂરણ અવ્યય

સિંઢી. સ્ત્રીં [સિંઢી]

સુંઢ

સિંગ. નં [શૃંગ]

શીંગડું, શીંગ, ફલી, એક પ્રકારનું વાદ્ય-વિશેષ

સિંગવ્ખોડ. પું [શૃંગવ્ખોડ]

બળદરૂપે કલ્પેલ ઉપાશ્રયનો સિંગડાવાળો ભાગ

સિંગગ્ગ. પું [શૃંગગ્ગ]

શિંગડાનો અગ્રભાગ

સિંગપત્ત. પું [શૃંગપાત્ર]

જુઓ 'ઉપર'

સિંગબંધન. નં [શૃંગબંધન]

શિંગડાનું બનેલ બંધન

સિંગબેર. પું [શૃંગબેર]

આદુ

સિંગબેરચુણ. નં [શૃંગબેરચૂર્ણ]

આદુનો ભૂકો

સિંગભૂત. નં [શૃંગભૂત]

શીંગરૂપ

સિંગભૂય. નં [શૃંગભૂત]

શીંગરૂપ

સિંગભેદ. પું [શૃંગભેદ]

શીંગડાનો કટકો

સિંગમાલ. પુ. [શૃંગમાલ]

એક જાતનું વૃક્ષ

સિંગમાલિયા. સ્ત્રી. [શૃંગમાલિકા]

શીંગડાની માળા

સિંગય. પુ. [શૃંગક]

શીંગડું

સિંગવાય. ત્રિ. [શૃંગવાદક]

શૃંગી વગાડનાર

સિંગાર. પુ. [શૃંગાર]

શણગાર, નાટ્યશાસ્ત્ર પ્રસિદ્ધ એક રસ, વેશભૂષા,

સજાવટ

સિંગારતરંગ. પુ. [શૃંગારતરંગ]

શૃંગારતરંગ

સિંગારરસ. પુ. [શૃંગારરસ]

નાટ્યશાસ્ત્ર પ્રસિદ્ધ એક રસ

સિંગારાગાર. પુ. [શૃંગારાગાર]

શણગાર ધર

સિંગારિય. ત્રિ. [શૃંગારિક]

શણગારયુક્ત

સિંગિ. ત્રિ. [શૃંગિન્]

શીંગડાવાળો, ઘેટો

સિંગિરિડ. ન. [શૃંગિરીટ]

એક ચઉરિન્દ્રિય જીવ

સિંગિરીડી. સ્ત્રી. [દે.]

જુઓ 'ઉપર'

સિંગાડક. ન. [શૃંગાટક]

જુઓ 'સિંગાડગ'

સિંગાડગ. ન. [શૃંગાટક]

શિંગોડું, શિંગોડા જેવું ત્રિકોણસ્થાન, રાહુદેવનું એક નામ

સિંગાડય. ન. [શૃંગાટક]

જુઓ 'ઉપર'

સિંગાણ. ન. [સિઙ્ઘાણ]

નાકનો મેલ, લિંટ

સિંગાણગ. પુ. [સિઙ્ઘાણક]

જુઓ 'ઉપર'

સિંગાણત્ત. ન. [સિઙ્ઘાણત્વ]

નાકના મેલપણું

સિંગાણય. પુ. [સિઙ્ઘાણક]

જુઓ 'ઉપર'

સિંચ. ધા. [સિચ્]

છાંટવું, છંટકાવ કરવો

સિંચન. ન. [સેચન]

સિંચવું, છાંટવું

સિંચમાણ. કૃ. [સિચ્ચત્]

સિંચવું તે

સિંદુવાર. પુ. [સિન્દુવાર]

નગોડનું વૃક્ષ

સિંદુવારગુમ્મ. પુ. [સિન્દુવારગુલ્મ]

નગોડના વૃક્ષનું ગુલ્મ

સિંદુવારવરમલ્લદામ. ન. [સિન્દુવારવરમાલ્યદામન]

નગોડના ફૂલની માળા

સિંદૂર. ન. [સિન્દૂર]

સિંદૂર

સિંધવ. ન. [સૈન્ધવ]

સિંધાલુણ, મીઠું

સિંધુ. સ્ત્રી. [સિન્ધુ]

એક નદી, એક આર્યદેશ

સિંધુઆવત્તણકૂડ. પુ. [સિન્ધુઆવર્તનકૂટ]

ચૂલ-હિમવંત પર્વતનો એક ફૂટ

સિંધુકુંડ. પુ. [સિન્ધુકૂંડ]

એક કુંડ

સિંધુકૂડ. પુ. [સિન્ધુકૂટ]

એક ફૂટ

સિંધુદત્ત. વિ. [સિન્ધુદત્ત]

ચક્રવર્તી બંભદત્ત ની રાણી વનરાજ અને સોમાના પિતા.

સિંધુદેવી. સ્ત્રી. [સિન્ધુદેવી]

સિંધુ નદીની અધિષ્ઠાત્રિ દેવી

સિંધુદ્વીપ. પુ. [સિન્ધુદ્વીપ]

એક દ્વીપ

સિંધુપ્પવાયકુંડ. પુ. [સિન્ધુપ્રપાતકૂંડ]

એક કુંડ

સિંધુપ્પવાયદ્રહ. પુ. [સિન્ધુપ્રપાતદ્રહ]

એક દ્રહ-વિશેષ

સિંધુસાગરંત. ન. [સિન્ધુસાગરાન્ત]

સિંધુ નદીનો સંગમ

સિંધુસેન. વિ. [સિન્ધુસેન]

ચક્રવર્તી બંભદત્ત એક રાણી વાનિરા ના પિતા.

સિંધુસોવીર. પુ. [સિન્ધુસૌવીર]

એ નામના બે પાસે પાસેના દેશ

સિંબલિ. સ્ત્રી. [શાલ્મલિ]

જેના પાંદડા તલવારની ધાર જેવા છે તેવું નરકમાં

રહેલ એક વૃક્ષ

સિંબલિ. સ્ત્રી [શિંબલી]

શીંગ, ફળી, ડોડો

સિંબલિફાલિ. સ્ત્રી [શિંબલિફાલિ]

શિંબલિ ધાન્યની સિંગ

સિંબલિસ્થાલગ. ન [શિંબલિસ્થાલક]

શિંબલિ ફળીનો પાક

સિંબલિપાનક. ન [શિંબલિપાનક]

શિંબલિની શિંગોનું પાણી

સિંબલિયા. સ્ત્રી [શિંબલિકા]

શિંબલિની ફળી

સિંભ. પુ [શ્લેષ્મન]

કફ, શ્લેષ્મ

સિંભિય. પુ [શ્લૈષ્મિક]

શ્લેષ્મ સંબંધિ

સિંહ. પુ [સિંહ]

સિંહ-જંગલીપણું

સિંહલ. પુ [સિંહલ]

એક દ્વીપ, એક દેશ

સિંહલય. પુ [સિંહલક]

સિંહલદ્વીપ નિવાસી

સિંહલી. સ્ત્રી [સિંહલી]

જુઓ 'ઉપર'

સિંહાલી. વિ [સિંહાલી]

સિંહલ દેશની એક દાસી

સિંહાસન. ન [સિંહાસન]

સિંહાસન

સિવકગ. ન [શિક્વક]

સિક્કુ, કાપડ

સિવકય. ન [શિક્વક]

જુઓ 'ઉપર'

સિવકર. ન [શર્કર]

સાકર, ટુકડો

સિવખ. ધા [શિક્ષ]

શીખવું, ભણવું

સિવખ. ધા [શિક્ષય]

શીખવવું, ભણાવવું

સિવખગ. પુ [શિક્ષક]

નવદીક્ષિત મુનિ, શિક્ષા આપે તે

સિવખણ. પુ [શિક્ષણ]

અભ્યાસ, શીખવું તે

સિવખમાણ. કુ [શિક્ષમાણ]

શીખતો, ભણતો

સિવ્ખા. સ્ત્રી [શિક્ષા]

સ્વર-વ્યંજન સંબંધિ શાસ્ત્ર, શિક્ષણ, કેળવણી, શાસ્ત્ર અને

આચાર શીખવવા તે

સિવ્ખા. સ્ત્રી [શિક્ષા]

શિક્ષાવ્રત-શ્રાવકના સામાયિક આદિ ચાર વ્રતો

સિવ્ખાકપ્પ. પુ [શિક્ષાકલ્પ]

આચારશાસ્ત્ર

સિવ્ખાવ. ધા [શિક્ષય]

શીખવવું

સિવ્ખાવય. ન [શિક્ષાવ્રત]

શ્રાવકના બાર વ્રત પૈકી છેલ્લા ચાર વ્રત-સામાયિક

આદિ

સિવ્ખાવિત્તપ્. કુ [શિક્ષયિતુમ્]

શીખવવા માટે

સિવ્ખાવિત્તા. કુ [શિક્ષયિત્વા]

શીખવીને

સિવ્ખાવિય. ન [શિક્ષયિત]

શીખવેલ

સિવ્ખાવેત્. કુ [શિક્ષયત્]

શીખવવું તે

સિવ્ખાવેત્તપ્. કુ [શિક્ષયિતુમ્]

શીખવવા માટે

સિવ્ખાવેત્તા. કુ [શિક્ષયિત્વા]

શીખવીને

સિવ્ખાસીલ. પુ [શિક્ષાશીલ]

જેનો શીખવાનો આચાર છે તે

સિવ્ખિઝ્ઞ. કુ [શિક્ષિત્વા]

શીખવીને

સિવ્ખિત્તા. કુ [શિક્ષિત્વા]

શીખવીને

સિવ્ખિય. ત્રિ [શિક્ષિત]

શિક્ષા પામેલ

સિવ્ખિ. પુ [શિક્ષિન્]

મોર, મથૂર

સિગ્. ત્રિ [દે.]

થાકેલ, પરિશ્રમ

સિગ્. ત્રિ [શીઘ્ર]

શીઘ્ર, જલદી

સિગ્. ત્રિ [શ્લાઘ્ય]

પ્રશંસા યોગ્ય

સિઘગઙ્. ત્રિં [શીઘ્રગતિ]

ઉતાવળી ગતિવાળું

સિઘગઙ્. ત્રિં [શીઘ્રગતિ]

જુઓ 'ઉપર'

સિઘગતિ. ત્રિં [શીઘ્રગતિ]

જુઓ 'ઉપર'

સિઘગમન. નં [શીઘ્રગમન]

આ નામનું વેગવાળું એક દેવવિમાન

સિઘગામિ. વિશેં [શીઘ્રગામિન્]

જલદી જનાર

સિઘયર. ત્રિં [શીઘ્રતર]

ધણું જલદી

સિઘયા. સ્ત્રીં [શીઘ્રતા]

શીઘ્રપણું

સિચ્ચમાણ. કું [સિચ્ચમાન]

સિંચતો

સિજ્જંભવ. વિં [શયમ્ભવ]

જુઓ 'સેજ્જંભવ'

સિજ્જંસ. વિં [શ્રેયાંસ]

જુઓ 'સેજ્જંસ' -૩

સિજ્જમાણ. કું [સિધ્ધમાન]

સિદ્ધિ પામતો

સિજ્જા. સ્ત્રીં [શય્યા]

પથારી, વસતિ, મકાન, સૂવું તે

સિજ્જાતરી. સ્ત્રીં [શય્યાતરી]

સાધુ-સાધ્વીને વસતીની અનુજ્ઞા આપનારી ગૃહસ્થ સ્ત્રી

સિજ્જાભંડ. પું [શય્યાભાણ્ડ]

શય્યાતરના વાસણ

સિજ્જા. ધાં [સિધ્ધ]

સિદ્ધ થવું, પરિપૂર્ણ થવું

સિજ્જંત. કું [સિધ્ધત્]

સિદ્ધ થવું તે

સિજ્જણયા. નં [સિદ્ધતા]

સિદ્ધપણું

સિજ્જણયા. સ્ત્રીં [સેધન]

સિદ્ધ થયેલ

સિજ્જમાણ. કું [સિધ્ધત્]

સિદ્ધ થતો

સિજ્જિત્ત. કું [સેદ્ધુમ્]

સિદ્ધ થવા માટે

સિદ્ધ. ત્રિં [શ્રેષ્ઠ]

શ્રેષ્ઠ, ઉત્તમ

સિદ્ધ. ત્રિં [શિષ્ટ]

કહેલું, શિક્ષા આપેલું

સિદ્ધિ. પું [શ્રેષ્ઠિન્]

શ્રેષ્ઠી

સિદ્ધિલ. ત્રિં [શિથિલ]

શિથિલ, શક્તિહીન, મંદ-વીર્યવાળું, ઢીલું

સિદ્ધિલચરિત્ત. નં [શિથિલચારિત્ર]

ચારિત્રની શિથિલતા

સિદ્ધિલમુગટ. નં [શિથિલમુગટ]

ઢીલો મુગટ

સિદ્ધિલિય. ત્રિં [શિથિલિત]

શિથિલતા, પ્રમાદી

સિદ્ધિલીકય. ત્રિં [શિથિલીકૃત]

શિથિલ કરેલું

સિણય. પું [શણક]

શણ

સિણા. ધાં [સ્ના]

સ્નાન કરવું

સિણાઇત્ત. કું [સ્નાનુમ્]

સ્નાન કરવા માટે

સિણાણ. નં [સ્નાન]

સ્નાન કરવું તે

સિણાત. પું [સ્નાત]

ઘાતીકર્મરૂપી મળ ધોવાથી શુદ્ધ થયેલ

સિણાય. પું [સ્નાત]

જુઓ 'ઉપર'

સિણાય. નં [સ્નાત]

સ્નાન કરવું, નહાવું

સિણાયંત. કું [સ્નાત]

સ્નાન કરવું તે

સિણાયગ. પું [સ્નાતક]

કેવલી, સર્વથા શુદ્ધ, બુદ્ધના શિષ્ય, સાધુનો એક ભેદ

સિણાયત. નં [સ્નાતત્વ]

'સ્નાત' પણું

સિણાયય. પું [સ્નાતક]

જુઓ 'સિણાયગ'

સિણાવ. ધાં [સ્નાપય્]

સ્નાન કરાવવું

સિણિદ્ધ. ત્રિં [સ્નિધ]

ચીકણું, લાપસી વગેરે

સિનેહ. પુ. [સ્નેહ]

વૃક્ષ દ્વારા પૃથ્વીમાંથી જે રસ ખેંચાય તે,
હીમ, ઝાંકળ,
આસક્તિ, સ્નેહ, રાગ

સિનેહકાય. પુ. [સ્નેહકાય]

સૂક્ષ્મ અપ્કાય

સિનેહદામ. ન. [સ્નેહદામન]

સ્નેહરૂપ બંધન

સિનેહપાન. ન. [સ્નેહપાન]

દ્રવ્ય વિશેષથી પકાવેલ ઘૃત આદિ પાનક

સિનેહભાવ. પુ. [સ્નેહભાવ]

પ્રેમાર્દ્રભાવ

સિનેહવિગતિ. સ્ત્રી. [સ્નેહવિકૃતિ]

સ્નિગ્ધ વિગઈ-ધી, તેલ વગેરે

સિનેહાય. સ્ત્રી. [દે.]

ઝાકળ

સિત. ત્રિ. [સિત]

સફેદ, શ્વેત

સિત. વિશે. [શીત]

ઠંડું

સિતા. અ. [સ્યાત્]

કદાચ, વિકલ્પે

સિત્ત. કૃ. [સિત્ત]

સિંચેલું, છાંટેલું

સિત્થ. પુ. [સિત્થ]

કણ, કોળીયો, સાથવો

સિદ્ધ. પુ. [સિદ્ધ]

સિદ્ધ ભગવંત, સિદ્ધાત્મા, સિદ્ધિ પદ પામેલ, નિષ્પન્ન,
સિદ્ધ થયેલ, કચ્છ વિજયના વૈતાલ્ય ઉપરનું એક ફૂટ,
આઠ પ્રકારના કર્મોનો ક્ષય કરેલ, કર્મબીજને બાળી
નાંખેલ, સત્ય, પ્રતિષ્ઠિત

સિદ્ધ. પુ. [સિદ્ધ]

સિદ્ધ પુરુષ

સિદ્ધંત. પુ. [સિદ્ધાન્ત]

સિદ્ધાંત, શાસ્ત્ર, આગમ

સિદ્ધંતપરમ્મુહ. ત્રિ. [સિદ્ધાન્તપરાઙ્મુખ]

સિદ્ધાંતથી વિપરીત

સિદ્ધકેવલનાણ. ન. [સિદ્ધકેવલજ્ઞાન]

સિદ્ધ ભગવંતનું કેવળજ્ઞાન

સિદ્ધકેવલિ. પુ. [સિદ્ધકેવલિન]

સિદ્ધ થયેલ કેવળી

સિદ્ધગંડિયા. સ્ત્રી. [સિદ્ધગણ્ડિકા]

જેમાં સિદ્ધભગવંત સંબંધિ વિવેચન છે તેવો શાસ્ત્ર
અધ્યયન ખંડ

સિદ્ધગતિ. સ્ત્રી. [સિદ્ધગતિ]

મોક્ષ

સિદ્ધગતિય. પુ. [સિદ્ધગતિક]

સિદ્ધગતિને પામેલ જીવ-વિશેષ

સિદ્ધજત્ત. વિ. [સિદ્ધયાત્ર]

સુરભિપુરનો એક નાવિક, ભ. મહાવીરે તેની નાવમાં
ગંગા પાર કરેલી

સિદ્ધત્ત. ન. [સિદ્ધત્વ]

સિદ્ધપણું

સિદ્ધત્થ. પુ. [સિદ્ધાર્થ]

સરસવ, એક ગામ, દશમાં દેવલોકનું એક દેવવિમાન,
એક ઉદ્યાન

સિદ્ધત્થ-૧. વિ. [સિદ્ધાર્થ]

ભ. મહાવીરના પિતા, જેનું સેજ્જંસ અને જસંસ નામ
પણ છે.

સિદ્ધત્થ-૨. વિ. [સિદ્ધાર્થ]

આગામી ચોવીસીમાં ચૈરાવતક્ષેત્રમાં થનારા બીજા
તીર્થંકર.

સિદ્ધત્થ-૩. વિ. [સિદ્ધાર્થ]

આગામી ચોવીસીમાં ચૈરાવતક્ષેત્રમાં થનારા દશમાં
તીર્થંકર.

સિદ્ધત્થ-૪. વિ. [સિદ્ધાર્થ]

પાડલિસંડનો રાજા

સિદ્ધત્થ-૫. વિ. [સિદ્ધાર્થ]

એક આચાર્ય, જેની પાસે વીરંગન કુમારે દીક્ષા લીધી.

સિદ્ધત્થ-૬. વિ. [સિદ્ધાર્થ]

મધ્યમપાપા નગરીનો એક વેપારી, તેણે સ્વર્ગ વૈદ્યને
કહીને ભ. મહાવીરના કાનમાંથી ખીલા કઢાવેલા.

સિદ્ધત્થ-૭. વિ. [સિદ્ધાર્થ]

મુદ્ગલગિરિ ઉપર મોક્ષ પ્રાપ્ત કરનાર એક સાધુ.

સિદ્ધત્થગ. પુ. [સિદ્ધાર્થક]

સરસવનું ફૂલ

સિદ્ધત્થગામ. પુ. [સિદ્ધાર્થગ્રામ]

એક ગામ

સિદ્ધત્થદાય. ત્રિ. [સિદ્ધાર્થદાયિત]

સિદ્ધ અર્થને દેનાર

સિદ્ધત્થય. પુ. [સિદ્ધાર્થક]

સરસવનું ફૂલ, એક પ્રકારનું આભરણ

સિદ્ધતથવન. નં [સિદ્ધાર્થવન]

એક ઉદ્યાન

સિદ્ધતથા. સ્ત્રીં [સિદ્ધાર્થા]

ત્રીજા તીર્થંકરની પ્રવ્રજ્યા પાલખીનું નામ

સિદ્ધતથા. વિં [સિદ્ધાર્થા]

અભિનંદનના માતા

સિદ્ધત્થિયા. સ્ત્રીં [સિદ્ધાર્થિકા]

એક મિષ્ટાન્ન

સિદ્ધબહુમાન. નં [સિદ્ધબહુમાન]

સિદ્ધ ભગવંતો પરત્વેનો આદર

સિદ્ધમનોરમ. પું [સિદ્ધમનોરમ]

પક્ષના બીજા દિવસનું નામ

સિદ્ધવચ્છલયા. સ્ત્રીં [સિદ્ધવાત્સલ્ય]

સિદ્ધોનું વાત્સલ્ય

સિદ્ધવસહિ. સ્ત્રીં [સિદ્ધવસતિ]

સિદ્ધોનો વાસ

સિદ્ધવિજ્ઞ. વિશેં [સિદ્ધવિદ્યા]

સિદ્ધ વિદ્યા

સિદ્ધસરણ. નં [સિદ્ધશરણ]

સિદ્ધોનું શરણ

સિદ્ધસીલા. સ્ત્રીં [સિદ્ધશીલા]

સિદ્ધશિલા, જ્યાં સિદ્ધ આત્મા બિરાજે છે તે સ્થાન

સિદ્ધસેણિયા. સ્ત્રીં [સિદ્ધશ્રેણિકા]

દ્રષ્ટિવાદમાં આવતા પરિકર્મનો એક ભેદ

સિદ્ધસેણિયાપરિકર્મ. નં [સિદ્ધશ્રેણિકાપરિકર્મન]

જુઓ 'ઉપર'

સિદ્ધસેન. વિં [સિદ્ધસેન]

જે સિદ્ધસેનદિવાકર નામે પ્રસિદ્ધ હતા એવા એક વિદ્વાન આચાર્ય દર્શન અને જ્ઞાન સંબંધે તેણે ઘણી ચર્ચા કરી છે, તે આચાર્ય વુદ્ધવાદિ ના શિષ્ય હતા, રાજા વિક્રમ તેનાથી ઘણો પ્રભાવીત હતો. મહાનિસીહ આગમના ઉદ્ધારને તેણે બહુમાન્ય કરેલો.

સિદ્ધસેનખમાસમળ. વિં [સિદ્ધસેનક્ષમાશ્રમણ]

નિસીહ સૂત્રપરના ભાષ્ય ના કર્તા

સિદ્ધા. સ્ત્રીં [સિદ્ધા]

એક પૃથ્વી, મુક્તિ સ્થાન

સિદ્ધાદિગુણ. પું [સિદ્ધાદિગુણ]

સિદ્ધ આદિના ગુણ

સિદ્ધાતિગુણ. પું [સિદ્ધાતિગુણ]

જુઓ 'ઉપર'

સિદ્ધાયતન. નં [સિદ્ધાયતન]

શાશ્વત જિનમંદિર, એક ફૂટ

સિદ્ધાયતનકૂડ. પું [સિદ્ધાયતનકૂટ]

ફૂટ-વિશેષ

સિદ્ધાયયન. નં [સિદ્ધાયતન]

શાશ્વત જિનમંદિર

સિદ્ધાયયનકૂડ. પું [સિદ્ધાયતનકૂટ]

ફૂટ-વિશેષ

સિદ્ધાલય. પું [સિદ્ધાલય]

સિદ્ધ શિલાનું એક નામ

સિદ્ધાવત્ત. નં [સિદ્ધાવર્ત]

સિદ્ધ સેણિયા પરિકર્મનો એક ભેદ

સિદ્ધાવાસ. પું [સિદ્ધાવાસ]

સિદ્ધોનો નિવાસ, સિદ્ધશિલા

સિદ્ધિ. સ્ત્રીં [સિદ્ધિ]

સિદ્ધશિલા, લોકના અગ્રભાગે રહેલ, ઇષત્ પ્રાગ્ભારા નામની આઠમી પૃથ્વી, મુક્તિ, મોક્ષ, સકલ કર્મક્ષયથી પ્રાપ્ત

સિદ્ધિગઢ. સ્ત્રીં [સિદ્ધિગતિ]

મોક્ષ-ગતિ

સિદ્ધિગંડિયા. સ્ત્રીં [સિદ્ધિકણ્ડિકા]

જેમાં સિદ્ધિનું સ્વરૂપ વર્ણવેલ છે તેવો અધ્યયન ખંડ

સિદ્ધિગતિ. સ્ત્રીં [સિદ્ધિગતિ]

મોક્ષગતિ

સિદ્ધિગમન. નં [સિદ્ધિગમન]

મોક્ષમાં જવું તે

સિદ્ધિગય. પું [સિદ્ધિગત]

મોક્ષમાં ગયેલ

સિદ્ધિપટ્ટાગા. સ્ત્રીં [સિદ્ધિપટ્ટાકા]

મોક્ષરૂપી ધ્વજ

સિદ્ધિપહ. પું [સિદ્ધિપથ]

મોક્ષનો માર્ગ

સિદ્ધિમગ. પું [સિદ્ધિમાર્ગ]

મોક્ષ માર્ગ

સિદ્ધિમહાપટ્ટનાભિમુહ. નં [સિદ્ધિમહાપત્તનાભિમુખ]

મોક્ષરૂપ મહાનગર સંમુખ

સિદ્ધિવહુસંગ. પું [સિદ્ધિવહુસંગ]

મોક્ષરૂપી પત્નીની આસક્તિ, મોક્ષની પ્રીતિ

સિદ્ધી. સ્ત્રીં [સિદ્ધિ]

જુઓ 'સિદ્ધિ'

સિષ્પ. નં [શિષ્ય]

કલા, હુન્નર, કારીગરી

સિપ્પાયરિય. પુ. [શિલ્પાચાર્ય]
શિલ્પકલા શિખવનાર

સિપ્પારિય. પુ. [શિલ્પાર્ય]
આર્યનો એક ભેદ-શિલ્પને આશ્રિને

સિપ્પિ. ત્રિ. [શિલ્પિન]
શિલ્પી, કારીગર

સિપ્પિ. પુ. [શુક્તિ]
છીપ, બે ઇન્દ્રિય જીવવિશેષ, ભાજન-વિશેષ

સિપ્પિત્થિ. સ્ત્રી. [શિલ્પીસ્ત્રી]
શિલ્પીની સ્ત્રી

સિપ્પિય. નં. [દે.]
પલાણ-તૃણ વિશેષ

સિપ્પિય. પુ. [શિલ્પિક]
કારીગર

સિપ્પિયા. સ્ત્રી. [શિલ્પિકા]
કારીગરી

સિપ્પિસંપુડ. નં. [શુક્તિસમ્પુટ]
છીપનું જોડું

સિબિયા. સ્ત્રી. [શિબિકા]
પાલખી-વિશેષ, શિબિક દેવની રાજધાની

સિવ્ભ. નં. [શ્લેષ્મન]
કફ, બળખો, લીટ

સિમિણ. નં. [સ્વપ્ન]
સ્વપ્ન

સિય. ત્રિ. [શ્રિત]
આશ્રિત, સમ્બદ્ધ

સિય. ત્રિ. [સિત]
સ્ત્રી-પુત્ર આદિથી બંધાયેલ, શ્વેત

સિય. અં. [સ્યાત્]
કદાચિત્, કોઈ એક અપેક્ષાએ

સિયકમલ. નં. [સિતકમલ]
શ્વેત કમળ

સિયરત્ત. નં. [સિતરત્ત]
સફેદ-લાલ, સ્ત્રી પુત્રાદિમાં આસક્ત

સિયા. અં. [સ્યાત્]
જુઓ સિય (સ્યાત)

સિયાલ. પુ. [શૃગાલ]
શિયાળ

સિયાલખડ્યા. સ્ત્રી. [શૃગાલખાદિતા]
શિયાળની માફક ભોજન મેળવવામાં આવે તેવી પ્રવ્રજ્યા

સિયાલગ. પુ. [શૃગાલક]
શિયાળ

સિયાલી. સ્ત્રી. [શૃગાલી]
શિયાળણી

સિર. નં. [શિરસ્]
મસ્તક

સિરય. પુ. [શિરસ્ક]
માથાનું બખ્તર

સિરય. પુ. [શિરોજ]
માથાના વાળ

સિરવત્થિ. સ્ત્રી. [શિરોવસ્તિ]
માથામા નાંખવાના તેલને રાખવાની ચર્મમય કોથળી

સિરસ્. નં. [શિરસ્]
મસ્તક

સિરસાવત્ત. પુ. [શિરસાવર્ત]
મસ્તક વડે આવર્તન કરવું તે

સિરસિજ. પુ. [શિરસિજ]
માથાના વાળ

સિરા. સ્ત્રી. [શિરા]
નસ

સિરાવત્થી. સ્ત્રી. [શિરોવસ્તી]
જુઓ 'સિરવત્થિ'

સિરોવેધ. પુ. [શિરોવેધ]
મસ્તક છેદન

સિરિ. સ્ત્રી. [શ્રી]
લક્ષ્મી, સંપત્તિ, શોભા,
પદ્મદ્રહની અધિષ્ઠાત્રી દેવી

સિરિ-૧. વિં. [શ્રી]
પોલાસપુરના રાજા 'વિજય-૪' ની પત્ની, અઙ્મુત્ત તેનો પુત્ર હતો.

સિરિ-૨. વિં. [શ્રી]
જુઓ 'સિરિદેવી-૧'

સિરિઅ-૧. વિં. [શ્રીકા]
નંદીપુરના રાજા મિત્ત નો રસોઈયો, તેને માંસ રાંધવા અને ખાવાનો ઘણો જ શોખ હતો, તે પછીના ભવમાં સોરિયદત્ત થયો.

સિરિઅ-૨. વિં. [શ્રીકા]
જુઓ 'સિરિયઅ'

સિરિકંતા-૧. સ્ત્રી. [શ્રીકાન્તા]
ચંપાનગરીના રાજા દત્ત ના પુત્ર મહચંદ કુમારની મુખ્ય પત્ની

સિરિકંતા-૨. વિં [શ્રીકાન્તા]

સાકેતનગરના રાજા મિત્તનંદી ની રાણી, વરદત્ત તેનો પુત્ર હતો.

સિરિકંતા-૩. વિં [શ્રીકાન્તા]

પૂરમતાલના રાજા ઉદિઓઅ ની પત્ની (રાણી)

સિરિકંતા-૪. વિં [શ્રીકાન્તા]

સાકેતનગરના એક વેપારીની પત્ની

સિરિકંતા-૫. વિં [શ્રીકાન્તા]

કુલકર મરુદેવ ની પત્ની

સિરિકતા. વિં [શ્રીકાન્તા]

એક વાવડી

સિરિકંદલગ. પું [શ્રીકન્દલક]

એક ખરીવાળું એક પશુ

સિરિકૂડ. પું [શ્રીકૂટ]

એક ફૂટ

સિરિગાર. નં [શ્રીગાર]

ખજાનો

સિરિગુત્ત. વિં [શ્રીગુત્ત]

આચાર્ય સુહૃત્થિ ના એક શિષ્ય, નિહવ રોહગુત્ત તેનો શિષ્ય હતો

સિરિઘર. નં [શ્રીઘર]

ખજાનો

સિરિચંદ. વિં [શ્રીચન્દ્ર]

આગામી ચોવીસીમાં ચૈરવત ક્ષેત્રમાં થનારા છઠ્ઠા તીર્થંકર.

સિરિચંદા. સ્ત્રીં [શ્રીચન્દ્રા]

જંબૂ વૃક્ષ પાસેના વનખંડની એક વાવડી

સિરિદામ. પું [શ્રીદામન]

અગિયારમાં દેવલોકનું એક વિમાન,

સિરિદામ. પું [શ્રીદામન]

એક જાતનું ફૂલ

સિરિદામ. વિં [શ્રીદામ]

મથુરા નો રાજા, બંધુસિરિ તેની પત્ની હતી અને ચિત્ત વાણંદ હતો

સિરિદામગંડ. પું [શ્રીદામગણ્ડ]

શ્રીદામ નામક ફૂલનો બનેલ દડો

સિરિદેવિત્ત. નં [શ્રીદેવીત્ત]

શ્રીદેવીપણું

સિરિદેવી-૧. વિં [શ્રીદેવી]

વાણિજ્યગ્રામના રાજા 'મિત્ત' ની પત્ની કથા જુઓ.
'ઉજ્જિયઅ' તેનું મૂળનામ 'સિરિ' છે.

સિરિદેવી-૨. વિં [શ્રીદેવી]

રોહીતકના રાજા વેસમણદત્ત ની પત્ની (રાણી) પૂસનદી તેનો પુત્ર હતો. કથા જુઓ દેવદત્તા

સિરિદેવી-૩. વિં [શ્રીદેવી]

ઋષભપુરના રાજા ધનાવહ ના પુત્ર 'ભદ્રનંદી-૧' ની પત્ની.

સિરિદેવી-૪. વિં [શ્રીદેવી]

વીરપુરનગરના રાજા વીરકળમિત્ત ની પત્ની (રાણી) તેનો પુત્ર સુજાતકુમાર હતો.

સિરિદેવી-૫. વિં [શ્રીદેવી]

કનકપુરના રાજા પિયચંદ પત્ની, ધનવદ્ધ તેનો પુત્ર હતો.

સિરિદેવી-૬. વિં [શ્રીદેવી]

સુધોષનગરના રાજા અજ્જુણ ના પુત્ર 'ભદ્રનંદી-૨' ની પત્ની

સિરિદેવી-૭. વિં [શ્રીદેવી]

સૌધર્મકલ્પની એક દેવી, ભ. મહાવીર સન્મુખ નાટ્યવિધિ દેખાડી, પૂર્વભવે તે રાજગૃહના ગાથાપતિની પુત્રી ભૂયા. હતી.

સિરિદેવી-૮. વિં [શ્રીદેવી]

વાણારસીના વણિક ભદ્રસેન અને નંદા ની પુત્ર, ભ. પાર્શ્વ પાસે દીક્ષા લીધી,
મૃત્યુબાદ પદ્મદ્રહ ની દેવી બન્યા.

સિરિઘર. વિં [શ્રીઘર]

પાર્શ્વના એક ગણધર

સિરિનિલયા. સ્ત્રીં [શ્રીનિલયા]

એક વાવડી

સિરિનિવાસ. નં [શ્રીનિવાસ]

શ્રી દેવીનો નિવાસ

સિરિપ્પભ. વિં [શ્રીપ્રભ]

કવ્કિ નામક રાજાના કાળમાં થનાર મહાસત્ત્વશાળી સાધુ, ત્યાં સુધી ગણ આજ્ઞા પ્રવર્તશે.

સિરિભદ્રા. વિં [શ્રીભદ્રા]

શ્રાવસ્તીના વેપારી પિઝદત્ત ની પત્ની, તેણે ગોસાળાને પોતાના મૃત બાળકનું માંસ આપેલું.... તેણીને એવી આશા હતી કે તેથી જીવીતપુત્ર પ્રાપ્ત થાય.

સિરિમર્દ-૧. વિં [શ્રીમતી]

કોસલાપુરના વેપારી નંદ ની પુત્રી અને સમુદ્રદત્ત ની બીજી પત્ની.

સિરિમર્દ-૨. વિં [શ્રીમતી]

લોહાર્ગલના વડરજંઘ ની પત્ની.

સિરિમઈ-૩. વિં [શ્રીમતી]

સયંપમા નો પછીનો ભવ, જેમાં તે વડરજંઘ નીપત્ની બની.

સિરિમતિ. વિં [શ્રીમતી]

જુઓ, 'સિરિમઈ-૧'

સિરિમહિય. પું [શ્રીમહિત]

એક દેવવિમાન

સિરિમહિયા. સ્ત્રીં [શ્રીમહિતા]

જંબૂ વૃક્ષ પાસેના વનખંડની એક વાવડી

સિરિમાલી. વિં [શ્રીમાલિન્]

ઇન્દ્રપુરના રાજા ઇન્દ્રદત્ત નો મોટો પુત્ર

સિરિયઅ. વિં [શ્રીયઅ]

મંત્રી સગડાલ નો પુત્ર. થૂલભદ્ર નો ભાઈ, પિતાની આજ્ઞાથી રાજદરબારમાં પિતાની હત્યા કરી, પછી રાજાએ સિરિયઅ ને મંત્રી બનાવેલ, પછી આચાર્ય સંભૂયવિજય પાસે દીક્ષા લીધી.

સિરિયંદલય. પું [શ્રીકન્દલક]

એક ખરીવાળા એક પશુની જાતિ

સિરિયા. સ્ત્રીં [શ્રી]

જુઓ 'સિરિ'

સિરિયા. વિં [શ્રીકા]

રાજા જંબૂદાડિમ ની પત્ની (રાણી) જેને અનેક પુત્રો હતા, લક્ષ્મણા તેની પુત્રી હતી.

સિરિયાભિસેય. પું [શ્રીકાભિષેક]

લક્ષ્મીદેવીનો અભિષેક

સિરિલી. સ્ત્રીં [દે.]

એક જાતનો કંદ

સિરિવચ્છ. પું [શ્રીવત્સ]

ચોથા દેવલોકના ઇન્દ્રનું મુસાફરી વિમાન, તે વિમાનનો વ્યવસ્થાપક દેવ,

સિરિવચ્છ. પું [શ્રીવત્સ]

શુભ ચિન્હ, સ્વસ્તિકવિશેષ,

સિરિવચ્છ. પું [શ્રીવત્સ]

અગિયારમાં દેવલોકનું એક વિમાન,

સિરિવચ્છ. પું [શ્રીવત્સ]

અષ્ટ મંગલમાંનું એક મંગલ

સિરિવચ્છા. સ્ત્રીં [શ્રીવત્સા]

એક દેવી

સિરિવડિંસય. પું [શ્રીવતંસક]

શ્રી દેવીનો પ્રાસાદ

સિરિવડેંસય. પું [શ્રીવતંસક]

જુઓ 'ઉપર'

સિરિવળ. નં [શ્રીવળ]

એક ઉદ્યાન

સિરિવદ્ધમાળ. પું [શ્રીવદ્ધમાન]

ભગવંત મહાવીર

સિરિસ. પું [શિરીષ]

એક વૃક્ષ

સિરિસંભૂયા. સ્ત્રીં [શ્રીસમ્ભૂતા]

પક્ષની છઠ્ઠી રાત્રિનું નામ

સિરિસોમનસ. પું [શ્રીસૌમનસ]

એક દેવવિમાન

સિરિહિરિધિકિત્તિપરિવજ્જિય. નં [શ્રી-હી-ધૃતિ-કીર્તિ-પરિવર્જિત] શ્રી-હી-ધૃતિ-કીર્તિ દેવીને વર્જીને

સિરી. સ્ત્રીં [શ્રી]

તેજ, ક્રાંતિ,

સિરી-૧. વિં [શ્રી]

જુઓ 'સિરિ-૧' અદ્વિત ની માતા.

સિરી-૨. વિં [શ્રી]

ભ. કુથુ અને ચક્રવર્તીની માતા.

સિરી-૩. વિં [શ્રી]

જુઓ 'સિરિદેવી-૮'

સિરી-૪. વિં [શ્રી]

પદ્મદ્રહની અધિષ્ઠાત્રી દેવી

સિરી-૫. વિં [શ્રી]

એક દિક્કુમારી

સિરીય. સ્ત્રીં [શ્રીક]

લક્ષ્મી

સિરીસ. પું [શિરીષ]

વૃક્ષ વિશેષ

સિરીસવ. પું [સરીસૃપ]

સરીસરીને પેટેથી ચાલનાર સર્પ

સિરીસિવ. પું [સરીસૃપ]

જુઓ 'ઉપર'

સિરોધરા. સ્ત્રીં [શિરોધરા]

ગર્દન, ડોક

સિરોવેદના. સ્ત્રીં [શિરોવેદના]

માથાની પીડા

સિરોવેધ. પું [શિરોવેધ]

મસ્તક છેદન

સિલ. નં [શિલ]

શીલા, પથ્થર, ચદાન

સિલપ્પવાલમય. નં [શિલાપ્રવાલમય]

રાજપદ્મ-ચાંદ અને પરવાળાયુક્ત

સિલા. સ્ત્રીં [શિલા]

પથ્થર, શિલા, પદ્મન,

સિલા. સ્ત્રીં [શિલા]

શિલાલેખ

સિલા. સ્ત્રીં [શિલા]

એક દ્રવ્ય વિશેષ

સિલા. વિં [શિલા]

ચકવર્તી બમ્બદત્ત ની એક રાણી ઉસમ્મ ની પુત્રી.

સિલાતલ. નં [શિલાતલ]

શિલાની સપાટી

સિલાપદ્મદ્વય. ત્રિં [શિલાપદ્મદ્વય]

પથ્થર ઉપરથી પડેલું

સિલાપ્પવાલ. પું [શિલાપ્રવાલ]

રાજપદ્મ આદિ

સિલાયલ. નં [શિલાતલ]

જુઓ 'સિલાતલ'

સિલાયલગય. પું [શિલાતલગય]

શિલાની સપાટીને પ્રાપ્ત

સિલાવટ્ટ. પું [શિલાવટ્ટ]

પાટ જેવો પથ્થર,

સિલાવટ્ટ. પું [શિલાવટ્ટ]

સુકોમળ વસ્ત્રવિશેષ

સિલાવટ્ટય. પું [શિલાવટ્ટય] જુઓ 'ઉપર'

સિલિંધ. પું [શિલીન્ધ]

વનસ્પતિ વિશેષ, ભૂમિફોડા

સિલિટ્ટ. ત્રિં [શ્લિટ્ટ]

એકઠું થયેલ, આલિંગિત

સિલિટ્ટીકય. નં [શ્લિટ્ટીકૃત]

એકઠું કરાયેલ, આલિંગેલ

સિલિયા. સ્ત્રીં [શિલિકા]

સળી

સિલિવય. નં [શ્લીપદ]

હાથીપગો, એક રોગ

સિલુચ્ચય. પું [શિલોચ્ચય]

શિલાના સમૂહરૂપ મેરુ પર્વત

સિલેસ. પું [શ્લેષ]

શ્લેષ, લેપ

સિલેસ. ધાં [શ્લેષ]

આલિંગન કરવું

સિલોગ. પું [શ્લોક]

શ્લોક, પદ્ય, છંદ,

સિલોગ. પું [શ્લોક]

પ્રશંસા, વખાણ, કીર્તિગાન

સિલોગાનુવાદ. પું [શ્લોકાનુપાતિન્]

પ્રશંસાને ઇચ્છતો

સિલોગાનુવાતિ. પું [શ્લોકાનુપાતિન્]

જુઓ 'ઉપર'

સિલોગામિ. ત્રિં [શ્લોકગામિન્]

પ્રશંસાગામી

સિલોચ્ચય. પું [શિલોચ્ચય]

જુઓ 'સિલુચ્ચય'

સિલોય. પું [શ્લોક]

જુઓ 'સિલોગ'

સિલોયકાતિ. ત્રિં [શ્લોકકામિન્]

પ્રશંસાની ઇચ્છા કરનાર

સિવ. ત્રિં [શિવ]

કલ્યાણકારક,

સિવ. ત્રિં [શિવ]

ઉપદ્રવ રહિત, શાંત,

સિવ. ત્રિં [શિવ]

કલ્યાણ, મુક્તિ, મોક્ષ,

સિવ. ત્રિં [શિવ]

મોક્ષના હેતુરૂપ તપ, મહાદેવ,

સિવ. ત્રિં [શિવ]

પોષમાસનું લોકોત્તર નામ,

સિવ. ત્રિં [શિવ]

'પુષ્ટિયા' સૂત્રનું એક અધ્યયન

સિવ-૧. વિં [શિવ]

હસ્તિનાપુરનો રાજા, તેની પત્ની भारिणी હતી, શિવભદ્ર તેનો પુત્ર હતો શિવરાજાએ તાપસ દીક્ષા લીધી, વિભંગ-જ્ઞાન થયું. ભ.મહાવીર પાસે દીક્ષા લઈ મોક્ષે ગાય.

સિવ-૨. વિં [શિવ]

પાંચમાં બળદેવ સુદંસણ અને પાંચમાં વાસુદેવ પુરિસીહ ના પિતા.

સિવ-૩. વિં [શિવ]

મિથિલાના એક ગાથાપતિ, દીક્ષા લીધી, દેવ થયો ભ.

મહાવીર સન્મુખ નાટ્યવિધિ દેખાડી, વંદના કરી

સિવદંદ. વિં [શિવદંદ્ર]

મથુરાનો એક ગૃહસ્થ જેનો પુત્ર દિયાઈજ જે સાસડ નો

જીવ હતો.

સિવકોટ્ટગ. વિં [શિવકોટ્ટક]

તગર નામના શહેર માં વ્યવહાર ધર્મની સ્થાપના
કરનાર એક સાધુ

સિવગ. નં [શિવક]

ઘડો તૈયાર થયા પૂર્વેની અવસ્થા

સિવદત્ત-૧. વિં [શિવદત્ત]

ચકવર્તી બંધદત્ત ની એક રાણીના પિતા, જે ઇન્દ્રપુરના
હતા.

સિવદત્ત-૨. વિં [શિવદત્ત]

એક નિમિત્તક, જેની સલાહથી સિરિભદ્રા પોતાના મૃત
બાળકનું માંસ ગોશાળાને આપ્યું.

સિવપય. નં [શિવપદ]

મોક્ષ

સિવપહ. પું [શિવપથ]

મોક્ષ માર્ગ

સિવપુર. નં [શિવપુર]

મોક્ષ નગર

સિવભદ્ર. વિં [શિવભદ્ર]

શિવરાજર્ષિ અને ધારિણી નો પુત્ર કથા જુઓ 'સિવ-૧'

સિવભૂઙ. વિં [શિવભૂતિ]

આચાર્ય કળ્પ ના શિષ્ય તેનું બીજું નામ સાહસિમલ્લ
હતું. તે રથવીરપુરનો રહેવાસી હતો, રાત્રે ઘેર મોડો
આવતા માતાએ કાઢી મુક્યો.

તેણે આચાર્ય કળ્પ પાસે દીક્ષા લીધી, કાળક્રમે

તેણે નઝનતા ધારણ કરી, દીગંબર મત કાઢ્યો.

સિવમગ્ગ. પું [શિવમાર્ગ]

મોક્ષ માર્ગ

સિવમહ. પું [શિવમહ]

'શિવ' મહોત્સવ

સિવરાયરિસિ. વિં [શિવરાજર્ષિ]

જુઓ 'સિવ-૧'

સિવસિવ. અં [દે.]

'સિવસિવ' એવો શબ્દ

સિવસુખસાહન. પું [શિવસુખસાધક]

મોક્ષ સુખની સાધના કરનાર

સિવસુહફલક. નં [શિવસુખફલક]

શિવ સુખ-મોક્ષરૂપી ફળને દેનાર

સિવસેન. વિં [શિવસેન]

ઐરવક્ષેત્રની આ ચોવીસીના દશમાં તીર્થંકર, તે સચ્ચદ્ર
નામે પણ ઓળખાયે છે.

સિવહસ્ત. પું [શિવહસ્ત]

'શિવ'-હસ્ત

સિવા. સ્ત્રીં [શિવા]

શકેન્દ્રની અગ્રમહિષી,

સિવા-૧. વિં [શિવા]

રાજા સમુદ્રવિજય ની પત્ની ભ. અરિષ્ટનેમિની આ
ચોવીસીન માતા, તેને સચ્ચનેમિ દઠનેમિ આદિ પુત્રો પણ
હતા.

સિવા-૨. વિં [શિવા]

ભ.ઘમ્મ ના પ્રથમ શિષ્યા

સિવા-૩. વિં [શિવા]

ઉજ્જેનીના રાજા પજ્જોઅ ની પદ્મરાણી તે ચેડગ રાજાની
પુત્રી હતી. અંગારવડે સાથે તેણે ભ. મહાવીર પાસે દીક્ષા
લીધી.

સિવા-૪. વિં [શિવા]

શ્રાવસ્તીના ગાથાપતિ પઞ્ચમ ની પુત્રી ભ. પાર્શ્વ પાસે
દીક્ષા લીધી, મૃત્યુબાદ શકેન્દ્રની અગ્રમહિષી બની.

સિવા-૫. વિં [શિવા]

શિવાદેવી-પાર્વતી

સિવાનંદા. વિં [શીવાનંદા]

વાણિજ્યગ્રામના ગાથાપતિ આનંદ ની પત્ની, ભ.
મહાવીર પાસે વંદનાર્થે ગઈ, શ્રાવકધર્મ સ્વીકાર્યો.

સિવાસોઽચ્ચ. નં [શિવસૌચ્ય]

મોક્ષસુખ

સિવિગા. સ્ત્રીં [શિવિકા]

માણસ બેસી શકે તેવી ઢાંકણવાળી પાલખી

સિવિયા. સ્ત્રીં [શિવિકા]

જુઓ 'ઉપર'

સિવ્વ. ધાં [સીવ]

સીવવું, સાંધવું

સિવ્વંત. કું [સીવત્]

સીવવું તે, સાંધવું તે

સિવ્વાય. ધાં [સેવય]

સીવડાવવું

સિવ્વાવેંત. નં [સેવયત્]

સીવડાવવું તે, સંધાવવું તે

સિસિર. પું [શિશિર]

શિશિર નામની ઋતુ,

મહા મહિનાનું લોકોત્તર નામ

સિસિરકાલ. પું [શિશિરકાલ]

શિશિર ઋતુવાળો કાળ-સમય

સિસુનાગ. પુ. [શિશુનાગ]

અળસીયું

સિસુપાલ. વિ. [શિશુપાલ]

શુક્તિમતિ નગરીના રાજા દમધોષનો પુત્ર. દોવડે ના

સ્વયંવરમાં તેને નિમંત્રણ મળેલ.

સિસ્સ. પુ. [શિષ્ય]

શિષ્ય, ચેલો

સિસ્સાભિક્ષા. સ્ત્રી. [શિષ્યાભિક્ષા]

શિષ્યની ભિક્ષા

સિસ્સાની. સ્ત્રી. [શિષ્યા]

શિષ્યા, ચેલી

સિસ્સિણિતા. સ્ત્રી. [શિષ્યાત્વ]

શિષ્યાપણું

સિસ્સિણિભિક્ષા. સ્ત્રી. [શિષ્યાભિક્ષા]

શિષ્યાની ભિક્ષા

સિસ્સિણિયત્ત. ન. [શિષ્યાત્વ]

શિષ્યાપણું

સિસ્સિણી. સ્ત્રી. [શિષ્યા]

શિષ્યા, ચેલી

સિસ્સિણીભિક્ષા. સ્ત્રી. [શિષ્યાભિક્ષા]

શિષ્યાની ભિક્ષા

સિસ્સિરિલી. પુ. [દે.]

એક જાતનો કંદ

સિસ્સી. સ્ત્રી. [શિષ્યા]

શિષ્યા, ચેલી

સિહ. પુ. [શિખ]

ભુજપરિસર્પ-તિર્યંચ પંચેન્દ્રિયની એક જાતિ

સિહ. પુ. [સિંહ]

સિંહ-જંગલી પશુ

સિહંડિ. પુ. [શિખાંડિ]

શિખા-ચોટલી ધારણ કરનાર, શિખાવાળો

સિહર. પુ. [શિખર]

શિખર, પર્વતની ટોચ

સિહરતલ. ન. [શિખરતલ]

શિખરની સપાટી

સિહરિ. પુ. [શિખરિ]

શિખરવાળો પર્વત, એક વર્ષધર પર્વત-જે ઐરવત ક્ષેત્ર

અને હૈરણ્યવત ક્ષેત્રની સીમા બાંધે છે

સિહરિકૂડ. પુ. [શિખરિકૂટ]

એક કૂટ

સિહરિણી. સ્ત્રી. [શિખરિણી]

ભોજ્ય પદાર્થ, શ્રીખંડ

સિહરિસંઠાણસંઠિય. ન. [શિખરિસંસ્થાનસંસ્થિત]

શિખરવાળા પર્વતના આકારે રહેલ

સિહરીકૂડ. પુ. [શિખરીકૂટ]

‘એક કૂટ’

સિહા. સ્ત્રી. [શિખા]

શિખા, ટોચ, સગ,

સિહા. સ્ત્રી. [શિખા]

અઝિની જવાળા,

સિહા. સ્ત્રી. [શિખા]

ચોટલી

સિહિ. પુ. [શિખિન્]

મોર, શિખાવાળું પ્રાણી,

સિહિ. પુ. [શિખિન્]

અઝિશિખા

સી. સ્ત્રી. [સી]

ઠંડી,

સી. સ્ત્રી. [સી]

સૂત્રથી ‘અ’નો લોપ થયો હોય ત્યારે ‘અસિ’

સીઅલ. વિ. [શીતલ]

જુઓ ‘સુયલ’

સીઆ-૧. વિ. [સીતા]

ભરતક્ષેત્રમાં થયેલા ચોથા વાસુદેવ પુરિસુત્તમ ની માતા.

સીઆ-૨. વિ. [સીતા]

આઠમાં બળદેવ રામ (પત્મ) ની પત્ની, રાવણ દ્વારા

તેનું અપહરણ કરાયું. જેને કારણે રામ-રાવણનું યુદ્ધ

થયું.

સીઆ-૩. સ્ત્રી. [સીતા]

એક દિક્કુમારી

સીઆ. સ્ત્રી. [સીતા]

એક નદી, સિદ્ધ શીલા પૃથ્વી

સીઈ. સ્ત્રી. [દે.]

સીડી, નીસરણી

સીઈભૂય. ત્રિ. [શીતીભૂત]

ઠંડું થયેલું

સીઝંઢી. સ્ત્રી. [દે.]

સૂંઢ

સીઝળ. ત્રિ. [શીતોષ્ણ]

કંદ વિશેષ, ગરમ તથા ઠંડું

સીઓદગ. ન. [શીતોદક]

ઠંડું પાણી, સચિત્ત પાણી

સીઓદપ્પવાયકુંડ. પુ. [શીતોદાપ્રપાતકુંડ]

જેમાં શીતોદા નદીના પાણીનો પ્રવાહ પડે છે તે કુંડ

સીઓદય. ન. [શીતોદક]

જુઓ 'સીઓદગ'

સીઓદા. સ્ત્રી. [શીતોદા]

મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં વહેતી એક મોટી નદી

સીઓદાકૂડ. પુ. [શીતોદાકૂડ]

એક ફૂટ

સીઓસણિજ્ઞ. ન. [શીતોષ્ણીય]

'આચાર' સૂત્રનું એક અધ્યયન

સીઓસિણ. ન. [શીતોષ્ણ]

જુઓ 'સીઉળ્હ'

સીઓસિણવેદના. સ્ત્રી. [શીતોષ્ણવેદના]

શીત અને ઉષ્ણ વેદના

સીત. ન. [શીત]

ઠંડી, ટાઢ

સીતજોણિય. ન. [શીતયોનિક]

શીત યોનિ સંબંધિ, યોનિના એક ભેદ જન્ય

સીતપ્પવાયદ્વહ. પુ. [શીતાપ્રપાતદ્વહ]

એક દ્વહ

સીતય. પુ. [શીતક]

ઠંડુ, ટાઢું

સીતલ. પુ. [શીતલ]

ઠંડું

સીતલ-૧. વિ. [શીતલ]

જુઓ 'સીયલ'

સીતલ-૨. વિ. [શીતલ]

એક રાજકુમાર, જેણે દીક્ષા લીધી, મોકે ગયા.

સીતલગ. પુ. [શીતલક]

ઠંડું, ટાઢું

સીતવેદના. સ્ત્રી. [શીતવેદના]

શીત-વેદના

સીતા. સ્ત્રી. [શીતા]

મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં વહેતી એક મહાનદી, ખેતરમાં હળથી

પડેલ ચાસ

સીતીભૂત. ન. [શીતીભૂત]

ઠંડુ થયેલું

સીતોદ. સ્ત્રી. [શીતોદ]

જુઓ 'સીઓદા'

સીતોદક. પુ. [શીતોદક]

જુઓ 'સીઓદગ'

સીતોદગ. પુ. [શીતોદક]

જુઓ 'સીઓદગ'

સીતોદપ્પવાયદ્વહ. પુ. [શીતોદાપ્રપાતદ્વહ]

એક દ્વહ

સીતોદય. પુ. [શીતોદક]

જુઓ 'સીઓદગ'

સીતોદા. સ્ત્રી. [સીતોદા]

જુઓ 'સીઓદા'

સીતોદામુહવનસંડ. પુ. [શીતોદામુહવનષણ્ડ]

એક વનખંડ

સીતોયા. સ્ત્રી. [શીતોદા]

જુઓ 'સીઓદા'

સીતોસણજોણિય. ન. [શીતોષ્ણયોનિક]

શીતોષ્ણયોનિક, યોનિનો એક ભેદ

સીતોસિણ. ન. [શીતોષ્ણ]

જુઓ 'સીઉળ્હ'

સીદ. ધા. [સદ]

ભ્રષ્ટ થવું, ફળ આપવું

સીધુ. સ્ત્રી. [સીધુ]

એક જાતની મદિરા

સીમર. ન. [શીકર]

સાત સ્વર બરાબર નીકળે તે રીતે ગાવું

સીમંકર. પુ. [સીમાકર]

મર્યાદાને કરનાર

સીમંકર. વિ. [સીમંકર]

ભરતક્ષેત્રમાં થયેલા ત્રીજા કુલકર, જેના શાસનમાં

હક્કાર નીતિ હતી.

સીમંતય. પુ. [સીમંતક]

એક નરકાવાસ જેની લંબાઈ-પહોળાઈ પિસ્તાલીસ

લાખ યોજનની છે તે

સીમંતોવળયણ. ન. [સીમંતોપનયન]

સીમંત સંસ્કાર, ગર્ભાધાન ક્રિયા

સીમંધર. પુ. [સીમંધર]

કરેલ મર્યાદાને નિભાવનાર

સીમંધર-૧. વિ. [સીમંધર]

ભરતક્ષેત્રમાં થયેલા ચોથા કુલકર, જેના શાસનમાં

હક્કાર નીતિ હતી.

સીમંધર-૨. વિ. [સીમંધર]

મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં ના એક તીર્થકર, દેવો પણ ત્યાં જઈ

સંશય નિવારે છે. એક પ્રસંગે ભ. સીમંધરે આચાર્ય

રક્ષિય ના વિશિષ્ટ જ્ઞાનની પ્રશંસા કરેલી.

સીમંચર-૩. વિં [સીમંચર]

રાજા ઉસુયાર નું મૂળ નામ

સીમજાણણતા. સ્ત્રીં [સીમાજ્ઞાન]

હદ-મર્યાદા કે અવધિનું જ્ઞાન

સીમા. સ્ત્રીં [સીમા]

હદ, મર્યાદા, અવધિ

સીમાગાર. પું [સીમાકાર]

એક જળચર પ્રાણી

સીમારક્ષિય. ત્રિં [સીમારક્ષિત]

મર્યાદાને પાળનાર,

સીમારક્ષિય. ત્રિં [સીમારક્ષિત]

હદનું રક્ષણ કરનાર

સીમાવિક્ષંભ. પું [સીમાવિક્ષમ્ભ]

સીમાનો વિષ્કંભ

સીય. ત્રિં [શીત]

ઠંડુ, શીત સ્પર્શ, ઠંડી

સીય. નં [સિત]

શુક્લ વર્ણ, શ્વેત,

સીય. નં [સિત]

નામકર્મનો એક ભેદ-જેનાથી શ્વેત વર્ણ મળે

સીય. ધાં [સદ્]

વિષાદ કરવો, ખેદ કરવો

સીયરય. નં [દે.]

એક વનસ્પતિ ગુલ્મ

સીયકૂડ. પું [શીતકૂટ]

એક ફૂટ

સીયચ્છાય. સ્ત્રીં [શીતચ્છાય]

શીતળ છાયા

સીયપડલ. નં [શીતપટલ]

ઠંડુ-પડલ

સીયપિંડ. પું [શીતપિંડ]

ઠંડુ-પિંડ-ભોજન

સીયપુંજ. પું [શીતપુજ્જ]

શીતલપુંજ

સીયભૂય. નં [શીતીભૂત]

ઠંડુ થયેલું

સીયય. ત્રિં [શીતક]

શીત, ઠંડું

સીયર. પું [શીકર]

પાણીના બિંદુ,

સીયર. પું [શીકર]

છાંટા

સીયલ. ત્રિં [શીતલ]

શીતલ

સીયલ. વિં [શીતલ]

જુઓ 'સીતલ' આ ચોવીસી ના દશમાં તીર્થંકર,
ભદ્વલિપુરના રાજા અને રાણી નંદા ના પુત્ર, તેનો દેહ
સુવર્ણ વર્ણનો હતો. ૧૦૦૦ પુરુષો સાથે દીક્ષા લીધી.
તેમને ૮૩ ગણ, ૮૩ ગણધર થયા.

સીયલજલ. નં [શીતલજલ]

ઠંડુ પાણી

સીયલય. નં [શીતલક]

શીતલ, ઠંડુ

સીયલિયા. સ્ત્રીં [શીતલિકા]

શીતળ લેશ્યા

સીયવેદગિજ્જ. નં [શીતવેદનીય]

ઠંડીનું વેદન કરવું તે

સીયવેદગિજ્જ. નં [શીતવેદનીય]

જુઓ 'ઉપર'

સીયા. સ્ત્રીં [સીતા]

ખેતરમાં હળ ચલાવી પાડેલા ચાસ, ઇષત્, પ્રાગ્ભારા
પૃથ્વી, શીતયોનિ, એક દિક્કુમારી, વિશેષ નામ

સીયા. સ્ત્રીં [સીતા]

એક મહાનદી, સિદ્ધશીલા, એક ફૂટ, એક દેવી

સીયા. સ્ત્રીં [શિબિકા]

પાલખી-વિશેષ

સીયામહાનદી. સ્ત્રીં [શીતામહાનદી]

મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં વહેતી એક મહાનદી

સીયામુહ. નં [શીતામુખ]

શીતા નદીનું મુખ

સીયામુહવન. નં [શીતામુખવન]

એક વન

સીયાલ. સ્ત્રીં [શૃગાલ]

શીયાળ

સીયાલતા. સ્ત્રીં [શૃગાલતા]

શીયાળપણું

સીયાવ. ધાં [સાદય]

શિથિલ કરવું

સીયોયા. સ્ત્રીં [શીતોદા]

એક મહાનદી

સીયોયામુહ. નં [શીતોદામુખ]

શીતોદા નામક મહાનદીનું મુખ-મૂળ

સીલ. નં [શીલ]

શીલ, સદાચાર,

સીલ. નં [શીલ]

સમાધિ, યમ, નિયમ,

સીલ. નં [શીલ]

સ્વભાવ, પ્રકૃતિ,

સીલ. નં [શીલ]

બ્રહ્મચર્ય, ચારિત્ર, અઢાર હજાર શીલભેદ,

સીલ. નં [શીલ]

જ્ઞાન અર્જન,

સીલ. નં [શીલ]

ફળ નિરપેક્ષવૃત્તિ,

સીલ. નં [શીલ]

મહાવ્રત,

સીલ. નં [શીલ]

શુદ્ધ ભાવના,

સીલ. નં [શીલ]

મનનું પ્રણિધાન

સીલિ. પુ [શીલજિત્]

એક રાજર્ષિ

સીલિ. વિ [સીલાજિત]

એક ક્ષત્રિય પરિવાજક

સીલંગ. નં [શીલાઙ્ગ]

શીલ, શિયલનું અંગકારણ,

સીલંગ. નં [શીલાઙ્ગ]

ચારિત્રનો અંશ

સીલદરિદ્ર. વિશે [શીલદરિદ્ર]

શીલથી દરિદ્ર

સીલપરિઘર. નં [શીલપરિઘર]

ચારિત્ર સ્થાન, અહિંસા

સીલમંત. ત્રિ [શીલવત્]

શીલવાન્

સીલવ. ત્રિ [શીલવત્]

શીલવાન્

સીલવંત. ત્રિ [શીલવત્]

શીલવાન્

સીલવ્વત. નં [શીલવ્રત]

શીલ અને વ્રત,

સીલવ્વત. નં [શીલવ્રત]

ચારિત્ર વ્રત, અણુવ્રત, બ્રહ્મવ્રત

સીલવ્વય. નં [શીલવ્રત] જુઓ 'ઉપર'

સીલસંજમગુણ. નં [શીલસંયમગુણ]

સંયમ આદિ ગુણો, સદાચાર

સીલસમાચાર. પુ [શીલસમાચાર]

વ્રતનું ઉચિત આચરણ કરવું તે

સીવ. ધા [ષિવ]

સીવવું, સાંધવું

સીવણ. નં [સીવણ]

સીવવું તે, સાંધવું તે

સીવણી. સ્ત્રી [શ્રીપર્ણી]

એક વનસ્પતિ વિશેષ, શ્રીપર્ણા નામક વૃક્ષ

સીસ. નં [શીર્ષ]

મુખ્ય અંગ, મસ્તક

સીસ. પુ [શિષ્ય]

શિષ્ય, ચેલો, અનુયાયી

સીસ. પુ [સીસ]

સીસું-ધાતુ

સીસઓ. અ [શીર્ષત્સ]

મસ્તકથી

સીસક. પુ [સીસક]

સીસું,

સીસક. પુ [સીસક]

સચિત્ત ખર પૃથ્વીનો એક ભેદ

સીસક. પુ [શિષ્યક]

શિષ્ય, વિદ્યાર્થી

સીસકપત્ત. પુ [સીસકપાત્ર]

સીસાનું પાત્ર

સીસગ. પુ [શીર્ષક]

મસ્તક

સીસગ. પુ [સીસક] જુઓ 'સીસક'

સીસગ. પુ [શિષ્યક]

શિષ્ય, વિદ્યાર્થી

સીસગણહિયદ્. નં [શિષ્યગણહિતાર્થ]

શિષ્યવૃંદના હિતને માટે

સીસગપાય. પુ [સીસકપાત્ર]

સીસાનું પાત્ર

સીસગબંધન. નં [સીસકબંધન]

સીસાનું બંધન

સીસગભારગ. નં [સીસકભારક]

સીસાનો ભાર

સીસગલોહ. પુ [સીસકલોહ]

સીસાનો લોભ

સીસઘડી. સ્ત્રી [શીર્ષઘટી]

માથાનું હાડકું

સીસછિન્ન. ન [છિન્નશીર્ષ]

જેનું મસ્તક છેદાઈ ગયેલ છે તે

સીસછિન્નગ. પુ [શીર્ષછિન્નક] જુઓ 'ઉપર'

સીસત્ત. ન [શિષ્યત્વ]

શિષ્યપણું

સીસદુવારિયા. સ્ત્રી [શીર્ષદ્વારિકા]

મસ્તકનું ઢાંકણ,

સીસદુવારિયા. સ્ત્રી [શીર્ષદ્વારિકા]

પાઘડી, ટોપી

સીસપહેલિયંગ. ન [શીર્ષપ્રહેલિકાઙ્ગ]

ચોર્યાશી લાખ ચૂલિકા પ્રમાણનો એક કાળ, કાળનું એક માપ

સીસપહેલિયા. સ્ત્રી [શીર્ષપ્રહેલિયા]

એક કાળવિશેષ - આ ચોપન અંક ઉપર ૧૪૦ શૂન્ય લગાડતા આવતો કાળ

સીસપૂરય. ન [શીર્ષપૂરક]

મસ્તક-આભૂષણ

સીસભિક્ષા. સ્ત્રી [શિષ્યાભિક્ષા]

શિષ્યની ભિક્ષા

સીસમ્મિ. સ્ત્રી [શીર્ષમ્મિ]

માથામાં

સીસય. ન [સીસક]

સીસું-ધાતુ

સીસગવગ. પુ [શિષ્યવર્ગ]

શિષ્ય સમૂહ

સીસવા. સ્ત્રી [શિશપા]

સીસમનું ઝાડ

સીસવેયણા. સ્ત્રી [શીર્ષવેદના]

મસ્તકની પીડા

સીસાખંડ. પુ [સીસખંડ]

સીસાનો ટુકડો

સીસાગર. પુ [સીસાકર]

સીસાની ખાણ

સીસાવેઢ. ન [શીર્ષવેષ]

પાઘડી, ફેટો

સીસિળીગા. સ્ત્રી [શિષ્યા]

શિષ્યા, ચેલી

સીસિળિત્ત. ન [શિષ્યાત્વ]

શિષ્યાપણું

સીસિળીભિક્ષા. સ્ત્રી [શિષ્યાભિક્ષા]

શિષ્યાની ભિક્ષા

સીસ્સિળી. સ્ત્રી [શિષ્યા]

શિષ્યા, ચેલી

સીહ. પુ [સિંહ]

સિંહ-એક જંગલી પશુ,

સીહ. પુ [સિંહ]

સાતમાં દેવલોકનું

સીહ. પુ [સિંહ]

એક વિમાન,

સીહ. પુ [સિંહ]

દ્વીપ કુમાર જાતિના દેવનું લાંછન,

સીહ. પુ [સિંહ]

'અનુત્તરોવવાઇય' - સૂત્રનું એક અધ્યયન

સીહ. અ [શીઘ્ર]

જલદી

સીહ-૧. વિ [સિંહ]

ભ.મહાવીરના એક શિષ્ય ગોશાળાએ છોડેલ તેજો-

લેશ્યાથી ભગવંતને જ્યારે પિત્તજવર અને લોહીખંડવા

થયો ત્યારે અત્યંત વ્યવથીત થઈ ગયેલ ભગવંતના

વચને તેણે રેવતી શ્રાવકાને ત્યાંથી નિર્દોષ બીજોરા

પાક વહોરેલા.

સીહ-૨. વિ [સિંહ]

રાજા સેણિઅ અને ધારિણી રાણીનો પુત્ર ભ.મહાવીર પાસે

દીક્ષા લીધી. મૃત્યુબાદ અનુત્તર વિમાને ઉત્પન્ન થયા.

સીહ-૩. વિ [સિંહ]

આચાર્ય રેવર્દનવ્રત ના શિષ્ય

સીહ-૪. વિ [સિંહ]

ગામના મુખીનો પુત્ર, તેણે તેની દાસી સાથે રાત્રે સંભોગ

માણેલો, તે વખતે ભ.મહાવીર ગોસાળા સાથે ત્યાં હતા.

ગોશાળો હસ્યો, તેથી સીંહે તેને માર્યો.

સીહ-૫. વિ [સિંહ]

સંગમ સ્થવીરના શિષ્ય.

સીહકણ. પુ [સિંહકર્ણ]

એક અંતરદ્વીપ, તેમાં રહેતો મનુષ્ય

સીહકણી. સ્ત્રી [સિંહકર્ણી]

કંદમૂળની એક જાત

સીહકેસર. ન [સિંહકેશર]

સિંહની કેશવાળી,

સિંહના બાલ જેવી માલમસુરીયાની કિનારી

સીહકેસરય. પુ. [સિંહકેસરક]

લાડુની જાત

સીહચડયા. સ્ત્રી. [સિંહચાદિતા]

સિંહની માફક શૌર્ય દેખાડી આહાર લેવાતો હોય તેવી

એક પ્રવ્રજ્યા

સીહગઢ. સ્ત્રી. [શીઘ્રગતિ]

ત્વરીત ગતિ

સીહગતિ. સ્ત્રી. [સિંહગતિ]

દિક્કુમારોનો એક લોકપાલ

સીહગતિ. સ્ત્રી. [શીઘ્રગતિ]

ત્વરીત ગતિ

સીહગિરિ-૧. વિ. [સિંહગિરિ]

છગલપુરનો રાજા

સીહગિરિ-૨. વિ. [સિંહગિરિ]

સોપારગનો રાજા તેને મલ્લયુદ્ધ જોવાનો શોખ હતો.

સીહગિરિ-૩. વિ. [સિંહગિરિ]

આચાર્ય દિન્ન શિષ્ય. તેને ધનગિરિ વગેરે ચાર શિષ્યો હતા.

સીહગિરિ-૪. વિ. [સિંહગિરિ]

ભ. મુનિસુવ્રતનો પૂર્વભવ.

સીહગુહા. સ્ત્રી. [સિંહગુફા]

એક ચોરપલ્લી

સીહચંદ. વિ. [સિંહચંદ]

એક સાધુ. જેના પ્રભાવેથી હાથી પ્રભાવીત થયો.

સીહજ્ઞય. પુ. [સિંહધ્વજ]

સિંહ-ધ્વજ

સીહત્ત. ન. [સિંહત્વ]

સિંહપણુ-બહાદુરી

સીહતા. સ્ત્રી. [સિંહતા]

બહાદુરી-શૂરાતન

સીહનાદ. પુ. [સિંહનાદ]

સિંહ ગર્જના

સીહનાય. પુ. [સિંહનાદ]

સિંહ ગર્જના

સીહનિક્કિલય. ન. [સિંહનિક્કીડિત]

સિંહની ગતિ,

આ નામનું એક તપ-વિશેષ

સીહનિસાહ. ત્રિ. [સિંહનિષાદિન]

સિંહની જેમ બેસનાર

સીહનીસાહસંઠિય. ન. [સિંહનિષાદિસંસ્થિત]

સિંહના બેસવાના આકારે રહેલ પર્વત

સીહનિસીહી. સ્ત્રી. [સિંહનિષીદન]

સિંહની બેઠક, ઉત્તરાષાઢા નક્ષત્રનો આકાર

સીહપુચ્છન. ન. [સિંહપુચ્છન]

સિંહનું પૂંછડું

સીહપુચ્છિયગ. ત્રિ. [સિંહપુચ્છિતક]

જેનું પુરુષ-અંગ તોડી નાંખવામાં આવ્યું હોય તે,

પાછળના ભાગની ચામડી ઉતારી સિંહની પુચ્છના

આકારે બાંધી લટકાવેલ

સીહપુર. ન. [સિંહપુર]

એક નગરી

સીહપુરા. સ્ત્રી. [સિંહપુરી]

એક નગરી

સીહપોસય. ત્રિ. [સિંહપોષક]

સિંહને પાળનાર

સીહમંડલપવિભક્તિ. પુ. [સિંહમંડલપ્રવિભક્તિ]

એક દેવતાઈ નાટ્ય વિશેષ

સીહમુહ. પુ. [સિંહમુખ]

એક અંતરદ્વીપ,

તે દ્વીપનો રહેવાસી

સીહમુહદીવ. પુ. [સિંહમુખદ્વીપ]

એક અંતરદ્વીપ-વિશેષ

સીહરહ-૧. વિ. [સિંહરથ]

સિંહપુર નગરના રાજા, તેને દેજ્જોદહણ નામે કારાગાર રક્ષક હતો.

સીહરહ-૨. વિ. [સિંહરથ]

ભ. ઘમ્મ નો પૂર્વજન્મ

સીહરૂવધારિ. ત્રિ. [સિંહરૂપધારિન]

સિંહના રૂપને ધારણ કરનાર

સીહલ. પુ. [સિંહલ]

એક દેશ, તે દેશવાસી

સીહવિક્રમગઢ. સ્ત્રી. [સિંહવિક્રમગતિ]

જુઓ 'સીહગતિ'

સીહવિક્રમગતિ. સ્ત્રી. [સિંહવિક્રમગતિ]

જુઓ 'સીહગતિ'

સીહવીઅ. પુ. [સિંહવીત]

એક દેવવિમાન

સીહસીયા. સ્ત્રી. [સિંહસોતા]

મહાવિદેહની એક અંતર નદી

સીહસેન-૧. વિ. [સિંહસેન]

રાજા સેણિઅ અને રાણી ધારિણી નો પુત્ર ભ. મહાવીર

પાસે દીક્ષા લીધી. મૃત્યુબાદ અનુત્તર વિમાને ગયા.

સીહસેન-૨. વિં [સિંહસેન]

આચાર્ય ઉસહસેન ના શિષ્ય તેણે કુલાનગરીના મંત્રી રિદ્ધ
ને વાદમાં પરાજીત કરેલ,
તે મિથ્યાદૃયષ્ટિ રિદ્ધે સિંહસેન ઋષિને સળગાવી દીધા
તો પણ સમાધિ જાળવી ઉત્તમાર્થ પ્રાપ્ત કર્યો.

સીહસેન-૩. વિં [સિંહસેન]

એક રાજા જે મૃત્યુબાદ હાથી થયો. સીહચંદ મુનિથી
પ્રતિબોધ પામી વ્રતગ્રહણ કરી દેવલોકે ગયો.

સીહસેન-૪. વિં [સિંહસેન]

સુપ્રતિષ્ઠ નગરના રાજા મહસેન અને રાણી ધારિણી નો
પુત્ર

સીહસેન-૫. વિં [સિંહસેન]

ભ. અનંત ના પિતા

સીહસેન-૬. વિં [સિંહસેન]

ભ. ના એક શિષ્ય

સીહસોતા. સ્ત્રીં [સિંહસોતા]

જુઓ 'ઉપર'

સીહસ્વર. નં [સિંહસ્વર]

સિંહસ્વર

સીહાસન. નં [સિંહાસન]

સિંહાસન,

સીહાસન. નં [સિંહાસન]

બેઠક વિશેષ

સીહાસનાઓ. અં [સિંહાસનતસ]

સિંહાસનને આશ્રિને

સીહાસનહત્થગય. નં [હસ્તગતસિંહાસન]

હાથમાં આવેલ સિંહાસન

સીહી. સ્ત્રીં [સિંહી]

સીંહણ

સીહુ. પું [સીધુ]

મદિરા

સીહોકંત. પું [સિંહાવકાન્ત]

એક દેવવિમાન

સુ. અં [સુ]

પ્રશંસા, શ્લાઘા,

સુ. અં [સુ]

અતિશય, સમીચીન, યોગ્યતા,

સુ. અં [સુ]

પૂજા, કષ્ટ, અનુમતિ, સમૃદ્ધિ આદિ સૂચક અવયવ

સુઅ. પું [સુત]

પુત્ર, દીકરો

સુઅ. વિં [શુક]

એક પરીવાજક, તે શૌચમૂલક ધર્મ પાળતો હતો,
સુંદસણ-૩ તેનો અનુયાયી હતો. થાવચ્યાપુત્ર અણગાર
સાથે ધર્મચર્યા કરીને દીક્ષા લીધી, શૈલક રાજાને
પ્રતિબોધ કરી તેણે દીક્ષા આપી. તે મોક્ષે ગયા.

સુઅવચાય. ત્રિં [સ્વાચ્યાત]

સારી રીતે કહેલું

સુઅથેર. પું [શ્રુતસ્થવિર]

શ્રુત સ્થવિર, ત્રીજા-ચોથા અંગ સૂત્રને જાણનાર

સુઅધિજ્ઞિત. ત્રિં [સ્વધીત]

વિધિપૂર્વક ગુરુ પાસે ભણેલ

સુઅલંકિત. ત્રિં [સ્વલંકૃત]

સારી રીતે શણગારેલ

સુઅલંકિય. ત્રિં [સ્વલંકૃત]

જુઓ 'ઉપર'

સુઆઇચ્ચ. ત્રિં [સ્વાચ્ચેય]

સારી રીતે કહી શકાય તેવું

સુઆરાહય. ત્રિં [સ્વારાધક]

સારી રીતે આરાધના કરનાર

સુહ. ત્રિં [શુચિ]

પવિત્ર, શુદ્ધ, સત્ય, સંયમ

સુહ. સ્ત્રીં [શ્રુતિ]

શ્રુતિ, શ્રવણ કરવું તે, વેદ, સદ્બોધ, કાન

સુહ. સ્ત્રીં [સ્મૃતિ]

યાદદાસ્ત, સ્મરણ

સુહ. વિં [સુચિ]

ભ.સંતિ ના પ્રથમ શિષ્યા

સુહગ. ત્રિં [શુચિક]

પવિત્ર

સુહન્તા. કું [સુપ્ત્વા]

શયન કરીને, સૂઈને

સુહ્ભૂય. ત્રિં [શુચીભૂત]

પવિત્ર થયેલ

સુહ્ભૂય. નં [શુચીભૂત]

પવિત્ર થયેલ

સુહય. ત્રિં [શુચિક]

પવિત્ર

સુહર. અં [સુચિર]

હંમેશા

સુહસમાચાર. નં [શુચિસમાચાર]

પવિત્ર આચરણ કરવું

સુઈ. ત્રિં [શુચિ]
પવિત્રતા

સુઈ. ત્રિં [શ્રુતિ]
શ્રુતિ, શ્રવણ કરવું તે

સુઈભૂય. ત્રિં [શુચિભૂત]
પવિત્ર થયેલ

સુઉત્તાર. વિશે [સુખોત્તાર]
સહેલાઈથી ઊતરી શકાય તેવું

સુઉદ્ધર. ત્રિં [સૂદ્ધર]
સહેલાઈથી ઉદ્ધરી કે કાઢી શકાય તેવું

સુઉમાલ. ત્રિં [સુકુમાલ]
જુઓ 'સુકુમાલ'

સુપ. અં [શ્વસ્]
આવતીકાલે

સુઓયાર. વિશે [સુખાવતાર]
જુઓ 'સુઉત્તાર'

સુંક. નં [શુલ્ક]
કર, જકાત

સુંકલિતણ. નં [શૂકરીત્વણ]
તૃણ વિશેષ

સુંકિય. પું [શોલ્કિક]
શુલ્ક લેનાર, જકાત નાકે નિયુક્ત પુરુષ

સુંગા. સ્ત્રીં [શૌઙ્કા]
વિશાખા નક્ષત્રનું ગોત્ર

સુંગાયણ. પું [શૌઙ્કાયણ]
જુઓ 'ઉપર'

સુંઠ. પું [શુઠ્ઠ]
એ નામનું પર્વગ જાતિનું એક વૃક્ષ

સુંઠી. સ્ત્રીં [શુઠ્ઠી]
શુંઠ

સુંદર. ત્રિં [સુન્દર]
મનોહર, રમણીય, શોભતું

સુંદર. વિં [સુન્દર]
ભ.વિમલ નો પૂર્વ ભવ

સુંદરંગ. નં [સુન્દરાંગ]
જેના અંગ સુંદર છે તે

સુંદરંગી. સ્ત્રીં [સુન્દરાંગી]
સુંદર શરીરવાળી સ્ત્રી

સુંદરબાહુ. વિં [સુન્દરબાહુ]
ભ. સુપાસ નો પૂર્વ ભવ

સુંદરિ. સ્ત્રીં [સુન્દરી] જુઓ 'સુંદરી'

સુંદરિનંદ. વિં [સુન્દરિનંદ]
'નંદ' નું બીજું નામ

સુંદરી. સ્ત્રીં [સુન્દરી]
સૌંદર્યવાન સ્ત્રી

સુંદરી-૧. વિં [સુન્દરી]
ભ. ઉસમ અને સુનંદા ની પુત્રી, બાહુબલીની બહેન, ભરહ ને તેની સાથે લગ્ન કરવા હતા પણ સુંદરીની દીક્ષાની મક્કમતા જાણી દીક્ષા આપી. તેણી તે જ ભવે મોક્ષે ગયા

સુંદરી-૨. વિં [સુન્દરી]
નાસિકના વેપારી નંદ ની પત્ની

સુંદરીનંદ. વિં [સુન્દરીનંદ]
જુઓ 'સુંદરિનંદ'

સુંબ. પું [શુમ્બ]
આડની છાલની દોરડી, એક જાતની વનસ્પતિ

સુંભ. પું [શુમ્ભ]
શુંભાદેવીનું સિંહાસન

સુંભ-૧. વિં [શુમ્ભ]
શ્રાવસ્તીનો એક ગાથાપતિ તેની પત્ની સુંભસિરિ અને પુત્રી સુંભા હતી.

સુંભ-૨. વિં [શુમ્ભ]
એક ગણધર

સુંભઘોસ. પું [શુમ્ભઘોષ]
એક દેવવિમાન

સુંભય. પું [સુમ્ભય]
જુઓ 'સુંભ'

સુંભવડેસય. પું [શુમ્ભાવતંસય]
શુંભાદેવીનું ભવન

સુંભસિરિ. વિં [શુમ્ભા]
શ્રાવસ્તીના ગાથાપતિ શુંભ ની પત્ની સુંભા ની માતા

સુંભા. સ્ત્રીં [શુમ્ભા]
એક દેવી, એક ગાથાપતિ પુત્ર

સુંભા. વિં [શુમ્ભા]
શ્રાવસ્તીના ગાથાપતિ સુંભ ની પુત્રી દીક્ષા લીધી. મૃત્યુબાદ બલીન્દ્રની અગ્રમહિષી બની.

સુંભુંતર. પું [શુમ્ભુંતર]
જનપદ-વિશેષ

સુંસુમા. વિં [સુષુમા]
રાજગૃહીના સાર્થવાહ ધન ની પુત્રી, ચિલાતીપુત્ર તેને ઉઠાવી ગયેલો, તેણીના ચારભાઈ અને પિતાને શસ્ત્ર સહિત નજીક આવેલા જોઈ ચિલાતીપુત્રે સુંમા માથું કાપી નાંખેલ.

સુંસુમાર. પુ [સુંસુમાર]

મગરમચ્છ

સુંસુમારદહ. પુ [સુંસુમારદ્રહ]

એક દ્રહ

સુંસુમારપુર. ન [સુંસુમારપુર]

એક નગર

સુંસુમારિયા. સ્ત્રી [સુંસુમારિક]

મગરી

સુંસુમારી. સ્ત્રી [શિશુમારી]

મગરી

સુક. પુ [શુક]

પોપટ

સુકંત. પુ [સુકાન્ત]

ધૃત સમુદ્રનો દેવતા

સુકચ્છ. પુ [સુકચ્છ]

મહાવિદેહ ક્ષેત્રની એક વિજય

સુકડ. વિશે [સુકર]

સુખસાધ્ય, અલ્પ પરિશ્રમથી થઈ શકે તેવું

સુકડ. ત્રિ [સુકૃત]

સત્કૃત્ય, સારી રીતે કરવું

સુકડાણુમોયણ. ન [સુકૃતાનુમોદન]

સત્કાર્યોની પ્રશંસા

સુકડાણુરાય. પુ [સુકૃતાનુરાગ]

સત્કાર્યોનો અનુરાગ

સુકઢિત. ત્રિ [સુવકથિત]

સારી રીતે ઉકાળેલ

સુકઢિય. ત્રિ [સુવકથિત]

જુઓ 'ઉપર'

સુકળ્ળા. વિ [સુકળ્ળા]

સૌગંધિકાના રાજા અપ્પઙિહાની પત્ની(રાણી) મહાચંદ

તેનો પુત્ર. શેષ કથા 'કાલ' મુજબ

સુકળ્ળ. વિ [સુકળ્ળા]

રાજા સેણિય ની રાણી સુકાલી નો પુત્ર શેષ કથા કાલ

મુજબ

સુકળ્ળા. વિ [સુકળ્ળા]

રાજા સેણિય ની એક રાણી, ભ.મહાવીર પાસે દીક્ષા

લીધી, વિવિધ તપ કર્યા, અનશન કરી મોક્ષે ગયા.

સુકત. ત્રિ [સુકૃત]

સત્કાર્ય

સુકમ્મવિસલ્લ. ન [સુકર્મનિશલ્ય]

શુભકર્મથી શલ્ય રહિત બનેલ

સુકય. ત્રિ [સુકૃત]

જુઓ 'સુકડ'

સુકયત્થ. ન [સુકૃતાર્થ]

સત્કૃત્યોને માટે

સુકયપણિહાણ. ન [સુકૃતપ્રણિધાન]

સારી રીતે કરેલ પ્રણિધાન

સુકયપુત્ર. ન [સુકૃતપુત્ર]

જેણે સારી રીતે પુત્ર્ય કરેલ છે તે

સુકયફલ. ન [સુકૃતફલ]

સત્કૃત્યનું ફળ

સુકયશોભા. સ્ત્રી [સુકૃતશોભા]

સત્કૃત્યોની શોભા

સુકરણ. ન [સુકરણ]

સુખપૂર્વક 'તે-તે' કરવું તે

સુકહિય. ત્રિ [સુકથિત]

સારી રીતે કહેવાયેલ કે કથન કરાયેલ

સુકાલ. પુ [સુકાલ]

એક દેવવિમાન 'નિરયાવલિયા' સૂત્રનું એક અધ્યયન

સુકાલ. વિ [સુકાલ]

રાજા સેણિય ની એક રાણી શેષ કથા 'કાલ' મુજબ

સુકાલી. વિ [સુકાલી]

રાજા સેણિય ની એક રાણી શેષ કથા 'સુકળ્ળા' મુજબ

સુકુમાલિયા-૧. વિ [સુકુમાલિકા]

ચંપાનગરીના સાર્થવાહ સાગરદત્ત અને મદ્દા ની પુત્રી, દોવડ

નો પૂર્વભવનો જીવ, જે પહેલા નાગસિરિ ના ભવમાં હતી, તેણી એ દીક્ષા લીધેલી અને પાંચ પુરુષની પત્ની થવા નિયાણુ કરેલ.

સુકુમાલિયા-૨. વિ [સુકુમાલિકા]

રાજા જરાકુમાર ના પુત્ર રાજા જિયસત્તુ ની પુત્રી, તેને સસા અને મસા બે ભાઈ હતા, ત્રણેએ દીક્ષા લીધી. તેણી ઘણી સુંદર હોવાથી બંને ભાઈ મુનિ રક્ષણ કરતા હતા.

સુકુમાલિયા-૩. વિ [સુકુમાલિકા]

વસંતપુરના રાજા જિયસત્તુ ની પત્ની.

સુકિઢિ. પુ [સુકૃષ્ટિ]

એક દેવવિમાન

સુકિલ્લ. ત્રિ [શુક્લ]

સફેદ, ધોળું

સુકુમાર. ત્રિ [સુકુમાર]

ઘણું કોમળ, નાજુક

સુકુમાલ. ત્રિં [સુકુમાર]

જુઓ 'ઉપર'

સુકુમાલગ. ત્રિં [સુકુમારક]

અતિ કોમળ

સુકુમાલપમ્હલ. નં [સુકુમાલપમ્હલ]

કોમળ પાંખોવાળું

સુકુમાલિયા. સ્ત્રીં [સુકુમાલિકા]

અતિ કોમળ સ્ત્રી,

સુકુમાલિયા. સ્ત્રીં [સુકુમાલિકા]

દ્રૌપદીના પૂર્વભવનું નામ

સુકુલ. નં [સુકુલ]

સારું કુળ, ઉત્તમ કુળ

સુકુલપચ્ચાયાઇ. ત્રિં [સુકુલપ્રત્યજાતિ]

ઉત્તમ કુળમાં ફરી જન્મ લેવો તે

સુકુલપચ્ચાયાતિ. ત્રિં [સુકુલપ્રત્યાજાતિ]

જુઓ 'ઉપર'

સુકુસલ. ત્રિં [સુકુશલ]

સુ-કુશલ

સુકોસલ. વિં [સુકોશલ]

પારણાના દિવસે પૂર્વભવની માતા એવી વાઘણ વડે ચિત્રફટ પર્વત ઉપર શરીર ખવાયુ તો પણ શુભધ્યાને રહી મોક્ષે ગયા.

સુવક. વિં [શુક્ર]

એક મહાગ્રહ જ્યોતિષ દેવ, ભ.મહાવીરને વંદનાર્થે આવ્યો. નાટ્યવિધિ દેખાડી પાછો ગયો. પૂર્વભવે તે સોમિલ બ્રાહ્મણ હતો. જુઓ 'સોમિલ'

સુવક. ત્રિં [શુષ્ક]

રસ વગરનું, લુપ્ત, સૂકું

સુવક. પું [શુક્લ]

શુક્લધ્યાન, ઉત્તમધ્યાન, શુક્લ લેશ્યા, સફેદ, સ્વચ્છ

સુવક. નં [શુક્ર]

શુક્ર, વીર્ય, ધાતુ, બીજ, એક મહાગ્રહ, 'પુષ્ટિયા' સૂત્રનું એક અધ્યયન, એક દેવલોક, તેનો ઇન્દ્ર

સુવક. નં [શુલ્ક]

જકાત, કન્યાદાન, વ્યાજ, મૂલ્ય

સુવક. ધાં [શુષ્]

સૂકાવું

સુવકંત. નં [શુક્લાન્ત]

શુક્લ ધ્યાનમાં

સુવકચરિયા. સ્ત્રીં [શુક્રચરિકા]

શુક્રની ગતિ જાણવાની વિદ્યા

સુવકચિવાડિયા. સ્ત્રીં [દે.]

સૂકાઈ ગયેલ વલ્લાદિની ફળી

સુવકજ્ઞાણ. નં [શુક્લધ્યાન]

ધ્યાનનો ચોથો ભેદ, જે ધ્યાનમાં વર્તતા જીવને કેવળ

જ્ઞાન અને મોક્ષ પ્રાપ્ત થાય તેવું ઉત્તમ ધ્યાન

સુવકજ્ઞાણ. નં [શુક્લધ્યાન]

જુઓ 'ઉપર'

સુવકડ. નં [સુકૃત]

સંસ્કૃત્ય

સુવકતા. સ્ત્રીં [શુક્રતા]

વીર્યપણું

સુવકદિવસ. પું [શુક્રદિવસ]

શુક્રવાર

સુવકપક્ષ. પું [શુક્લપક્ષ]

શુક્લ પક્ષ, અજવાળીયો પક્ષ

સુવકપક્ષિત્ત. પું [શુક્લપાક્ષિક]

જેને અર્ધપુદ્ગલ પરાવર્તનકાળમાં મોક્ષે જવાનું છે તે જીવ

સુવકપક્ષિય. પું [શુક્લપાક્ષિક] જુઓ 'ઉપર'

સુવકપોગલ. નં [શુક્રપુદ્ગલ]

શુક્ર-વીર્યના પુદ્ગલો

સુવકમીસિય. નં [શુક્રમિશ્રીત]

વીર્ય મિશ્રિત

સુવકમૂલ. ત્રિં [શુક્કમૂલ]

સૂકું મૂળિયું

સુવકરુહિરરાગરય. નં [શુક્રરુધિરરાગરય]

વીર્ય અને લોહીના રાગમાં આસક્ત

સુવકલેસ. નં [શુક્લલેશ્ય]

શુક્લ લેશ્યાવાળો જીવ

સુવકલેસદ્વાણ. નં [શુક્લલેશ્યાસ્થાન]

શુક્લ લેશ્યાના સ્થાનો

સુવકલેસમોગાઢા. સ્ત્રીં [શુક્લલેશ્યમવગાઢ]

શુક્લ લેશ્યાયુક્ત

સુવકલેસા. સ્ત્રીં [શુક્લલેશ્યા]

અતિ શુદ્ધ પરિણામ, છ લેશ્યામાંની ઉત્તમ લેશ્યા

સુવકલેસસ. નં [શુક્લલેશ્ય]

જુઓ 'સુવકલેસ'

સુવકલેસસદ્વાણ. નં [શુક્લલેશ્યાસ્થાન]

શુક્લ લેશ્યાના સ્થાનો

સુવકલેસસસત. નં [શુક્લલેશ્યાશત]

એક શતક-વિશેષ

સુવલેસ્યા. સ્ત્રી [શુક્લલેશ્યા]

જુઓ 'સુવલેસ્યા'

સુવલેસ્યાપરિણામ. પુ [શુક્લલેશ્યાપરિણામ]

શુક્લલેશ્યાનું પરિણામવું તે

સુવલેસ્યાસય. પુ [શુક્લાવતંસક]

શુક્લ દેવલોકે મધ્ય-પ્રાસાદ

સુવલેસ્યામાણ. કૃ [શોષયત્]

સૂક્ષ્મવું તે

સુવલેસ્યાભ. પુ [શુક્લાભ]

એક લોકાંતિક વિમાન

સુવલેસ્યાભિજાઇય. ન [શુક્લાભિજાત્ય]

અતિ સ્વચ્છ થયેલ

સુવલેસ્યાભિજાતીય. ન [શુક્લાભિજાત્ય]

જુઓ 'ઉપર'

સુવલેસ્યાભિજાય. ન [શુક્લાભિજાત]

જુઓ 'ઉપર'

સુવલેસ્યાલ. ત્રિ [શુક્લ]

સફેદ, ધોળું

સુવલેસ્યાલગ. પુ [શુક્લલગ]

સફેદ, ધોળું

સુવલેસ્યાલત્ત. ન [શુક્લલત્ત]

શ્વેતપણું

સુવલેસ્યાલપત્ત. પુ [શુક્લલપત્ર]

એક ચતુરિન્દ્રિય જીવ

સુવલેસ્યાલમત્તિયા. સ્ત્રી [શુક્લમત્તિકા]

સફેદ માટી

સુવલેસ્યાલય. પુ [શુક્લલય]

શ્વેતપણું

સુવલેસ્યાલવત્થ. પુ [શુક્લલવત્થ]

સફેદ વસ્ત્ર

સુવલેસ્યાલસુત્તય. ન [શુક્લસૂત્રક]

સફેદ દોરો

સુવલેસ્યાલા. સ્ત્રી [શુક્લલક]

શ્વેત

સુવલેસ્યાલ્લ. પુ [શુક્લ]

શ્વેત

સુવલેસ્યાલ્લ. ત્રિ [સુક્લી]

સારી રીતે ખરીદેલું

સુવલેસ્યા. ન [સૌખ્ય]

સુખ, શાન્તા

સુવલેસ્યા. ધા [શુષ્ક]

સૂક્ષ્મ

સુવલેસ્યાપડિવલ્લ. ત્રિ [સૌખ્યપ્રતિપક્ષ]

સુખનો પ્રતિપક્ષી, દુઃખ

સુવલેસ્યાચિય. વિશે [સુવલેસ્યાચિત્ત]

સારી રીતે શણગારેલ

સુવલેસ્યા. ત્રિ [સુક્ષેત્ર]

સાદું ક્ષેત્ર

સુગ. પુ [શુક]

પોપટ

સુગ. સ્ત્રી [સુગતિ]

સારી ગતિ,

સુકુમાલિયા. સ્ત્રી [સુકુમાલિકા]

સિદ્ધિ ગતિ

સુગ. સુગતિ. ત્રિ [સુગતિગમિન્]

સદગતિમાં જનાર

સુગ. સુગમગમન. ન [સુગતિમાર્ગમન]

સદગતિના માર્ગે જવું

સુગંધ. પુ [સુગન્ધ]

સારી ગંધ, સુગંધી પદાર્થ

સુગંધ. ત્ત. ન [સુગન્ધત્ત]

સુગંધપણું

સુગંધનીસાસ. ન [સુગન્ધનિઃશ્વાસ]

સુગંધી ઉચ્છ્વાસ

સુગંધિ. પુ [સુગન્ધિ]

સુગંધ, ખૂશબુ

સુગંધિય. પુ [સુગન્ધિક]

સુગંધવાળું, એક જાતનું ફૂલ

સુગત. પુ [સુગત]

સારી ગતિવાળા, ગુણી

સુગતિ. સ્ત્રી [સુગતિ]

સદગતિ, મોક્ષ

સુગતિપહ. પુ [સુગતિપથ]

સદગતિનો માર્ગ, મોક્ષ-માર્ગ

સુગપત્ત. પુ [શુકપત્ર]

એક ચતુરિન્દ્રિય જીવ

સુગર. ન [સુકર]

જુઓ 'સુકર'

સુગિમ્હ. પુ [સુગ્રીષ્મક]

ચૈત્ર માસનું

સુગિમ્હપાડિવલ્લ. પુ [સુગ્રીષ્મપ્રતિપત્ત]

ચૈત્ર માસનો પડવો

સુગુહ્મદેસ. પુ [સુગુહ્મદેશ]

સારો ગુહ્યપ્રદેશ

સુગુણાનુરાય. પુ [સુગુણાનુરાગ]

સદ્ગુણોની પ્રશંસા-અનુરાગ

સુગુરુ. પુ [સુગુરુ]

સદ્ગુરુ, સન્માર્ગ દેશક

સુગુત્ત. વિ [સુગુપ્ત]

કૌસાંબીના રાજા સયાનીય નો મંત્રી.

સુગૂઢ. ન [સુગૂઢ]

સારી રીતે ગોપવેલ

સુગ્ગઢ. સ્ત્રી [સુગતિ]

સદ્ગતિ, મોક્ષ

સુગ્ગઢગ. પુ [સુગતિમાર્ગ]

સદ્ગતિનો માર્ગ, મોક્ષ-માર્ગ

સુગ્ગત. પુ [સુગત]

જુઓ 'સુગત'

સુગ્ગતિ. સ્ત્રી [સુગતિ]

સદ્ગતિ, મોક્ષ

સુગ્ગતિગામિ. ત્રિ [સુગતિગામિન]

મોક્ષગામી, સદ્ગતિમાં જનાર

સુગમ. ન [સુગમ]

અલ્પ પરિશ્રમે જવાય તેવું, સુખે કરી ગમન થઈ શકે તે

સુગમય. પુ [સુગત]

જુઓ 'સુગત'

સુગ્મીવ. પુ [સુગ્રીવ]

એક નગર,

સુગ્મીવ-૧. વિ [સુગ્રીવ]

કાગંદીનો રાજા, તેની પત્ની (રાણી)નું નામ રામા હતું. તે

ભ.સુવિહિ ના પિતા હતા.

સુગ્મીવ-૨. વિ [સુગ્રીવ]

કિંષ્કિંધપુરના રાજા આદિત્યરહ નો એક પુત્ર, તેની

પત્નીનું નામ તારા હતું, રામ બલદેવે તેને સીતાની શોધ

કરવા કહેલું.

સુગ્મીવ-૩. વિ [સુગ્રીવ]

ભૂતાનંદ ઇન્દ્રના અશ્વસૈન્યનો અધિપતિ

સુઘોસ. ન [સુઘોષ]

ત્રીજા-ચોથા દેવલોકનું એક વિમાન,

સુઘોસ. ન [સુઘોષ]

પાંચમાં દેવલોકનું એક વિમાન,

સુઘોસ. ન [સુઘોષ]

પહેલા દેવલોકની ઘંટાનું નામ,

સુઘોસ. ન [સુઘોષ]

એક કુલકર

સુઘોસા. વિ [સુઘોષા]

નાગપુરના એક ગાથાપતિની પુત્રી. ભ.પાર્શ્વ પાસે દીક્ષા

લીધી, મૃત્યુબાદ એક વ્યંતરેન્દ્રની દેવી બની.

સુઘોષા. સ્ત્રી [સુઘોષા]

પહેલા દેવલોકની ઘંટા,

સુઘોષા. સ્ત્રી [સુઘોષા]

ગંધર્વેન્દ્ર ગીતરતિની પટ્ટરાણી

સુચંદ. વિ [સુચન્દ]

ઐરવતક્ષેત્રમાં આ ચોવીસીમાં થયેલ બીજા તીર્થકર.

સુચક્ક. પુ [સુચક્ર]

સારુ ચક્ર, સુકાળ

સુચરિય. ન [સુચરિત]

મહાવ્રત-નિયમાદિનું સારી રીતે આચરણ કરેલ

સુચારુ. વિશે [સુચારુ]

મનોહર, સુંદર

સુચિ. સ્ત્રી [શુચિ]

પવિત્ર

સુચિણ્ણ. ત્રિ [સુચીર્ણ]

શુભભાવથી આચરેલ

સુચિણ્ણફલ. ન [સુચીર્ણફલ]

સત્કર્મ કે સારા આચરણનું ફળ

સુચિભૂય. ન [શુચિભૂત]

પવિત્ર થયેલ

સુચિર. વિશે [સુચિર]

સુદીર્ઘકાળ, લાંબા વખત સુધી

સુચિરં. વિશે [સુચિરમ્]

જુઓ 'ઉપર'

સુચોદય. ન [સુચોદિત]

સારી રીતે પ્રેરણા કરાયેલ

સુચ્ચા. કૃ [શ્રુત્વા]

સાંભળીને

સુચ્ચા. ધા [શ્રુ]

સાંભળવું

સુચ્છિન્ન. ત્રિ [સુચ્છિન્ન]

સારી રીતે છેદેલું

સુજંપિય. ત્રિ [સુજલ્પિત]

સારી રીતે બોલેલું

સુજટ્ઠ. વિશે [સ્વિષ્ઠ]

સારી રીતે ઇચ્છવા યોગ્ય

સુજનકુલકન્નગા. સ્ત્રી [સુજનકુલકન્યકા]

સારા લોકોના કુળની કન્યા

સુજસ. વિ [સુયશસ]

ચક્રવર્તી વડરનાભ નો સારથી, તે પછી સેજસ નામે જન્મ્યો, સુજસ અને વડરનાભ બંનેએ દીક્ષા લીધેલી.

સુજસા. સ્ત્રી [સુયશસ]

સારી કીર્તિવાળો યશસ્વી

સુજસા-૧. વિ [સુયશા]

ભ.અનંત ની માતા

સુજસા-૨. વિ [સુયશા]

સુદર્શનપુરના વેપારી સુસનાગ ની પત્ની.

સુજહ. ત્રિ [સુહાન]

સુખે તજવા યોગ્ય

સુજાઅત-૧. વિ [સુજાત]

વીરપુરના ના વીરકળ્હમિત્ત રાજા અને રાણી સિરીદેવી નો પુત્ર તેને બલસિરિ આદિ ૫૦૦ પત્નીઓ હતી, તેણે ભ.મહાવીર પાસે દીક્ષા લીધી, પરંપરાએ મોક્ષે જશે પૂર્વભવમાં તે ઉસભદત્ત નામે ગાથાપતિ હતો. પુષ્પદંત સાધુને શુદ્ધ આહારદાનથી મનુષ્યાયુ બાંધેલ

સુજાઅત-૨. વિ [સુજાત]

ચંપાનગરીના વેપારી 'ધનમિત્ત' નો પુત્ર, ધમ્મઘોસ મંત્રીએ તેને મારી નાંખવા યોજના ઘડેલી, પણ રાજા ચંદ્રજ્ઞય એ તેની બહેન ચંદ્રજાસા તેની સાથે પરણાવી.

સુજાણુ. વિશે [સુજાણુ]

જેના સુંદર ઢીંચણ છે તે

સુજાત. ત્રિ [સુજાત]

સારી રીતે ઉત્પન્ન થયેલ

સુજાતા. સ્ત્રી [સુજાતા]

જંબૂસુદર્શનાનું એક નામ

સુજાતા-૧. વિ [સુજાતા]

રાજા સેણિઅ ની પત્ની, રાજગૃહીમાં ભ.મહાવીર પાસે દીક્ષા લીધી.

સુજાતા-૨. વિ [સુજાતા]

નાગકુમારેન્દ્ર ભૂતાનંદના કાલવાલ નામના લોકપાલની એક પટ્ટરાણી

સુજાય. ત્રિ [સુજાત]

જુઓ 'સુજાત'

સુજાયા. સ્ત્રી [સુજાતા]

જુઓ 'સુજાતા'

સુજાયા. વિ [સુજાતા]

રાજા સેણિઅ ની એક રાણી. ભ.મહાવીર પાસે દીક્ષા લઈ મોક્ષે ગયા.

સુજેટ્ટા. વિ [સુજ્યેષ્ઠા]

રાજા ચડેગ ની પુત્રી, ચેલ્લણા ની બહેન, સચ્ચડ વિદ્યાધરની માતા, રાજા સેણિઅ સાથે તેણી ભાગીને લગ્ન કરવાની હતી, પણ ચેલ્લણા એ ભાગી જઈને સેણિઅ સાથે લગ્ન કરતા, તેણીએ દીક્ષા લીધી.

સુજોડય. ન [સુયોજિત]

સારી રીતે ગોઠવેલ

સુજ્જ. પુ [સૂર્ય]

પાંચમાં દેવલોકનું એક દેવવિમાન

સુજ્જકંત. પુ [સૂર્યકાન્ત]

જુઓ 'ઉપર'

સુજ્જકૂડ. પુ [સૂર્યકૂટ]

જુઓ 'ઉપર'

સુજ્જજ્ઞય. પુ [સૂર્યધ્વજ]

જુઓ 'ઉપર'

સુજ્જપ્પભ. પુ [સૂર્યપ્રભ]

જુઓ 'ઉપર'

સુજ્જલેસ. પુ [સૂર્યલેશ્ય]

જુઓ 'ઉપર'

સુજ્જવણ. પુ [સૂર્યવર્ણ]

જુઓ 'ઉપર'

સુજ્જસિંગ. પુ [સૂર્યશૃંગ]

જુઓ 'ઉપર'

સુજ્જસિટ્ઠ. પુ [સૂર્યસૃષ્ટ]

જુઓ 'ઉપર'

સુજ્જસિરિ. વિ [સૂર્યશ્રી]

સંબુક્કનગરના એક બ્રાહ્મણ સુજ્જસિવ ની પત્ની, સુસદ્ધ તેનો પુત્ર હતો, તેણીએ પૂર્વભવના કર્મને કારણે જન્મતાં જ મા ગુમાવી. સુજ્જસિવે તેણીને ગોવિંદ બ્રાહ્મણને વેંચી, કાળક્રમે અજાણતાં જ સુજ્જસિવે તીને સાથે લગ્ન કર્યા. તે મરીને છટ્ટી નરકે ગઈ.

સુજ્જસિવ. વિ [સૂર્યશ્રી]

સંબુક્કનગરનો એક બ્રાહ્મણ. કથા જુઓ 'સુજ્જસિરી' સુજ્જસિવ ને પોતાના અકાર્યની જાણ થતાં દીક્ષા લીધી, પાપકર્મોનું પ્રાયશ્ચિત્ત કર્યું. તે અંતકૃત્ કેવલી થયા.

સુજ્જાવત્ત. પુ [સૂર્યવર્ત]

જુઓ 'ઉપર'

સુજ્જુત્તરવડેસગ. પુ [સૂર્યોત્તરાવતંસક]

જુઓ 'ઉપર'

સુજ્ઞ. ન [દે.]

રૌપ્ય, ચાંદી, ધોળી

સુજ્ઞ. ધા [શુધ્]

શુદ્ધ થવું,

સુજ્ઞ. ધા [શુધ્]

અતિચાર ટાળવા,

સુજ્ઞ. ધા [શુધ્]

ઉત્તરોત્તર શુદ્ધિ મેળવવી

સુજ્ઞાઇત. ત્રિ [સુધ્યાત]

સારી રીતે-અર્થ પુરઃસર સાંભળેલું

સુદ્ધયર. ન [સુજુષ્]

સારી રીતે સેવેલ

સુદ્ધયર. વિશે [સુષ્ટર]

અતિ સુંદર, સારી રીતે

સુદ્ધિઅપ્પ. ત્રિ [સુસ્થિતાત્મન]

સમ્યક્ રીતે સ્થિત આત્મા

સુદ્ધિચ્ચા. સ્ત્રી [સુસ્થાપ]

સારી રીતે રહેલ

સુદ્ધિય. પુ [સુસ્થિત]

સારી રીતે સ્થિર રહેલ,

સુદ્ધિય. પુ [સુસ્થિત]

લવણ સમુદ્રનો અધિષ્ઠાતા દેવ,

સૂદ્ધિય-૧. વિ [સુસ્થિત]

પાંચ પાંડવોને દીક્ષા આપનાર એક સ્થવિર સાધુ.

સૂદ્ધિય-૨. વિ [સુસ્થિત]

કવિલ ના ધર્માચાર્ય

સુદ્ધિયા. સ્ત્રી [સુસ્થિતા]

સુસ્થિત દેવની રાજધાની

સુદ્ધ. ત્રિ [સુદ્ધ]

સુંદર, સાદું, સમ્યક્, સારી રીતે

સુદ્ધચર. વિશે [સુદ્ધચર]

સમ્યક્ રીતે વિચરનાર

સુદ્ધુત્તરમાયામા. સ્ત્રી [સુદ્ધુત્તરમાયામા]

ગંધારગ્રામની છઠ્ઠી મૂર્ચના

સુદ્ધુતરાગ. ત્રિ [સુદ્ધુતરક]

અતિ સુંદર

સુદ્ધુદિન્ન. ત્રિ [સુદ્ધુદન્ન]

સમ્યક્ રીતે અપાયેલ

સુળ. ધા [શ્રુ]

સાંભળવું, શ્રવણ કરવું

સુળ. પુ [શ્રવ્ન]

ફતરો

સુળઇ. સ્ત્રી [શ્રુનકી]

ફતરી

સુળંતેળ. કૃ [શ્રવણેન]

સાંભળીને

સુળગ. પુ [શ્રુનક]

ફતરો

સુળળતા. સ્ત્રી [શ્રવણ]

સાંભળવું તે

સુળતિ. સ્ત્રી [સુનતિ]

ફતરી

સુળમાળ. કૃ [શ્રવણત્]

સાંભળતો

સુળયિ. પુ [સુનતિ]

સારી રીતે નમેલ

સુળય. પુ [શ્રુનક]

ફતરો

સુળહપોસય. ત્રિ [શ્રુનકપોષક]

ફતરાને પાળનાર

સુળિઝં. કૃ [શ્રોતુમ્]

સાંભળવા માટે

સુળિત્તા. કૃ [શ્રુત્વા]

સાંભળીને

સુળિત્તાળ. કૃ [શ્રુત્વા]

સાંભળીને

સુળિત્તુ. કૃ [શ્રુત્વા]

સાંભળીને

સુળિયા. કૃ [શ્રુત્વા]

સાંભળીને

સુળી. સ્ત્રી [શ્રુની]

ફતરી

સુળેંત. ન [શ્રવણત્]

સાંભળવું તે

સુળેત્તા. કૃ [શ્રુત્વા]

સાંભળીને

સુળેત્તુ. ત્રિ [શ્રોત્]

સાંભળનાર

સુળેમાળ. કૃ [શ્રવણત્]

સાંભળવું તે

સુણેયવ્વ. ત્રિં [શ્રોતવ્ય]

સાંભળવા યોગ્ય

સુણ્ણગિહ. નં [શૂન્યગૃહ]

શૂન્ય ઘર

સુણ્ણગેહ. નં [શૂન્યગૃહ]

શૂન્ય ઘર

સુણ્ણસાલા. સ્ત્રીં [શૂન્યશાલા]

શૂન્ય શાળા

સુણ્ણત્ત. નં [સ્તુષાત્વ]

પુત્રવધુપણું

સુણ્ણા. સ્ત્રીં [સ્તુષા]

પુત્રવધુ

સુત. નં [શ્રુત]

સાંભળેલું, શ્રવણ કરેલ,

સુત. નં [શ્રુત]

વ્યાકરણાદિ શાસ્ત્ર,

સુત. નં [શ્રુત]

આગમ, સૂત્ર, પ્રવચન, દ્વાદશાંગી, શ્રુતજ્ઞાન, શ્રુત

સુત. નં [શ્રુત]

વ્યવહાર

સુતઅનાણિ. ત્રિં [શ્રુતાજ્ઞાનિન]

શ્રુત અજ્ઞાની, શ્રુતને નહીં જાણતો

સુતઅન્નાણ. ત્રિં [શ્રુતાજ્ઞાન]

શ્રુતનું અજ્ઞાન

સુતઅન્નાણિ. ત્રિં [શ્રુતાજ્ઞાનિન]

શ્રુતને નહીં જાણતો, શ્રુત-અજ્ઞાની

સુતંગ. પું [શ્રુતાંગ]

શ્રુતનો વિભાગ

સુતત્ત. વિશેં [સુતપ્ત]

સારી રીતે તપેલ

સુતનાણ. નં [શ્રુતજ્ઞાન]

શ્રવણથી થતું શાસ્ત્રજ્ઞાન, પાંચજ્ઞાનનો બીજો ભેદ

સુતનાણિ. ત્રિં [શ્રુતજ્ઞાનિન]

શ્રુતજ્ઞાનયુક્ત

સુતનુ. પું [સુતનુ]

ઉત્તમ શરીર, આહારક શરીર

સુતવસ્સિ. ત્રિં [સુતપસ્વિન]

સારી રીતે તપ કરનાર

સુતવસ્સિત. કૃં [સુતપસ્વિત]

સારી રીતે તપ કરેલ

સુતવસ્સિય. પું [સુતપસ્વિક]

સારી રીતે તપ કરનાર

સુતવિંત. ત્રિં [સુતપ્ત]

સારી રીતે તપેલ

સુતવિનય. નં [શ્રુતવિનય]

શ્રુતનું બહુમાન કરનાર, વિનયનો એક ભેદ

સુતસંપદા. સ્ત્રીં [શ્રુતસમ્પદા]

શ્રુતરૂપી લક્ષ્મી

સુતિ. સ્ત્રીં [શુચી]

પવિત્રતા

સુતિ. સ્ત્રીં [શ્રુતિ]

જુઓ 'સુદ'

સુતિવ્વ. ત્રિં [સુતીક્ષ્ણ]

ઘણું તીક્ષ્ણ, ધારદાર

સુતિવ્વણ. ત્રિં [સુતીક્ષ્ણ]

જુઓ 'ઉપર'

સુતિવ્વધાર. વિશેં [સુતીક્ષ્ણધાર]

અતી તીક્ષ્ણધાર, ઘણું ધારદાર

સુતિતિવ્વ. ત્રિં [સુતિતિક્ષ]

સુખે કરીને સહન થાય તે

સુતિત્થ. ત્રિં [સુતીર્થ]

સુખે તરવાને યોગ્ય, સારું શોભન તીર્થ

સુતોવઉત્ત. ત્રિં [શ્રુતોપયુક્ત]

શ્રુતના ઉપયોગ વડે યુક્ત

સુતોસય. ત્રિં [સુતોષક]

સંતોષ રાખનાર

સુત્ત. ત્રિં [સુપ્ત]

ઊંઘમાં પડેલ,

સુત્ત. ત્રિં [સુપ્ત]

મિથ્યાત્વી, અજ્ઞાની,

સુત્ત. ત્રિં [સુપ્ત]

સર્વ અપર્યાપ્ત જીવ

સુત્ત. નં [સૂત્ર]

શાસ્ત્ર, આગમ, પ્રવચન,

સુત્ત. નં [સૂત્ર]

થોડાં અક્ષર અને ઘણાં અર્થવાળું વાક્ય,

સુત્ત. નં [સૂત્ર]

સુતર, દોરો,

સુત્ત. નં [સૂત્ર]

પૂર્વનો એક ભેદ,

સુત્ત. નં [સૂત્ર]

દ્રષ્ટિવાદનો એક વિભાગ

સુત્ત. નં [શ્રુત] જુઓ 'સુત'
સુત્તઓ. અં [સૂત્રત્સ] સૂત્રથી
સુત્તખેટ્ટુ. પું [સૂત્રખેલ] સૂત્ર બનાવવાની કળા, સૂત્ર-કીડા
સુત્તગ. પું [સૂત્રક] કંદોરો, એક આભૂષણ
સુત્તગાહી. ત્રિં [સૂત્રગ્રાહી] 'સૂત્ર'ને ગ્રહણ કરનાર
સુત્તજાગર. ત્રિં [સુપ્તજાગર] સૂતો-જાગતો
સુત્તજાગરા. સ્ત્રીં [સુપ્તજાગરા] સૂતો-જાગતો
સુત્ત. નં [સુપ્તત્વ] 'સુપ્ત' પણું
સુત્તત્તય. નં [સૂત્રત્રય] સૂત્ર-ત્રય, ત્રણ સૂત્રોનો સમૂહ
સુત્તત્થ. નં [સૂત્રાર્થ] સૂત્ર અને અર્થ
સુત્તત્થપાઠય. પું [સૂત્રાર્થપાઠક] સૂત્ર અને અર્થને ભણનાર
સુત્તત્થપુચ્છગ. પું [સૂત્રાર્થપૂચ્છક] સૂત્ર અને અર્થ સંબંધિ પ્રશ્ન કરનાર
સુત્તત્થવિસારય. ત્રિં [સૂત્રાર્થવિશારદ] સૂત્ર અને અર્થના વિશારદ-પારગ
સુત્તનિબદ્ધ. ત્રિં [સૂત્રનિબદ્ધ] સૂત્ર કે દોરી વડે બાંધેલ
સુત્તનીર્ઘય. પું [સૂત્રનીર્ઘય] સૂત્રની નીતિ, શાસ્ત્રન્યાય
સુત્તપટિકુટ્ટ. ત્રિં [સૂત્રપ્રતિકુટ્ટ] સૂત્રમાં જેનો નિષેધ કરાયો છે તે
સુત્તપરિવાડિ. સ્ત્રીં [સૂત્રપરિવાટી] સૂત્રક્રમ
સુત્તપાસય. પું [સૂત્રપાશક] સૂત્રરનો ફંદો
સુત્તપાસિયનિજ્જુત્તિ. સ્ત્રીં [સૂત્રસ્પર્શકનિર્યુક્તિ] સૂત્રને સ્પર્શતી-છણાવટ કરતી નિર્યુક્તિ-વ્યાખ્યા
સુત્તય. નં [સૂત્રક] સૂત્ર
સુત્તરુડ. સ્ત્રીં [સૂત્રરુચિ] સૂત્ર-શાસ્ત્રની રુચિ

સુત્તરુચિ. સ્ત્રીં [સૂત્રરુચિ] જુઓ 'ઉપર'
સુત્તવેચારિય. પું [સૂત્રવૈચારિક] કર્મ આર્યનો એક ભેદ
સુત્તસુયધમ્મ. નં [સૂત્રશ્રુતધર્મ] સૂત્રરૂપ શ્રુત ધર્મ
સુત્તાગમ. નં [સૂત્રાગમ] સૂત્રરૂપી આગમ
સુત્તાણુગમ. પું [સૂત્રાણુગમ] સૂત્રનો સંબંધ
સુત્તાલાવગનિપ્પન્ન. નં [સૂત્રાલાપકનિષ્પન્ન] સૂત્રના આલાવામાંથી નિપજેલ
સુત્તિ. સ્ત્રીં [શુક્તિ] શુક્તિ
સુત્તિમર્ઘ. સ્ત્રીં [શુક્તિમતી] એક પ્રાચીન રાજધાની
સુત્તિમત્તિયા. સ્ત્રીં [શુક્તિમતિકા] જુઓ 'ઉપર'
સુત્થિય. પું [સૌવસ્તિક] જ્યોતિષ્ઠ ગ્રહ વિશેષ,
સુત્થિય. પું [સૌવસ્તિક] એક હરિત વનસ્પતિ,
સુત્થિય. પું [સૌવસ્તિક] સ્વસ્તિક
સુત્થિય. નં [સુસ્થિત] સારી રીતે રહેલ
સુદંસણ. પું [સુદર્શન] જેનું દર્શન સુંદર છે તે-મેરુ પર્વત, ધરણેન્દ્રના હાથી લશ્કરનો અધિપતિ, 'અંતકૃદસા' સૂત્રનું એક અધ્યયન
સુદંસણ-૧. વિં [સુદર્શન] ભરતક્ષેત્રમાં થયેલા પાંચમાં બળદેવ, પુરિસસિંહ વાસુદેવના ભાઈ.
સુદંસણ-૨. વિં [સુદર્શન] વાણિજ્યગ્રામનો એક ધનાઢય વેપારી અને શ્રાવક તે દ્વિપલાશ ચૈત્યમાં ભ.મહાવીરને વંદનાર્થે ગયો, કાળ વગેરે સંબંધિ પ્રશ્નો પૂછ્યા, પૂર્વભવમાં તે મહાબલ નામે રાજકુમાર હતો. સુદર્શને દીક્ષા લીધી, તે મોક્ષે ગયા.
સુદંસણ-૩. વિં [સુદર્શન] સૌગંધિકાનો શ્રેષ્ઠી, પહેલા તે શુક પરિવ્રાજકનો અનુયાયી હતો. થાવચ્યાપુત્ર અણગાર પાસે શંકા સમાધાન મેળવી શ્રાવક બન્યો.

સુદંસણ-૪. વિં [સુદર્શન]

રાજગૃહીનો ધનાઢય શ્રેષ્ઠી, ભ.મહાવીરનો શ્રદ્ધાવાન શ્રાવક, અર્જુનમાળીના ઉપદ્રવ છતાં તે ભગવંતને વંદનારો ગયેલ, તેના પ્રભાવથી અર્જુન માળીના શરીરમાંથી યક્ષ ચાલ્યો ગયો.

સુદંસણ-૫. વિં [સુદર્શન]

ભ.પાર્શ્વના શાસન સમયનો રાજગૃહીનગરીનો એક ગાથાપતિ, 'પિયા' તેની પત્ની હતી, ભૂયા પુત્રી હતી.

સુદંસણ-૬. વિં [સુદર્શન]

ચંપાનગરીનો એક શ્રેષ્ઠીપુત્ર-શ્રાવક, મિત્તવતિ તેની પત્ની હતી, રાણી અભયા તેનાથી આકર્ષાયેલી, પણ તે વ્રતમાં નિશ્ચલ રહ્યો. પૂર્વજન્મમાં તે ગોવાળ હતો, નવકારમંત્રના પ્રભાવે તે સુદર્શન શ્રેષ્ઠીપુત્ર થયો.

સુદંસણ-૭. વિં [સુદર્શન]

ભ.અર ના પિતા.

સુદંસણ-૮. વિં [સુદર્શન]

વાસેદેવ સયંભૂ અને બળદેવ ભદ્ર ના પૂર્વજન્મના ધર્માચાર્ય

સુદંસણ-૯. વિં [સુદર્શન]

ભ.પાર્શ્વનો પૂર્વભવ

સુદંસણ-૧૦. વિં [સુદર્શન]

ભ. અર નો પૂર્વભવ

સુદંસણભદ્રસાલવન. નં [સુદર્શનભદ્રસાલવન]

એક વન-વિશેષ

સુદંસણસેહર. પું [સુદર્શનશિખર]

એક શિખર-વિશેષ

સુદંસણા. સ્ત્રીં [સુદર્શના]

પહેલા તીર્થંકરની પ્રવ્રજ્યા પાલખીનું નામ,

સુદંસણા. સ્ત્રીં [સુદર્શના]

પશ્ચિમ દિશાના અંજનક પર્વતની એક વાવડી,

સુદંસણા. સ્ત્રીં [સુદર્શના]

જંબૂ દ્વીપના જંબૂવૃક્ષનું અપરનામ

સુદંસણા-૧. વિં [સુદર્શના]

ભ.મહાવીરની બહેન

સુદંસણા-૨. વિં [સુદર્શના]

નાગપુરના એક ગાથાપતિની પુત્રી, ભ.પાર્શ્વ પાસે દીક્ષા લીધી, મૃત્યુબાદ તે કાળ પિશાચેન્દ્રની અગ્રમહિષી બની.

સુદંસણા-૩. વિં [સુદર્શના]

જુઓ 'સુદરિસણા-૧'

સુદંસણા-૪. વિં [સુદર્શના]

ભરતક્ષેત્રના ચોથા બળદેવ 'પુરિસુત્તમ' ની માતા.

સુદંસણા-૫. વિં [સુદર્શના]

ધરણેન્દ્રના લોકપાલ કાલની એક પદરાણી

સુદંસણા-૬. વિં [સુદર્શના]

પિશાચેન્દ્ર કાળની પદરાણી

સુદવ્ધુજાગરિકા. સ્ત્રીં [સુદૃષ્ટજાગરિકા]

સમ્યક્ત્વની શુદ્ધિ માટે જાગવું,

સુદવ્ધુજાગરિકા. સ્ત્રીં [સુદૃષ્ટજાગરિકા]

ધર્મજાગરણનો એક ભેદ

સુદત્ત. ત્રિં [સુદત્ત]

સારી રીતે અપાયેલ

સુદત્ત. વિં [સુદત્ત]

સ્થિર ધમ્મઘોસ ના શિષ્ય, જે ઉગ્રતપસ્વી હતા. સુબાહુ ના પૂર્વભવના જીવ સુદતે તેને માસક્ષમણના પારણે શુદ્ધ આહારદાન કરેલ. કથા જુઓ સુબાહુ-૨

સુદરિસણ. પું [સુદર્શન]

સુદર્શન નામે યક્ષ

સુદરિસણા-૧. વિં [સુદર્શના]

સાહંજણી નગરીની એક ગણિકા, ત્યાંનાં મંત્રી સષેણે તેને રાખેલી સગડ કુમાર પણ તેની ભોગાસક્ત હતો. વૃત્તિમાં તેનું નામ 'સુદંસણા' છે.

સુદરિસણા-૨. વિં [સુદર્શના]

સુદરિસણા-૧ ચાંડાલ કુળમાં સગડ ની બહેન રૂપે જન્મી, ત્યાં પણ તે સાથે ભોગાસક્ત બની.

સુદારુણ. પું [સુદારુણ]

ચંડાલ

સુદિટ્ટ. ત્રિં [સુદૃષ્ટ]

સારી રીતે જોયેલ અથવા નિર્ણય કરેલ

સુદીહ. ત્રિં [સુદીર્ઘ]

ઘણુ લાંબુ

સુદુવ્ધકર. વિશેં [સુદુષ્કર]

અતિ દુષ્કર

સુદુવ્ધિય. ત્રિં [સુદુઃખિત]

ઘણો દુઃખી

સુદુચ્ચર. વિશેં [સુદુશ્ચર]

મુશ્કેલીથી આચરી શકાય તેવું

સુદુત્તાર. ત્રિં [સુદુસ્તાર]

મુશ્કેલીથી તરી શકાય તેવું

સુદુલ્લભ. ત્રિં [સુદુર્લભ]

અતિ કઠિન

સુદુલ્લહ. ત્રિં [સુદુર્લભ]

અતિ કઠિન

સુદેસિય. વિશેં [સુદેશિત]

સારી રીતે ઉપદેશ કરાવેલ

સુદ. ત્રિં [શૂદ્ર]

શુદ્ર, હલકા વર્ણના લોક

સુદિઠ. નં [સુદૃષ્ટ] જુઓ 'સુદિઠ'

સુદ્ધ. ત્રિં [શુદ્ધ]

શુદ્ધ, દોષ રહિત, નિષ્કલંક,

સુદ્ધ. ત્રિં [શુદ્ધ]

સુદૃપક્ષ,

સુદ્ધ. ત્રિં [શુદ્ધ]

સચિત્ત

સુદ્ધ. નં [શુદ્ધ]

શુક્લ, સફેદ

સુદ્ધગંધારા. સ્ત્રીં [શુદ્ધગાન્ધારા]

ગંધાર ગ્રામની ચોથી મૂર્ચના

સુદ્ધત્થ. નં [શુદ્ધાર્થ]

શુદ્ધ અર્થ-હેતુ

સુદ્ધદંત. પું [શુદ્ધદન્ત]

એક અંતરદ્વીપ, તે દ્વીપવાસી મનુષ્ય, **સુદ્ધદંત.** પું [શુદ્ધદન્ત]

'અનુત્તરોવવાઈય' સૂત્રનું એક અધ્યયન

સુદ્ધદંત. વિં [શુદ્ધદન્ત]

રાજા સેણિઅ અને રાણી ધારિણી નો પુત્ર ભ.મહાવીર પાસે દીક્ષા લીધી. મૃત્યુબાદ અનુત્તર વિમાને ઉત્પન્ન થયો

સુદ્ધદંતદીવ. પું [શુદ્ધદન્તદ્વીપ]

એક અંતરદ્વીપ

સુદ્ધદંતા. સ્ત્રીં [શુદ્ધદન્તા]

શુદ્ધ દંત દ્વીપની સ્ત્રી

સુદ્ધપડિવય. પું [શુદ્ધપ્રતિપત્]

શુક્લ પક્ષનો પડવો

સુદ્ધપાનય. નં [શુદ્ધપાનક]

શુદ્ધ પાનક,

સુદ્ધપાનય. નં [શુદ્ધપાનક]

સચિત્ત પાણી

સુદ્ધપુઢવી. સ્ત્રીં [શુદ્ધપૃથ્વી]

સચિત્ત પૃથ્વી

સુદ્ધપ્પા. પું [શુદ્ધાત્મન]

નિર્મળ આત્મા

સુદ્ધપ્પાવેસ. ત્રિં [શુદ્ધપ્રવેશ્ય]

સભા પ્રવેશ વખતે પહેરવા યોગ્ય શુદ્ધ વસ્ત્રો,

સુદ્ધપ્પાવેસ. ત્રિં [શુદ્ધપ્રવેશ્ય]

શુદ્ધ આત્મ પ્રવેશ, શુદ્ધ પ્રવેશ

સુદ્ધભાવ. પું [શુદ્ધભાવ]

નિર્મળ ભાવ

સુદ્ધલેસ. નં [શુદ્ધલેશ્ય]

નિર્મળતમ પરિણામના ધારક,

સુદ્ધલેસ. નં [શુદ્ધલેશ્ય]

શુક્લ લેશ્ય

સુદ્ધવાત. પું [શુદ્ધવાત]

શુદ્ધ વાયુ

સુદ્ધવાય. પું [શુદ્ધવાત]

શુદ્ધ વાયુ

સુદ્ધવાયાનુઓગ. પું [શુદ્ધવાયાનુઓગ]

શુદ્ધ વાણીનો અનુયોગ

સુદ્ધવિયડ. નં [શુદ્ધવિકટ]

નિર્દોષ અચિત્ત પાણી

સુદ્ધસંકપ્પ. નં [શુદ્ધસંકલ્પ]

નિર્મળ સંકલ્પ

સુદ્ધસજ્જા. સ્ત્રીં [શુદ્ધષડ્જા]

ષડ્જગ્રામની સાતમી મૂર્ચના

સુદ્ધહિયય. નં [શુદ્ધહદય]

નિર્મળ હૃદય

સુદ્ધાગણિ. પું [શુદ્ધાગ્નિ]

નિર્મળ અગ્નિ

સુદ્ધિહેઝ. પું [શુદ્ધિહેતુ]

નિર્મળતા માટે

સુદ્ધી. સ્ત્રીં [શુદ્ધિ]

નિર્મળતા, શુદ્ધિ

સુદ્ધેસણિય. ત્રિં [શુદ્ધેષણિક]

નિર્દોષ ગવેષણા કરનાર

સુદ્ધોદગ. નં [શુદ્ધોદક]

નિર્મળ પાણી

સુદ્ધોદન. નં [શુદ્ધોદન]

શુદ્ધ યોખા

સુદ્ધોદન. વિં [શુદ્ધોદન]

બૌદ્ધમતના સ્થાપક 'બુદ્ધ' ના પિતા.

સુદ્ધોદનસુત. વિં [શુદ્ધોદનસુત] જુઓ 'બુદ્ધ'

સુદ્ધોદય. નં [શુદ્ધોદક]

નિર્મળ પાણી

સુદ્ધોયળ. નં [શુદ્ધોદન]

નિર્મળ ચોખા

સુદ્ધોયતરાય. ત્રિં [સુધૌતરક]

સારી રીતે દોડવું

સુદ્ધોવહડ. નં [શુદ્ધૌપહત]

નિર્દોષ રીતે ભોજન માટે લાવેલું

સુધમ્મ. પું [સુધર્મન]

સમ્યક્ ધર્મ,

સુધમ્મ. પું [સુધર્મન]

પાંચમાં ગણધર

સુધમ્મ. વિં [સુધર્મન]

એક તપસ્વી સાધુ, જેને શુદ્ધ અહારદાન કરી, મધ્યમિકા નગરીના મેહરહ રાજાએ અનુષ્ઠાયા ઉપજન કર્યું, પછી તે રાજા જિનદાસ થયો.

સુધમ્મ. વિં [સુધર્મન]

જુઓ સુહમ્મ

સુધમ્મા. સ્ત્રીં [સુધર્મા]

એ નામની એક દેવસભા

સુધીર. વિશેં [સુધીર]

સમ્યક્-ધીર

સુનંદ-૧. વિં [સુનન્દ]

રાજગૃહીનો એક ગાથાપતિ ભ.મહાવીરે ત્રીજા માસ-ક્ષમણ નું પારણું તેને ઘેર કરેલ, પંચદિવ્ય પ્રગટ થયેલા

સુનંદ-૨. વિં [સુનન્દ]

આગામી ચોવીસીમાં ભરતક્ષેત્રમાં થનારા નવમાં તીર્થંકર પોટિલ નો જીવ

સુનંદ-૩. વિં [સુનન્દ]

હસ્તિનાપુરનો રાજા

સુનંદ-૪. વિં [સુનન્દ]

ભ.પાર્શ્વના મુખ્ય શ્રાવક

સુનંદ-૫. વિં [સુનન્દ]

મહાપુરનો એક રહીશ, ભ. વાસુપુજ્જ ના પ્રથમ ભિક્ષા દાતા.

સુનંદ-૬. વિં [સુનન્દ]

ચંપાનગરીનો શ્રાવક, જેણે કૌસાંબીના એક શ્રીમંત વ્યાપારી રૂપે જન્મ લીધો અને દીક્ષા લીધી.

સુનંદા-૧. વિં [સુનન્દા]

આચાર્ય વઙ્ગ ની માતા તેના પતિનું નામ ધનગિરિ હતું, સુનંદા ગર્ભવતી હતી ત્યારે જ ધનગિરિ એ દીક્ષા લીધેલી. છેલ્લે તેણીએ પણ દીક્ષા લીધી.

સુનંદા-૨. વિં [સુનન્દા]

ભ.ઉસભ ની એક પત્ની તેનો નંદા નામે પણ ઉલ્લેખ છે. તેની સાથે જન્મેલ બાળકનું અકાળ અવસાન થતા રાજા નાભિ એ તેને ઉછેરેલ. તેણીએ બાહુબલિ અને સુંદરી ને જન્મ આપ્યો.

સુનંદા-૩. વિં [સુનન્દા]

ચક્રવર્તી મઘવા ની મુખ્ય પત્ની (સ્ત્રી રત્ન)

સુનંદા-૪. વિં [સુનન્દા]

જુઓ 'નંદા-૧'

સુનંદી. સ્ત્રીં [સુનન્દિ]

શોભન-નંદિ

સુનક્ષત્ત. નં [સુનક્ષત્ર]

સુનક્ષત્ર,

સુનક્ષત્ત. નં [સુનક્ષત્ર]

અનુત્તરોવવાઈય સૂત્રનું એક અધ્યયન

સુનક્ષત્ત-૧. વિં [સુનક્ષત્ર]

ભ.મહાવીરના એક શિષ્ય, જેને ગોસાળાએ તેજોલેશ્યાથી બાળીને મારી નાંખેલા. કથા જુઓ 'ગોસાલ'

સુનક્ષત્ત-૨. વિં [સુનક્ષત્ર]

કાકંદીના ભદ્રા સાર્થવાહિનીનો પુત્ર, દીક્ષા લીધી, તપ કર્યા અનશન કરી, સર્વાર્થસિદ્ધિ વિમાને ગયા.

સુનક્ષત્તા. સ્ત્રીં [સુનક્ષત્રા]

પખવાડીયાની પંદર રાત્રિમાંની બીજી રાત્રિ

સુનગ. પું [શુનક]

ફતરો

સુનય. પું [શુનક]

ફતરો

સુનહ. પું [શુનક]

ફતરો

સુનાભ. વિં [સુનાભ]

ધાતકીખંડના દક્ષિણાર્ધ ભરતની અવરકંકાના રાજા પડમનાભ ના પુત્ર

સુનિઉળ. ત્રિં [સુનિપુળ]

સારી રીતે કુશળ

સુનિગૂઢ. નં [સુનિગૂઢ]

સારી રીતે ગોપવેલ

સુનિઉગહિય. નં [સૂનિગૂહીત]

સારી રીતે ભિગ્રહ કરાયેલ

સુનિચિત. નં [સુનિચિત]

સારી રીતે વ્યાપ્ત

સુનિદ્વિય. ત્રિં [સુનિષ્ઠિત]

સારી રીતે નિષ્ઠા પામેલ

સુનિદ્ધ. વિશેં [સુસ્નિગ્ધ]

અતિ સ્નિગ્ધ

સુનિપુણ. ત્રિં [સુનિપુણ]

અતિ કુશળ

સુનિમ્મલ. વિશેં [સુનિર્મલ]

અતિ નિર્મળ

સુનિમ્મિત. નં [સુનિર્મિત]

સારી રીતે નિર્માણ કરાયેલ

સુનિમ્મિય. નં [સુનિર્મિત]

જુઓ 'ઉપર'

સુનિયા. સ્ત્રીં [શુનિકા]

ફૂતરી

સુનિરિવ્ધ. નં [સુનિરીક્ષણ]

સારી રીતે જોયેલ-અવલોકન કરેલ

સુનિરુદ્ધ. ત્રિં [સુનિરુદ્ધ]

સારી રીતે અટકાવેલ

સુનિરુવિત. વિશેં [સુનિરૂપિત]

સારી રીતે નિરૂપણ કરાયેલ

સુનિવિદ્ધ. ત્રિં [સુનિવિદ્ધ]

સુખેથી બેઠેલું, સારી રીતે રહેલું

સુનિવેસિય. વિશેં [સુનિવેશિત]

સારી રીતે નિવેશ કરાયેલ-રખાયેલ

સુનિવ્વુત. ત્રિં [સુનિર્વૃત્ત]

સારી રીતે નિવૃત્ત થયેલ

સુનિવ્વુય. ત્રિં [સુનિર્વૃત્ત]

જુઓ 'ઉપર'

સુનિસંત. ત્રિં [સુનિશાન્ત]

પૂર્ણ પરીચિત

સુનિસિત. ત્રિં [સુનિશિત]

અતિ તીક્ષ્ણ ધારવાળું

સુનિસિય. ત્રિં [સુનિશિત] જુઓ 'ઉપર'

સુની. સ્ત્રીં [શૂની]

ફૂતરી

સુન્ન. ત્રિં [શૂન્ય]

ખાલી, રહિત

સુન્નકાલ. પું [શૂન્યકાલ]

વિરહકાળ

સુન્નગાર. પું [શૂન્યાગાર]

નિર્જન ઘર

સુન્નઘર. નં [શૂન્યઘર]

નિર્જન ઘર

સુન્નય. ત્રિં [શૂન્યક]

શૂન્ય, ખાલી

સુન્નાગાર. નં [શૂન્યાગાર]

ઉજ્જડ ઘર

સુપદ્ધ. ત્રિં [સુપ્રતિષ્ઠ]

ઇજ્જતદાર,

સુપદ્ધ. ત્રિં [સુપ્રતિષ્ઠ]

'અંતકુદસા' સૂત્રનું એક અધ્યયન,

સુપદ્ધ. ત્રિં [સુપ્રતિષ્ઠ]

ભાદરવા માસનું લોકોત્તર નામ

સુપદ્ધ-૧. વિં [સુપ્રતિષ્ઠ]

શ્રાવસ્તીનો ગાથાપતિ, ભ.મહાવીર પાસે દીક્ષા લઇ,

મોક્ષ ગયા.

સુપદ્ધ-૨. વિં [સુપ્રતિષ્ઠ]

શ્રાવસ્તીનો ગાથાપતિ, ભ.પાર્શ્વ પાસે દીક્ષા લીધી. સુંદર

ચારિત્ર પાળી મૃત્યુબાદ જ્યોતિષકેન્દ્ર 'સુર' થયો

સુપદ્ધક. નં [સુપ્રતિષ્ઠક]

સરાવલો

સુપદ્ધગ. નં [સુપ્રતિષ્ઠક]

સરાવલો

સુપદ્ધપુર. નં [સુપ્રતિષ્ઠપુર]

એક નગર

સુપદ્ધાભ. પું [સુપ્રતિષ્ઠાભ]

એક લોકાંતિક વિમાન

સુપદ્ધિય. ત્રિં [સુપ્રતિષ્ઠિત]

સારી રીતે પ્રતિષ્ઠા પામેલ,

સુપદ્ધિય. ત્રિં [સુપ્રતિષ્ઠિત]

મજબૂત પાયા ઉપર રહેલું, શરવાલા ઉપર મૂકેલ

શરાવલુ

સુપુત્ત. વિશેં [સુપ્રયુક્ત]

સારી રીતે યોજેલ

સુપઓહર. પું [સુપયોધર]

ઉન્નત સ્તન, સારા વાદળા

સુપક્ક. ત્રિં [સુપક્વ]

સારી રીતે પકવેલું

સુપચ્ચક્ષાઙ. ત્રિં [સુપ્રત્યાખ્યાયિન]

વિધિપૂર્વક પરચ્છબાણ કરનાર

સુપચ્ચક્ષાય. ત્રિં [સુપ્રત્યાખ્યાય]

સારી રીતે પરચ્છબાણ કરેલ

સુપચ્ચક્ષાવિય. ત્રિં [સુપ્રત્યાખ્યાયિત]

સારી રીતે પચ્ચક્ષાણ કરાવેલ

સુપટ્વિય. નં [સુપ્રસ્થિત]

સારી રીતે રહેલ

સુપટિબદ્ધ. ત્રિં [સુપ્રતિબદ્ધ]

સારી રીતે સંબંધમાં આવેલું

સુપટિયાનંદ. વિશેં [સુપ્રત્યાનંદ]

અત્યંત આનંદ

સુપટિલેહિય. ત્રિં [સુપ્રતિલિખિત]

સારી રીતે વિચારેલ-પડિલેહણ કરેલ

સુપણિહિય. ત્રિં [સુપ્રણિહિત]

સુરક્ષિત, સારી રીતે પ્રણિધાન કરાયેલ

સુપણ્ણત્ત. વિશેં [સુપ્રજ્ઞપ્ત]

સારી રીતે જણાવેલ, સમ્યક્ પ્રજ્ઞાપના કરાયેલ

સુપળ્હ. ત્રિં [સુપ્રશ્ન]

સારો પ્રશ્ન

સુપતિટ્ઠ. નં [સુપ્રતિષ્ઠ]

સારી રીતે રહેલ

સુપતિટ્ઠક. પું [સુપ્રતિષ્ઠક]

સરાવલો

સુપતિટ્ઠગ. પું [સુપ્રતિષ્ઠક]

સરાવલો

સુપતિટ્ઠિત. પું [સુપ્રતિષ્ઠિત]

સારી રીતે પ્રતિષ્ઠા પામેલ

સુપતિટ્ઠિય. પું [સુપ્રતિષ્ઠિત]

જુઓ 'ઉપર'

સુપમ્હ. પું [સુપદ્મન]

પાંચમા દેવલોકનું એક વિમાન, મહાવિદેહ ક્ષેત્રની એક વિજય

સુપરવકંત. ત્રિં [સુપરાક્રાન્ત]

સારી રીતે પરાક્રમ કરાયેલ

સુપરિકમ્મતરાય. નં [સુપરિકર્મતરક]

અગ્નિ વગેરેના પ્રયોગથી કરાયેલ મલશુદ્ધિ

સુપરિકમ્મિય. ત્રિં [સુપરિકર્મિત]

સારી રીતે ખેડ કરેલ

સુપરિચ્છિયગુણ. ત્રિં [સુપરિક્ષિતગુણ]

સારી રીતે પરીક્ષા કરાયેલ-ગુણો

સુપરિજાણિયવ્વ. ત્રિં [સુપરિજ્ઞાતવ્ય]

સારી રીતે જાણવા યોગ્ય

સુપરિજ્ઞાત. ત્રિં [સુપરિજ્ઞાત]

સારી રીતે જાણેલ

સુપરિજ્ઞાય. ત્રિં [સુપરિજ્ઞાત]

જુઓ 'ઉપર'

સુપરિનિટ્ઠિય. ત્રિં [સુપરિનિષ્ઠિત]

અત્યંત નિપુણ

સુપરિચ્ચાઇ. વિશેં [સુપરિત્યાગિન]

ઘણો જ ત્યાગ કરનાર

સુપરિવ્વય. ધાં [સુ+પરિ+વ્રજ]

સારી રીતે સંયમ માર્ગમાં વિચરવું

સુપરિસુદ્ધ. ત્રિં [સુપરિશુદ્ધ]

અત્યંત સાફ-શુદ્ધ કરાયેલ

સુપવ્વઇય. વિશેં [સુપ્રવ્રજિત]

સારી રીતે સંયમ માર્ગમાં વિચરતો

સુપસત્થ. ત્રિં [સુપ્રશસ્ત]

અતિ પ્રશસ્ત, વખાણવા લાયક, ઉત્તમ

સુપસ્સ. ત્રિં [સુદર્શ]

સુખેથી જોઈ શકાય તેવું

સુપસ્સા. સ્ત્રીં [સુપશ્યા]

જુઓ 'ઉપર'

સુપાલય. ત્રિં [સુપાલક]

સારી રીતે પાળનારા-પાલન કરનાર

સુપાવય. ત્રિં [સુપાવક]

ઘણું જ પાપ કરનાર

સુપાસ-૧. વિં [સુપાર્શ્વ]

ભરતક્ષેત્રના સાતમાં તીર્થંકર વાણારસીના રાજા પડ્દહ અને પુહવી રાણીના પુત્ર, તેમનો દેહ સુવર્ણ વર્ણનો હતો. ૧૦૦૦ પુરુષ સાથે દીક્ષા લીધી. તેણે ૯૫ ગણ અને ૯૫ ગણધર હતા. વગેરે... વગેરે...

સુપાસ-૨. વિં [સુપાર્શ્વ]

ભ.મહાવીરના કાકા, ભાવિ ચોવીસીમાં બીજા તીર્થંકર થશે. તેનું નામ સુરદેવ હશે.

સુપાસ-૩. વિં [સુપાર્શ્વ]

આવતી ચોવીસીમાં ઐરવત ક્ષેત્રમાં થનારા સોતમાં તીર્થંકર

સુપાસ-૪. વિં [સુપાર્શ્વ]

ઐરવતક્ષેત્રમાં આ ચોવીસમાં થયેલ અઢારમાં તીર્થંકર

સુપાસ-૫. વિં [સુપાર્શ્વ]

આગામી ચોવીસીમાં ભરતક્ષેત્રમાં થનારા ત્રીજા તીર્થંકર જે ઉદય નો જીવ છે.

સુપાસા. વિં [સુપાર્શ્વ]

ભ.પાર્શ્વના તીર્થના એક સાધ્વી. તે આવતી ચોવીસીમાં ચતુર્થામ ધર્મ પ્રરૂપશે અને મોક્ષે જશે.

સુપિવ્વક્યોયરસ. પુ. [સુપવ્વક્યોદરસ]

સારી રીતે પકાવેલ શેરડીનો રસ

સુપિવાસિય. વિશે. [સુપિવાસિત]

અત્યંત પીપાસાયુક્ત, ઘણો જ તરસ્યો-પીપાસાવાળો

સુપીય. પુ. [સુપીત]

ત્રીશ મુહૂર્તમાંનું પાંચમું મુહૂર્ત

સુપુંખ. પુ. [સુપુન્ધ]

પાંચમાં દેવલોકનું એક દેવવિમાન

સુપુંડ. પુ. [સુપુન્દ્ર]

જુઓ 'ઉપર'

સુપુટ. ન. [સુપુટ]

સારી રીતે પુષ્ટ થયેલ

સુપુણ. ન. [સુપુન્ય]

સમ્યક્ પુન્ય

સુપુષ્ક. પુ. [સુપુષ્પ]

દશમાં દેવલોકનું એક દેવવિમાન

સુપુરિસ. પુ. [સુપુરુષ]

કિંપુરિસ જાતિના વ્યંતર દેવતાનો ઇન્દ્ર,

સુપુરિસ. પુ. [સુપુરુષ]

ઉત્તમ પુરુષ

સુપેસલ. વિશે. [સુપેશલ]

અતિ મનોહર

સુપ્પ. પુ. [સૂર્પ]

સૂપડું

સુપ્પટ્ટિય. ન. [સુપ્રતિષ્ઠિત]

સારી રીતે પ્રતિષ્ઠા પામેલ

સુપ્પઙ્ગા. સ્ત્રી. [સુપ્રકીર્ણા]

દક્ષિણ દિશાના રૂચક પર્વત ઉપર વસતી એક દિક્કુમારી

સુપ્પત્ત. ત્રિ. [સુપ્રયુક્ત]

સારી રીતે પ્રયોજાયેલ-પ્રયોગ કરાયેલ

સુપ્પડિતાનંદ. ત્રિ. [સુપ્રત્યાનન્દ]

સારી રીતે ખુશ-હર્ષિત થનાર

સુપ્પડિબુદ્ધ. વિશે. [સુપ્રતિબુદ્ધ]

સારી રીતે બોધ પામેલ

સુપ્પડિયાનંદ. ત્રિ. [સુપ્રત્યાનન્દ]

સારી રીતે ખુશ-હર્ષિત થનાર

સુપ્પડિયાર. ત્રિ. [સુપ્રતિકાર]

સારી રીતે પ્રતિકાર થઈ શકે તેવું

સુપ્પણહ. વિશે. [સૂર્યનચ]

જેના નખ સૂપડા જેવા લાંબા મોટા છે તે

સુપ્પણિહાણ. ન. [સુપ્રણિધાન]

સમ્યક્ એકાગ્રતા,

સુપ્પણિહાણ. ન. [સુપ્રણિધાન]

મન-વચન-કાયાના યોગની એકાગ્રતા,

સુપ્પણિહાણ. ન. [સુપ્રણિધાન]

સમ્યક્ પ્રણિધાન

સુપ્પણિહિંદિય. ન. [સુપ્રણિહિતેન્દ્રિય]

સારી રીતે એકાગ્ર બનેલી કે અંકુશમાં રખાયેલી સ્પર્શ

આદિ ઇન્દ્રિયો

સુપ્પણિહિત. ન. [સુપ્રણિહિત]

જુઓ 'ઉપર'

સુપ્પણિહિય. ન. [સુપ્રણિહિત]

જુઓ 'ઉપર'

સુપ્પણીયતર. વિશે. [સુપ્રણિતર]

યુક્તિયુક્ત, ઘણી સારી રીતે કહેવાયેલ

સુપ્પણ. ત્રિ. [સુપ્રજ]

સારી બુદ્ધિવાળા

સુપ્પતિણ્ણા. સ્ત્રી. [સુપ્રતિજ્ઞા]

એક દિક્કુમારી

સુપ્પબુદ્ધ. પુ. [સુપ્રબુદ્ધ]

નવ ગૈવેયકમાનું એક ગૈવેયક વિમાન, તેના દેવતા

સુપ્પબુદ્ધા. સ્ત્રી. [સુપ્રબુદ્ધા]

જંબૂ સુદર્શનાનું એક અપરનામ,

સુપ્પબુદ્ધા. સ્ત્રી. [સુપ્રબુદ્ધા]

એક દિક્કુમારી

સુપ્પભ. પુ. [સુપ્રભ]

સારી પ્રભાવાળું,

સુપ્પભ. પુ. [સુપ્રભ]

એક કુલકર અને એક બળદેવનું નામ

સુપ્પભ-૧. વિ. [સુપ્રભ]

ભરતક્ષેત્રમાં થયેલા ચોથા બલદેવ, 'પુરિસુત્તમ'

વાસુદેવના ભાઈ

સુપ્પભ-૨. વિ. [સુપ્રભ]

ભ.પરમપ્પભ નું બીજું નામ

સુપ્પભ-૩. વિ. [સુપ્રભ]

હરિકાંત અને હરિસ્સહ ઇન્દ્રના લોકપાલનું નામ

સુપ્પભા. વિ. [સુપ્રભા]

ભરતક્ષેત્રમાં થયેલા ત્રીજા બળદેવ ભદ્ર ની માતા

સુપ્પભા. સ્ત્રી. [સુપ્રભા]

ધરણેન્દ્રના કાળવાલ લોકપાલની એક અગ્રમહિષી,

બીજા તીર્થંકરની પ્રવ્રજ્યા પાલખીનું નામ, વિશેષ નામ

સુપ્પમાણ. ત્રિં [સુપ્રમાણ]

પ્રમાણ સહિત

સુપ્પમાણતર. ત્રિં [સુપ્રમાણતર]

અત્યંત પ્રમાણોપેત

સુપ્પય. નં [સૂર્પક]

એક પાત્ર વિશેષ

સુપ્પસત્થ. ત્રિં [સુપ્રશસ્ત]

અત્યંત પ્રશંસનીય, ઉત્તમ

સુપ્પસારય. ત્રિં [સુપ્રસારક]

સારી રીતે, ફેલાવનાર-વિસ્તાર કરનાર

સુપ્પસારિય. ત્રિં [સુપ્રસારિત]

સારી રીતે ફેલાયેલ-વિસ્તાર પામેલ

સુપ્પસિદ્ધા. સ્ત્રીં [સુપ્રસિદ્ધા]

યોથા તીર્થકરની પ્રવ્રજ્યા પાલખીનું નામ

સુપ્પસૂય. ત્રિં [સુપ્રસૂત]

સારી રીતે ઉત્પન્ન થયેલ-જન્મેલ

સુપ્પિય. ત્રિં [સુપ્રિય]

અતિ પ્રિય

સુપ્પુરિસ. પું [સુપુરુષ]

જુઓ 'સુપુરિસ'

સુફણિ. સ્ત્રીં [દે.]

રાંધવાની હાંડલી-તપેલી

સુફાસ. પું [સુસ્પર્શ]

સુખદ સ્પર્શ

સુફાસત્ત. નં [સુસ્પર્શત્વ]

સુખદ સ્પર્શપણું

સુફુલ્લ. નં [સુફુલ્લ]

સુવિકસિત પુષ્પ

સુબંભ. પું [સુબ્રહ્મન]

છક્ષા દેવલોકનું એક દેવવિમાન

સુબંધુ-૧. વિં [સુબંધુ]

મથુરાના રાજા સિરિદામ ના મંત્રી.

સુબંધુ-૨. વિં [સુબંધુ]

બિંદુસાર રાજાનો મંત્રી, જેણે ચાળવક ને સળગાવીને મારી નાંખેલ.

સુબંધુ-૩. વિં [સુબંધુ]

ભરતક્ષેત્રમાં થયેલ બીજા બળદેવ વિજય નો પૂર્વભવ, તેણે આચાર્ય 'સુભદ્' પાસે દીક્ષા લીધી.

સુબદ્ધ. ત્રિં [સુબદ્ધ]

મજબૂત, બલવાન

સુબલિય. ત્રિં [સુબલિક]

સુંદર બળવાળુ,

અત્યંત સશક્ત

સુબહુ. ત્રિં [સુબહુ]

ઘણું, અધીક

સુબહુત્તરગુણભંસી. સ્ત્રીં [સુબહુત્તરગુણભંસિન]

અત્યંત ગુણભંશક

સુબહુય. ત્રિં [સુબહુક]

અત્યંત, ઘણું

સુબહુસો. અં [સુબહુશસ]

અત્યંત, ઘણું

સુવાહુ-૧. વિં [સુવાહુ]

કુણાલના રાજા રુપ્પિ અને રાણી ધારિણી ની પુત્રી, કથા જુઓ મલ્લિ

સુવાહુ-૨. વિં [સુવાહુ]

હસ્તિશીર્ષના રાજા અદીનસન્તુ અને રાણી ધારિણી નો પુત્ર, તેને પુષ્પચુલા આદિ ૫૦૦ પત્ની હતી. શ્રાવકધર્મ સ્વીકાર્યો દીક્ષા લીધી.

પૂર્વભવે તે હસ્તિનાપુરનો સુમુહ ગાથાપતિ હતો. સુદત્ત અણગારને શુદ્ધ આહારદાન કરી મનષ્યાયુ બાંધેલ.

સુવાહુ-૩. વિં [સુવાહુ]

વડરસેન નો પુત્ર, બાહુબલિ નો પૂર્વ ભવ તેનું બીજું નામ રુપ્પનાભ હતું, તે ભ.ઉસભ ના પૂર્વભવના ભાઈ

સુબિદ્ગ્જય. નં [સુદ્વિત્તીયક]

અત્યંત અદ્વિતીય

સુબુદ્ધિ-૧. વિં [સુબુદ્ધિ]

સાકેતનગરના પડિબુદ્ધિ રાજાના મંત્રી, કથા જુઓ 'મલ્લિ'

સુબુદ્ધિ-૨. વિં [સુબુદ્ધિ]

ચંપાનગરીના 'જિયસન્તુ-૨' રાજાનો મંત્રી, જ્ઞાની શ્રાવક, ખાઈના પાણીની અમનોજતા-મનોજતાનું રાજાને જ્ઞાન કરાવી પ્રતિબોધ પમાડેલ.

સુબુદ્ધિ-૩. વિં [સુબુદ્ધિ]

જુઓ 'સુબંધુ-૨'

સુબુદ્ધિ-૪. વિં [સુબુદ્ધિ]

ગજપુરનો એક વેપારી, તેને સ્વપ્ન આવ્યું કે સૂર્યના કીરણો વીખરાઈ ગયા, પછી સેજ્જંસ દ્વારા એકત્ર કરાયા, બીજા મતે આ વેપારીને સ્વપ્ન આવ્યું કે એક વ્યક્તિ દુશ્મન સાથે લડી રહ્યો છે તે સેજ્જંસ ની મદદથી તે યુદ્ધ જીતી ગયો.

(ભંડસભ ના પ્રથમ ભીક્ષાદાન પૂર્વેનો પ્રસંગ)

સુબુદ્ધિ-૫. વિં [સુબુદ્ધિ]

ગંધસમૃદ્ધ નગરના રાજા મહાબલ નો મંત્રી

સુબુદ્ધિ-૬. વિં [સુબુદ્ધિ]

રાજા હરિચંદ નો એક મિત્ર, જેણે રાજાને ધર્મ સમજાવેલ.

સુબુદ્ધિ-૭. વિં [સુબુદ્ધિ]

ભરતક્ષત્રમાંથયેલ બીજા ચક્રવર્તી 'સગર' નો મંત્રી

સુબુદ્ધિ-૮. વિં [સુબુદ્ધિ]

ક્ષિતિપ્રતિષ્ઠિત નગરના રાજા 'જિયસત્તુ' નો મંત્રી, મદ્રા નો પતિ

સુભભૂમિ. સ્ત્રીં [સુભભૂમિ]

ઉજ્જવલ ભૂમિ, ઉત્તમ શ્વેત જગ્યા

સુભિ. વિશેં [સુ]

સારી, સુંદર, શોભનીય

સુભિગંધ. પું [સુગન્ધ]

સુરભિગંધ, સુગંધ

સુભિગંધત્ત. નં [સુગન્ધત્વ]

સુરભિગંધપણું, સુગંધપણું

સુભિસદ્. પું [સુશબ્દ]

મનોજ શબ્દ,

સુભિસદ્. પું [સુશબ્દ]

કાનને ગમે તેવા શબ્દ પુદ્ગલ

સુભિસદ્ત્વ. નં [સુશબ્દત્વ]

મનોજ શબ્દપણું, શોભનશબ્દત્વ

સુભ. ત્રિં [શુભ]

શુભ, સારું, પવિત્ર,

સુભ. ત્રિં [શુભ]

પહેલા દેવલોકનું એક દેવવિમાન,

સુભ. ત્રિં [શુભ]

સૂર્યનું અપરનામ,

સુભ. ત્રિં [શુભ]

નામકર્મની 'શુભ' નામની એક કર્મપ્રકૃતિ જેથી શરીરના શુભ અવયવો મળે

સુભ. ધાં [શુભ]

શોભવું, પ્રકાશવું

સુભ-૧. વિં [શુભ]

ભા. પાર્શ્વના એક ગણધર

સુભ-૨. વિં [શુભ]

ભ. નમિ ના પ્રથમ શિષ્ય

સુભંકર. પું [શુભંકર]

પહેલા દેવલોકનું એક દેવવિમાન

સુભકંત. પું [શુભકાન્ત] જુઓ 'ઉપર'

સુભગ. ત્રિં [સુભગ]

ભાગ્યશાળી,

સુભગ. ત્રિં [સુભગ]

કમળવિશેષ,

સુભગ. ત્રિં [સુભગ]

ત્રણ ઇન્દ્રિયવાળો જીવ,

સુભગ. ત્રિં [સુભગ]

નાકર્મની એક પ્રકૃતિ જેના ઉદયે સૌભાગ્ય પ્રાપ્ત થાય

સુભગંધ. પું [શુભગન્ધ]

એક દેવવિમાન

સુભગજોણિય. નં [સુભગયોનિક]

સૌભાગ્યયુક્ત યોનિ, કમળ જેવી યોનિ

સુભગત્ત. નં [સુભગત્વ]

'સુભગ' પણું

સુભગનામ. નં [શુભગનામન્]

નામકર્મની એક પ્રકૃતિ જેના ઉદયે સૌભાગ્યપણાની પ્રાપ્તિ થાય છે તે

સુભગા. સ્ત્રીં [સુભગા]

ભૂત વ્યંતરના ઇન્દ્ર સુરુપની એક પદરાણી, એ નામક એક વેલ

સુભગાકરા. સ્ત્રીં [સુભગાકરી]

દુર્ભાગી માણસ સુભાગી થાય તેવી એક વિદ્યા

સુભચક્ષુકંત. પું [શુભચક્ષુ:કાન્ત]

એક દેવવિમાન

સુભજોગ. પું [શુભયોગ]

સારા યોગ

સુભત્ત. નં [શુભત્વ]

શુભપણું

સુભદ્-૧. વિં [સુભદ્રા]

નાગપુરના એક ગાથાપતિની પુત્રી. ભ. પાર્શ્વ પાસે દીક્ષા લીધી, મૃત્યુબાદ પિશાચેન્દ્રની અગ્રમહિષી બની.

સુભદ્-૨. વિં [સુભદ્રા]

અચલગ્રામનો ગાથાપતિ, જેણે સુરડય, આદિ સાથે જસહર મુનિ પાસે દીક્ષા લીધી, બીજા જન્મે પાંડુ પુત્ર થયો.

સુભદ્-૩. વિં [સુભદ્રા]

સાહંજણી નગરીનો એક સાર્થવાહ, મદ્રા તેની પત્ની હતી, સગડ તેનો પુત્ર હતો.

સુભદ્-૪. વિં [સુભદ્રા]

ભરતક્ષેત્રમાં થયેલા બીજા વાસુદેવ અને બીજા બલદેવના પૂર્વભવના ધર્માચાર્ય

સુભદા. સ્ત્રીં [સુભદ્રા]

એક કાર્યોત્સર્ગ પ્રતિમા,

સુભદા. સ્ત્રીં [સુભદ્રા]

‘અંતકૃદસા’ સૂત્રનું એક અધ્યયન

સુભદા-૧. વિં [સુભદ્રા]

રાજા સેણિઅ ની પત્ની, ભ.મહાવીર પાસે દીક્ષા લઈ મોક્ષે ગયા.

સુભદા-૨. વિં [સુભદ્રા]

વાણિજ્યગ્રામના સાર્થ વાહ વિજયમિત્ત ની પત્ની, ઉજ્જિયઅ ની માતા

સુભદા-૩. વિં [સુભદ્રા]

કનકપુરના ‘પિયચંદ’ રાજાની પત્ની, જેતે વેસમળ નામે પુત્ર અને ઘનવડ પૌત્ર હતો.

સુભદા-૪. વિં [સુભદ્રા]

મહાપુરના રાજાની પત્ની (રાણી) મહબ્બલ કુમાર તેનો પુત્ર હતો.

સુભદા-૫. વિં [સુભદ્રા]

રાજા કૃણિઅ મુખ્ય રાણી,
ભ૦મહાવીરને વંદનાર્યે જવાનું, તેના રથ, દાસી આદિનું વિસ્તારથી વર્ણન છે.

સુભદા-૬. વિં [સુભદ્રા]

ભ.ઉસમ ના મુખ્ય શ્રાવિકા, ભરત ચક્રવર્તીની સ્ત્રી રત્ન વિનિમ વિદ્યાધરની તે પુત્રી હતી.

સુભદા-૭. વિં [સુભદ્રા]

વાણારસીના સાથેવાહ ભદ્રા ની પત્ની, તે વંધ્યા હતી, દીક્ષા લીધી, પણ તેને બાળકોનો ઘણો મોહ હતો, તેણી બાળકો રમાડતી હતી, મૃત્યુ બાદ બહુપુત્તિયા દેવી થઈ આગામી જન્મમાં બિંબેલ ગામમાં બ્રાહ્મણપુત્રી થશે. કથા જુઓ ‘સોમા’

સુભદા-૮. વિં [સુભદ્રા]

ભરતક્ષેત્રમાં થયેલા બીજા બલદેવ વિજય ની માતા

સુભદા-૯. વિં [સુભદ્રા]

મંચલિ ની પત્ની ગોશાળા ની માતા તેને ભદ્રા કહે છે.

સુભદા-૧૦. વિં [સુભદ્રા]

સૌરિયપુરના વેપારી ધનંજય ની પત્ની.

સુભદા-૧૧. વિં [સુભદ્રા]

જુઓ રત્તસુભદા

સુભદા-૧૨. વિં [સુભદ્રા]

ચંપાના જિનદત્ત સાર્થવાહની પુત્રી, એક વખત તેણે પોતાની જીભ વડે કોઈ સાધુની આંખમાં પડેલનું કણું

કાઢેલ. તેના કુટુંબમાં આ પ્રસંગે ઘણો કકળાટ થયો.

તેણીએ કાર્યોત્સર્ગ કાર્યો, દેવતાની મદદથી પરીવારની શંકા નિર્મૂળ થઈ.

સુભદા-૧૩. વિં [સુભદ્રા]

બલીન્દ્રના લોકપાલ સોમની પટ્ટરાણી

સુભદા-૧૪. વિં [સુભદ્રા]

વૈરોચનેન્દ્રની એક પટ્ટરાણી

સુભદા-૧૫. વિં [સુભદ્રા]

નાગકુમારેન્દ્ર ભૂતાનંદના કાળવાળ લોકપાલની એક પટ્ટરાણી

સુભનામ. નં [શુભનામન]

નામકર્મની એક પ્રકૃતિ જેનાથી શરીરના શુભ અવયવો પ્રાપ્ત થાય છે

સુભફાસ. પું [શુભસ્પર્શ]

સુખદ સ્પર્શ

સુભય. પું [શુભક]

જુઓ ‘શુભ’

સુભય. પું [સુભગ]

જુઓ ‘સુભગ’

સુભલેસ. પું [શુભલેશ્ય]

એક દેવવિમાન

સુભવણ. પું [શુભવણ] જુઓ ‘ઉપર’

સુભવિવાગ. નં [શુભવિપાક]

કર્મના શુભફળ, ‘વિવાગસૂચ’ આગમનો એક શ્રુતસ્કંધ

સુભા. સ્ત્રીં [શુભા]

રમણીય વિજયની મુખ્ય નગરી,

સુભા. સ્ત્રીં [શુભા]

વૈરોચનેન્દ્રની અગ્રમહિષી

સુભાવિય. વિશેં [સુભાવિય]

સારી રીતે ભાવિત

સુભાસિય. ત્રિં [સુભાષિત]

સારી રીતે બોલાયેલ, સુંદર રીતે કહેલ

સુભૂમ. વિં [સુભૂમા]

ભરતક્ષેત્રમાં થયેલ આઠમો ચક્રવર્તી, રાજા કાર્તવીર્ય અને રાણી તારાના પુત્ર, મરીને સાતમી નરકે ગયો.

સુભૂમિભાગ. પું [સુભૂમિભાગ]

એક ઉદ્યાન

સુભેરવ. વિશેં [સુભૈરવ]

અતિ ભયંકર

સુભોગા. સ્ત્રીં [સુભોગા]

એક દિક્કુમારી

સુમઙ્ગ-૧. વિં [સુમતિ]

ભરતક્ષેત્રની આ ચોવીસીના પાંચમાં તીર્થંકર
વિનિતાના રાજા 'મેહ' અને મંગલા રાણીના પુત્ર, તેનો
દેહ સુવર્ણ વર્ણનો હતો, ૧૦૦૦ પુરુષ સાથે દીક્ષા લીધી,
તેને ૧૦૦ ગણ અને ૧૦૦ ગણધર હતા. વગેરે

સુમઙ્ગ-૨. વિં [સુમતિ]

ભરતક્ષેત્રમાં થયેલા પહેલા કુલકર, તેના શાસનમાં
હક્કાર રાજનીતિ હતી.

સુમઙ્ગ-૩. વિં [સુમતિ]

પંડુસેન ની પુત્રી અને મઙ્ગ ની બહેન

સુમઙ્ગ-૪. વિં [સુમતિ]

મગધના કુશસ્થળ નગરનો એક શ્રાવક, નાઝલ તેનો
ભાઈ હતો. નિર્ધન થવાથી દેશાંતર જવા નીકળેલ.
માર્ગમાં સાધુ જોઈને તેની સાથે ચાલ્યા, સાધુના
આચરણમાં કુશીલતા જોઈ નાઝલ જુદો પડ્યો, તીર્થંકર
વચન પ્રત્યે અશ્રદ્ધા કરી સુમઙ્ગ એ તેમની પાસે દીક્ષા
લીધી. મરીને પરમાધામી દેવ થયો. વિકૃષ્ટ ભવભ્રમણ
કરી મોક્ષે જશે.

સુમઙ્ગ-૫. ત્રિં [સુમદુક]

ધણું કોમળ

સુમંગલ-૧. વિં [સુમંગ્ગલ]

ભાવિ બાવીસમાં તીર્થંકર ભ. વિમલ ના પ્રશિષ્ય,
ગોશાળાનો જીવ જે ભાવિમાં મહાપત્તન થશે, તેને તે
બાળીને ભસ્મ કરશે. સુમંગલ અણગાર કાળ કરીને
સર્વાર્થસિદ્ધિ દેવ થશે.

સુમંગલ-૨. વિં [સુમંગ્ગલ]

ચૈરવતક્ષેત્રમાં આવતી ચોવીસીમાં થનારા પ્રથમ
તીર્થંકર

સુમંગલ-૩. વિં [સુમંગ્ગલ]

રાજા સેણિઅ નો પૂર્વભવ, તે રાજા જિયસત્તુ નો પુત્ર
હતો, રાજાના મંત્રીનો પુત્ર સેણિઅ કે જે કૂળિઅ નો
પૂર્વભવનો જીવ હતો તેને સુમંગલ સતત પજવતો.
તેથી બંને વચ્ચે વૈરભાવ થયો.

સુમંગલા-૧. વિં [સુમંગ્ગલા]

ભ.ઉસભ ની યુગલિની, એક પત્ની, તેણીને ભરત સહિત
નવ્વાણું પુત્રો અને એક પુત્રી જન્મી.

સુમંગલા-૨. વિં [સુમંગ્ગલા]

નિર્નામિકાની બહેન

સુમઙ્ગિય. નં [સુમઙ્ગિય]

સારી રીતે સ્નાન કરેલ

સુમઙ્ગ. ત્રિં [સુમઙ્ગ]

અત્યંત વચ્ચે

સુમઙ્ગ. નં [સુમનસ]

સારા મનવાળો,

સુમઙ્ગ. નં [સુમનસ]

પુષ્પ,

સુમઙ્ગ. નં [સુમનસ]

ઇશાનેન્દ્રના સોમ લોકપાલનું એક વિમાન,

સુમઙ્ગ. નં [સુમનસ]

નંદીશ્વર સમુદ્રનો અધિષ્ઠાતા દેવ,

સુમઙ્ગ. નં [સુમનસ]

રૂચક સમુદ્રનો અધિષ્ઠાતા દેવ

સુમઙ્ગદાસ. સ્ત્રીં [સુમનોદામન]

કુલની માળા

સુમઙ્ગભદ્ર. પું [સુમનોભદ્ર]

અરુણ સમુદ્રનો દેવતા,

સુમઙ્ગભદ્ર. પું [સુમનોભદ્ર]

'અંતકૃદસા' સૂત્રનું એક અધ્યયન

સુમઙ્ગસા. સ્ત્રીં [સુમનસા]

એક વેલનું નામ

સુમઙ્ગા. સ્ત્રીં [સુમનસ]

નાગકુમારેન્દ્રના ભૂતાનંદના કાલવાલ લોકપાલની એક
પટ્ટરાણી,

સુમઙ્ગા. સ્ત્રીં [સુમનસ]

શકેન્દ્રની અગ્રમહિષીની રાજધાની,

સુમઙ્ગા. સ્ત્રીં [સુમનસ]

'અંતકૃદસા' સૂત્રનું એક અધ્યયન

સુમઙ્ગા. સ્ત્રીં [સુમનસી]

મનની કલુષિતતાના અભાવવાળી

સુમતિ. વિં [સુમતિ]

જુઓ સુમઙ્ગ, પાંચમાં તીર્થંકર

સુમનભદ્ર-૧. વિં [સુમનભદ્ર]

શ્રાવસ્તીનો ગાથા પતિ, ભ.મહાવીર પાસે દીક્ષા લઈ,
મોક્ષે ગયા.

સુમનભદ્ર-૨. વિં [સુમનભદ્ર]

ચંપાનો રાજકુમાર ધમ્મઘોસ પાસે દીક્ષા લીધી,

મચ્છરના ડંખથી મૃત્યુ પામ્યો.

સુમના-૧. વિં [સુમના]

રાજા સેણિઅ ની ભ.મહાવીર પાસે દીક્ષા લઈ. મોક્ષે
ગયા.

સુમના-૨. વિં [સુમના]

ભ. ચંદ્રપ્રભના પ્રથમ શિષ્યા

સુમર. ધાં [સ્મ]

સંભારવું, યાદ કરવું

સુમરદ્ધ. ત્રિં [સ્મર્ત્]

યાદ કરનાર

સુમરણ. નં [સ્મરણ]

યાદ કરવું તે

સુમરણમેત્ત. પું [સ્મરણમાત્ર]

સ્મરણ માત્ર

સુમરણીય. ત્રિં [સ્મરણીય]

યાદ કરવા યોગ્ય

સુમરિઝં. કૃ [સ્મર્ત્તુમ્]

યાદ કરવા માટે

સુમરિત્તે. કૃ [સ્મર્ત્તુમ્]

યાદ કરવા માટે

સુમરિત્તા. કૃ [સ્મૃત્વા]

યાદ કરીને

સુમરુત્તા. વિં [સુમરુતા]

રાજા સેણિઅ ની એક રાણી, દીક્ષા લીધી મોક્ષે ગયા.

સુમહ. ત્રિં [સુમહત્]

અતિશય મોટું

સુમહઘ. ત્રિં [સુમહઘ]

ઘણું કિંમતી, અતિ મૂલ્યવાન

સુમહમ્. પું [સુમહમ્]

ઘણા મહિમાવાળું

સુમહત્થ. ત્રિં [સુમહત્થ]

ઘણાં જ મહાન અર્થથી સભર

સુમહલ્લ. વિશેં [સુમહત્]

અતિ મોટું

સુમહાસમુપ્પન. નં [સુમહાસમુપ્પન્ન]

ઘણું મોટું ઉત્પન્ન થયેલ

સુમહુર. ત્રિં [સુમહુર]

અતિ મધુર

સુમાગધ. વિં [સુમાગધ]

ભ. મહાવીરના પિતાના એક મિત્ર, મોસલિ ગામે ભગવંતને છોડાવવામાં એક વખત મદદ કરેલી.

સુમિણ. નં [સ્વપ્ન]

સ્વપ્ન, સ્વપ્નાવસ્થામાં થતા સંકલ્પ-વિકલ્પ,

સુમિણ. નં [સ્વપ્ન]

સ્વપ્નનું શુભાશુભ ફળ કહેવું તે,

સુમિણ. નં [સ્વપ્ન]

સ્વપ્ન સંબંધિ શાસ્ત્ર

સુમિણજાગરિયા. સ્ત્રીં [સ્વપ્નજાગરિકા]

સ્વપ્ન જાગરણ-બાળકના જન્મ પછી કરાતી એક વિધિ

સુમિણદંસણ. નં [સ્વપ્નદર્શન]

સ્વપ્ન દેખાવું તે,

સુમિણદંસણ. નં [સ્વપ્નદર્શન]

સ્વપ્નદર્શન કરાવવું તે

સુમિણપાઢગ. પું [સ્વપ્નપાઠક]

સ્વપ્નશાસ્ત્ર જ્ઞાતા, સ્વપ્ન સંબંધિ શુભાશુભ ફળકથન કરનાર

સુમિણપાઢય. પું [સ્વપ્નપાઠક]

જુઓ 'ઉપર'

સુમિણસત્થ. નં [સ્વપ્નશાસ્ત્ર]

સ્વપ્ન સંબંધિ ફળકથન દર્શાવનાર શાસ્ત્ર

સુમુણિય. પું [સુજાત]

સારી રીતે જાણેલ

સુમિત્ત-૧. વિં [સુમિત્ર]

ભ. સુમદ નો પૂર્વભવ

સુમિત્ત-૨. વિં [સુમિત્ર]

ભ. સંતિ ને પ્રથમ ભિક્ષા દાતા.

સુમિત્ત-૩. વિં [સુમિત્ર]

ભ. મુનિ. સુવ્વય ના પિતા

સુમિત્ત-૪. વિં [સુમિત્ર]

ભ. મલ્લિ પાસે દીક્ષા લેનાર એક રાજકુમાર

સુમુહ. પું [સુમુખ]

'અંતકૃદસા' સૂત્રનું એક અધ્યયન

સુમુહ-૧. વિં [સુમુખ]

બારાવડે ના રાજા બલદેવ અને રાણી ધારિણી નો પુત્ર, કૃષ્ણ સાથે અવકંકા ગયેલ, દીક્ષા લીધી, મોક્ષે ગયા.

સુમુહ-૨. વિં [સુમુખ]

હસ્તિનાપુરનો વેપારી જે સુબાહુ કુમારનો પૂર્વભવનો જીવ હતો.

સુમેધા. સ્ત્રીં [સુમેધા]

ઉર્ધ્વલોકવાસી આઠ દિક્કુમારીમાંની એક દિક્કુમારી

સુમેરુપ્પભ. પું [સુમેરુપ્રભ]

હાથીનો રાજા

સુમેરુપ્પભ. વિં [સુમેરુપ્રભ]

મેઘકુમારનો જીવ જે પૂર્વભવામાં હાથી હતો તે હાથી.

સુમેહા. સ્ત્રીં [સુમેધા]

નિષધક્ષ્ટની અધિષ્ઠાત્રી દેવી,

સુમેહા. સ્ત્રીં [સુમેધા]

સુમેધા-દેવીની રાજધાની

સુમ્મય. નં [સુમૃત]

શુભ મરણ

સુય. ત્રિં [શ્રુત]

જુઓ 'સુત'

સુય. ત્રિં [સૂત્ર]

જુઓ 'સુત'

સુય. પું [સુત]

જુઓ 'સુત'

સુય. ત્રિં [સ્મૃત]

સંભારેલું

સુય. નં [દે.]

કોમળ ઘાસ

સુય. પું [શુક]

પોપટ

સુય. ધાં [સ્વપ્]

સૂવું, શયન કરવું

સુયઅન્નાણ. નં [શ્રુતાજ્ઞાન]

જુઓ 'સુતઅન્નાણ'

સુયઅન્નાણપરિણામ. પું [શ્રુતાજ્ઞાનપરિણામ]

જુઓ 'સુતઅન્નાણપરિણામ'

સુયઅન્નાણલલ્લિ. સ્ત્રીં [શ્રુતાજ્ઞાનલલ્લિ]

શ્રુત અજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ

સુયઅન્નાણિ. ત્રિં [શ્રુતાજ્ઞાનિન]

જુઓ 'સુતઅન્નાણિ'

સુયંગ. પું [શ્રુતાઙ્ગ]

શ્રુત-ખંડ

સુયવ્કંધ. પું [શ્રુતસ્કન્ધ]

અધ્યયન સમૂહ, સૂત્રનો મુખ્ય ભાગ

સુયવ્કંધ. પું [શ્રુતસ્કન્ધ]

જુઓ 'ઉપર'

સુયવ્ક્યાત. પું [સ્વાધ્યાત]

શાસ્ત્ર પ્રસિદ્ધ ધર્મ, વીતરાગે સારી રીતે કહેલ ધર્મ

સુયવ્ક્યાય. પું [સ્વાધ્યાય]

જુઓ 'ઉપર'

સુયગડજ્ઞયણ. નં [સૂત્રકૃતાધ્યયન]

'સૂયગડ' સૂત્રના અધ્યયન

સુયગ્ગાહિ. ત્રિં [શ્રુતગ્રાહિન]

'શ્રુત' ને ગ્રહણ કરનાર

સુયજલહિ. સ્ત્રીં [શ્રુતજલધિ]

શ્રુતરૂપી સાગર

સુયણ. પું [સુજન]

સારો માણસ

સુયણુ. નં [સુતનુ]

ઉત્તમ શરીર,

સુયણુ. નં [સુતનુ]

આહારક શરીર

સુયતોંડ. નં [શુકતોળ્ડ]

પોપટની ચાંચ

સુયત્થ. નં [શ્રુતાર્થ]

શ્રુતને માટે

સુયત્થધમ્મ. પું [સૂત્રાર્થધર્મ]

સૂત્રાર્થ જ્ઞાતા, ગીતાર્થ

સુયથેર. પું [શ્રુતસ્થવિર]

જુઓ 'સુતથેર'

સુયદેવયા. સ્ત્રીં [શ્રુતદેવતા]

શ્રુતના દેવતા

સુયધમ્મ. પું [શ્રુતધર્મ]

જ્ઞાનદર્શનરૂપ ધર્મ, શ્રુતધર્મ

સુયધર. ત્રિં [શ્રુતધર]

શ્રુતને ધારણ કરનાર

સુયધારત. ત્રિં [શ્રુતધારક]

જુઓ 'ઉપર'

સુયનાણ. નં [શ્રુતજ્ઞાન]

જુઓ 'સુતનાણ'

સુયનાણપરિણામ. પું [શ્રુતજ્ઞાનપરિણામ]

શ્રુતજ્ઞાનનું પરિણામવું તે

સુયનાણલલ્લિ. સ્ત્રીં [શ્રુતજ્ઞાનલલ્લિ]

શ્રુતજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ

સુયનાણવિનય. નં [શ્રુતજ્ઞાનવિનય]

શ્રુતજ્ઞાનનો આદર-બહુમાન

સુયનાણસાગર. પું [શ્રુતજ્ઞાનસાગર]

શ્રુતજ્ઞાનરૂપી સમુદ્ર

સુયનાણારિય. પું [શ્રુતજ્ઞાનાર્ય]

જ્ઞાન-આર્યનો એક ભેદ

સુયનાણાવરણ. નં [શ્રુતજ્ઞાનાવરણ]

શ્રુતજ્ઞાનને આવરક કર્મવિશેષ

સુયનાણાવરણિજ્જ. નં [શ્રુતજ્ઞાનાવરણીય]

જુઓ 'ઉપર'

સુયનાણિ. પું [શ્રુતજ્ઞાનિન]

શ્રુત જ્ઞાનને જાણકાર, શ્રુતજ્ઞાનધારક

સુયનાળી. પુ. [શ્રુતજ્ઞાનિન્] જુઓ 'ઉપર'
સુયનિસ્સંદ. નં [શ્રુતનિસ્યન્દ]
 શ્રુતનું ઝરવું તે
સુયનિસ્સિય. ત્રિ. [શ્રુતનિશ્રિત]
 સાંભળવા કે અનુભવવાથી થયેલ જ્ઞાન
સુયપુચ્છ. પુ. [શુકપિચ્છ]
 પોપટનું પીછું
સુયપુવ્વિયા. સ્ત્રી. [શ્રુતપૂર્વિકા]
 શ્રુતપૂર્વકનું મતિજ્ઞાન
સુયપોસય. ત્રિ. [શુકપોસક]
 પોપટ પાળનાર
સુયભક્તિ. સ્ત્રી. [શ્રુતભક્તિ]
 શાસ્ત્ર-આગમની ભક્તિ
સુયમય. પુ. [શ્રુતમદ]
 શ્રુતનો ગર્વ, આઠ પ્રકારના મદમાંનો એક મદ
સુયમાળ. કૃ [સ્વપત્]
 શયન કરતો
સુયમાળ. કૃ [શૃણવત્]
 સાંભળવું તે
સુયમુહ. પુ. [શુકમુખ]
 પોપટનું મુખ-ચાંચ
સુયરહસ્સ. નં [શ્રુતરહસ્ય]
 સિદ્ધાંતનું રહસ્ય
સુયવ. પુ. [શ્રુતવત્]
 શ્રુતવાન
સુયવતિરિત્ત. ત્રિ. [શ્રુતવ્યતિરિત્ત]
 શ્રુત સિવાયનું
સુયવવહાર. નં [શ્રુતવ્યવહાર]
 પાંચ વ્યવહારમાંનો એક શ્રુત આશ્રિત વ્યવહાર તે
સુયવિંટ. નં [શુકવૃન્ત]
 ત્રણ ઇન્દ્રિયવાળો એક જીવ
સુયવિનય. નં [શ્રુતવિનય]
 શ્રુતનો આદર-બહુમાન કરવો તે
સુયવિસિદ્ધ્યા. સ્ત્રી. [શ્રુતવિશિષ્ટતા]
 શ્રુતની વિશેષતા
સુયવિહીણયા. સ્ત્રી. [શ્રુતવિહીનતા]
 શ્રુત રહિતપણું
સુયસંપદા. સ્ત્રી. [શ્રુતસમ્પદા]
 શ્રુતરૂપ સંપત્તિ, આઠ પ્રકારની સંપદામાંની એક સંપદા
સુયસંપયાય. પુ. [શ્રુતસમ્પદાય]
 શ્રુતરૂપ સંપત્તિ માટે

સુયસમાસ. પુ. [શ્રુતસમાસ]
 શ્રુતનો સંક્ષેપ
સુયસમાહિ. સ્ત્રી. [શ્રુતસમાધિ]
 શ્રુત જ્ઞાનમાં લીન થવું તે
સુયસમિદ્ધ. નં [શ્રુતસમૃદ્ધ]
 શ્રુત વડે સમૃદ્ધ
સુયસમુદ. પુ. [શ્રુતસમુદ્ર]
 શ્રુતરૂપી સાગર
સુયસહાયતા. સ્ત્રી. [શ્રુતસહાયતા]
 શ્રુતમાં સહાયક થવું તે
સુયસાગર. પુ. [શ્રુતસાગર]
 શ્રુતરૂપ સમુદ્ર
સુયસાગરપારગ. ત્રિ. [શ્રુતસાગરપારગ]
 શ્રુતરૂપી સાગરના પારગામી
સુયહર. ત્રિ. [શ્રુતધર]
 શ્રુતને ધારણ કરનાર
સુયા. સ્ત્રી. [સુતા]
 દીકરી, પુત્રી
સુયા. સ્ત્રી. [સુચ્]
 યજ્ઞનું ઉપકરણ વિશેષ
સુયાણુસાર. કૃ [શ્રુતાનુસાર]
 શ્રુતને અનુસરીને
સુયાત. પુ. [સુજાત]
 સારી રીતે ઉત્પન્ન થયેલ, સારી રીતે જન્મેલ
સુર. પુ. [સુર]
 દેવ, વૈમાનિક દેવતા
સુરડ. સ્ત્રી. [સુરતિ]
 સુખ
સુરડત. નં [સુરચિત]
 સારી રીતે રચેલું
સુરડય. નં [સુરચિત]
 જુઓ 'ઉપર'
સુરડય. વિ. [સુરતિકા]
 અચલગ્રામનો ગાથાપતિ, જેણે અન્ય ચાર સાથે દીક્ષા
 લીધી. મૃત્યુબાદ રાજા પાંડુ ના પુત્રરૂપે જન્મ્યો.
સુરંગ. પુ. [સુરંગ]
 જમીનની અંદરનો ભાગ
સુરક્ષિય. નં [સુરક્ષિત]
 સારી રીતે રક્ષણ કરાયેલ
સુરગણ. પુ. [સુરગણ]
 દેવ સમૂહ

સુરગણઙ્ઙિ. સ્ત્રીં [સુરગણઙ્ઙિ]

દેવસમૂહરૂપ ઋદ્ધિ

સુરગતિ. સ્ત્રીં [સુરગતિ]

દેવની ગતિ

સુરગોવ. પું [સુરગોવ]

ઇન્દ્રગોપક નામનો એક કીડો

સુરગિદીવાયન. વિં [સુરાગ્નિદ્વીપાયન]

જુઓ દીવાયન, મરીને અઙ્ગિકુમાર દેવ થયો.

સુરઠ્ઠ. પું [સૌરાષ્ટ્ર]

સૌરાષ્ટ્ર-એક આર્યદેશ

સુરતિ. નં [સુરતિ]

રતિ ઉપજાવનાર

સુરત. નં [સુરત્વ]

દેવપણું

સુરત્ત. ત્રિં [સુરત્ત]

અતિ લાલ

સુરદીવાયન. વિં [સુરદ્વીપાયન]

જુઓ દીવાયન

સુરનાહ. પું [સુરનાથ]

દેવોનો સ્વામી, ઇન્દ્ર

સુરનુચર. ત્રિં [સ્વનુચર]

સુખે પામી શકાય તેવું

સુરપતિ. પું [સુરપતિ]

ઇન્દ્ર

સુરપ્પિય. પું [સુરપ્રિય]

એ નામનો એક યક્ષ

સુરભવન. નં [સુરભવન]

દેવોનું ભવન

સુરભિ. ત્રિં [સુરભિ]

સુગંધી, ખુશબુ,

સુરભિ. ત્રિં [સુરભિ]

એક પ્રકારની વનસ્પતિ

સુરભિગંધ. પું [સુરભિગન્ધ]

સુગંધ

સુરભિતર. ત્રિં [સુરભિતર]

અતિ સુગંધ

સુરભિપલંબ. નં [સુરભિપ્રલમ્બ]

સુગંધિ ફળ,

સુરભિપલંબ. નં [સુરભિપ્રલમ્બ]

એક વનસ્પતિ વિશેષનું પ્રલંબ-ફળ

સુરમ્મ. વિશેં [સુરમ્ય]

મનોહર

સુરયરઙ્ઙત્ત. નં [સુરતરતિરક્ત]

સંભોગના આનંદમાં આસક્ત

સુરયરિક્ક. પું [સુરતરિક્ત]

કામભોગથી નિવૃત્ત થયેલ

સુરલોગ. પું [સુરલોક]

દેવલોક

સુરવર્ઙ્ઙ. પું [સુરવર્તિ]

ઇન્દ્ર

સુરવર્તિ. પું [સુરવર્તિ]

ઇન્દ્ર

સુરવર. પું [સુરવર]

શ્રેષ્ઠ દેવતા

સુરવર્ઙ્ઙિ. પું [સુરવર્ઙ્ઙ]

શ્રેષ્ઠ દેવતાનો સ્વામી, શ્રેષ્ઠ ઇન્દ્ર

સુરસ. પું [સુરસ]

સારો સ્વાદ

સુરસન્ત. નં [સુરસત્વ]

સારા સ્વાદપણું

સુરસુહ. નં [સુરસુહ]

દેવતાઈ સુખ

સુરહિ. સ્ત્રીં [સુરભિ] જુઓ 'સુરભિ'

સુરહિતર. ત્રિં [સુરભિતર]

અતિ સુગંધી

સુરા. સ્ત્રીં [સુરા]

મદિરા, દારુ

સુરાદેવ. વિં [સુરાદેવ]

ભ.મહાવીરના દશ ઉપાસકોમાંનો ચોથો ઉપાસક, તે વાણારસીનો ધનાઢય શ્રાવક હતો 'ધન્ના' તેની પત્ની હતી અવશન કરી સૌધર્મ કલ્પે જન્મ્યા.

સુરાદેવી-૧. વિં [સુરાદેવી]

સૌધર્મ કલ્પની દેવી, પૂર્વભવમાં કોઈ ગાથાપતિની પુત્રી હતી. ભ.પર્શ્વના શાસનમાં દીક્ષા લીધેલી.

સુરાદેવી-૨. સ્ત્રીં [સુરાદેવી]

એક દિક્કુમારી

સુરાલય. પું [સુરાલય]

સ્વર્ગ, દેવતાનું સ્થાન

સુરાવિયડકુંભ. પું [સુરાવિકટકુંભ]

મદિરારૂપી પાણીનો ઘડો

સુરિંદ. પું [સુરેન્દ્ર]

દેવોનો સ્વામી

સુરિંદદત્ત-૧. વિં [સુરેન્દ્રદત્ત]

રાજા ઇંદદત્ત નો પુત્ર રાજકુમારી નિવ્વુડ સાથે લગ્ન
કેરલા.

સુરિંદદત્ત-૨. વિં [સુરેન્દ્રદત્ત]

ભ.સંભવ ના પ્રથમ ભિક્ષા હતા.

સુરુચિ. સ્ત્રીં [સુરુચિ]

એક આભરણ-વિશેષ

સુરુદ્ધ. ત્રિં [સુરુદ્ધ]

ક્રોધાયમાન થયેલ

સુરૂપા. સ્ત્રીં [સુરૂપા]

અર્હત્ ભગવંતની નાલ છેદન કરનાર દિક્કુમારિકા
દેવી,

સુરૂપા. સ્ત્રીં [સુરૂપા]

મધ્યમ રૂચક પર્વત ઉપર વસનારી એક દિક્કુમારી,

સુરૂપા. સ્ત્રીં [સુરૂપા]

જુઓ 'ઉપર'

સુરૂપા. વિં [સુરૂપા]

ચંપાનગરીના ગાથાપતિ ની પુત્રી દીક્ષા લીધી
ભૂતાનેન્દ્ર સુરૂપની અગ્રમહિષી દેવી બની.

સુરૂવ. ત્રિં [સુરૂવ]

સુંદર રૂપવાળો, દેખાવડો

સુરૂવ. ત્રિં [સુરૂવ]

ભૂત-વ્યંતરનો દક્ષિણ ભાગનો ઇન્દ્ર

સુરૂવગ. પું [સુરૂવગ]

જુઓ 'ઉપર'

સુરૂવત્ત. નં [સુરૂવત્ત]

સુંદર રૂપપણું

સુરૂવા. સ્ત્રીં [સુરૂવા]

જુઓ 'સુરૂપા'

સૂરૂવા. વિં [સૂરૂવા]

નાગપુરના ગાથાપતિની પુત્રી, દીક્ષા લીધી, મૃત્યુબાદ
પિશાચેન્દ્રની અગ્રમહિષી બની

સુરેંદદત્ત. વિં [સુરેન્દ્રદત્ત]

જુઓ 'સુરિંદદત્ત-૨'

સુલંછણ. પું [સુલક્ષણ]

સારું લંછન, ચિન્હ

સુલક્ષણા. વિં [સુલક્ષણા]

નિર્નામિકાની બહેન

સુલદ્ધ. ત્રિં [સુલદ્ધ]

શણગારેલ

સુલદ્ધ. ત્રિં [સુલદ્ધ]

સારી રીતે પ્રાપ્ત થયેલું

સુલભ. ત્રિં [સુલભ]

સહેલાઈથી મળે તેવું

સુલભબોધિ. ત્રિં [સુલભબોધિ]

સહેલાઈથી બોધ પામે તેવો જીવ

સુલભબોધિય. ત્રિં [સુલભબોધિય]

જુઓ 'ઉપર'

સુલભબોધિયતા. સ્ત્રીં [સુલભબોધિકતા]

'સુલભબોધિ'પણું

સુલભબોધિય. ત્રિં [સુલભબોધિય]

સહેલાઈથી બોધ પામે તેવો

સુલભબોધિ. ત્રિં [સુલભબોધિ]

જુઓ 'ઉપર'

સુલલિય. ત્રિં [સુલલિય]

અત્યંત કોમળ,

સુલલિય. ત્રિં [સુલલિય]

ગાયનનો એક ગુણ

સુલસ. પું [સુલસ]

કુસુંભ રક્તવસ્ત્ર

સુલસ. વિં [સુલસ]

કાલસોરિયનો પુત્ર, તેને અહિંસામાં પૂર્ણ શ્રદ્ધા હતી.

સુલસદહ. પું [સુલસદ્રહ]

એક દ્રહ

સુલસા-૧. વિં [સુલસા]

ભદ્રલિપુરના ગાથાપતિ નાગ ની પત્ની તેને અનિયસ

આદિ છ પુત્રો હતા. (ખરેખર આ પુત્રો રાજા વસુદેવ અને
દેવર્ષી ના હતા, સુલસા એ ઉછેરેલા)

સુલસા-૨. વિં [સુલસા]

ભ.મહાવીર પ્રત્યે સમર્પિત એવા શ્રાવિકા તે નાગ સારથી
ના પત્ની હતા સવ્ક દ્વારા તેને બત્રીશ ગુટીકા ભેટ
મળેલી, તેણીએ એક સાથે ગુટીકા ખાધી તેને બત્રીશ
બાળકો થયા, તેણી આવતી ચોવીસીમાં સોળમાં
તીર્થંકર રૂપે જન્મ લેશે.

સુલસા-૩. વિં [સુલસા]

ભ. સીયલના પ્રથમ શિષ્યા

સુલસા-૪. વિં [સુલસા]

યાણવલ્કય સાથે જેણે મિથ્યાવેદની રચના કરી તે સ્ત્રી.

સુલસુલ. નં [સુલસુલ]

'સુલસુલ' શબ્દ

સુલહ. ત્રિં [સુલહ]

જુઓ 'સુલભ'

સુલહબોધિયત્ત. નં [સુલભબોધિકત્વ]

‘સુલભબોધિ’પણું

સુલહા. સ્ત્રીં [સુલભ]

જુઓ ‘સુલહ’

સુલિત્ત. નં [સુલિપ્ત]

સારી રીતે લીપેલ

સુલૂહજીવિ. ત્રિં [સુરૂક્ષજીવિન્]

વિગઈ અને સ્નિગ્ધ પદાર્થનો ત્યાગ કરી જે મળે તે લેવું

એવા અભિગ્રહપૂર્વક જીવનાર

સુવ. ધાં [સ્વપ્]

સૂવું

સુવંત. કૃ [સ્વપત્]

સૂતો

સુવગ્નુ. પું [સુવલ્નુ]

મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાંની પશ્ચિમ તરફની એક વિજય, તે

વિજયનો રાજા,

સુવગ્નુ. પું [સુવલ્નુ]

ઇશાનેન્દ્રના વૈશ્રવણ, લોકપાલના એક વિમાનનું નામ

સુવચ્છ. પું [સુવત્સ]

સુવચ્છ નામની એક વિજયનો રાજા

સુવચ્છા. સ્ત્રીં [સુવત્સા]

પૂર્વ મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં આવેલી એક વિજય,

સુવચ્છા. સ્ત્રીં [સુવત્સા]

એક દિક્કુમારી

સુવચ્છા. સ્ત્રીં [સુવત્સા]

નંદનવનના રજતફટની એક દેવી,

સુવચ્છા. સ્ત્રીં [સુવત્સા]

સુવચ્છાદેવીની એક રાજધાની

સુવજ્જ. પું [સુવજ્]

પાંચમાં દેવલોકનું એક દેવવિમાન

સુવટ્ટિય. નં [સુવર્તિત]

અતિશય વર્તિત-ગોળ કરાયેલ

સુવટ્ટાવળ. નં [સુવ્રતસ્થાપન]

વ્રત સ્થાપન કરવું તે

સુવળ. નં [સ્વપન]

ઊઘવું તે, શયન

સુવળ્ળ. પું [સુવળ્ળ]

ગરુડ પક્ષી, **સુવળ્ળ. પું** [સુવળ્ળ]

સુવર્ણકુમાર દેવતા-ભવનપતિની એક જાત

સુવળ્ળ. નં [સુવળ્ળ]

સોનું, સોનામહોર

સુવળ્ળ. નં [સુવળ્ળ]

સચિત્તખર પૃથ્વીનો એક ભેદ,

સુવળ્ળ. નં [સુવળ્ળ]

અંજન પર્વતના સિદ્ધાચતનનું એક દ્વાર,

સુવળ્ળ. નં [સુવળ્ળ]

સુવર્ણદ્વારનો અધિપતિ

સુવળ્ળકુમાર. પું [સુવળ્ળકુમાર]

ભવનપતિ દેવતાનો એક ભેદ

સુવળ્ળકુમારરાય. પું [સુવળ્ળકુમારરાય]

‘સુવર્ણકુમાર’ દેવોનો રાજા

સુવળ્ળકુમારાવાસ. નં [સુવળ્ળકુમારાવાસ]

‘સુવર્ણકુમારો’નો આવાસ

સુવળ્ળકુમારિંદ. પું [સુવળ્ળકુમારેન્દ્ર]

સુવર્ણકુમાર દેવતાનો ઇન્દ્ર

સુવળ્ળકુમારી. સ્ત્રીં [સુવળ્ળકુમારી]

‘સુવર્ણકુમાર’ દેવતાની દેવી

સુવળ્ળકૂડ. પું [સુવળ્ળકૂટ]

એક ફૂટ

સુવળ્ળકૂલપ્પવાયદ્વહ. પું [સૂવળ્ળકૂલપ્રપાતદ્રહ]

એક દ્રહ

સુવળ્ળકૂલા. સ્ત્રીં [સૂવળ્ળકૂલા]

શિખરી પર્વતથી નીકળતી એક મહાનદી

સુવળ્ળગમય. નં [સુવળ્ળગમય]

સોનાનું બનેલું

સુવળ્ળગાર. પું [સુવળ્ળગાર]

સોની

સુવળ્ળગુલિયા. વિં [સુવળ્ળગુલિકા]

જુઓ દેવદત્તા રાણી પભાવર્ડી ની દાસી

સુવળ્ળગારમિસિયા. સ્ત્રીં [સુવળ્ળગારમિસિકા]

સોનીનું ઉપકરણ-એરણ વગેરે

સુવળ્ળજુત્તિ. સ્ત્રીં [સુવળ્ળજુત્તિ]

સોનું બનાવવાની-પરખવાની-શોધવાની કળા

સુવળ્ળજૂહિયા. સ્ત્રીં [સુવળ્ળજૂથિકા]

પીળા ફૂલવાળી એક વનસ્પતિ

સુવળ્ળત્ત. નં [સુવળ્ળત્વ]

સોનાપણું

સુવળ્ળદાર. નં [સુવળ્ળદાર]

સોનાનો દરવાજો

સુવળ્ળદાર. નં [સુવળ્ળદાર] જુઓ ‘ઉપર’

સુવળ્ળપાગ. પું [સુવળ્ળપાક]

સોનાને પકવવાની કળા

સુવર્ણપાત્ર. પુ. [સુવર્ણપાત્ર]

સોનાનું પાત્ર

સુવર્ણબંધન. ન. [સુવર્ણબંધન]

સોનાનું બંધન-વિશેષ

સુવર્ણમણિમય. ન. [સુવર્ણમણિમય]

સોના અને મણિનું બનેલું

સુવર્ણમય. ન. [સુવર્ણમય]

સોનાનું બનેલ

સુવર્ણમાસા. સ્ત્રી. [સુવર્ણમાસા]

સોનું તોલવા માટેનું વજનીયું કે પ્રમાણ

સુવર્ણરૂપ્યમણિમય. ન. [સુવર્ણરૂપ્યમણિમય]

સોના-ચાંદી અને મણિનું બનેલું

સુવર્ણરૂપ્યમય. ન. [સુવર્ણરૂપ્યમય]

સોના અને ચાંદીનું બનેલું

સુવર્ણરૂપ્યામણિમય. ન. [સુવર્ણરૂપ્યામણિમય]

સોનું-ચાંદી-મણિનું બનેલું

સુવર્ણરૂપ્યામય. ન. [સુવર્ણરૂપ્યામય]

સોનું અને ચાંદીનું બનેલું

સુવર્ણલોહ. પુ. [સુવર્ણલોહ]

સોનાનો લોહ

સુવર્ણવાસા. સ્ત્રી. [સુવર્ણવર્ષા]

સોનાની વર્ષા

સુવર્ણસિધ્ધિ. સ્ત્રી. [સુવર્ણશુક્તિ]

સોનાની શુક્તિ

સુવર્ણસુત્ત. ન. [સુવર્ણસૂત્ર]

સોનાનો દોરો

સુવર્ણાગર. પુ. [સુવર્ણાકર]

સોનાની ખાણ

સુવર્ણિન્દ. પુ. [સુવર્ણેન્દ્ર]

સુપર્યક્ષ્માર દેવતાઓનો ઇન્દ્ર

સુવર્ણ. પુ. [સુવર્ણ]

પશ્ચિમ મહાવિદેહ ક્ષેત્રની એક વિજય, તે વિજયનો રાજા

સુવર્ણ. ન. [સુવર્ણ]

સારું વચન, ભલું વાક્ય

સુવર્ણ. ન. [સુવર્ણ]

સમ્યક્ વચન-ભાષા

સુવર્ણ. ન. [સુવર્ણ]

સારી રીતે વરેલું

સુવામતરાય. ત્રિ. [સુવામ્યતરક]

સુગમતાથી દૂર કરવા યોગ્ય

સુવાય. પુ. [સુવાય]

એક દેવવિમાન

સુવાસવ. વિ. [સુવાસવ]

વિજયપુરના રાજા વાસવદત્ત અને રાણી કળ્હાદેવી નો

પુત્ર તેને મદ્દા આદિ ૫૦૦ પત્ની હતી, તેણે દીક્ષા લીધી,

પૂર્વભવમાં તે ધનપાલ રાજા હતો, વેસમળમદ્દ સાધુને શુદ્ધ

આહારદાન કરી મનુષ્યઆયુ બાંધેલ.

સુવાસિત. ન. [સુવાસિત]

સારી રીતે વસેલ

સુવિહલ. વિશે. [સુવિહલ]

અતિ વિશાળ

સુવિક્કિય. ત્રિ. [સુવિક્રીત]

સારી રીતે વેચેલું

સુવિચિંતયંત. કૃ. [સુવિચિન્તયત્]

સારી રીતે વિચારતો

સુવિચિંતિત. ન. [સુવિચિન્તિત]

સારી રીતે વિચારેલું

સુવિણ. પુ. [સ્વપ્ર] જુઓ 'સુમિણ'

સુવિણજાગરિયા. સ્ત્રી. [સ્વપ્રજાગરિકા]

જુઓ 'સુમિણજાગરિકા'

સુવિણદંસણ. ન. [સ્વપ્રદર્શન]

સ્વપ્ન જોવું, સ્વપ્ન દર્શન કરાવવું તે

સુવિણપાઠક. પુ. [સ્વપ્રપાઠક]

સ્વપ્નના શુભાશુભ ફળને જણાવનાર

સુવિણભાવના. સ્ત્રી. [સ્વપ્રભાવના]

એ નામનું એક શાસ્ત્ર

સુવિણલક્ષણપાઠક. પુ. [સ્વપ્રલક્ષણપાઠક]

સ્વપ્ન લક્ષણ શાસ્ત્રના જાણકાર

સુવિણસત્થ. ન. [સ્વપ્રશાસ્ત્ર]

સ્વપ્નના શુભ અશુભ ફળ સંબંધિ શાસ્ત્ર

સુવિણા. સ્ત્રી. [સ્વપ્રા]

સ્વપ્ના

સુવિણીય. ત્રિ. [સુવિનીત]

સમ્યક્ વિનયયુક્ત

સુવિભજ્જ. કૃ. [સુવિભાજ્ય]

સારી રીતે ભાગ કરીને

સુવિભત્ત. ત્રિ. [સુવિભત્ત]

સારી રીતે વિભાગ પાડેલ

સુવિમલ. ત્રિ. [સુવિમલ]

વધારે નિર્મળ

સુવિમુક્ક. ત્રિ. [સુવિમુક્ત]

સારી રીતે મુક્ત થયેલ

સુવિમ્હિય. વિશે [સુવિસ્મિત]
અત્યંત આશ્ચર્ય-વિસ્મય પામેલ

સુવિર. ત્રિ [શયાલુ]
ઊંઘણસી, નિદ્રાળુ

સુવિરઙ્ગ. ત્રિ [સુવિરચિત]
સારી રીતે રચેલ

સુવિરચિત. ત્રિ [સુવિરચિત]
જુઓ 'ઉપર'

સુવિરચિય. ત્રિ [સુવિરચિત] જુઓ 'ઉપર'

સુવિલિહિય. ત્રિ [સુવિલિચિત]
સારી રીતે આલેખેલું

સુવિવેગ. ન [સુવિવેક]
સમ્યક્ વિવેક

સુવિસદ. ત્રિ [સુવિશદ]
નિર્મળ, વિશુદ્ધ

સુવિસાત. પુ [સુવિસાત]
એક દેવવિમાન

સુવિસુદ્ધ. ત્રિ [સુવિશુદ્ધ]
મન-વચન અને કાયા એ ત્રણેથી પવિત્ર

સુવિસુદ્ધલેસ. ન [સુવિશુદ્ધલેશ્ય]
શુદ્ધ મનોવૃત્તિવાળો

સુવિસોજ્ઞ. ત્રિ [સુવિશોધ્ય]
સુખે શુદ્ધ કરી શકાય તેવું

સુવિહિપુષ્પદત. વિ [સુવિધિપુષ્પદન્ત]
જુઓ સુવિહિ-૧, પુષ્પદત, નવમાં તીર્થકર

સુવિહિય. વિશે [સુવિહિત]
શાસ્ત્રમાં કહ્યા મુજબની વિધિ આચરનાર-પાળનાર

સુવિહિયનિજ્ઞાય. ન [સુવિહિતનિર્ધાર્ત]
શાસ્ત્રોક્ત રીતે કરેલ અવલોકન

સુવિહિયાણુકંપ. ન [સુવિહિતાનુકમ્પ]
શાસ્ત્રોક્ત અનુકંપા-કરુણા

સુવીર. પુ [સુવીર]
એક દેવવિમાન

સુવીસત્થ. વિશે [સુવિશ્વસ્ત]
સારી રીતે વિશ્વાસ પ્રાપ્ત

સુવુટ્ટિ. સ્ત્રી [સુવૃષ્ટિ]
સારો વરસાદ

સુવ્વ. ધા [શ્રુ]
સાંભળવું

સુવ્વણમાસા. સ્ત્રી [સુવર્ણમાસા]
સોનાનું એક માપ

સુવ્વત. કૃ [શ્રૂયમાણ]
સાંભળતો

સુવ્વત. પુ [સુવ્રત]
સારા વ્રતવાળો,

સુવ્વત. પુ [સુવ્રત]
એક મહાગ્રહ,

સુવ્વત. પુ [સુવ્રત]
સુવ્રત નામનો દિવસ

સુવ્વત્ત. ત્રિ [સુવ્યક્ત]
સ્પષ્ટ

સુવ્વત્તવ્વર. ન [સુવ્યક્તાક્ષર]
સ્પષ્ટ અક્ષર

સુવ્વય. પુ [સુવ્રત]
જુઓ 'સુવ્વત'

સુવ્વય-૧. વિ [સુવ્રત]
આગામી ચોવીસીમાં ચૈરવતક્ષેત્રમાં થનારા અઢારમાં તીર્થકર

સુવ્વય-૨. વિ [સુવ્રત]
સુદર્શન પુરના સુસુનાગ અને સુજસા નો પુત્ર તેણે દીક્ષા લીધી, તેને ઘણાં ઉપસર્ગો થયા. છેલ્લે મોક્ષે ગયા.

સુવ્વય-૩. વિ [સુવ્રત]
ભ. પડમપ્પભ ના પ્રથમ શિષ્ય

સુવ્વયા-૧. વિ [સુવ્રતા]
એક વિદુષી સાધ્વી, તેના ધર્મોપદેશથી પોટિલા વૈરાગ્ય એક વિદુષી સાધ્વી, તેના ધર્મોપદેશથી પોટિલા વૈરાગ્ય પામી, દીક્ષા લીધી. કથા જુઓ તેયલિપુત્ર

સુવ્વયા-૨. વિ [સુવ્રતા]
દ્રોપદીએ જેમના પાસે દીક્ષા ગ્રહણ કરી તે સાધ્વી. * સુવ્વયા-૧ અને ૨ એક પણ હોઈ શકે

સુવ્વયા-૩. વિ [સુવ્રતા]
એક વિદુષી સાધ્વી જેની પાસે ભદ્ર સાર્થવાહની વાંધ્યા પત્ની એ દીક્ષા ગ્રહણ કરી, સોમા ના ભાવમાં પણ સુભદ્રા ને બોધ આપી દીક્ષા આપેલી.

સુવ્વયા-૪. વિ [સુવ્રતા]
ભ. ઘમ્મ ના માતા

સુવ્વયા. સ્ત્રી [સુવ્રતા]
સારા વ્રતવાળા સાધ્વી, એક વિશેષ નામ

સુસ. ધા [શુષ્]
સૂકાવું

સુસંકરિય. ત્રિ [સુસંસ્કૃત]
સારી રીતે કરાયેલું-સંસ્કારાયેલ

સુસંગોપિત. ત્રિં [સુસંગોપિત]

જુઓ 'સુસંગોવિય'

સુસંગોવિય. ત્રિં [સુસંગોવિય]

સારી રીતે છૂપાવવા-ગોપાવવા યોગ્ય

સુસંઘટ્ટ. ત્રિં [સુસંઘટ્ટ]

સારી રીતે સ્પર્શોલ, સંઘટ્ટન કરેલ

સુસંજમિય. ત્રિં [સુસંજમિય]

સંયમપૂર્વક બોલાયેલ,

સુસંજમિય. ત્રિં [સુસંજમિય]

સમ્યક્ રીતે નિયંત્રિત કરાયેલ

સુસંજય. ત્રિં [સુસંજય]

સારી રીતે નિયંત્રિત કરેલ ઇન્દ્રિય વિષયાદિ

સુસંઠિય. ત્રિં [સુસંઠિય]

સારા આકારે રહેલ, સારી રીતે રહેલ

સુસંતુદ્ધ. ત્રિં [સુસંતુદ્ધ]

સારી રીતે સંતોષ પામેલ-તુષ્ટ થયેલ

સુસંધિત. ત્રિં [સુસંધિત]

સારી રીતે સાંધેલ-સંધિ કરાયેલ

સુસંપયુક્ત. ત્રિં [સુસંપયુક્ત]

સારી રીતે યોજેલ, પ્રયુક્ત કરેલ

સુસંપગ્ગહિત. ત્રિં [સુસંપગ્ગહિત]

સમ્યક્તયા ગ્રહણ કરેલ

સુસંપગ્ગહિય. ત્રિં [સુસંપગ્ગહિય]

જુઓ 'ઉપર'

સુસંપરિગિહિય. ત્રિં [સુસંપરિગિહિય]

જુઓ 'ઉપર'

સુસંપરિગ્ગહિય. ત્રિં [સુસંપરિગ્ગહિય]

જુઓ 'ઉપર'

સુસંપરિહિય. ત્રિં [સુસંપરિહિય]

સારી રીતે ધારણ કરેલ

સુસંપિણદ્ધ. ત્રિં [સુસંપિણદ્ધ]

સારી રીતે બાંધેલ-બંધન કરેલ

સુસંભંત. વિશેં [સુસંભંત]

અતિશય વ્યાકુળ સંભ્રાન્ત થયેલ

સુસંભાસ. વિશેં [સુસંભાસ]

સારી રીતે બોલાવેલા-સંભાષણ કરેલ

સુસંભિય. વિશેં [સુસંભિય]

સારી રીતે ભરેલ

સુસંવુદ્ધ. વિશેં [સુસંવુદ્ધ]

સારી રીતે ઢાંકેલ, સમ્યક્ સંવરણ કરેલ

સુસંવુય. વિશેં [સુસંવુય] જુઓ 'ઉપર'

સુસંહત. ત્રિં [સુસંહત]

અતિશય સંશ્લિષ્ટ

સુસંહય. વિશેં [સુસંહય]

જુઓ 'ઉપર'

સુસંવકય. વિશેં [સુસંવકય]

સારી રીતે સંસ્કાર કરાયેલ

સુસંજ્જ. વિશેં [સુસંજ્જ]

સારી રીતે તૈયાર થયેલ, સમ્યક્તયા સજ્જ થયેલ

સુસંજ્ઞાપ્ય. વિશેં [સુસંજ્ઞાપ્ય]

સારી રીતે સમજે તેવો, સુખપૂર્વક બોધ પામે તેવો

સુસંઢ. વિં [સુસંઢ]

જયણા પાલન ન કરવાથી જેનું સંસાર ભ્રમણ વધેલ

તેવા સાધુ, તે સંબુક્ક ગામના સુજ્ઞસિવ બ્રાહ્મણ અને

સુજ્ઞસિરિ નો પુત્ર હતો, સચિત્ત જળનો ઉપયોગ

કરવાથી ભવભ્રમણ વધેલું

સુસંદ. પું [સુસંદ]

સારો શબ્દ, માંગલિક ધ્વનિ

સુસમણ. વિશેં [સુસમણ]

સારી રીતે ઉપશાંત કરેલ, સમ્યક્તયા ઉપશમાવેલ

સુસમણ. વિશેં [સુસમણ]

સારા સાધુ

સુસમદુસમા. સ્ત્રીં [સુસમદુષ્ષમા]

કાળ-વિશેષ, અવસર્પિણિનો ત્રીજો અને ઉત્સર્પિણિનો

ચોથો આરો જેમાં સુખ વધારે અને દુઃખ થોડું હોય

સુસમદુસસમા. સ્ત્રીં [સુસમદુષ્ષમા]

જુઓ 'ઉપર'

સુસમદૂસમય. પું [સુસમદુષ્ષમજ]

'સુષમદુષ્મ' કાળમાં ઉત્પન્ન

સુસમદૂસમા. સ્ત્રીં [સુસમદુષ્ષમા]

જુઓ 'સુસમદુસમા'

સુસમય. પું [સુસમજ]

'સુષમ' કાળમાં બીજા આરામાં ઉત્પન્ન

સુસમસુસમય. પું [સુસમસુષમજ]

'સુષમસુષમ' કાળમાં-પહેલા આરામાં ઉત્પન્ન

સુસમસુસમા. સ્ત્રીં [સુસમસુષમા]

કાળવિશેષ, અવસર્પિણિ કાળનો પહેલો આરો અને

ઉત્સર્પિણિ કાળનો છેલ્લો આરો-જેમાં સુખ જ સુખ હોય

સુસમા. સ્ત્રીં [સુષમા]

કાળવિશેષ-અવસર્પિણિ કાળનો બીજો આરો અને

ઉત્સર્પિણિ કાળનો પાંચમો આરો જ્યાં સુખ હોય

સુસમાયુક્ત. ત્રિં [સુષમાયુક્ત]

સારી રીતે સમાધિમાં રહેલ

સુસમાહટ. વિશેં [સુસમાહટ]

સારી રીતે ગ્રહણ કરેલ-આહરણ કરેલ

સુસમાહર. ધાં [સુ+સં+આ+હ]

સારી રીતે ગ્રહણ કરવું-આહરણ કરવું

સુસમાહિ. સ્ત્રીં [સુસમાહિ]

સમ્યક્ સમાધિ

સુસમાહિંદિય. ત્રિં [સુસમાહિતેન્દ્રિય]

સારી રીતે સ્થિર કરેલ-નિયંત્રણમાં રાખેલ સ્પર્શન આદિ ઇન્દ્રિયો

સુસમાહિતલેસ. નં [સુસમાહિતલેશ્ય]

શુદ્ધભાવમાં સ્થિર રહેલ મનોપરિણામ

સુસમાહિય. વિશેં [સુસમાહિત]

સારી રીતે સમાધિયુક્ત, શુદ્ધ મનોભાવમાં સ્થિર રહેલ

સુસમિય. પું [સુસમિત]

સારી રીતે ગમનભાષા આદિ પ્રવૃત્તિમાં ઉપયોગ યુક્ત

સુસર. વિશેં [સુસ્વર]

સારો સ્વર, નામકર્મની એક પ્રકૃતિ જેના ઉદયે સારો-મધુર સ્વરની પ્રાપ્તિ થાય

સુસવળ. વિશેં [સુશ્રવળ]

સમ્યક્ શ્રવણ, સારી રીતે સાંભળવું તે

સુસવ્વ. ત્રિં [સુસર્વ]

સંપૂર્ણ સાડું

સુસાગય. નં [સુસ્વાગત]

સુંદર સ્વાગત, શુભ-આગમન

સુસાગર. પું [સુસાગર]

એક દેવવિમાન

સુસાણ. પું [શ્મશાન]

શ્મશાન, મૃતકોને બાળવાની જગ્યા

સુસાણકમ્મંત. નં [શ્મશાનકર્મન્તિ]

શ્મશાન કર્મ-કર

સુસાણગિહ. નં [શ્મશાનગૃહ]

મૃતક બાળવાનું સ્થાન

સુસામણ. નં [સુશ્રામણ્ય]

સાડું સાધુપણું

સુસામણતા. સ્ત્રીં [સુશ્રમણતા]

સાડું શ્રમણપણું

સુસામણરય. નં [સુશ્રામણ્યરત]

સારા શ્રમણભાવમાં લીન

સુસામાયિક. ત્રિં [સુસામાયિક]

સમ્યક્ સામાયિક

સુસામાણ. પું [સુસામાન]

એક દેવવિમાન

સુસારવિખય. ત્રિં [સુસંરક્ષિત]

સારી રીતે રક્ષણ કરાયેલ

સુસાલ. પું [સુશાલ]

એક દેવવિમાન

સુસાહત. ત્રિં [સુસંહત]

જુઓ 'સુસંહત'

સુસાહય. ત્રિં [સુસંહત]

જુઓ 'સુસંહત'

સુસાહિય. વિશેં [સુસાધિત]

સારી રીતે સાધના કરાયેલ

સુસાહુ. વિશેં [સુસાધુ]

સારા સાધુ

સુસિવ્વ. ધાં [સુ+શિક્ષ]

સારી રીતે શિખવવું, શિક્ષણ આપવું

સુસિવિખય. વિશેં [સુશિક્ષિત]

સારી રીતે શિખવેલ, શિક્ષિત કરાયેલ

સુસિણિદ્ધ. વિશેં [સુસ્નિગ્ધ]

અતિ સ્નિગ્ધ

સુસિર. ત્રિં [શુષિર]

સહિદ્ર, પોલું

સુસિલિટ્ઠ. ત્રિં [સુશ્લિષ્ઠ]

સાંધે સાંધા સારી રીતે મળેલ હોવા તે,

સુસિલિટ્ઠ. ત્રિં [સુશ્લિષ્ઠ]

સુંદર

સુસીઙ્ઘ્ય. ત્રિં [સુશીતીભૂત]

અતિ શીતળ બનેલ

સુસીમા. સ્ત્રીં [સુસીમા]

વચ્ચવિજયની મુખ્ય રાજધાની,

સુસીમા. સ્ત્રીં [સુસીમા]

'અંતકૃદ્ધસા' સૂત્રનું એક અધ્યયન

સુસીમા-૧. વિં [સુશીમા]

વાસુદેવ કળહ ની એક પદ્ધતિની શેષ કથા પડમાવર્ડ

સુસીમા-૨. વિં [સુશીમા]

ભ.પડમપ્પભ ના માતા

સુસીલ. નં [સુશીલ]

સાડુશીલ-ચારિત્ર

સુસીસ. પું [સુશિષ્ય]

સારો-વિનીત ચેલો

સુસુહ. સ્ત્રી [સુશ્રુતિ]

સારી શ્રુતિ

સુસુજ્જ. પુ [સુસૂર્ય]

પાંચમાં દેવલોકનું એક દેવવિમાન

સુસુનાઅ. વિ [સુસુનાગ]

સુદર્શનપુરનો ગાથાપતિ તેની પત્ની સુજસા અને પુત્રી સુવ્વયા હતી.

સુસૂર. પુ [સુસૂર]

ત્રીજા-ચોથા દેવલોકનું એક દેવવિમાન

સુસૂર. ધા [સુ+સૂર]

સારો સ્વર કાઢવો

સુસૂરેત્તા. કૃ [સુસૂર્ય]

સારો સ્વર કાઢેલ

સુસેણ-૧. વિ [સુષેણ]

સાહંજનીના રાજા મહાચંદ-૧ નો મંત્રી, તેણે સુદરિસણા ગણિકાને પોતાને ત્યાં રાખેલી.

સુસેણ-૨. વિ [સુષેણ]

ભરતચક્રવર્તીનો ચક્રી સેનાનો સેનાપતિ રત્ન, રાજાના આદેશ મુજબ તેણે ઘણાં સ્થાને વિજય પ્રાપ્ત કર્યો.

સુસેણા. સ્ત્રી [સુષેણા]

મેરુની ઉત્તર રક્તવતી મહાનદીમાં મળતી એક નદી

સુસેહ. ધા [સુ+સેધ]

સારી રીતે સિદ્ધ કરવું

સુસ્સમણ. વિશે [સુશ્રમણ]

ઉત્તમ સાધુ

સુસ્સર. પુ [સુસ્વર]

નામકર્મની એક પ્રકૃતિ-જેનાથી કર્ણપ્રિય અવાજ પ્રાપ્ત થાય,

સુસ્સર. પુ [સુસ્વર]

એક દેવવિમાન

સુસ્સરઘોસ. પુ [સુસ્વરઘોષ]

એક દેવવિમાન

સુસ્સરનામ. ન [સુસ્વરનામન]

જુઓ 'સુસ્સર'

સુસ્સરનિઘોસ. પુ [સુસ્વરનિઘોષ]

એક દેવવિમાન

સુસ્સરા. સ્ત્રી [સુસ્વરા]

સૂર્યાભ વિમાનની ઘંટા,

સુસ્સરા. સ્ત્રી [સુસ્વરા]

ઉદધિકુમારની ઘંટા,

સુસ્સરા. સ્ત્રી [સુસ્વરા]

ગંધર્વેન્દ્ર ગીત રતિની એક પદરાણી, એક દેવી

સુસ્સરા. વિ [સસ્વરા]

નાગપુરના ગાથાપતિની પુત્રી, દીક્ષા લીધી, મૃત્યુબાદ વ્યંતરેન્દ્રની અગ્રમહિષી બની.

સુસ્સવણ. વિશે [સુશ્રવણ]

સમ્યક્ શ્રવણ

સુસ્સુયાહતા. કૃ [સૂત્કાર્ય]

'સુ-સુ' એવો અવાજ કરતો

સુસ્સૂસ. ધા [શુશ્રૂષ]

સેવા ભક્તિ કરવી, સાંભળવાને ઇચ્છવું

સુસ્સૂસગ. ત્રિ [શુશ્રૂષક]

સેવાભક્તિ કરનાર

સુસ્સૂસણયા. સ્ત્રી [શુશ્રૂષણા]

શુશ્રૂષા સેવા-ભક્તિ કરવી તે

સુસ્સૂસણા. સ્ત્રી [શુશ્રૂષણા]

ગુરુની સેવા ભક્તિ, સાંભળવાની ઇચ્છા

સુસ્સૂસણાવિનય. ન [સુશ્રૂષણાવિનય]

દર્શનવિનયનો એક ભેદ-ગુરુ આદિની સેવા કરવી તે

સુસ્સૂસમાણ. કૃ [સુશ્રૂષમાણ]

સેવાભક્તિ કરતો, સાંભળવાને ઇચ્છતો

સુસ્સૂસા. સ્ત્રી [શુશ્રૂષા]

સાંભળવા ઇચ્છવું તે, સેવા-ભક્તિ કરવી તે

સુહ. ન [સુખ]

સુખ, આનંદ, ક્ષેમ, સુખકર, શુદ્ધ ઇન્દ્રિયવાળો

સુહ. ત્રિ [શુભ]

સારું, ઊંચું, સુખદાયક

સુહં. ન [સુખમ્]

સુખ

સુહંસુહ. ન [સુખંસુખ]

સુખેસુખે, ખેદ કે શ્રમ ન લાગે તે રીતે

સુહકર. ત્રિ [સુખકર]

સુખને કરનાર

સુહકામ. ન [સુખકામ]

સુખને ઇચ્છવું તે

સુહકામી. ત્રિ [સુખકામિન]

સુખની ઇચ્છા કરનાર

સુહજમ્મ. ત્રિ [શુભજન્મન]

શુભ જન્મ

સુહજીવિ. વિશે [સુખજીવિન]

સુખે જીવનાર

સુહજ્ઞાન. નં [શુભધ્યાન]

શુભધ્યાન-ધર્મ કે શુકલ ધ્યાન

સુહૃદિ. ત્રિં [સુખાર્થિન]

સુખનો અર્થી

સુહૃદ. ત્રિં [સુહૃત]

સારી રીતે હરેલુ-ચોરેલું

સુહૃતળ્લા. સ્ત્રીં [સુહૃતૃણા]

સુખની તૃષ્ણા

સુહૃતા. સ્ત્રીં [સુહૃતા]

સુખપણું

સુહૃત્ત. નં [સુહૃત્ત્વ]

સુખપણું

સુહૃત્થિ-૧. પું [સુહૃત્થિન]

ગંધ હસ્તિ

સુહૃત્થિ-૨. વિં [સુહૃત્થિન]

આચાર્ય થૂલભદ્ર ના મુખ્ય શિષ્ય, તેને બાર શિષ્યો હતા.

ઘણાંને પ્રતિબોધ કરેલા.

તેણે એક ભિક્ષુકને દીક્ષા આપી જે મરીને રાજા સંપદ

થયેલ હતા

સુહૃત્થિ-૩. વિં [સુહૃત્થિન]

રાજગૃહી નજીક ગુણશીલ ચૈત્યમાં રહેતો પરિવ્રાજક

સુહૃદ. ત્રિં [સુહૃદ]

સુખને દેનાર

સુહૃદુલ્લ. નં [સુહૃદુલ્લ]

સુખ-દુઃખ

સુહૃદુલ્લવિહી. સ્ત્રીં [સુહૃદુલ્લવિધિ]

સુખ અને દુઃખની વિધિ

સુહૃનામા. સ્ત્રીં [શુભનામા]

પક્ષની પાંચમી-દશમી-પંદરમી રાત્રિ તિથિનું નામ

સુહૃનિષ્પત્તિ. સ્ત્રીં [સુહૃનિષ્પત્તિ]

સુખનું નિષ્પન્ન થવું તે

સુહૃપરિણામ. પું [શુભપરિણામ]

સારા પરિણામભાવ વિશેષ

સુહૃપસત્થ. નં [સુહૃપસત્થ]

પ્રશસ્ત સુખ

સુહૃફરિસ. નં [સુહૃસ્પર્શ]

સુખનો સ્પર્શ

સુહૃફાસ. નં [સુહૃસ્પર્શ]

સુખનો સ્પર્શ

સુહૃભાગ. પું [સુહૃભાગ]

સુખનો ભાગી

સુહૃભોગ. પું [શુભભોગ]

સારા કામભોગ

સુહૃમ. નં [સૂક્ષ્મ]

જુઓ 'સુહૃમ'

સુહૃમજીવ. પું [સૂક્ષ્મજીવ]

સૂક્ષ્મ જીવ

સુહૃમ્મ-૧. વિં [સુધર્મન]

ભ. મહાવીરના પાંચમાં ગણધર, તેની પાટે તેના શિષ્ય

જંબૂ બન્યા.

સુહૃમ્મ-૨. વિં [સુધર્મન]

જુઓ સુધર્મ

સુહૃમ્મ-૩. વિં [સુધર્મન]

ભ. વાસુપુજ્જ ના પ્રથમ શિષ્ય

સુહૃમ્મા. સ્ત્રીં [સુધર્મા]

જુઓ 'સુધર્મા'

સુહૃયા. સ્ત્રીં [સુહૃયા]

સુખપણું

સુહૃ. પું [સુહૃ]

સુખેથી નિર્વાહ કરનાર

સુહૃલેસા. સ્ત્રીં [શુભલેશ્યા]

મનના શુભ પરિણામયુક્ત-તેઉ, પદ્મ કે શુકલ એ ત્રણ

લેશ્યા

સુહૃલેસ્સ. નં [શુભલેશ્ય]

શુભ લેશ્યાના ધારક

સુહૃલ્લેસા. સ્ત્રીં [શુભલેશ્યા]

જુઓ 'સુહૃલેસા'

સુહૃવિવાગ. નં [સુહૃવિવાગ]

શુભ કર્મના ફળ, 'વિવાગસૂત્ર' આગમ સૂત્રનો એક શ્રુત

સ્કંધ

સુહૃવિહાર. પું [સુહૃવિહાર]

સુખપૂર્વક વિચરવું-વિહરવું તે

સુહૃસંકમણ. નં [સુહૃસંક્રમણ]

સુખની પરંપરા

સુહૃસાય. નં [સુહૃસાત]

સુખ-શાતા

સુહૃસીલ. નં [સુહૃસીલ]

સુખાકારી સ્વભાવવાળો

સુહૃસીલગુણ. પું [શુભશીલગુણ]

સારા શીલ અને ગુણવાળો

સુહૃસેજ્જા. સ્ત્રીં [સુહૃસેજ્યા]

સુખનું કારણ

સુહૃત્થ. પુ. [શુભહસ્ત]

સારા હાથે

સુહાકમ્મંત. નં. [સુધાકર્માન્ત]

યૂનાનું કારખાનું, યૂના વિષયક ધંધો

સુહાણુબંધ. નં. [શુભાણુબંધ]

કર્મ પ્રકૃતિનો શુભ અનુબંધ

સુહાભિગમ. નં. [સુખાભિગમ]

સુખે સેવવા યોગ્ય

સુહાવહ. પુ. [સુખાવહ]

સીતોદા નદીના પશ્ચિમ કિનારાનો એક પર્વત,

સુહાવહ. પુ. [સુખાવહ]

નલિન વિજય પાસેનો એક વક્ષસ્કાર,

સુહાવહ. પુ. [સુખાવહ]

સુખનો પ્રવાહ-પરંપરા, સુખકર-સુખદાયક

સુહાસન. નં. [સુખાસન]

સુખપૂર્વક બેસવું, એક આસન-વિશેષ

સુહાસિય. ત્રિ. [સુભાષિત]

યથાર્થપણે કહેવું

સુહિ. પુ. [સુહૃદ]

મિત્ર, સહાયક

સુહિ. ત્રિ. [સુખિન્]

સુખી, પુન્યશાળી

સુહિં. કૃ. [સુખિતુમ્]

સુખી થવા માટે

સુહિય. ત્રિ. [સુખિત]

સુખ ભોગવનાર

સુહિય. પુ. [સુહૃદ]

મિત્ર, સહાયક

સુહિયાય. કૃ. [સુખિતાય]

સુખ ભોગવવા માટે

સુહિરણ્ણ. નં. [સુહિરણ્ય]

વનસ્પતિ વિશેષ

સુહિરણ્ણયા. સ્ત્રી. [સુહિરણ્યકા]

જુઓ 'ઉપર'

સુહિરણ્ણયાકુસુમ. નં. [સુહિરણ્યકાકુસુમ]

એક વનસ્પતિ વિશેષનું ફૂલ

સુહિરીમણ. નં. [સુહીમનસ]

અતિ શરમાળ

સુહી. સ્ત્રી. [સુખિન્] જુઓ 'સુહિ'

સુહુત્તર. વિશે. [સુખોત્તર]

સુખે પાર કરાય તેવું

સુહુમ. ત્રિ. [સૂક્ષ્મ]

ઝીણું, બારીક,

સુહુમ. ત્રિ. [સૂક્ષ્મ]

સૂક્ષ્મ એકેન્દ્રિય જીવ જેને કેવળી સિવાય કોઈ જોઈ ન

શકે અને આખા લોકમાં ભરેલા હોય,

સુહુમ. ત્રિ. [સૂક્ષ્મ]

નામકર્મની એક પ્રકૃતિ જેના ઉદયે સૂક્ષ્મ એકેન્દ્રિયપણું

પ્રાપ્ત થાય,

સુહુમ. ત્રિ. [સૂક્ષ્મ]

'પન્નવણા' સૂત્રનું એક દ્વાર

સુહુમઆડ. પુ. [સૂક્ષ્માપ્]

સૂક્ષ્મ અષ્ટાય જીવ, સૂક્ષ્મ પાણી

સુહુમઆડકાઈય. પુ. [સૂક્ષ્માપ્કાયિક]

સૂક્ષ્મ અષ્ટાયના જીવો

સુહુમઆડકાઈય. પુ. [સૂક્ષ્માપ્કાયિક]

જુઓ 'ઉપર'

સુહુમકાય. પુ. [સૂક્ષ્મકાય]

સૂક્ષ્મકાયના રક્ષણ માટે બોલતી વખતે મુખ પાસે

હાથમાં વસ્ત્ર રખાય તે

સુહુમકાલ. પુ. [સૂક્ષ્મકાલ]

કાળનો સૂક્ષ્મ ભાગ-સમય, બારીક સમય

સુહુમકિરિય. નં. [સૂક્ષ્મક્રિય]

શુક્લ ધ્યાનનો ત્રીજો પાયો-જ્યાં જીવને અતિ સામાન્ય

ક્રિયા હોય - મન વચનનો નિરોધ હોય

સુહુમતરાય. ત્રિ. [સૂક્ષ્મતરક]

અતિ સૂક્ષ્મ

સુહુમતેડકાઈય. પુ. [સૂક્ષ્મતૈજસ્કાયિક]

સૂક્ષ્મ અગ્નિકાયના જીવ

સુહુમતેડકાઈય. પુ. [સૂક્ષ્મતૈજસ્કાયિક]

જુઓ 'ઉપર'

સુહુમનામ. નં. [સૂક્ષ્મનામન્]

નામકર્મની એક પ્રકૃતિ-જેનાથી જીવને સૂક્ષ્મ શરીર મળે

સુહુમનિઓગ. પુ. [સૂક્ષ્મનિગોદ]

સૂક્ષ્મ નિગોદ-સાધારણ વનસ્પતિ

સુહુમનિઓદ. પુ. [સૂક્ષ્મનિગોદ]

જુઓ 'ઉપર'

સુહુમનિઓદજીવ. પુ. [સૂક્ષ્મનિગોદજીવ]

સૂક્ષ્મ-નિગોદના-સાધારણ વનસ્પતિકાયિક જીવ

સુહુમનિઓય. પુ. [સૂક્ષ્મનિગોદ]

જુઓ 'સુહુમનિઓગ'

સુહુમનિગોદ. પુ. [સૂક્ષ્મનિગોદ] જુઓ 'ઉપર'

સુહુમનિગોદજીવ. પુ૦ [સૂક્ષ્મનિગોદજીવ]
સૂક્ષ્મ નિગોદના જીવ
સુહુમનિગોય. પુ૦ [સૂક્ષ્મનિગોદ]
જુઓ 'સુહુમનિઓગ'
સુહુમપરમાણુ. પુ૦ [સૂક્ષ્મપરમાણુ]
સૂક્ષ્મ પુદ્ગલો
સુહુમપુઢવિકાઇય. પુ૦ [સૂક્ષ્મપૃથ્વીકાયિક]
સૂક્ષ્મ પૃથ્વીકાયના જીવો
સુહુમપુઢવી. સ્ત્રી૦ [સૂક્ષ્મપૃથ્વી]
સૂક્ષ્મ પૃથ્વી
સુહુમયરય. ત્રિ૦ [સૂક્ષ્મતરક]
અતિ બારીક
સુહુમવણસ્સકાઇય. પુ૦ [સૂક્ષ્મવનસ્પતિકાયિક]
સૂક્ષ્મ વનસ્પતિકાયના જીવો
સુહુમવણસ્સતિ. સ્ત્રી૦ [સૂક્ષ્મવનસ્પતિ]
સૂક્ષ્મ વનસ્પતિ
સુહુમવણસ્સતિકાઇય. પુ૦ [સૂક્ષ્મવનસ્પતિકાયિક]
સૂક્ષ્મ વનસ્પતિકાયના જીવો
સુહુમવાઝકાઇય. પુ૦ [સૂક્ષ્મવાયુકાયિક]
સૂક્ષ્મ વાયુકાયના જીવો
સુહુમવાઝકાઇય. પુ૦ [સૂક્ષ્મવાયુકાયિક]
જુઓ 'ઉપર'
સુહુમસંપરાઇય. પુ૦ [સૂક્ષ્મસામ્પરાયિક]
જેમાં અતિ થોડો કષાય રહે તેવા 'સૂક્ષ્મ સંપરાય'
નામના ચારિત્ર વિષયક, દશમું ગુણસ્થાનક
સુહુમસંપરાગ. ન૦ [સૂક્ષ્મસમ્પરાય]
જેમાં અતિ અલ્પ કષાય રહે તેવું પાંચમું ચરિત્ર
સુહુમસંપરાય. ન૦ [સૂક્ષ્મસમ્પરાય]
જુઓ 'ઉપર'
સુહુમસંપરાયચરિત્ત. ન૦ [સૂક્ષ્મસમ્પરાયચારિત્ર]
ચારિત્રનો એક ભેદ-જેમાં કષાયો અતિ અલ્પ હોય
સુહુમસંપરાયચરિત્તપરિણામ. પુ૦ [સૂક્ષ્મસમ્પરાયચરિત્ર-
પરિણામ] 'સૂક્ષ્મસંપરાય ચારિત્ર'નું પરિણામવું
સુહુમસંપરાયચરિત્તલઢિ. સ્ત્રી૦ [સૂક્ષ્મસમ્પરાયચરિત્રલઢિ]
'સૂક્ષ્મસંપરાય ચારિત્ર'ની પ્રાપ્તિ
સુહુમસંપરાયચરિત્તવિનય. ન૦ [સૂક્ષ્મસમ્પરાયચરિત્રવિનય]
'સૂક્ષ્મસંપરાય' ચારિત્ર પરત્વે આદર-બહુમાન
સુહુમસરીર. ન૦ [સૂક્ષ્મશરીર]
અતિ બારીક શરીર
સુહુય. ત્રિ૦ [સુહત]
સારી રીતે હોમેલ

સુહુયહુયાસણ. ન૦ [સુહતહુતાશન]
સારી રીતે હોમેલ-હુતાશન-અગ્નિ આદિ
સુહોસિ. ત્રિ૦ [સુહોષિન્]
સુખનો ઇચ્છુક
સુહોઇય. ન૦ [સુહોચિત]
સુખને લાયક
સુહોચિય. ન૦ [સુહોચિત]
જુઓ 'ઉપર'
સુહોત્તાર. ત્રિ૦ [સુહોત્તાર]
સુખેથી પાર કરાય તેવું
સુહોદય. ન૦ [સુહોદક]
વિશુદ્ધ પાણી
સુહોયાર. ત્રિ૦ [સુહોયાર]
જુઓ 'સુહોત્તાર'
સુહોવભોગ. પુ૦ [સુહોવભોગ]
સુખે કરીને ઉપભોગ થઈ શકે તે
સૂ. અ૦ [સૂ]
નિંદાસૂચક અવ્યય
સૂઅ. ધા૦ [સૂચય]
સૂચના કરવી
સૂઢ. સ્ત્રી૦ [સૂચિ]
સોય, પરિણામ વિશેષ, એક આકાશ પ્રદેશ શ્રેણિ,
પાતળી ખીલી
સૂઢકલાવ. પુ૦ [સૂચિકલાપ]
સોયનો સમૂહ
સૂઢતલ. ન૦ [સૂચિતલ]
સોયની સપાટી
સૂઢભૂત. ન૦ [સૂચીભૂત]
સોયરૂપ
સૂઢય. ત્રિ૦ [સૂપ્યા]
ભીજાવેલ-આર્દ્ર કરેલ
સૂઢય. ન૦ [સૂત]
જેણે જન્મ આપેલ છે તે
સૂઢય. ત્રિ૦ [સૂપિક]
દાળ કે દહીં આદિથી આર્દ્ર કરેલ ભાત વગેરે
સૂઢયા. સ્ત્રી૦ [સૂચિકા]
દરજી, સોય
સૂઢયા. સ્ત્રી૦ [સૂતિકા]
નવપ્રસૂતા ગાય વગેરે
સૂઢ. સ્ત્રી૦ [સૂચી]
સોય, ખીલી, આકાશ પ્રદેશ શ્રેણિ

સૂઈઅંગુલ. નં [સૂચ્યકુલ]
એક માપ વિશેષ

સૂઈકલાવ. પુ [શૂચીકલાપ]
સોયનો સમૂહ

સૂઈપડંતર. નં [શૂચીપુટાન્તર]
બે આકાશ પ્રદેશ શ્રેણિ વચ્ચેનું અંતર

સૂઈફલય. નં [શૂચીફલક]
સોયનું ફણું

સૂઈભૂય. નં [શૂચીભૂત]
સોય રૂપ

સૂઈમુખ. પુ [સૂચીમુખ]
પક્ષી વિશેષ,

સૂઈમુખ. પુ [સૂચીમુખ]
એક બે ઇન્દ્રિય જીવ,

સૂઈમુખ. પુ [સૂચીમુખ]
પાટિયામાં જ્યાં નાની ખીલી લગાડાય ત્યાંની નજીકની જગ્યા

સૂઈમુહ. પુ [સૂચીમુખ]
જુઓ 'ઉપર'

સૂઈવૂહ. પુ [સૂચીવૂહ]
સૈન્યનો એક વ્યૂહ જે સોય આકારે રહેલ હોય તે

સૂકર. પુ [શૂકર]
સુવર, ડુક્કર

સૂકરકરણ. નં [સૂકરકરણ]
સુવરનું શિક્ષણ કે ક્રીડાસ્થળ

સૂકરજુદ્ધ. પુ [સૂકરયુદ્ધ]
સુવરનું યુદ્ધ

સૂચિ. સ્ત્રી [સૂચિ]
જુઓ 'સૂઈ'

સૂચિકલાવ. નં [શૂચિકલાપ]
સોયનો સમૂહ

સૂચી. સ્ત્રી [સૂચી] જુઓ 'સૂઈ'

સૂડ. ધા [ભજ્જ]
ભાંગવું, તોડવું

સૂળાલંછણય. પુ [સૂળાલાજ્ઞણક]
પાપના સ્થાનના લક્ષણથી યુક્ત

સૂળા. સ્ત્રી [સૂના]
વધ્યભૂમિ

સૂળારંભ. પુ [સૂળારમ્ભ]
ખાંડણી-ઘંટી-ચૂલો-પાણીયાડુ-સાવરણી એ પાંચ પાપસ્થાનો વડે આરંભ-હિંસા કરવી તે

સૂણિય. નં [શૂનિક]
સોજાનો રોગ

સૂતી. સ્ત્રી [સૂતા]
પ્રસૂતા સ્ત્રી

સૂન. પુ [સૂન]
પાપનું સ્થાન-ખાંડણી, ઘંટી, ચૂલો, પાણીયાડુ, સાવરણી એ પાંચ જ્યાં હોય તે

સૂપ. પુ [સૂપ]
દાળ

સૂમાલ. પુ [સુકુમાર]
જુઓ 'સુકુમાર'

સૂમાલય. પુ [સુકુમારક]
જુઓ 'ઉપર'

સૂમાલા. સ્ત્રી [સુકુમારી]
સુકુમારી,

સૂમાલા. સ્ત્રી [સુકુમારી]
અતિ ક્રોધળ

સૂમાલિયા. સ્ત્રી [સુકુમારિકા]
જુઓ 'સુકુમાલિઆ'

સૂમાલિયા. વિ [સુકુમારિયા]
જુઓ સુકુમાલિયા

સૂય. ધા [સૂચય]
સૂચના કરવી, કહેવું

સૂય. પુ [શૂક]
ધાન્યાદિનો તીક્ષ્ણ અગ્રભાગ

સૂય. પુ [સૂપ]
ચોળા-મગ-ચણા વગેરે ધાન્ય-કઠોળની દાળ

સૂય. ત્રિ [દે. શૂન]
સોજાવાળું

સૂયક. ત્રિ [સૂચક]
યુગલખોર

સૂયગડ. નં [સૂત્રકૃત]
બીજુ અંગ આગમ સૂત્ર

સૂયગડજ્ઞયણ. નં [સૂત્રકૃતાધ્યયન]
'સૂયગડ' સૂત્રના અધ્યયન

સૂયગડધર. ત્રિ [સૂત્રકૃતધર]
'સૂયગડ' નામક અંગ સૂત્રના ધારક

સૂયપુરિસ. પુ [સૂપપુરુષ]
રસોઈયો

સૂયર. પુ [શૂકર]
સુવર, ડુક્કર

સૂરજાઇય. ન૦ [સૂરજાતિક]

સુવરની જાતિનો

સૂરત્ત. ન૦ [સૂરત્ત]

સુવરપણું

સૂરપોસય. ત્રિ૦ [સૂરપોષક]

સુવરને પાળનાર-પોષનાર

સૂયલિ. પુ૦ [દે.]

એક દેશ વિશેષ

સૂયા. સ્ત્રી૦ [સૂચા]

અસ્ફુટ વચન

સૂર. પુ૦ [શૂર]

શૂરો, બહાદુર, પરાક્રમી

સૂર. પુ૦ [સૂર]

સૂર્ય, દીવાકર, સૂર્યનામક દ્વીપ-સમુદ્ર, એક વક્ષસ્કાર પર્વત, સૂર્યના ચિન્હવાળુ આભરણ, એક દેવ-વિમાન, 'પુષ્કિયા' સૂત્રનું એક અધ્યયન

સૂર. વિ૦ [સૂર્ય]

એક જ્યોતિષ્ઠેન્દ્ર, પૂર્વભવમાં તે શ્રાવસ્તીનો સુપંદુ ગાથાપતિ હતો.

સૂરંતરિય. ન૦ [સૂર્યંતરિત]

સૂર્ય દ્વારા અંતરિત નક્ષત્ર

સૂરઅત્થમણવેલા. સ્ત્રી૦ [સૂર્યઅસ્તમન્વેલા]

સૂરજ આથમવાનો સમય

સૂરકંત. પુ૦ [સૂરકાન્ત]

સૂર્યકાંત મણિ, સચિત કઠિન પૃથ્વીનો એક ભેદ, ત્રીજા-ચોથા દેવલોકનું એક દેવવિમાન

સૂરકંતત્ત. ન૦ [સૂરકાન્તત્ત]

સૂર્યકાંતપણું

સૂરકંતમણિ. પુ૦ [સૂરકાન્તમણિ]

એક મણિ

સૂરકંતમણિનિસ્સિય. ન૦ [સૂરકાન્તમણિનિશ્રિત]

સૂર્યકાંતમણિ-નિશ્રિત

સૂરકૂડ. પુ૦ [સૂરકૂટ]

એક દેવવિમાન

સૂરગણ. પુ૦ [સૂરગણ]

દેવસમૂહ

સૂરચરિય. ન૦ [સૂરચરિત]

સૂર્ય દ્વારા ચરિત-વિચરણ કરાવેલ ક્ષેત્ર

સૂરચરિયા. સ્ત્રી૦ [સૂરચરિકા]

સૂર્યની ચાલ જાણવાની વિદ્યા

સૂરજ્ઞય. પુ૦ [સૂરધ્વજ]

ત્રીજા-ચોથા દેવલોકનું એક દેવવિમાન

સૂરણ. પુ૦ [સૂરણ]

એક જાતનો કંદ

સૂરણકંદ. પુ૦ [સૂરણકન્દ]

જુઓ 'ઉપર'

સૂરત્થમણ. ન૦ [સૂરાસ્તમયન]

સૂરજનું આથમવું-અસ્ત થવું

સૂરત્થમણપવિભત્તિ. પુ૦ [સૂરાસ્તમનપ્રવિભત્તિ]

એક દેવતાઈ નાટ્ય વિશેષ

સૂરદહ. પુ૦ [સૂરદ્રહ]

એક દ્રહ

સૂરદીવ. પુ૦ [સૂરદ્વીપ]

એક દ્વીપ

સૂરદ્વીવ. પુ૦ [સૂરદ્વીપ]

એક દ્વીપ

સૂરપન્નત્તિ. સ્ત્રી૦ [સૂરપ્રજ્ઞત્તિ]

એક (ઉપાંગ) આગમ સૂત્ર

સૂરપમાણભોડ. ત્રિ૦ [સૂરપ્રમાણભોજિન]

સૂર્ય ઊગે ત્યારથી આથમે ત્યાં સુધી ખા-ખા કરનાર, અસમાધિનું એક સ્થાનક

સૂરપરિવેસ. પુ૦ [સૂરપરિવેશ]

સૂર્યની આસપાસનું કુંડાળું

સૂરપરિવેસ. પુ૦ [સૂરપરિવેશ]

જુઓ 'ઉપર'

સૂરપવ્વત. પુ૦ [સૂરપર્વત]

એક વક્ષસ્કાર પર્વત

સૂરપવ્વય. પુ૦ [સૂરપર્વત]

જુઓ 'ઉપર'

સૂરપ્પભ. પુ૦ [સૂરપ્રભ]

ત્રીજા-ચોથા દેવલોકનું એક દેવવિમાન, સૂરપ્રભા દેવીનું સિંહાસન

સૂરપ્પભ. વિ૦ [સૂર્યપ્રભ]

અરક્ષૂરીનો ગાથાપતિ, સૂરસિરિ તેની પત્ની, સૂરપ્પભા પુત્રી હતી.

સૂરપ્પભા. વિ૦ [સૂરપ્રભા]

અરક્ષૂરીનગરીના ગાથાપતિ સૂરપ્પભ ની પુત્રી, દીક્ષા લીધી. મૃત્યુબાદ સૂર્યની અગ્રમહિષી બની

સૂરપ્પમાણભોડ. ત્રિ૦ [સૂરપ્રમાણભોજિન]

જુઓ 'સૂરપમાણભોડ'

સૂરમંડલ. ન૦ [સૂર્યમંડલ]

સૂર્યના માંડલા, સૂર્ય વિચરણ માર્ગ

સૂરમંડલપવિભત્તિ. પુ. [સૂરમંડલપ્રવિભત્તિ]

એક દેવતાઈ નાટ્ય વિશેષ

સૂરલેસ. પુ. [સૂરલેશ્ય]

ત્રીજા-ચોથા દેવલોકનું એક દેવવિમાન

સૂરલેસ્સા. સ્ત્રી. [સૂરલેશ્યા]

સૂર્યની પ્રભા

સૂરવડંસ. પુ. [સૂરાવતંસક]

એક દેવવિમાન

સૂરવડેસય. પુ. [સૂરાવતંસક]

જુઓ 'ઉપર'

સૂરવર્ણ. પુ. [સૂરવર્ણ]

એક દેવવિમાન

સૂરવર. ત્રિ. [સૂરવર]

પ્રધાન સૂર્ય

સૂરવરોભાસ. પુ. [સૂરવરાવભાસ]

એ નામનો એક દ્વીપ-એક સમુદ્ર

સૂરવલ્લી. સ્ત્રી. [સૂરવલ્લી]

એ નામની એક વેલ

સૂરવિમાણ. પુ. [સૂરવિમાન]

સૂર્યનું વિમાન

સૂરસહગત. ન. [સૂરસહગત]

સૂર્યની સાથે જનાર (નક્ષત્ર-વિશેષ)

સૂરસિંગ. પુ. [સૂરશૃંગ]

ત્રીજા-ચોથા દેવલોકનું એક દેવવિમાન

સૂરસિદ્ધ. પુ. [સૂરસૃષ્ટ]

જુઓ 'ઉપર'

સૂરસિરી-૧. વિ. [સૂર્યશ્રી]

ચકવર્તી અર ની મુખ્ય પત્ની

સૂરસિરી-૨. વિ. [સૂર્યશ્રી]

અરક્ષુરીના ગાથાપતિ સૂરપ્પભ ની પત્ની, સુરપ્પભા પુત્રી

સૂરસેણ. પુ. [સૂરશેન]

એ નામનો એક આર્યદેશ, તે દેશનો રહેવાસી

સૂરસેન. વિ. [સૂરસેન]

આગામી ચોવીસીમાં ઐરવત ક્ષેત્રમાં થનારા તેરમાં તીર્થંકર

સૂરાગમનપવિભત્તિ. પુ. [સૂરાગમનપ્રવિભત્તિ]

એક દેવતાઈ નાટ્ય વિશેષ

સૂરાદેવીકૂડ. પુ. [સૂરાદેવીકૂટ]

એક કૂટ

સૂરાભ. પુ. [સૂરાભ]

પાંચમાં દેવલોકનું એક દેવવિમાન,

સૂરાભ. પુ. [સૂરાભ]

એક લોકાંતિક વિમાન

સૂરાભિમુહ. પુ. [સૂરાભિમુખ]

સૂર્ય અભિમુખ

સૂરાવત્ત. પુ. [સૂરાવત્ત]

ત્રીજા-ચોથા દેવલોકનું એક દેવવિમાન

સૂરાવરણપવિભત્તિ. પુ. [સૂરાવરણપ્રવિભત્તિ]

એક દેવતાઈ નાટ્ય વિશેષ

સૂરાવલિપવિભત્તિ. પુ. [સૂરાવલિપ્રવિભત્તિ]

એક દેવતાઈ નાટ્ય વિશેષ

સૂરિ. પુ. [સૂરિ]

આચાર્ય

સૂરિય. પુ. [સૂર્ય]

સૂરજ, દીવાકર

સૂરિયકંત. પુ. [સૂર્યકાન્ત]

એક મણિ

સૂરિયકંત. વિ. [સૂર્યકાન્ત]

સેથિવયાના રાજા પદસિ અને રાણી સૂરિયકંતા નો પુત્ર

સૂરિયકંતા. વિ. [સૂર્યકાન્તા]

સેથિવયાના રાજા પદસિ ની પત્ની (રાણી), જેણે રાજાને

ઝેર આપીને મારી નાંખેલ.

સૂરિયગત. પુ. [સૂર્યગત]

સૂર્ય આચીર્ણ ક્ષેત્ર

સૂરિયપડિહિ. પુ. [સૂર્યપ્રતિધિ]

સૂર્ય પરિવેષ

સૂરિયમંડલ. ન. [સૂર્યમંડલ]

સૂર્યનું મંડલગતિ ક્ષેત્ર

સૂરિયાભ. પુ. [સૂર્યાભ]

સૂર્યાભ નામનો દેવ-જે મૂળ પ્રદેશી રાજા જીવ હતો તે

સૂરિયાભ. પુ. [સૂર્યાભ]

સૂર્યાભ નામનું એક દેવવિમાન જ્યાં સૂર્યાભદેવ રહે છે

સૂરિયાભ. વિ. [સૂર્યાભ]

સૌધર્મકલ્પના સૂર્યાભ વિમાનનો અધિપતિ દેવ. ભ. સંનુમુખ બત્રીશ બ્રહ્મ નાટક દેખાડી, ભિત્તે કરી, તે રાજા

પદસિ નો જીવ હતો.

સૂરિયાભગમ. પુ. [સૂર્યાભગમ]

સૂર્યાભ દેવતાનો આલાવો-વિશેષ

સૂરિયાભવિમાન. પુ. [સૂર્યાભવિમાન]

સૂર્યાભ દેવનું વિમાન

સૂરિયાભવિમાનપદ. પુ. [સૂર્યાભવિમાનપતિ]

સૂર્યાભ વિમાનનો સ્વામી

સૂર્યાભવિમાનવાસિ. પુ. [સૂર્યાભવિમાનવાસિન્]

સૂર્યાભ વિમાનમાં રહેનાર

સૂર્યાવત્ત. પુ. [સૂર્યાવત્ત]

સૂર્ય જેને આવર્તન કરે છે તે મેરુ પર્વત,

સૂર્યાવત્ત. પુ. [સૂર્યાવત્ત]

એક દેવવિમાન

સૂર્યાવરણ. પુ. [સૂર્યાવરણ]

સૂર્ય જેને આવરે છે-ઘેરે છે તે મેરુ પર્વત

સૂરિલ્લમંડવગ. પુ. [સૂરિલ્લમંડવગ]

ગ્રામણી નામક તૃણનો માંડવો

સૂરિલ્લમંડવય. પુ. [સૂરિલ્લમંડવય]

જુઓ 'ઉપર'

સૂરિ. પુ. [સૂરિ]

આચાર્ય

સૂરુગમણ. ન. [સૂરોદગમન]

સૂર્યનું ઊગવું તે

સૂરુગમણપવિભક્તિ. પુ. [સૂરોદગમનપ્રવિભક્તિ]

એક દેવતાઈ નાટ્ય વિશેષ

સૂરુત્તરવડેસગ. પુ. [સૂરોત્તરવતંસક]

ત્રીજા-ચોથા દેવલોકનું એક દેવવિમાન

સૂરોદ. પુ. [સૂરોદ]

એ નામનો એક દ્વીપ-એક સમુદ્ર

સૂરોદય. પુ. [સૂરોદય]

સૂર્યનો ઉદય

સૂરોવરાગ. પુ. [સૂરોપરાગ]

સૂર્યગ્રહણ

સૂરોવરાય. પુ. [સૂરોપરાગ]

સૂર્યગ્રહણ

સૂલ. ન. [શૂલ]

શૂળ, ફાંસી, ત્રિશૂળ,

સૂલ. ન. [શૂલ]

શૂળ નામે રોગ

સૂલગ. પુ. [શૂલાગ્ર]

ત્રિશૂળનો અગ્રભાગ

સૂલપાણિ. પુ. [શૂલપાણિ]

જેના હાથમાં ત્રિશૂળ નામે આયુધ છે તે ઇશાનેન્દ્ર

સૂલભિન્નગ. ત્રિ. [શૂલભિન્નક]

શૂળીએ ચઢાવી ભેદી નાંખેલ

સૂલભેય. પુ. [શૂલભેદ] જુઓ 'ઉપર'

સૂલા. સ્ત્રી. [શૂલા]

લાંબી શૂળ, ફાંસી

સૂલાઇગ. ત્રિ. [શૂલાચિત]

ફાંસીએ લટકાયેલ

સૂલાઇતય. પુ. [શૂલાયિતક]

ફાંસીએ ચઢાવવાની સજા

સૂલાઇય. ન. [શૂલાચિત]

જુઓ 'સૂલાઇગ'

સૂલાઇયગ. પુ. [શૂલાચિતક]

જુઓ 'સૂલાઇતય'

સૂલાભિન્ન. ત્રિ. [શૂલાભિન્ન]

જુઓ 'શૂલભિન્નક'

સૂલાભિન્નય. પુ. [શૂલાભિન્નક]

જુઓ 'ઉપર'

સૂલિયા. સ્ત્રી. [શૂલિકા]

ફાંસી, શૂળી

સૂવ. પુ. [સૂર્વ]

રસોઈથો

સૂવ. પુ. [સૂવ]

દાળ

સૂવળીય. ત્રિ. [સૂવળીત]

સારી રીતે સમીપે આણેલ-લાવવામાં આવેલ

સૂસર. પુ. [સુસ્વર]

જુઓ 'સુસર'

સૂસરનામ. ન. [સુસ્વરનામ]

જુઓ 'સુસરનામ'

સૂસરનિઘોષ. પુ. [સુસ્વરનિઘોષ]

એક દેવવિમાન

સૂસરપરિવાદળી. સ્ત્રી. [સુસ્વરપરિવાદિની]

એક પ્રકારની વીણા

સૂસરા. સ્ત્રી. [સુસ્વરા]

સારા સ્વરવાળી એક ઘંટા

સે. અ. [અથ]

પ્રકરણ કે વાક્યારંભે વપરાતો એક શબ્દ વિશેષ,

અનંતર, પછી, પ્રશ્નાર્થ

સેઅ. વિ. [શ્વેત]

આમલકલ્પાનો રાજા. તેની પત્નીનું નામ ધારણી હતું.

સેઇય. ન. [સેતિક]

એક માપ-પરિમાણ, બે પસલીનો એક સેતિક

સેઝ. પુ. [સેતુ]

પાળ, પુલ, રસ્તો

સેઝકર. ત્રિ. [સેતુકર]

પાળ-પુલ બનાવનાર

સેડય. ત્રિં [સેચક]

પાણી સિંચનાર, ધન વૃદ્ધિ કરનાર

સેંભિય. નં [શ્લેષ્મિક]

શ્લેષ્મ સંબંધિ

સેજ્જ. સ્ત્રીં [શય્યા]

જુઓ 'સેજ્જા'

સેજ્જંભવ. વિં [શય્યામ્ભવ]

એક પ્રભાવક આચાર્ય, આચાર્ય પમ્ભવ ના પદધર,
તેમના પુત્ર મનગ નિમિત્તે આગમના નવનીત સમાન
દેસવેયાલિય સૂત્રનું ઉદ્ધરણ કરેલું.

સેજ્જંસ. પું [શ્રેયાંસ]

માગસર માસનું લોકોત્તર નામ

સેજ્જંસ-૧. વિં [શ્રેયાંસ]

ભ. મહાવીરના પિતા સિદ્ધાર્થ ક્ષત્રિયનું બીજું નામ

સેજ્જંસ-૨. વિં [શ્રેયાંસ]

ભરતક્ષેત્રની આ ચોવીસીના અગિયારમાં તીર્થંકર,
સિદ્ધપુરના રાજા અને રાણી વણ્હુ ના પુત્ર, ૧૦૦૦ પુરુષ
સાથે દીક્ષા લીધી, તેને ૬૬ ગણ અને ૬૬ ગણધર
હતા.. વગેરે... વગેરે...

સેજ્જંસ-૩. વિં [શ્રેયાંસ]

ભ. ઉસમ ના મુખ્ય શ્રાવક, ઉસમ ના પૌત્ર, પ્રથમ ભિક્ષા
દાતા, ભ. ઉસમ સાથે તેને સાત ભવનો સંબંધ હતો.

સેજ્જંસ-૪. વિં [શ્રેયાંસ]

ભરતક્ષેત્રના ચોથા બદેવ અને ચોથા વાસુદેવના
પૂર્વભવના ધર્માચાર્ય.

સેજ્જપડિમા. સ્ત્રીં [શય્યાપ્રતિમા]

શય્યાસંબંધિ અભિગ્રહ વિશેષ ધારણ કરવો તે

સેજ્જખંડ. પું [શય્યાખાણ્ડ]

સંન્યાસીના બિછાનાનું એક ઉપકરણ

સેજ્જા. સ્ત્રીં [શય્યા]

શય્યા,

સેજ્જા. સ્ત્રીં [શય્યા]

સાધુને રહેવાની જગ્યા, વસતિ,

સેજ્જા. સ્ત્રીં [શય્યા]

પાટ-પલંગ-બિછાનું

સેજ્જાકારી. સ્ત્રીં [શય્યાકારિણી]

બિછાનું-શય્યા પાથરનારી સ્ત્રી

સેજ્જાતરપિંડ. પું [શય્યાતરપિંડ]

સજ્જાતરના ધરનો આહાર

સેજ્જાભૂમિ. સ્ત્રીં [શય્યાભૂમિ]

શય્યા-ભૂમિ

સેજ્જાયર. પું [શય્યાતર]

સાધુને રહેવાનું સ્થાન આપનાર, વસતીનો સ્વામી-
ગૃહસ્થ

સેજ્જાયરપિંડ. પું [શય્યાતરપિંડ]

'શય્યાતર' નો આહાર

સેજ્જાયરય. પું [શય્યાતરક]

જુઓ 'સેજ્જાયર'

સેજ્જાયરિ. સ્ત્રીં [શય્યાતરિ]

શય્યાતર-સ્ત્રી

સેજ્જાસણિય. નં [શય્યાસનિક]

શય્યાઆસન સંબંધિ

સેજ્જાસમિતિ. સ્ત્રીં [શય્યાસમિતિ]

શય્યાસંબંધિ જયણાનું પાલન કરવું તે

સેટ્ટ. ત્રિં [શ્રેષ્ઠ]

ઉત્તમ

સેટ્ટિ. પું [શ્રેષ્ઠિન્]

નગરશેઠ, શાહુકાર

સેટ્ટિત્ત. નં [શ્રેષ્ઠિત્વ]

શ્રેષ્ઠીપણું

સેટ્ટિય. પું [શ્રેષ્ઠિક]

શ્રેષ્ઠી

સેટ્ટિસુઅ. પું [શ્રેષ્ઠીસુત]

શ્રેષ્ઠીપુત્ર

સેડિય. પું [દે.]

એક જાતનું ઘાસ-વનસ્પતિ

સેડિયા. સ્ત્રીં [સેટિકા]

સફેદ માટી, ખડી

સેડી. સ્ત્રીં [દે.]

એક રોમ પક્ષી

સેટ્ટિ. સ્ત્રીં [શ્રેણિ]

શ્રેણિ, પંક્તિ, હાર, આકાશપ્રદેશ પંક્તિ, ઉપશમ કે ક્ષપક

શ્રેણિ, જીવ એક ગતિમાંથી બીજી ગતિમાં જાય ત્યારે

તેમના ગમન માર્ગની આકાશ પ્રદેશ પંક્તિ

સેટ્ટિઅંગુલ. નં [શ્રેણ્યકુલ]

એક માપ વિશેષ

સેટ્ટિઆયત. ત્રિં [શ્રેણ્યાયત]

લાંબી શ્રેણિ

સેટ્ટિતવ. નં [શ્રેણિતપ]

એક પ્રકારનો તપ

સેટ્ટિસય. નં [શ્રેણિશત]

શ્રેણિ-શતક

સેઢી. સ્ત્રી [શ્રેણી]

જુઓ 'સેઢિ'

સેળ. પુ [શ્યેન]

બાજ પક્ષી

સેળઅ. વિ [સેનક]

રાજા સેણિઅ નું બીજું નામ

સેળપટ્ટસંઠિત. ન [સેનકપૃષ્ઠસંસ્થિત]

બાજ પક્ષીના પૃષ્ઠ આકારે રહેલ

સેળય. પુ [શ્યેનક]

સિંચાણો (પક્ષી)

સેળા-૧. વિ [સેળા]

થૂલભદ્ર ની એક બહેન. તેણે આચાર્ય, સંભૂતિવિજય પાસે દીક્ષા લીધી.

સેળા-૨. વિ [સેળા]

ભ. સર્ભવ ના માતા

સેળા-૩. વિ [સેળા]

રાજગૃહીના રાજા સેણિઅ ની બહેન, તેના લગ્ન વિદ્યાધર સાથે થયેલા

સેણિ. સ્ત્રી [શ્રેણિ]

જુઓ 'સેઢિ'

સેણિઅ/ય. વિ [શ્રેણિકા]

રાજગૃહીનો રાજા, ભ. મહાવીરના અનન્ય ઉપાસક, ભાવિ તીર્થંકર પદ્મનાભ (મહાપરમ) ને બિંભીસાર નામથી પણ પ્રસિદ્ધ છે. તેને નંદા, ધારિણિ, ચેલ્લાણા આદિ અનેક રાણીએ હતી. અમર, કૂણિઅ, પજ્જુન, સંવ, કાલ આદિ અનેક પુત્રો હતા. રાજા સેણિઅ નો આગમમાં અનેક સ્થાને ઉલ્લેખ છે. અનેક પ્રસંગો આવે છે. તેની અત્રે નોંધ કરી નથી, મુખ્ય સંદર્ભો જ આપેલા છે.

સેણિય. વિ [શ્રેણિકા]

રાજા જિયસત્તુ ના મંત્રીનો પુત્ર, જે મરીને કૂણિઅ નો શ્રેષ્ઠતમ હાથી, તેના પૂર્વભવામાં તે એક બ્રાહ્મણનો જીવ હતો.

સેળહય. ન [શ્લેક્ષણક]

જુઓ 'સળહ'

સેળહા. સ્ત્રી [શ્લક્ષણક]

જુઓ 'સળહ'

સેત. વિશે [શ્રેયસ]

કલ્યાણકારી

સેત. ન [શ્વેત]

સફેદ, એક મુહૂર્ત

સેતપડ. પુ [શ્વેતપટ]

સફેદ પટ

સેતાસોય. ન [શ્વેતાશોક]

એક ઉદ્યાન

સેતિયા. સ્ત્રી [સેતિકા]

જુઓ 'સેઙય'

સેતુ. પુ [સેતુ]

જુઓ 'સેઙ'

સેતુંજ. પુ [શત્રુજ્જય]

શત્રુજ્ય-એક પર્વત વિશેષ-જ્યાં અનેક આત્મા મોક્ષે ગયા છે

સેતુજ્જ. પુ [શત્રુજ્જય]

જુઓ 'ઉપર'

સેદસપ્પ. પુ [શ્વેતસર્પ]

સફેદ સાપ

સેના. સ્ત્રી [સેના]

સૈન્ય, હાથી-ઘોડા-રથ-પાયદળરૂપ ચતુરંગી સેના, વિશેષ નામ

સેનાકમ્મ. ન [સેનાકર્મન]

સેનાનું કાર્ય

સેનાચંધાર. ન [સેનાસ્કન્ધાવાર]

સેનાની છાવણી-પડાવ

સેનાગય. ન [સેનાગત]

સેનામાં રહેલ

સેનાવડ. પુ [સેનાપતિ]

લશ્કરનો અધિપતિ, ચક્રવર્તીનું એક રત્ન-'સેનાપતિ રત્ન'

સેનાવડત્ત. ન [સેનાપતિત્વ]

સેનાપતિપણું

સેનાવડરયણ. ન [સેનાપતિરત્ન]

ચક્રવર્તીનું સેનાપતિ નામક રત્ન વિશેષ

સેનાવડરયણત્ત. ન [સેનાપતિરત્નત્વ]

સેનાપતિ રત્નપણું

સેનાવચ્ચ. ન [સૈનાપત્ય]

સેનાપતિપણું

સેનાવતિ. સ્ત્રી [સેનાપતિ]

જુઓ 'સેનાવડ'

સેનાવતિરયણ. ન [સેનાપતિરત્ન]

જુઓ 'સેનાવડરયણ'

સેન્ન. ન [સૈન્ય]

જુઓ 'સેના'

સેય. પુ. [શ્વેત]

સફેદ

સેય. પુ. [સ્વેદ]

પરસેવો

સેય. ન. [શ્રેયસ્]

કલ્યાણ, શુભ, હિત, ક્ષેમ

સેય. ધા. [સેક]

સીંચન કરવું

સેય. અ. [એષ્યત્]

આગામી, ભવિષ્યનું

સેય. ત્રિ. [સૈજ]

કંપચુક્ત

સેયંકર. પુ. [શ્રેયસ્કર]

કલ્યાણકારક

સેયંકાર. ત્રિ. [શ્રેયસ્કાર]

એક મહાગ્રહ

સેયકંઠ. પુ. [શ્વેતકણ્ઠ]

ભૂતાનંદ ઇન્દ્રની મહિષ સેનાનો અધિપતિ

સેયકળવીર. ન. [શ્વેતકળવીર]

શ્વેતકણેર

સેયકાલ. પુ. [એષ્યત્કાલ]

આગામી કાળ

સેયચંદન. ન. [શ્વેતચંદન]

સફેદ ચંદન

સેયટ્ટિ. પુ. [શ્વેતાસ્થિ]

સફેદ હાડકું

સેયણ. ન. [સ્વેદન]

રોગની શાંતિ માટે સાત પ્રકારના ધાન્યની પોટલી

બાંધવી તે

સેયણ. ન. [સેચન]

પાણીનું સિંચવું

સેયણગ. પુ. [સેચનક]

એ નામનો એક હાથી

સેયણગસંઠિત. ન. [સેચનકસંસ્થિત]

સેચનક હાથીના આકારે રહેલ

સેયણપથ. પુ. [સેચનપથ]

પાણીની નીક

સેયણય. પુ. [સેચનક]

જુઓ 'સેયણગ'

સેયતા. સ્ત્રી. [શ્વેતતા]

સફેદ પણું

સેયનય/સેયણગ. વિ. [સેચનક]

રાજા સેણિઅ નો શ્રેષ્ઠતમ હાથી, તેના પૂર્વભવમાં તે એક બ્રાહ્મણનો જીવ હતો.

સેયબંધુજીવ. પુ. [શ્વેતબંધુજીવ]

શ્વેતબંધુ જીવક નામની વનસ્પતિ

સેયબંધુજીવય. પુ. [શ્વેતબંધુજીવક]

જુઓ 'ઉપર'

સેયભદ્ર. પુ. [શ્રેયોભદ્ર]

એક યક્ષ

સેયમલ્લપોચ્ચડ. ન. [સ્વેદમલપોચ્ચડ]

પરસેવા અને મળથી મલિન

સેયમાલ. સ્ત્રી. [શ્વેતમાલ]

શ્વેતમાળા

સેયવિય. ત્રિ. [સેવ્ય]

સેવવા યોગ્ય વ્રતાદિ

સેયવિયા. સ્ત્રી. [શ્વેતવિકા]

અર્ધ કૈકય દેશની રાજધાનીનું નગર

સેયા. સ્ત્રી. [શ્વેતક]

સફેદ

સેયાયણ. સ્ત્રી. [સેવઆયતન]

કીચડવાળું સ્થાન

સેયાલ. પુ. [એષ્યત્કાલ]

આગામી કાળ

સેયાસોગ. ન. [શ્વેતાશોક]

એક ઉદ્યાન

સેયાસોય. ન. [શ્વેતાશોક]

એક ઉદ્યાન

સેરિયક. પુ. [સૈરેયક]

એ નામનું એક વૃક્ષ

સેરિયય. પુ. [સૈરેયક]

જુઓ 'ઉપર'

સેરિયા. સ્ત્રી. [સેરિકા]

એક જાતનું વૃક્ષ

સેરિયાગુલ્મ. પુ. [સેરિકાગુલ્મ]

એક ગુલ્મ વનસ્પતિનું વૃક્ષ

સેરુતાલવન. ન. [સેરુતાલવન]

તાડ વૃક્ષ-વન

સેલ. પુ. [શૈલ]

પર્વત, પહાડ, શિલા, પથ્થર,

સેલ. પુ. [શૈલ]

પર્વતમાં બનાવેલ ઘર

સેલઅ. વિ [શૈલક]

શેલકપુરના રાજા, પદ્માવતી તેની પત્ની (રાણી) હતી,
પુત્ર મંડુકકુમાર હતો. થાવચ્યાપુત્રની દેશનાથી તે
શ્રાવક બન્યો. શુક અણગાર પાસે દીક્ષા લીધી. આચાર
શિથીલ બન્યા. પુનઃસ્થિર થઈને મોક્ષે ગયા.

સેલકમ્મ. ન [શૈલકર્મન્]

પથ્થર-કામ

સેલગિહ. ન [શૈલગૃહ]

પર્વતીય ઘર

સેલગોલ. પુ [શૈલગોલ]

પથ્થરનો ગોળો

સેલઘણ. પુ [શૈલધન]

પથ્થરનો ઘણ

સેલપત્ત. પુ [શૈલપાત્ર]

પથ્થરનું પાત્ર

સેલપાય. પુ [શૈલપાત્ર]

જુઓ 'ઉપર'

સેલપાલ. પુ [શૈલપાલ]

ધરણેન્દ્ર અને ભૂતાનંદ ઇન્દ્રનો એક લોકપાલ

સેલબંધણ. ન [શૈલબન્ધન]

પથ્થરનું બંધન

સેલવાલ. પુ [શૈલપાલ]

જુઓ 'સેલપાલ'

સેલવાલઅ. વિ [શૈલપાલક]

એક અન્યતીર્થિક પછી ભ.મહાવીરનો અનુયાયી બન્યો.

સેલવાલય. પુ [શૈલપાલક]

એ નામના એક અન્યતીર્થિ વિદ્વાન

સેલસિહર. પુ [શૈલશિખર]

પર્વતની ટોચ

સેલા. સ્ત્રી [શૈલા]

ત્રીજી નરક પૃથ્વી

સેલુ. પુ [શેલુ]

એક જાતનું વૃક્ષ

સેલેસી. સ્ત્રી [શૈલેશી]

મેરુ પર્વત જેવી નિશ્ચલ અવસ્થા, જે ચૌદમે ગુણઠાણે
હોય- જેમાં મન વચન કાય યોગનો સર્વથા નિરોધ કર્યા
પછી પાંચ ક્ષસ્વસ્વર ઉચ્ચારણ માત્ર કાળ જેટલી હોય

સેલેસીપટિવન્નગ. પુ [શૈલેશીપ્રતિપન્નક]

'શૈલેશી અવસ્થા'ને પ્રાપ્ત થયેલ

સેલોદાર્દ. વિ [શૈલોદાયિન્]

એક અન્યતીર્થિક પછી ભ.મહાવીરનો અનુયાયી બન્યો.

સેલોવટ્ટાણકમ્મંત. ન [શૈલોપસ્થાનકર્મન્તિ]

પાષાણ મંડપનો કારીગર

સેલ્લનંદિયરાય. વિ [શૈલ્યનન્દિરાજ]

ચંપાનગરીનો એક રાજકુમાર

સેલ્લાર. પુ [દે. કુન્તકાર]

ભાલા બનાવનાર

સેલ્લી. સ્ત્રી [દે.]

દોરડી, લગામ

સેવ. ધા [સેવ]

સેવવું, ભોગવવું

સેવ. ધા [સેવય]

ભોગવાવવું

સેવંત. કૃ [સેવમાન]

ભોગવતો, સેવતો

સેવગ. પુ [સેવક]

સેવા કરનાર

સેવટ્ટસંઘયણનામ. ન [સેવાર્ત્તસંહનનનામન્]

નામકર્મની એક પ્રકૃતિ જેના વડે છ સંઘયણમાંનું

છેવટનું સંઘયણ પ્રાપ્ત થાય

સેવન. ન [સેવન]

સેવા કરવી તે

સેવનયા. સ્ત્રી [સેવના]

સેવા, પર્યુપાસના, ભક્તિ

સેવના. સ્ત્રી [સેવના]

જુઓ 'ઉપર'

સેવનાધિકાર. પુ [સેવનાધિકાર]

સેવાભક્તિનો અધિકાર

સેવમાણ. કૃ [સેવમાન]

સેવતો, ભોગવતો

સેવય. પુ [સેવક]

સેવા કરનાર, નોકર

સેવા. સ્ત્રી [સેવા]

સેવા, ભક્તિ, શકેન્દ્રની એક અગ્રમહિષી

સેવાય. ધા [સેવય]

સેવવું

સેવાલ. પુ [શૈવાલ]

લીલ, શેવાલ, ગુલ્મ જાતિનું એક વૃક્ષ

સેવાલગુમ્મ. પુ [શેવાલગુલ્મ]

એક વૃક્ષ

સેવાલજોણિય. ન [શૈવાલયોનિક]

સેવાળયોનિક વનસ્પતિ

સેવાલત્ત. ન૦ [શૈવાલત્વ]

સેવાળપણું

સેવાલભક્ષિ. પુ૦ [શૈવાલભક્ષિન્]

સેવાળનું ભક્ષણ કરી જીવન ચલાવનાર એવો તાપસ વર્ગ

સેવાલોદાયિન. વિ૦ [શૈવાલદાયિન્]

એક અન્યતીર્થિક પછી ભ.મહાવીરનો અનુયાયી બન્યો

સેવિ. ત્રિ૦ [સેવિન્]

સેવા કરનાર, સેવનાર

સેવિઝં. કૃ૦ [સેવિતુમ્]

સેવા કરવા માટે, સેવવા-ભોગવવા માટે

સેવિત્ત. કૃ૦ [સેવિત્તમ્]

જુઓ 'ઉપર'

સેવિત્તા. કૃ૦ [સેવિત્તા]

સેવીને

સેવિત્તુ. ત્રિ૦ [સેવિત્ત]

સેવનાર

સેવિય. ત્રિ૦ [સેવિત]

સેવન કરેલ

સેવિયવ્વ. ત્રિ૦ [સેવિતવ્ય]

સેવન કરવા યોગ્ય

સેવેમાણ. કૃ૦ [સેવમાન]

સેવન કરતો

સેસ. ત્રિ૦ [શેષ]

બચેલું, બાકી વધેલું

સેસગ. ત્રિ૦ [શેષક]

જુઓ 'સેસ'

સેસગ. ત્રિ૦ [શેષક]

બીજા લોકો

સેસદવિયા. સ્ત્રી૦ [શેષદ્રવ્યા]

લેપ ગાથાપતિની ઉદકશાળા

સેસમર્દ. વિ૦ [શેષમર્તિ]

જુઓ સેસવર્દ-૨

સેસય. ત્રિ૦ [શેષક]

જુઓ 'સેસ'

સેસવ. ન૦ [શેષવત્]

બાકી જેવું

સેસવર્દ. સ્ત્રી૦ [શેષવર્તી]

એક જાતની લતાવેલ

સેસવર્દ-૧. વિ૦ [શેષવર્તી]

ભ.મહાવીરની પૌત્રી, જેનું બીજું નામ જસવર્દ હતું

સેસવર્દ-૨. વિ૦ [શેષવર્તી]

સાતમા વાસુદેવ દત્ત ની માતા

સેસવર્દ-૩. વિ૦ [શેષવર્તી]

દક્ષિણ દિશાના રૂચક પર્વત ઉપરની એક દિક્કુમારી

સેસવર્તી. વિ૦ [શેષવર્તી]

જુઓ સેસવર્દ-૧

સેસવર્તી. સ્ત્રી૦ [શેષવર્તી]

જુઓ 'ઉપર'

સેસિય. ન૦ [શેષિત]

બાકી વધેલું

સેહ. પુ૦ [શૈક્ષ]

નવદીક્ષિત સાધુ, નાનો સાધુ

સેહ. પુ૦. [દે.]

ભુજ પરિસર્પની એક જાતિ

સેહ. ધા૦ [શિક્ષ]

શીખવવું, શિષ્યને ચારિત્ર અનુષ્ઠાનની શિક્ષા આપવી

સેહ. ધા૦ [શિક્ષય]

શીખવાડવું

સેહંબ. ન૦ [સેધામ્લ]

ખાદ્ય-વિશેષ

સેહતર. પુ૦ [શૈક્ષતર]

ઘણા નાના સાધુ, જેને છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્ર અપાયું નથી તે

સેહતરાગ. પુ૦ [શૈક્ષતરક]

જુઓ 'ઉપર'

સેહતરાય. પુ૦ [શૈક્ષતરક]

જુઓ 'ઉપર'

સેહનિવ્વમણ. ન૦ [શૈક્ષનિષ્ક્રમણ]

શિષ્યની દીક્ષા આપવી તે

સેહનિષ્ફેડણ. સ્ત્રી૦ [શૈક્ષનિષ્ફેટિકા]

શિષ્યની ચોરી કરવી તે

સેહભૂમિ. સ્ત્રી૦ [શૈક્ષભૂમિ]

નવદીક્ષિતને છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્ર આરોપવાનો સમય

સેહભૂમી. સ્ત્રી૦ [શૈક્ષભૂમિ] જુઓ 'ઉપર'

સેહવેયાવચ્ચ. ન૦ [શૈક્ષવૈયાવૃત્ત્ય]

નવદીક્ષિત સાધુની સેવા-ભક્તિ કરવી તે

સેહાવ. ધા૦ [શિક્ષય]

શીખવાડવું, શિક્ષા આપવી

સેહાવિત્તા. કૃ૦ [શિક્ષયિત્તા]

શિક્ષા આપીને

સેહાવિય. કૃં [શિક્ષિત]

શિક્ષા અપાયેલ

સેહાવેત્તપ્. કૃં [શિક્ષયિતુમ્]

શિક્ષા આપવા માટે

સેહાવેત્તા. કૃં [શિક્ષયિત્વા]

શિક્ષા આપીને

સેહાવેયવ્વ. કૃં [શિક્ષયિતુમ્]

શિક્ષા આપવા માટે

સેહિ. સ્ત્રીં [દે.]

કાંટાવાળું એક પ્રાણી, શાહૂડી

સેહિઅ. ત્રિં [સૈદ્ધિક]

મોક્ષ સંબંધિ

સેહોવદ્ધાવણિયા. સ્ત્રીં [શૈક્ષોપસ્થાપનિકા]

નવદીક્ષિત સાધુને છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્ર આપવું તે

સેહોવદ્ધાવણ. નં [શૈક્ષોપસ્થાપન]

નવદીક્ષિત સાધુની ઉપસ્થાપના કરવી તે

સોઅ. પું [શૌચ]

શુદ્ધિ, પવિત્રતા, નિર્મળતા, નિરવદ્ય અનુષ્ઠાન

સોઈંદિય. નં [શ્રોત્રેન્દ્રિય]

કર્ણેન્દ્રિય, કાન

સોઈંદિયત્ત. નં [શ્રોત્રેન્દ્રિયત્વ]

કર્ણેન્દ્રિયપણું

સોઈંદિયપચ્ચક્ષ. નં [શ્રોત્રેન્દ્રિયપ્રત્યક્ષ]

કર્ણેન્દ્રિય પ્રત્યક્ષ

સોઈંદિયપરિણામ. પું [શ્રોત્રેન્દ્રિયપરિણામ]

કર્ણેન્દ્રિયનું પરિણામવું તે

સોઈંદિયલલ્હિ. સ્ત્રીં [શ્રોત્રેન્દ્રિયલલ્હિ]

કર્ણેન્દ્રિયની પ્રાપ્તિ-શક્તિ

સોઈય. નં [શોચિત]

ચિંતા, વિચાર

સોઝ. ત્રિં [શ્રોત્]

સાંભળનાર

સોઝં. કૃં [શ્રોતુમ્]

સાંભળવા માટે

સોઝણ. કૃં [શ્રુત્વા]

સાંભળીને

સોઝમલ્લ. નં [સૌકુમાર્ય]

સુકુમારત્વ

સોઝણ. કૃં [શ્રુત્વા]

સાંભળીને

સોંડ. પું [શૌન્ડ]

સૂંઢ, સૂંઢવાળા મગરમચ્છની એક જાતિ

સોંડમગર. પું [શૌન્ડમકર]

મગરમચ્છની એક જાતિ જે સૂંઢવાળા હોય છે તે

સોંડા. સ્ત્રીં [શુન્ડા]

સૂંઢ

સોંડિયા. સ્ત્રીં [શોન્ડિતા]

દારુનું પાત્ર, આગ કે અગ્નિ રાખવાનું પાત્ર

સોંડિયાલિંછ. નં [શુન્ડિકાલિંછ]

અગ્નિનો આશ્રય

સોંડીર. ત્રિં [શૌન્ડીર]

શૂર, ગંભીર, ચતુર

સોક. પું [શોક]

શોક, દિલગીરી, મોહનીય કર્મની એક પેટાપ્રકૃતિ જેના

ઉદયે જીવને શોક ઉત્પન્ન થાય છે

સોક્ષ. નં [સૌચ્ય]

સુખ, આનંદ

સોક્ષુપ્પાય. નં [સૌચ્યોત્પાદ]

સુખને ઉત્પન્ન કરનાર

સોગ. પું [શોક]

શોક, દિલગીરી

સોગંધિય. પું [સૌગંધિક]

સુગંધવાળું, સંધ્યાવિકાસી કમળ, મણિરત્નની એક

જાત, રત્નપ્રભા પૃથ્વીનો એક કાંડ, એક નગરી

સોગંધિયજોણિય. નં [સૌગંધિકયોનિક]

સંધ્યાવિકાસી કમળ યોનિક

સોગંધિયત્ત. નં [સૌગંધિકત્વ]

સુગંધીપણું

સોગત. પું [સુગત]

જુઓ 'સુગત'

સોગતિ. સ્ત્રીં [સુગતિ]

સદ્ગતિ

સોગતિગામિ. ત્રિં [સદ્ગતિગામિન્]

સદ્ગતિમાં જનાર

સોગિલ. પું [દે.]

શોકવત્

સોગિલ. સ્ત્રીં [સુગતિ]

સદ્ગતિ

સોગિલગામિ. ત્રિં [સુગતિગામિન્]

સદ્ગતિમાં જનાર

સોગિલ. સ્ત્રીં [સુગતિ]

સદ્ગતિ

સોચ્ચં. કૃં [શ્રુત્વા]	કાન
સાંભળીને	સોત્ત. નં [શ્રોત્રસ]
સોચ્ચા. કૃં [શ્રુત્વા]	છિદ્ર
સાંભળીને	સોત્તિય. પું [શોક્તિક]
સોચ્ચાણ. કૃં [શ્રુત્વા]	છીપ
સાંભળીને	સોત્તિય. ત્રિં [સૌત્રિક]
સોઢ. નં [સોઢ]	સુતરનું, સૂતરાઉ કાપડ
સહન કરેલ	સોત્તિયસાલા. સ્ત્રીં [સૌત્રિકશાલા]
સોળંદ. પું [દે.]	સુતરીયાની દુકાન
ત્રિદંડીનું એક ઉપકરણ	સોત્થિ. પું [સ્વસ્તિ]
સોળિ. સ્ત્રીં [શ્રોળિ]	મંગલ શબ્દ, એક દેવવિમાન
કમ્મર, કેડ	સોત્થિક. પું [સ્વસ્તિક]
સોળિત. પું [શોળિત]	સાથીયો, અષ્ટ મંગલમાંનું એક મંગલ, એક હરિત
લોહી, રુધિર	વનસ્પતિ એક મહાગૃહ
સોળિતાનુસારિ. પું [શોળિતાનુસારિન]	સોત્થિકૂડ. પું [સ્વસ્તિકૂટ]
લોહીમાં પ્રસરી ઝેરનું પરિણામ આપે તે	એક ફૂટ
સોળિય. પું [શોળિય]	સોત્થિત. પું [સ્વસ્તિક]
લોહી, રુધિર	જુઓ 'સોત્થિક'
સોળિયન્ત. નં [શોળિયન્ત]	સોત્થિય. પું [સ્વસ્તિક]
રુધિરપણું	જુઓ 'સોત્થિક'
સોળિયાસવ. ત્રિં [શોળિતાશ્રવ]	સોત્થિયકંત. પું [સ્વસ્તિકાન્ત]
લોહી ઝરતું	એક દેવવિમાન
સોળિસુત્ત. પું [શ્રોળિસૂત્ર]	સોત્થિયજ્ઞાય. પુ [સ્વસ્તિકધ્વજ]
કંદોરો	જુઓ 'ઉપર'
સોળિસુત્તગ. પું [શ્રોળિસૂત્રક]	સોત્થિયપભ. પું [સ્વસ્તિકપ્રભ]
કંદોરો	જુઓ 'ઉપર'
સોળીક. નં [શ્રોળિક]	સોત્થિયલેસ. પું [સ્વસ્તિકલેશ્ય]
તલવારની મુંઠ	જુઓ 'ઉપર'
સોળીસુત્તક. પું [શ્રોળીસૂત્રક]	સોત્થિયવર્ણ. પું [સ્વસ્તિકવર્ણ]
કંદોરો	જુઓ 'ઉપર'
સોત. નં [સ્રોતસ]	સોત્થિયસાય. પું [સ્વસ્તિકશાક]
જળપ્રવેશ માર્ગ, છિદ્ર	એક હરિત વનસ્પતિનું શાક
સોતામણિ. સ્ત્રીં [સૌદામિની]	સોત્થિયાવન્ત. પું [સ્વસ્તિકાવર્ત]
એક દિક્કુમારી	એક દેવવિમાન
સોતામય. પું [શ્રોત્રમય]	સોત્થિસિંગ. પું [સ્વસ્તિશૃંગ]
કર્ણેન્દ્રિય યુક્ત	જુઓ 'ઉપર'
સોતિંદિય. નં [શ્રોત્રેન્દ્રિય]	સોત્થિસિદ્ધ. પું [સ્વસ્તિશિષ્ટ]
કર્ણેન્દ્રિય	જુઓ 'ઉપર'
સોતિંદિયભાવના. સ્ત્રીં [શ્રોત્રેન્દ્રિયભાવના]	સોત્થુત્તરવડિંસગ. પું [સ્વસ્ત્યુત્તરાવતંસક]
કર્ણેન્દ્રિય સંબંધિ ભાવના	જુઓ 'ઉપર'
સોત્ત. પું [શ્રોત્ર]	સોદગ. નં [સોદક]
	પાણી સહિત

સોદામ. પુ. [સુદામન્]

ચમરેન્દ્રના અશ્વસૈન્યનો અધિપતિ

સોદામિણી. સ્ત્રી. [સૌદામિની]

ધરણેન્દ્રની એક અગ્રમહિષી, વીજળી

સોદાસ. વિ. [સોદાસ]

જીહ્વારસને કારણે જેનું મૃત્યુ થયું (એક રાજા જેને માંસ ખાવાનો બહુ શોખ થયો તે)

સોધમ્મ. પુ. [સૌધર્મ]

પહેલો દેવલોક

સોધમ્મક. પુ. [સૌધર્મક]

પહેલા દેવલોકનું

સોધમ્મગ. પુ. [સૌધર્મક]

જુઓ 'ઉપર'

સોધમ્મવર્ડેસગ. પુ. [સૌધર્મવિતંસક]

એક દેવવિમાન

સોધમ્મવર્ડેસય. પુ. [સૌધર્મવિતંસક]

જુઓ 'ઉપર'

સોધિ. સ્ત્રી. [શોધિ]

નિર્મળતા, શુદ્ધિ, પવિત્રતા, આલોચના કરવી તે

સોધિત્તા. કું. [શોધયિત્વા]

શુદ્ધિ કરીને

સોધિય. ન. [શોધિત]

શુદ્ધિ કરેલ

સોપાણ. ન. [સોપાન]

સોપાન, પગથીયા

સોભ. પુ. [શોભ]

શોભવું તે, ચમકવું તે

સોભ. ધા. [શોભય]

શોભાવવું, ચમકવું

સોભ. ધા. [શોભ]

શોભવું, દીપવું

સોભંત. કું. [શોભમાન]

શોભતો, દીપતો

સોભગ. ત્રિ. [શોભક]

શોભનાર

સોભગ. ન. [સૌભાગ્ય]

સૌભાગ્ય, ઐશ્વર્ય

સોભળ. ન. [શોભન]

શુભ, સાફ, ભલું

સોભમાળ. કું. [શોભમાન]

શોભતો, દીપતો

સોભયંત. કું. [શોભમાન]

શોભતો, દીપતો

સોભવજ્જન. ન. [શોભાવર્જન]

શોભાનો ત્યાગ કરવો

સોભા. સ્ત્રી. [શોભા]

શોભા, કીર્તિ

સોભાકર. પુ. [શોભાકર]

શોભા અથવા શણગાર

સોભાગ. પુ. [શોભાક] જુઓ 'ઉપર'

સોભાવેંત. કું. [શોભાયમાન]

શોભાવતો

સોભિય. ત્રિ. [શોભિત]

શોભા કરેલ

સોભેંત. કું. [શોભમાન]

શોભતો

સોભેત્તા. કું. [શોભિત્વા]

શોભીને

સોભેમાળ. કું. [શોભમાન]

શોભતો

સોમ. પુ. [સોમ]

ચંદ્ર, એક મહાગ્રહ

સોમ. ત્રિ. [સૌમ્ય]

મનોહર, આલ્હાદકારી, શીતળ, સ્નેહાળ

સોમ-૧. વિ. [સોમ]

ચંપાનગરીનો એક બ્રાહ્મણ જેની પત્ની નાગસિરિ હતી.

સોમ-૨. વિ. [સોમ]

ભ. પાર્શ્વના એક ગણધર

સોમ-૩. વિ. [સોમ]

ભરતક્ષેત્રમાં થયેલ ચોથા વાસુદેવ અને ચોથા

બળદેવના પિતા

સોમ-૪. વિ. [સોમ]

વાણારસીનો બ્રાહ્મણ, ભંપાર્શ્વ પાસે શ્રાવક વ્રત લીધા,

પછી અન્યતીર્થિ માર્ગમાં જોડાયો દેવના પ્રતિબોધથી

પુનઃ શ્રાવક બન્યો, મરીને સુક્ક દેવ થયો. તે સોમ પણ

કહેવાય છે

સોમ-૫. વિ. [સોમ]

રોહિણી નક્ષત્રનો અધિપતિ દેવ

સોમ-૬. વિ. [સોમ]

શકેન્દ્ર અને ઇશાનેન્દ્રના પૂર્વદિશાના લોકપાલ

સોમંગલ. પુ. [દે.]

બે ઇન્દ્રિયવાળા એક જીવ

સોમંગલક. પુ. [દે.]

જુઓ 'ઉપર'

સોમકાઢય. પુ. [સોમકાઢયિક]

સોમદેવતાનો પરિવાર

સોમગ્ગહવિલગ્ન. ન. [સૌમ્યગ્ગહવિલગ્ન]

સૌમ્યગ્ગહનું લગ્નમાં હોવું તે

સોમચંદ-૧. વિ. [સોમચંદ્ર]

ઐરવત ક્ષેત્રમાં આ ચોવીસીમાં થયેલા સાતમાં

તીર્થંકર, વૃત્તિકાર તેને સામચંદ કહે છે.

સોમચંદ-૨. વિ. [સોમચંદ્ર]

પોતનપુરના રાજા ધારિણી તેની પત્ની હતી. પોતાના

માથામાં સફેદ વાળ જોઈ તેણે તાપસ દીક્ષા લીધી.

પસન્નચંદ તેનો પુત્ર હતો

સોમજસા. વિ. [સોમયશા]

જન્નદત્ત બ્રાહ્મણની પત્ની અને નારદ ની માતા

સોમતર. ત્રિ. [સૌમ્યતર]

અતિ સૌમ્ય

સોમદંસણ. ન. [સૌમ્યદર્શન]

જેનું દર્શન સૌમ્ય છે તે, સૌમ્યદર્શન યુક્ત

સોમદત્ત-૧. વિ. [સોમદત્ત]

ચંપાનગરીનો એક બ્રાહ્મણ, તેને સોમ અને સોમભૂઈ

નામના બે ભાઈ હતા તેની ભૂયસિરિ પત્ની હતી.

સોમદત્ત-૨. વિ. [સોમદત્ત]

કૌસાંબીના રાજા સયાણીઅ નો પુરોહીત, વસુદત્તા તેની

પત્ની હતી, બહસ્સદ્દત્ત તેનો પુત્ર હતો.

સોમદત્ત-૩. વિ. [સોમદત્ત]

કૌસાંબીના નો જન્નદત્ત પુત્ર નો સોમદેવ નો ભાઈ, જે

પાદપોપગમન અનશન કરી સમાધિ મૃત્યુ પામ્યા.

સોમદત્ત-૪. વિ. [સોમદત્ત]

પદ્મખંડનો એક રહીશ, ભગવંત ચંદ્રમ્પભ ના પ્રથમ

ભિક્ષા દાતા

સોમદિવસ. પુ. [સોમદિવસ]

સોમવાર

સોમદેવ. પુ. [સોમદેવ]

સોમ નામનો શકેન્દ્રનો એક લોકપાલ

સોમદેવ-૧. વિ. [સોમદેવ]

બ્રહ્મસ્થળનો રહીશ, ભગવંત પદમ્પહ ના પ્રથમ ભિક્ષા

દાતા.

સોમદેવ-૨. વિ. [સોમદેવ]

કૌસાંબીના બ્રાહ્મણ જન્નદત્ત નો પુત્ર, સોમદત્ત-૩ નો ભાઈ

સોમદેવ-૩. વિ. [સોમદેવ]

દશપુરનો બ્રાહ્મણ, તેની પત્ની રુદ્ધસોમા હતી, પુત્ર

રક્ષિય અને ફગ્ગુરક્ષિય હતા, તેણે પોતાના પુત્ર

આચાર્ય રક્ષિય પાસે દીક્ષા લીધી.

સોમદેવયકાઢય. પુ. [સોમદેવતકાઢયિક]

સોમદેવનો પરિવાર

સોમદેવયા. સ્ત્રી. [સોમદેવતા]

મૃગશીર્ષ નક્ષત્રનો અધિષ્ઠાતક દેવ

સોમનંતિય. ન. [સ્વપ્રાન્તિક]

સૂતા પછી અથવા સ્વપ્નવિશેષમાં કરાતુ પ્રતિક્રમણ

સોમનસ. પુ. [સૌમનસ]

રુચક સમુદ્રનો અધિપતિ, નંદીશ્વર સમુદ્રનો અધિપતિ,

સનત્ કુમારનું મુસાફરી વિમાન-તે વિમાનનો દેવતા,

મેરુ પર્વત પર આવેલ સૌમનસ નામે એક વન, પક્ષના

આઠમાં દિવસનું નામ, એક વક્ષસ્કાર પર્વત, એક ફૂટ

સોમનસવક્ષાર. પુ. [સૌમનસવક્ષસ્કાર]

એક વક્ષસ્કાર પર્વત

સોમનસવન. ન. [સૌમનસવન]

મેરુ પર્વત ઉપર આવેલ એક વન

સોમનસા. સ્ત્રી. [સૌમનસા]

શકેન્દ્રની અગ્રમહિષીની રાજધાની, પક્ષની પાંચમી

રાત્રિનું નામ, જંબૂ સુદર્શનાનું અપરનામ

સોમનસસ. વિશે. [સૌમનસ્ય]

મનની પ્રસન્નતા સહિત

સોમનસસિય. ત્રિ. [સૌમનસ્યિત]

મનની પ્રસન્નતાવાળો

સોમમ્પભ. વિ. [સોમમ્પભ]

ગજપુરનો રાજા, બાહુબલિ નો પુત્ર, સેજ્જંસ ના પિતા

સોમભાવયા. સ્ત્રી. [સોમભાવ]

સૌમ્યભાવ

સોમભૂઈ. વિ. [સોમભૂતિ]

ચંપાનગરીનો બ્રાહ્મણ તેની પત્ની જવ્વસિરિ હતી.

સોમભૂઈ. વિ. [સોમભૂતિ]

એક સાધુ, જેણે સોમદત્ત અને સોમદેવ ને દીક્ષા આપી.

સોમભૂઈ. વિ. [સોમભૂતિ]

બારાવડ ના બ્રાહ્મણ સોમિલ નું બીજું નામ

સોમભૂતિ. વિ. [સોમભૂતિ]

જુઓ સોમમૂઝ-૧

સોમમિત્તા. વિ. [સોમમિત્રા]

તાપસ જન્નદત્ત ની પત્ની

સોમસિરિ. વિં [સોમશ્રી]

બારાવડે ના બ્રાહ્મણ સોમિલ ની પત્ની સોમા ની માતા

સોમય. પું [સૌમ્ય]

સૌમ્ય

સોમયા. સ્ત્રીં [સોમતા]

સૌમ્યપણું

સોમરૂવ. નં [સૌમ્યરૂપ]

સૌમ્ય દેખાવ

સોમલેસ. પું [સોમલેશ્ય]

સુંદર તેજવાન

સોમલેસ. પું [સોમલેશ્ય] જુઓ 'ઉપર'

સોમા. સ્ત્રીં [સોમા]

સોમ નામના લોકપાલની રાજધાની

સોમા-૧. વિં [સોમા]

બારાવડે ના બ્રાહ્મણ સોમિલ ની પુત્રી કથા જુઓ

ગયસુકુમાલ

સોમા-૨. વિં [સોમા]

એક બ્રાહ્મણ પુત્રી, પૂર્વજન્મમાં તે સુભદ્રા નામક સાર્થવાહી હતી, ત્યાંથી બહુપુત્રિયા દેવી થઈ, ત્યાંથી બિંબેલ ગામે સોમા નામે ઉત્પન્ન સુધી એક એક પુત્ર પુત્રીના યુગલને જન્મ આપ્યો. કંટાળીને તેણે સુવ્વયા સાધ્વી પાસે દીક્ષા લીધી. મૃત્યુ બાદ શકેન્દ્રના સામાનિકદેવ સોમ નામે ઉત્પન્ન થઈ.

સોમા-૩. વિં [સોમા]

ચક્રવર્તી બંભદત્ત ની એક રાણી સિંધુદત્ત ની પુત્રી

સોમા-૪. વિં [સોમા]

ભ. પાર્શ્વના તીર્થના એક સાર્થવાહી, તે ઉપ્પલ ની બહેન હતી, તેણે કોલ્લાગ સંનિવેશમાં ભ.મહાવીરની કેટલીક મુશ્કેલી દૂર કરેલી.

સોમા-૫. વિં [સોમા]

ભ. સુપાસ પ્રથમ શિષ્યા

સોમા-૬. વિં [સોમા]

સોમલોકપાલની અગ્ર-મહિષી

સોમાકાર. નં [સૌમ્યાકાર]

સૌમ્ય આકૃતિવાળો

સોમાગાર. નં [સૌમ્યાકાર]

જુઓ 'ઉપર'

સોમાણ. પું [સોપાન]

સોપાન

સોમાલંગી. સ્ત્રીં [સુકુમારાક્ષિન્]

કોમળ અંગવાળી

સોમાલિઆ. વિં [સુકુમાલિકા]

જુઓ સૂમાલિયા

સોમિલ-૧. વિં [સોમિલ]

વાણિજ્યગ્રામનો બ્રાહ્મણ ભ. મહાવીરને કેટલાંક પ્રશ્નો

પૂછ્યા, સમાધાન મળતા શ્રાવક બન્યો.

સોમિલ-૨. વિં [સોમિલ]

બારાવડે ના એક બ્રાહ્મણ તેની પત્ની સોમસિરિ હતી. સોમા તેની પુત્રી હતી. કથા જુઓ ગયસુકુમાર

સોમિલ-૩. વિં [સોમિલ]

વાણારસીના એક સંપન્ન બ્રાહ્મણ, તેણે ભ. પાર્શ્વને કેટલાંક પ્રશ્નો પૂછ્યા, શ્રાવક થયો, સાધુ દર્શનના અભાવે મિથ્યાત્વ વધતા તાપસ થયો, દેવ દ્વારા પ્રતિબોધ પામી પુનઃ શ્રાવક બન્યો. સંલેખના મૃત્યુપામી નામનો જ્યોતિષ્ક દેવ થયો.

સોમિલ-૪. વિં [સોમિલ]

મજ્ઞિમા નો એક બ્રાહ્મણ, તેણે મોટો યજ્ઞ કરેલો. તેમાં ઇંદ્રભૂઈ આદિ વિદ્વાન્ બ્રાહ્મણો આવેલા, તે વખતે ભ.મહાવીર ત્યાં પધારેલા.

સોમિલ-૫. વિં [સોમિલ]

ઉજ્જેનીનો એક અંધ બ્રાહ્મણ તેને આઠ પુત્રો આઠ જમાઈ હતા.

સોમિલિઅ. વિં [સૌમિલિકા]

એક વેપારી કે જેણે તેના પડોશીને બરોબર પાઠ ભણાવેલ.

સોમ્મ. પું [સૌમ્ય]

સૌમ્ય

સોમ્મદિવ્કોણ. પું [સૌમ્યદિવ્કોણ]

સૌમ્ય દિશાના ખૂણાઓ

સોમ્મરૂવ. નં [સૌમ્યરૂપ]

સૌમ્ય દેખાવ

સોમ્માકાર. નં [સૌમ્યાકાર]

સૌમ્ય આકૃતિ

સોય. પું [શોક]

દિલગીરી, અફસોસ

સોય. નં [સોતસ]

છિદ્ર, સોત

સોય. નં [શૌચ]

પવિત્રતા, નિરવદ્ય આહાર, શુભ અનુષ્ઠાન

સોય. ધાં [શુચ્]

શોક કરવો, શુદ્ધિ કરવી

સોય. નં [શ્રોત્ર]

કાન

સોયંધિય. પું [સૌગન્ધિક]

જુઓ 'સોગંધિય'

સોયકરણ. નં [શોકકરણ]

શોક કરવો તે, દુઃખી-વ્યથિત થવું તે

સોયકારિ. ત્રિં [સ્રોત:કારિન્]

આજ્ઞાકારી, ગુર્વાદિકના વચનને કાને ધરનાર

સોયણ. નં [શોચન]

શોક, દિલગીરી

સોયણતા. સ્ત્રીં [શોચનતા]

શોક કરવો, ઝૂરવું

સોયણયા. સ્ત્રીં [શોચનતા]

જુઓ 'ઉપર'

સોયણવત્તિયા. સ્ત્રીં [સ્વપ્નપ્રત્યયા]

સ્વપ્ન નિમિત્તે લાગતી ક્રિયા-થતો કર્મબંધ

સોયધમ્મ. પું [શૌચધર્મ]

વારંવાર દેહશુદ્ધિ કરવારૂપ માન્યતાવાળો ધર્મ, શૌચ-

સ્વચ્છતા રૂપ ધર્મ કે જે બ્રાહ્મણો માને છે

સોયપ્પહાણ. નં [શૌચપ્રધાન]

જેમાં દેહશુદ્ધિ બાહ્ય સ્વચ્છતાની મુખ્યતા છે તે

સોયમય. પું [શોકમય]

શોકયુક્ત

સોયમાણ. નં [શોચત્]

શોક કરવો તે, શુદ્ધિ કરવી તે

સોયમૂલય. પું [શૌચમૂલક]

દેહશુદ્ધિ કે બાહ્ય સ્વચ્છતા જેનું મૂળ છે તેવો ધર્મ

સોયર. પું [સોદર]

સહોદર, ભાઈ કે બહેન

સોયરિય. પું [શૌકરિક]

સુવર-ડુક્કરનો શિકાર કરનાર, શિકારી

સોયરિય. પું [સૌદર્ય]

જુઓ 'સોયર'

સોયવિજ્ઞાનાવરણ. નં [શ્રોત્રવિજ્ઞાનાવરણ]

શ્રોત્રના વિજ્ઞાનને આવરક કર્મવિશેષ

સોયવિય. નં [શૌચ]

પવિત્રતા

સોયામળી. સ્ત્રીં [સૌદામની]

વિદ્યુતકુમારી એક દેવી જે ભગવંતના જન્મ મહોત્સવ

વિદ્યુતકુમારી એક દેવી જે ભગવંતના જન્મ મહોત્સવ

સમયે હાથમાં દીવો લઈને ઊભી રહે છે, વીજળી

સોયામળી. વિં [સૌદામની]

વાણારસીના ગાથાપતિની પુત્રી, દીક્ષા લીધી. મૃત્યુબાદ ધરણેન્દ્રની અગ્રમહિષી બની.

સોયાર. ત્રિં [શ્રોત્ર]

સાંભળનાર

સોયાવળયા. નં [શોચન]

શોચ કરાવવો તે, ઝુરણ કરાવવી તે

સોયાવરણ. નં [શ્રોત્રાવરણ]

શ્રોત્રને આવરક કર્મ

સોરદ્વય. પું [સૌરાષ્ટ્રજ]

સૌરાષ્ટ્રમાં ઉત્પન્ન

સોરદ્વિયા. સ્ત્રીં [સૌરાષ્ટ્રિકા]

ફટકડી, તૂરી માટી

સોરિક. નં [શૌરિક]

એ નામનું કુશાવર્ત દેશનું મુખ્ય નગર, તે નગરવાસી

સોરિય. પું [સૌરિક]

એક નગરી, એક યક્ષ

સોરિયદત્ત-૧. વિં [શૌર્યદત્ત]

શૌરિકપુર નગરનો રાજા

સોરિયદત્ત-૨. વિં [શૌર્યદત્ત]

શૌરિકપુરના માછીમાર સમુદ્દત્ત અને સમુદ્દત્તા નો પુત્ર,

માછીમાર સમુદ્દત્ત અને સમુદ્દત્તા નો પુત્ર, તે દારુ-

માંસનો વ્યસની હતો, એક વખત માછલીનો કાંટે

ગળામાં ફસાવાથી અતિ વેદના ભોગવી મૃત્યુ પામ્યો,

તેના પૂર્વભવમાં તે સિરિસ નામે રસોદયો હતો, માંસ

ભક્ષણનો શોખીન હતો.

સોરિયપુર. નં [શૌરિકપુર]

એક નગર

સોરિયવડેંસય. નં [શૌરિકાવતંસક]

એ નામનું એક વન કે એક ઉદ્યાન

સોલસઅંગુલજંઘાક. પું [ષોડશાકુલજંઘાક]

સોળ અંગુલ પ્રમાણ જંઘા

સોલસવ્યુત્તો. અં [ષોડશકૃત્વસ]

સોળ વખત

સોલસગ. નં [ષોડશક]

'સૂયગડ' સૂત્રનું સોળમું અધ્યયન, સોળનો સમૂહ

સોલસભક્ત. નં [ષોડશભક્ત]

સાત ઉપવાસ સાથે કરવા

સોલસમ. નં [ષોડશ]

સાત ઉપવાસ સાથે કરવા તે, સોળમું માંડલું

સોલસમંડલચારિ. ત્રિં [ષોડશમંડલચારિન્]
 સોળ મંડળમાં વિચરનાર
સોલસરોગાયંક. પું [ષોડશરોગાત્ક]
 સોળ પ્રકારના રોગ (વડે પીડાવેલ)
સોલસય. ત્રિં [ષોડશક]
 જુઓ 'સોલસગ'
સોલસવાસપરિયાય. પું [ષોડશવાસપરિયાય]
 જેનો દીક્ષા પર્યાય સોળ વર્ષનો છે તે
સોલસિયા. સ્ત્રીં [ષોડશિકા]
 રસ માપવાનું એક સાધન વિશેષ, સોળસિયું
સોલ્લ. નં [શૂલ્ય]
 શૂળા ઉપર પકાવેલ માંસ
સોલ્લ. ત્રિં [દે. પક્વ]
 પકાવેલું
સોલ્લ. ધાં [પચ્]
 પકાવવું
સોલ્લગ. નં [શૂલ્યક]
 જુઓ 'સોલ્લ'
સોલ્લિય. ત્રિં [પક્વ]
 પાકેલું
સોલ્લેત્તા. કૃં [પક્ત્વા]
 પકાવીને
સોવ. ધાં [સ્વપ્]
 સૂવું
સોવકમ. નં [સોપક્રમ]
 નિમિત્ત કે કારણથી જે નષ્ટ થાય કે ઘટે તે-આયુષ્યાદિ
સોવકમાયુષ. ત્રિં [સોપક્રમાયુષ્ક]
 આયુષ્ય પૂર્ણ થવાનો કાળ આવે તે પહેલા કોઈ નિમિત્ત
 વિશેષથી આયુષ્યનો ક્ષય થઈ જાય - તે
 સોપક્રમઆયુષ્ય આવા આયુષ્યવાળા જીવ તે
 સોપક્રમાયુષ્ક
સોવકેસ. પું [સોપક્લેશ]
 કલેશ-રહિત
સોવચય. વિશેં [સોપચય]
 પુષ્ટિ-વૃદ્ધિ સહિત
સોવચયસાવચય. વિશેં [સોપચયસાવચય]
 વૃદ્ધિ-હાનિ સહિત, ઉપચય-અપચયયુક્ત
સોવચિય. નં [સોપચિત]
 ઉપચયયુક્ત
સોવચ્ચલ. નં [સોવર્ચલ]
 સંચર, મીઠાની એક જાત

સોવચ્છિય. પું [સૌવસ્તિક]
 જુઓ 'સોવત્થિય'
સોવટ્ટાણ. નં [સોપસ્થાન]
 ઉપસ્થાન સહિત
સોવણિય. ત્રિં [શૌવનિક]
 શિકારી ફતરા વડે શિકાર કરનાર
સોવણિયંતિય. પું [શૌવનિકાન્તિક]
 ફતરા વડે મૃગાદિકનો અંત કરનાર
સોવળી. સ્ત્રીં [સ્વાપિની]
 સામા માણસને નિદ્રામાં નાખી દેવાની એક વિદ્યા વિશેષ
સોવળ્ણ. નં [સૌવર્ણ]
 સુવર્ણ, સોનું
સોવળ્ણિય. ત્રિં [સૌવર્ણિક]
 સોનાનું બનેલું, સુવર્ણમય
સોવત્થિ. પું [સૌવસ્તિક]
 સ્વસ્તિક, ચાર ખૂણાવાળો સાથિયો 'સ્વસ્તિ-સ્વસ્તિ
 બોલી આશીર્વાદ આપનાર ભાટ ચારણ, એક મહાગ્રહ,
 એક દેવ વિમાન, ત્રણ ઇન્દ્રિયવાળો એક જીવ
સોવત્થિય. પું [સૌવસ્તિક] જુઓ 'ઉપર'
સોવયાર. ત્રિં [સોપચાર]
 અવિરુદ્ધ અર્થ પ્રકાશક અને અનુપ્રાસ સહિત
સોવહિય. ત્રિં [સોપધિક]
 ઉપધિ સહિત
સોવાગ. પું [શ્વાપાક]
 ચંડાલ
સોવાગકુલ. નં [શ્વાપાકકુલ]
 ચાંડાલ કુલ
સોવાગપુત્ર. પું [શ્વાપાકપુત્ર]
 ચાંડાલ પુત્ર
સોવાગી. સ્ત્રીં [શ્વાપાકી]
 ચાંડાલી વિદ્યા
સોવાળ. પું [સોપાન]
 સોપાન, સીડી, પગથિયું
સોવીર. પું [સૌવીર]
 એક આર્યદેશ, છાસની આછ, કાંજી, ખાટી મદિરા
સોવીરવિયડકુંભ. પું [સૌવીરવિકટકુંભ]
 દારૂ કે કાંજીનો ઘડો
સોવીરા. સ્ત્રીં [સૌવીરા]
 મધ્યમ ગ્રામની છઠ્ઠી મૂર્છના
સોસ. પું [શોષ]
 જેમાં શરીર શોષાય-ગળુ સોકાય તેવા પ્રકારનો રોગ

સોસગ. ત્રિં [શોષક]

સૂકવનાર, શોષક

સોસણ. નં [શોષણ]

શોષવેલ, સૂકાવેલ

સોસયંત. પું [શોષયત્]

શોષવું તે, સૂકવવું તે

સોસિય. ત્રિં [શોષિત]

સૂકાઈ ગયેલ

સોહ. પું [શોભ]

શોભવું તે

સોહ. ધાં [શુભ]

શોભવું, યમકવું

સોહ. ધાં [શોધય]

શુદ્ધિ કરવી, ગવેષણા કરવી

સોહ. ધાં [શોધ]

શોધવું, શુદ્ધ કરવું

સોહફત્તા. કું [શોધયિત્વા]

શોધીને

સોહંત. કું [શોભમાન]

શોભતો, દીપતો

સોહગ. નં [સૌભાગ્ય]

સૌભાગ્ય, સર્વજનવલ્લભતા

સોહણ. ત્રિં [શોભન]

સુંદર, સાદું, શ્રેષ્ઠ

સોહણ. નં [શોધન]

શોધવું તે, ગવેષણા કરવી તે

સોહણટ્ટ. નં [શોધનાર્થ]

શોધવા માટે

સોહણત્થ. નં [શોધનાર્થ]

શોધવા માટે

સોહમાણ. કું [શોભમાન]

શોભતો, દીપતો

સોહમ્મ. પું [સૌધર્મ]

સૌધર્મ નામનો પહેલો દેવલોક, તે દેવલોકનો દેવતા

સોહમ્મ. વિં [સુધર્મન્]

જુઓ સુહમ્મ

સોહમ્મકપ્પ. પું [સૌધર્મકલ્પ]

આ નામનો પહેલો દેવલોક

સોહમ્મકપ્પવડ. પું [સૌધર્મકલ્પવતિ]

પહેલા દેવલોકનો ઇન્દ્ર

સોહમ્મકપ્પવાસિ. પું [સૌધર્મકલ્પવાસિન્]

પહેલા દેવલોકમાં રહેનાર

સોહમ્મગ. પું [સૌધર્મક]

પહેલા દેવલોકના દેવતા

સોહમ્મગકપ્પવાસિ. ત્રિં [સૌધર્મકલ્પવાસિન્]

પહેલા દેવલોકમાં રહેનાર

સોહમ્મય. પું [સૌધર્મજ]

સૌધર્મ કલ્પે ઉત્પન્ન

સોહમ્મવર્ડ. પું [સૌધર્મવતિ]

સૌધર્મેન્દ્ર

સોહમ્મવર્ડિસગ. પું [સૌધર્માવતંસક]

એક દેવવિમાન

સોહમ્મવર્ડિસય. પું [સૌધર્માવતંસક]

જુઓ 'ઉપર'

સોહમ્મવર્ડેસગ. પું [સૌધર્માવતંસક]

જુઓ 'ઉપર'

સોહમ્મવર્ડેસય. પું [સૌધર્માવતંસક]

જુઓ 'ઉપર'

સોહમ્મા. સ્ત્રીં [સુધર્મા]

પહેલા દેવલોકના ઇન્દ્રની સુધર્મા નામે સભા

સોહા. સ્ત્રીં [શોભા]

સૌંદર્ય, શોભા

સોહિ. સ્ત્રીં [શોધિ] જુઓ 'સોધિ'

સોહિત. ત્રિં [શોભિત]

શોભતું, શોભાયુક્ત

સોહિય. ત્રિં [શોધિત]

શોધેલ, અતિચાર રહિત કરેલ

સોહી. સ્ત્રીં [શોધિ]

જુઓ 'સોધિ'

સોહેમાણ. કું [શોભમાન]

શોભતો, દીપતો

સોહેમાણ. કું [શોધયત્]

શોધતો, શુદ્ધિ કરતો

સ્વાહા. અં [સ્વાહા]

મંત્રાક્ષર-વિશેષ

સ્સિય. નં [શ્રિત]

આશ્રિત

[હ]

હ. અં [હ]

સંબોધન-નિયોગ-પાદપૂર્તિ-નિંદાસૂચક

હં. સં [અહમ્]

હું

હં. અં [હં]	હંસનું ગમન-ગતિ
ક્રોધ, આશ્ચર્ય-નિક્ષેપ-આમંત્રણ સૂચક	હંસત. નં [હંસત્વ]
હંત. અં [હંત્]	હંસપણું
આશ્ચર્ય તથા ખેદવાદી શબ્દ 'હા'	હંસપોસય. ત્રિં [હંસપોષક]
હંત. અં [હંત્]	હંસ પાળનાર
કહેલી વાતનો સ્વીકાર કરવો તે	હંસલક્ષણ. નં [હંસલક્ષણ]
હંત. અં [હંત્]	હંસની છાપ
સત્ય, અભ્યુપગમ, સ્વીકાર, આમંત્રણ	હંસસ્સર. નં [હંસસ્વર]
હંતવ્ય. ત્રિં [હંતવ્ય]	સુવર્ણકુમારદેવની ઘંટા-વિશેષ
મારવા યોગ્ય	હંસાવલિપવિભક્તિ. પું [હંસાવલિપ્રવિભક્તિ]
હંતા. કું [હંત]	એક દેવતાઈ નાટ્ય વિશેષ
હણવું તે	હંસાસન. નં [હંસાસન]
હંતા. કું [હંતા]	હંસના ચિહ્નવાળું એક આસન-વિશેષ
હણીને	હવ્કાર. ધાં [આ+કારય]
હંતુ. ત્રિં [હંતુ]	બોલાવવું, આહ્વાન કરવું
હણનાર	હવ્કાર. પું [હાકાર]
હંતૂળ. કું [હંતૂળ]	યુગલિકોના સમયની એક દંડનીતિ
હણીને	હવ્કારેમાળ. કું [આકારયત્]
હંદ. અં [હંત]	આહ્વાન કરતો, બોલાવતો
આશ્ચર્ય તથા હર્ષસૂચક અવ્યય	હટ્. વિશેં [હટ્]
હંદ. ધાં [દે. ગ્રહ]	પ્રસન્ન, ખુશી
ગ્રહણ કરવું	હટ્ભાવ. પું [હટ્ભાવ]
હંદિ. અં [હંદિ]	પ્રસન્નતાનો ભાવ
આમંત્રણ, સંબોધન	હડ. ત્રિં [હત]
હંભો. અં [હંહો]	હરણ કરાયેલું
સંબોધનાર્થે	હડ. પું [હટ]
હંસ. પું [હંસ]	એક વનસ્પતિ
હંસ પક્ષી, પતંગીયું, ધોબી, એક પ્રકારના સંન્યાસી	હડકારક. ત્રિં [હઠકારક]
હંસ. વિં [હંસ]	હઠ કરનાર
એક પરિવ્રાજક, જેઓ ઝુંપડી ગુફા કે બગીચામાં રહે છે	હડપ્પગ્રાહ. ત્રિં [હડપ્પગ્રાહ]
માત્ર ભિક્ષા માટે જ ગામમાં જાય છે.	પૈસા કે આભરણની પેટીને લઈને ચાલનાર
હંસગબ્ધ. પું [હંસગર્ભ]	હડપ્પગ્રહ. ત્રિં [હડપ્પગ્રહ]
એક જાતનું કોમળ વસ્ત્ર, ખરકાંડનો છઠ્ઠો ભાગ જે	જુઓ 'ઉપર'
હંસરત્નનો છે	હડપ્પગ્રાહ. ત્રિં [હડપ્પગ્રાહ]
હંસગબ્ધતૂલિયા. સ્ત્રીં [હંસગર્ભતૂલિકા]	જુઓ 'ઉપર'
સૂવા માટેની કોમળ ગાદી	હડાહડ. નં [દે.]
હંસગબ્ધતૂલી. સ્ત્રીં [હંસગર્ભતૂલી]	અત્યર્થ, અત્યંત
જુઓ 'ઉપર'	હડિ. સ્ત્રીં [હડિ]
હંસગબ્ધમય. પું [હંસગર્ભમય]	કેદીને બાંધવાની બેડી, હેડ
રત્નમય	હડિબંધન. નં [હડિબંધન]
હંસગમન. નં [હંસગમન]	'હેડ' માં બાંધવું તે

હડિવદ્ધગ. ત્રિં [હડિવદ્ધક]

‘હેડ’માં બંધાયેલ

હઙ્ગ. પું [દે.]

હાડ, અસ્થિ

હઙ્ગમાલિયા. સ્ત્રીં [દે.]

હાડકાની માળા

હઢ. પું [ઠઠ]

એક જાતની વનસ્પતિ, હઠ, બળાત્કાર, આગ્રહ

હઢજોણિય. નં [ઠયોનિક]

‘હઠ’ નામની એક વનસ્પતિ વિશેષની યોનિ

હઢત્ત. નં [ઠઠત્ત]

બળાત્કારપણું

હળ. ધાં [હન]

હણવું, નાશ કરવો

હળ. ધાં [ઘાતય]

ઘાત કરવો

હળ. પું [ઘત્ત]

હણવું તે

હળંત. કું [ઘત્ત]

હણવું તે

હળળ. પું [હનન]

હણાયેલ

હળમાળ. કું [ઘત્ત]

હણતો

હળય. પું [ઘત્ત]

હણવું તે

હળિત્તા. કું [હત્વા]

હણીને

હળિહળિ. અં [અહન્યહનિ]

પ્રતિદિન, હંમેશા, સર્વથા

હળુ. પું [હનુ]

હડપચી, દાઢી

હળુગા. સ્ત્રીં [હનુકા]

દાઢી

હળુયા. સ્ત્રીં [હનુકા]

દાઢી

હળ્ણુ. કું [હત્તુ]

હણાતો

હત. ત્રિં [હત]

હણેલ, મારેલ

હતસાર. વિશેં [હતસાર]

જેમાંથી સારતત્ત્વ હરાઈ ગયું છે તે, નિઃસાર

હત્થ. ત્રિં [દે.]

શીઘ્ર, જલદી કરનાર

હત્થ. પું [હસ્ત]

હાથ, એક નક્ષત્ર, ચોવીશ અંગુલનું એક માપ

હત્થ. નં [હસ્ત]

પાશ

હત્થંકરવચ્ચ. નં [હસ્તંકરવર્ચસ]

એક વનસ્પતિ વિશેષનો કચરો

હત્થંગુલિયા. સ્ત્રીં [હસ્તાંગુલિકા]

હાથની આંગળી

હત્થંડુય. પું [હસ્તાન્દુક]

હાથકડી, હાથમાં આવેલી સાંકળ

હત્થંડુય. પું [હસ્તાન્દુક]

જુઓ ‘ઉપર’

હત્થકપ્પ. પું [હસ્તકલ્પ]

એક નગર

હત્થકમ્મ. નં [હસ્તકર્મન્]

હસ્તક્રિયા, દુશ્ચેષ્ટા વિશેષ

હત્થકમ્મકર. પું [હસ્તકર્મકર]

હસ્તકર્મ કરનાર

હત્થગ. પું [હસ્તક]

હાથ, સાવરણી, પુંજણી

હત્થગય. પું [હસ્તગત]

હાથમાં આવેલું

હત્થચ્છિન્ન. ત્રિં [હસ્તચ્છિન્ન]

જેના હાથ છેદાયેલ છે તે

હત્થચ્છિન્નગ. નં [હસ્તચ્છિન્નક]

હાથ છેદવાની સજા પામેલ

હત્થચ્છિન્નય. નં [હસ્તચ્છિન્નક]

જુઓ ‘ઉપર’

હત્થચ્છિન્ન. ત્રિં [હસ્તચ્છિન્ન]

જુઓ ‘હત્થચ્છિન્ન’

હત્થચ્છિન્નગ. પું [હસ્તચ્છિન્નક]

જુઓ ‘હત્થચ્છિન્નગ’

હત્થતલ. નં [હસ્તતલ]

હાથનું તળીયું

હત્થમદ્વિયય. પું [હસ્તમર્દિતક]

હાથ વડે મસળેલ

હત્થમાલગ. પું [હસ્તમાલક]

એક પ્રકારનું આભરણ

હથમેજ્જ. નં [હસ્તમેય]

હાથ માત્ર-પ્રમાણ

હથમેત્ત. નં [હસ્તમાત્ર]

હાથ માત્ર-પ્રમાણ

હથથ. નં [હસ્તક] જુઓ 'હથથ'

હથલહુત્તણ. નં [હસ્તલધુત્વ]

હસ્તલાઘવ, એક પ્રકારની ચોરી

હથલિજ્જ. પું [હસ્તલીય]

એક જૈન મુનિ

હથવીણિયા. સ્ત્રીં [હસ્તવીણીકા]

હાથની વીણા બનાવી (વગાડવી તે)

હથસંઠિય. નં [હસ્તસંસ્થિત]

હાથના આકારે રહેલ

હથાઇ. પું [હસ્તઆદિ]

હસ્ત વગેરે નક્ષત્રો

હથાતાલ. નં [હસ્તતાલ]

હાથથી તાડન કરવું તે

હથાભરણ. નં [હસ્તાભરણ]

હાથનું ધરેણું

હથિ. પું [હસ્તિન]

હાથી

હથિઆરોહ. પું [હસ્ત્યારોહ]

મહાવત

હથિકર્ણ. પું [હસ્તિકર્ણ]

એક અંતરદ્વીપ, તે દ્વીપનો રહેવાસી

હથિકર્ણદીવ. પું [હસ્તિકર્ણદ્વીપ]

એક અંતરદ્વીપ

હથિકરણ. નં [હસ્તિકરણ]

હાથીનું શિક્ષા કે ક્રીડા સ્થળ

હથિવ્થંધ. પું [હસ્તિસ્કન્ધ]

હાથીની ખાંધ

હથિવ્થંધ. પું [હસ્તિસ્કન્ધ]

જુઓ 'ઉપર'

હથિગુલગુલાઇય. નં [હસ્તિગુલગુલાયિત]

હાથીનો 'ગુલગુલ' એવો અવાજ કરેલ

હથિજામ. નં [હસ્તિયામ]

એક વન

હથિજુદ્ધ. પું [હસ્તિયુદ્ધ]

હાથીનું યુદ્ધ

હથિઢાળકરણ. નં [હસ્તિસ્થાનકરણ]

હાથીનું સ્થાન કરવું તે

હથિણર. નં [હસ્તિનાપુર]

એક નગર

હથિણપુર. નં [હસ્તિનાપુર]

એક નગર

હથિણાર. નં [હસ્તિનાપુર]

એક નગર

હથિણપુર. નં [હસ્તિનાપુર]

એક નગર

હથિણિયા. સ્ત્રીં [હસ્તિનિકા]

નાની હાથણી

હથિણી. સ્ત્રીં [હસ્તિની]

હાથણી

હથિતાવસ. પું [હસ્તિતાવસ]

અસંખ્ય વનસ્પતિ જીવોના આરંભથી અન્ન લેવા કરતા

એક હાથીને મારવાથી ઓછું પાપ લાગે તેમ માનનાર

તાપસની એક જાત

હથિદમગ. ત્રિં [હસ્તિદમક]

હાથીનો મદ ઉતારનાર

હથિપાલ. વિં [હસ્તિપાલ]

મધ્યમ પાપાનગરી નો રાજા, ભ.મહાવીરનો અનુયાયી

હતો.

હથિપિપ્પલી. સ્ત્રીં [હસ્તિપિપ્પલી]

એક ઔષધિ-વિશેષ

હથિપોસય. ત્રિં [હસ્તિપોષક]

હાથી પાળનાર

હથિભૂતિ. વિં [હસ્તિભૂતિ]

ઉજ્જેનીના વેપારી હથિમિત્ત નો પુત્ર, તેણે પોતાના

પિતા સાથે દીક્ષા લીધેલી.

હથિમિંટ. ત્રિં [હસ્તિમિંટ]

મહાવત

હથિમિત્ત. વિં [હસ્તિમિત્ત]

ઉજ્જેનીનો એક સાર્થવાહ, દીક્ષા લીધી, ક્ષુધા વેદના

સહન કરતા તે સમાધિ મૃત્યુ પામ્યો.

હથિમુહ. પું [હસ્તિમુખ]

એક અંતરદ્વીપ, તે દ્વીપવાસી

હથિમુહદીવ. પું [હસ્તિમુખદ્વીપ]

એક અંતરદ્વીપ

હથિરયણ. નં [હસ્તિરત્ન]

હાથીરૂપી રત્ન

હથિરયણત્ત. નં [હસ્તિરત્નત્વ]

હાથીરૂપી રત્નપણું

હથિરાય. પુ. [હસ્તિરાજ]

હાથીનો રાજા

હથિવહ. પુ. [હસ્તિવધ]

હાથીનો વધ

હથિવાઝ. ત્રિ. [હસ્તિવ્યાપ્ત]

મહાવત

હથિસિવ્ધા. સ્ત્રી. [હસ્તિશિક્ષા]

હાથીને શિક્ષણ આપવું-કેળવવા તે કળા

હથિસીસ. ન. [હસ્તિશીર્ષ]

હસ્તિનાપુરનું અપરનામ

હથિસીસય. ન. [હસ્તિશીર્ષક]

એક નગર

હથિસૌંડ. પુ. [હસ્તિશૌંડ]

હાથીના જેવી સૂંઢ જેને છે તેવો એક ત્રિધન્વિય જીવ

હથુત્તર. ન. [હસ્તોત્તર]

ઉત્તરાશ્વિનુની નક્ષત્ર

હથુત્તરા. સ્ત્રી. [હસ્તોત્તરા]

જુઓ 'ઉપર'

હદમાણ. ન. [હદમાન]

ઘ્રહનું માપ

હનુમંત. વિ. [હનુમત]

સુગ્રીવે જેને સીતાની શોધમાં મોકલેલ તે વ્યક્તિ, તેણે લંકાને બાળેલી.

હનુય. ન. [હનુય]

હડપથી, દાઢી

હમ્મ. ધા. [હન્]

વધ કરવો

હમ્મતલ. ન. [હર્મ્યતલ]

પ્રાસાદનું તળીયું

હમ્મમાણ. કૃ. [હન્યમાન]

હણતો

હમ્મિય. ન. [હર્મ્ય]

હવેલી, પ્રાસાદ

હમ્મિયતલ. ન. [હર્મ્યતલ]

પ્રાસાદનું તળીયું

હમ્મિયતલસંઠિત. ન. [હર્મ્યતલસંસ્થિત]

પ્રાસાદતલના આકારે રહેલ

હય. પુ. [હય]

અશ્વ, ઘોડો

હય. ન. [હત]

હણાયેલ

હયકંટ. પુ. [હયકણ્ઠ]

એક જાતનું રત્ન, ઘોડાનો કાંઠલો

હયકંઠગ. પુ. [હયકણ્ઠક]

જુઓ 'ઉપર'

હયકણ. પુ. [હયકર્ણ]

એક અંતરદ્વીપ, તે દ્વીપનો રહેવાસી

હયકણદીવ. પુ. [હયકર્ણદ્વીપ]

એક અંતરદ્વીપ

હયકુહિય. ન. [હયકુજિત]

ઘોડાનો હણહણાટ

હયચ્છાયા. સ્ત્રી. [હયચ્છાયા]

અશ્વછાયા, છાયાનો એક ભેદ

હયજૂહિયદ્વાણ. ન. [હયયૂથિકસ્થાન]

ઘોડાના સમૂહનું સ્થાન

હયજૂહિયાદ્વાણ. ન. [હયયૂથિકાસ્થાન]

જુઓ 'ઉપર'

હયજોહિ. ત્રિ. [હયયોધિન્]

ઘોડા વડે લડાઈ લડનાર, અશ્વયોદ્ધો

હયપુલ્લ. ન. [હતપૂર્વ]

પૂર્વે હણાયેલ

હયપોસણ. પુ. [હયપોષણ]

અશ્વનું પાલન કરવું તે

હયમોહ. વિશે. [હતમોહ]

જેનો મોહ હણાયેલ છે તે, મોહ રહિત

હયરૂવધારિ. ત્રિ. [હયરૂવધારિન્]

અશ્વરૂપ ધારણ કરનાર

હયલક્ષણ. ન. [હયલક્ષણ]

અશ્વના લક્ષણ જાણવાની કળા-વિશેષ

હયલાલા. સ્ત્રી. [હયલાલા]

ઘોડાના મુખની લાળ

હયવતિ. પુ. [હયપતિ]

અશ્વપતિ

હયવિલંબિત. ન. [હયવિલંબિત]

ઘોડાની ગતિ બતાવનાર નાટ્યનો એક પ્રકાર, એક

દેવતાઈ નાટ્ય-વિશેષ

હયવિલસિય. ન. [હયવિલસિત]

એક દેવતાઈ નાટ્ય વિશેષ

હયવિહિ. સ્ત્રી. [હયવીથિ]

કૃતિકા, ભરણી અને સ્વાતિ નક્ષત્રમાં શુક્રની ગતિ થવી

હયસન્તુ. વિ. [હતશત્તુ]

મુદ્રલશેલપુનો રાજા

હયસાલા. સ્ત્રી [હયશાલા]

અશ્વશાળા, ધોડાર

હયહેસિય. ન [હયહેસિત]

ધોડાનો હણહણાટ

હયાનીઅ. પુ [હયાનીક]

અશ્વસૈન્ય

હર. ત્રિ [હર]

રાતદિવસ, વ્યાધિ વિશેષ હરણ કરનાર

હર. ધા [હ]

હરણ કરવું, ચોરવું, લઈ જવું

હરઓ. અ [હરતસ]

હરણ કરનારથી

હરડઈ. સ્ત્રી [હરીતકી]

વનસ્પતિ વિશેષ

હરણ. ન [હરણ]

હરણ કરવું, ચોરવું

હરણવિપ્પનાસ. પુ [હરણવિપ્રનાશ]

બીજાનું દ્રવ્ય લઈને તેનો નાશ કરવો, અધર્મદ્વારનું

ચોદમું નામ

હરતનુ. પુ [દે.]

એક સાધારણ વનસ્પતિ, ભેજવાળી જમીનમાં સવારમાં

ઘાસની અણી ઉર પાણીના બિંદુ જામે તે

હરતનુગ. પુ [હરતનુક]

જુઓ 'ઉપર'

હરતનુય. પુ [હરતનુક]

જુઓ 'ઉપર'

હરદ. પુ [હદ]

મોટું જળાશય, દ્રહ

હરપોંડરિય. ન [હદપુણ્ડરીક]

દ્રહનું કમળ

હરય. પુ [હદ]

મોટું જળાશય, દ્રહ

હરય. ત્રિ [ગૃહક]

ગ્રહણ કરનાર

હરહરાઈય. કુ [હરહરાયિત]

'હરહર' એવો શબ્દ કરીને

હરિ. સ્ત્રી [હરિત]

એક મહાનદી, લીલો વર્ણ, ષડ્જગ્રામની એક મૂર્છના,

લીલા રંગનું

હરિ. પુ [હરિ]

એક મહાગ્રહ,

હરિ. પુ [હરિ]

વિદ્યુતકુમારનો એક ઇન્દ્ર,

હરિ. પુ [હરિ]

વક્ષસ્કાર પર્વતનું શિખર,

હરિ. પુ [હરિ]

વાસુદેવ, સૌધર્મેન્દ્ર, સિંહ

હરિ. સ્ત્રી [હ્રી]

લજ્જા, શરમ, એક દેવી, એક દિક્કુમારી, કિંપુરુષેન્દ્રની

અગ્ર મહિષી, એક ફટ

હરિ. વિ [હરિ]

વાસુદેવ કળ નું બીજું નામ

હરિએસ. વિ [હરિકેશ]

રાજગૃહીનો એક માળી

હરિએસબલ. વિ [હરિકેશબલ]

ચાંડાલકુલમાં જન્મેલ, તેણે દીક્ષા લીધી, જ્ઞાનાદિ ઉત્તમ

ગુણવાળા સંયમી ભિક્ષુ, તે મિયંગાન્તીર ના બલકોટ્ટ અને

ગોરી ના પુત્ર હતા. બ્રાહ્મણોના યજ્ઞમાં ભિક્ષા લેવા ગયા,

તેનાથી પ્રભાવીત તિન્દુક યક્ષે ભિક્ષાની ના કહેનાર

બ્રાહ્મણોને સજા કરી, તેણે બ્રાહ્મણોને સમ્યક્બોધ આપ્યો

હરિએસા. વિ [હરિકેશા]

ચકવર્તી બંભદત્ત ની એક રાણી.

હરિએસિજ્જ. ન [હરિકેશીય]

'ઉત્તરજ્ઞયણ' સૂત્રનું એક અધ્યયન

હરિઓભાસ. પુ [હરિતાવભાસ]

લીલો પ્રકાશ

હરિઓવય. પુ [હરિતોપગ]

વનસ્પતિ સમીપે ગયેલ

હરિકંત. પુ [હરિકાન્ત]

વિદ્યુતકુમાર દેવનો એક ઇન્દ્ર

હરિકંતદીવ. પુ [હરિકાન્તદ્વીપ]

એક દ્વીપ

હરિકંતપ્પવાયકુંડ. પુ [હરિકાન્તપ્રપાતકુણ્ડ]

એક પ્રપાતકુંડ

હરિકંતપ્પવાયદ્રહ. પુ [હરિકાન્તપ્રપાતદ્રહ]

એક દ્રહ

હરિકંતા. સ્ત્રી [હરિકાન્તા]

એક મહાનદી

હરિકંતાકૂડ. પુ [હરિકાન્તાકૂટ]

એક ફટ

હરિકુલપહુ. પુ [હરિકુલપ્રભુ]

હરિવંશમાં નાયક મુખ્ય

હરિકુલપહુ. વિ. [હરિકુલપ્રભુ]

વાસુદેવ કૃષ્ણાનું બીજું નામ, અવિરતિ હોવા છતાં તેણે શુદ્ધ સમક્તિ વડે તીર્થંકર નામ કર્મ બાંધેલ.

હરિકૂડ. પુ. [હરિકૂટ]

એક ફૂટ

હરિચંદ. વિ. [હરિચન્દ્ર]

કુરુચંદ અને તેની પત્ની કુરુમણી નો પુત્ર

હરિચંદન. વિ. [હરિચન્દન]

સાકેતનગરનો એક ગાથાપતિ, ભ. મહાવીર પાસે દીક્ષા લીધી. વિપુલપર્વતે મોક્ષે ગયા.

હરિચંદન. પુ. [હરિચન્દન]

‘અંતકૃદ્ધસા’ સૂત્રનું એક અધ્યયન, એક વિશેષ નામ

હરિણ. પુ. [હરિણ]

હરણ, મૃગ

હરિણેગમેસિ. વિ. [હરિણેગમેસિનું]

શકેન્દ્રનો એક પદાતિઅધિકારી જેણે ભ. મહાવીરને દેવાનંદાની કુક્ષીમાંથી ત્રિશલાની કુક્ષીમાં મુકેલા દેવડે ના છ પુત્રોને જન્મતા જ સુલસા પાસે મુકેલા.

હરિત. ત્રિ. [હરિત]

લીલું, વનસ્પતિ

હરિતકાય. પુ. [હરિતકાય]

વનસ્પતિકાય

હરિતગ. પુ. [હરિતક]

હરડે

હરિતા. સ્ત્રી. [હરિતક]

તૃણ કે વેલ વિશેષ

હરિતાભ. પુ. [હરિતાભ]

લીલી આભા

હરિતાલ. પુ. [હરિતાલ]

હરતાલ-એક ધાતુ

હરિપવાયદ્દહ. પુ. [હરિત્પ્રવાહદ્રહ]

એક દ્રહ

હરિભદ્ર. વિ. [હરિભદ્ર]

પ્રવચન વત્સલતાથી તેણે મહાનિસીહ સૂત્રની જીર્ણ-શીર્ણ પ્રતિઓને સ્વમતિ વડે શુદ્ધ કરી ઉદ્ધાર કર્યો. (જેને અનેક આચાર્યએ માન્ય કરેલ)

હરિમેલા. સ્ત્રી. [હરિમેલા]

એક વનસ્પતિ

હરિસેણ. વિ. [હરિષેણ]

ભરતક્ષેત્રમાં થયેલા દશમાં ચક્રવર્તી. રાજા મહાહરિ અને રાણી મેરા ના પુત્ર, છેલ્લે તેણે દીક્ષા લીધી.

હરિય. નં. [હરિત]

ભરેલું

હરિય. ત્રિ. [હરિત]

લીલું, લીલી વનસ્પતિ, એક પ્રકારની આર્યજાતિ, લીલો રંગ

હરિયકાય. પુ. [હરિતકાય]

વનસ્પતિકાય

હરિયગ. પુ. [હરિતક]

હરડે

હરિયચ્છાય. નં. [હરિતચ્છાય]

લીલી છાય

હરિયજોણિય. નં. [હરિતયોનિક]

વનસ્પતિયોનિક

હરિયત્ત. નં. [હરિતત્ત્વ]

‘હસ્તિ’ પણું

હરિયભોયણ. નં. [હરિતભોજન]

વનસ્પતિનું ભોજન

હરિયમાલિયા. સ્ત્રી. [હરિતમાલિક]

વનસ્પતિ વિશેષની માળા

હરિયવક્કમ. પુ. [હરિતાવક્રમ]

વનસ્પતિને કચડવી તે

હરિયવનસંડ. પુ. [હરિતવનષણ્ડ]

વનસ્પતિકાયનું એક વન

હરિયવીણિયા. સ્ત્રી. [હરિતવીણિક]

વનસ્પતિની વીણા બનાવી (વગાડવી તે)

હરિયસંભવ. પુ. [હરિતસમ્ભવ]

વનસ્પતિકાયનો સંભવ

હરિયા. સ્ત્રી. [હરિતક]

જુઓ ‘હરિતા’

હરિયાલ. પુ. [હરિતાલ]

જુઓ ‘હરિતાલ’

હરિયાલગુલિયા. સ્ત્રી. [હરિતાલગુલિકા]

હરતાલની ગુટિકા

હરિયાલભેદ. પુ. [હરિતાલભેદ]

હરતાલ વનસ્પતિનો ભેદ કરવો

હરિયાલિયા. સ્ત્રી. [હરિતાલિકા]

દુર્વા, તૃણ

હરિયાહડિઆ. સ્ત્રી. [હતાહટિકા]

ચોર દ્વારા લાવેલ વસ્તુની પ્રતીચ્છા

હરિયોભાસ. પુ. [હરિતાવભાસ]

લીલી આભા

હરિવંસ. નં [હરિવંશ]

એક ઉત્તમ કુલ

હરિવંસકુલ. નં [હરિવંશકુલ]

જુઓ 'ઉપર'

હરિવંસગંડિયા. સ્ત્રીં [હરિવંશકણ્ડિકા]

હરિવંશનું વર્ણન છે તેવો અધ્યયનખંડ

હરિવરિસ. પું [હરિવર્ષ]

એક યુગલિક ક્ષેત્ર

હરિવસ. પું [હરિવર્ષ]

જુઓ 'ઉપર'

હરિવસ્સ. પું [હરિવર્ષ]

જુઓ 'ઉપર'

હરિવાસ. પું [હરિવર્ષ]

જુઓ 'ઉપર'

હરિવાસકૂડ. પું [હરિવર્ષકૂટ]

એક ફૂટ

હરિવાસગ. પું [હરિવર્ષજ]

હરિવર્ષ નામક ક્ષેત્રમાં ઉત્પન્ન

હરિવાસય. પું [હરિવર્ષજ]

જુઓ 'ઉપર'

હરિવાહન. પું [હરિવાહન]

નંદીશ્વર દ્વીપનો અધિષ્ઠાતા દેવતા

હરિસ. પું [હર્ષ]

હર્ષ, આનંદ, ખુશાલી

હરિસ. ધાં [હર્ષ]

પ્રસન્ન થવું

હરિસય. ત્રિં [હર્ષિત]

પ્રસન્ન થયેલ

હરિસવિસાય. નં [હર્ષવિસાદ]

હર્ષ અને વિષાદ

હરિસિય. ત્રિં [હર્ષિત]

હર્ષ પામેલો

હરિસ્સહ. પું [હરિસ્સહ]

વિદ્યુતકુમાર દેવોનો એક ઇન્દ્ર

હરિસ્સહકૂડ. પું [હરિસ્સહકૂટ]

એક ફૂટ

હરી. સ્ત્રીં [હ્રી]

જુઓ 'હરિ'

હરેણુયા. સ્ત્રીં [હરેણુકા]

એક વનસ્પતિ

હલ. નં [હલ]

હળ, જમીન ખેડવાનું સાધન

હલધર. પું [હલધર]

હળને ધારણ કરનાર

હલધર. વિં [હલધર]

બળદેવનું વિશેષણ

હલધરવસન. નં [હલધરવસન]

હળ ધારણ કરનાર-બલભદ્રનું વસ્ત્ર

હલહર. પું [હલધર]

જુઓ 'હલધર'

હલા. સ્ત્રીં [હલા]

'હે સખે' એવું આમંત્રણ

હલિદ. ત્રિં [હરિદ્ર]

પીળા રંગનું, એક મત્સ્ય, નામકર્મની એક પ્રકૃતિ - જ

પીળો વર્ણ આપે

હલિદપત્ત. પું [હરિદ્રાપત્ર]

એક ચતુરિબ્દિય જંતુ

હલિદ્વા. સ્ત્રીં [હરિદ્રા]

હળદર-એક ઔષધિ

હલિદ્વી. સ્ત્રીં [હરિદ્રા]

જુઓ 'ઉપર'

હલિમચ્છ. નં [હલિમત્સ્ય]

એક જાતનો મત્સ્ય

હલિયંડ. પું [હલિકાણ્ડ]

'હલિ' નામક જંતુ

હલીમુહ. પું [હલીમુખ]

એક જાતનું પક્ષી

હલીસાગર. પું [હલીસાગર]

એક જાતનું માછલું

હલુયહલ્લુય. નં [દે.]

કોલાહલ

હલ્લ. પું [હલ્લ]

'અનુત્તરોવવાઇય' સૂત્રનું એક અધ્યયન

હલ્લ-૧. વિં [હલ્લ]

રાજા સેણિઅ અને રાણી ધારિણી નો પુત્ર ભ. મહાવીર

પાસે દીક્ષા લીધી. મૃત્યુબાદ અનુત્તર વિમાને ઉપજ્યા

હલ્લ-૨. વિં [હલ્લ]

રાના સેણિઅ અને રાણી ચેલ્લણા નો પુત્ર. રાજાએ તેને

શ્રેષ્ઠતમ હાથી ભેટ આપેલ, તેના કારણે મોટા ભાઈ

કૂણિઅ સાથે મહાયુદ્ધ થયું.

હલ્લફલ. નં [દે.]

હડબડી, ઉત્સુકતા

હલ્લફલિભૂત. નં [દે.]

હડબડી ગયેલ

હલ્લોહલિયંડ. પું [દે.]

સરડ, ગિરમિટ નામક જંતુના અંડક

હવ. ધાં [ભૂ]

થવું, હોવું, બનવું

હવ્વ. અં [અર્વાચ્]

જલદી, અપર-બીજું

હવ્વ. નં [હવ્ય]

હોમવાનું દ્રવ્ય

હવ્વ. નં [ભવ્ય]

ભવ્ય, થનાર

હવ્વવાહ. પું [હવ્યવાહ]

અગ્નિ

હવ્વં. અં [અર્વાચ્]

જલદી, અપર-બીજું

હવ્વિં. અં [અર્વાચ્]

જુઓ 'ઉપર'

હસ. ધાં [હસ્]

હસવું

હસંત. નં [હસત્]

હસવું તે

હસમાણ. કૂં [હસત્]

હસતો

હસિત. ત્રિં [હસિત]

હસેલ

હસિય. ત્રિં [હસિત]

હસેલ

હસિયવ્વ. ત્રિં [હસિતવ્ય]

હસવા યોગ્ય

હસિર. ત્રિં [હસિત્]

હાસ્ય કરનાર

હસ્સ. નં [હાસ્ય]

હાસ્ય, હાંસી

હસ્સ. ત્રિં [હસ્વ]

ઘટવું, ક્ષીણ થવું

હસ્સકુહય. નં [હાસ્યકુહય]

હસવાથી નીકળતો પેટનો વાયુ

હસ્સદ્વિય. પું [હાસ્યાર્થિક]

હાસ્યનો અર્થ

હસ્સતર. ત્રિં [હસ્વતર]

અતિ નાનું

હસ્સમંત. પું [હસ્વવત્]

અલ્પવત્

હસ્સરતિ. પું [હાસ્યરતિ]

મહાકંદિતનો ઇન્દ્ર

હસ્સીકર. ધાં [હસ્વ+કૃ]

લઘુ-નાનું કરવું

હા. ધાં [હા]

ક્ષય થવો, ઝાડા થવા, ત્યાગ કરવો

હા. અં [હા]

વિષાદ, ખેદ, શોક, નિંદા

હાડહડા. પું [હિતહતા]

તત્કાલ અપાતુ લઘુ કે ગુરુ પ્રાયશ્ચિત્ત

હાણ. પું [હાયન]

વર્ષ, સાલ

હાનિ. સ્ત્રીં [હાનિ]

નુકસાન, ધક્કો

હાનિ. સ્ત્રીં [હાનિ]

હાનિ, ક્ષય, મનુષ્યની દશ અવસ્થામાની છઠ્ઠી અવસ્થા

હાય. ધાં [હા]

છોડવું, ત્યાગ કરવો

હાયંત. નં [હીયમાન]

અવધિજ્ઞાનનો એક ભેદ, ઘટતું

હાયન . પું [હાયન]

વર્ષ, સંવત્સર

હાયની. સ્ત્રીં [હાયની]

મનુષ્યની દશ દશામાંની છઠ્ઠી દશા

હાયમાણ. ત્રિં [હીયમાન]

જુઓ 'હાયંત'

હાયમાણય. પું [હીયમાનક]

જુઓ 'હાયંત'

હાર. ધાં [હારય]

હારવું, નાશ કરવો

હાર. પું [હાર]

માળા, હરણ, એક દ્વીપ-એક સમુદ્ર, હરણ કરનાર

હારપુડવાય. પું [હારપુટપાત્ર]

એક ધાતુ-પાત્ર

હારપુડબંધન. નં [હારપુટબન્ધન]

એક ધાતુ વિશેષનું બંધન

હારપુડયપાય. પું [હારપુટકપાત્ર]

એક ધાતુ વિશેષનું પાત્ર

હારપુડયંબંધન. ન૦ [હારપુટકબંધન]

એક ધાતુ વિશેષનું બંધન

હારપ્પભા. વિ૦ [હારપ્રભા]

ચંપાનગરીના વેપારી ઘન ની પુત્રી, વસંતપુરના રાજ

જિયસત્તુ ની પત્ની (રાણી) તે ઘણી સુંદર હતી.

હારભદ્ર. પુ૦ [હારભદ્ર]

હારદ્રીપનો અધિપતિ

હારમહાભદ્ર. પુ૦ [હારમહાભદ્ર]

જુઓ 'ઉપર'

હારમહાવર. પુ૦ [હારમહાવર]

હાર સમુદ્ર અને હારવર સમુદ્રનો અધિપતિ

હારવર. પુ૦ [હારવર]

જુઓ 'ઉપર'

હારવરભદ્ર. પુ૦ [હારવરભદ્ર]

હારવર દ્રીપનો અધિપતિ દેવ

હારવરમહાભદ્ર. પુ૦ [હારવરમહાભદ્ર]

જુઓ 'ઉપર'

હારવરમહાવર. પુ૦ [હારવરમહાવર]

એક દ્રીપ-એક સમુદ્ર

હારવરોભાસ. પુ૦ [હારવરાવભાસ]

એ નામનો એક દ્રીપ-એક સમુદ્ર

હારવરોભાસભદ્ર. પુ૦ [હારવરાવભાસભદ્ર]

હારવરોભાસ દ્રીપનો દેવતા

હારવરોભાસમહાભદ્ર. પુ૦ [હારવરાવભાસમહાભદ્ર]

જુઓ 'ઉપર'

હારવરોભાસામહાવર. પુ૦ [હારવરાવભાસમહાવર]

હારવરાવભાસ સમુદ્રનો દેવ

હારવરોભાસવર. પુ૦ [હારવરાવભાસવર]

જુઓ 'ઉપર'

હારા. સ્ત્રી૦ [ધારા]

જુઓ 'ધારા'

હારિત. ન૦ [હારિત]

હારેલ, પરાજિત, ગોત્ર વિશેષ

હારિતગ. પુ૦ [હારિતક]

વત્થુલાની ભાજી

હારિતા. કૃ૦ [હારયિત્વા]

હારીને

હારિય. ન૦ [હારિત]

જુઓ 'હારિત'

હારિયગુત્ત. ન૦ [હારિતગોત્ર]

એક ગોત્ર

હારોસ. પુ૦ [દે.]

એક આર્યદેશ, તે દેશવાસી

હાલાહલ. ન૦ [દે.]

તીવ્ર ઝેર, ત્રણ ઇન્દ્રિયવાળા જીવની એક જાત

હાલાહલા. સ્ત્રી૦ [હાલાહલા]

ગોશાળાના મતની એક ઉપાસિકા

હાલાહલા. વિ૦ [હાલાહલા]

શ્રાવસ્તીની એક કુંભારણ

હાલિજ્જ. ન૦ [હાલીય]

એક જૈનમુનિનું કુળ

હાલિદ્. ત્રિ૦ [હારિદ્ર]

પીળું, પીળા રંગનું

હાલિદ્ગ. ત્રિ૦ [હારિદ્રક]

હળદરીયા રંગનું

હાલિદ્ગુલિયા. સ્ત્રી૦ [હારિદ્રગુટિકા]

હળદરની ગુટિકા

હાલિદ્ભયવર્ણ. પુ૦ [હારિદ્રભેદવર્ણ]

હળદરનો ભેદ કરાયો હોય તેવો વર્ણ

હાલિદ્મત્તિયા. સ્ત્રી૦ [હારિદ્રમૃતિકા]

પીળી માટી

હાલિદ્વ. ત્રિ૦ [હારિદ્રક]

જુઓ 'હાલિદ્ગ'

હાલિદ્વર્ણાભ. પુ૦ [હારિદ્રવર્ણાભ]

પીળી આભા

હાલિદ્સુત્તય. પુ૦ [હારિદ્રસૂત્રક]

પીળો દોરો

હાલિદ્વા. સ્ત્રી૦ [હારિદ્રા]

હળદર

હાલિદ્વાભેદ. પુ૦ [હારિદ્રાભેદ]

હળદરનો ભેદ કરવો તે

હાલિય. ત્રિ૦ [હારિક]

ખેડૂત

હાવ. પુ૦ [હાવ]

મુખ વિકાર

હાવ. ધા૦ [હાપય]

હાનિ કરવી, ત્યાગ કરવો

હાસ. પુ૦ [હાસ]

હસવું, હાંસી, મશ્કરી, મોહનીય-કર્મની પ્રકૃતિ, કાવ્યનો

એક રસ, મહાકંદિત વ્યંતરનો એક ઇન્દ્ર

હાસ. ન૦ [હસ્વ]

ઘટવું, ઓછું થવું

હાસ. નં [હર્ષ]	હિંગાનું ઝાડ
ખુશી, આનંદ	હિંગુલય. પુ [હિંગુલક]
હાસહતા. કું [હસિત્વા]	હિંગલોક
હાસ્ય કરીને	હિંગુલુગ. પુ [હિંગુલુક]
હાસકર. ત્રિ [હાસકર]	હિંગલોક
હાસ્ય કરનાર	હિંગુલુય. પુ [હિંગુલુક]
હાસકારગ. ત્રિ [હાસકારક]	હિંગલોક
હાસ્યકારક	હિંગોલ. પુ [હિંગોલ]
હાસનય. ત્રિ [હાસનક]	મૃત ભોજન
હસનાર	હિંડ. ધા [હિંડ]
હાસનિસ્સિયા. સ્ત્રી [હાસનિશ્રિતા]	ભ્રમણ કરવું-ફરવું
હાસ્યને આશ્રિને થતી ક્રિયા-કર્મબંધ	હિંડંત. નં [હિંડત્]
હાસમાણ. પુ [હસત્]	ભ્રમણ કરવું તે
હસવું તે	હિંડગ. ત્રિ [હિંડક]
હાસરહ. પુ [હાસ્યરતિ]	ભ્રમનાર, ફરનાર
મહાકદિત જાતિનો એક વ્યંતરેન્દ્ર	હિંડમાણ. કું [હિંડમાન]
હાસરહ. પુ [હાસ્યરતિ]	ભ્રમણ કરતાં
જુઓ 'ઉપર'	હિંડિય. નં [હિંડિત]
હાસરસ. નં [હાસ્યરસ]	ફરેલ, ભ્રમણ કરેલ
કાવ્યનો એક રસ	હિંડુય. પુ [હિંડુક]
હાસવિવેગ. પુ [હાસવિવેક]	ચારે ગતિના ભ્રમણથી પડેલ જીવનું નામ, ફરનાર
હાસ્યનો ત્યાગ	હિંસ. ધા [હિંસ]
હાસા. સ્ત્રી [હાસા]	હિંસા કરવી
એક દિક્કુમારી	હિંસ. ત્રિ [હિંસ]
હાસા. વિ [હાસા]	હિંસા કરનાર
પંચશૈલ દીપની એક દેવી, યક્ષ વિજ્ઞુમાલિ ની એક પત્ની.	હિંસક. ત્રિ [હિંસક]
હાસિ. ત્રિ [હાસિન્]	હિંસા કરનાર
હસનાર	હિંસગ. ત્રિ [હિંસક]
હાહાવકય. નં [હાહાકૃત]	હિંસા કરનાર
'હા-હા' એમ ખેદજનક શબ્દો કરવા	હિંસગત્થ. નં [હિંસકત્વ]
હાહાભૂય. ત્રિ [હાહાભૂત]	હિંસકપણું
ખેદ પામેલ	હિંસત્થ. નં [હિંસાર્થ]
હિ. અં [હિ]	હિંસા માટે
અવધારણ, નિશ્ચય, હેતુ, કારણ, જકાર, વિશેષ, પ્રશ્ન, સંભ્રમ	હિંસપ્પયાણ. નં [હિંસપ્રદાન]
હિંસય. ત્રિ [હિંસયક]	હિંસાના કારણરૂપ આયુધ, અગ્નિ, વિષ વગેરે
હિંતને ઇચ્છનાર	હિંસપ્પેહિ. ત્રિ [હિંસાપ્રેક્ષિન્]
હિંસિ. ત્રિ [હિંસિન્]	હિંસા જોનાર
હિંતેચ્છુ	હિંસય. ત્રિ [હિંસક]
હિંગુરુક્ષ. પુ [હિંગુરુક્ષ]	હિંસા કરનાર
	હિંસવિહિંસા. સ્ત્રી [હિંસવિહિંસા]
	જીવનો ઉપઘાત કરવો, હિંસનશીલ, પ્રાણવધનો પર્યાય

હિંસા. સ્ત્રી० [હિંસા]

હિંસા, કોઈને પીડા કરવી

હિંસાદોષસુન્ન. ન० [હિંસાદોષશુન્ય]

હિંસા આદિ દોષ રહિત

હિંસાકારક. ત્રિ० [હિંસાકારક]

હિંસાકારક

હિંસાદંડ. પુ० [હિંસાદંડ]

હિંસાથી આત્મા દંડાય તે

હિંસાદંડવત્તિય. ત્રિ० [હિંસાદંડવત્તિય]

ત્રીજું ક્રિયાસ્થાનક, ભૂતકાળમાં નુકસાન કર્યું છે કે

ભાવિમાં કરશે એમ ધારીને હણવું

હિંસાનુબંધિ. પુ० [હિંસાનુબંધિ]

હિંસાની સાથે નિરંતર સંબંધ રાખનાર, ચિત્તવૃત્તિ, રૌદ્ર-

ધ્યાનનો એક પ્રકાર

હિંસાફલ. ન० [હિંસાફલ]

હિંસાનું ફળ

હિંસાયયણ. ન० [હિંસાયતન]

હિંસાનું આચતન-હિંસાના નિવાસરૂપ

હિંસિયવ્વ. ન० [હિંસિતવ્ય]

હિંસા કરવા યોગ્ય

હિચ્ચ. કૃ० [હિત્વા]

છોડીને, ત્યાગ કરીને

હિચ્ચા. કૃ० [હિત્વા]

જુઓ 'ઉપર'

હિજ્જો. અ० [દે. હ્યસ્]

આવતીકાલે

હિઠ્ઠ. અ० [અધસ્]

નીચે, હેઠે

હિઠ્ઠિં. અ० [અધસ્]

નીચે, હેઠે

હિઠ્ઠિકર. ત્રિ० [દે.]

નીચું કરનાર

હિઠ્ઠિમ. ત્રિ० [અધસ્તન]

નીચેનું, હેઠેનું

હિઠ્ઠિમગેવેજ્જ. પુ० [દે.]

નવ ગૌવેયકમાંની નીચેની ત્રણ ગૌવેયક

હિઠ્ઠિમય. ત્રિ० [અધસ્તન]

નીચેની, હેઠેની

હિઠ્ઠિલ. ત્રિ० [અધસ્તન]

જુઓ 'ઉપર'

હિઠ્ઠિલગ. પુ० [અધસ્તન]

જુઓ 'ઉપર'

હિઠ્ઠિલ્લ. પુ० [અધસ્તન]

જુઓ 'ઉપર'

હિત. ન० [હિત]

લાભ, હિત

હિતકર. પુ० [હિતકર]

હિતને કરનાર

હિતય. ત્રિ० [હિતક]

હિતકર્તા, લાભકર્તા

હિદય. ન० [હૃદય]

હૃદય

હિમ. ન० [હિમ]

બરફ, હીમ

હિમકૂડ. પુ० [હિમકૂટ]

એક ફટ

હિમગ. પુ० [હિમક]

બરફ, હીમ

હિમતેણસાવયભય. ન० [હિમસ્તેનશ્વાપદભય]

હીમચોર-જંગલી પશુનો ભય

હિમપડલ. પુ० [હિમપટલ]

બરફના થર

હિમપુંજ. પુ० [હિમપુજ્જ]

બરફનો ઢગલો

હિમય. ન० [હિમક]

હિમ, બરફનું

હિમવ. પુ० [હિમવત્]

એક વર્ષધર પર્વત

હિમવંત. પુ० [હિમવત્]

એક વર્ષધર પર્વત, યુગલિકનું એક વર્ષ ક્ષેત્ર,

અંતઃકૃદ્ધસાનું એક અધ્યયન

હિમવંત-૧. વિ० [હિમવત્]

રાજા અંધગવણ્હિ અને રાણી ધારિણી નો પુત્ર, દીક્ષા લીધી

૧૬ વર્ષ ચારિત્ર પાળી, મોક્ષે ગયા.

હિમવંત-૨. વિ० [હિમવત્]

આચાર્ય ચંદિલ ના શિષ્ય, આચાર્ય નાગજ્જુન ના ગુરુ

હિમવત. પુ० [હિમવત્]

પર્વતનું નામ

હિમવયકૂડ. પુ० [હિમવતકૂટ]

એક ફટ

હિમવાય. ન० [હિમપાત]

બરફ પડવો તે

હિમસીતલ. ત્રિં [હિમશીતલ]

અતિ ઠંડું

હિય. નં [હિત]

લાભ, હિત, શ્રેય, કલ્યાણ, પરમાર્થ, પથ્ય, અપાયનો

ભાવ, મોક્ષ

હિય. નં [હદય]

હૃદય

હિય. ત્રિં [હત]

હરેલ, હરણ કરેલ

હિયઈચ્છિય. ત્રિં [હદયેષ્ટ]

હૃદયને પ્રિય

હિયઈસર. નં [હદયેશ્વર]

હૃદયનું એશ્વર્ય

હિયઉઘાવણ. નં [હદયાઘ્રાવણ]

હૃદયનું આકર્ષણ

હિયઉપ્પાડિય. નં [હદયોત્પાટિત]

હૃદયનું ઉત્પાતન-નાશ

હિયઉપ્પાડિયગ. પું [ઉત્પાટિકહદય]

વિનાશ પામેલ હૃદય

હિયકર. પું [હિતકર]

હિતને કરનાર

હિયકારગ. પું [હિતકારક]

હિત કરનાર

હિયકારી. પું [હિતકારિન]

હિત કરનાર

હિયનિરત. વિશેં [હિતનિરત]

મોક્ષમાં લીન

હિયય. નં [હદય]

હૃદય, અંતઃકરણ, સમ્યગ્ અભિપ્રાય

હિયયગમણિજ્ઞ. ત્રિં [હદયગમનીય]

હૃદયને ગમે તેવું

હિયયગમનીય. ત્રિં [હદયગમનીય]

જુઓ 'ઉપર'

હિયયપલ્લાયણિજ્ઞ. ત્રિં [હદયપ્રલ્લાદનીય]

હૃદયને આનંદ ઉપજાવનારું

હિયયપિસાય. પું [હદયપિશાચ]

અંતઃકરણરૂપ પિશાચ

હિયયમાલા. સ્ત્રીં [હદયમાલા]

એક આભરણ

હિયયસૂલ. નં [હદયશૂલ]

હૃદય રોગ

હિરણ્ણ. નં [હિરણ્ય]

સોનું, ચાંદી વગેરે, સોનું

હિરણ્ણજુત્તિ. સ્ત્રીં [હિરણ્યયુક્તિ]

સોનું-રૂપુ શોધવા-પરખવાની કળા

હિરણ્ણનાભ. વિં [હિરણ્યનાભ]

અરિષ્ટપુરનો રાજા પડમાવર્દ ના પિતા.

હિરણ્ણપાગ. પું [હિરણ્યપાક]

સોના કે ચાંદીને પકાવવું તે

હિરણ્ણપાય. પું [હિરણ્યપાત્ર]

સુવર્ણપાત્ર

હિરણ્ણબંધન. નં [હિરણ્યબંધન]

સોના કે ચાંદીનું બંધન-વિશેષ

હિરણ્ણવત. પું [હિરણ્યવત]

એક યુગલિક ક્ષેત્ર, અકર્મભૂમિ વિશેષ

હિરણ્ણવય. પું [હિરણ્યવત]

જુઓ 'ઉપર'

હિરણ્ણવાસ. પું [હિરણ્યવાસ]

સુવર્ણ વર્ષા

હિરણ્ણવાસા. સ્ત્રીં [હિરણ્યવર્ષા]

સુવર્ણ વર્ષા

હિરણ્ણવિહિ. સ્ત્રીં [હિરણ્યવિધિ]

સોનું-ચાંદી શુદ્ધ કરવાની વિધિ

હિરણ્ણસુવર્ણપમાણાતિવક્રમ. નં [હિરણ્યસુવર્ણપ્રમાણા-

તિક્રમ] સોનું-ચાંદી (પરિગ્રહ)ના પ્રમાણનું ઉલ્લંઘન,

શ્રાવકના પાંચમાં વ્રતનો એક અતિયાર

હિરણ્ણાગર. નં [હિરણ્યાગર]

ચાંદીની ખાણ

હિરિ. સ્ત્રીં [હી]

જુઓ 'હરિ'

હિરી-૧. વિં [હી]

નાગપુરના એક ગાથાપતિની પુત્રી, ભ.પાર્શ્વ પાસે દીક્ષા

લીધી, મૃત્યુબાદ એક વ્યંતરેન્દ્રની અગ્રમહિષી બની.

હિરી-૨. વિં [હી]

સૌધર્મકલ્પની એક દેવી, પૂર્વભવમાં તે રાજગૃહના

સાર્થવાહની પુત્રી હતી. ભ.પાર્શ્વ પાસે દીક્ષા લીધેલી.

હિરિકૂટ. પું [હીકૂટ]

એક કૂટ

હિરિવેરપુટ. પું [હીવેર]

બાળક, શિશુ

હિરિમ. ત્રિં [હીમત]

લજ્જાવાન, શરમાળ

હિરિમણસત્ત. ન૦ [હીમન:સત્ત્વ]

લજ્જાળુમનસત્ત્વ

હિરિલ. પુ૦ [દે.]

કંદની એક જાત

હિરિલિ. સ્ત્રી૦ [દે.]

કંદની એક જાત

હિરિવત્તિય. ત્રિ૦ [હીપ્રત્યય]

લજ્જા નિમિત્તે

હિરિસત્ત. ત્રિ૦ [હીસત્ત્વ]

લજ્જાયુક્ત સત્ત્વ

હિરિસિરિધીકિત્તિધારક. ત્રિ૦ [હીશ્રીધીકીર્તિધારક]

લજ્જા-લક્ષ્મી-બુદ્ધિ અને કીર્તિના ધારક

હિરિસિરિપરિવર્જિય. ન૦ [હીશ્રીપરિવર્જિત]

લજ્જા-લક્ષ્મીને છોડીને

હિરી. સ્ત્રી૦ [હી] જુઓ 'હરિ'

હિરીકૂડ. પુ૦ [હીકૂટ]

એક ફૂટ

હિરીમણ. ન૦ [હીમનસ્]

લજ્જાયુક્ત મન

હિલિયમાન. કૃ૦ [અભિલીયમાન]

અવજ્ઞા કરતો, તિરસ્કાર-નિંદા-પીડા-કદર્થના કરતો

હિલ્લિય. પુ૦ [દે.]

ત્રણ ઇન્દ્રિયવાળા જીવની એક જાતિ

હી. અ૦ [હી]

કંદર્પ ઘોતક અવ્યય

હીન. ત્રિ૦ [હીન]

નીચ, રહિત, ઓછું

હીનકુલાઇપત્થળ. ન૦ [હીનકુલાદિપ્રાર્થના]

હીન કુલ વગેરે માટેની અભિલાષા

હીનક્ષર. ન૦ [હીનાક્ષર]

ઓછો અક્ષર

હીનખંતિ. ત્રિ૦ [હીનક્ષાન્તિ]

ક્ષમા રહિત

હીનગુણ. ત્રિ૦ [હીનગુણ]

ગુણ રહિત

હીનતર. ત્રિ૦ [હીનતર]

અત્યંત નીચ

હીનતરગ. ત્રિ૦ [હીનતરક]

અત્યંત નીચ

હીનનેત. પુ૦ [હીનનેત્ર]

નેત્ર હીન

હીનપુણ્ણચાઉદ્દસ. વિશે૦ [હીનપુણ્ણચાતુર્દશ]

પુન્યહીન ચઉદસીયો-એક તિરસ્કારયુક્ત વચન

હીનપુણ્ણચાઉદ્દસિય. પુ૦ [હીનપુણ્ણચાતુર્દશિક]

જુઓ 'ઉપર'

હીનભિન્નસર. ત્રિ૦ [હીનભિન્નસ્વર]

હલકો ભેદાયેલો અવાજ

હીનસત્ત. ન૦ [હીનસત્ત્વ]

સત્ત્વ રહિત

હીનસત્તતા. સ્ત્રી૦ [હીનસત્ત્વતા]

અલ્પ સત્ત્વપણું

હીનસ્સર. ત્રિ૦ [હીનસ્વર]

હીન સ્વરવાળો

હીનસ્સરતા. સ્ત્રી૦ [હીનસ્વરતા]

હીનસ્વરપણું

હીમ. પુ૦ [હિમ]

બરફ

હીમંત. ત્રિ૦ [હીમત્]

લજ્જાળુ, શરમાળ

હીર. પુ૦ [હીર]

ફાંસ, લાકડાની નાની કટકી, કોઈ વનસ્પતિ ભાંગતો

થતો છેદ, હીરો

હીર. ધા૦ [હ]

હરવું

હીરમાણ. કૃ૦ [હિયમાણ]

કંપાયમાન

હીરય. પુ૦ [હીરક]

કુત્સિત તૃણ વગેરે

હીલ. ધા૦ [હીલય્]

હીલના કરવી, અનાદર કરવો

હીલના. સ્ત્રી૦ [હેલના]

અપમાન, નિંદા

હીલનિજ્જ. ત્રિ૦ [હીલનીય]

હેલના કરવા યોગ્ય

હીલયંત. કૃ૦ [હીલયત્]

અનાદર કરવો તે

હીલા. સ્ત્રી૦ [હીલા]

અપમાન

હીલિજ્જ. ત્રિ૦ [હેલિત]

અપમાન કરેલ

હીલિજ્જમાણ. કૃ૦ [હેલ્યમાન]

અનાદર કરતો

હીલિતા. કૃં [હેલિત્વા]

અનાદર કરીને

હીલિય. ત્રિં [હેલિત]

અનાદર કરેલ

હીલિયવચન. નં [હીલિતવચન]

નિંદા વચન

હીલિયવ્વ. નં [હીલિતવ્ય]

અનાદર કરવા યોગ્ય

હીલેતા. કૃં [હીલિત્વા]

અનાદર કરીને

હુ. અં [હુલુ]

નિશ્ચયાર્થબોધક અવ્યય

હુ. ધાં [હૂ]

થવું, હોવું

હુઆસન. વિં [હુતાશન]

પાડલિપુત્રનો એક બ્રાહ્મણ, તેની પત્ની જલનસિંહા હતી.

તેમને જલન નામે પુત્ર હતો. જુઓ હુતાસન તથા હુયાસન

હું. અં [હું]

પૃચ્છા, પ્રશ્ન, નિર્ધારણ

હુંકાર. પું [હુંકાર]

હુંકાર કરવો

હુંડ. ત્રિં [હુંડ]

બેડોળ, વિચિત્ર આકૃતિવાળો, શરીરનું છેવટનું સંસ્થાન

હુંડબઝટ. પું [હે.]

એક કમંડળ રાખનાર તાપસ

હુંડસંઠાણનામ. નં [હુંડસંસ્થાનનામન]

નામકર્મની એક પ્રકૃતિ જેના ઉદયે જીવ બેડોળ સંસ્થાન

પામે

હુંડસંઠિય. નં [હુંડસંસ્થિત]

હુંડસંઠાણવાળો

હુંડી. વિં [હુંડિ]

જુઓ 'હુંડિઅ'

હુંડિઅ. વિં [હુંડિકા]

મથુરાનો એક ચોર, મૃત્યુબાદ તે યક્ષ થયો.

હુંત. પું [હુંત]

હોમવું

હુંતું. કૃં [હુંતુમ્]

હોમવા માટે

હુચ્ચા. કૃં [હૂત્વા]

થઈને, હોઈને

હુડુક્ક. પું [હુડુક્ક]

એક જાતનું વાદ્ય

હુડુક્કી. સ્ત્રીં [હુડુક્કી]

શરત બકવી તે

હુણ. ધાં [હુ]

હોમ કરવો

હુણિતા. કૃં [હુત્વા]

હોમ કરીને

હુત. પું [હુત]

હવન કરેલ

હુતવહ. પું [હુતવહ]

અગ્નિ

હુતાસન. પું [હુતાશન]

અગ્નિ

હુતાસન. વિં [હુતાશન]

જુઓ 'હુઆસન'

હુત્ત. નં [હે.]

અભિમુખ

હુત્તિ. સ્ત્રીં [હે.]

અભિમુખા

હુયવહ. પું [હુતવહ]

અગ્નિ

હુયાસન. પું [હુતાશન]

અગ્નિ

હુયાસનવર્ડ. પું [હુતાશનપતિ]

વાણવ્યંતર જાતિના એક દેવોનો સ્વામી

હુયાસન. વિં [હુતાશન]

જુઓ 'હુઆસન'

હુરથા. અં [હે.]

બહાર

હુરબ્હ. પું [હુરબ્હ]

ઘેટું

હુલિય. અં [હે.]

શીઘ્ર, જલદી

હુલ્લયસંઠાણ. નં [હુડુક્કસંસ્થાન]

છેવટનું સંસ્થાન

હુહુય. પું [હુહુક]

કાળનું એક માપ

હુહુયંગ. પું [હુહુકાઙ્ગ]

કાળનું એક માપ

હુહૂઅંગ. પું [હુહૂકાઙ્ગ]

કાળનું એક માપ

હૂળ. પુ. [હૂળ]

એક દેશ

હૂહય. પુ. [હૂહય]

કાળનું એક માપ

હૂહયંગ. પુ. [હૂહયાંગ]

કાળનું એક માપ

હૂહયમાન. કૃ. [દે.]

હૂહ શબ્દ કરતો, જાજ્વલ્યમાન

હે. અ. [હે]

સંબોધનાર્થ, આમંત્રણાર્થ

હેતુ. પુ. [હેતુ]

હેતુ, કારણ, નિમિત્ત, અનુમાન, ઉપાદાન કારણ,

અન્વય-વ્યતિરેક લક્ષણ, ઉપપત્તિ

હેતુજ્ઞ. ત્રિ. [હેતુજ્ઞ]

કારણ સહિત

હેતુત્તણ. ન. [હેતુત્ત]

‘હેતુ’ પણ

હેતુભૂય. ન. [હેતુભૂત]

હેતુરૂપ

હેતુય. ત્રિ. [હેતુય]

હેતુવાળું

હેતુવેશ. પુ. [હેતુવેશ]

હેતુ-ઉપદેશ સાધનની સાધ્ય સાથે ઘટના કરવી તે

હેતુવાય. પુ. [હેતુવાદ]

કાર્ય-કારણવાદ

હેચ્ચ. કૃ. [હિત્વા]

છોડીને, તજીને

હેચ્ચા. કૃ. [હિત્વા]

છોડીને, તજીને

હેચ્ચાણ. કૃ. [હિત્વા]

છોડીને, તજીને

હેજ્જ. ત્રિ. [હાર્ય]

આકર્ષણ કરવા યોગ્ય

હેટ્ટ. અ. [અધસ્]

નીચે, હેઠે

હેટ્ટુવરિ. અ. [દે.]

નીચે-ઉપર

હેટ્ટુઓ. અ. [અધસ્]

નીચે, હેઠે

હેટ્ટા. અ. [અધસ્]

નીચે, હેઠે

હેટ્ટામુહય. ત્રિ. [અધોમુખક]

નીચા મુખવાળું

હેટ્ટાવિચ્છિન્ન. ત્રિ. [દે.]

નીચેથી પહેળું

હેટ્ટાવણિ. પુ. [દે.]

એક દેશ, તે દેશવાસી

હેટ્ટિં. અ. [અધસ્]

નીચે, હેઠળ

હેટ્ટિમ. ત્રિ. [અધસ્તન]

નીચેની (ગૈવેયક)

હેટ્ટિમઝવરિમ. ત્રિ. [અધસ્તનોપરિતન]

નીચેની ત્રણ ગૈવેયકમાંની ઉપલી ગૈવેયક

હેટ્ટિમઝવરિમગેવેજ્જ. ન. [અધસ્તનોપરિતનગૈવેયક]

જુઓ ‘ઉપર’

હેટ્ટિમઝવરિમગેવેજ્જગ. ન. [અધસ્તનોપરિતનગૈવેયકક]

જુઓ ‘ઉપર’

હેટ્ટિમઝવરિમગેવેજ્જય. ન. [અધસ્તનોપરિતનગૈવેયકક]

જુઓ ‘ઉપર’

હેટ્ટિમગ. ન. [અધસ્તન]

નીચેની (ગૈવેયક)

હેટ્ટિમગેવેજ્જ. ન. [અધસ્તનગૈવેય]

જુઓ ‘ઉપર’

હેટ્ટિમગેવેજ્જ. ન. [અધસ્તનગૈવેય]

જુઓ ‘ઉપર’

હેટ્ટિમગેવેજ્જગ. ન. [અધસ્તનગૈવેયક] જુઓ ‘ઉપર’

હેટ્ટિમગેવેજ્જય. ન. [અધસ્તનગૈવેયક]

જુઓ ‘ઉપર’

હેટ્ટિમમજ્ઞિમ. ન. [અધસ્તનમધ્યમ]

નીચેની ત્રણ ગૈવેયકમાંની વચ્ચેની ગૈવેયક

હેટ્ટિમમજ્ઞિમગેવેજ્જગ. ન. [અધસ્તનમધ્યમગૈવેયક]

જુઓ ‘ઉપર’

હેટ્ટિમમજ્ઞિમગેવેજ્જય. ન. [અધસ્તનમધ્યમગૈવેયક]

જુઓ ‘ઉપર’

હેટ્ટિમમજ્ઞિમમિલ્લ. ન. [અધસ્તનમધ્યમ]

જુઓ ‘ઉપર’

હેટ્ટિમય. ન. [અધસ્તન]

નીચેની (ગૈવેયકત્રિક)

હેટ્ટિમહેટ્ટિમ. ન. [અધસ્તનાધસ્તન]

નીચેની ગૈવેયકત્રિકમાંની સૌથી નીચેની ગૈવેયક

હેટ્ટિમહેટ્ટિમગેવેજ્જગ. ન. [અધસ્તનાધસ્તનગૈવેયક]

જુઓ ‘ઉપર’

હેટ્ટિમહેટ્ટિમગેવેજ્જય. ન૦ [અધસ્તનાધસ્તનગૈવેયક]
જુઓ 'ઉપર'

હેટ્ટિમાઝવરિમ. ન૦ [અધસ્તનોપરિતન]
નીચેની ત્રણ ગૈવેયકમાંની ઉપલી ગૈવેયક

હેટ્ટિમામજ્ઝિમ. ન૦ [અધસ્તનમધ્યમ]
નીચેની ત્રણ ગૈવેયકમાંની વચ્ચેની ગૈવેયક

હેટ્ટિમાહેટ્ટિમ. ન૦ [અધસ્તનાધસ્તન]
નીચેની ત્રણ ગૈવેયકમાંની નીચલી ગૈવેયક

હેટ્ટિય. ત્રિ૦ [અધસ્તન]
નીચેની ગૈવેયકત્રિક

હેટ્ટિલ. ત્રિ૦ [અધસ્તન]
નીચેનું, હેઠળનું

હેટ્ટિલ્લ. ત્રિ૦ [અધસ્તન]
જુઓ 'ઉપર'

હેટ્ટિલ્લમજ્ઝિલ્લ. ન૦ [અધસ્તનમધ્યમ]
નીચેના ત્રણમાંની મધ્યમ ગૈવેયક

હેટ્ટિલ્લાતો. અ૦ [અધસ્તનતસ]
નીચેથી, નીચેના ગૈવેયક વિમાનથી

હેડિ. ત્રિ૦ [હેડિન્]
પીડા ઉપજાવનાર

હેતુ. પુ૦ [હેતુ]
જુઓ 'હેઝ'

હેતુજુત્ત. ત્રિ૦ [હેતુયુક્ત]
હેતુ સહિત

હેભો. અ૦ [હેભો]
આમંત્રણાર્થ

હેમ. ન૦ [હેમન્]
સોનું

હેમંત. પુ૦ [હેમન્ત]
હેમંતઋતુ, શીતકાળ

હેમંતઝઝ. પુ૦ [હેમન્તઋતુ]
હેમંતઋતુ

હેમંતગિમ્હ. ન૦ [હેમન્તગ્રીષ્મ]
શિયાળો-ઉનાળો

હેમંતય. ત્રિ૦ [હેમન્તજ]
હેમંતઋતુમાં થયેલ

હેમંતિય. ત્રિ૦ [હેમન્તિક]
હેમંતઋતુ સંબંધિ

હેમંતી. સ્ત્રી૦ [હેમન્તી]
જુઓ 'ઉપર'

હેમંતીય. ત્રિ૦ [હેમન્તીક]

જુઓ 'ઉપર'

હેમકુમાર. વિ૦ [હેમકુમાર]
હેમપુરિસનગરના રાજા હેમકુંડ નો પુત્ર ૫૦૦ કન્યા સાથે જબરજસ્તી પરણ્યો. અતિકામભોગથી મૃત્યુ પામ્યો.

હેમગ. પુ૦ [હેમક]
બરફનું પડવું

હેમજાલ. ન૦ [હેમજાલ]
એક આભરણ

હેમપ્પ. પુ૦ [હેમાત્મન્]
સુવર્ણરૂપ આત્મા

હેમવ. પુ૦ [હેમવત્]
એક યુગલિક ક્ષેત્ર

હેમવંત. પુ૦ [હેમવત્]
જુઓ 'ઉપર'

હેમવત. પુ૦ [હેમવત્]
જુઓ 'ઉપર'

હેમવતગ. પુ૦ [હેમવતજ]
હેમવત નામક ક્ષેત્રમાં ઉત્પન્ન

હેમવય. ન૦ [હેમવત્]
જુઓ 'હેમવત'

હેમવયકૂડ. પુ૦ [હેમવતકૂટ]
એક ફૂટ

હેમસંભવા. વિ૦ [હેમસમ્ભવા]
રાજા હેમકુંડ ની પત્ની (રાણી) હેમતકુમાર ની માતા

હેમસુત્ત. પુ૦ [હેમસૂત્ર]
સોનાનો દોરો

હેમાભ. ન૦ [હેમાભ]
સોનાની આભા

હેરણવઙ્ગયા. સ્ત્રી૦ [હેરણ્યવતિકા]
હિરણ્ય સંબંધિ

હેરણવત. પુ૦ [હેરણ્યવત્]
એક યુગલિક ક્ષેત્ર, તેનો અધિષ્ઠાતા દેવ

હેરણવતગ. પુ૦ [હેરણ્યવતજ]
'હેરણ્યવત' ક્ષેત્રમાં ઉત્પન્ન

હેરણવય. પુ૦ [હેરણ્યવત્]
એક યુગલિક ક્ષેત્ર, તેનો અધિષ્ઠાતા દેવ

હેરણવયકૂડ. પુ૦ [હેરણ્યવતકૂટ]
એક ફૂટ-વિશેષ

હેરણિય. પુ૦ [હેરણ્યિક]
સુવર્ણકાર

હેરુ. સ્ત્રીં [હેરુ]	થવું તે, હોવું તે
નિંદા	હોયવ્વ. ત્રિં [ભવિતવ્ય]
હેરુચાલ. ધાં [દે.]	થવા યોગ્ય
નિંદા કરવી	હોયવ્વય. ત્રિં [ભવિતવ્ય]
હેરુચાલ. પું [હેરુતાલ]	થવા યોગ્ય
એક વૃક્ષ	હોરંભા. પું [હોરંમ્ભા]
હેરુચાલવણ. નં [હેરુતાલવન]	એક જાતનું વાદ્ય
હરતાલ નામના વૃક્ષનું વન	હોરા. સ્ત્રીં [હોરા]
હેલ્લાવિય. કું [દે.]	લગ્ન, ચોઘડીયા, હોરા
આમંત્રણ દઈને	હોલ. પું [દે.]
હેસિય. નં [હેસિત]	અપમાનસૂચક સંબોધન
ઘોડાનો હણહણાટ	હોલા. સ્ત્રીં [દે.]
હો. અં [હો]	જુઓ 'ઉપર'
વિસ્મય, આશ્ચર્ય, સંબોધન	હોલાવાય. પું [હોલાવાદ]
હો. ધાં [ભૂ]	'હોલા' એવા તિરસ્કૃત શબ્દથી કોઈને બોલાવવું તે
થવું, હોવું	હોહી. ત્રિં [ભવતુ]
હોઇઝં. કું [ભવિતુમ્]	થનાર
થવા-બનવા માટે	હસ્સીકર. ધાં [હસ્વી+કૃ]
હોઝ. અં [ભવતુ]	લઘુ કરવું, અલ્પ કરવું
થાઓ	હસ્સીકરિત્તણ. કું [હસ્વીકર્તુમ્]
હોઝં. કું [ભૂત્વા]	લઘુ કરવા માટે, અલ્પ કરવા માટે
થઈને-બનીને	
હોઝણં. કું [ભૂત્વા]	
થઈને-બનીને	
હોઝકામ. પું [ભવિતુકામ]	
થવાની ઇચ્છા	
હોચ્ચા. કું [ભૂત્વા]	
થઈને, હોઈને	
હોઢ. પું [ઓષ]	
હોઠ	
હોઢ. નં [દે.]	
ચોરેલ ધન	
હોત્તણ. કું [ભવિતુમ્]	
થવા માટે	
હોત્તિય. ત્રિં [હોત્રિય]	
અગ્નિહોમ કરનાર	
હોત્થા. કું [ભૂત્વા]	
થઈને, હોઈને	
હોમ. પું [હોમ]	
હોમ, હવન	
હોમાણ. કું [ભવતુ]	

મુનિશ્રી દીપરત્નસાગરજીના પ્રકાશનો-1 [600+DVD] 1,35,680 કુલ પ્રકાશનો- 600 કુલ પૃષ્ઠો 98,730			
[૧]	મૂલ આગમ સાહિત્ય મૂળ આગમ ૩ પ્રકાશનોમાં ૧૪૭ પુસ્તકોમાં નીચે પ્રમાણે કુલ ૦૭૮૫૦ પૃષ્ઠોમાં છે	147	07850
1	આગમ સુત્તાણિ-મૂલં (Printed) આ સંપુટમાં અમારા કુલ ૪૯ પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે ૩૫૧૦ છે		
2	આગમ સુત્તાણિ-મૂલં (Net) આ સંપુટમાં અમારા કુલ ૪૫ પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે ૨૮૧૦ છે		
3	આગમ સુત્તાણિ-મંજૂષા (Net) આ સંપુટમાં અમારા કુલ ૫૩ પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે ૧૫૩૦ છે		
[૨]	આગમ અનુવાદ સાહિત્ય આગમ અનુવાદ ૫ પ્રકાશનોમાં ૧૬૫ પુસ્તકોમાં નીચે પ્રમાણે કુલ ૨૦૧૫૦ પૃષ્ઠોમાં છે	165	20150
1	આગમ સૂત્ર-ગુજરાતી અનુવાદ-મૂલ (Printed) આ સંપુટમાં અમારા કુલ ૪૭ પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે ૩૪૦૦ છે		
2	આગમ સૂત્ર-હિન્દી અનુવાદ (Net) આ સંપુટમાં અમારા કુલ ૪૭ પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે ૨૯૦૦ છે		
3	આગમ સૂત્ર-ઇંગ્લિશ અનુવાદ (Net) આ સંપુટમાં અમારા કુલ ૧૧ પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે ૪૦૦ છે		
4	આગમ સૂત્ર-ગુજરાતી અનુવાદ-સટીક (Printed) આ સંપુટમાં અમારા કુલ ૪૮ પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે ૧૦૩૪૦ છે		
5	આગમ સૂત્ર-હિન્દી અનુવાદ (Printed) આ સંપુટમાં અમારા કુલ ૧૨ પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે ૩૧૧૦ છે		
[૩]	આગમ વિવેચન સાહિત્ય આગમ વિવેચન ૭ પ્રકાશનોમાં ૧૭૧ પુસ્તકોમાં નીચે પ્રમાણે કુલ ૬૦૯૦૦ પૃષ્ઠોમાં છે	171	60900
1	આગમ સૂત્ર-સટીક (Printed) આ સંપુટમાં અમારા કુલ ૪૬ પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે ૧૩૮૦૦ છે		
2	આગમ મૂલં એવં વૃત્તિ-1 (Net) આ સંપુટમાં અમારા કુલ ૫૧ પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે ૧૭૯૯૦ છે		
3	આગમ મૂલં એવં વૃત્તિ-2 (Net) આ સંપુટમાં અમારા કુલ ૯ પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે ૨૫૬૦ છે		
4	આગમ ચૂર્ણિ સાહિત્ય (Net) આ સંપુટમાં અમારા કુલ ૯ પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે ૨૬૭૦ છે		
5	સવૃત્તિક આગમ સૂત્રાણિ-1 (Printed) આ સંપુટમાં અમારા કુલ ૪૦ પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે ૧૮૪૬૦ છે		

મુનિશ્રી દીપરત્નસાગરજીના પ્રકાશનો-2 [600+DVD] 1,35,680			
કુલ પ્રકાશનો- 600		કુલ પૃષ્ઠો 98,730	
6	સવૃત્તિક આગમ સૂત્રાણિ-2 (Printed) આ સંપુટમાં અમારા કુલ 8 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 2660 છે		
7	સચ્ચૌર્ણિક આગમ સૂત્રાણિ (Printed) આ સંપુટમાં અમારા કુલ 8 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 2760 છે		
[૪]	આગમ કોષ સાહિત્ય આગમ કોષ સાહિત્ય 4 પ્રકાશનોમાં 14 પુસ્તકોમાં નીચે પ્રમાણે કુલ 5020 પૃષ્ઠોમાં છે	14	5020
1	આગમ સદ્ધકોસો (Printed) આ સંપુટમાં અમારા કુલ 4 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 2180 છે		
2	આગમ નામ વ કહા-કોસો (Printed) આ સંપુટમાં અમારું 1 પ્રકાશન છે, જેના કુલ પાના આશરે 210 છે		
3	આગમ સાગર કોષ: (Net) આ સંપુટમાં અમારા કુલ 5 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 1130 છે		
4	આગમ શબ્દાદિ સંગ્રહ [પ્રા•સં•ગુ•] (Printed) આ સંપુટમાં અમારા કુલ 4 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 1500 છે		
[૫]	આગમ અનુક્રમ સાહિત્ય આગમઅનુક્રમસાહિત્ય 3 પ્રકાશનોમાં 9 પુસ્તકોમાં નીચે પ્રમાણે કુલ 1590 પૃષ્ઠોમાં છે	9	1590
1	આગમ વિષયાનુક્રમ-મૂલ (Printed) આ સંપુટમાં અમારા કુલ 2 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 730 છે		
2	આગમ વિષયાનુક્રમ-સટીક (Net) આ સંપુટમાં અમારા કુલ 4 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 430 છે		
3	આગમ સૂત્ર-ગાથા અનુક્રમ (Net) આ સંપુટમાં અમારા કુલ 3 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 430 છે		
[૬]	આગમ અન્ય સાહિત્ય આગમ અન્ય સાહિત્ય 3 પ્રકાશનોમાં 9 પુસ્તકોમાં નીચે પ્રમાણે કુલ 1590 પૃષ્ઠોમાં છે	10	3220
1	આગમ કથાનુયોગ (Printed) આ સંપુટમાં અમારા કુલ 6 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 2170 છે		
2	આગમ સંબંધી સાહિત્ય (Printed) આ સંપુટમાં અમારા કુલ 2 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 870 છે		
3	ઋષિભાષિત સૂત્રાણિ (Printed) આ સંપુટમાં અમારું 1 પ્રકાશન છે, જેના કુલ પાના આશરે 80 છે		
4	આગમિય સૂક્તાવલી (Printed) આ સંપુટમાં અમારું 1 પ્રકાશન છે, જેના કુલ પાના આશરે 100 છે		

મુનિશ્રી દીપરત્નસાગરજીના પ્રકાશનો-3 [600+DVD] 1,35,680 કુલ પ્રકાશનો- 600 કુલ પૃષ્ઠો 98,730			
[૭]	મુનિ દીપરત્નસાગર લિખિત "આગમ સિવાયનું અન્ય સાહિત્ય" આગમેતર સાહિત્ય 12 પ્રકાશનોમાં 84 પુસ્તકોમાં નીચે પ્રમાણે કુલ 9020 પૃષ્ઠોમાં છે	84	9020
1	તત્વાભ્યાસ સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 13 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 2090 છે		
2	સૂત્રાભ્યાસ સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 6 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 1480 છે		
3	વ્યાકરણ સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 5 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 1050 છે		
4	વ્યાખ્યાન સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 4 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 1220 છે		
5	જિનભક્તિ સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 9 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 1190 છે		
6	વિધિ સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 4 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 300 છે		
7	આરાધના સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 3 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 430 છે		
8	પરિચય સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 4 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 220 છે		
9	પૂજન સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 2 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 100 છે		
10	તીર્થંકર સંક્ષિપ્ત દર્શન આ સંપુટમાં અમારા કુલ 24 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 430 છે		
11	પ્રકીર્ણ સાહિત્ય આ સંપુટમાં અમારા કુલ 5 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 290 છે		
12	દીપરત્નસાગરના લઘુશોધ નિબંધ આ સંપુટમાં અમારા કુલ 5 પ્રકાશનો છે, જેના કુલ પાના આશરે 220 છે		
1- મુનિ દીપરત્નસાગરનું આગમ સાહિત્ય [કુલ પુસ્તક 516] તેના કુલ પાના [98,730] 2- મુનિ દીપરત્નસાગરનું અન્ય સાહિત્ય [કુલ પુસ્તક 84] તેના કુલ પાના [09,020] 3- મુનિ દીપરત્નસાગર સંકલિત 'તત્ત્વાર્થસૂત્ર' વિશિષ્ટ DVD તેના કુલ પાના [27,930] અમારા પ્રકાશનો કુલ 500 + DVD કુલ પાના 1,35,680 અમારું બધું જ સાહિત્ય on-line પણ ઉપલબ્ધ છે અને 5 DVD માં પણ મળી શકે છે			

નમો નમો નિમ્મલદંસણસ્સ
બાલ બ્રહ્મચારી શ્રી નેમિનાથાય નમઃ
પૂજ્ય આનન્દ-ક્ષમા-લલિત-સુશીલ-સુધર્મસાગર-ગુરુભ્યો નમઃ

આગમ-શબ્દાદિ-સંગ્રહ

(પ્રાકૃત_સંસ્કૃત_ગુજરાતી)
[ભાગ-૪]

ભાગ- ૪નાં સંપૂર્ણ સહાય-દાતા

પ્રકાશન તારીખ- 08/10/2019

મંગળવાર

તિથી- ૨૦૭૫ આસો સુદ ૧૦

ટાઈપ સેટિંગ- આસુતોષ પ્રિન્ટર્સ, 09925146223

પ્રિન્ટર્સ- નવપ્રભાત પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ 09825598855

∞∞: સંપર્ક :∞∞

જૈનમુનિ ડો. દીપરત્નસાગર [M.Com., M.Ed., Ph.D., શ્રુતમહર્ષિ]

Email: - jainmunideepratnasagar@gmail.com Mob Mobile: - 09825967397

Web address:- (1) www.jainelibrary.org, (2) Deepratnasagar.in